

9.7.10/K

DR JAN KORZONEK
SĘDZIA SĄDU APELACYJNEGO

POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE I ZABEZPIECZAJĄCE

CZĘŚĆ DRUGA
KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

WRAZ

Z PRZEPISAMI WPROWADZAJĄCEMI, WSZYSTKIMI PRZEPISAMI
ZWIĄZKOWEMI, UTRZYMANEMI W MOCY PRZEPISAMI DZIEL-
NICOWEMI, POSTANOWIENIAMI UMÓW MIĘDZYKRAJOWYCH,
PRZEPISAMI O EGZEKUCJI ADMINISTRACYJNEJ I SKARBOWEJ,
REGULAMINAMI I T. D. ORAZ MOTYWAMI USTAWODAWCZEMI

A. Oster Sacken

TOM I
(ART. 508-597)

Autor: Oster Sacken

KRAKÓW 1934 — LEON FROMMER

P.A.

Biblioteka Główna
UNIwersytetu Gdańskiego

1100566141

P.A. 5450/1

X16

D 36/17/28

50
(+1,2)

Zmiany wprowadzone po ukończeniu druku:

do str. 43

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z 27 października 1933 r.

o sprzedaży wyrobów tytoniowych,

Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 617

(obowiązuje od 1 listopada 1933).

Art. 2: Sprzedaż wyrobów tytoniowych nie wymaga, z wyjątkami, o których mowa w art. 3, uzyskiwania zezwolenia.

Art. 3: Nie wolno bez zezwolenia władzy skarbowej:
a) prowadzić ulicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych, a w szczególności sprzedaży w budkach, kioskach i t. p.;
b) sprzedawać wyrobów tytoniowych w pomieszczeniach dworców kolejowych i autobusowych oraz w innych określanych przez Ministra Skarbu zakładach lub miejscach użytku publicznego.

Art. 12: .....tracą moc obowiązującą postanowienia punktów c), e) i f) art. 5 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409), o ile dotyczą wyrobów tytoniowych, o których mowa w rozporządzeniu niniejszem.

do str. 76

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z 27 października 1933 r.

zmieniające ustawę o ochronie lokatorów,

Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 625

(obowiązuje od 29 października 1933).

Art. 1: Art. 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406) ulega zmianom następującym:

1) w ust. 1 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) budynki, będące własnością Skarbu Państwa, oddane w zarząd powierniczy i użytkowanie przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“, a przeznaczone na kolejowe bądź pocztowe cele służbowe lub na pomieszczenie pracowników kolejowych bądź pocztowych, oraz budynki, położone na obszarze stacyj i linii kolejowych, będące własnością kolei prywatnych użytku publicznego i przeznaczone na cele wyżej wymienione;“;

2) w ust. 1 lit. b) skreśla się wyrazy końcowe części pierwszej: „lub urzędów i agencji pocztowych przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“.

do str. 118

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z 27 października 1933 r.

w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 22 marca 1928 r.

o postępowaniu przymusowym w administracji,

Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 624

(obowiązuje od 13 listopada 1933).

Art. 1: W art. 61 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) skreśla się wyrazy: „z wyjątkiem województwa śląskiego”.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z 27 października 1933 r.

Przepisy wprowadzające kodeks handlowy,

Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 601

(obowiązuje od 1 lipca 1934).

Art. XV: Uchyla się dekret o rejestrze handlowym z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 164).

do str. 190 i 269

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z 27 października 1933 r.

Przepisy wprowadzające kodeks zobowiązań,

Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 599

(obowiązuje od 1 lipca 1934).

Art. XI, § 2: Uchyla się art. XXVI przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Art. XXXII: W art. LIII przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym skreśla się przytoczone w tymże artykule §§ 274 ust. 2, 322 ust. 3, 771 i 772 kodeksu cywilnego.

do str. 1252 i 1263

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z 27 października 1933 r.

w sprawie zmiany Kodeksu Postępowania Cywilnego,

Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 603

(obowiązuje od 28 października 1933).

Art. 1, l. 2): w art. 796 i 800 w paragrafach 1 pkt. 1 skreśla się wyrazy: „tudzież diety i koszty podróży organów policji, wezwanych do pomocy poza miejsce ich urzędowania”.

Dodatek do K. p. c. II.

PRZEDMOWA.

Rok już niespełna upływa od chwili ukazania się w *Dzienniku Ustaw nowego prawa egzekucyjnego, wcielonego następnie do kodeksu postępowania cywilnego jako jego część druga. Mimo to teraz dopiero zdecydowałem się oddać w ręce Czytelników wyniki mej pracy nad nowem prawem. Skłoniła mnie do tej zwłoki chęć zgromadzenia możliwie obszernego materiału interpretacyjnego, o który z natury rzeczy trudno było w pierwszych tygodniach czy nawet miesiącach po ukazaniu się ustawy. Dopiero bowiem z chwilą zastosowania w praktyce nowego prawa wyłonił się cały szereg kwestyj, które wymagały odpowiedzi, a których przedtem nie można było przewidzieć. Powstała też na tem tle obfita literatura, reprezentująca nierzadko najskrajniejsze poglądy (dość wspomnieć taką kwestję hipoteki sądowej na obszarze b. zaboru austr.). Z czasem dopiero różnice zdań wyrównały się, albo też pewne zapatrywania zyskały sobie w praktyce uznanie przed innemi. Pojawiły się też w międzyczasie wyjaśnienia niektórych kwestyj ze strony władzy naczelnej wymiaru sprawiedliwości, którym, zwłaszcza ze względu na sposób powstania nowego prawa (w drodze rozporządzenia Rządu), nie można odmówić znaczenia poważnego źródła interpretacji. Wreszcie w czerwcu 1933 ogłosiła Komisja Kodyfikacyjna swoje motywy do ostatniego projektu prawa egzekucyjnego, które, z uwagi na nieznaczne tylko różnice między brzmieniem tego projektu a ostateczną redakcją ustawy, stanowią również w wielu punktach ważny przyczynek do wykładni jej przepisów. — Cały ten materiał uwzględniłem przy opracowaniu niniejszego wydawnictwa i dlatego sądzę, że zwłoka w jego ukazaniu się znalazła dostateczną rekompensatę w jego treści. Nadmienić jeszcze muszę, że w pierwszej połowie roku 1933 ukazał się szereg nowel do przepisów, związanych z prawem*

egzekucyjnym, tak, że tylko właśnie dzięki tej zwłoce wydawnictwo mogło uzyskać charakter kompletnego wydania przepisów o egzekucji tak sądowej, jak i administracyjnej oraz skarbowej.

Zadaniem książki jest przede wszystkim ułatwienie prawnikom zawodów praktycznych stosowania nowego prawa. Odpowiednio do tego ograniczyłem się do zwięzłego, a możliwie dokładnego wyjaśnienia poszczególnych przepisów. Wywodów teoretycznych unikałem nawet tam, gdzie przyszło mi zająć stanowisko odmienne od innych autorów. W wypadkach takich (jak zwłaszcza w odniesieniu do cennego dzieła Prof. Allerhanda) poprzestałem na krótkim zaznaczeniu różnicy poglądów i zwięzłem przedstawieniu przyczyn, skłaniających mnie do zajęcia odmiennego stanowiska. Celem umożliwienia ogólnego poglądu na całokształt nowego prawa poprzedziłem poszczególne rozdziały wstępami, przedstawiającymi krótkie ujęcie jego zasad. Motywy Komisji Kodyfikacyjnej podałem w odpowiednich miejscach dosłownie, a dla łatwiejszego odróżnienia zastosowano przy nich odmienny typ druku (kursywę). Wreszcie starałem się możliwie skrupulatnie zebrać wszystkie przepisy, mające jakikolwiek związek z egzekucją, pragnąc w ten sposób oszczędzić posługującemu się książką trudności w poszukiwaniu przepisów związkowych po innych źródłach. W każdym kierunku uwzględniłem stan rzeczy po październik 1933 r.

W nadziei, że praca niniejsza zdoła choćby częściowo spełnić cel, jaki jej określiłem, oddaję ją w ręce Czytelników jako drobny przyczynek w dążeniach do wytworzenia jednolitej i stałej praktyki w stosowaniu zasad nowego prawa egzekucyjnego.

W październiku 1933.

Autor.

SPIS RZECZY.

Przedmowa	Str. III
Spis rzeczy	V
Skrócenia	XVII
Omyłki druku	XIX

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE PRAWO O SĄDOWEM POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNEM.

ROZDZIAŁ I, Przepisy ogólne (art. I—XVIII)	1
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o wykonywaniu egzekucji z nieruchomości przez Państwowy Bank Rolny, Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 769	6
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o uprawnieniach niektórych towarzystw kredytowych ziemskich i miejskich oraz banków hipotecznych przy przeprowadzaniu egzekucji z nieruchomości, Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 812	16
Ustawa z dnia 25 września 1922 r. w przedmiocie nadania wierzytelnościom b. rosyjskiego Banku Włościańskiego i b. rosyjskiego Państwowego Ziemskiego Banku Szlacheckiego na terenie Ziemi Wileńskiej, województw: nowogródzkiego, poleńskiego, wołyńskiego i powiatów: białostockiego, sokólskiego, bielskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego w województwie białostockiem prawa przywilejów, obciążających dobra nieruchomości, Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 825	28
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 r. o rejestrowym zastawie rolniczym, Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 360 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 655	29

	Str.
Ustawa z dnia 14 marca 1932 r. o rejestrowym zastawie drzewnym, Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 317	33
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 września 1932 r. w sprawie pierwszeństwa za- ległych ciężarów na rzecz spółek wodnych, Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 715	38
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o zmianie ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Pań- stwowego Banku Rolnego, Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 768	39
Ustawa z dnia 7 marca 1932 r. o ulgach w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym, Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 219	48
Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o utworzeniu urzęd- ów rozjemczych do spraw majątkowych posia- daczy gospodarstw wiejskich, Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 253	53
Ustawa z dnia 29 marca 1933 r. o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych, Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 213	59
Ustawa z dnia 3 lipca 1919 r. w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, Dz. Pr. Nr. 57, poz. 345	61
Ustawa z dnia 2 lipca 1920, Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346 w przedmiocie zmiany niektórych przepisów i przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 3 lipca 1919 r. o ochronie drobnych dzierżawców rolnych (Dz. Pr. Nr. 57, poz. 345)	62
Ustawa z dnia 31 lipca 1924, Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741 w przedmiocie ochrony drobnych dzier- żawców rolnych, a w szczególności zmiany nie- których przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346) oraz ustawy z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165)	62
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 września 1930 r. o przedłużeniu mocy obowią- zującej ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w sprawie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 507 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 paździer- nika 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 775	65

- Ustawa z dnia 12 lutego 1930 r. w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie miast, miasteczek, wsi i osad na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie, Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 136 66
- Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o wstrzymaniu eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie wsi i osad na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie, Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 187 67
- Ustawa z dnia 18 marca 1932 r. o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 307 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 776 i ustawy z dnia 28 marca 1933 r., Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 236 68
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie, Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 652 70
- Ustawa z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów, Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 27 marca 1926, Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 185, ustawą z dnia 28 listopada 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 894 i ustawą z dnia 7 listopada 1931 r., Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 808 76
- Ustawa z dnia 25 marca 1933 r. o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych, Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 174 83
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego, Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 18 z 1921 r. 92
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. o uregulowaniu niektórych spraw z zakresu osadnictwa wojskowego, Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 628 93
- Ustawa z dnia 14 marca 1932 r. uzupełniająca przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego, Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 335 95

	Str.
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 listopada 1932 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 14 marca 1932 r., uzupełniającej przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego na obszar powiatów augustowskiego i suwalskiego, Dz. U. R. P. Nr. 108, poz. 889	97
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o prawie o domach skladowych, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020	98
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji, Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342	107
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 1930 r. o warunkach i sposobie zastosowania przez władze sądowe przepisów postępowania cywilnego do egzekucji należności administracyjnych, Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 481 w brzmieniu zmienionem rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 1931 r., Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 740	118
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 sierpnia 1932 r. o sposobie przeprowadzania rewizji osobistej w postępowaniu przymusowym w administracji, Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 751	122
Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19 lipca 1930 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o obowiązkach organów wojskowych, asystujących w postępowaniu przymusowym w administracji przy czynnościach egzekucyjnych w budynkach wojskowych lub na okrętach wojennych, Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 457	123
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 lutego 1933 r. o obniżeniu kar za zwłokę przy egzekucjach należności pieniężnych w postępowaniu przymusowym w administracji, Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 94	125
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lutego 1929 r. w sprawie wynagrodzenia za wykonanie egzekucji przez organa gminne na polecenie władz sądowych i prokuratorskich, Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 121	125

Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych, Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328	127
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych, Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580	128
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o wyłączeniu niektórych rodzajów świadczeń pieniężnych z pod egzekucji urzędów skarbowych, Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 581	153
Ustawa z dnia 14 marca 1933 r. o przekazywaniu bankom państwowym zarządu i ściągania niektórych bezspornych prywatno-prawnych roszezeń Skarbu Państwa, Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 147	155
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932 r. o należnościach świadków, biegłych (tłumaczy) i stron w sprawach cywilnych, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 944	160
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. Prawo górnicze, Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 654	167
Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości z 1 kwietnia 1933 r. Nr. 1687/I.U./33, Dz. urz. Nr. 8 w sprawie stosowania art. XVII przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym	176
ROZDZIAŁ II. Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (art. XIX—XXVIII)	178
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932 r. o wykazie zajętych nieruchomości niehipotekowanych, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 945	182
ROZDZIAŁ III. Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego w Cieszynie (art. XXIX—LI)	194
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 marca 1916 r. Nr. 87 austr. dz. u. p. o sądowym składaniu dokumentów celem nabycia praw rzeczowych na nieruchomościach i budowlach niewpisanych do ksiąg gruntowych	200

Ustawa z dnia 28 marca 1875, Nr. 37 austr. dz. u. p. o wykreśleniu nieskutecznych wpisów prawa bliźszości wedle pokrewieństwa	222
ROZDZIAŁ IV. Przepisy szczególne dla okręgów Są- dów Apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz Sądu Okręg. w Katowicach (art. LII—LXVI) .	256
ROZDZIAŁ V. Przepisy przejściowe (art. LXVII—LXXVI)	295
Zmiany w ustawie o opłatach stemplowych (art. LXXVII)	315
Przepisy końcowe (art. LXXVIII, LXXIX)	319

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO.

CZĘŚĆ DRUGA.

POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE I ZABEZPIECZAJĄCE (art. 508—864).

KSIĘGA I.

POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE (art. 508—836) 322

TYTUŁ PIERWSZY.

Przepisy ogólne (art. 508—579) 322

ROZDZIAŁ I. O właściwości w sprawach egzekucyj- nych i o postępowaniu w ogólności (art. 508—525) 322

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1919 r. o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego, Dz. Pr. P. P. Nr. 35, poz. 276, uzupełnione rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 625 i z dnia 20 października 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 895 375

Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości z 27 kwietnia 1933, Nr. 1689/II.GS/33, Dz. urz. Nr. 9, w sprawie tymczasowego pokrywania przez Skarb Państwa kosztów egzekucyjnych za wierzycieli, którym przyznano prawo ubogich, tudzież wydatków, powstałych w toku egzekucji wszczętej z urzędu 413

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1933 r. w porozumieniu z Ministrem Poczty i Telegrafów o doręczaniu pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym i karnym Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 548 420
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1933 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o doręczaniu pism sądowych przez organa gminne w postępowaniu cywilnym i karnym Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 549 425
- Rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Zagranicznych z dnia 29 grudnia 1932 r. w sprawie doręczania pism sądowych osobom, zamieszkałym zagranicą, oraz osobom, będącym w służbie dyplomatycznej państw obcych, tudzież osobom u nich zamieszkałym, Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 974 427
- ROZDZIAŁ II. Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności (art. 526—538) 432**
- Konwencja, dotycząca Procedury Cywilnej, podpisana w Hadze dnia 17 lipca 1905 r., Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 735 z 1926 r. 459
- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austriacką w przedmiocie wzajemnego obrotu prawnego, podpisana w Wiedniu dnia 19 marca 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 467 z 1926 r. 461. 499
- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czechosłowacką w przedmiocie uregulowania obrotu prawnego w sprawach cywilnych, karnych i niespornych, podpisana w Pradze dnia 6 marca 1925 r., Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 80, z 1926 r. 462. 500
- Umowa zawarta między Rzeczpospolitą Polską i Wolnym Miastem Gdańskiem w celu wykonania artykułu 61 umowy z 24 października 1921 r. w sprawie zabezpieczenia kosztów procesowych i zaliczki na koszty sądowe, Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 290 z 1925 r. 462
- Umowa pomiędzy Polską a Wolnym Miastem Gdańskiem, dotycząca wzajemnego wykonywania orze-

	Str.
czeń sądowych, Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 490 z 1927 r.	464
Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Serbów, Kroatów i Słoweńców, dotycząca stosunków prawnych obywateli obu Stron , podpisana w Belgradzie dnia 4 maja 1923 r., Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 16 z 1929 r.	469, 504
Układ Polsko-Niemiecki o obrocie prawnym , podpisany w Warszawie dnia 5 marca 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 217 z 1926 r.	470, 506
Konwencja pomiędzy Polską i Rumunją, dotycząca pomocy i ochrony sądowej w sprawach cywilnych , podpisana w Bukareszcie dnia 19 grudnia 1929 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 427 z 1932 r.	471, 508
Konwencja Międzynarodowa o przewozie kolejami żelaznymi osób i bagażu (K. M. O.) zawarta pomiędzy Niemcami, Austrią, Belgją, Bułgarją, Danją, Wolnem Miastem Gdańskiem, Hiszpanją, Estonją, Finlandją, Francją, Grecją, Węgrami, Włochami, Łotwą, Litwą, Luksemburgiem, Norwegją, Holandją, Polską, Portugalją, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słoweńców, Szwecją, Szwajcarją i Czechosłowacją, podpisana w Bernie 23 października 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 665 z 1928 r.	473
Konwencja Międzynarodowa o przewozie towarów kolejami żelaznymi (K. M. T.) zawarta pomiędzy Niemcami, Austrią, Belgją, Bułgarją, Danją, Wolnem Miastem Gdańskiem, Hiszpanją, Estonją, Finlandją, Francją, Grecją, Węgrami, Włochami, Łotwą, Litwą, Luksemburgiem, Norwegją, Holandją, Polską, Portugalją, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słoweńców, Szwecją, Szwajcarją i Czechosłowacją, podpisana w Bernie 23 października 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 667 z 1928 r.	475
Umowa, zawarta pomiędzy Polską a Wolnem Miastem Gdańskiem celem wykonania i uzupełnienia polsko-gdańskiej konwencji z dnia 9 listopada 1920 r., Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 139 z 1922 r.	502

ROZDZIAŁ III. Wszczęcie egzekucji i dalsze czynności egzekucyjne (art. 539—555)	530
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lutego 1928 r. o sposobie lokowania funduszków przez osoby prawa publicznego, fundacje i osoby niewłasnowolne oraz o sposobie lokowania kaucyj, składanych z tytułu obowiązku publicznego, Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 141	552
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. o dniach świątecznych, Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928	563
Ustawa z dnia 18 marca 1925 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. o dniach świątecznych (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928), Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 234	564
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 grudnia 1928 r. o biegłych sądowych, Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 945	575
ROZDZIAŁ IV. Zawieszenie i umorzenie postępowania (art. 556—568)	586
ROZDZIAŁ V. Ograniczenie egzekucji (art. 569—579)	650
Ustawa z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego osób wojskowych oraz funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej, Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312 w brzmieniu, ustalonem ustawą z dnia 28 stycznia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 122 i ustawą z dnia 17 marca 1933, Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 258	684
Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 18 czerwca 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu, w sprawie wykonania ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych, Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 589	689
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o dochodzeniu roszezeń pieniężnych i egzekucji należności pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych, Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 809	697

TYTUŁ DRUGI.

Przepisy szczegółowe o egzekucji (art. 580—836) 702

DZIAŁ I.

Egzekucja należności pieniężnych (art. 580—811) . 702**ROZDZIAŁ I. Egzekucja z ruchomości** (art. 580—628) . 704**Oddział 1. Zajęcie** (art. 580—597) . . . . . 707**Oddział 2. Sprzedaż** (art. 598—620) . . . . . 751**Oddział 3. Wyjawienie majątku** (art. 621—628) . . . . . 799**ROZDZIAŁ II. Egzekucja z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych** (art. 629—652) . 824

Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 24 maja 1933, Nr. 1693/II.A/33, Dz. urz. Nr. 11, w sprawie prowadzenia egzekucji z diet posłów i senatorów oraz z uposażeń służbowych 844

ROZDZIAŁ III. Egzekucja z nieruchomości (art. 653—729) 898**Oddział 1. Zajęcie** (art. 653—655) 906

Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 1933 r., Nr. 1690/I.U/33, Dz. urz. Nr. 10 w sprawie sporządzania i zatwierdzania aktów zbycia lub obciążenia nieruchomości niehipotekowanych 947

Oddział 2. Opis i oszacowanie (art. 666—675) 959

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932 r. o postępowaniu przy opisie i oszacowaniu nieruchomości, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 947 961

Oddział 3. Obwieszczenie o licytacji (art. 676—685) . . . . . 988**Oddział 4. Warunki licytacyjne** (art. 686—697) 1009

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 kwietnia 1933 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie zwolnienia niektórych instytucyj kredytowych od obowiązku składania rękojmi przy przetargu nieruchomości, Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 282 1014

Oddział 5. Licytacja (art. 698—712) 1037

Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 202 z 1933 r. 1046

	Str.
Oddział 6. Przybicie (art. 713—724)	1067
Oddział 7. Nadlicytacja (art. 725—727)	1103
Oddział 8. Przysądzenie własności (art. 728, 729)	1110
ROZDZIAŁ IV. Egzekucja z własności górniczej i z prawa wydobywania żywic ziemnych (art. 730—732)	1115
ROZDZIAŁ V. Egzekucja z kolei żelaznych (art. 733—740)	1126
ROZDZIAŁ VI. Egzekucja z handlowych statków morskich i statków żeglugi śródlądowej (art. 741—756)	1138
Ustawa z dnia 28 maja 1920 r. o polskich statkach handlowych morskich, Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 285 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 269 i ustawy z dnia 10 marca 1932, Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 334	1140
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych, Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 266 w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 18 lutego 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 215	1143
ROZDZIAŁ VII. Egzekucja z prawa zabudowy (art. 757)	1161
ROZDZIAŁ VIII. Egzekucja z pożytków i dochodów z nieruchomości przez zarząd przymusowy (art. 758—788)	1163
ROZDZIAŁ IX. Podział sumy, uzyskanej z egzekucji (art. 789—811)	1229
Oddział 1. Przepisy ogólne (art. 789—793)	1233
Oddział 2. Podział sumy, uzyskanej przez egzekucję z ruchomości oraz z niehipotekowanych wierzytelności i innych praw majątkowych (art. 794—797)	1246
Oddział 3. Podział sumy, uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości (art. 798—808)	1259
Oddział 4. Podział sumy, uzyskanej przez zarząd przymusowy (art. 809—811)	1283
DZIAŁ II.	
Egzekucja roszczeń niepieniężnych (art. 812—831)	1288

DZIAŁ III.

Egzekucja celem zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej (art. 832—836)	1329
---	------

KSIĘGA II.

POSTĘPOWANIE ZABEZPIECZAJĄCE (art. 837—862)	1335
ROZDZIAŁ I. Przepisy ogólne (art. 837—850)	1340
ROZDZIAŁ II. Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych (art. 851—858)	1388
ROZDZIAŁ III. Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych (art. 859—862)	1409
Przepisy końcowe (art. 863, 864)	1418

DODATKI.

I. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich w sprawach cywilnych , Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 941	1421
II. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932 r. Instrukcja dla komorników , Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 946	1435
III. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 1932 r. o komornikach , Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 886	1448
IV. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Przepisy o kosztach sądowych , Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 805	1457
V. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932 r. o taksie za czynności komorników , Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 948	1473
Rejestr chronologiczny	1483
Rejestr alfabetyczny	1497

SKRÓCENIA.

- Allerhand = Prof. M. Allerhand, Kodeks postępowania cywilnego (liczba rzymska oznacza część, arabska stronicę)
- arg. (argum.) = argument
- art. = artykuł
- austr. = austriacki
- cz. = część
- dekr. nadw. = dekret nadworny
- dod. = dodatek
- Dz. Pr. = Dziennik Praw
- Dz. rozp. = Dziennik rozporządzeń
- Dz. U. (Dz. Ust.) = Dziennik ustaw
- Dz. u. p. = Dziennik ustaw państwa (austr.)
- Dz. U. R. P. = Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
- Dz. urz. (urzęd.) = Dziennik urzędowy
- Gołąb = Gołąb-Wusatowski, Kodeks postępowania cywilnego (liczba rzymska oznacza część, arabska stronicę)
- G. P. = Głos Prawa (liczba pierwsza oznacza rocznik, druga pozycję)
- G. S. = Głos Sądownictwa (liczba pierwsza oznacza rocznik, druga stronicę)
- instr. kom. = instrukcja dla komorników (rozp. Min. Sprawiedl. z 15/XII 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 946)
- k. c. (kod. cyw.) = kodeks cywilny
- k. h. (kod. handl.) = kodeks handlowy
- k. p. c. = kodeks postępowania cywilnego
- k. p. k. = kodeks postępowania karnego
- kod. Nap. = kodeks cywilny Napoleona
- n. (nast.) = następny
- niem. = niemiecki
- uow. = nowela
- O. = orzeczenie Sądu Najwyższego
- objaśn. = objaśnienia
- odp. na pyt. = odpowiedź na pytanie
- ord. egz. = ordynacja egzekucyjna (austr.)
- ord. konk. = ordynacja konkursowa (austr.)
- ord. ug. (ugod.) = ordynacja ugodowa (austr.)
- orz. = orzeczenie
- P. = patrz
- P. (pkt.) = punkt
- P. e. = prawo egzekucyjne (część druga k. p. c.)

- P. K. O. = Poczta Kasa Oszczędności
 p. k. u. c. = powszechna księga ustaw cywilnych (austr.)
 plen. = plenarne (orzeczenie)
 por. = porównaj
 poz. = pozycja
 Prez. Rzp. = Prezydent Rzeczypospolitej
 proc. cyw. (p. c.) = procedura cywilna
 przep. o k. s. = przepisy o kosztach sądowych (rozp. Prez. Rzp. z 27/X 1932, Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 805)
 P. S. = Przegląd Sądowy (liczba pierwsza oznacza rocznik, druga pozycję)
 p. w. k. p. c. (przep. wpr. k. p. c.) = przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego (rozp. Prez. Rzp. z 29/XI 1930, Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 652)
 p. w. p. e. (przep. wpr. post. egz.) = przepisy wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (rozp. Prez. Rzp. z 27/X 1932, Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 804)
 reg. cyw. = regulamin wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich w sprawach cywilnych (rozp. Min. Sprawiedl. z 15/XII 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 941)
 reg. og. = regulamin ogólny wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich (rozp. Min. Sprawiedl. z 1/XII 1932, Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 905)
 reskr. = reskrypt
 ros. = rosyjski
 rozp. = rozporządzenie
 S. A. = Sąd Apelacyjny
 t. = tom
 u. h. (ust. hip.) = ustawa hipoteczna (austr.)
 u. p. c. = ustawa postępowania cywilnego
 u. s. p. = prawo o ustroju sądów powszechnych (rozp. Prez. Rzp. z 6/II 1928, Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863 z 1932 r.)
 ust. = ustęp lub ustawa
 uw. = uwaga
 Uz. og. = Uzasadnienie ogólne projektu ustawy o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Wyd. Komisji Kodyf. Ogólnego zbioru Nr. 71)
 Zb. = Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego
 Zb. okóln. = Zbiór okólników
 Zb. pr. ces. ros. = Zbiór praw cesarstwa rosyjskiego
 Zb. ust. prusk. = Zbiór ustaw pruskich
 zob. = zobacz
 Z. U. S. = Zbiór ustaw sądowych (austr.)

OMYŁKI DRUKU:

Na str.	154	w wierszu	19	od góry	zamiast	podporządkowych	ma być	porządkowych.	
„ „	191	„	4	od dołu	zamiast	1925 r.	ma być	1825 r.	
„ „	260	„	9	od dołu	po słowie	majątkowej	wsta- wić	przecinek i słowo	wspólności.
„ „	543	„	6	od góry	wstawić	na końcu	słowa	lub 3.	
„ „	664	„	11	od góry	zamiast	drzewnego	ma być	rolniczego.	
„ „	830	„	16	od góry	zamiast	oddania	ma być	odebrania.	
„ „	1246	„	3	od dołu	zamiast	§ 3	ma być	§ 1.	
„ „	1441	„	1	od góry	zamiast	wszczędzie	ma być	wszczęcie.	

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE PRAWO O SĄDOWEM POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNEM

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22; poz. 165) postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. I.

§ 1. Z dniem wejścia w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym tracą moc dotychczasowe przepisy o postępowaniu egzekucyjnym, urządzonem w tem prawie i w rozporządzeniu niniejszem.

Uchylone
przepisy
egzekucyjne.

§ 2. W szczególności tracą moc obowiązujące dotychczas w tym zakresie przepisy wraz z późniejszymi ich zmianami i uzupełnieniami, a mianowicie:

1) przepisy o przymusowym wykonywaniu aktów, o wykonywaniu wyroków i o zabezpieczeniu powództwa, zawarte w księgach pierwszej, drugiej, trzeciej i piątej ustawy postępowania cywilnego z dnia 20 listopada 1864 r. (t. XVI cz. 1 Zводу praw);

2) ustawa z dnia 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym (Dz. u. p. austr. Nr. 79) wraz z ustawą wprowadzającą z dnia

27 maja 1896 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 78), art. XII ust. 1 ustawy wprowadzającej normę jurysdykcyjną z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 110) oraz przepisy § 7 ust. 3, 41 i 44 normy jurysdykcyjnej z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 111), o ile pozostają w związku z postępowaniem egzekucyjnym i zabezpieczającym;

3) księga ósma ustawy o postępowaniu cywilnym z dnia 30 stycznia 1877 r. (Dz. U. Rzeszy z r. 1877, str. 83) z zastrzeżeniami, zawartymi w art. LII, ustawa o przymusowej licytacji i przymusowym zarządzie z dnia 24 marca 1897 r. (Dz. U. Rzeszy z r. 1897, str. 97 i z r. 1898, str. 713), oraz ustawa wprowadzająca z dnia 24 marca 1897 r. (Dz. U. Rzeszy z r. 1897, str. 135 i z r. 1898, str. 750).

W myśl art. 864 k. p. c. (art. 357 p. e.) weszło prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym w życie z dniem 1 stycznia 1933.

Stosownie do art. I p. w. p. e. utraciły moc z dniem wejścia w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym wszelkie przepisy egzekucyjne, wydane przed tym dniem, bez względu na to, czy są to dawne przepisy dzielnicowe, czy też przepisy egzekucyjne, wydane za czasów polskich.

Z wyjątkiem przypadków, w których dawniejsze przepisy wyraźnie zostają utrzymane w mocy, utraciły moc z dniem wejścia w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym dotychczasowe przepisy o egzekucji sądowej bez względu na to, czy one w przepisach wprowadzających zostały wyraźnie wymienione jako uchylone, czy też nie. Wynika to z ogólnego brzmienia § 1 art. I p. w. p. e. oraz z użytego w § 2 tegoż artykułu wyrażenia „w szczególności tracą moc...”

Z chwilą wejścia w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym przestały obowiązywać nie tylko postanowienia ustawowe, dotyczące tej materji, lecz także przepisy egzekucyjne, zawarte w rozporządzeniach, dekretach, okólnikach i t. p., o ile te ostatnie wydane zostały na podstawie ustaw, które utraciły moc obowiązującą. Wyjątkowo obowiązywać mogą na zasadzie art. LXXVIII p. w. p. e. i po 1 stycznia 1933 te z dawniejszych przepisów egzekucyjnych, które normują kwestje, pozostawione w p. e. i w p. w. p. e. do uregulowania rozporządzeniom. Moc obowiązująca tych przepisów wygasa jednak automatycznie z chwilą wejścia w życie odnośnych rozporządzeń.

Ponieważ prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym dotyczy tylko egzekucji sądowej, przeto z dniem jego wejścia w życie utraciły moc obowiązującą tylko te z dawnych przepisów egzekucyjnych, które mają za przedmiot egzekucję sądową t. j. egzekucję, prowadzoną dawniej przez sądy lub komorników na podstawie tytułów w art. 527, 528 k. p. c. wymienionych. Nie narusza natomiast ani prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, ani przepisy wprowadzające je dawniejszych przepisów o egzekucji politycznej, względnie administracyjnej.

Art. II.

§ 1. Tracą moc przepisy o egzekucji z płac, emerytur, pensyj wdowich i sierocych lub z wynagrodzenia za pracę, a w szczególności dotyczące tego przedmiotu przepisy ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrącaniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312), o ile dotyczą

Uchylone
przepisy
o egzekucji
z płac.

funkcjonariuszów państwowych w administracji wojskowej, ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 47, poz. 462) oraz rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej: z dnia 6 lutego 1928 r. o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 93), z dnia 24 lutego 1928 r. o stosunku służbowym profesorów państwowych szkół akademickich i pomocniczych sił naukowych tych szkół (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 204), z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 257), z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323), z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324), z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 349) i z dnia 23 sierpnia 1932 r. o Straży Więziennej (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 667).

§ 2. Uchyła się art. 312 prawa górniczego z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 654).

Przepisy, wymienione w art. II p. w. p. e., utraciły moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1933 (p. art. I, § 1 p. w. p. e.).

Przepisy ustawy z 2 kwietnia 1925 o potrącaniach z uposażenia osób wojskowych, Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312 utraciły z dniem 1 stycznia 1933 moc obowiązującą tylko w odniesieniu do cywilnych funkcjonariuszów państwowych w administracji wojskowej. Obowiązują one natomiast w myśl art. 575, § 4 k. p. c. nadal, o ile chodzi o egzekucję z uposażenia osób wojskowych t. j. oficerów i szeregowych W. P. P. te przepisy przy art. 575 k. p. c.

O ile dotyczą kwestyj w art. II, § 1 p. w. p. e. wymienionych, utraciły moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1933 nie tylko przepisy w tym artykule wyraźnie wyliczone, lecz także przepisy, zawarte w innych ustawach i rozporządzeniach.

W miejsce przepisów, które w myśl art. II p. w. p. e. utraciły moc obowiązującą, obowiązują od 1 stycznia 1933 postanowienia art. 572—576 k. p. c.

Przez wyraz „płace“, użyty w art. II, § 1 p. w. p. e., rozumieć należy perjodycznie świadczone wynagrodzenie za pracę jakiegokolwiek rodzaju, bez względu na to, czy wynagrodzenie to polega na samych świadczeniach pieniężnych, czy obejmuje też świadczenia w naturze (p. art. 575, 576 k. p. c.).

Art. III.

Pozostają w mocy uprawnienia szczególne do egzekucji, przyznane towarzystwom kredytowym ziemskim i miejskim oraz bankom.

Uprawnienia
egzekucyjne
towarzystw
kredytowych
i banków.

Istniejące przed dniem wejścia w życie prawa o sąd. postępow. egzekucyjnym przepisy szczególne o egzekucji na rzecz banków i towarzystw kredytowych pozostają w mocy tylko o tyle, o ile mają charakter „uprawnień szczególnych“ czyli przywilejów, t. j. o ile w pewnych kierunkach zawierają one normy korzystniejsze, niż prawo o sąd. postępow. egzekucyjnym. Poza tem utraciły te przepisy z dniem 1 stycznia 1933 moc obowiązującą stosownie do art. I, § 1 p. w. p. e.

O tem, czy ze względu na zastosowanie art. III p. w. p. e. pewnemu przepisowi szczególnemu, dotyczącemu egzekucji na rzecz banków i towarzystw kredytowych, przyznać należy charakter przywileju, decyduje jego stosunek do postanowień prawa o sąd. postępow. egzekucyjnym, nie zaś do postanowień daw-

niejszych ustaw egzekucyjnych. Jeżeliby zatem jakiś przepis szczególnie normował egzekucję na rzecz banków i towarzystw kredytowych wprawdzie korzystniej, niż dawniejsze ustawy egzekucyjne, ale mniej korzystnie, niż prawo o sąd. postęp. egzekucyjnym, to nie jest on „uprawnieniem szczególnem“ w rozumieniu art. III p. w. p. e., a nie mając tego charakteru, przestał obowiązywać z dniem wejścia w życie prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym.

Przepisy ogólne prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym nie mają zastosowania, ilekroć nadane lub zatwierdzone ustawą statuty zakładów w art. III p. w. p. e. wymienionych zawierają szczególne w odnośnej kwestji uprawnienia na rzecz tych zakładów; natomiast przypadki nie objęte ustawami szczególnymi należy rozstrzygać na podstawie zasad ogólnych prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym.

Z mocy art. III p. w. p. e. obowiązują w szczególności także po wejściu w życie prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym przepisy rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 i z dnia 27 października 1932, przewidujące szczególnie tryb postępowania dla egzekucji z nieruchomości na rzecz Państwowego Banku Rolnego oraz na rzecz Towarzystw Kredytowych ziemskich i miejskich tudzież banków hipotecznych. Przepisy te opiewają:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 21 października 1932 r.

o wykonywaniu egzekucji z nieruchomości przez Państwowy Bank Rolny,

Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 769.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Państwowy Bank Rolny ma prawo prowadzić we własnym zakresie egzekucje z nieruchomości przez przymusową ich sprzedaż według postanowień rozporządzenia niniejszego.

Art. 2. Egzekucja na podstawie rozporządzenia niniejszego jest dopuszczalna tylko celem zrealizowania zahipotekowanej na pierwszym miejscu egzekwowanej nieruchomości wierzytelności Banku z tytułu kredytu, udzielonego w listach zastawnych lub obligacjach Banku, oraz należących do Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej należności Skarbu Państwa za sprzedane parcelacyjnie lub nadane opłatnie nieruchomości ziemskie.

Egzekucja na podstawie rozporządzenia niniejszego może być wykonywaną przez Bank również wtedy, gdy określone w ust. 1 wierzytelności są zahipotekowane na dalszym miejscu, ale poprzedzające je wierzytelności należą do Banku lub funduszów albo instytucyj przez Bank administrowanych lub likwidowanych.

Art. 3. Władze i urzędy są obowiązane spełniać na żądanie Banku poszczególne czynności, związane z wykonywaną przez Bank egzekucją.

Art. 4. Bank doręcza wezwania, zawiadomienia i obwieszczenia za pośrednictwem komorników, urzędów gminnych lub poczty pod adresem rzeczywistego miejsca zamieszkania w kraju; jeżeli miejsce rzeczywistego zamieszkania w kraju nie jest znane, wezwania, zawiadomienia i obwieszczenia doręcza się w miejscu zamieszkania przez interesowaną osobę obranem bądź w hipotece, bądź w Banku, o ile obranie miejsca zamieszkania w Banku nastąpiło w osobnej deklaracji dla celów egzekucyjnych. Wyboru, w którym z dwóch obranych miejsc zamieszkania ma nastąpić doręczenie, dokonywa Bank wedle swego uznania.

Dowód chociażby bezskutecznego zgłoszenia się organu doręczającego w miejscu zamieszkania obranem bądź w hipotece, bądź w Banku uważać się będzie za dowód doręczenia.

Zamieszkałe w jednej wsi lub osadzie osoby interesowane, które posiadają jawne z hipoteki prawa serwitutowe, zawiadamiane będą zbiorowo przez doręczenie jednego egzemplarza zawiadomienia zarządowi gminnemu, celem podania do publicznej wiadomości.

Do doręczeń dokonywanych przez komorników, urzędy gminne i pocztę stosuje się przepisy o doręczeniu pism sądowych.

Art. 5. Celem dopilnowania praw osoby, której rzeczywiste miejsce zamieszkania nie jest znane i nie jest obrane ani w księdze hipotecznej (gruntowej), ani w Banku, jako też osoby, której z innych powodów nie można było dokonać doręczenia, sąd właściwy ze względu na miejsce położenia nieruchomości, ustanowi na wniosek Banku kuratora do zastępowania tej osoby. Sąd winien ustanowić kuratora w ciągu dni 7.

Art. 6. W razie wniesienia do księgi hipotecznej (gruntowej) wzmianki o otwarciu postępowania spadkowego do majątku dłużnika, wierzycieli lub innych osób interesowanych, bieg egzekucji Banku nie będzie wstrzymany, a wezwania, zawiadomienia i obwieszczenia wysyła się spadkobiercom zbiorowo bez wskazania ich nazwisk do rzeczywistego ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w kraju, a jeżeli ono nie jest znane, do obranego miejsca zamieszkania, jeżeli zaś spadkodawcą był dłużnik, ponadto pod adresem nieruchomości, podlegającej sprzedaży; w przypadku, gdy spadkodawca nie obrał miejsca zamieszkania (art. 4), doręczenie winno nastąpić do rąk kuratora (art. 5).

Art. 7. Do tej samej nieruchomości może toczyć się równocześnie postępowanie egzekucyjne w trybie niniejszego rozporządzenia, oraz postępowanie według ogólnych przepisów egzekucyjnych przy zachowaniu następujących postanowień:

1) w obu rodzajach postępowania licytacja nie może odbywać się w tym samym dniu,

2) o terminie prowadzonej przez Bank licytacji Bank zawiadamia komornika (sąd), przeprowadzającego egzekucję z tej samej nieruchomości,

3) w razie wydania w postępowaniu toczącym się według ogólnych przepisów postanowienia o przybicciu, Bank zawiesza prowadzoną przez siebie egzekucję, a w razie uprawomocnienia się tegoż postanowienia egzekucję umarza,

4) koszty postępowania według ogólnych przepisów egzekucyjnych, prowadzonego do chwili wszczęcia egzekucji przez Bank, winny być pokryte przed należnością Banku, o ile będą zgłoszone i wysokość ich będzie udowodniona przez osoby interesowane, co najmniej na 7 dni przed licytacją.

Art. 8. Bank umorzy postępowanie egzekucyjne, jeżeli dłużnik lub osoba trzecia za dłużnika przed terminem licytacji, a nawet w czasie licytacji, lecz przed przybicciem wpłaci Bankowi należne pretensje wraz z kosztami egzekucyjnymi.

Art. 9. Decyzje Banku zapadające w toku postępowania, unormowanego niniejszym rozporządzeniem, wydaje dyrekcja Banku lub dyrektor (kierownik) oddziału (agentury) Banku.

Decyzje te nie ulegają zaskarżeniu ani w postępowaniu administracyjnym, ani sądowym.

Art. 10. Wszelkie roszczenia osób trzecich do nieruchomości, będącej przedmiotem egzekucji, nie wyłączając roszczeń o jej własność, nie będą przeszkodą do licytacji, jeżeli osoby te najpóźniej na licytacji, lecz przed wezwaniem do licytowania, nie złożą dowodu, że uzyskały postanowienie sądu, nakazujące zawieszenie egzekucji.

Art. 11. Jeżeli cała nieruchomość lub jakakolwiek jej część jest w posiadaniu osób trzecich, jako to dzierżawców, zastawników, lub użytkowników, sprzedaż niweczy w stosunku do nabywcy prawa tych osób, o ile wejście w posiadanie odbyło się bez zgody Banku, a zgoda taka była konieczną.

Art. 12. Właściwym sądem w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest sąd grodzki, w którego okręgu nieruchomość jest położona.

Wszczęcie egzekucji.

Art. 13. Decyzję o wszczęciu egzekucji wydaje Bank na podstawie wykazu zaległości.

Wykazem zaległości w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest wykaz należności Banku, które są na mocy prawa wymagalne.

Art. 14. Przed powzięciem decyzji Bank wezwie dłużnika, aby zapłacił żadaną należność Banku w ciągu dni 30 od daty doręczenia mu wezwania — pod rygorem wszczęcia egzekucji.

Art. 15. Po upływie terminu do zapłaty wszczęcie egzekucji będzie na pisemny wniosek Banku ujawnione w księdze hipotecznej (gruntowej) w formie ostrzeżenia (adnotacji) o wszczęciu egzekucji.

Art. 16. Nieruchomość w stosunku do dłużnika jest zajęta z chwilą doręczenia mu wezwania z art. 14. W stosunku do osób trzecich nieruchomość jest zajęta z chwilą dokonania wpisu w księdze hipotecznej (gruntowej) (art. 15).

Zajęcie nieruchomości, przewidziane w niniejszym artykule pociąga skutki zajęcia przewidziane według ustaw o sądownym postępowaniu egzekucyjnym.

Art. 17. W ciągu ostatnich 7 dni przed terminem licytacji osoba, w której posiadaniu znajduje się zajęta nieruchomość, obowiązana jest umożliwić oglądanie nieruchomości.

Art. 18. Od chwili wszczęcia egzekucji sąd na wniosek Banku może ustanowić zarząd nieruchomości, który wykonywa według ogólnych przepisów Bank, lub osoba na wniosek Banku wyznaczona. Zarząd trwa do czasu oddania nieruchomości nabywcy lub umorzenia postępowania. Osiągnięty czysty dochód

dolicza się do ceny, która będzie uzyskana za nieruchomość przy sprzedaży na licytacji.

Obwieszczenia o licytacji.

Art. 19. Termin pierwszej licytacji nie może być wyznaczony na dzień wcześniejszy, niż po upływie 3 miesięcy od dnia doręczenia obwieszczeń, a termin drugiej licytacji nie wcześniejszy, niż w 30 dni po niedojściu do skutku pierwszej licytacji.

Art. 20. Bank ogłasza o licytacji przez obwieszczenie. W obwieszczeniu o licytacji wskazać należy:

1) nieruchomość, która ma być sprzedana, jej położenie (miejscowość, gmina, powiat), z oznaczeniem księgi hipotecznej (gruntowej) oraz imię i nazwisko dłużnika;

2) czas i miejsce pierwszej i drugiej licytacji;

3) cenę wywołania;

4) wysokość określonej przez Bank rękojmi, jaką licytant przystępując do licytacji winien złożyć, z zaznaczeniem, że rękojnia winna być złożona w gotówce, albo w papierach wartościowych, mających bezpieczeństwo pupilarne, według kursu, po jakim przyjmowane być mogą te papiery na kaucję i wadja skarbowe;

5) czas i miejsce, w którym można przeglądać akta egzekucyjne;

6) oznajmienie, że w ciągu dni 7 przed licytacją wolno oglądać nieruchomość w dnie powszednie w godzinach od 8 do 18.

Art. 21. Obwieszczenie o licytacji będzie doręczone:

1) dłużnikowi i osobom mającym na nieruchomości prawa zabezpieczone hipotecznie,

2) właściwemu okręgowemu urzędowi ziemskiemu,

3) innym organom władzy publicznej i instytucjom publicznym, powołanym do zgłaszania należności z tytułu podatków i innych opłat publicznych. Jednocześnie należy je wezwać, aby najpóźniej na 7 dni przed terminem licytacji zgłosiły podatki i inne opłaty publiczne, należne po dzień licytacji, pod rygorem utraty służącego im z ustawy pierwszeństwa zaspokojenia.

Art. 22. Obwieszczenie o licytacji będzie przynajmniej na miesiąc przed terminem licytacji wywieszane w budynku właściwego dla nieruchomości sądu, w lokalu oddziału (agentury) Banku oraz ogłoszone w Monitorze Polskim i przesłane zarządowi gminnemu w miejscowości, gdzie nieruchomość jest położona, w celu wywieszenia w urzędzie gminnym.

Art. 23. Bank może dokonywać licytacji bądź we właściwym terytorjalnie oddziale (agenturze) Banku, bądź w miastach

województw lub powiatach tego okręgu administracyjnego, w którym położona jest nieruchomość, bądź wreszcie w miastach, będących siedzibą sądu, w którym urządzona jest księga hipoteczna (gruntowa) licytowanej nieruchomości.

Warunki licytacyjne.

Art. 24. Przystępujący do licytacji obowiązany jest złożyć rękojmię w wysokości wskazanej w obwieszczeniu.

Wysokość rękojmi określa Bank, przyczem nie może być ona niższa niż $\frac{1}{20}$ część ceny wywołania, oznaczonej dla pierwszej licytacji.

Art. 25. Nie składają rękojmi:

- 1) Skarb Państwa,
- 2) wierzyciele hipoteczni, jeżeli roszczenia ich przenoszą wysokość rękojmi, a nadto jeżeli inne wierzycielności, korzystające z pierwszeństwa przed niemi, są niższe od ceny wywołania o sumę nie mniejszą od wymaganej rękojmi.

Art. 26. Rękojmię złożoną przez licytanta, któremu udzieleno będzie przybicie, zatrzymuje się, pozostałym zaś licytantom zwraca się niezwłocznie.

Art. 27. Ceny wywołania przy pierwszej i drugiej licytacji ustala Bank.

Cena ta przy pierwszej licytacji nie może być niższa od szacunku Banku, dokonanego przy udzielaniu kredytu i od szacunku umownego.

Cena wywołania przy drugiej licytacji nie może być niższą od sumy nieumorzonego długu Banku z doliczeniem zaległości w opłatach przypadających Bankowi, uprzywilejowanych podatków i ciężarów oraz kosztów egzekucyjnych.

Art. 28. Licytant, który uzyska przybicie (nabywca) winien w ciągu dni 14 po uprawomocnieniu się postanowienia o przybiciu, złożyć w Banku cenę zaofiarowaną z ustawowemi odsetkami od dnia przybicia z potrąceniem rękojmi złożonej w gotówce, oraz dowody uiszczenia opłat stempłowych i komunalnych od przeniesienia prawa własności.

Art. 29. Z przypadającej do wniesienia reszty ceny nabycia może potrącić i zatrzymać do czasu klasyfikacji bez procentu własną niesporną sumę hipoteczną oraz sumę każdego wierzyciela, który na to pozwoli, o ile sumy te mieszczą się w cenie nabycia.

Pozwolenie udzielone przez Bank równa się pod względem skutków prawnych zatrzymaniu przez Bank jego należności w myśl art. 49.

W przypadku, jeżeli potrącenie okaże się błędne, nabywca obowiązany będzie złożyć w ciągu dni siedmiu brakującą kwotę do depozytu sądu.

Art. 30. Jeżeli nabywca w terminie nie wykona warunków licytacyjnych co do zapłaty ceny nabycia, traci rękojmię, a skutki przybicia wygasają.

Od nabywcy, który nie złożył rękojmi i który nie wykonał warunków licytacyjnych, rękojmia będzie ściągnięta w trybie postępowania administracyjnego.

Rękojmię złożoną w papierach wartościowych Bank sprzeda na giełdzie.

Z rękojmi utraconej przez nabywcę, Bank pokrywa koszty postępowania egzekucyjnego oraz swoją należność. Resztę dolicza się do sumy, która będzie uzyskana na ponownej licytacji.

Licytacja.

Art. 31. Licytacje odbywają się publicznie.

Licytacje trwają od godziny 10 do 18.

Nieruchomości, których licytacja nie rozpocznie się do godziny 16 będą licytowane w dniu następnym.

Licytacje przeprowadza notariusz w obecności delegata Banku.

Delegat nie może pełnić równocześnie funkcji osoby specjalnie upoważnionej przez Bank (art. 36).

Art. 32. Po wywołaniu licytacji prowadzący licytację poda do wiadomości:

- 1) przedmiot licytacji,
- 2) cenę wywołania,
- 3) sumę rękojmi,
- 4) ciężące na nieruchomości zaległości w podatkach oraz innych opłatach publicznych uprzywilejowanych, o ile wysokość ich jest zgłoszona,
- 5) zgłoszone prawa do nieruchomości.

Wezwanie do licytowania następuje po upływie pół godziny po wywołaniu licytacji. W razie niezgłoszenia się licytantów w ciągu 5 minut od wezwania do licytowania, prowadzący licytację ogłosi decyzję o niedojsciu jej do skutku.

Art. 33. Przybycie jednego licytanta wystarcza do odbycia licytacji, byleby ofiarował sumę wywołania.

Art. 34. Pełnomocnictwo do udziału w przetargu winno być stwierdzone dokumentem publicznym, albo prywatnym, na którym podpis mocodawcy uwierzytelniony jest przez sąd lub przez notariusza.

Dla adwokata wystarczy pełnomocnictwo z podpisem prezeń uwierzytelnionym.

Art. 35. Postąpienie nie może wynosić mniej niż pół procent ceny wywołania z zaokrągleniem wzwyż do sumy złotych, podzielonych przez 10, w każdym jednak razie wystarcza postąpienie o 100 złotych.

Art. 36. Bank ma prawo nabywać na licytacji i nadlicytacji (art. 45) narówni z innymi licytantami przez specjalnie upoważnioną osobę.

Koszty zastępstwa przez tę osobę pokrywa Bank z własnych funduszków.

Art. 37. Po ustaniu postąpień prowadzący licytację dwukrotnie wygłosi ostatecznie zaofiarowaną cenę i uprzedzi obecnych, że po upływie 5 minut dalsze postąpienia nie będą przyjęte; po tym czasie zamknie licytację i wymieni osobę licytanta, który zaofiarował najwyższą cenę.

Po zamknięciu licytacji notariusz prowadzący licytację, zapyta zainteresowanych, jakie mają zarzuty przeciwko przyjęciu najwyższej zaofiarowanej ceny oraz sposobowi przeprowadzenia licytacji. Zgłoszone zarzuty należy wciągnąć do protokołu. W przypadku uwzględnienia zarzutów notariusz wezwie do ponownego licytowania.

Przybicie.

Art. 38. Po skończonej licytacji notariusz przesyła akta licytacyjne właściwemu sądowi celem udzielenia przybicia. Sąd obowiązany jest wydać postanowienie o przybiciu najpóźniej w ciągu tygodnia od dnia otrzymania aktów.

Art. 39. W razie wydania postanowienia o przybiciu na podstawie niniejszego rozporządzenia sąd zawiesi postępowanie egzekucyjne, prowadzone według ogólnych przepisów, a po uprawomocnieniu się tegoż postanowienia egzekucję umorzy.

Art. 40. Jeżeli na licytacji nikt nie przystąpił do licytowania lub żadnemu z licytujących nie udzielono przybicia, albo też jeżeli osoba, której udzielono przybicie nie wykonała warunków, przewidzianych w art. 28, odbędzie się druga licytacja.

Art. 41. Jeżeli na drugiej licytacji nie dojdzie do sprzedaży nieruchomości, Bank ma prawo przejąć nieruchomość na własność za sumę wywołania ustaloną dla drugiej licytacji.

Wniosek o przejęcie nieruchomości winien Bank złożyć sądowi właściwemu dla danej nieruchomości w ciągu trzech tygodni od terminu drugiej licytacji pod rygorem utraty prawa do przejęcia nieruchomości. Sąd udzieli przybicia Bankowi

pod warunkami, pod jakimi nieruchomości wystawiona była na drugiej licytacji.

Art. 42. Jeżeli po drugiej licytacji Bank nie przejął nieruchomości na własność, egzekucja ulega umorzeniu i nowa egzekucja z tej nieruchomości może być wszczęta przez Bank dopiero po upływie sześciu miesięcy.

Art. 43. Sąd odmówi przybicia z powodu pogwałcenia przepisów postępowania egzekucyjnego, jeżeli uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik licytacji.

Sąd odmówi również przybicia, jeżeli postępowanie ulegało umorzeniu lub zawieszeniu, albo jeżeli nie doreczono obwieszczeń o licytacji osobom wymienionym w art. 21, chyba, że z tego powodu nie zaszło naruszenie ich praw, albo osoby te, będąc obecne na licytacji zarzutu nie podniosły, lub wreszcie zarzutów tych zrzekły się pisemnie.

Art. 44. Zażalenie na przybicie służy temu, czyje prawo zostało naruszone z powodu pogwałcenia przepisów postępowania.

Nadlicytacja.

Art. 45. W ciągu dni 7 od dnia przybicia, każdy, kto według ogólnych przepisów jest uprawniony do uczestniczenia w licytacji, może zaofiarować za nieruchomość cenę przynajmniej o jedną czwartą wyższą od ceny, której przybicie nastąpiło.

Zgłaszający zaofiarowanie wyższej ceny (nadlicytant) winien złożyć jednocześnie w Banku rękojmię o $\frac{1}{5}$ wyższą od rękojmi, oznaczonej dla licytacji.

Od złożenia rękojmi są zwolnione tylko Skarb Państwa i Państwowy Bank Rolny.

Art. 46. Bank wzywa na oznaczony termin przez wskazanego przez siebie notariusza licytanta, który uzyskał przybicie i nadlicytanta.

Przybicie ostateczne udzielone będzie temu, kto zaofiaruje cenę wyższą. Wskutek udzielenia tego przybicia przestaje obowiązywać przybicie poprzednie.

Przysądzenie własności.

Art. 47. Po uprawomocnieniu się przybicia oraz po wykonaniu warunków licytacji i złożeniu dowodu uiszczenia opłat stemplowych i komunalnych od przeniesienia prawa własności do nieruchomości, sąd na wniosek nabywcy lub Banku wyda postanowienie o przysądzeniu własności w ciągu dni 14 od złożenia wniosku o przysądzeniu.

Postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem do wpisu prawa własności w księdze hipotecznej (gruntowej) na rzecz nabywcy, bądź na wniosek nabywcy, bądź na pisemny wniosek Banku, oraz tytułem egzekucyjnym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości.

Art. 48. Prawa i obowiązki nabywcy, który uzyskał przybicie, regulują ogólne przepisy egzekucyjne, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

Art. 49. Z sumy uzyskanej z licytacji Bank potrąca swoją należność i koszty egzekucyjne, a resztę składa do depozytu sądu właściwego dla nieruchomości.

Sąd dokona podziału złożonej sumy według ogólnych przepisów egzekucyjnych i niniejszego rozporządzenia (ust. 2 art. 21). Jeśli z planu podziału okaże się, że Bank zatrzymał w myśl ust. 1 niniejszego artykułu lub pozwolił na potrącenie w myśl ust. 2 art. 29 niniejszego rozporządzenia sumy większej, aniżeli według planu podziału Bankowi się należy, sąd postanowieniem zobowiąże Bank do złożenia nadwyżki do depozytu sądu w ciągu dni 7 od otrzymania postanowienia.

W postanowieniu zawierającym plan podziału sąd ustali, jakie służebności i ciężary, obciążające nieruchomość będą na poczet ceny nabycia lub bez potrącenia z ceny nabycia utrzymane w mocy.

Art. 50. Postanowienia o przysądzeniu własności wraz z planem podziału są tytułem do wykreślenia w księdze hipotecznej (gruntowej) bądź na wniosek nabywcy, bądź na pisemny wniosek Banku praw, które według planu podziału hipotecznie wygasły.

Art. 51. Postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości Bankowi zostanie ujawnione w hipotece; wykreślenie odnośnych wpisów nastąpi na pisemny wniosek Banku. Umorzenie pożyczki Banku częściowe lub całkowite i wykreślenie z wykazu hipotecznego zależy od uznania Banku.

Art. 52. Przepisy o kosztach egzekucyjnych oraz o taksie dla notariuszów, prowadzących licytację wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Postanowienia końcowe.

Art. 53. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 54. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni od dnia ogłoszenia.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 27 października 1932 r.

o uprawnieniach niektórych towarzystw kredytowych ziemskich i miejskich oraz banków hipotecznych przy przeprowadzaniu egzekucji z nieruchomości,

Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 812.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Towarzystwa kredytowe ziemskie i miejskie oraz banki hipoteczne, uprawnione do statutowej działalności w okręgach sądów apelacyjnych w Toruniu, Poznaniu, Katowicach, Lwowie i Krakowie, mogą prowadzić egzekucję z nieruchomości, położonych w okręgach tych sądów, przez przymusową ich sprzedaż według postanowień rozporządzenia niniejszego.

Art. 2. Egzekucja na podstawie rozporządzenia niniejszego jest dopuszczalna tylko celem zrealizowania zahipotekowanych na egzekwowanej nieruchomości wierzytelności, stanowiących zabezpieczenie listów zastawnych i obligacyj, emitowanych przez towarzystwa i banki, wymienione w art. 1.

Art. 3. Wymienione w art. 1 towarzystwa kredytowe ziemskie i miejskie oraz banki hipoteczne będą nazywane w niniejszym rozporządzeniu „instytucjami“.

Art. 4. Instytucje kredytu długoterminowego doręczają za wiadomienia i obwieszczenia, przewidziane w rozporządzeniu niniejszem, za pośrednictwem poczty lub urzędów gminnych pod adresem rzeczywistego miejsca zamieszkania osób interesowanych.

Do doręczeń dokonywanych przez pocztę i urzędy gminne stosuje się przepisy o doręczeniu pism sądowych.

Urzędy gminne za doręczanie zawiadomień i obwieszczeń, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, pobierają wynagrodzenie w tej samej wysokości jak przy doręczeniach wezwań sądowych.

Art. 5. Celem dopilnowania praw osoby, której rzeczywiste miejsce zamieszkania nie jest znane, jako też osoby, której z innych powodów nie można było dokonać doręczenia, sąd właściwy ze względu na położenie nieruchomości ustanowi, na

wniosek instytucji, kuratora do zastępowania tej osoby. Sąd winien ustanowić kuratora w ciągu dni siedmiu.

Art. 6. W razie wniesienia do księgi gruntowej wzmianki o otwarciu postępowania spadkowego do majątku dłużnika, wierzycieli, lub innych osób interesowanych, bieg egzekucji instytucji nie będzie wstrzymany, a zawiadomienia i obwieszczenia wysyłane będą spadkobiercom zbiorowo bez wskazania ich nazwisk do rzeczywistego ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy, a jeżeli spadkodawcą był dłużnik, również pod adresem nieruchomości, podlegającej sprzedaży; w przypadku gdy ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy nie jest znane, doręczenie winno nastąpić do rąk kuratora (art. 5).

Art. 7. Do tej samej nieruchomości może toczyć się równocześnie postępowanie egzekucyjne w trybie niniejszego rozporządzenia oraz sądowe postępowanie egzekucyjne przy zachowaniu następujących postanowień:

1) w obu rodzajach postępowania licytacja nie może odbywać się w tym samym dniu,

2) o terminie prowadzonej przez instytucję licytacji, instytucja zawiadamia komornika (sąd), przeprowadzający egzekucję z tej samej nieruchomości,

3) w razie wydania w postępowaniu sądowym postanowienia o przybiciu, instytucja zawiesza prowadzoną przez siebie egzekucję, a w razie uprawomocnienia się tego postanowienia, egzekucję umarza,

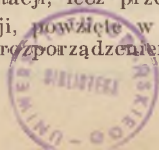
4) o ile w postępowaniu w trybie niniejszego rozporządzenia wydane zostanie postanowienie o przybiciu, sąd zawiesza prowadzoną egzekucję sądową, a w razie uprawomocnienia się tegoż postanowienia, egzekucję umarza,

5) koszty egzekucji sądowej, prowadzonej do chwili wszczęcia egzekucji przez instytucję, będą pokryte przed należnością instytucji, o ile zostaną zgłoszone i wysokość ich będzie udowodniona przez osoby interesowane co najmniej na siedem dni przed licytacją.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia stosują się odpowiednio w przypadkach, gdy do tej samej nieruchomości prowadzona jest egzekucja przez Państwowych Bank Rolny.

Art. 8. Instytucja umorzy postępowanie egzekucyjne, jeżeli dłużnik lub osoba trzecia za dłużnika wpłaci instytucji należną pretensję wraz z kosztami egzekucyjnymi przed terminem licytacji, a nawet w czasie licytacji, lecz przed jej zamknięciem.

Art. 9. Decyzje instytucji, powzięte w toku postępowania, umorzonego niniejszym rozporządzeniem, nie ulegają zażaleniu.

Wszczęcie egzekucji.

Art. 10. Decyzje o wszczęciu egzekucji wydaje dyrekcja instytucji w drodze uchwały.

Przed powzięciem decyzji instytucja wezwie dłużnika, aby zapłacił żadaną należność instytucji w ciągu dni trzydziestu od daty doręczenia mu wezwania pod rygorem wszczęcia egzekucji.

Art. 11. Po upływie terminu do zapłaty wszczęcie egzekucji będzie na pisemny wniosek instytucji ujawnione w księdze gruntowej w formie ostrzeżenia (adnotacji) o wszczęciu egzekucji.

Art. 12. Nieruchomość w stosunku do dłużnika jest zajęta z chwilą doręczenia mu decyzji z art. 10 ust. 2 niniejszego rozporządzenia. W stosunku do osób trzecich nieruchomość jest zajęta z chwilą dokonania wpisu w księdze gruntowej o wszczęciu egzekucji.

Art. 13. Zbycie lub obciążenie nieruchomości po zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie. Czynności egzekucyjne są ważne tak w stosunku do dłużnika jak w stosunku do nabywcy.

Od chwili zajęcia dłużnik nie może niszczyć zajętej nieruchomości, jak również niszczyć, zbywać, lub zastawiać rzeczy, będących przynależnością tej nieruchomości, z wyjątkiem jedynie takiego zbycia, które jest niezbędne do prawidłowego gospodarstwa.

Art. 14. Po powzięciu decyzji, wszczynającej egzekucję z nieruchomości, instytucja kredytu długoterminowego wysyła delegata na grunt celem sporządzenia opisu nieruchomości. Do opisu powinien być dołączony wyciąg katastralny.

Obwieszczenia o licytacji.

Art. 15. Dyrekcja instytucji ogłasza następnie obwieszczenie o licytacji, które będzie zawierać:

- 1) oznaczenie notariusza, przed którym licytacja odbędzie się,
- 2) oznaczenie nieruchomości,
- 3) czas i miejsce licytacji,
- 4) cenę wywołania,
- 5) oświadczenie, że podstawą licytacji będą warunki licytacyjne niniejszego rozporządzenia,
- 6) wysokość rękojmi, którą przystępujący do licytacji winien złożyć,
- 7) wezwanie, aby osoby trzecie najpóźniej na licytacji, a przed wezwaniem do czynienia postąpień, wykazały, że wnio-

śły pozew o zwolnienie całej nieruchomości lub jej części od egzekucji i że uzyskały zawieszenie postępowania egzekucyjnego, inaczej bowiem prawo tych osób nie będzie przeszkodą licytacji i nabywca uzyska prawo własności,

8) wzmiankę o możliwości przeglądania akt,

9) oznajmienie, że zamierzający licytować mogą w ciągu ostatnich siedmiu dni przed licytacją oglądać nieruchomość codziennie od godziny ósmej do osiemnastej, z wyjątkiem niedziel i świąt.

Art. 16. W obwieszczeniu o licytacji nieruchomość będzie oznaczona przez wskazanie jej przeznaczenia gospodarczego, miejsca jej położenia, nazwiska dłużnika oraz przez wskazanie księgi hipotecznej i miejsca jej przechowania.

Art. 17. Licytacja może się odbywać dopiero po upływie czterech miesięcy, licząc od dnia powzięcia przez dyrekcję decyzji o wszczęciu egzekucji.

Art. 18. Licytacja odbędzie się u notariusza, mającego siedzibę bądź w miejscowości, w której prowadzi się księgę hipoteczną danej nieruchomości, bądź w miejscowości będącej siedzibą dyrekcji instytucji. Wybór służy dyrekcji instytucji.

Art. 19. Obwieszczenie o licytacji instytucja winna doręczyć najmniej na miesiąc przed terminem licytacji:

- 1) dłużnikowi,
- 2) osobom, które przed datą ostrzeżenia (adnotacji o licytacji), ujawniły swe prawa w księdze hipotecznej,
- 3) organom władzy publicznej i instytucjom publicznym, powołanym do zgłaszania należności z tytułu podatków i innych opłat publicznych,
- 4) właściwemu okręgowemu urzędowi ziemskiemu, Państwowemu Bankowi Rolnemu i Bankowi Gospodarstwa Krajowego.

Do zawiadomienia należy dodać wzmiankę, że w razie niedojścia do skutku sprzedaży, dla braku licytantów, druga i ostatnia sprzedaż od zniżonego szacunku odbędzie się bez powtórnego zawiadomienia.

Art. 20. Obwieszczenie o licytacji będzie przynajmniej na miesiąc przed licytacją wywieszane w gmachu instytucji i ogłoszone w Monitorze Polskim oraz w dzienniku, rozpowszechnionym w miejscowości będącej siedzibą instytucji oraz przesłane zarządowi gminy miejscowości, gdzie nieruchomość jest położona, celem ogłoszenia w sposób, przyjęty zwyczajem tej miejscowości.

Art. 21. Licytacje kilku nieruchomości mogą być ogłoszone przez instytucję w jednym zbiorowym obwieszczeniu.

Warunki licytacyjne.

Art. 22. Nieruchomość sprzedawana jest na podstawie wykazu hipotecznego. Inwentarz żywy i martwy, stanowiący z mocy ustaw powszechnych przynależność nieruchomości, uważa się za sprzedawany łącznie z nieruchomością.

Nabywca powinien przekonać się na gruncie o wszelkich szczegółach i objąć nieruchomość w takim stanie, w jakim znajdować się będzie. Instytucja nie odpowiada w żadnym razie ani za obszar gruntów, ani za niedokładność opisu nieruchomości, ani za jakiegokolwiek pogorszenie lub ubytek przynależności, co jednak nie pozbawia możliwości żądania od poprzedniego właściciela, lub od osób trzecich, wynagrodzenia za straty, wynikłe z ich winy po sporządzeniu opisu nieruchomości.

Art. 23. Cena wywołania wynosi sumę, na jaką nieruchomość została oszacowana przy udzieleniu pożyczki przez instytucję. W przypadku, gdy przynależność nie była przedmiotem oszacowania przy udzieleniu pożyczki, należy ją dodatkowo oszacować. Cena wywołania w żadnym razie nie może być niższą, niż suma należności uprzywilejowanych, nieumorzonych pożyczki instytucji, z dodaniem wszelkich zaległości i prefensyj instytucji oraz ciężarów ją poprzedzających i kosztów egzekucyjnych.

Art. 24. Niezależnie od ceny kupna nabywca przejmuje na siebie zaspokojenie wszelkich należności i ciężarów, przywiązanych do gruntu, o ile służy im pierwszeństwo przed pożyczką instytucji i o ile z uzyskanej ceny kupna nie zostaną zaspokojone.

Art. 25. Przystępujący do licytowania obowiązany jest złożyć w kasie instytucji kredytu długoterminowego rękojmię w wysokości, oznaczonej przez dyrekcję instytucji. Rękojmią złożoną będzie w gotowiznie lub w papierach wartościowych, które wedle obowiązujących przepisów mają bezpieczeństwo pupilame.

Papiery wartościowe będą przyjmowane według kursu, ustalonego przez Ministra Skarbu dla papierów wartościowych, przyjmowanych przez instytucje państwowe na kaucje i wadja.

Art. 26. Przy ustanowieniu wysokości rękojmi dyrekcja instytucji będzie winna, by rękojmią pokrywała w przybliżeniu koszty przymusowego zarządu, podatki i inne ciężary publiczne uprzywilejowane, którym służy pierwszeństwo przed pożyczką instytucji, zaległe opłaty, należne instytucji, oraz mogące narosnąć w ciągu sprzedaży wraz z odsetkami za zwłokę, jak również koszty egzekucyjne.

W razie wypowiedzenia pożyczki, rękojnia ma być powiększona nadto o sumę, wystarczającą do pokrycia wypowiedzianej części pożyczki.

Art. 27. Rękojmię licytującego, który utrzymał się na licytacji, zatrzymuje się. Jeżeli rękojmię złożono w papierach wartościowych, dyrekcja instytucji w razie potrzeby zarządzi sprzedaż według przepisów prawa bankowego o sprzedaży przymusowej takich papierów.

Art. 28. Osoby, które według przepisów prawa są zwolnione od składania rękojmi w sądownym postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości, nie mają obowiązku składania rękojmi.

Art. 29. Licytant, któremu udzielone zostało przybiciej (nabywca) przez sąd egzekucyjny, złożyć ma cenę zaofiarowaną w sądzie egzekucyjnym najpóźniej do dnia czternastu po uprawomocnieniu się postanowienia o przybicciu z potrąceniem rękojmi.

Art. 30. Nabywca obowiązany jest prócz ceny zaofiarowanej uiścić odsetki prawne za czas od dnia przybiccia do dnia zapłaty ceny.

Art. 31. Z przypadającej do wniesienia ceny zaofiarowanej, nabywca może potrącić i zatrzymać do czasu podziału bez procentu własną niesporną wierzytelność hipoteczną, oraz wierzytelność każdego wierzyciela, który na to wyrazi zgodę, o ile wierzytelności te mieszczą się w cenie nabycia.

W przypadku gdy potrącenie okaże się błędne, nabywca będzie obowiązany w ciągu siedmiu dni złożyć w sądzie brakującą kwotę.

Art. 32. Jeżeli nabywca nie zapłacił ceny w terminie, traci rękojmię, a jego prawa i obowiązki, wynikające z przybiccia, wygasają.

Dyrekcja instytucji może w tym przypadku zgłosić wniosek w sądzie egzekucyjnym o uznanie sprzedaży za niedoszłą do skutku.

Od nabywcy, który zwolniony był od rękojmi i nie zapłacił w terminie ceny nabycia, rękojnia będzie ściągana w trybie postępowania przymusowego w administracji.

Po uprawomocnieniu się decyzji sądowej, uznającej sprzedaż za niedoszłą do skutku, może dyrekcja instytucji wyznaczyć nowy termin licytacyjny.

Cena wywołania dla ponownej licytacji będzie ustalona wedle przepisów dla pierwszej bądź dla drugiej licytacji, zależnie od tego, czy niedoszła do skutku sprzedaż nastąpiła na pierwszej, czy na drugiej licytacji.

Art. 33. Z rękojmi, utraconej przez nabywcę, pokrywa instytucja zaraz koszty postępowania łącznie z kosztami przymusowego zarządu, o ile został zaprowadzony, oraz swoje zaległe należności. Resztę wydaje sądowi egzekucyjnemu. Sąd dokona podziału reszty rękojmi wedle przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości.

Art. 34. Własność sprzedanej nieruchomości przechodzi przez przybicie na nabywcę.

Prawa i obowiązki nabywcy, o ile w niniejszym rozporządzeniu nie zostały odmiennie unormowane, określają przepisy prawa powszechnego.

Licytacja.

Art. 35. Licytacja odbywa się publicznie przed notariuszem, wyznaczonym przez dyrekcję instytucji w obecności delegata dyrekcji instytucji.

Art. 36. Po wywołaniu sprawy notariusz poda do wiadomości:

- 1) przedmiot licytacji,
- 2) cenę wywołania,
- 3) sumę rękojmi,
- 4) treść warunków licytacyjnych.

Art. 37. Akta postępowania egzekucyjnego można przeglądać aż do chwili rozpoczęcia licytowania. Notariusz na żądanie udziela potrzebnych wyjaśnień faktycznych.

Art. 38. Przedmiotem licytacji jest to, co w chwili licytacji jest objęte zajęciem. Notariusz podaje do wiadomości zmianę, jakie wedle aktów zaszyły od chwili zajęcia.

Art. 39. Jeżeli licytacyjnie ma być sprzedanych kilka nieruchomości lub kilka części tej samej nieruchomości, delegat instytucji wskaże porządek, w jakim licytacja poszczególnych nieruchomości lub części ma być przeprowadzona.

Art. 40. Wezwanie do licytowania następuje po upływie pół godziny od wywołania. Stawienie się jednego licytanta wystarcza do odbycia licytacji, byleby on ofiarował sumę wywołania.

Art. 41. Licytowanie odbywa się ustnie.

W licytowaniu nie mogą uczestniczyć: sędzia egzekucyjny, notariusz, dłużnik, pierwszy nabywca, który nie złożył zafiarowanej ceny, wreszcie osoby, które mogą nieruchomość nabyć na licytacji sądowej tylko za zezwoleniem władzy, a tego zezwolenia nie przedstawiły.

Art. 42. Zgłaszający się do licytowania imieniem innej osoby, winien złożyć pełnomocnictwo, udzielone mu dokumentem publicznym lub publicznie uwierzytelnionym. Dla adwo-

kała wystarczy pełnomocnictwo z podpisem przezeń uwierzytelnionym.

Art. 43. Postąpienie nie może wynosić mniej niż $\frac{1}{2}\%$ ceny wywołania z zaokrągleniem wwyż do sumy złotych, podzielonych przez dziesięć, w każdym jednak razie wystarczy postąpienie o 100 złotych.

Art. 44. Notarjusz ogłosi zamknięcie licytacji, jeżeli po dwukrotnem ogłoszeniu ostatniej zaofiarowanej ceny oraz wezwania do podawania postąpień, tudzież po ostrzeżeniu, że licytacja zostanie zamknięta, przez dziesięć minut nie podano postąpienia.

Art. 45. Po skończeniu licytacji notarjusz zapytuje interesowanych, czy i jakie mają zarzuty przeciwko przyjęciu najwyższej ofiarowanej ceny. Zarzuty te oraz zarzuty przeciw prowadzeniu licytacji wciąga się do protokołu.

Art. 46. Protokół z odbycia licytacji winien być podpisany przez notarjusza.

Art. 47. Jeżeli żadnemu z licytujących nie zostanie udzielone przybicie, dyrekcja instytucji wyznaczy na nowo licytację.

Licytacja ta, co do skutków swych, będzie miała znaczenie pierwszej licytacji.

Art. 48. Jeżeli na licytacji w ciągu pięciu minut od wezwania do licytowania nikt nie przystąpił do licytowania, dyrekcja instytucji wyznacza termin drugiej licytacji, która nie może się odbyć przed upływem dwóch miesięcy po niedojściu do skutku pierwszej licytacji.

Art. 49. Cenę wywołania na drugiej licytacji stanowić będzie ustalony przez dyrekcję instytucji niższy szacunek nieruchomości, to jest suma, odpowiadająca co najmniej niespłaconej pożyczce instytucji, z doliczeniem wszelkich zaległości, kosztów egzekucji oraz należności uprzywilejowanych i ciężarów, poprzedzających pożyczkę instytucji.

Art. 50. Obwieszczenie o drugiej licytacji nastąpi w sposób, przewidziany dla pierwszej licytacji, z tem, że osobne doręczenia stronom i osobom interesowanym nie są wymagane.

Art. 51. Jeżeli na drugiej licytacji nie zaofiarowano żadnej ceny lub żadnemu z licytantów nie udzielono przybicia, instytucja ma prawo w ciągu dni czterestu po licytacji lub po doręczeniu prawomocnej decyzji, odmawiającej przybicia, oświadczyć, że chce tę nieruchomość nabyć na własność. Ofiarowana suma nie może być niższa od ceny wywołania przy drugiej licytacji.

Instytucja nie ma obowiązku złożenia rękojmi.

Art. 52. Jeżeli na drugiej licytacji nie doszło do sprzedaży nieruchomości, a także nie doszło do objęcia jej na własność

przez instytucję, egzekucja ulega umorzeniu, a nowa egzekucja z tej nieruchomości przez przymusową sprzedaż może być wszczęta przez instytucję dopiero po upływie sześciu miesięcy od umorzenia poprzedniej.

Art. 53. Instytucja ma prawo każdego czasu, aż do ogłoszenia zamknięcia licytacji, egzekucję wstrzymać lub odroczyć termin licytacyjny.

Na żądanie innych osób może nastąpić odroczenie terminu, lub zawieszenie postępowania licytacyjnego, tylko na podstawie wykonalnego wyroku sądowego. W trybie tymczasowego zarządzenia lub zabezpieczenia powództwa może sąd zawiesić postępowanie egzekucyjne tylko za uprzednim złożeniem przez wnioskodawcę rękojmi w sumie, równającej się przynajmniej rękojmi, wymaganej od licytantów.

Przybicie.

Art. 54. Po skończeniu licytacji lub po złożeniu ze strony instytucji oświadczenia, że chce nieruchomość nabyć na własność, notariusz przesyła akta licytacyjne sądowi właściwemu wedle ustaw powszechnych do przeprowadzenia egzekucji z tej nieruchomości (sąd egzekucyjny) celem udzielenia przybicia.

Art. 55. Sąd obowiązany jest powziąć postanowienie o przybiciu w ciągu dni siedmiu, licząc od dnia, w którym otrzymał akta.

Art. 56. Sąd udziela przybicia licytującemu, który zaofiarował najwyższą cenę.

Art. 57. Sąd z urzędu odmawia przybicia z powodu pogwałcenia prawa, zaszłego w czasie licytacji, a mającego istotne znaczenie dla wyniku licytacji. Ponadto sąd z urzędu odmawia przybicia, jeżeli postępowanie winno być umorzone lub zawieszono, albo, jeżeli osoby, którym wedle niniejszego rozporządzenia ma być doręczone zawiadomienie o licytacji, zawiadomienia takiego nie otrzymały. Jednak brak takiego zawiadomienia nie może być przyczyną odmówienia przybicia, jeżeli nie mogło zajść naruszenie praw tej osoby, której nie zawiadomiono, albo ona wytknięcia tego braku zrzekła się w dokumencie publicznym lub publicznie uwierzytelnionym, albo wreszcie, stanawszy na licytacji, braku nie wytknęła.

Sąd na wniosek odmówi przybicia, jeżeli obwieszczenie o licytacji nie czyni zadość postanowieniom niniejszego rozporządzenia o treści obwieszczenia o licytacji i o jego ogłoszeniu, lub jeżeli między dniem obwieszczenia w dziennikach, a dniem licytacji nie upłynął jeden miesiąc.

Art. 58. Do ogłoszenia, doręczenia, skutków przybicia licytacji, przysądzenia własności, jak niemniej środków prawnych

mają zastosowanie przepisy prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości.

Zażalenie instytucji przeciw decyzjom, odmawiającym przybicia, wolne są od opłat sądowych.

Art. 59. Najpóźniej w ciągu siedmiu dni po uprawomocnieniu się przybicia nabywca obowiązany jest wymienić w kasie instytucji rękomię lub jej część złożoną w papierach wartościowych na gotówkę. W przeciwnym razie będzie instytucja uprawniona do sprzedaży tych papierów wartościowych (art. 27).

Z rękomi pokryje następnie instytucja wszystkie swoje należności, a pozostałą resztę wyda sądowi egzekucyjnemu.

Art. 60. Podziału ceny kupna dokonywa sąd egzekucyjny wedle przepisów prawa powszechnego. Instytucja uczestniczy w podziale tylko o tyle, o ile złożona przez nabywcę rękomią nie wystarczyła na całkowite pokrycie jej pretensji.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 61. Egzekucje sądowe wszczęte przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia mogą instytucje przeprowadzić wedle przepisów niniejszego rozporządzenia, o ile jeszcze nie zostało udzielone przybicie.

Skutki zajęcia w okręgach sądów apelacyjnych w Toruniu i Poznaniu oraz sądu okręgowego w Katowicach, liczy się od chwili zajęcia, dokonanego w sądowej egzekucji z nieruchomości przez licytację lub przymusowy zarząd, o ile został wprowadzony wcześniej, i trwa aż do czasu wszczęcia egzekucji przez instytucję.

Instytucja ma prawo doliczyć do kosztów egzekucyjnych także koszty narosłe z poprzedniej egzekucji sądowej.

Art. 62. Przejęcie egzekucji przez instytucję nie stoi na przeszkodzie dalszemu prowadzeniu egzekucji sądowej przez innych wierzycieli, którzy przedtem do postępowania egzekucyjnego przystąpili.

Art. 63. Jeżeli pożyczka instytucji została udzielona na podstawie oszacowania dokonanego w koronach, w markach niemieckich lub w markach polskich, przelicza się szacunek celem ustalenia ceny wywołania przy pierwszej licytacji w sposób, wskazany w § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 441).

Art. 64. Jeżeli w ciągu dwóch miesięcy po terminie płatności należności instytucji, dłużnik w całości jej nie uiszczy, dyrekcja instytucji obowiązana jest wszczęć egzekucję w trybie rozporządzenia niniejszego. Rozpoczęcie egzekucji w tym trybie może być odroczone, bądź wszczęta egzekucja może być za-

wieszona (wstrzymana), jedynie na mocy specjalnej uchwały dyrekcji w razie, jeżeli dyrekcja udziela dłużnikowi terminu ulgowego w zapłacie danej należności, bądź postanawia wszcząć egzekucję w innej drodze, przewidzianej przez statut instytucji.

Dwumiesięczny termin, przewidziany w poprzednim ustępie, odnosi się wyłącznie do egzekucji, prowadzonej w trybie rozporządzenia niniejszego i nie uchybia prawu instytucji do wcześniejszego wszczęcia egzekucji w innej drodze.

Art. 65. Przepisy statutów (ustaw) instytucyj, sprzeczne z przepisami rozporządzenia niniejszego tracą moc.

Żadne uchwały ogólnych zebrań instytucyj ani zmiany ich statutów nie są potrzebne dla stosowania niniejszego rozporządzenia.

Art. 66. Przepisy o taksie notariuszów, prowadzących licytację, wydaje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu w drodze rozporządzenia.

Art. 67. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, a w stosunku do banków hipotecznych, istniejących w formie spółek akcyjnych, i w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 68. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie również do ściągania należności, powstałych przed jego wejściem w życie.

Art. IV.

Utrzymane
przepisy
egzekucyjne.

§ 1. Pozostają w mocy przepisy o egzekucji i o pierwszeństwie zaspokojenia, zawarte:

1) w ustawie z dnia 25 września 1922 r. w przedmiocie nadania wierzytelnościom b. rosyjskich Banków: Włosciańskiego i Szlacheckiego prawa przywilejów, obciążających dobra nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 825), przyczem wierzytelności te będą zaspokojone po należnościach, wymienionych w p. 1), 2), 3) i 4) § 1 art. 293 prawa o sądownem postępowaniu egzekucyjnem ¹⁾;

2) w rozporządzeniach Prezydenta Rzeczypos-

¹⁾ Art. 800 jednolitego tekstu k. p. c.

spolitej o rejestrowym zastawie rolniczym z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 360) i z dnia 23 sierpnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 655);

3) w ustawie z dnia 14 marca 1932 r. o rejestrowym zastawie drzewnym (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 317);

4) w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 września 1932 r. w sprawie pierwszeństwa zaległych ciężarów na rzecz spółek wodnych (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 715) i

5) w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. o zmianie ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 768).

§ 2. Pozostają w mocy wydane przez władze polskie przepisy, które przewidują ograniczenie egzekucji z niektórych majątków, ulgi w egzekucji oraz wstrzymanie wykonania niektórych wyroków.

§ 3. Pozostaje w mocy art. 41 ustawy z dnia 31 lipca 1923 r. o scalaniu gruntów w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministra Reform Rolnych z dnia 29 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 833), oraz art. 93 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202).

Z brzmienia postanowienia art. IV § 1 p. w. p. e. wynika, że przepisy o egzekucji i pierwszeństwie zaspokojenia, zawarte w ustawach i rozporządzeniach w postanowieniu tem nie wymienionych, utraciły

moc obowiązującą w myśl art. I p. w. p. e. z dniem 1 stycznia 1933, chyba że je wyraźnie utrzymano w mocy innym szczególnym przepisem prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym lub przepisów wprowadzających to prawo.

Przepisy, wymienione w § 1 art. IV, o ile dotyczą egzekucji i pierwszeństwa zaspokożenia, podaje się niżej w dosłownem brzmieniu:

Ustawa

z dnia 25 września 1922 r.

w przedmiocie nadania wierzytelnościom b. rosyjskiego Banku Włościańskiego i b. rosyjskiego Państwowego Ziemskiego Banku Szlacheckiego na terenie Ziemi Wileńskiej, województw: nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i powiatów: białostockiego, sokólskiego, bielskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego w województwie białostockiem prawa przywilejów, obciążających dobra nieruchomości,

Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 825.

Art. 1. Wierzytelnościom b. rosyjskiego Banku Włościańskiego i b. rosyjskiego Państwowego Ziemskiego Banku Szlacheckiego na terenie Ziemi Wileńskiej, województw: nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i powiatów: białostockiego, sokólskiego, bielskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego w województwie białostockiem nadaje się przywilej na nieruchomości szczególnej, określony w art. 40 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach (z 26 kwietnia 1818 r. Dz. Pr. t. V str. 295), po należnościach, w art. 41 też prawa wyszczególnionych¹⁾.

¹⁾ **Prawo o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach z 26 kwietnia 1818 (Dz. Pr. V, 295):**

Art. 40. Przywilejem na dobrach nieruchomości nazywają się takie należności, którym, choć niewpisanym do ksiąg hipotecznych, służy pierwszeństwo przed wszelkimi wpisanymi do ksiąg hipotecznych wierzytelnościami.

Art. 41. Następujące należności są przywilejami, obciążającymi dobra nieruchomości:

1) Podatki wszelkiego rodzaju do skarbu publicznego, które właściciel obowiązany jest ponosić z gruntu, biegnące i zaległe od lat dwóch.

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 22 marca 1928 r.

o rejestrowym zastawie rolniczym,

Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 360 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 655.

Art. 1. Na produktach rolnictwa i przemysłu rolnego można ustanowić rejestrowe prawo zastawu stosownie do przepisów niniejszego rozporządzenia (rejestrowy zastaw rolniczy).

Art. 2. Zastawiać mogą jedynie osoby fizyczne i prawne, prowadzące gospodarstwa rolne lub przedsiębiorstwa przemysłowo-rolnicze.

Za przedsiębiorstwa przemysłowo-rolnicze uważa się w rozumieniu niniejszego rozporządzenia przedsiębiorstwa, przetwarzające przeważnie produkty własnego gospodarstwa rolnego.

Art. 3. Zastawić można jedynie na rzecz państwowych instytucyj kredytowych oraz innych instytucyj, które oznaczył Minister Skarbu.

Art. 4. Przedmiotem rejestrowego zastawu rolniczego mogą być wyłącznie stanowiące własność zastawcy produkty rolnictwa i przemysłu rolnego, o ile w myśl obowiązujących ustaw

2) Należności do kas miejskich, gminnych, wojewódzkich i dla kościołów i instytucyj publicznych, jeżeli te należności są przywiązane do gruntu, a przytem powszechnie w całym kraju, województwie, gminie lub okolicy, w której położone są dobra; inne zaś, które przywiązane są do szczególnych dóbr, powinny być wpisane do ksiąg hipotecznych (art. 44). Przywilej rozciąga się tylko do należności bieżących i zaległych od lat dwóch.

3) Składki dla towarzystwa ogniowego tam, gdzie do nich ustawy rządowe obowiązują, lub tam, gdzie właściciel się dobrowolnie do nich obowiązał, bieżące i zaległe od lat dwóch.

4) Zastugi, ordynarja dla sług i czeladzi, znajdujących się na gruncie, bieżące i zaległe, byleby pierwsze i drugie nie przenosiły rocznej należności.

nie stanowią one nieruchomości (przynależności nieruchomości) z natury, ustawy lub przeznaczenia, a znajdują się na nieruchomości bądź stanowiącej własność zastawcy, bądź przez niego dzierżawionej lub użytkowanej.

Jeżeli przedmiot zastawu znajduje się na nieruchomości dzierżawionej, zastawca winien uzyskać zgodę jej właściciela na ustanowienie na tym przedmiocie rejestrowego zastawu rolniczego. Zgoda winna być wyrażona na piśmie w formie aktu urzędowego lub prywatnego z notarialnie lub sądownie uwierzytelnionym podpisem właściciela. Jeżeli nieruchomość związana jest węzłem substytucji powierniczej (ordynacje, fideikomisy), wystarczy zgoda jej posiadacza.

Art. 5. Rejestrowy zastaw rolniczy ustanawia się na podstawie umowy stron, zawartej na piśmie w formie aktu urzędowego lub prywatnego z notarialnie lub sądownie poświadczonym podpisem zastawcy.

W umowie zastawniczej należy ściśle wymienić przedmiot zastawu oraz sumę, na której zabezpieczenie prawo zastawu zostało ustanowione.

Art. 6. Wobec osób trzecich rejestrowy zastaw rolniczy uzyskuje skutki prawne (art. 9) przez wpis prawa zastawu do rejestru zastawowego.

Wpis ten następuje na wniosek zastawnika lub zastawcy na podstawie umowy zastawniczej, której odpis pozostaje w sądzie rejestrowym (art. 7). Jeżeli przedmiot zastawu znajduje się na nieruchomości dzierżawionej przez zastawcę, do wniosku należy dołączyć oświadczenie zgody właściciela nieruchomości (art. 4, ust. 2).

Właściwy sąd poświadcza dokonanie wpisu na oryginale umowy zastawniczej.

Sąd winien niezwłocznie powiadomić o treści wpisu prawa zastawu do rejestru zastawowego właściwych dla miejsca, w którym znajduje się przedmiot zastawu: komornika, powiatową władzę administracji ogólnej oraz urząd skarbowy.

Art. 7. Rejestr zastawowy prowadzi sąd grodzki właściwy dla miejsca położenia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa przemysłowo-rolniczego, w którym znajduje się przedmiot zastawu. Rejestr ten jest jawny.

Dla każdego gospodarstwa lub przedsiębiorstwa prowadzony będzie osobny rejestr.

Formę rejestru oraz sposób jego prowadzenia ustali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 8. Przedmiot rejestrowego zastawu rolniczego pozostaje w posiadaniu zastawcy; tożsamość przedmiotu zastawu winna być jednak stwierdzona przez umieszczenie na niej

trwałego i widocznego znaku lub też w inny sposób, który ustali rozporządzenie wykonawcze.

Zastawca obowiązany jest dopuścić zastawnika lub osobę przez niego upoważnioną oraz władzę administracyjną do badania stanu przedmiotu zastawu pod rygorem natychmiastowej wymagalności zabezpieczonej prawem zastawu wierzytelności.

Art. 9. Jak długo przedmiot zastawu znajduje się w gospodarstwie lub przedsiębiorstwie, do którego rejestru prawo zastawu zostało wpisane, zastawnikowi przysługują takie same uprawnienia, jakieby mu służyły według obowiązujących ustaw, gdyby przedmiot ten był mu oddany w zastaw ręczny i nie znajdował się w tem gospodarstwie lub przedsiębiorstwie.

Art. 10. Przedmiot zastawu nie podlega zajęciu egzekucyjnemu (aresztowi, sekwestrowi) i nie może być wciągnięty do masy upadłościowej jego właściciela dla zaspokojenia wierzytelności zarówno prywatnych, jak Skarbu Państwa lub komunalnych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku gruntowego, majątkowego i przemysłowego, dopóki wierzytelność pod zastaw ten udzielona nie zostanie spleciona. Zastawnik ma prawo przyjęte pod zastaw przedmioty realizować dla zaspokojenia swych wierzytelności pod ich zastaw udzielonych bądź na giełdzie, o ile są przedmiotem transakcyj giełdowych, bądź w drodze licytacji publicznej.

W razie skierowania egzekucji z wierzytelności Skarbu Państwa, wymienionych w ust. 1, do przedmiotu zastawu, urząd skarbowy, który przeprowadza egzekucję, obowiązany jest przesłać bezzwłocznie zawiadomienie o egzekucji zastawnikowi.

Art. 11. Wpis do rejestru zastawowego prawa zastawu na przedmiocie, takim zastawem już obciążonym, jest niedopuszczalny.

Art. 12. Zarejestrowane prawo zastawu może być odstąpione innej instytucji kredytowej (art. 3) na podstawie umowy, zawartej na piśmie przy równoczesnym wręczeniu tej instytucji oryginału umowy zastawniczej (art. 5 i art. 6 ustęp 3).

W stosunku do osób trzecich odstąpienie prawa zastawu zyskuje skutki prawne przez wpis do rejestru zastawowego.

W razie odstąpienia wierzytelności, zabezpieczonej prawem zastawu, osobie lub instytucji, nie wymienionej w art. 3, prawo zastawu dla tej wierzytelności gaśnie i może być na jednostronny wniosek zastawcy wykreślone z rejestru zastawowego.

Art. 13. W razie skierowania egzekucji przez wierzycieli zastawnika na wierzytelność, zabezpieczoną rejestrowem prawem zastawu, należy uczynić o tem odpowiednią wzmiankę w rejestrze zastawowym.

Egzekucja taka jest dopuszczalna, choćby wierzycielem nie była instytucja, wymieniona w art. 3.

Art. 14. Wykreślenie prawa zastawu z rejestru zastawowego nastąpi na wniosek wierzyciela lub na wniosek dłużnika po złożeniu przez niego dowodu spłacenia wierzytelności, zabezpieczonej prawem zastawu, lub zwolnienia przez wierzyciela obciążonego przedmiotu z pod zastawu.

Art. 15. Prawo zastawu gaśnie z mocy samego prawa po upływie 18 miesięcy od daty zarejestrowania lub w razie wcześniejszego upływu czasu, na który umowa zastawnicza została zawarta, i ulega wykreśleniu z urzędu przez sąd, o ile nie została odnowiona przed upływem tego terminu.

Jednakowoż upływ terminu nie powoduje wygaśnięcia prawa zastawu, jeżeli zastawnik przed tym terminem złoży do rejestru zastawowego dowód wdrożenia przeciwko zastawcy postępowania sądowego lub egzekucji. O wdrożeniu postępowania sądowego lub egzekucji należy uczynić odpowiednią wzmiankę w rejestrze zastawowym.

Art. 16. W razie usunięcia przedmiotu, obciążonego rejestrowym zastawem rolniczym, z gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa przemysłowo-rolniczego, do którego rejestru prawo zastawu zostało wpisane, uprawnienia zastawnika pozostają w mocy tylko w stosunku do tych osób trzecich, które, nabywając na tym przedmiocie prawo rzeczowe, działały w złej wierze.

Art. 17. W razie sprzedaży nieruchomości, na której znajduje się przedmiot rejestrowego zastawu rolniczego, jak również w razie wygaśnięcia dzierżawy lub użytkowania takiej nieruchomości w wypadku, gdy zastawcą jest dzierżawca lub użytkownik nieruchomości, wierzytelność, zabezpieczona prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalna.

Art. 18. W razie bezprawnego usunięcia przedmiotu zastawu z miejsca ujawnionego w rejestrze zastawowym, wierzytelność, zabezpieczona prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalna.

Art. 19. W razie zupełnego zniszczenia lub istotnego uszkodzenia przedmiotu zastawu wierzytelność, zabezpieczona prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalna.

Art. 20. Prawo zastawu na przedmiocie, ubezpieczonym od wypadków losowych, rozciąga się także na roszczenie o odszkodowanie do zakładu ubezpieczeń.

O ile suma ubezpieczenia pokrywa wierzytelność, zabezpieczoną prawem zastawu, przepis art. 19 nie ma zastosowania.

Zakład ubezpieczeń może wypłacić odszkodowanie zastawcy jedynie za zgodą zastawnika, jeżeli ten o swem prawie zastawu zawiadomił go przed zajęciem wypadku losowego.

Art. 21. Kto umyślnie:

a) zniszczy albo bezprawnie usunie lub dopuści do usunięcia przedmiotu zastawu,

b) zastawi rzecz nie będącą jego własnością, podlega, jeśli za czyn ten nie grozi kara surowsza, karze więzienia od 6 miesięcy do 2 lat i grzywny do 10.000 zł.

Przestępstwo, wymienione w niniejszym artykule, jest na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., występkiem; zamiast kary więzienia orzeka się karę aresztu ścisłego. Sprawy o przestępstwo, wymienione w niniejszym artykule, należą do właściwości sądów okręgowych.

Na żądanie przedstawiciela instytucji, na rzecz której ustanowiono rejestrowe prawo zastawu, powiatowa władza administracji ogólnej zbada na miejscu i stwierdzi protokółnie stan przedmiotu zastawu; protokół będzie podpisany przez zastawcę lub jego pełnomocnika, w razie zaś ich nieobecności lub odmowy — przez dwóch świadków i może być odczytany jako dokument urzędowy na rozprawie sądowej.

Art. 22. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom: Skarbu, Sprawiedliwości i Rolnictwa.

Art. 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 3 miesiące od dnia następnego po ogłoszeniu i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa

z dnia 14 marca 1932 r.

o rejestrowym zastawie drzewnym,

Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 317.

Art. 1. Na drewnie (drzewie ściętym) nie obrobionem i obrobionem (materjałach tartych, ciosanych i łupanych, dyktach, fornierach i t. p.) można ustanowić rejestrowe prawo zastawu w myśl przepisów niniejszej ustawy.

Art. 2. Rejestrowe prawo zastawu na drewnie ustanawiać mogą osoby fizyczne i prawne, prowadzące gospodarstwo leśne, tudzież wpisani do rejestru handlowego kupcy (handlujący), trudniący się przemysłem lub hurtownym handlem drzewnym.

Art. 3. (1) Rejestrowy zastaw drzewny może być ustanowiony na rzecz Skarbu Państwa, państwowych instytucyj kredytowych, przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych z administracji państwowej, kupców zarejestrowanych, jako też na rzecz innych instytucyj kredytowych, które oznaczy Minister Skarbu.

(2) Postanowienie o wpisie do rejestru handlowego nie ma zastosowania do firm zagranicznych, nie posiadających w Państwie Polskiem oddziałów, podlegających obowiązkowi wpisu do rejestru handlowego.

Art. 4. (1) Przedmiotem rejestrowego zastawu może być drewno, będące własnością zastawcy i znajdujące się na nieruchomości, bądź stanowiącej własność zastawcy, bądź przez niego wynajętej, wdzierzawionej lub z innego tytułu prawnego użytkowanej.

(2) Jeżeli drewno znajduje się na nieruchomości, nie będącej własnością zastawcy, winien on uzyskać zgodę właściciela na ustanowienie rejestrowego prawa zastawu, o ile zastaw rejestrowy ma być skuteczny także wobec właściciela nieruchomości odnośnie do służącego mu z ustawy prawa zastawu (przywileju) dla wierzytelności z tytułu zaległego czynszu lub innych wierzytelności ze stosunku najmu, dzierżawy lub innego tytułu prawnego użytkowania. Zgoda winna być wyrażona na piśmie w formie aktu urzędowego lub prywatnego z notarialnie lub sądownie uwierzytelnionym podpisem właściciela. Jeżeli nieruchomości związana jest wzięciem substytucji powierniczej (ordynacja, fideikomis), wówczas wystarczy zgoda jej posiadacza.

Art. 5. (1) Rejestrowy zastaw drzewny prowadzi sąd grodzki właściwy dla miejsca położenia gospodarstwa leśnego lub przedsiębiorstwa przemysłowego. O ile chodzi o firmy zarejestrowane, to o założeniu rejestru zastawowego sąd uczyni wzmiankę w rejestrze handlowym oddziału głównego oraz tego z oddziałów filjalnych, przy którym prowadzony jest rejestr zastawu.

(2) Dla każdego oddziału przedsiębiorstwa oraz dla każdego gospodarstwa leśnego prowadzony będzie osobny rejestr. Rejestr ten jest jawny.

(3) Formę rejestru oraz sposób jego prowadzenia ustali rozporządzenie wykonawcze.

(4) Przy zgłaszaniu wpisów do rejestru zastawowego kupcy (handlujący) mają złożyć zaświadczenie właściwej izby przemysłowo-handlowej, że prowadzą księgi handlowe.

Art. 6. (1) Rejestrowy zastaw drzewny ustanawia się na podstawie umowy stron, zawartej na piśmie w formie aktu

urzędowego albo też prywatnego z notarialnie lub sądownie poświadczonym podpisem zastawcy i datą umowy.

(2) W umowie zastawniczej należy wymienić przedmiot zastawu wedle ilości i gatunku, sumę, na której zabezpieczenie lub do której wysokości prawo zastawu zostało ustanowione, oraz miejsce, na którym przedmiot zastawu się znajduje.

(3) Umowa zastawnicza może zawierać postanowienia:

a) że drewno, będące przedmiotem zastawu, może być zastąpione inną partją drewna, oznaczonego co do gatunku i ilości,

b) że prawo zastawu rozciągać się będzie na drewno, uzyskane z przeróbki drewna zastawionego, oraz

c) że drewno zastawione może być przeznaczone na inne miejsce, w umowie przewidziane.

Art. 7. (1) Wobec osób trzecich rejestrowy zastaw drzewny uzyskuje skutki prawne przez wpis prawa zastawu do rejestru zastawowego.

(2) Wpis ten następuje na wniosek zastawnika lub zastawcy na podstawie umowy zastawniczej, której odpis pozostaje w sądzie rejestrowym.

(3) Właściwy sąd poświadcza dokonanie wpisu na oryginale umowy zastawniczej.

Art. 8. Wpis do rejestru zastawowego prawa zastawu na przedmiocie, już takim zastawem obciążonym, jest niedopuszczalny.

Art. 9. (1) Przedmiot rejestrowego zastawu drzewnego pozostaje w posiadaniu zastawcy. Tożsamość przedmiotu zastawu winna być stwierdzona przez umieszczenie trwałego i widocznego znaku na nim lub też w inny sposób, który ustali rozporządzenie wykonawcze.

(2) Zastawca obowiązany jest dopuścić zastawnika na jego żądanie do badania stanu przedmiotu zastawu, pod rygorem natychmiastowej wymagalności wierzytelności, zabezpieczonej prawem zastawu.

Art. 10. (1) Dopóki przedmiot zastawu znajduje się na miejscu i w postaci, w rejestrze zastawowym ujawnionych, zastawnikowi przysługują takie same uprawnienia, jakieby mu służyły według obowiązujących ustaw, gdyby przedmiot ten był mu oddany w zastaw ręczny i nie znajdował się na miejscu ujawnionem w rejestrze.

(2) Przepis powyższy nie ma zastosowania w odniesieniu do prawa zastawu (przywileju), które służy właścicielowi nieruchomości dla wierzytelności z tytułu zaległego czynszu lub innych wierzytelności, chyba, że właściciel nieruchomości wyraził zgodę na ustanowienie zastawu drzewnego. Przepis ten

również nie ma zastosowania w odniesieniu do ustawowego pierwszeństwa, przysługującego państwowemu podatkowi przemysłowemu na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550).

Art. 11. W razie usunięcia przedmiotu, obciążonego rejestrowym zastawem drzewnym, z gospodarstwa leśnego lub przedsiębiorstwa przemysłowego, do którego rejestru prawo zastawu zostało wpisane, uprawnienia zastawnika pozostają w mocy w stosunku tylko do tych osób trzecich, które, nabywając na tym przedmiocie prawo rzeczowe, działały w złej wierze.

Art. 12. (1) W razie skierowania egzekucji na przedmiot rejestrowego zastawu drzewnego przez osobę trzecią, organ egzekucyjny, któremu poruczono przeprowadzenie egzekucji, obowiązany jest przesłać niezwłocznie zawiadomienie o egzekucji zastawnikowi.

(2) Suma, osiągnięta ze sprzedaży, winna być złożona właścicielowi sądowni dla dokonania podziału. Z sumy tej winien być zaspokojony przedewszystkiem zastawnik, chyba, że roszczenie, dla którego prowadzi się egzekucja, lub inne zgłoszone roszczenia korzystają z pierwszeństwa do zaspokojenia przed rejestrowym zastawem drzewnym. Za roszczenia takie należy uważać między innymi należności z tytułu państwowego podatku przemysłowego, któremu przysługuje ustawowe pierwszeństwo, przewidziane w art. 92 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550).

Art. 13. (1) W razie skierowania egzekucji przez wierzycieli zastawnika na wierzytelność, zabezpieczoną rejestrowym prawem zastawu, należy uczynić o tem odpowiednią wzmiankę w rejestrze zastawowym.

(2) Egzekucja taka jest dopuszczalna, choćby wierzycielem była osoba, wymieniona w art. 3.

Art. 14. (1) Zarejestrowane prawo zastawu może być odstąpione na rzecz osób, wymienionych w art. 3, na podstawie osobnej umowy, zawartej na piśmie w formie, przewidzianej w art. 6, przy równoczesnem wręczeniu nabywcy oryginału umowy zastawniczej.

(2) W stosunku do osób trzecich odstąpienie prawa zastawu zyskuje skutki prawne przez wpis do rejestru zastawowego.

(3) W razie odstąpienia wierzytelności, zabezpieczonej prawem zastawu, osobie lub instytucji, nie wymienionej w art. 3,

Prawo zastawu dla tej wierzytelności gaśnie i będzie na jednostronny wniosek zastawcy wykreślone z rejestru zastawowego.

Art. 15. (1) Wykreślenie prawa zastawu z rejestru zastawowego następuje na wniosek wierzyciela albo też na wniosek dłużnika po złożeniu przez tego ostatniego dowodu spłacenia wierzytelności, zabezpieczonej prawem zastawu, lub dowodu zwolnienia przez wierzyciela obciążonego przedmiotu z pod zastawu.

(2) Wniosek wierzyciela lub dowód spłacenia wierzytelności, względnie zwolnienia, winny być sporządzone w formie przewidzianej w art. 6.

Art. 16. (1) Prawo zastawu gaśnie z mocy samego prawa po upływie lat trzech od daty zarejestrowania lub w razie zawarcia umowy zastawniczej na okres krótszy po upływie czasu, na który umowa ta została zawarta, i ulega wykreśleniu z urzędu przez sąd, o ile przed upływem tego terminu umowa zastawnicza nie została odnowiona.

(2) Jednakowoż upływ terminu nie powoduje wygaśnięcia prawa zastawu, jeżeli zastawnik przed terminem złoży do rejestru zastawowego dowód wdrożenia przeciwnko zastawcy postępowania sądowego lub egzekucji administracyjnej. O wdrożeniu postępowania sądowego lub egzekucji administracyjnej należy uczynić odpowiednią wzmiankę w rejestrze zastawowym.

Art. 17. (1) Jeżeli przedmiot zastawu nie może nadal pozostać na miejscu, ujawnionem w rejestrze zastawowym, wówczas zastawca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tem zastawnika pod rygorem natychmiastowej wymagalności wierzytelności. W powyższym wypadku strony ustalą nowe miejsce przechowania przedmiotu zastawu, a w razie braku zgody rozstrzygnie sędzia (sąd) rejestrowy.

(2) Zmiana miejsca przechowania winna być uwidoczniiona w rejestrze zastawowym.

Art. 18. W razie bezprawnego usunięcia przedmiotu zastawu z miejsca, ujawnionego w rejestrze zastawowym, wierzytelność, zabezpieczona prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalna.

Art. 19. W razie zupełnego zniszczenia lub istotnego uszkodzenia przedmiotu zastawu wierzytelność, zabezpieczona prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalna.

Art. 20. (1) Prawo zastawu na przedmiocie, ubezpieczonym od wypadków losowych, rozciąga się także na roszczenie o odszkodowanie do zakładu ubezpieczeń.

(2) O ile suma ubezpieczeniowa pokrywa wierzytelność, zabezpieczoną prawem zastawu, a nie została wypłacona zastawcy, przepis art. 19 nie ma zastosowania.

(3) Zakład ubezpieczeń może wpłacić odszkodowanie zastawcy jedynie za zgodą zastawnika, jeżeli ten ostatni o swem prawie zastawu uwiadomi zakład przed wypłatą.

Art. 21. W sprawach rejestrowego zastawu drzewnego pobierane będą opłaty sądowe według zasad, obowiązujących w sprawach rejestrowego zastawu rolniczego.

Art. 22. (1) Kto:

a) rozmyślnie zniszczy lub pozbędzie przedmiot zastawu (art. 1), albo ograniczy służące mu na nim prawo rzeczowe z naruszeniem praw zastawnika — ulega karze więzienia do 2 lat i grzywnie do wysokości 20.000 zł lub jednej z tych kar;

b) rozmyślnie ustawi zastaw rejestrowy na drewnie (art. 1), nie będącem jego własnością, ulega karze więzienia do 1 roku i 6 miesięcy oraz grzywnie do wysokości 15.000 zł lub jednej z tych kar;

c) rozmyślnie zniszczy znaki, przewidziane w art. 8, rozmyślnie dopuści do ich usunięcia albo bezprawnie usunie przedmiot zastawu z miejsca, ujawnionego w rejestrze zastawowym, lub dopuści do jego bezprawnego usunięcia, ulega karze więzienia do 1 roku i grzywnie do 10.000 zł lub jednej z tych kar;

d) bezprawnie usunie znaki, przewidziane w art. 8, ulega karze do 6 miesięcy więzienia i grzywnie do wysokości 10.000 zł lub jednej z tych kar.

(2) Jeżeli czyn, przewidziany w niniejszej ustawie, ulega karze surowszej w myśl innych przepisów karnych, wymierzyć należy karę według tych przepisów.

(3) Na obszarze mocy obowiązującej austriackiej ustawy karnej z 1852 r. wymienione w niniejszym artykule przestępstwa stanowią występki i orzeka się zamiast kary więzienia karę ścisłego aresztu.

Art. 23. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości oraz Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Rolnictwa.

Art. 24. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1932 r.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 25 września 1932 r.

w sprawie pierwszeństwa zaległych ciężarów na rzecz spółek wodnych,

Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 715.

Art. 1. Ciężary na rzecz spółek wodnych, przewidziane w art. 154 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U.

R. P. z 1928 r. Nr. 62, poz. 574)¹⁾, płatne w okresie czasu od dnia 1 kwietnia 1929 r. do dnia 31 marca 1932 r. włącznie, mają aż do ich całkowitego umorzenia, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1946 r., pierwszeństwo przed innymi prawami rzeczowymi bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych daninach.

Art. 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 21 października 1932 r.

o zmianie ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego,

Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 768.

Art. 1. W ustawie z dnia 10 czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. z r. 1931 Nr. 75, poz. 609) wprowadza się następujące zmiany:

10) art. 15 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 15. Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu cywilnego z r. 1896 pożyczki, udzielane przez Państwowy Bank Rolny w listach zastawnych, zabezpieczone będą hipoteką zwykłą w rozumieniu § 1113 tego kodeksu. Dotyczyć to będzie również wydawanych w obligacjach pożyczek, hipotecznie zabezpieczonych.

Przynależnościami pożyczki, udzielonej przez Państwowy Bank Rolny w listach zastawnych, lub obligacjach są: odsetki bieżące i zaległe odsetki za zwłokę, koszty sądowe oraz przewidziane w statucie koszty administracyjne Banku. Przynależnościami tym służy pierwszeństwo równe z kapitałem, o ile nie zalegają za czas dłuższy niż 3 lata wstecz od dnia przymusowej licytacji.

Zaległościom z tytułu pożyczek w listach zastawnych i w obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego

¹⁾ t. j. datki, które na rzecz spółek obowiązani są uiszczać ich członkowie. Datki te obciążają grunty, kopalnie i zakłady przemysłowe, interesowane w przedsiębiorstwie, według miary, ustanowionej w statucie.

oraz przynależnościom tych pożyczek, powstałym przed dniem 1 stycznia 1932 r., przysługuje aż do całkowitego ich umorzenia pierwszeństwo hipoteczne równe z kapitałem. Zarzut przedawnienia przeciw roszczeniom z tytułu tych zaległości i przynależności nie może być podnoszony.

Pożyczki wydawane w listach zastawnych mają być zabezpieczone hipotecznie w zasadzie na pierwszym miejscu. Pożyczki zabezpieczone wyjątkowo na dalszych miejscach nie mogą bezwzględnie łącznie z poprzedzającym je obciążeniem przekraczać $\frac{1}{2}$ szacunku nieruchomości“.

11) po art. 15 dodaje się nowe artykuły 15a i 15b o następującem brzmieniu:

„**Art. 15a.** Decyzje Banku o przeniesieniu do nowego okresu umorzenia zarówno pożyczek, udzielonych w listach zastawnych lub obligacjach meljoracyjnych, jak i należności Skarbu Państwa, administrowanych przez Bank, będą ujawniane w hipotece bez udziału wierzycieli hipotecznych na jednostronny wniosek Państwowego Banku Rolnego, lub właściciela nieruchomości.

Pożyczka, przeniesiona do nowego okresu umorzenia, zachowuje takie samo pierwszeństwo hipoteczne, jakie służyło pierwotnej pożyczce.

Art. 15b. Nieruchomość obciążona pożyczką Państwowego Banku Rolnego, udzieloną w listach zastawnych lub obligacjach i zabezpieczoną na pierwszym miejscu hipotecznem, nie może być sprzedana z licytacji publicznej pod rygorem nieważności tej licytacji, za sumę niepokrywającą wierzytelności Państwowego Banku Rolnego wraz z jej przynależnościami, mającemi równe z kapitałem pierwszeństwo.

O ile Państwowy Bank Rolny przed terminem licytacyjnym nie zażąda spłaty swej wierzytelności, pożyczka Banku pozostawiona będzie w całości na tem samym miejscu hipotecznem, wszystkie zaś zobowiązania poprzedniego właściciela względem Banku z tytułu tej pożyczki, nie wyłączając jego osobistej odpowiedzialności za dług, przechodzą na nowego właściciela nieruchomości z mocy samego prawa.

Należności Banku z tytułu tej pożyczki, zaległe do dnia licytacji, winny być pokryte w gotówce z licytacyjnej ceny kupna. Należności te mogą być wpłacone bezpośrednio do Banku.

Jeżeli pożyczka Banku wpisana jest na dalszem miejscu hipotecznem, ale objęta jest ceną nabycia z licytacji, przepisy ust. 2 i 3 będą miały zastosowanie.

W razie nabycia przez Państwowy Bank Rolny na licytacji nieruchomości, obciążonych pożyczką długoterminową Banku,

umorzenie tej pożyczki częściowe lub całkowite oraz wykreślenie jej z wykazu hipotecznego, bądź też pozostawienie w wykazie hipotecznym zabezpieczających pożyczkę wpisów, celem późniejszego przejęcia pożyczki przez nabywcę, któremu Bank nieruchomości odsprzeda, zależy od uznania Banku.

Przy wszelkich, poza licytacyjną sprzedażą, przeniesieniach tytułów własności do nieruchomości obciążonej pożyczką Państwowego Banku Rolnego w listach zastawnych lub obligacjach, wszystkie zobowiązania poprzedniego właściciela względem Banku, związane z tą pożyczką, nie wyłączając jego osobistej odpowiedzialności za dług, przechodzą z mocy samego prawa na nowonabywcę.

O ile nabycie, nie wyłączając nabycia z licytacji publicznej, nastąpiło bez wyjednanania zgody Państwowego Banku Rolnego na pozostawienie pożyczki na hipotecę, uprawnienia Banku do przedterminowego ściągnięcia pożyczki, zastrzeżone w umowie pożyczkowej, pozostają w mocy.

Wszelkie umowy i decyzje sądowe sprzeczne z przepisami niniejszego artykułu są wobec Banku nieważne z mocy samego prawa i nie mogą być hipotecznie wykonane.

Władze sądowe i hipoteczne oraz notariusze winni najpóźniej w ciągu miesiąca powiadomić Państwowy Bank Rolny o wszelkiej zmianie tytułu własności do nieruchomości obciążonej pożyczką Państwowego Banku Rolnego.

Przepisy powyższe stosują się także do pożyczek i kredytów długoterminowych, nie wyłączając długów rentowych i z tytułu reszty ceny kupna, udzielonych przez instytucje kredytowe, których sprawy finansowe powierzone są likwidacji prowadzonej przez Państwowy Bank Rolny, zgodnie z ust. 2 art. 3^a.

12) W art. 17 dodaje się ust. 2 o następującem brzmieniu:
„Lokowane w Banku na książeczki oszczędności sumy do 2.500 zł nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu“.

23) art. 29 otrzymuje brzmienie następujące:
„Egzekucja należności Państwowego Banku Rolnego zarówno na rzecz funduszów własnych Banku, jak i na rzecz funduszów powierzonych Bankowi do likwidacji lub administracji, niezależnie od tego czy należności te oparte są na tytułach powstałych przed objęciem przez Bank likwidacji lub administracji, czy też na tytułach powstałych po tym terminie, odbywać się będzie według uznania Banku bądź w trybie postępowania sądowego, bądź w trybie egzekucji administracyjnej.

Na obszarze województwa śląskiego egzekucja wyżej wymienionych należności może się odbywać zarówno w trybie postępowania sądowego lub administracyjnego, jak i w trybie ściągania bezspornych należności i opłat skarbowych, wedle obowiązujących w tem województwie przepisów prawnych.

Wysokość kar za zwłokę od należności egzekwowanych w trybie administracyjnym oraz od należności zaległych, wpłacanych przez dłużników dobrowolnie przed wszczęciem postępowania przymusowego ustala:

a) dla należności z funduszków własnych Banku — Rada Nadzorcza na wniosek Dyrekcji Banku,

b) dla należności z funduszków, powierzonych Bankowi do administracji lub likwidacji, — władza, powołana do dysponowania temi funduszami“.

A contrario z postanowienia art. IV, § 2 p. w. p. e. należy wnosić, że przepisy, przewidujące ograniczenie egzekucji z niektórych majątków, dalej ulgi w egzekucji oraz wstrzymanie wykonania niektórych wyroków, o ile wydane zostały przez władze b. państw zaborczych, utraciły z dniem 1 stycznia 1933 moc obowiązującą.

W myśl art. 8 ustawy z 26 marca 1920 w przedmiocie założenia Polskiej Państwowej Loterii Klasowej, Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 180 „wygrane Polskiej Państwowej Loterii Klasowej wolne są od zajęcia i egzekucji wierzycieli. Wyplata wygranych nie może być wstrzymana przez orzeczenia sądów, ani rozporządzenia administracyjne“. Zwolnienie od egzekucji na mocy przytoczonego przepisu istnieje oczywiście tylko tak długo, dopóki nie nastąpi wypłata wygranej. Natomiast pieniądze, uzyskane z wypłaty wygranej, podlegają już egzekucji.

Egzekucja z przedmiotów monopolu tytoniowego dopuszczalna jest tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu. W tym przedmiocie stanowi

Ustawa

z dnia 1 czerwca 1922 r.

o monopolu tytoniowym,

Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409:

Art. 1. Produkcja, przywóz z zagranicy oraz sprzedaż surowca tytoniowego i wyrobów tytoniowych jest przywilejem Państwa i stanowi przedmiot monopolu skarbowego.

Art. 5. Osobom prywatnym zabrania się bez zezwolenia kompetentnej władzy skarbowej:

a) uprawy tytoniu, jak niemniej pielęgnowania roślin tytoniowych, które wyrosły bez uprawy, nie wyłączając roślin ogrodowych i doniczkowych;

b) przywozu tytoniu z zagranicy z wyjątkiem wyrobów, przeznaczonych do użytku osobistego, nie przewyższających 1 kilograma;

c) przewożenia, przesyłania oraz przyjmowania do przesyłki lub przewozu tytoniu ponad normę, ustanowioną przez Ministra Skarbu;

d) wytwarzania wyrobów tytoniowych i przerabiania gotowych wyrobów tytoniowych z wyjątkiem niezawodowego wyrabiania papierosów do użytku domowego (art. 12);

e) sprzedaży surowca tytoniowego i wyrobów tytoniowych oraz ich nabywania u osób, nie posiadających urzędowego pozwolenia na tę sprzedaż;

f) odpłatnego odstępowania surowca tytoniowego i wyrobów z niego, choćby legalnie nabytych, lub sprowadzonych z zagranicy;

g) posiadania i przechowywania surowca tytoniowego, maszyn, narzędzi i chemicznych przymieszek, służących do zawodowej fabrykacji wyrobów tytoniowych;

h) gromadzenia zapasów wyrobów tytoniowych ponad normę, ustanowioną przez Ministra Skarbu.

Art. 15. Umowy osób prywatnych, które uchylają prawom Skarbu, w art. 1 zastrzeżonym, są nieważne. Prywatne umowy, dotyczące nabycia, obciążenia lub zmiany takich praw, do których wykonywania wymaga się zezwolenia władz skarbowych, nabierają mocy po zatwierdzeniu ich przez Ministra Skarbu.

Niedopuszczalne jest bez zezwolenia Ministra Skarbu zajęcie egzekucyjne wyżej wymienionych praw, urządzeń, przyrządów i materiałów, które służą do wykonywania koncesji.

Przedmiotem zaspokojenia roszczeń prywatno-prawnych może być wynagrodzenie należne koncesjonariuszom, o ile nie ma służyć na zaspokojenie pretensji Skarbu“.

W przedmiocie uwolnienia od egzekucji przesyłek pocztowych oraz ruchomości, pozostających w używaniu poczty, postanawia

Ustawa

z dnia 3 czerwca 1924 r.

o poczcie, telegrafii i telefonii,

Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 57 z 1931 r. w brzmieniu ustawy z 24 marca 1933 r., Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 275:

„**Art. 16.** Przesyłek, powierzonych poczcie, nie wolno ze skutkiem prawnym zająć ani sądownie, ani w jakikolwiek inny sposób, ani też obciążyć zastawem, dopóki nie będą odane odbiorcy lub zwrócone nadawcy.

Wyjątki dopuszczalne są tylko na podstawie obowiązujących ustaw państwowych.

Art. 24. Nieruchomości prywatne lub ich części, służące do użytku poczty, telegrafu i telefonu, są wolne od kwatunku i rekwizycji, ruchomości — od rekwizycji i zajęcia“.

W myśl § 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 czerwca 1924 o Pocztowej Kasie Oszczędności, Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545 „sumy, złożone na książeczki oszczędnościowe P. K. O., są wolne od zajęcia (sekwestru) do wysokości dwóch tysięcy pięciuset złotych“. Uwolnienie to ustaje oczywiście z chwilą podjęcia odnośnej sumy przez osobę uprawnioną. Zaznaczyć należy, że według powołanego rozporządzenia jedna osoba może posiadać tylko jedną książeczkę wkładową P. K. O.

O niedopuszczalności egzekucji z towarów, złożonych w publicznym domu składowym, na które wystawiono dowód składowy, jako też z praw na takich towarach, p. art. 36 prawa o domach składowych przy art. VI p. w. p. e.

Zezwolenie władz skarbowych wymagane jest do prowadzenia egzekucji z soli, jako przedmiotu monopolu skarbowego. W przedmiocie tym stanowi

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 30 grudnia 1924 r.

o wprowadzeniu jednolitego monopolu sprzedaży soli,

Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043:

„§ 1. Kupno i sprzedaż soli jadalnej, wywóz i przywóz tejże na obszar Rzeczypospolitej z zagranicy lub z obszaru, na którym niniejsze rozporządzenie nie obowiązuje, oraz wszelki inny obrót, są jest wyłącznym przywilejem Skarbu Państwa (monopolem).

§ 7. Sól, o ile jest przedmiotem monopolu skarbowego, nie może być przedmiotem egzekucyjnego zajęcia, ani zastawu bez zezwolenia właściwych władz skarbowych.

Natomiast wszelkie roszczenia do właścicieli względnie posiadaczy soli mogą być dochodzone i ściągnięte z osiągniętej ceny sprzedaży soli“.

W przedmiocie ograniczenia egzekucji z praw autorskich stanowi

Ustawa

z dnia 29 marca 1926 r.

o prawie autorskiem,

Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286.

„**Art. 20.** Prawo autorskie gaśnie w pięćdziesiąt lat od śmierci twórcy, przy dziełach łącznych w pięćdziesiąt lat od śmierci tego twórcy, który innych przeżył.

Względem utworów, nie wydanych za życia (pośmiertnych), prawo autorskie gaśnie w pięćdziesiąt lat od jego śmierci. W razie wydania takiego utworu w ostatniem dziesięcioleciu, czas trwania prawa autorskiego przedłuża się o lat dziesięć.

Prawo autorskie, które powstało na rzecz osób prawnych, gaśnie w pięćdziesiąt lat od czasu wydania utworu lub innego podania go do wiadomości publicznej. Ten sam termin stosuje się do anonimów i pseudonimów, jeżeli twórca przed wygaśnięciem prawa nie ujawnił publicznie swego autorstwa.

Prawo autorskie do dzieł fotograficznych, lub otrzymanych w podobny do fotografii sposób gaśnie w dziesięć lat od zdjęcia fotografii; do utworów kinematograficznych — w dwadzieścia lat od sporządzenia filmu; do przeróbek utworów muzycznych — w dwadzieścia lat od dokonania przeróbki. Prawo autorskie do serji zdjęć fotograficznych, ma-

jącej znaczenie artystyczne lub naukowe, gaśnie w pięćdziesiąt lat od śmierci wydawcy.

Art. 21. Jeżeli utwór ukazuje się w częściach odrębnych (tomach, zeszytach i t. p.), to dla każdej części termin liczy się osobno; jeżeli jednak części nie są co do treści odrębnymi dziełami, czas trwania liczy się od wydania części ostatniej.

Art. 22. Czas trwania prawa autorskiego liczy się latami, poczynsz od 1 stycznia tego roku, który nastąpił po śmierci twórcy, po prawowitem wydaniu lub innem zdarzeniu, oznaczonym w art. 20 i 21.

Art. 23. Prawo autorskie można przenosić na inne osoby przez czynności prawne między żyjącymi lub na przypadek śmierci; w braku rozporządzenia ostatniej woli prawo to przechodzi na dziedziców ustawowych.

Art. 24. Prawo autorskie, dopóki służy twórcy, nie może być przedmiotem egzekucji z powodu roszczeń pieniężnych, jeżeli sprzeciwi się temu twórca. Po śmierci twórcy, jeżeli prawo autorskie służy dziedzicom, a dzieło nie zostało wydane, mogą się sprzeciwić egzekucji: małżonek twórcy, jeżeli nie było rozłączenia od stołu i łoża; w braku małżonka — rodzice; w braku rodziców — dzieci zmarłego; w braku dzieci — jego rodzeni bracia i siostry. Jednakże osoby te rozstrzygają tylko o tyle, o ile niema dostatecznych wskazówek co do woli twórcy w sprawie wydania dzieła.

Ograniczenia powyższe nie obowiązują, jeżeli przedmiotem egzekucji jest prawo autorskie do utworów fotograficznych, lub otrzymywanych w podobny do fotografii sposób, do utworów kinematograficznych i do przeróbek muzycznych na instrumenty mechaniczne.

Art. 25. Stereotypy, płyty, kamienie, formy oraz inne przyrządy, należące do uprawnionego i służące jedynie do wykonywania jego prawa autorskiego, stanowią przynależność tego prawa“.

W myśl art. 35 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 kwietnia 1927 o rozbudowie miast, Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372 sumy, złożone w instytucjach kredytowych, pochodzące z kredytów budowlanych, udzielonych na zasadzie tego rozporządzenia, są wyjęte z pod egzekucji na rzecz osób trzecich, o ile te osoby dochodzą wobec budującego swoich pretensyj, nie wynikających z budowy, na którą udzielono danego kredytu.

W przedmiocie uwolnienia od egzekucji odszkodowania z tytułu ubezpieczenia od ognia, przeznaczonego na odbudowę, stanowi

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 27 maja 1927 r.

o przymusie ubezpieczenia od ognia,

Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r.,
Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 813:

„Art. 39.

2. Jeżeli właściciel budowli zgłosi inspektorowi powiatowemu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, że odszkodowanie ma być użyte na odbudowę, lub też jeżeli na budowlu ciążą prawa rzeczowe, a uprawnione osoby, które zgłosiły te prawa inspektorowi powiatowemu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, nie godzą się na jednorazową wypłatę odszkodowania, to odszkodowanie wypłaca się w miarę odbudowy w trzech równych ratach, z których pierwsza płatna jest po ustaleniu szkody zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, druga po złożeniu dowodu, że pierwsza rata została zużyta na odbudowę, trzecia po dokonaniu odbudowy w wartości nie mniejszej od sumy odszkodowania. Jeżeli wartość dokonanej odbudowy jest mniejsza od sumy odszkodowania, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wypłaca ostatnią ratę w granicach wartości odbudowy. Pozostałą część odszkodowania, jak również niewypłaconą część odszkodowania w przypadku, gdy odbudowa nie została dokonana w ciągu dwóch lat od daty wypłacenia pierwszej raty, wypłaca Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych z uwzględnieniem postanowień ust. 5 i 6.

3. Jeżeli właściciel budowli zalega z zapłatą co najmniej dwóch półrocznych rat składki, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych może wypłacić odszkodowanie w trzech równych ratach, z których pierwsza płatna jest po ustaleniu szkody zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, druga w ciągu sześciu miesięcy, trzecia zaś w ciągu roku od dnia płatności pierwszej raty. Jeżeli właściciel budowli przystąpi do odbudowy, to odszkodowanie wypłaca się w sposób wskazany w ust. 2 niniejszego artykułu z tą zmianą, że trzecią ratę wypłaca się po dokonaniu odbudowy w wartości co najmniej $\frac{3}{4}$ sumy odszkodowania.

5. Jeżeli odszkodowanie ma być wypłacone w miarę odbudowy (ust. 2 i 3), lub też jeżeli zostanie stwierdzone, że odbudowa została dokonana, to odszkodowanie nie podlega sądowemu lub administracyjnemu zajęciu, a zajęcia już na niem dokonane oraz cesje i winkulacje stają się bezskuteczne. Postanowienie to nie dotyczy przypadków, gdy wierzyciel udzielił właścicielowi budowli kredytu lub materiału na odbudowę i odbudowa została dokonana, jak również nie wyklucza możliwości dochodzenia pretensyj wierzycieli właściciela budowli lub cesjonariuszów na niewypłaconej części odszkodowania, gdy odbudowa nie zostanie dokonana w ciągu dwóch lat od daty wypłacenia pierwszej raty lub też gdy wartość odbudowy jest mniejsza od sumy odszkodowania. W tym ostatnim przypadku dotyczyć to będzie tylko różnicy między sumą odszkodowania a wartością odbudowy.“

O ograniczeniach egzekucji przeciw związkom komunalnym p. rozporządzenie Prez. Rzpltej z dnia 27 października 1932, Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 809 przy art. 578 k. p. c.

Doniosłe ulgi w egzekucji przeciw rolnikom przewidują postanowienia ustawy z dnia 7 marca 1932, Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 219, które podaje się niżej w dosłownem brzmieniu:

Ustawa

z dnia 7 marca 1932 r.

o ulgach w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym,

Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 219.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Za gospodarstwa rolne ustawa niniejsza uważa gospodarstwa rolne, leśne, ogrodowe, hodowlane i rybne oraz zakłady i warszaty przemysłowe, związane bezpośrednio z gospodarstwem rolnem, o ile nie są wpisane do rejestru handlowego, za gospodarzy zaś rolnych — właścicieli, użytkowników i dzierżawców takich gospodarstw.

Zwolnienie roszezeń gospodarzy rolnych z tytułu świadczeń w naturze z pod egzekucji.

Art. 2. Egzekucji (zapowiedzeniu) na rzecz osób trzecich nie ulegają roszeżenia z tytułu świadczeń w naturze (otręby, wytloki, wywar i inne odpadki), które gospodarze rolni za-

strzegają sobie wzajemian za dostarczone ze swego gospodarstwa plody do przerobu, o ile te świadczenia są niezbędne do prowadzenia tegoż gospodarstwa.

Przymusowy zarząd gospodarstw rolnych.

Art. 3. W razie dozwoleń przymusowego zarządu gospodarstwa rolnego, należy zamianować zarządcą samego dłużnika, jeśli on ten zarząd przyjąć jest gotów i jeśli osoba jego daje dostateczną rękojmię należytego prowadzenia zarządu.

Dłużnik, któremu powierzono zarząd jego majątku, jest pod względem odpowiedzialności cywilnej i karnej za ten zarząd zrównany z zarządcą cudzego mienia.

Art. 4. Przed ustanowieniem dłużnika przymusowym zarządcą należy przesłuchać wierzyciela, popierającego egzekucję, i instytucję kredytu długoterminowego, na rzecz której zabezpieczona jest na nieruchomości, wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego, pożyczka, udzielona w listach zastawnych lub obligacjach.

Art. 5. W razie poruczenia przymusowego zarządu dłużnikowi należy ustanowić nadzór nad zarządem i nadzór ten oddać izbie rolniczej lub organizacji rolniczej, albo urzędowi komunalnemu lub państwowemu, albo osobie prawnej, zajmującej się podobnymi czynnościami, lub specjalnym nadzorcom, zamianowanym bezpośrednio przez sąd egzekucyjny.

Instytucje, wymienione w ustępie poprzednim, winny w ciągu dni trzech po zawiadomieniu o poruczeniu im nadzoru wskazać osobę, którą upoważniły do czynności w ich imieniu, a za którą obejmują odpowiedzialność. Do tej osoby będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy niniejszej ustawy, odnoszące się do nadzorców, o ile te przepisy nie odnoszą się specjalnie do nadzorców bezpośredniego przez sąd zamianowanych.

Instytucje, wymienione powyżej, określi bliżej rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 6. O ile nadzór jest poruczony kilku osobom lub instytucjom, należy ściśle określić prawa i obowiązki każdej z nich.

Art. 7. Nadzorcą sądowym nie może być małżonek, wstępny, wstępny i rodzeństwo, powinowaty dłużnika w tym samym stopniu oraz osoba, pozostająca z dłużnikiem w stosunku przysposobienia.

Art. 8. Do nadzorcy sądowego należy dozór nad prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Przy wykonywaniu tej czynności winien on uwzględnić w równej mierze potrzeby gospodarstwa rolnego i interesy wierzycieli dłużnika.

O ile spositożcze wykroczenia dłuźnika przeciwko swoim obowiązkom, winien on natychmiast donieść o tem sądowi egzekucyjnemu.

Nadzorca sądowy ma prawo w kaźdym czasie badać stan gospodarstwa rolnego i czynności zarządu oraz przeglądać księgi, zapiski i inne akty gospodarcze dłuźnika.

Zarządca sądowy winien stosować się do zarządzeń nadzorca sądowego co do wykonywania zarządu, o ile nie są sprzeczne ze wskazówkami sądu.

W zakresie wykonywania nadzoru winien nadzorca sądowy stosować się do poleceń sądu.

Art. 9. Dłuźnik, który jest zarządcą sądowym, składa sądowi wszystkie swoje wnioski, oświadczenia, sprawozdania i rachunki za pośrednictwem nadzorca, który je zaopatrzy w swoje oświadczenie.

Uchwały i zarządzenia sądu, doręczane dłuźnikowi jako zarządcy sądowemu, winny być jednocześnie doręczane nadzorczy.

Art. 10. Dłuźnik nie ma prawa do wynagrodzenia za prowadzenie powierzonego mu zarządu, może on tylko pokrywać z płodów gospodarstwa rolnego lub ich ceny najkonieczniejsze potrzeby swoje i swojej rodziny, w mierze, którą oznaczy sąd egzekucyjny, oraz wydatki swoje, związane z zarządem.

Urzędy i instytucje, którym został powierzony nadzór sądowy, mają prawo do zwrotu wydatków, połączonych z wykonywaniem nadzoru.

Nadzorca sądowy, bezpośrednio zamianowany przez sąd, ma ponadto prawo do skromnego wynagrodzenia za swoje czynności.

Art. 11. Przepisy art. 3—10 nie mają zastosowania w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Tymczasowe wstrzymanie licytacji nieruchomości.

Art. 12. Dłuźnik, który wskutek ogólnego ciężkiego położenia gospodarczego w rolnictwie popadł w trudności płatnicze, może zgłosić wniosek o tymczasowe wstrzymanie przymusowej licytacji nieruchomości w sądzie, którego komornik prowadzi egzekucję, bądź w sądzie egzekucyjnym, jeżeli egzekucję prowadzi sąd.

We wniosku należy szczegółowo przedstawić stosunki majątkowe dłuźnika i odpowiednio je udowodnić lub choćby tylko uprawdopodobnić. Wniosek taki może być zgłoszony w ciągu całego postępowania egzekucyjnego nie później jednak, niż na dwa tygodnie przed terminem, wyznaczonym na licytację.

Art. 13. Sąd po otrzymaniu wniosku wyznaczy niezwłocznie termin najdalej dwutygodniowy do rozpoznania sprawy i na termin ten wezwie dłużnika i wierzyciela, popierającego egzekucję. W razie niestawienia się dłużnika osobiście lub przez pełnomocnika, wniosek uważa się za cofnięty, chyba, że dłużnik usprawiedliwi swoje niestawienie.

Art. 14. Sąd w miarę potrzeby może przed rozprawą zasięgnąć o stanie gospodarczym dłużnika opinii izby rolniczej, organizacyj rolniczych lub innych odpowiednich organizacyj. a o ile przedmiotem egzekucji jest nieruchomości o większej wartości, także jednego lub kilku biegłych.

Dłużnik jest obowiązany osobie, wyznaczonej przez instytucje, wymienione w ustępie poprzednim, a które bliżej określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z właściwymi ministrami, bądź biegłym, ustanowionym przez sąd, okazać księgi, rachunki, korespondencję i wszystko, co stwierdza jego stan gospodarczy — a to pod rygorem odrzucenia wniosku o tymczasowe wstrzymanie licytacji.

Art. 15. Sąd może zabezpieczyć wniosek o tymczasowe wstrzymanie licytacji tymczasową decyzją odwołującą wyznaczony termin licytacyjny, o ile okoliczności, przytoczone we wniosku, dostatecznie uzasadniają jego słuszność.

Decyzja ta nie ulega odrębnemu zaskarżeniu.

Art. 16. Sąd zezwoli na tymczasowe wstrzymanie licytacji, gdy uwzględniając wszelkie okoliczności nabierze przekonania, że wierzyciel, popierający egzekucję, nie będzie przez wstrzymanie licytacji narażony na niewspółmierną szkodę, a zwłaszcza wtedy:

1) gdy wierzytelność poszukiwana jest zabezpieczona na nieruchomości na takim miejscu, że przypuszczalna — ze względu na rodzaj i położenie nieruchomości — najniższa cena, jakąby można za nią osiągnąć na licytacji, wystarczy na pokrycie tej wierzytelności, albo też

2) gdy wierzytelność poszukiwana jest zabezpieczona na nieruchomości na tak dalekim miejscu, że oczekiwana nawet najwyższa cena licytacyjna nie wystarczy na pokrycie wierzytelności.

Art. 17. Sąd odmówi tymczasowego wstrzymania licytacji, gdy nie zachodzą warunki, wymienione w artykule poprzednim, a zwłaszcza:

1) jeżeli została otwarta upadłość dłużnika,

2) jeżeli, uwzględniając wszelkie okoliczności, sąd nabierze przekonania, że z powodu zbyt wielkiego zadłużenia dłużnika utrzymanie nieruchomości w jego rękach jest wogóle niemożliwe.

3) jeżeli bez uszczerbku dla gospodarstwa dłużnik może zaspokoić poszukiwany dług.

Art. 18. Wstrzymać tymczasowo licytację można najwyżej na jednoroczny okres gospodarczy, którego końcowy termin powinien być w ten sposób określony, aby gospodarstwo rolne mogło jeszcze ukończyć i spieniężyć najbliższe zbiory.

Jeżeli orzeczenie, wstrzymujące licytację, zapadło w drugiej połowie okresu gospodarczego, sąd może w swem orzeczeniu przedłużyć termin wstrzymania licytacji jeszcze na najbliższy okres gospodarczy. Pozatem okres, na który wstrzymano licytację, nie może być przedłużony ani wznowiony.

Po upływie tego okresu zostanie na wniosek wierzyciela, popierającego egzekucję, wyznaczony termin licytacyjny.

Art. 19. O decyzji sądu, wstrzymującej tymczasowo licytację nieruchomości, winna być uczyniona wzmianka w księdze hipotecznej (gruntowej).

Na decyzję taką może wierzyciel, popierający egzekucję, wnieść skargę incydentalną (rekurs, natychmiastowe zażalenie) do II instancji, której orzeczenie nie ulega dalszemu zaskarżeniu.

Art. 20. Tymczasowe wstrzymanie licytacji nie ma wpływu na tok i moc prawną czynności, poprzedzających wyznaczenie terminu licytacyjnego.

Art. 21. Przepisy, zawarte w artykułach poprzednich, nie mają zastosowania do egzekucji, wszczętej celem zaspokojenia następujących należności:

- 1) z podatków i opłat skarbowych i komunalnych,
- 2) z tytułu umów najmu pracy,
- 3) z opłat na ubezpieczenia społeczne,
- 4) z alimentów wszelkiego rodzaju, nie wyłączając wymiarów i wymów,
- 5) z pożyczek długoterminowych, udzielonych przez instytucje kredytu długoterminowego,
- 6) z tytułu nabycia po dniu 1 grudnia 1931 r. krajowych nawozów sztucznych.

Art. 22. Przepisy art. 12 — 21 mają charakter tymczasowy.

Upoważnia się Radę Ministrów do ustalenia w drodze rozporządzenia terminu, w którym przepisy te utracą swą moc.

Art. 23. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 24. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia,

Pewne ograniczenia, względnie wstrzymanie egzekucji wierzytelności, obciążających gospodarstwa wiejskie, oraz wierzytelności hipotecznych przewidują postanowienia niżej przytoczonych ustaw:

Ustawa

z dnia 28 marca 1933 r.

o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich,

Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 253.

Art. 1. (1) Tworzy się urzędy rozjemcze do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich.

(2) Do zakresu działania tych urzędów należą sprawy, wymienione w art. 3—13.

(3) Nie należą do zakresu działania urzędów rozjemczych te sprawy majątkowe posiadaczy gospodarstw wiejskich, które nie pozostają w związku ekonomicznym z gospodarstwem wiejskim. Wyłączenie to nie dotyczy zobowiązań z tytułu poręki lub indosu.

Art. 2. (1) Za gospodarstwa wiejskie ustawa niniejsza uważa gospodarstwa rolne, leśne, ogrodowe, hodowlane i rybne, zaś za posiadaczy tych gospodarstw ich właścicieli, użytkowników i dzierżawców.

(2) Zakłady i warsztaty przemysłowe, prowadzone w zakresie gospodarstw wiejskich, uważa się za ich część składową.

(3) Za mniejsze gospodarstwa wiejskie ustawa niniejsza uważa gospodarstwa, prowadzone na obszarze, nie przekraczającym 100 ha, za większe zaś — gospodarstwa, prowadzone na obszarze, przekraczającym 100 ha.

(4) Przy ustalaniu obszaru gospodarstwa należy uwzględnić łączną przestrzeń wszystkich wiejskich jednostek gospodarczych, będących w posiadaniu danej osoby.

Art. 3. Jeżeli wierzyciel pobierał w gotówkę, przez wliczenie do kapitału lub w innej postaci, korzyści majątkowe — tytułem procentów lub w innej formie — w stosunku wyższym, niż prawem dozwolony, urząd rozjemczy ustali kwoty, nadmiernie pobrane lub zarachowane za okres od dnia 1 stycznia 1927 r., potrąci je od należności wierzyciela i ustali tę należność odpowiednio w mniejszej kwocie lub uzna ją za umorzoną, jeżeli skutkiem potrącenia okaże się w całości pokryta. Jeżeli roszczenia dłużnika z tytułu pobrania od niego nienależnych odsetek przewyższają roszczenia wierzyciela, dłużnik może poszukiwać przypadającej na jego rzecz różnicy przed właściwymi sądami.

Art. 4. Przepisy art. 3 ustawy niniejszej stosuje się również odpowiednio:

1) jeżeli dokument, znajdujący się w rękach wierzyciela, wydany został *in blanco*;

2) jeżeli udzielenie kredytu nastąpiło w drodze sprzedaży rzeczy ruchomych z obowiązkiem zapłaty ceny po upływie pewnego okresu czasu, przyczem z powodu odroczenia zapłaty cena została ustalona w kwocie niewspółmiernie wygórowanej.

Art. 5. (1) Zbycie wierzytelności, z której tytułu były pobierane wygórowane korzyści majątkowe na rzecz osób innych, niż wymienione w punktach 1)—9) art. 13, nie stanowi bez względu na datę zbycia przeszkody do wszczęcia przeciwko nabywcom tych wierzytelności postępowania przed urzędem rozjemczym. Postanowienie to odnosi się także do wierzytelności wekslowej, jeżeli urząd rozjemczy ustali że wierzyciel zbył ją w zamiarze obejścia przepisów ustawy niniejszej lub w zamiarze uniknięcia zarzutów, wynikających ze stosunku osobistego.

(2) Przeciwko nabywcy wierzytelności hipotecznej postępowanie przed urzędem rozjemczym nie może być wszczęte. Nie dotyczy to jednak wierzytelności, zabezpieczonej kaucją hipoteczną (hipoteką zabezpieczającą).

(3) Nabywcy wierzytelności, przeciwko którym może być wszczęte postępowanie w trybie ustawy niniejszej, mogą w razie obniżenia lub umorzenia ich wierzytelności, zgodnie z art. 3 i 4, wystąpić z regresem przeciwko swym prawozbywcom przed właściwe sądy.

Art. 6. (1) Urząd rozjemczy określić może:

1) termin lub terminy spłaty długu, także z rozłożeniem na raty, na okres czasu, nie przenoszący 7 lat, a jeżeli zobowiązanie pochodzi z tytułu umownych lub sądowych działań rodzinnych, względnie spadkowych — nie przenoszący 12 lat, licząc od daty orzeczenia; przyczem nie więcej, niż przez pierwsze 2 lata tego okresu, może być wstrzymana spłata kapitału. Urząd rozjemczy, mając na uwadze, aby bezpieczeństwo długu w okresie odroczenia nie uległo zmniejszeniu, powinien w miarę możliwości uzależnić odroczenie lub rozłożenie na raty spłaty długu od dopełnienia przez dłużnika określonych w orzeczeniu warunków, bądź od odpowiedniego zabezpieczenia długu. Urząd rozjemczy może wydać orzeczenie, przewidziane w niniejszym punkcie, także co do długu, który jeszcze nie jest płatny;

2) korzyści majątkowe, które wierzyciel może pobierać, poczynając od daty orzeczenia, nie poniżej 4½% w stosunku rocznym.

(2) Przepisy artykułu niniejszego stosują się odpowiednio do odsetek i kosztów, które mogą być egzekwowane w myśl

art. 3 ustawy o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych.

Art. 7. Zgłoszone pretensje wzajemne ulegają potrąceniu z wyjątkiem następujących wypadków:

1) jeżeli wierzyciel stał się dłużnikiem posiadacza gospodarstwa wiejskiego dopiero po wszczęciu postępowania przed urzędem rozjemczym;

2) jeżeli dłużnik posiadacza gospodarstwa wiejskiego nabył po wszczęciu postępowania przed urzędem rozjemczym wierzytelność, powstałą przed wszczęciem tego postępowania.

Art. 8. Przepisy art. 6 ust. (1) nie mogą być stosowane do:

1) wierzytelności, powstałych po dniu 1 grudnia 1931 r. z tytułu dostawy towarów;

2) wierzytelności hipotecznych, wymienionych w art. 1 ust. (2), w art. 2 i art. 12 ustawy o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych;

3) wierzytelności, powstałych po dniu 1 lipca 1932 r. z tytułu działów rodzinnych lub spadkowych, albo nowych operacji kredytowych, przy czym wystawianie nowych obligów celem wymiany w części lub całości obligów dawniej wystawionych, lub pokrycia dawniej zaciągniętych zobowiązań, nie jest w rozumieniu niniejszej ustawy nową operacją kredytową.

Art. 9. (1) Urząd rozjemczy może orzec na okres, nie dłuższy niż 24 miesiące, licząc od daty orzeczenia, odpowiednie zmniejszenie czynszu dzierżawnego, gdy ten jest nadmierny w stosunku do zmienionych warunków gospodarczych. Zmniejszenie to może również dotyczyć zaległego czynszu za okres, nie dłuższy niż 24 miesiące wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

(2) Co do zaległego czynszu dzierżawnego urząd rozjemczy może zastosować postanowienia art. 6.

Art. 10. Urząd rozjemczy może postanowić przedterminowe rozwiązanie umowy dzierżawnej w całości lub w części za odpowiednim odszkodowaniem, które będzie uiszczone lub należycie zabezpieczone przed opuszczeniem dzierżawy, jeżeli to będzie nieodzownym warunkiem zastosowania ustawy z dnia 12 marca 1932 r. o ulatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań, obciążających gospodarstwa rolne (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 221).

Art. 11. Uprawnienia, przewidziane w art. 3—6, służą urzędowi rozjemczemu także w stosunku do należności, zasądzonych prawomocnymi orzeczeniami sądowymi, przy czym uprawnienie z art. 3 służy urzędowi rozjemczemu tylko wtedy, jeżeli zarzut lichwy pieniężnej nie został rozpatrzony w postępowaniu sądowym.

Art. 12. Skuteczność orzeczenia urzędu rozjemczego w sprawie zobowiązania, za które odpowiadają oprócz dłużnika jeszcze i inne osoby (solidarnie, subsydjarnie lub z tytułu jakiegokolwiek poręki), rozciąga się z mocy prawa na wszystkie zobowiązane osoby, z wyjątkiem instytucji kredytu zorganizowanego (art. 13, ust. (1), pkt. 3)—9), jeżeli orzeczenie zapadło na korzyść dłużnika, który pobrał walutę z tego zowiązania. Przy zobowiązaniach wekslowych za dłużnika, który pobrał walutę, uważa się akceptanta przy wekslach ciągniomych, a wystawcę przy wekslach własnych.

Art. 13. (1) Przedmiotem postępowania przed urzędami rozjemczymi nie mogą być wierzytelności:

- 1) Skarbu Państwa;
- 2) związków samorządu terytorjalnego, gospodarczego i zawodowego;
- 3) Banku Polskiego, banków, przedsiębiorstw lub instytucyj państwowych lub komunalnych;
- 4) instytucyj kredytu długoterminowego;
- 5) przedsiębiorstw bankowych, wymienionych w art. 2, 3 i 119 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowem (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321);
- 6) Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w Warszawie, komunalnych kas oszczędności, Galicyjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie i Ukraińskiej Szczadnicy w Przemyślu;
- 7) gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych;
- 8) spółdzielni kredytowych, należących do związków rewizyjnych, których listę ustala rozporządzenia Ministra Skarbu;
- 9) instytucyj ubezpieczeń społecznych;
- 10) z tytułu zaległości wynagrodzenia służby domowej, rzemieślników i robotników, zatrudnionych w gospodarstwach wiejskich.

(2) Wierzytelności, nabyte przez jedną z instytucyj wymienionych w ust. (1) pkt. 3)—9), mogą być jednak przedmiotem postępowania przed urzędami rozjemczymi, jeżeli podlegają orzecznictwu tych urzędów w myśl art. 3—12, a nabycie nastąpiło po dniu 1 lipca 1932 r. Ustalenie daty nabycia wierzytelności przez jedną z tych instytucyj należy do właściwości urzędu rozjemczego. Przyjęcie przez te instytucje nowych obli-gów celem wymiany w części lub w całości obligów, dawniej wystawionych, lub pokrycia dawniej udzielonych kredytów, oraz dyskonto i redyskonto wierzytelności, pochodzących z nowych operacyj kredytowych, dokonanych po 1 lipca 1932 r., nie jest nabyciem wierzytelności w rozumieniu niniejszego artykułu.

(3) Urząd rozjemczy może orzekać w sprawach, wymienionych w art. 9 i 10, choćby jedną ze stron była jedna z instytucyj, wymienionych w ust. (1) pkt. 3)—9) artykułu niniejszego.

Art. 26. (1) Urząd rozjemczy działa na wniosek posiadacza gospodarstwa wiejskiego, wierzyciela lub obu tych stron.

(2) We wniosku należy szczegółowo przedstawić stosunki majątkowe dłużnika i powołać się na odpowiednie dowody.

(3) Jeden wniosek może obejmować spór z jednym lub większą liczbą wierzycieli.

Art. 28. (1) Urząd rozjemczy ma prawo zabezpieczyć wnioski:

a) postanowieniem, uprawniającem do wniesienia ostrzeżenia (adnotacji) do wykazu hipotecznego w przypadku, gdy wierzytelność wpisana jest do hipoteki;

b) postanowieniem, zawieszającym postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi.

(2) Postanowienia te są ostateczne i natychmiast wykonalne.

(3) Postępowanie, wszczęte przed urzędem rozjemczym, powoduje zawieszenie postępowania sądowego w tejże sprawie. Postępowanie sądowe będzie następnie umorzone, bądź podjęte na nowo zależnie od wyniku sprawy w urzędzie rozjemczym.

Art. 35. (1) Uгода, zawarta przed urzędem rozjemczym, jeżeli ją podpisały strony i zespół orzekający, ma moc prawną narówni z wyrokiem sądowym i stanowi tytuł egzekucyjny.

(2) Ugody, zawarte przed urzędem rozjemczym, są wolne od opłat stemplowych.

Art. 37. (1) Orzeczenie urzędu rozjemczego winno zawierać: a) miejsce i datę wydania orzeczenia, b) oznaczenie urzędu, c) imiona i nazwiska członków zespołu orzekającego, d) dokładne oznaczenie stron, ich ustawowych zastępców i pełnomocników w sprawie (imiona i nazwiska, zawód miejsce zamieszkania i stanowisko w sporze), e) wskazanie, na czyj wniosek wydano orzeczenie, f) orzeczenie są do przedmiotu sporu i w sprawie kosztów, g) krótkie przedstawienie stanu rzeczy i uzasadnienie.

(2) Orzeczenie może nałożyć obowiązek zabezpieczenia wykonania jego poszczególnych postanowień.

(3) Orzeczenie winno być doręczone stronom na piśmie.

(4) Orzeczenia urzędów rozjemczych są wolne od opłat stemplowych.

Art. 38. (1) Orzeczenie urzędu rozjemczego jest ostateczne i ulega zaskarżeniu tylko w przypadkach następujących:

- 1) jeżeli urząd rozjemczy przekroczył zakres swej właściwości,
- 2) jeżeli pogwałcono istotne przepisy postępowania,
- 3) jeżeli orzeczenie jest niezrozumiałe lub sprzeczne z prawem,
- 4) jeżeli nie zostały należycie wyświetlone okoliczności sprawy, mające wpływ stanowczy na rozstrzygnięcie,
- 5) jeżeli zachodzą przyczyny, które stanowią podstawę do skargi o wznowienie postępowania.

(2) Skargę o uchylenie orzeczenia należy wnieść za pośrednictwem urzędu rozjemczego do sądu okręgowego w ciągu dwóch tygodni od doręczenia orzeczenia. Właściwy jest sąd okręgowy, w którego okręgu położone jest gospodarstwo wiejskie lub jego zarząd.

(3) Z orzeczeniami zrównane są postanowienia, kończące postępowanie.

Art. 39. (1) Sąd okręgowy w razie uwzględnienia skargi uchyla orzeczenie urzędu rozjemczego i przekazuje sprawę temu samemu urzędowi do ponownego rozpatrzenia w innym zespole orzekającym.

(2) Jeżeli sąd okręgowy uzna, że niema pogwałcenia istotnych przepisów postępowania, a zachodzi naruszenie prawa materialnego, może orzec co do przedmiotu sprawy zamiast odesłania sprawy do ponownego rozpatrzenia. Przy wydaniu wyroku sąd okręgowy jest związany stanem faktycznym, ustalonym w zaskarżonym orzeczeniu.

(3) Na orzeczenie sądu okręgowego niema zażalenia ani odwołania.

(4) Urząd rozjemczy, któremu sprawa została odesłana, związany jest wykładnią prawa, zawartą w orzeczeniu sądu okręgowego. Nie można opierać skargi na orzeczenie urzędu rozjemczego, wydane po ponownem rozpoznaniu sprawy, na podstawach, sprzecznych z wykładnią prawną, ustaloną przez sąd okręgowy.

Art. 40. Prawomocne orzeczenie urzędu rozjemczego ma moc prawną narówni z wyrokiem sądowym i stanowi tytuł egzekucyjny.

Art. 48. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i traci moc obowiązującą w terminie i na obszarach, które określi Rada Ministrów w drodze rozporządzeń, ustalając równocześnie przepisy przejściowe. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej traci moc obowiązującą rozporządzenie Pre-

zydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 653).

Ustawa

z dnia 29 marca 1933 r.

o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzycelności hipotecznych,

Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 213.

Art. 1. (1) Odsetki od wierzycelności hipotecznych, istniejących w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej, należne za czas od dnia 1 kwietnia 1933 r. choćby już zasądzone, obniża się do 6% w stosunku rocznym.

(2) Przepis powyższy dotyczy wierzycelności, zabezpieczonych hipoteką umowną (umownem prawem zastawu), oraz długów gruntowych, — bez względu na to, czy zabezpieczenie jest ujawnione w wykazie hipotecznym czystym wpisem (intabulacją), czy przez zastrzeżenie (prenotację).

(3) Wierzycelności, zabezpieczone kaucją hipoteczną (hipoteką zabezpieczającą), nie są wierzycelnościami hipotecznymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 2. Spłata kapitału wierzycelności, zabezpieczonych hipoteką umowną (umownem prawem zastawu), oraz spłata kapitału długów gruntowych nie może być wymagana w terminie przed dniem 1 października 1934 r.

Art. 3. Niedopuszczalna jest do dnia 1 października 1934 r. egzekucja kapitału wierzycelności, wymienionych w art. 2; egzekucja odsetek i kosztów jest dopuszczalna.

Art. 4. Dłużnik nie ma prawa korzystać z przepisów art. 2 i 3 w takim zakresie, w jakim może lub będzie mogło być dokonane potrącenie wzajemnych należności między nim a wierzycielem.

Art. 5. (1) Nieważne są postanowienia umowy, zawartej przed wejściem w życie niniejszej ustawy, w myśl których w razie ustawowego obniżenia odsetek:

1) dłużnik obowiązany jest zrzec się korzyści, wynikających dla niego z tytułu tego obniżenia;

2) wierzycelność staje się wymagalna lub może być przedterminowo wypowiedziana.

(2) Nieważność powyższych postanowień umowy nie pociąga za sobą nieważności innych jej postanowień.

Art. 6. Wierzycielowi służy prawo domagania się wcześniejszej spłaty kapitału, jeżeli zmniejszenie się wartości za-

bezpieczenia rzeczowego było spowodowane czynem dłużnika. Obniżenie się wartości nieruchomości skutkiem ogólnych warunków gospodarczych nie może być powodem wypowiedzenia wierzytelności.

Art. 7. (1) Jeżeli dłużnik zapłacił odsetki należne za czas od dnia 1 kwietnia 1933 r. ponad miarę, określoną w ustawie niniejszej, ma prawo zarachować nadpłacone odsetki na najbliższe raty procentowe od wierzytelności.

(2) Dłużnik ma prawo żądać, aby wpłacane przez niego dobrowolnie odsetki były przedewszystkiem zarachowywane na odsetki należne za czas od 1 kwietnia 1933 r., choćby nie były jeszcze zapłacone odsetki za czas przed tym terminem.

Art. 8. Wierzyciel należności, której zapłata ulega odroczeniu z mocy niniejszej ustawy, może wypowiedzieć przedterminowo kapitał wierzytelności, jeżeli dłużnik zalega z zapłatą odsetek, należnych za czas od dnia 1 kwietnia 1933 r. dłużej niż 3 miesiące.

Art. 9. Jeżeli strony umówiły się, że w razie niezapłacenia w terminie odsetek, biec będą odsetki wyższe, to w razie niezapłacenia odsetek, przypadających za czas od dnia 1 kwietnia 1933 r., rygor ten pozostaje w mocy z tem zastrzeżeniem, że umówione odsetki wyższe nie mogą przekraczać 8% w stosunku rocznym.

Art. 10. (1) Z ulg, przewidzianych ustawą niniejszą, korzystają również dłużnicy osobiście odpowiedzialni za wierzytelność hipoteczną.

(2) Zabezpieczenie hipoteczne odsetek wygasa dla tej ich części, o którą zostały obniżone.

(3) Ulgi w zakresie oprocentowania i terminów spłaty, ustanowione ustawą niniejszą, osiągają skutek z mocy samego prawa wobec stron i osób trzecich nawet bez ujawnienia ich w wykazie hipotecznym. (w księdze gruntowej).

Art. 11. (1) Jeżeli zdolność płatnicza i możliwości gospodarcze dłużnika pozwalają mu na spłacenie kapitału wierzytelności, którego spłata została odroczonej ustawą niniejszą, wierzyciel ma prawo żądać uchylenia odroczenia spłaty, przewidzianego w art. 2.

(2) Ciężar dowodu co do zdolności płatniczej i możliwości gospodarczych dłużnika spoczywa na wierzycielu. Spłata kapitału może być rozłożona na raty.

(3) Do orzekania powołane są sądy według zasad kodeksu postępowania cywilnego. Jeżeli chodzi o wierzytelność, zabezpieczoną na nieruchomości, stanowiącej gospodarstwo wiejskie, do orzekania powołane są właściwe urzędy rozjemcze.

Art. 12. Postanowienia ustawy niniejszej nie dotyczą:

1) wierzytelności instytucyj kredytu długo-terminowego, zabezpieczonych w listach zastawnych, obligacjach lub gotowiznie, oraz wierzytelności, zabezpieczających obligacje własne (częściowe zapisy długu) instytucyj przemysłowych i fundacyj;

2) wierzytelności banków państwowych, przedsiębiorstw bankowych, wymienionych w art. 2, 3 i 119 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowym (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321), spółdzielni kredytowych, należących do tych związków rewizyjnych, których listę ustali Minister Skarbu, Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, Krajowej Kasy Pożyczkowej w Poznaniu, Pomorskiej Kasy Pożyczkowej w Toruniu, komunalnych kas oszczędności, Galicyjskiej Kasy Oszczędności, gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, wierzytelności instytucyj ubezpieczeniowych, mających siedzibę w kraju, instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych, mających siedzibę zagranicą, oraz zakładów ubezpieczeń społecznych;

3) wierzytelności, powstałych po dniu 1 lipca 1932 r.

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom Sprawiedliwości i Skarbu.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z przepisów, przewidujących wstrzymanie wykonania niektórych wyroków, zasługują na uwagę niżej przytoczone postanowienia ustawowe:

Ustawa

z dnia 3 lipca 1919 r.

w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych,

Dz. Pr. Nr. 57, poz. 345.

Art. 3. Wypuszczający w dzierżawę drobne działki grun-
tów do 6 morgów nie może w czasie trwania niniejszej ustawy
bez zgody dzierżawcy ani wypowiedzieć umowy dzierżawnej, za-
warłej na piśmie lub ustnie, ani wytoczyć lub prowadzić sprawę
o eksmisję, ani też usunąć dzierżawcy z gruntu, chociażby ter-
min dzierżawy upłynął na jesieni 1918 r., o ile dany grunt po-
zostaje dotąd w posiadaniu dzierżawcy.

Wyroki prawomocne, orzekające eksmisję drobnych dzier-
żawców (art. 1), niewykonane przed wydaniem ustawy niniej-
szej, nie podlegają wykonaniu w czasie trwania ustawy.

Art. 6. Stosowanie przepisów ustawy niniejszej nie może być uchylone lub ograniczone przez umowy stron.

Ustawa

z dnia 2 lipca 1920. Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346

w przedmiocie zmiany niektórych przepisów i przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 3 lipca 1919 r. o ochronie drobnych dzierżawców rolnych (Dz. Pr. Nr. 57, poz. 345).

Art. 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 3 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 57, poz. 345) w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, zakreśloną art. 9 tejże ustawy na czas do końca 1920 r., przedłuża się co do gruntów obsianych zbożem do dnia 1 września 1924 r., zaś co do gruntów pod okopowiznami do dnia 1 listopada 1924 r. z następującymi zmianami.

Ustawa

z dnia 31 lipca 1924, Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741

w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, a w szczególności zmiany niektórych przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346) oraz ustawy z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165),

w brzmieniu zmienionem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 195.

Art. 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346) przedłuża się aż do dnia 1 października 1930 r. ze zmianami, wynikającymi z następujących artykułów.

Art. 2. Ustawa niniejsza dotyczy oprócz gruntów, objętych ustawą z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346) nadto:

a) gruntów, posiadanych na podstawie ustawy w przedmiocie wydzierżawiania niezagospodarowanych użytków rolnych z dnia 8 marca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 23, poz. 235) i z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165);

b) oddanych w posiadanie drobnym rolnikom przez urzędy ziemskie, a objętych przez te urzędy na podstawie orzeczeń Okręgowej, względnie Głównej Komisji Ziemskiej, nie wyłączając wypadków pracowomocnego uchylecia orzeczeń co do przymusowego wykupu.

Art. 3. Ochronę rozciąga się na grunty dzierżawne, objęte artykułami 1 i 2 punktem a, do 5 ha obszarów użytków rolnych

dla każdego dzierżawcy, a co do gruntów, objętych art. 2 punktem b — bez względu na obszar tychże. Postanowienie to obejmuje także dzierżawy na gruntach państwowych.

Art. 4. Dzierżawy gruntów, korzystające z ochrony niniejszej ustawy, z wyjątkiem wypadków wymienionych w art. 7 i 8, nie mogą być bez zgody dzierżawców rozwiązane, ani dzierżawcy nie mogą być pozbawieni posiadania dzierżawionego gruntu czyto na podstawie wypowiedzenia lub wniosków o eksmisję, czy też na skutek skargi sądowej właścicieli o oddanie im gruntu dzierżawionego w posiadanie.

Przepisy ogólnych ustaw cywilnych, dotyczące wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku dzierżawnego, nie mają zastosowania do dzierżaw, ustawą niniejszą objętych, o ile nie zachodzą wypadki w art. 7 i 8 przewidziane.

Art. 5. Odmienne od postanowień niniejszej ustawy warunki dzierżaw, ustawą tą objętych, szczególnie co do czynszu, czasu trwania i rozwiązania, są nieważne.

Sądowe i pozasądowe wypowiedzenia, choćby prawomocne, dzierżaw gruntowych, objętych artykułami 1, 2, 3 niniejszej ustawy, nie mają mocy obowiązującej, o ile nie zachodzą wypadki w art. 7 i 8 przewidziane.

Koszty sporu, wynikłe z wypowiedzenia umów dzierżawnych, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 7 i 8 niniejszej ustawy, odnośnie do gruntów nią objętych, ponosi wypowiadający.

Art. 7. Postanowienia art. 1 do 5 nie mają zastosowania i właściciel może każdej chwili żądać zwrotu wydzierżawionego gruntu:

- a) jeżeli dzierżawca z własnej winy nie zapłacił należnego czynszu dzierżawnego w ciągu 30 dni po terminie (art. 6);
- b) jeżeli dzierżawca bez zgody właściciela poddzierżawił grunt, ale tylko odnośnie do poddzierżawionej działki;
- c) jeżeli dzierżawca bez zgody właściciela eksploatuje na dzierżawionym gruncie bogactwa kopalniane lub kamieniołomy;
- d) jeżeli dzierżawca dobrowolnie zgadza się na opuszczenie gruntu dzierżawionego.

Art. 8. Postanowienia art. 1 do 5 nie mają zastosowania i dzierżawa może być wypowiedziana co najmniej na 6 miesięcy przed upływem roku gospodarczego (art. 1):

- a) jeżeli wydzierżawiony teren uległ lub ma ulec parcelacji, przez Rząd wykonywanej, lub jeżeli wydzierżawiony teren jest własnością gmin miejskich i wiejskich;
- b) jeżeli dzierżawca posiada więcej, lub taką samą ilość gruntu co właściciel;

c) w wypadkach, gdy właściciel sam wydzierżawił grunt i skutkiem tego nie posiada we własnym użytkowaniu 45 ha gruntu ornego, może wypowiedzieć dzierżawę na takim obszarze dzierżawnym wedle swego wyboru, aby doszedł do użytkowania 45 ha gruntu ornego;

d) jeżeli wydzierżawiony grunt przeszedł na własność na cele użyteczności publicznej bez warunków, któreby odnośny obszar pozostawiły w faktycznym posiadaniu, lub użytkowaniu zbywającego;

e) jeżeli grunt wypuszczony w dzierżawę stanowi jedyny majątek właściciela, nie przekraczający 45 ha, i jeżeli z powodu nieobecności właściciela w kraju albo też z powodu, że właściciel był małoletni, grunt ten został wydzierżawiony;

f) jeżeli dzierżawca głównie się utrzymuje z dochodów, płynących z nieruchomości miejskich (kamienice, wille i t. p.) lub z zakładów przemysłowych czy handlowych, położonych w obrębie miast;

g) jeżeli dzierżawca z pogwałceniem prawa zajął samowolnie cudzy grunt w użytkowanie;

h) w wypadkach, dotyczących parceli do $\frac{1}{2}$ ha obszaru na rodzinę, jeżeli właściciel potrzebuje jej do celów budowlanych i bezzwłocznie przystępuje do budowy;

i) w wypadkach przeniesienia własności działek do 45 ha, których przeniesienia własności dokonano przed 1 stycznia 1924 r.

Art. 8a. 1) Postanowienia art. 8 mają zastosowanie w wypadku, gdy grunty wydzierżawione stanowią własność Państwa i są niezbędne dla celów wojskowych lub dla eksploatacji przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych wydzielonych z administracji państwowej na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 195), przyczem usuwany drobny dzierżawcom należy możliwie w tym samym okręgu ziemskim przyznać działki z majątków parcelowanych przez urzędy ziemskie lub Państwowy Bank Rolny.

2) Prezes okręgowego urzędu ziemskiego w drodze orzeczeń ostatecznych decyduje o przyznaniu działek usuwanym drobnym dzierżawcom, przyczem dzierżawcy ci winni w ciągu 6-ciu miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia o przyznanej działce, jednak nie wcześniej, niż w ciągu miesiąca po upływie terminu wypowiedzenia (art. 8), opuścić grunt dzierżawiony. Orzeczenia prezesa okręgowego urzędu ziemskiego w tych sprawach stanowią tytuł wykonawczy dla sądów (ulegają wykonaniu w drodze sądowej w trybie przymusowego wykonania aktów).

3) O ile drobni dzierżawcy zrzekną się nabycia przyznanych im działek, urzędy ziemskie wypłacą im jednorazowe odszkodowanie z funduszu Skarbu Państwa po 500 złotych oprócz należności, które mogłyby wyniknąć z tytułu rozwiązania stosunku dzierżawnego, przyczem dzierżawcy, którzy w terminie wskazanym w cz. 2 niniejszego artykułu nie przeniosą się na przyznane im działki, uważani będą za zrekających się nabycia tych działek. Przepis niniejszy ma zastosowanie, jeżeli wobec zastosowania cz. 1 artykułu niniejszego dzierżawca traci całkowicie warsztat pracy rolnej. Jeżeli po zastosowaniu cz. 1 w użytkowaniu dzierżawcy pozostaną jakiegokolwiek grunty (własne lub z innego tytułu użytkowane), wówczas tytułem odszkodowania wypłacona będzie taka część 500 złotych, jaka wypadnie ze stosunku całego użytkowanego przez dzierżawcę obszaru do obszaru pozostałego po zastosowaniu cz. 1.

4) O tem, czy dane grunty są niezbędne dla celów wskazanych w cz. 1 niniejszego artykułu, każdorazowo decyduje według swobodnego uznania właściwa terytorjalnie wojewódzka władza administracji ogólnej, względnie dowódca okręgu korpusu — po uprzednim porozumieniu się z Prezesem właściwego okręgowego urzędu ziemskiego.

Art. 9. Poddzierżawcy gruntów, wziętych w użytkowanie przed wejściem w życie niniejszej ustawy, korzystają z ochrony, każdy do 5 ha obszaru dzierżawionego, obowiązani są jednak czynsz w art. 6 przewidziany płacić właścicielowi, natomiast nie mają obowiązku uiszczać dzierżawcy jakiegokolwiek zapłaty.

Art. 10. W razie śmierci dzierżawcy w czasie trwania dzierżawy wstępują w jego prawa małżonek i spadkobiercy w linii prostej, którzy pozostawali ze zmarłym we wspólnem gospodarstwie, względnie przez tegoż byli utrzymywani.

Art. 12. Moc działania niniejszej ustawy rozciąga się na cały teren Rzeczypospolitej łącznie z województwem śląskiem.

Przepisy ustawy niniejszej nie mają zastosowania do dóbr kościelnych, fundacyjnych i samorządowych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 12 września 1930 r.

o przedłużeniu mocy obowiązującej ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w sprawie ochrony drobnych dzierżawców rolnych,

Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 507 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 775.

Art. 1. Przewidziany w art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741) w przedmiocie ochrony drobnych

dzierżawców rolnych, a w szczególności zmiany niektórych przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346) oraz ustawy z dnia 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165) — termin 1 października 1930 r. przedłuża się do 1 października 1938 r.

Art. 2. Wyroki i nakazy sądowe postanawiające oddanie gruntów podpadających pod art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., chociażby były prawomocne, ulegają w swem wykonaniu wstrzymaniu do terminu ustalonego w art. 1 niniejszego rozporządzenia, jeżeli przyczyną wypowiedzenia nie były wypadki, przewidziane w art. 7, 8 i 8 a) ustawy z dnia 31 lipca 1924 r.

Art. 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Ustawa

z dnia 12 lutego 1930 r.

w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie miast, miasteczek, wsi i osad na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie,

Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 136.

Art. 1. Właściciele budynków mieszkalnych i stanowiących ich przynależność zabudowań gospodarczych, wybudowanych na wdzierżawionych gruntach na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie, nie mogą być z gruntów, zajętych pod te budynki, eksmitowani, chociażby odnośne umowy dzierżawne wygasły lub budynki uległy zniszczeniu.

Art. 2. Właściwy sąd I instancji wstrzyma do dnia 1 kwietnia 1933 r. na wniosek strony interesowanej wykonanie wyroku, choćby wydanego przez sąd wyższy, jeżeli wyrok, dotyczący jednej z osób, wymienionych w art. 1 orzeka eksmisję z dzierżawionego gruntu lub obowiązek zniesienia zabudowań.

Art. 3. Opłata dzierżawna, w wypadkach ukończenia umowy dzierżawnej, przewidzianej w art. 1, o ile nie jest już zapłacona, wynosił 1 zł od każdego rubla, którego płacono z tego tytułu według kontraktu, lub w braku kontraktu — według miejscowych norm dzierżawnych z 1914 r. i będzie płatna do dnia 31 stycznia każdego roku za okres roczny, rozpoczynający się od dnia 1 kwietnia roku poprzedniego.

Opłata dzierżawna może być uiszczona także za pośrednictwem poczty.

Art. 4. W razie niezapłacenia oznaczonego w art. 3 czynszu z winy dzierżawcy mają zastosowanie przepisy ogólnie obowiązujące.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 6. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1930 r. i obowiązuje do dnia 1 kwietnia 1933 r.

Ustawa

z dnia 28 marca 1933 r.

o wstrzymaniu eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie wsi i osad na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie,

Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 187.

Art. 1. Właściciele budynków mieszkalnych i stanowiących ich przynależność zabudowań gospodarczych, wybudowanych przed 1 kwietnia 1930 r. na dzierżawionych gruntach, nie mogą być z gruntów, zajętych pod te budynki, eksmitowani, chociażby odnośne umowy dzierżawne wygasły lub budynki uległy zniszczeniu wskutek działań wojennych, pożaru lub innych klęsk żywiołowych.

Art. 2. Właściwy sąd I instancji wstrzyma do dnia 1 kwietnia 1938 r. na wniosek strony interesowanej wykonanie wyroku, choćby wydanego przez sąd wyższy, jeżeli wyrok, dotyczący jednej z osób, wymienionych w art. 1, orzeka eksmisję z dzierżawionego gruntu lub obowiązek zniesienia zabudowań.

Art. 3. (1) Opłata dzierżawna w wypadkach ukończenia umowy dzierżawnej, przewidzianej w art. 1, o ile nie jest już zapłacona, wynosi 1 zł od każdego rubla, którego płacono z tego tytułu według kontraktu lub w braku kontraktu według miejscowych norm dzierżawnych z 1914 r., i będzie płatna do dnia 31 stycznia każdego roku za okres roczny, rozpoczynający się od dnia 1 kwietnia roku poprzedniego.

(2) Opłata dzierżawna może być uiszczona także za pośrednictwem poczty.

Art. 4. W razie niezapłacenia oznaczonego w art. 3 czynszu z winy dzierżawcy mają zastosowanie przepisy ogólnie obowiązujące.

Art. 5. Ustawa niniejsza stosuje się do gruntów, położonych na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie poza obrębem miast i miasteczek w granicach administracyjnych, istniejących w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej.

Art. 6. Ustawa niniejsza nie dotyczy gruntów, chronionych ustawą z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741) w przedmiocie ochrony dzierżawców rolnych wraz z późniejszymi zmianami.

Art. 7. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r. i obowiązuje do dnia 1 kwietnia 1938 r.

Ustawa

z dnia 18 marca 1932 r.

o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych,

Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 307 w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 776 i ustawy z dnia 28 marca 1933 r., Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 236.

Art. 1. 1) Uprawnienia, określone w ustawie niniejszej, nadaje się dzierżawcom i poddzierżawcom w odniesieniu do gruntów, podlegających działaniu ustawy z 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741) w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, a w szczególności zmiany niektórych przepisów ustawy z 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 346) oraz ustawy z 18 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 165) ze zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 195), ustawą z 19 lutego 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 134) i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 12 września 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 507).

2) Uprawnienia, określone w ustawie niniejszej, przysługują w szczególności:

a) dzierżawcom lub poddzierżawcom, przeniesionym na mocy ustaw i rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej na inne równowartościowe działki;

b) pozostałemu przy życiu małżonkowi i spadkobiercom w linii prostej podlegającego ochronie dzierżawcy lub poddzierżawcy, zmarłego w czasie trwania dzierżawy, w okresie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, bądź w czasie postępowania wykupowego, którzy pozostawali ze zmarłym we wspólnym gospodarstwie, względnie przez tegoż byli utrzymywani;

c) tym prawnym następcem pierwotnych dzierżawców i poddzierżawców, którzy weszli w posiadanie danych gruntów za zgodą właściciela.

Art. 2. 1) Dzierżawcom, określonym w art. 1, służy prawo nabycia dzierżawionych gruntów wraz ze znajdującymi się na nich zabudowaniami.

2) Cenę nabycia gruntów, o ile strony nie umówią się inaczej, stanowi wartość przychodowa tych gruntów. Za wartość przychodową uważa się $\frac{3}{4}$ przeciętnej ceny rynkowej gruntów. Przy ustalaniu przeciętnej ceny rynkowej należy brać pod uwagę ceny sprzedaży, uzyskiwane w okolicy w ciągu ostatniego trzylecia, poprzedzającego wszczęcie postępowania przymusowego o wykupie. Jeżeli jednak ustalona w powyższy sposób cena wykupowa będzie wyższa niż przeciętna cena rynkowa gruntów za rok, poprzedzający wszczęcie postępowania wykupowego, wówczas za cenę wykupową przyjęta będzie przeciętna cena rynkowa za ten rok.

3) Budynki, podlegające wykupowi, lub materiały, wydany dzierżawcom na ich pobudowanie, będą w braku porozumienia pomiędzy stronami oszacowane przez powiatowy urząd ziemski według rzeczywistej wartości w dniu oszacowania.

4) Grunty, co do których zapadło z mocy niniejszej ustawy orzeczenie wykonalne właściwej władzy (art. 7), zalicza się na poczet planu parcelacyjnego przewidzianego w art. 12 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926, Nr. 1, poz. 1).

Art. 20. 1) Na wniosek pozwanego rozpatrywanie wytoczonych w sądach spraw o eksmisję z gruntów dzierżawionych lub wykonywanie prawomocnych wyroków, zapadłych w tych sprawach, ulega wstrzymaniu, jeżeli przyczyną wypowiedzenia ich nie były wypadki, przewidziane w art. 7, 8 i 8 a) ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 195), a stronie pozwanej wyznaczony będzie termin co najmniej 2-miesięczny do przedłożenia zaświadczenia, przewidzianego w cz. 2. W razie przedłożenia zaświadczenia sprawa ulega dalszemu wstrzymaniu aż do czasu ukończenia postępowania, przewidzianego w niniejszej ustawie, poczem, w zależności od wyników tego postępowania, zawisłe w sądzie sprawy bądź zostaną umorzone, bądź też nadany im będzie dalszy bieg.

2) Dla celu, określonego w cz. 1, powiatowy urząd ziemski na wniosek dzierżawców wyda po rozpatrzeniu złożonych przez nich umów lub podań zaświadczenie, stwierdzające, iż zachodzą warunki, uprawniające petentów do ubiegania się o wykup dzierżawionych przez nich gruntów. Decyzja co do

wydania zaświadczenia winna zapaść w terminie 7-dniowym od dnia złożenia wniosku.

Art. 26. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 23 sierpnia 1932 r.

o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie,

Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 652.

Art. 1. Za gospodarstwa rolne rozporządzenie niniejsze uważa gospodarstwa rolne, leśne, ogrodowe, hodowlane i rybne oraz zakłady i warsztaty przemysłowe, związane bezpośrednio z gospodarstwem rolnym, za gospodarzy zaś rolnych — właścicieli i użytkowników, jak również dzierżawców takich gospodarstw.

Gospodarze rolni, wpisani do rejestru handlowego z tytułu posiadanych przez siebie przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych, nie podlegają przepisom rozporządzenia niniejszego.

Art. 2. Odroczenie wypłat może być udzielone gospodarzowi rolnemu, posiadającemu dostateczny majątek do zupełnego zaspokojenia wszystkich swoich wierzycieli, a który wskutek wyjątkowych i niezależnych od siebie okoliczności zaprzestał czasowo wypłat lub przewiduje w najbliższej przyszłości konieczność czasowego ich zaprzestania.

Za okoliczności takie należy przedewszystkiem uważać trudności płatnicze, wynikające z ogólnego ciężkiego położenia gospodarczego w rolnictwie.

Art. 3. Wniosek o odroczenie wypłat może zgłosić bądź dłużnik, bądź wierzyciel, który wykaże swój interes prawny w dalszem prowadzeniu gospodarstwa rolnego przez dłużnika.

Art. 4. Odroczenia wypłat udziela ten sąd okręgowy lub grodzki, przy którym nieruchomość wchodząca w skład gospodarstwa rolnego ma urządzoną hipotekę; gdy nieruchomość ta nie ma urzędzonej hipoteki, właściwym jest sąd grodzki, w którego okręgu ta nieruchomość jest położona.

Gdy kilka sądów jest właściwych, właściwym jest ten sąd, który pierwszy wszczął postępowanie.

Art. 12. O ile okoliczności, przytoczone w wniosku o odroczenie wypłat, dostatecznie uzasadniają jego słuszność, sąd

może wniosek ten zabezpieczyć aż do ostatecznego jego zatwierdzenia postanowieniem, zarządzającym wstrzymanie wyznaczonej sprzedaży ruchomości i nieruchomości dłużnika, jak również postanowieniem, zakazującym zbywania i obciążania nieruchomości i praw hipotecznych dłużnika.

Decyzja ta nie może dotyczyć należności, do których odroczenie wypłat się nie odnosi w myśl art. 17.

O postanowieniu, o ile dotyczy nieruchomości i praw hipotecznych, należy uczynić wzmiankę w księdze hipotecznej (gruntowej).

Art. 15. Sąd po zamknięciu rozprawy orzeka o wniosku wyrokiem, używając swej władzy z wielką oględnością.

Art. 17. Odroczenie wypłat nie rozciąga się:

- 1) na należności z zobowiązań, zaciągniętych po wyrzeczeniu odroczenia wypłat;
- 2) na koszty postępowania zapobiegawczego;
- 3) na podatki i opłaty państwowe (nie wyłączając opłat sądowych) i komunalne;
- 4) na należności z tytułu umowy najmu pracy;
- 5) na bieżące opłaty za ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia od ognia w zakładach publicznych;
- 6) na alimenty wszelkiego rodzaju, nie wyłączając wymów i wymiarów;
- 7) należności, zabezpieczone umownym zastawem ruchomym, a w szczególności rejestrowym zastawem rolniczym i drzewnym;
- 8) na należne raty z pożyczek długoterminowych, udzielonych przez banki państwowe lub instytucje kredytu długoterminowego, zabezpieczone na nieruchomości, oraz na zabezpieczone na nieruchomości należności banków z tytułu udzielonych przez nie: a) zaliczek na pożyczki długoterminowe amortyzacyjne, b) kredytów na parcelację, c) kredytów z lokat osób trzecich, których spłat bank wobec tych osób gwarantował, oraz d) gwarancyj;
- 9) na bieżące odsetki w wysokości nieprzekraczającej każdorazowej stopy dyskontowej Banku Polskiego — od innych należności, zabezpieczonych na nieruchomości, z wyjątkiem odsetek od należności z pożyczek, które w ostatnich dwunastu miesiącach przed złożeniem wniosku o odroczenie wypłat zostały na podstawie wyroków sądowych zabezpieczone na nieruchomości;
- 10) na powstałe po dniu 1 grudnia 1931 r. należności za towary służące do celów gospodarstwa rolnego;

11) na bieżące należności czynszu dzierżawnego, o ile z odroczenia korzysta dzierżawca gospodarstwa rolnego;

12) na przedmioty lub tytuły, względem których służy prawo wyłączenia w razie upadłości.

Władze i instytucje uprawnione do pobierania należności, wymienionych w pkt. 3), 5) i 8), winny zawiadomić sąd o ulgach, które zostały przyznane lub mogą być przyznane dłużnikowi.

Art. 18. W razie uwzględnienia wniosku (art. 16) sąd udzieli odroczenia wypłat na jednoroczny okres gospodarczy, określając końcowy jego termin w ten sposób, aby gospodarstwo mogło jeszcze w tym okresie normalnie ukończyć i spieniężyć najbliższe zbiory. W razie wątpliwości w tej mierze sąd może zasięgnąć opinii łącznie z opinią, przewidzianą w art. 13.

Jeżeli orzeczenie zapadło w drugiej połowie okresu gospodarczego, sąd może w swem orzeczeniu określić termin odroczenia wypłat jeszcze na jeden rok gospodarczy.

Termin odroczenia wypłat, określony w orzeczeniu, może być przedłużony jeszcze na jeden okres gospodarczy, jeżeli według opinii instytucji i osób opinujących udzielenie dalszego odroczenia wypłat umożliwi uzdrowienie gospodarstwa rolnego i ułatwi w następstwie uzyskanie płynnych środków na zaspokojenie wierzycieli.

Art. 24. Wyrok pierwszej instancji, zarządzający odroczenie wypłat, jest natychmiast wykonalny.

Wyrok zarządzający odroczenie wypłat winien być wywieszony w sądzie i w urzędzie gminnym według położenia nieruchomości, a gdy nieruchomość zajmuje przestrzeń przynależną 50 ha, także ogłoszony w „Monitorze Polskim“ oraz w innym czasopiśmie według uznania sądu.

Oprócz tego sąd zawiadamia o odroczeniu wypłat wnioskodawcę i dłużnika, instytucję kredytu długoterminowego, na rzecz której zabezpieczona jest na nieruchomości, wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego, pożyczka długoterminowa, zainteresowane instytucje ubezpieczeń społecznych i ubezpieczeń od ognia, właściwego komornika sądowego, urząd skarbowy i izbę rolniczą, a o odmowie odroczenia wypłat wnioskodawcę i dłużnika.

Art. 34. W czasie trwania odroczenia obowiązują następujące przepisy:

1) dłużnik, który nie jest ani zarządcą sądowym, ani nie uzyskał upoważnienia do wykonywania poszczególnych czynności lub określonych rodzajów czynności zarządu, nie ma prawa wykonywać żadnych czynności zarządu;

2) dłużnik nie ma prawa bez zezwolenia sądu czynić darowizn, rozporządzać nieruchomościami lub prawami na nieruchomościach, ani zaciągać innych zobowiązań prócz tych, które są konieczne do prowadzenia gospodarstwa, a do których zaciągania jest uprawniony bądź jako zarządca sądowy, bądź jako uprawniony do wykonywania poszczególnych czynności lub poszczególnych rodzajów czynności zarządu.

Wszelkie sprzeczne z tem postanowieniem czyny dłużnika uznaje się za niemające żadnych skutków prawnych, a działywane akty prawne za nieważne. Jednakże osoby trzecie, które udowodnią, że zawierając umowę z dłużnikiem, działały w dobrej wierze, mogą dochodzić swych praw lub strat na dłużniku, urzeczywistnić je wszakże będą mogły dopiero po ustaniu odroczenia wypłat.

Art. 35. W czasie trwania odroczenia wypłat mają zastosowanie jeszcze następujące przepisy:

1) postępowanie egzekucyjne i postępowanie zabezpieczające powództwo (areszty) przeciwko dłużnikowi nie może być wszczynane, a wszczęte ulega zawieszeniu;

2) żaden wpis hipoteczny na nieruchomościach i prawach hipotecznych dłużnika z mocy orzeczeń sądowych nie może być uzyskany;

3) bieg spraw rozpoczętych nie ulega zawieszeniu i możliwość wszczynania przeciwko dłużnikowi nowych spraw sądowych nie zostaje odjęta; w razie wszczęcia takich spraw koszty procesu obciąża powoda, jeżeli pretensja została w całości wciągnięta na listę wierzytelności;

4) dłużnik może w sądzie stawać w sprawach majątkowych w obecności lub za zezwoleniem zarządcy sądowego, a o ile sam jest zarządcą sądowym, tylko za zezwoleniem nadzorey sądowego.

W razie udzielenia zezwolenia zarządca korzysta w obydwu przypadkach z uprawnień strony. W braku zezwolenia rozstrzyga sąd, który udzielił odroczenia wypłat, komu w takim razie będą służyły uprawnienia strony.

Postanowienia p. 1, 2 i 3 nie mają zastosowania do należności objętych art. 17.

Art. 36. Odroczenie wypłat nie ma skutku względem współdłużników i poręczycieli.

Art. 37. Do kolejności zaspokojenia wierzytelności zarówno tych, do których się odroczenie odnosi, jak i tych, do których się ono nie odnosi, mają odpowiednie zastosowanie przepisy, dotyczące przywilejów i upadłości, o ile niniejsze rozporządzenie nie zawiera odmiennych przepisów.

Art. 46. Przed upływem pierwszych dwunastu miesięcy po wydaniu wyroku, udzielającego odroczenia wypłat, dłużnik, który przewiduje niemożność zaspokojenia wszystkich swoich wierzycieli, winien w sądzie, który zezwolił na odroczenie wypłat, złożyć — pod rygorem uchylenia odroczenia wypłat — wniosek o otwarcie postępowania układowego. Wraz z wnioskiem, do którego mogą przyłączyć się wierzyciele, należy przedstawić propozycje układowe.

Art. 49. Układ nie może dotyczyć należności uprzywilejowanych oraz należności zabezpieczonych umownym zastawem, zastawniczem opisaniem lub wpisem do księgi hipotecznej (gruntowej), chyba że odnośni wierzyciele zrzekli się na zawsze przywileju, zastawu, zastawnego opisanie lub zabezpieczenia hipotecznego swych należności.

Postanowienie ustępu poprzedniego nie ma zastosowania do należności z pożyczek, które w ostatnich dwunastu miesiącach przed zgłoszeniem wniosku o odroczenie wypłat na podstawie wyroku sądowego zostały zabezpieczone na nieruchomości. Należności takie winny być włączone do postępowania układowego, nie tracą jednak pierwszeństwa z zabezpieczenia na nieruchomości do wysokości przyznanej układem.

Art. 54. Otwarcie postępowania układowego pociąga za sobą z mocy prawa dalsze przedłużenie terminu odroczenia wypłat ze wszystkimi jego skutkami aż do czasu zatwierdzenia układu przez sąd.

Art. 57. W wyniku sprawdzenia nadzorca sądowy, o ile dłużnik jest zarządcą sądowym, a o ile nim nie jest, zarządca sądowy wciągnie na listę wierzycieli należności, oparte bądź na wpisach w prawidłowo prowadzonych księgach dłużnika, bądź na tytułach bezspornych lub nie budzących wątpliwości, a także wierzytelności wymienione w art. 63. Na listę tę zostaną wciągnięte należności, wymienione w art. 49 ust. 2 ze wskazaniem nieruchomości, na której są zabezpieczone.

Należności, wymienione w art. 49 ust. 1, nie ulegają wciągnięciu na listę wierzycieli, jednakowoż winny być zestawione w osobnym wykazie, obejmującym w osobnych grupach:

- 1) należności uprzywilejowane;
- 2) należności zabezpieczone zastawem, zastawniczem opisaniem lub wpisem do księgi hipotecznej (gruntowej), z wyjątkiem należności wymienionych w art. 49 ust. 2.

Art. 58. Listę wierzycieli wraz z wykazem i sprawozdaniem z wyniku dotychczasowych rokowań układowych przedstawi

sądowi, przed którym toczy się postępowanie, nadzorca sądowy, a zarządca sądowy, jeżeli nim nie jest dłużnik.

Lista wierzycieli wraz z wykazem zostanie wyłożona w sądzie.

Od daty wyłożenia listy tej osoby interesowane mogą zażądać w terminie siedmiodniowym postanowienia nadzorcy sądowego, bądź zarządcy sądowego co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzycielności na listę do sądu, przed którym toczy się postępowanie. Sąd ten rozstrzyga spór ten ostatecznie.

Rozstrzygnięcie sądu nie pozbawia jednak stron prawa wytoczenia powództwa o roszczenie przed sądem właściwym (art. 63).

Art. 63. Wierzyciel, którego roszczenie w całości lub w części zostało odrzucone przez sąd (art. 58), może wytaczając powództwo, wnosić o określenie sumy, z którą będzie warunkowo wpisany na listę wierzycieli w trybie zabezpieczenia. Warunkowe wpisanie na listę daje wierzycielowi prawo brania udziału w ogólnych zgromadzeniach wierzycieli tudzież w podziale funduszu, przyczem przypadające na jego rzecz kwoty będą mu wypłacone dopiero po uprawomocnieniu się wyroku.

Art. 78. Układ zapobiegawczy przyjęty przez wierzycieli ulega zatwierdzeniu sądu.

Art. 82. Zaświadczony odpis wyroku, zatwierdzającego układ zapobiegawczy, łącznie z zaświadczonym wypisem z listy wierzycieli, stanowi tytuł egzekucyjny, odnoszący się do wierzycielności ostatecznie ustalonych.

Układ zapobiegawczy obowiązuje wszystkich wierzycieli, wciągniętych i niewciągniętych na listę, jak też i tych, którzy nie brali udziału w ogólnych zgromadzeniach; nie obowiązuje zaś tych wierzycieli, których należności nie podlegają układowi.

Jednakże wierzyciele, których wierzycielności zostały świadomie ukryte przez dłużnika, mogą dochodzić na tymże dłużniku szkód i strat aż do wysokości pełnej swojej pretensji.

Art. 103. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i traci swą moc w terminie i na obszarach, które określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, ustalając równocześnie przepisy przejściowe.

Ustawa

z dnia 11 kwietnia 1924 r.

o ochronie lokatorów,

Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 w brzmieniu, zmienionem ustawą z dnia 27 marca 1926, Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 185, ustawą z dnia 28 listopada 1928, Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 894 i ustawą z dnia 7 listopada 1931 r., Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 808.

Art. 1. Do najmu budynków i części ich, oprócz wskazanych w art. 2, stosuje się w drodze wyjątku od przepisów o najmie, zawartych w dzielnicowych ustawach cywilnych, przepisy niżej wymienione.

Art. 2. 1. Przepisom niniejszej ustawy nie podlegają:

a) budynki, położone na obszarze stacji i linii kolejowych, będące własnością Państwa lub prywatnego przedsiębiorstwa kolejowego i przeznaczone na kolejowe cele służbowe lub na pomieszczenie pracowników przedsiębiorstwa kolejowego, z wyjątkiem domów mieszkalnych dla pracowników kolejowych, wzniesionych w b. dzielnicy austriackiej z funduszków emerytalnych (pensyjnego i prowizyjnego), jak również z wyjątkiem tych budynków kolejowych, względnie ich części, które zostały wynajęte przez zarząd kolejowy kooperatywom kolejowym;

b) budynki, będące w dniu 1 kwietnia 1924 r. własnością Państwa lub związku samorządowego, o ile są przeznaczone na cele wojskowe, a w których zamieszkiwanie osób cywilnych jest niedopuszczalne ze względu na interes Państwa, a także budynki, będące w dniu 1 kwietnia 1924 r. własnością Państwa, o ile są przeznaczone na cele biurowe mieszczących się w nich urzędów państwowych lub urzędów lub agencji pocztowych przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“.

W odniesieniu do pomieszczeń w tych budynkach obowiązuje termin wypowiedzenia trzymiesięczny, sześciomiesięczny lub roczny, a to w zależności od tego, czy komorne za dane pomieszczenie pobiera się miesięcznie, kwartalnie lub rocznie;

c) wszelkie pomieszczenia, wynajęte przez osoby i nie mające celów naukowych instytucje prywatne w nieruchomościach, które przed r. 1830 były własnością Królewsko-Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a obecnie są własnością Państwa i przez Rząd zostały lub będą oddane w użytkowanie lub dzierżawę jednemu z towarzystw naukowych polskich;

d) w Ziemi Wileńskiej domy i mieszkania, których budowę ukończono, lub które kapitałnie odremontowano po wybuchu wojny w r. 1914, na pozostałych obszarach b. dzielnicy rosyj-

skiej i b. dzielnicy pruskiej domy, których budowa była lub będzie ukończona po 1 lipca 1919 r.; na obszarze zaś b. dzielnicy austriackiej domy, dla których po dniu 27 stycznia 1917 r. udzielono lub udzieli się zezwolenia na budowę, oraz domy, dla których tego zezwolenia udzielono wprawdzie przed 27 stycznia 1917 r., które jednak będą oddane do zamieszkania po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy; powyższe postanowienia dotyczą również mieszkań nadbudowanych, dobudowanych lub gruntownie przebudowanych w dawniej wzniesionych domach oraz budynków lub ich części, które uległy gruntownej przebudowie w celu przerobienia tychże budynków lub ich części, niezamieszkanymi lub na mieszkanie nie wynajmowanych, na pomieszczenia mieszkalne;

e) mieszkania, stanowiące uposażenie służbowe lub części jego, z wyjątkiem mieszkań, zajmowanych przez rządców lub administratorów domów tytułem wynagrodzenia za pełnienie obowiązków meldunkowych lub zarządu, oraz domów fabrycznych i kopalnianych (familijnych), o ile wypowiedzenie pracy nie nastąpiło z powodów uprawniających pracodawcę do zerwania umowy najmu bez wypowiedzenia;

f) pomieszczenia w hotelach, gospodach i pensjonatach (pokojach umeblowanych) dziennie wynajmowane, z wyjątkiem jeżeli lokator zajmuje pomieszczenie przynajmniej od roku przed wejściem w życie niniejszej ustawy; wyjątek ten dotyczy tylko eksmisji, nie zaś ceny, jaką najmujący pomieszczenie na zasadzie urzędowego cennika płacić powinien;

g) w letniskach i uzdrowiskach pomieszczenia, wynajmowane przez gości sezonowych;

h) pomieszczenia, wynajęte na przedsiębiorstwa rozrywkowe jak: kinoteatry, kabarety, sale tańców, gry i podobne, chyba że przedsiębiorstwo jest prowadzone wyłącznie dla celów kulturalno-oświatowych;

i) pomieszczenia, wynajęte na banki i kantory wymiany, jednakże z wyłączeniem wynajętych instytucjom kredytowym państwowym i samorządowym, spółdzielniom kredytowym i innym związkom;

j) od dnia 1 stycznia 1926 r. począwszy — budynki, będące z przeznaczenia fabrykami, i pomieszczenia w takich budynkach, wynajęte wraz z urządzeniem pełni na wykonywanie przemysłu przy użyciu siły mechanicznej; nie dotyczy to pracowni rzemieślniczych; ochrona przedłuża się na czas do 1 stycznia 1927 r., o ile wspomniane przedsiębiorstwa fabryczne w ciągu roku 1925 były co najmniej przez 6 miesięcy czynne, a przed wejściem w życie niniejszej ustawy umowa najmu nie została prawomocnie rozwiązana;

k) ogrody i place, wynajęte jako przynależność mieszkania, z wyjątkiem wynajętych przez zakłady naukowe lub wychowawcze państwowe lub przez władze oświatowe zarejestrowane, także zakłady prywatne, oraz wynajętych przez zakłady lecznicze, związki zawodowe i stowarzyszenia pracowników umysłowych i fizycznych, towarzystwa kulturalno-oświatowe i sportowe.

2. W wypadkach, przewidzianych pod lit. a), c), e) oraz i) ust. 1, wynajmujący żądać może usunięcia lokatora jedynie w końcu kwartału kalendarzowego za poprzednim co najmniej trzymiesięcznym wypowiedzeniem.

Art. 11. 1. Oprócz wypadków rozwiązania najmu z winy lokatora, przewidzianych w dzielnicowych ustawach cywilnych, wynajmujący może najem wypowiedzieć, jak również korzystać z postanowień kodeksu cywilnego o ustaniu najmu bez wypowiedzenia wtedy tylko, gdy istnieją ku temu ważne przyczyny.

2. Za ważną przyczynę należy między innymi uważać:

a) jeżeli lokator mimo upomnienia zalega z zapłatą co najmniej dwóch następujących po sobie rat komornego (artykuły 3, 6—9), chyba że zaległość powstała z powodu braku pracy lub wogóle nędzy wyjątkowej;

b) jeżeli rzadca lub administrator domu (litera e) ustępu 1, art. 2) sam zrzekł się posady lub został z niej usunięty z własnej winy, chyba że przed objęciem tego stanowiska zajmował już to mieszkanie z tytułu najmu;

c) jeżeli lokator przez swe uporczywe lub rażące przekroczenia obowiązującego porządku domowego, albo przez swe bezwzględnie nieprzyzwoite zachowanie się obrzydza współmieszkańcom pobyt w domu lub porządek w domu poważnie zakłóca; z zachowaniem się lokatora stoi narówni zachowanie się osób, przez niego do mieszkania przyjętych, jeżeli on temu postępowaniu, choć to było mu możliwe, zaradzić zaniedbał;

d) jeżeli lokator przedmiot najmu w całości lub w części z urzędzeniem lub bez niego oddał w podnajem lub ustąpił za wynagrodzenie nadmiernie wysokie w porównaniu z komornem, jakie sam płaci;

e) jeżeli lokator prawa z umowy najmu w całości bez zgody wynajmującego innemu odstąpił; w braku zgody wynajmującego urząd rozjemczy lub sąd może, uwzględniając przytoczone przez obie strony okoliczności, zezwolić lokatorowi na bezpłatne odstąpienie praw najmu w całości lub w części; zgoda wynajmującego nie jest potrzebna, jeżeli w wypadku łączenia się spółdzielni na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. o łącze-

niu się spółdzielni (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 265) spółdzielnia przejęta odstąpi prawa najmu spółdzielni przejmującej;

f) jeżeli lokator posiada inne mieszkanie w tej samej miejscowości; wynajmujący nie może z tego prawa korzystać, skoro lokator drugie swe mieszkanie opuścił lub gdyby został, chociażby nieprawomocnie, zasądzony na opuszczenie tegoż;

g) jeżeli w celu przystąpienia do budowy pomieszczeń mieszkalnych konieczne jest zniesienie lub przerobienie budowli; wynajmujący winien udowodnić konieczność usunięcia lokatora i może wypowiedzieć najem rzeczy najętej lub jej części (przynależności) w terminie ustawowym, a co najmniej trzymiesięcznym, przyczem następuje odpowiednie zmniejszenie komornego, jeżeli wypowiedziano tylko część przedmiotu najmu; wynajmujący zwróci koszty przesiedlenia i zapłaci tytułem odszkodowania sumę trzyletniego komornego, obliczoną według komornego, płaconego za wymówiony lokal w ostatnim miesiącu przed upływem terminu wypowiedzenia; w wypadku, gdy znieść lub przerobić się mająca budowla stanowiła dla usuniętego lokatora mieszkanie, lub jedyny jego lokal zarobkowy, wypowiedzenie może nastąpić jedynie za dostarczeniem mu przez wynajmującego odpowiadającego potrzebom lokatora i podlegającego przepisom niniejszej ustawy pomieszczenia; gdyby wynajmujący bez słusznego powodu nie rozpoczął budowy w przeciągu sześciu miesięcy po ustąpieniu lokatora, rozpoczęte roboty budowlane przerwał, albo wybudowane lokale w ciągu dwóch lat po ukończeniu budowli oddał na cele zarobkowe, obowiązany będzie oddać lokatorowi napowrót odjęte mu pomieszczenie lub dać inne, odpowiadające potrzebom lokatora i podlegające przepisom niniejszej ustawy pomieszczenie, a w razie niedopełnienia tego zobowiązania zapłacić mu pełne odszkodowanie, a co najmniej sześćoletnie komorne, obliczone w sposób wyżej wskazany; od wszystkich tych zobowiązań będzie wolny wynajmujący, który od razu dostarczył usuwanemu lokatorowi inne odpowiadające potrzebom lokatora i podlegające przepisom niniejszej ustawy pomieszczenie i zwrócił mu koszty przesiedlenia;

h) jeżeli budynek przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stał się własnością Państwa lub związku samorządowego; umowy najmu, dotyczące takich budynków i ich przynależności, rozwiązują się po poprzednim ustawowym, a co najmniej trzymiesięcznym wypowiedzeniu, a lokatorzy winni przedmiot najmu opuścić po dostarczeniu im odpowiadających ich potrzebom pomieszczeń i to na zasadach, odpowiadających przepisom niniejszej ustawy, i za zwrotem kosztów przesiedlenia oraz kosztów ulepszeń, zaprowadzonych przez lokatora

w pomieszczeniu wymówionem; obowiązek dostarczenia innego pomieszczenia, oraz zwrotu pomienionych kosztów nie istnieje jednak wobec osób, ani rodzin osób, które uzyskały najem mieszkania w związku lub na podstawie stosunku służbowego wobec Państwa, względnie związku samorządowego, a których stosunek służbowy się skończył wskutek wydalenia ze służby i z powodu wykroczeń służbowych, względnie wskutek dobrowolnego zrzeczenia się posady;

i) jeżeli wynajmujący pomieszczeń, które przed dniem 12 stycznia 1921 r. bądź służyły wynajmującemu jako sklepy, pracownie, lub mieszkania dla pracowników jego przedsiębiorstwa, bądź też były przez niego dla takiego użytku przygotowane, a także pomieszczeń, które przed tymże terminem zajmowane były przez zakłady naukowe na ten sam cel, lub dla rozszerzenia swego przedsiębiorstwa, czy też zakładu naukowego zaraz i niezwłocznie potrzebuje; wynajmujący winien w tym razie wypowiedzieć umowę najmu z terminem co najmniej trzymiesięcznym; przepisy, zawarte w punkcie niniejszym, nie dotyczą pomieszczeń, których obecny lokator używa jako mieszkania;

j) w wypadkach podnajmu ponadto, gdy lokator dostarczy sublokatorowi innego, odpowiadającego potrzebom sublokatora, i podlegającego przepisom niniejszej ustawy pomieszczenia.

3. W razie sporu wynajmujący winien udowodnić, że istnieje ważna przyczyna wypowiedzenia. Jeżeli rozwiązania najmu żądano na zasadzie litery a) ustępu 2 artykułu niniejszego, a zaległość powstała z powodu sporu o wysokość komornego lub opłat dodatkowych, należy rozwiązanie odmówić, gdy lokator, skoro sąd lub urząd rozjemczy uzna wyższą kwotę za uzasadnioną, bezzwłocznie oświadczy, iż na podwyższenie się godzi i w ciągu 7 dni zaległość uiszczy; przepis ten nie ma zastosowania, jeżeli lokator nie uiszczył w czasie właściwym niespornej części komornego i opłat dodatkowych.

4. Nieważne jest wszelkie całkowite lub częściowe zrzeczenie się przez lokatora, względnie sublokatora, praw z tego artykułu mu służących. W pisemnych umowach podnajmu wolno jednak zastrzec, iż zgóry określone okoliczności, mające doniosłe dla stron znaczenie, będą stanowiły ważną przyczynę wypowiedzenia lub rozwiązania podnajmu.

5. W b. dzielnicy austriackiej wypowiedzenie pozasądowe nie stanowi tytułu egzekucyjnego.

6. W b. dzielnicy austriackiej termin do wniesienia zarzutów przeciw wypowiedzeniu wynosi w każdym wypadku dni osiem i dopuszczalnym jest w wypadku omieszkania tego terminu przywrócenie do pierwotnego stanu w myśl § 146 ustawy

o postępowaniu sądowem z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Austr. Dz. Ustaw P. Nr. 113).

Art. 12. 1. W razie śmierci lokatora jego wstępni, zstępni, współmałżonek i rodzeństwo, którzy do chwili jego śmierci stale z nim mieszkali, wstępują w umowę najmu i odpowiadają niepodzielnie za wynikające stąd zobowiązania, o ile nie zrzekną się tego prawa wobec wynajmującego. Przepis ten nie ma zastosowania do osób, które w chwili śmierci lokatora posiadają inne mieszkanie.

2. Prawa najmu pomieszczeń handlowych, przemysłowych i innych pomieszczeń zarobkowych, wynikające z niniejszej ustawy, przechodzą na spadkobierców lokatora, o ile spadkobiercy przedsiębiorstwo spadkodawcy w tym samym lokalu nadal prowadzą.

Art. 13. Obowiązki i prawa lokatora i wynajmującego, wpływające z niniejszej ustawy, stosują się odpowiednio do sublokatora i lokatora, o ile w ustawie tej wyraźnie inaczej nie postanowiono. Ponadto w razie udowodnionej zmywu właściciela z lokatorem na szkodę praw sublokatora, ten ostatni wstępuje z mocy samego prawa w stosunku do przedmiotu najmu w prawa lokatora. Do spraw, wytoczonych przeciwko lokatorowi o eksmisję, winni być przypozwani sublokatorzy, pod rygorem bezskuteczności wyroku sądowego przeciwko tym ostatnim. W razie wygaśnięcia praw lokatora sąd lub urząd rozjemczy może orzec, że sublokator, który zajmuje część lokalu przynajmniej od trzech miesięcy, pozostawiony będzie nadal w używaniu zajętej przezzeń części pomieszczenia na okres do sześciu miesięcy.

Art. 23. 1. W sprawach o eksmisję może sąd, względnie urząd rozjemczy, z urzędu lub na wniosek pozwanego w uwzględnieniu stosunków gospodarczych pozwanego odroczyć termin opróżnienia przedmiotu najmu do 6 miesięcy, oraz odroczenie to w razie trwania powodów odroczenia przedłużyć na dalsze 6 miesięcy, jeżeli eksmisję orzeczono z przyczyny, przewidzianej w art. 11, ust. 2, lit. a). W sprawach o eksmisję z mieszkań jedno- lub dwupokojowych może sąd z urzędu lub na wniosek pozwanego zawiesić wykonanie orzeczonej eksmisji na czas do sześciu miesięcy, o ile takie zawieszenie jest usprawiedliwione położeniem pozwanego, a w szczególności tem, że on z powodu okoliczności od niego niezawisłych pozostaje bez pracy. Eksmisja z takich mieszkań nie będzie wykonywana:

a) w okresie od 1 listopada do 31 marca, jeżeli ją orzeczono z przyczyny, przewidzianej w art. 11, ust. 2, lit. a),

b) na mocy decyzji sądu, jeżeli bezrobotny otrzymał prace i opłaca prócz bieżącego komornego zaległe komorne w ratach, wynoszących 25% bieżącego komornego miesięcznego.

2. W tym celu sąd ma prawo zbierać dowody z urzędu. Brak pracy dla pozwanego można stwierdzić przez odpowiednie zaświadczenie właściwego państwowego urzędu pośrednictwa pracy.

3. Udzielając zwłoki, sąd jednocześnie zawiadomi o tem właściwy państwowy urząd pośrednictwa pracy tudzież zarządy gminy, w której pozwany ma miejsce zamieszkania.

Art. 23 a). 1. Sąd lub urząd rozjemczy może na wniosek lokatora według własnego uznania i z uwzględnieniem położenia obu stron termin płatności zaległego komornego w całości lub części na czas określony odroczyć oraz rozłożyć na raty lokatorowi spłatę zaległego komornego, jeśli lokator dochody czerpie jedynie z pracy, a zarobek miesięczny lokatora, żyjącego samotnie, nie przekracza złotych 80, a utrzymującego rodzinę złotych 120.

2. Odroczenie terminu zapłaty uchyla skutki zwłoki, wprowadzone w art. 11, ust. 2, lit. a).

3. Wniosek o odroczenie może być wniesiony przed terminem płatności i tylko odnośnie do komornego, którego czas płatności ma nadejść w trzech miesiącach od dnia złożenia wniosku.

Art. 24. 1. Pozwany traci prawo do korzystania z moralatorium mieszkaniowego, jeśli nie przyjmie odpowiedniej pracy, wskazanej mu przez państwowy urząd pośrednictwa pracy na warunkach, w danej miejscowości ogólnie przyjętych, z wyjątkiem, jeśli odmówi przyjęcia pracy w zakładach, objętych strajkiem lub lokautem. Praca winna być uważana za odpowiednią, o ile odpowiada kwalifikacjom pozwanego, nie jest niebezpieczna ani dla jego zdrowia, ani moralności, jeśli jest opłacana wystarczająco wedle przyjętych w danej miejscowości, okręgu lub zawodzie norm i nie spowoduje dla pozwanego poważnych przeszkód przy powrocie do jego pracy zawodowej.

2. Pozwany traci również prawo do korzystania z moralatorium mieszkaniowego, przewidzianego w art. 23, jeżeli w tej samej miejscowości posiada inne mieszkanie lub mu je dostarczono.

Art. 30. Cudzoziemcy korzystają z dobrodziejstwa niniejszej ustawy, jeżeli w danym państwie obcem obywatele polscy są pod tym względem postawieni narówni z obywatelami własnymi.

Ustawa

z dnia 25 marca 1933 r.

o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych,

Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 174.

Art. 1. Końcowy termin okresu, wymienionego w zdaniu ostatniem ust. 1 art. 23 ustawy o ochronie lokatorów z dnia 11 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406) w brzmieniu ustawy z dnia 7 listopada 1931 r., zmieniającej ustawę o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 808), ustalony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 253) na dzień 31 października 1932 r., ustala się w roku 1933 na dzień 31 października.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r.

Przytoczone w § 3 art. IV p. w. p. e. przepisy opiewają:

Ustawa

z dnia 31 lipca 1923 r.

o scalaniu gruntów

w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Reform Rolnych z dnia 29 września 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 833 i zmienionym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 622.

„**Art. 41.** 1. Postępowanie egzekucyjne w razie przymusowej sprzedaży gruntów, należących do obszaru scalenia, nie ma wpływu na postępowanie scaleniowe, może być wdrożone podczas tego postępowania i nie przerywa swego biegu.

2. Przedmiot postępowania egzekucyjnego (licytacyjnego) stanowią aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia powiatowego urzędu ziemskiego lub też wydania przez okręgową komisję ziemską orzeczenia ostatecznego, zatwierdzającego projekt scalenia, grunty, posiadane przed scaleniem.

3. O ile sprzedaż przymusowa zostanie dokonana przed uprawomocnieniem się orzeczenia powiatowego urzędu ziemskiego lub też przed wydaniem przez okręgową komisję ziemską orzeczenia ostatecznego w przedmiocie scalenia, nowonabywca wstępuje we wszystkie prawa dotychczasowego właściciela gruntów, które obejmuje w tym stanie, w jakim je nabył na licytacji.

4. W razie uprawomocnienia się orzeczenia powiatowego urzędu ziemskiego lub też wydania przez okręgową komisję ziemską orzeczenia ostatecznego w przedmiocie scalenia przed dokonaniem sprzedaży przymusowej przedmiotem sprzedaży będą działki, wydzielone przy scaleniu, a ustanowione w tem orzeczeniu dopłaty do gruntów, otrzymywanych przez uczestników przy scaleniu (art. 6), podlegających przymusowej sprzedaży, mają być składane na rzecz masy egzekucyjnej do depozytu sądu. W razie niezłożenia tych opłat do depozytu sądu — sąd na żądanie osób uprawnionych ściąga je przymusowo na podstawie powyższego orzeczenia.“

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 16 lutego 1928 r.

o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli,

Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202.

Art. 68. W wypadkach, gdy w części osiedla, objętej prawomocnym planem zabudowania, znajdują się działki niezabudowane, które ze względu na ich rozmiary, kształt lub położenie nie mogą być zabudowane zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planu zabudowania, działki te mogą ulec scaleniu w trybie, przewidzianym niżej w artykułach 69 — 143.

W razie, gdy osiedle lub jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, brak planu zabudowania nie może być przeszkodą do dokonania scalenia.

Działki, na których znajdują się budynki, tudzież działki niezabudowane, lecz do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planu zabudowania zdadne, mogą w całości lub w części ulec scaleniu tylko o tyle, o ile to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych do nich działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ustępie 1, i o ile korzyści ze scalenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania.

Art. 93. Postępowanie egzekucyjne, w razie przymusowej sprzedaży gruntów, należących do obszaru scalenia, nie ma wpływu na postępowanie scaleniowe, może być wdrożone podczas tego postępowania i nie przerywa swego biegu.

Przedmiot postępowania egzekucyjnego (licytacyjnego) stanowią aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, grunty posiadane przed scaleniem.

O ile sprzedaż przymusowa zostanie dokonana przed uprawomocnieniem się orzeczenia w przedmiocie scalenia, nowo-

nabywca wstępuje we wszystkie prawa dotychczasowego właściciela gruntów, które obejmuje w tym stanie, w jakim je nabył na licytacji.

W razie uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie scalenia przed dokonaniem sprzedaży przymusowej, przedmiotem sprzedaży będą działki, wydzielone przy scaleniu, a ustanowione w tem orzeczeniu dopłaty i odszkodowania, przyznane właścicielowi działki, podlegającej przymusowej sprzedaży, mają być składane na rzecz masy egzekucyjnej do depozytu sądu. W razie niezłożenia tych dopłat i odszkodowań do depozytu sądu — sąd na żądanie osób uprawnionych ściąga je przymusowo na podstawie powyższego orzeczenia.

Analogiczne znaczenie, jak przepisy, przytoczone w § 3 art. IV p. w. p. e. mają niżej przytoczone postanowienia następujących ustaw:

Ustawa

z dnia 23 marca 1929 r.

o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w posiadanie nabywców, na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego,

Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 276 w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 28 marca 1933 r., Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 252.

Art. 1. 1. Ustawa niniejsza ma zastosowanie w wypadkach, gdy chodzi o uzgodnienie ze stanem faktycznym stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w fizyczne posiadanie nabywcom przed 1 stycznia 1933 r. na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

2. W razie uwzględnienia przez sąd wniosku okręgowego urzędu ziemskiego zastosowanie unormowanego w niniejszej ustawie postępowania wyklucza możliwość zarządzenia wykończenia parcelacji tejże nieruchomości lub zastosowania do niej przymusowego wykupu w trybie p. a) cz. 1 art. 3, art. 63 i cz. 5 art. 65 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1) albo rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o skutkach naruszenia przepisów przy parcelacji prywatnej (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 247).

3. Jeżeli do nieruchomości, objętej parcelacją, zastosowane zostały przepisy, wymienione w cz. 2, to oparte na tych posta-

nowieniach postępowanie ulega zawieszeniu w razie wszczęcia postępowania, przewidzianego w ustawie niniejszej. Postępowanie zawieszono ulega umorzeniu po uprawomocnieniu się postanowienia sądu, uwzględniającego wniosek okręgowego urzędu ziemskiego (art. 2). W razie wydania przez sąd postanowienia, pozostawiającego wniosek ten bez uwzględnienia, zawieszono postępowanie może być wznowione.

Art. 2. 1. Postępowanie wszczyna okręgowy urząd ziemski przez postawienie przed właściwym sądem hipotecznym (art. 6) wniosku o wydzielenie nabytej w toku parcelacji nieruchomości z posiadłości szczepowej właściciela hipotecznego i o utworzenie dla niej nowego wykazu hipotecznego oraz dokonanie wpisu prawa własności na rzecz wprowadzonego w posiadanie nabywcy, albo o dopisanie wydzielonej nieruchomości do już istniejącego wykazu hipotecznego. Wniosek może być postawiony bądź z urzędu, bądź na żądanie właściciela hipotecznego posiadłości szczepowej, bądź też na żądanie wprowadzonego w posiadanie nabywcy lub jego następców, w każdym przypadku po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Ministra Reform Rolnych.

2. Okręgowy urząd ziemski mocen jest odmówić żądaniu stron zainteresowanych wszczęcia postępowania (cz. 1) tylko w przypadkach:

a) gdy projekt parcelacji nie został jeszcze zatwierdzony, a stan posiadania nie jest zgodny z zasadami ustawy o wykonaniu reformy rolnej, lub gdy stan posiadania nie odpowiada prawomocnie zatwierdzonemu projektowi parcelacji i wykazowi nabywców;

b) gdy do danej nieruchomości zostało zastosowane wykończenie parcelacji lub przymusowy wykup w trybie przepisów, wymienionych w cz. 2 art. 1.

3. Właściciel hipoteczny posiadłości szczepowej i nabywca, będący w posiadaniu nieruchomości, nie mogą wystąpić przed sądem samoistnie z wnioskiem, określonym w cz. 1. Wniosek, postawiony przez urząd ziemski, w razie uwzględnienia go przez sąd, zastępuje wszystkie prawnie wymagane zatwierdzenia lub zezwolenia ze strony urzędów ziemskich.

Art. 31. 1. Od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy właściciele hipoteczni nieruchomości, do których ma zastosowanie niniejsza ustawa (cz. 1 art. 1), nie mogą skutecznie wytoczyć sporu o uznanie własności, oddanie w posiadanie zbytych nieruchomości, o zapłatę reszty ceny kupna-sprzedaży i innych należności, o uznanie kontraktu kupna za bezskuteczny z tytułu odstąpienia od umowy (§ 918 p. k. u. c. w brzmieniu § 110 noweli III), jak również o zniesienie umowy z powodu

pokrzywdzenia ponad połowę wartości (§§ 934 i 935 p. k. u. c.), zarzuty te mogą jednak podnieść w postępowaniu unormowanym niniejszą ustawą.

2. Będące w toku spory w przedmiotach wyżej wymienionych ulegają z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy zawieszaniu do czasu wydania przez sąd uchwały przewidzianej w art. 15—22.

Art. 32. 1. Wszczęcie lub prowadzenie egzekucji z nieruchomości nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania, unormowanego niniejszą ustawą, ani też na odwrót postępowanie to nie przeszkadza wszczęciu i dalszemu prowadzeniu egzekucji z danej nieruchomości.

2. W razie prowadzenia egzekucji z nieruchomości ostrzeżenie o wszczęciu postępowania na mocy niniejszej ustawy (art. 6) ma ten skutek, że na nabywcę z licytacji, odbytej po wniesieniu ostrzeżenia, przechodzą wszelkie prawa i obowiązki, jakie miał poprzedni właściciel względem nabywców bez naruszenia wszakże praw wierzycieli uprzywilejowanych i hipotecznych, którzy utrzymali się w cenie kupna; przepis ten obowiązuje również, gdy nieruchomość przejdzie w wyniku licytacji na rzecz instytucji kredytu długoterminowego. Ostrzeżenie jednak o wszczęciu postępowania, unormowanego ustawą niniejszą w odniesieniu do nieruchomości, wystawianych na licytację przez instytucje kredytu długoterminowego, korzystające z przywileju przeprowadzania egzekucji we własnym zakresie, będzie miało wyżej przewidziane skutki jedynie w razie wniesienia go do hipoteki w terminie najmniej dwudziestu dni przed dniem licytacji. Instytucje te obowiązane są wysłać za wiadomienie do okręgowego urzędu ziemskiego o zamierzonej licytacji co najmniej sześćdziesiąt pięć dni przed dniem licytacji, w przeciwnym razie ostrzeżenie o wszczęciu postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej, będzie miało skutki prawne niezależnie od terminu wniesienia go do hipoteki.

3. Zmiany, zasze z powodu wyniku licytacji, odbytej przed wydaniem postanowienia, regulującego własność gruntów, oddanych w posiadanie w drodze parcelacji, uwzględni sąd w dalszym toku postępowania, unormowanego niniejszą ustawą. Na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego sąd odroczy wydanie takiego postanowienia aż do ujawnienia w księdze gruntowej wyniku licytacji.

Art. 35. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu i obowiązuje na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego.

Ustawa

z dnia 18 marca 1932 r.

o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw centralnych i wschodnich,

Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 308 w brzmieniu ustawy z 28 marca 1933 r., Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 278.

Art. 1. Ustawa niniejsza ma zastosowanie, gdy chodzi o uregulowanie prawa własności gruntów, oddanych w posiadanie nabywcom w drodze parcelacji, o ile oddanie w posiadanie nastąpiło przed 1 stycznia 1933 r. i o ile zachodzą warunki, uzasadniające wydanie decyzji z art. 63, cz. 5, art. 65, 66 i 67 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1).

Art. 3. Postępowanie, przewidziane w ustawie niniejszej, zostaje wszczęte przez złożenie do sądu okręgowego, właściwego według miejsca położenia nieruchomości, podania o przyznanie prawa własności rozparcelowanych gruntów na rzecz nabywców tych gruntów lub ich następców prawnych: do wszczęcia postępowania sądowego uprawniony jest jedynie właściwy okręgowy urząd ziemski, do którego strony interesowane mogą zwrócić się z żądaniem złożenia tego podania do sądu. Urząd mocen jest odmówić żądaniu osób interesowanych tylko w przypadkach:

a) gdy projekt parcelacji nie został jeszcze zatwierdzony, a stan posiadania nie jest zgodny z zasadami ustawy o wykonaniu reformy rolnej, lub gdy stan posiadania nie odpowiada prawomocnie zatwierdzonemu projektowi parcelacji i wykazowi nabywców;

b) gdy do danej nieruchomości zostało zastosowane wykończenie parcelacji lub przymusowy wykup w trybie przepisów, wymienionych w cz. 1 art. 2, lub gdy wniosek o zastosowanie tych przepisów został Ministrowi Reform Rolnych przez właściwą władzę złożony.

Art. 21. 1) W czasie postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej.

a) właściciele nieruchomości, będącej przedmiotem postępowania, nie mogą wytaczać skarg o posiadanie działek, co do których postępowanie to zostało wszczęte, ani zgłaszać żadnych sporów z tytułu zbycia tych działek;

b) posiadacze działek, nabytych z nieruchomości, będącej przedmiotem postępowania, nie mogą wytaczać sporu o prze-

niesienie tytułu własności tych działek na mocy ustawy z dnia 13 marca 1929 r. o umowach sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 246).

2) Z chwilą wszczęcia postępowania na podstawie ustawy niniejszej będące w toku spory w sprawach, wymienionych w cz. 1 i 2, ulegają zawieszeniu do czasu zakończenia postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej.

3) Na czas trwania tego postępowania bieg przedawnienia w stosunku do roszczeń, wyżej wskazanych, ulega zawieszeniu.

Art. 22. 1) Wszczęcie lub prowadzenie egzekucji z nieruchomości nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania, unormowanego niniejszą ustawą, ani też odwrót postępowanie to nie przeszkadza wszczęciu i dalszemu prowadzeniu egzekucji z danej nieruchomości.

2) W razie prowadzenia egzekucji z nieruchomości, ostrzeżenie o wszczęciu postępowania na mocy niniejszej ustawy (art. 6) ma ten skutek, że na nabywcę z licytacji, odbytej po wniesieniu ostrzeżenia, przechodzą wszelkie prawa i obowiązki, jakie miał poprzedni właściciel względem nabywców bez naruszenia wszakże praw wierzycieli uprzywilejowanych i hipotecznych, którzy utrzymali się w cenie kupna; przepis ten obowiązuje również, gdy nieruchomość przejdzie w wyniku licytacji na rzecz instytucji kredytu długoterminowego. Ostrzeżenie jednak o wszczęciu postępowania, unormowanego ustawą niniejszą w odniesieniu do nieruchomości, wystawianych na licytację przez instytucje kredytu długoterminowego, korzystające z przywileju przeprowadzania egzekucji we własnym zakresie, będzie miało wyżej przewidziane skutki jedynie w razie wniesienia go do hipoteki w terminie najmniej dwudziestu dni przed dniem licytacji. Instytucje te obowiązane są wysłać zawiadomienie do okręgowego urzędu ziemskiego o zamierzonej licytacji co najmniej sześćdziesiąt pięć dni przed dniem licytacji, w przeciwnym razie ostrzeżenie o wszczęciu postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej, będzie miało skutki prawne niezależnie od terminu wniesienia go do hipoteki.

3) Zmiany, zasze z powodu wyniku licytacji, odbytej przed wydaniem postanowienia, regulującego własność gruntów, oddanych w posiadanie w drodze parcelacji, uwzględni sąd w dalszym toku postępowania, unormowanego niniejszą ustawą. Na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego sąd odroczy wydanie takiego postanowienia aż do ujawnienia w księdze wieczystej wyniku licytacji.

Art. 26. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

Ustawa

z dnia 28 marca 1933 r.

o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego,

Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 267.

Art. 1. Ustawa niniejsza ma zastosowanie, gdy chodzi o uregulowanie prawa własności gruntów, oddanych w posiadanie nabywcom w drodze parcelacji, jeżeli oddanie w posiadanie nastąpiło przed 1 stycznia 1933 r. i jeżeli zachodzą warunki, uzasadniające wydanie decyzji z art. 63 i cz. 5 art. 65, art. 66 i 67 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1).

Art. 3. Postępowanie, przewidziane w ustawie niniejszej, zostaje wszczęte przez złożenie do sądu okręgowego, właściwego według miejsca położenia nieruchomości, wniosku o przyznanie prawa własności rozparcelowanych gruntów na rzecz nabywców tych gruntów lub ich następców prawnych; do wszczęcia postępowania sądowego uprawniony jest jedynie właściwy okręgowy urząd ziemski, do którego strony interesowane mogą zwrócić się z żądaniem złożenia wniosku do sądu. Urząd mocen jest odmówić żądaniu stron interesowanych tylko w przypadkach:

a) gdy projekt parcelacji nie został jeszcze zatwierdzony, a stan posiadania nie jest zgodny z zasadami ustawy o wykonaniu reformy rolnej, lub gdy stan posiadania nie odpowiada prawomocnie zatwierdzonemu projektowi parcelacji i wykazowi nabywców;

b) gdy do danej nieruchomości zostało zastosowane wykończenie parcelacji lub przymusowy wykup w trybie przepisów, wymienionych w cz. 1 art. 2.

Art. 21. (1) W czasie postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej, właściciele nieruchomości nie mogą wytaczać powództw o posiadanie działek, zbytych w toku parcelacji, będącej przedmiotem postępowania, ani zgłaszać żadnych sporów z tytułu pozbycia działek.

(2) Z chwilą wszczęcia postępowania na podstawie ustawy niniejszej będące w toku spory w sprawach, wymienionych w cz. 1, ulegają zawieszeniu do czasu zakończenia postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej.

(3) Na czas trwania tego postępowania bieg przedawnienia w stosunku do roszczeń, wyżej wskazanych, ulega zawieszeniu.

Art. 22. (1) Wszczęcie lub prowadzenie egzekucji z nieruchomości nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania, unormowanego niniejszą ustawą, ani też na odwrót postępowanie to nie przeszkadza wszczęciu i dalszemu prowadzeniu egzekucji z danej nieruchomości.

(2) W razie prowadzenia egzekucji z nieruchomości, ostrzeżenie o wszczęciu postępowania na mocy niniejszej ustawy (art. 6) ma ten skutek, że na nabywcę z licytacji, odbytej po wniesieniu ostrzeżenia, przechodzą wszelkie prawa i obowiązki, jakie miał poprzedni właściciel względem nabywców bez naruszenia wszakże praw wierzycieli uprzywilejowanych i hipotecznych, którzy utrzymali się w cenie kupna; przepis ten obowiązuje również, gdy nieruchomość przejdzie w wyniku licytacji na rzecz instytucji kredytu długoterminowego.

Ostrzeżenie jednak o wszczęciu postępowania, unormowanego ustawą niniejszą, w odniesieniu do nieruchomości, wystawianych na licytację przez instytucje kredytu długoterminowego, korzystające z przywileju przeprowadzania egzekucji we własnym zakresie, będzie miało wyżej przewidziane skutki jedynie w razie wniesienia go do hipoteki w terminie najmniej dwudziestu dni przed dniem licytacji. Instytucje te obowiązane są wysłać zawiadomienie do okręgowego urzędu ziemskiego o zamierzonej licytacji co najmniej sześćdziesiąt pięć dni przed dniem licytacji, w przeciwnym razie ostrzeżenie o wszczęciu postępowania, unormowanego w ustawie niniejszej, będzie miało skutki prawne niezależnie od terminu wniesienia go do hipoteki.

(3) Zmiany, zasze w wyniku licytacji, odbytej przed wydaniem postanowienia, regulującego własność gruntów, oddanych w posiadanie w drodze parcelacji, uwzględni sąd w dalszym toku postępowania, unormowanego niniejszą ustawą. Na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego sąd odroczy wydanie takiego postanowienia aż do ujawnienia w księdze wieczystej wyniku licytacji.

Art. 26. Ustawa niniejsza wchodzi w życie 15 dnia po ogłoszeniu i obowiązuje na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego.

Art. V.

Grunta
nadane
żołnierzom.

Jeżeli nieruchomość podlega ograniczeniom zbycia z mocy ustaw o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego, w przetargu nie mogą brać udziału osoby, które nie uzyskały zezwolenia właściwej władzy na nabycie nieruchomości. Władzy tej należy doręczyć obwieszczenie o licytacji.

Zezwolenie na nabycie nieruchomości, o którym mowa w art. V p. w. p. e., należy przedłożyć komornikowi przed rozpoczęciem licytacji, gdyż w przeciwnym razie nie może on dopuścić osoby, która się takim zezwoleniem nie wykazała, do udziału w przetargu.

Przepisy ustaw o nadaniu ziemi żołnierzom, które przewidują ograniczenia zbycia nadanych działek, opiewają:

Ustawa

z dnia 17 grudnia 1920 r.

o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego,

Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 18 z 1921 r.

Art. 1. Żołnierze wojska polskiego, którzy bronili granic Ojczyzny, mogą otrzymać ziemię na własność z zapasu, utworzonego z mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu ziemi na własność Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, na zasadach, wyłożonych w następujących artykułach.

Art. 2. Do otrzymania ziemi darmo są uprawnieni:

- a) inwalidzi i żołnierze wojska polskiego, którzy szczególnie się odznaczyli,
- b) żołnierze, którzy dobrowolnie do wojska polskiego wstąpili i odbyli służbę frontową.

Art. 3. Wszyscy inni inwalidzi, oraz żołnierze, uzdolnieni do pracy na roli, mogą w miarę rozporządzalnego zapasu otrzymać ziemię odpłatnie.

Art. 5. Rozmiar nadanej poszczególnemu żołnierzowi działki winien obejmować przestrzeń, wystarczającą dla pro-

wadzenia samodzielnego gospodarstwa, nie może jednak przekraczać 45 ha łącznie z ziemią, dotychczas posiadaną przez żołnierza.

Grupy żołnierzy, zrzeszone w spółki ziemskie na zasadach, które ustali Główny Urząd Ziemski w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, mogą otrzymywać ziemię dla późniejszego jej podziału w ilości, nieprzekraczającej 45 ha na każdego członka spółki.

Art. 6. Żołnierz, któremu ziemia została nadana, a który, lub którego rodzina nie osiedli się w terminie rocznym, lub osiedliwszy się, nie zagospodaruje się w terminie trzyletnim od daty nadania, może być z nadanego gruntu w drodze administracyjnej na podstawie uchwały Komitetu Nadawczego usunięty, przyczem własność gruntu powraca do Państwa dla dyspozycji Komitetów Nadawczych, względnie Głównego Urzędu Ziemskiego.

Art. 7. Wysokość opłaty za grunty, nabyte przez żołnierzy na zasadzie art. 3, określona będzie w wartości 30—100 kg żyta za ha rocznie, a spłacana w gotówce na rzecz Państwa przez okres 30-letni, począwszy od 5 roku po nadaniu w ratach półrocznych zdołu; jednakże na wniosek nabywcy może być i w terminie krótszym spłacona.

Art. 10. Gospodarstwa, utworzone na mocy niniejszej ustawy, nie mogą być dzielone, obciążane, ani sprzedawane bez zezwolenia Urzędów Ziemskich przed upływem 25 lat od daty ich nabycia. Wszelkie umowy, wbrew postanowieniu temu zawarte, są nieważne. O nieważności orzekają sądy na skutek powództwa Okręgowych Urzędów Ziemskich, a do czasu ich utworzenia — Powiatowych Komitetów Nadawczych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 24 listopada 1930 r.

o uregulowaniu niektórych spraw z zakresu osadnictwa wojskowego,

Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 628.

Art. 2. Brak w akcie nadawczym lub w wykazie hipotecznym nadanej działki wzmianki o rygorach z art. 6 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego nie zwalnia od tych ograniczeń nawet w wypadku pozbycia działki przez pierwotnego nabywcę, o ile nie upłynęły terminy, określone w art. 6 i 10 wymienionej ustawy.

Art. 3. Moc obowiązującą ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. z r. 1921 Nr. 4, poz. 18) rozciąga się na obszar powiatów: wileńsko-trockiego, oszmiańskiego, święciańskiego, brasławskiego i wileńskiego- miejskiego oraz na gminy: Bienica w powiecie mołodeczańskim, Wiszniew, Żodziszki i Wojstan w powiecie wileńskim, Jasiew, Kobylniki i Zanarocze w powiecie postawskim. Na wyżej wymienionym obszarze, obok postanowień ustawy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego, obowiązują przepisy art. 4 — 10 niniejszego rozporządzenia.

Art. 6. Żołnierze, którzy po zakwalifikowaniu do nadziału ziemi przez właściwą władzę wojskową nabyli działki ziemi państwowej na mocy aktów kupna sprzedaży, będą na swą prośbę orzeczeniem okręgowego urzędu ziemskiego zwolnieni od uiszczenia niespłaconej części ceny kupna, przypadającej do zapłaty po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia lub przypadającej na terminy wcześniejsze, lecz odroczone decyzją urzędu ziemskiego. O powyższem okręgowy urząd ziemski wyda nabywcy zaświadczenie, które będzie podstawą do wykreślenia odnośnych wpisów w dziale IV wykazu hipotecznego, przy równoczesnem ujawnieniu w dziale III tegoż wykazu ograniczeń, przewidzianych w art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego. O ile działka, objęta postanowieniami niniejszego artykułu, obciążona jest pożyczką z funduszy państwowych, zabezpieczoną po obciążeniach na rzecz osób prywatnych, okręgowy urząd ziemski uzależni zastosowanie niniejszych postanowień do takiej działki od zabezpieczenia pożyczki z funduszy państwowych przed wszystkimi obciążeniami na rzecz osób prywatnych. Postanowienia niniejszego artykułu nie dotyczą tych z pośród zakwalifikowanych do nadziału ziemi żołnierzy, którzy nabyli działki w trybie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1).

Art. 8. Skarb Państwa może wpłacić w całości lub częściowo niespłaconą resztę ceny kupna, ustalonej w akcie nabycia działki ziemi prywatnej przez żołnierzy, zakwalifikowanych do nadziału ziemi, o ile akt ten zdziałany został przed dniem 9 stycznia 1926 roku. Wpłata następuje na podstawie orzeczenia okręgowego urzędu ziemskiego i obejmować może tylko raty, przypadające do zapłaty po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Przed dokonaniem wpłaty winny być w dziale III wykazu hipotecznego odnośnej działki uwidocznione na wnio-

sek nabywcy ograniczenia, przewidziane w art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego.

Ustawa

z dnia 14 marca 1932 r.

uzupełniająca przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego,

Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 335.

Art. 1. (1) Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych przekaze Ministrowi Reform Rolnych w celu nadania żołnierzom Wojska Polskiego:

- a) użytki leśne, na których Minister Rolnictwa uprzednio zarządzi zmianę uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania;
- b) znajdujące się w administracji lasów państwowych użytki rolne, przydatne dla osadnictwa.

(2) Upoważnia się Ministra Reform Rolnych do przeznaczenia na cele osadnictwa wojskowego nieruchomości, nabywanych przez Skarb Państwa w trybie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1), o ile co do tych nieruchomości było przed ich nabyciem wydane orzeczenie o przejściu na własność Państwa na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 17), jednak orzeczenie to nie uzyskało mocy prawnej. Nieruchomości te będą przeznaczone na cele osadnictwa wojskowego o tyle tylko, o ile zostały oddane w posiadanie osadników przed ich nabyciem na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej.

(3) Działki z gruntów, określonych w cz. 1 i 2, nadawane będą bezpłatnie w trybie ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18) oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. o uregulowaniu niektórych spraw z zakresu osadnictwa wojskowego (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 628) z uwzględnieniem zmian, wynikających z ustawy niniejszej.

Art. 2. (1) Żołnierze, którzy przed wejściem w życie ustawy niniejszej zarejestrowani zostali jako kandydaci do nadziału ziemi i posiadają wymagane do nadziału uprawnienia, a nabyli działki ziemi państwowej w trybie ustaw z dnia 15 lipca 1920 r. lub z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 70, poz. 462 i z 1926 r. Nr. 1, poz. 7), mogą być na swą prośbę zwolnieni od niespłaconej w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej reszty ceny kupna na nabyte

działki. O powyższym okręgowy urząd ziemski wyda nabywcom zaświadczenia, które będą podstawą do wykreślenia odnośnych wpisów w dziale IV wykazu hipotecznego.

(2) Żołnierze, którzy odpowiadają warunkom, wskazanym w zdaniu 1-em cz. 1 niniejszego artykułu, a którzy zakwalifikowani zostali na nabycie działek z parcelacji państwowej i działki te posiadają na podstawie umów dzierżawnych, zawartych ze Skarbem Państwa, mogą na swą prośbę otrzymać działki te na własność przy równoczesnym zwolnieniu od niespłaconej w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej tenuty dzierżawnej. Żołnierzom tym będą wydane akty nadawcze według ustaw, wymienionych w cz. 3 art. 1.

(3) Postanowienia cz. 1 i 2 mają analogiczne zastosowanie do rodzin po żołnierzach poległych. Za rodzinę uważa się żonę, zstępnych i wstępnych.

(4) Uprawnienia, nadane żołnierzom postanowieniem art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. o uregulowaniu niektórych spraw z zakresu osadnictwa wojskowego, służą na obszarze mocy obowiązującej tego przepisu również rodzinom (żonie, zstępnym i wstępnym) po żołnierzach poległych.

Art. 3. (1) Osadnicy wojskowi na działkach, które uznane zostaną przez urząd ziemskie za nienadające się do użytkowania rolnego, mogą być na swą prośbę przeniesieni na inne działki z gruntów państwowych.

(2) W razie przeniesienia osadnika w myśl cz. 1 dotychczas posiadana przez niego działka przekazana będzie pod zarząd Ministra Rolnictwa.

(3) Na koszty przeniesienia w myśl cz. 1 mogą być przyznawane osadnikom bezzwrotne zasiłki z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego w granicach do pięciuset złotych na jedno gospodarstwo.

(4) W uzasadnionych wypadkach Ministrowi Reform Rolnych przysługuje prawo całkowitego lub częściowego skreślenia zadłużenia z funduszów państwowych, udzielonego na działki, uznane za nienadające się do użytkowania. Wszelkie pozostałe obciążenia będą przeniesione z działek, dotychczas posiadanych, na działki nowonadane.

Art. 4. Organizacjom osadników wojskowych, posiadającym osobowość prawną, mogą być nadane bezpłatnie działki ziemi z przeznaczeniem na cele użyteczności publicznej, jak szkoły, kościoły, domy ludowe, mleczarnie i t. p. Do działek tych stosowane będą odpowiednie przepisy obowiązujących ustaw o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego z wyjątkiem art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r.

Art. 6.

(2) Zdanie pierwsze art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18) w brzmieniu, ustalonym art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 628), otrzymuje brzmienie następujące: „Gospodarstwa, utworzone w trybie ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 628) oraz ustawy niniejszej, nie mogą być przed upływem 25 lat od daty protokolarnego wprowadzenia osadnika w posiadanie działki dzielone, sprzedawane, wydzierżawiane, ani obciążane (za wyjątkiem obciążeń na rzecz Skarbu Państwa lub państwowych instytucyj kredytowych) bez zezwolenia urzędów ziemskich.

(3) Rygory z art. 6 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego odnoszą się tak do pierwotnych nabywców, jak i do ich następców prawnych.

Art. 10. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze województw: nowogrodzkiego, poleskiego, wileńskiego, wołyńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego. Radzie Ministrów przysługuje prawo rozciągnięcia mocy niniejszej ustawy w całości lub w części na teren powiatów augustowskiego i suwalskiego województwa białostockiego. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie postanowienia sprzeczne z ustawą niniejszą, a w szczególności zdanie 1-sze art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18) w brzmieniu, ustalonym art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 628) oraz art. 2 tegoż rozporządzenia.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 4 listopada 1932 r.

w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 14 marca 1932 r., uzupełniającej przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego na obszar powiatów augustowskiego i suwalskiego,

Dz. U. R. P. Nr. 108, poz. 889.

§ 1. Moc obowiązującą ustawy z dnia 14 marca 1932 r., uzupełniającej przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 335), rozciąga się na obszar

powiatów augustowskiego i suwalskiego w województwie białostockiem.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. VI.

Licytacja
domów skła-
dowych
i banków.

Przeprowadzenie licytacji, przewidzianej w art. 56 prawa o domach składowych z dnia 28 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020) i w art. 116 prawa bankowego z dnia 17 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321), należeć będzie na obszarze całego Państwa do komornika.

Licytację, o której wspomina art. VI p. w. p. e., przeprowadza komornik na żądanie osoby lub instytucji, uprawnionej do tego w myśl niżej podanych przepisów.

Warunki i sposób przeprowadzenia licytacji, o której mowa w art. VI p. w. p. e., normują postanowienia art. 1, 6, 14, 16, 29—31, 33—36, 41—48, 53, 56 rozporządzenia Prez. Rzpltej z 28 grudnia 1924 o prawie o domach składowych, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020 oraz postanowienia art. 46—48 rozporządzenia Prez. Rzpltej z 17 marca 1928 o prawie bankowem, Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321. Opiewają one:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 28 grudnia 1924 r.

o prawie o domach składowych,

Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020.

Art. 1. Przedsiębiorcą składowym jest, kto zawodowo przyjmuje towary na skład i przechowanie.

Przedsiębiorca składowy jest kupcem. Czynności prawne, które uskutecznią w wykonywaniu przedsiębiorstwa, są czynnościami handlowymi.

Nie jest składem w rozumieniu niniejszego prawa umowa, mocą której przedsiębiorca składowy nabywa na złożonych przedmiotach własność i jest tylko obowiązany zwrócić równą ilość przedmiotów tego samego rodzaju.

Art. 6. Jeżeli towarowi grozi zepsucie, a niema na to czasu, aby zażądać od składającego poleceń, albo jeżeli składający zwleka z wydaniem zarządzeń, to przedsiębiorca składowy może spowodować sprzedaż towaru przez publiczną licytację (art. 45).

Art. 14. Dla zabezpieczenia poczynionych wydatków oraz opłaty składowej służy przedsiębiorcy składowemu prawo zastawu na złożonym towarze, dopóki go ma w swem posiadaniu lub może nim rozporządzać zapomocą ceduł morskich, dowodów ładunkowych lub składowych.

Art. 16. Domem składowym publicznym jest przedsiębiorstwo składowe, które na mocy koncesji uprawnione jest:

- 1) do wystawiania pozbywalnych przez indos dowodów składowych oraz
- 2) do dokonywania na żądanie składającego publicznej sprzedaży złożonych u siebie towarów.

Art. 29. Dom składowy publiczny wyda składającemu na jego żądanie na złożone u siebie towary dowód składowy. Dowód ten, wycięty z księgi jukstowej, składa się z dwóch połączonych ze sobą, lecz dających się oddzielić części, a mianowicie z rewersu czyli składowego dowodu posiadania i z warantu, czyli składowego dowodu zastawniczego.

Obie części dowodu składowego muszą opiewać na zlecenie, wzajemnie się na siebie powoływać i zawierać:

- 1) firmę domu składowego, datę przyjęcia towaru na skład, datę wystawienia i podpis zarządu;
- 2) numer dokumentu zgodny z numerem bieżącym księgi jukstowej;
- 3) imię i nazwisko oraz adres składającego;
- 4) dokładne oznaczenie ilości, rodzaju, ewentualnie także szczególnych znamion towarów;
- 5) wzmiankę, w jakim zakładzie, na jaką kwotę i na jaki czas towar został ubezpieczony;
- 6) okres, na jaki towar złożono, jeśli taki okres został oznaczony;
- 7) wzmiankę, czy i w jakiej wysokości ciąży na towarze cło, podatek lub inne opłaty skarbowe, wydatki zaliczone przez dom składowy na towar i jego należitości; nadto uwidocznic

należy pozycję taryfy, odnoszącej się do bieżącej należności skarbowej;

8) oznaczenie instytucji finansowej (banku domicylowego), w której składa się na rzecz posiadacza dowodu składowego lub jego części przypadające im w myśl tego prawa kwoty.

Art. 30. Obie części dowodu składowego można przenosić przez indos łącznie albo oddzielnie.

Dopóki obie części są przenoszone łącznie, indos rewersu pociąga za sobą także przeniesienie warrantu.

Art. 31. Pierwszy indos na oddzielnym warrancie musi zawierać:

- 1) imię i nazwisko oraz adres indosatarjusza;
- 2) oznaczenie wraz z należnościami ubocznymi kwoty pieniężnej, dla której zabezpieczenia ustanawia się na towarze prawo zastawu;
- 3) termin płatności tej wierzytelności.

Dane powyższe należy umieścić na rewersie. Dosłowną treść indosu należy wpisać do księgi jukstowej, a zarząd domu składowego powinien poświadczyć zarówno na rewersie, jak na warrancie dokonanie tego wpisu z podaniem jego daty.

Zaniedbanie którejkolwiek w tym artykule ustanowionej formalności pociąga za sobą nieważność indosu.

Art. 33. Jeżeli wystawiono dowód składowy, to do umownego przeniesienia własności towaru konieczne jest wręczenie rewersu.

Prawny posiadacz rewersu (art. 15 prawa wekslowego) będzie uważany za właściciela towaru. Jeżeli przenosi się rewers po oddzieleniu indosowanego warrantu, to indosatarjusz rewersu nabywa prawo obciążone zastawem posiadacza warrantu.

Art. 34. Jeżeli wystawiono dowód składowy, to do ustanowienia prawa zastawu na złożonym towarze koniecznym jest wręczenie wierzycielowi indosowanego na niego warrantu (art. 31).

Art. 35. Jeżeli przed odłączeniem indosowanego warrantu zanotowano na rewersie uchwałę sądową, mocą której prawa jego posiadacza w rozporządzaniu towarem zostały przeniesione lub ograniczone, to indos warrantu jest niedozwolony, a zarząd domu składowego odmówi wpisu do księgi jukstowej pierwszego indosu warrantu i w księdze tej uczyni odpowiednią adnotację.

Art. 36. Ani towary, na które dowód składowy wystawiono, ani prawa przysługujące na złożonym towarze posia-

daczowi rewersu lub warrantu nie mogą być przedmiotem żadnych środków egzekucyjnych.

Egzekucji podlega wyłącznie dowód składowy lub jedna z jego części.

Art. 41. W razie niewykupienia warrantu w dniu płatności prawny posiadacz powinien postarać się o stwierdzenie protestem bezskutecznego przedstawienia tegoż do zapłaty bankowi domicylowemu, a to pod rygorem utraty prawa zwrotnego poszukiwania.

Protest z powodu nieotrzymania zapłaty lub otrzymania niezupełnej zapłaty musi być założony w dzień płatności wierzytelności lub w ciągu dwóch dni powszednich po tym dniu.

Do tego protestu stosują się odpowiednio postanowienia artykułów 37, L. 1, 78, 79, 84, 85, ust. 1, 86, 87 i 90—93 prawa wekslowego z dnia 14 listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 926).

Protest z powodu nie dokonania zapłaty można zastąpić poświadczeniem banku domicylowego, iż warrant przedłożony do zapłaty nie został wykupiony. Zapisek ten (certyfikat) ma być umieszczony na warrancie, a treść jego wpisana do osobnej bieżącymi numerami zaopatrzonej księgi.

Art. 42. Prawo zastawu posiadacza warrantu, jak niemniej ustawowe prawo zastawu domu składowego publicznego realizuje się przez publiczną sprzedaż towaru w drodze licytacji.

Art. 43. Sprzedaż z powodu niewykupienia w terminie warrantu powinna być zarządzona w czasie możliwie najkrótszym, nie może się jednak odbyć wcześniej, jak w 3 dni po zgłoszeniu na piśmie wniosku.

Jeżeli wniosek ten nie został zgłoszony w przeciągu 30 dni od upływu terminu do założenia protestu, to posiadacz warrantu traci prawo zwrotnego poszukiwania.

Art. 44. Sprzedaż celem zaspokojenia wierzytelności domu składowego publicznego nie może odbyć się wcześniej, jak w 15 dni po upływie umownego okresu składu, a jeśli towar złożono lub skład przedłużono na czas nieoznaczony, nie wcześniej, jak po upływie 15 dni od terminu, na który skład wypowiedziano. Dom składowy ogłosi jednocrazowo w dziennikach na ogłoszenia wpisów do rejestru handlowego przeznaczonych, że towar w razie niezapłacenia wierzytelności domu składowego w przeciągu dni 15 od daty ogłoszenia zostanie sprzedany.

Ogłoszenie następuje na koszt posiadacza rewersu. Wezwanie ma podawać dzień wystawienia i numer bieżący rewersu,

imię i nazwisko składającego, ilość i rodzaj towaru, oraz wysokość zalegającej wierzytelności.

Art. 45. Sprzedaż publiczna odbywa się w sposób przewidziany w artykule 56 niniejszego prawa.

W tym samym trybie dokonywa dom składowy publiczny także sprzedaży towarów zagrożonych zepsuciem (art. 6j).

Art. 46. Z ceny osiągniętej przy sprzedaży po myśli art. 45 dokonanej, tudzież z kwoty wypłaconej tytułem odszkodowania przez zakład ubezpieczeń dom składowy publiczny zaspokoi ciężące na towarze należitości w następującym porządku:

- 1) koszty sprzedaży;
- 2) nieuiszczone od towarów opłaty skarbowe;
- 3) zabezpieczone ustawowem prawem zastawu należitości domu składowego publicznego (art. 14j);
- 4) wierzytelność posiadacza warrantu wraz z należitościami ubocznymi.

Jeżeli w dniu spłaty wierzytelności posiadacza warrantu wierzytelność ta nie jest płatną, należy od niej potrącić dyskonto, obliczone według urzędowej stopy Banku Polskiego. Dyskonto to przypada posiadaczowi rewersu.

Art. 47. Jeżeli posiadacz warrantu otrzymuje pełne zaspokojenie, należy warrant ściągnąć i unieważnić, a unieważnienie zanotować w księdze jukstowej.

O ile posiadacz warrantu nie zgłosił się w ciągu 3 dni po odbiór swej wierzytelności, należy pełną przypadającą mu sumę złożyć bezzwłocznie na jego rachunek w banku domicylowym.

Ewentualną nadwyżkę wypłaci dom składowy publiczny posiadaczowi rewersu i ściągnie pokwitowany rewers oraz uskuteczni odpowiednią wzmiankę w księdze jukstowej.

O ile posiadacz rewersu nie zgłosił się w ciągu 3 dni, dom składowy publiczny bezzwłocznie złoży przypadającą mu kwotę na jego rachunek w banku domicylowym.

Art. 48. Jeżeli posiadacz warrantu nie otrzymuje pełnego zaspokojenia, należy na warrancie zaznaczyć częściową zapłatę, zapisek ten podpisem zarządu domu składowego publicznego zaopatrzyć i w księdze jukstowej uwidocznić, a warrant zwrócić posiadaczowi.

Art. 53. Rewers i warrant podlegają umorzeniu w myśl art. 94 i 98 prawa wekslowego. O wdrożeniu postępowania amortyzacyjnego zawiadomi sąd dom składowy oraz bank domicylowy.

Sześćdziesięciodniowy okres do okazania sądowi zaginionego dokumentu biegnie dla dowodów składowych z nieoddziefelonym warrantem oraz dla rewersów od 1 dnia po upływie okresu składu, a jeśli ten nie został oznaczony lub jeśli termin ten już upłynął, od ogłoszenia sądowego wezwania o okazanie dokumentu.

Dla zaginionych warrantów okres ten biegnie od ogłoszenia sądowego wezwania.

Sąd może przed wydaniem orzeczenia o umorzeniu udzielić ubiegającemu się o umorzenie rewersu upoważnienia do odebrania towaru, a starającego się o umorzenie warrantu upoważnić do wykonania praw z niego płynących, jeśli osoby te złożą dostateczne zabezpieczenie.

Art. 56. Aż do wprowadzenia jednolitych przepisów licytacyję normujących tryb publicznej sprzedaży, o którym mowa w art. 6 i 45, przeprowadzać będzie w okręgu sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu, tudzież w górnośląskiej części okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach komornik sądowy lub notariusz; w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie, Lwowie i w cieszyńskiej części okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach urzędnik, wyznaczony w tym celu przez władzę administracyjną; w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, w Lublinie i w Wilnie komornik sądowy na polecenie właściwego sądu pokoju albo delegat władzy administracyjnej I instancji.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 17 marca 1928 r.

o prawie bankowem,

Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321.

Art. 46. Zastawy ruchome, przyjmowane przez bank kredytu krótkoterminowego na zabezpieczenie udzielonych pożyczek, winny być zapisane w osobnej księdze sznurowej z wymienieniem wysokości wierzytelności, zastawem ubezpieczonej, oraz rodzaju i jakości przyjętych pod zastaw przedmiotów.

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu Napoleona zapis powyższy nadaje bankowi przywilej na zastawionym przedmiocie, przewidziany w art. 2073 tego kodeksu.

Art. 47. W razie niezaspokojenia w umówionym terminie roszczeń banku kredytu krótkoterminowego, zabezpieczonych

zastawem ruchowym, służy bankowi prawo sprzedaży zastawionych przedmiotów przez maklera giełdowego lub przez licytację. Przed skutecznieniem sprzedaży winien bank wezwać dłużnika listem poleconym do zaspokojenia przypadającej od niego należności w terminie co najmniej 15-dniowym od daty wysłania wezwania.

Art. 48. W razie jeżeli dłużnik, po upływie terminu, wskazanego w art. 47, nie uskuteczni zapłaty, może bank przystąpić do sprzedaży zastawu.

Bank winien przystąpić do sprzedaży zastawu przed upływem 5 dni od dnia upływu terminu, wyznaczonego w myśl art. 47; w przeciwnym wypadku bank obowiązany jest ponownie zawiadomić dłużnika o zamierzonej sprzedaży z zachowaniem terminu, przewidzianego w art. 47.

Sprzedaż przez licytację odbywa się w sposób, przewidziany w art. 116.

Art. 116. Aż do wprowadzenia jednolitych przepisów, normujących licytację, tryb publicznej sprzedaży, o którym mowa w art. 47 i 48, przeprowadzać będzie w okręgach sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu tudzież sądu okręgowego w Katowicach — komornik sądowy lub notariusz; w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie — urzędnik wyznaczony w tym celu przez władzę administracyjną; w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie — komornik sądowy na polecenie właściwego sądu pokoju, albo delegat władzy administracyjnej pierwszej instancji.

Art. VII.

§ 1. Do egzekwowania grzywien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania stosuje się przepisy prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym ze zmianami następującymi:

1) polecenie wszczęcia egzekucji wydaje sąd lub prokurator, dołączając tytuł wykonawczy; odpis wyroku sądu karnego ma moc tytułu wykonawczego co do grzywien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania;

2) egzekucja z nieruchomości oraz czynności egzekucyjne, skierowane przeciwko osobie dłużnika, mogą być prowadzone wyłącznie na wniosek, złożony w myśl ogólnych przepisów przez Prokuratorję Generalną;

3) na podstawie polecenia sądu lub prokuratora komornik powinien z urzędu przedsięwziąć kroki, zmierzające do wykrycia mienia dłużnika, i prowadzić egzekucję z wykrytego mienia aż do jej ukończenia;

4) skargi na czynności komornika, powództwa o zwolnienie przedmiotu od egzekucji oraz wszelkie środki odwoławcze w toku postępowania egzekucyjnego należy wnosić przeciwko Prokuratorji Generalnej niezależnie od tego, czy postępowanie wszczęte zostało z polecenia sądu lub prokuratora, czy na wniosek Prokuratorji Generalnej;

5) jeżeli względem tego samego majątku wszczęte zostały postępowania egzekucyjne celem zaspokojenia wierzytelności prywatnych i należności sądowych, oba postępowania będą połączone i toczyć się będą według ogólnych przepisów prawa o sądowem postępowaniu egzekucyjnem.

§ 2. Władza gminna obowiązana jest na polecenie sądu do egzekwowania grzywien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania w myśl przepisów o egzekucji świadczeń pieniężnych w trybie postępowania przymusowego w administracji.

Przepis art. VII p. w. p. e. jest przepisem wyjątkowym o tyle, że dla egzekucji należności w nim

wymienionych wprowadza z jednej strony pewne odstępstwa od zasad prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, z drugiej zaś strony dopuszcza egzekucję tych należności za pośrednictwem władz gminnych w trybie postępowania przymusowego w administracji, a więc wogóle z pominięciem zasad prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym. Jako przepis wyjątkowy nie dopuszcza art. VII p. w. p. e. interpretacji rozszerzającej i nie może być stosowany do przypadków wyraźnie w nim nie przewidzianych.

Postanowienia art. VII p. w. p. e. stosują się do egzekwowania grzywien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania bez względu na to, czy należności te powstały w związku z postępowaniem cywilnym, czy karnem.

Z mocy postanowienia art. 692, § 2 k. p. c. ściąga się w sposób w art. VII p. w. p. e. przewidziany rękojmię od licytacyjnego nabywcy nieruchomości, który nie wykonał warunków licytacyjnych, a zwolniony był od składania rękojmi.

Polecenie wszczęcia egzekucji, wydane stosownie do art. VII, § 1, l. 1 p. w. p. e., zastępuje wniosek wierzyciela, przewidziany w art. 539 k. p. c. W poleceniu tem ma być wskazane świadczenie, które dłużnik winien spełnić (art. 540 k. p. c.). Nie potrzeba wskazywać sposobu egzekucji, bo komornik, otrzymawszy polecenie, obowiązany jest z urzędu starać się o wykrycie majątku dłużnika, a następnie prowadzić egzekucję stosownie do rodzaju wykrytego mienia (art. VII, § 1, l. 3 p. w. p. e.).

Ponieważ postępowanie, zmierzające do złożenia przez dłużnika przysięgi manifestacyjnej, połączone jest z zastosowaniem przymusu osobistego, przeto wdrożenie tego postępowania w egzekucji należności

w art. VII p. w. p. e. wymienionych nastąpić może jedynie na wniosek Prokuratorji Generalnej.

Z chwilą otrzymania polecenia sądu lub prokuratora dalsze postępowanie w celu wyegzekwowania należności w art. VII p. w. p. e. wymienionych prowadzi komornik z urzędu. Nie mają więc w tem postępowaniu zastosowania wszystkie te przepisy k. p. c., które do dalszego popierania egzekucji wymagają wniosku wierzyciela. Nie może też nastąpić umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu jego niepopierania (p. np. art. 562, 616 k. p. c.).

W przedmiocie postępowania przymusowego w administracji obowiązują następujące przepisy, które się niżej podaje w dosłownem brzmieniu:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 22 marca 1928 r.

o postępowaniu przymusowem w administracji,

Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

I. Przepisy ogólne.

Art. 1. Niniejsze rozporządzenie reguluje sposób wprowadzania w życie zapomocą odpowiednich środków przymusowych:

- a) obowiązujących przepisów prawnych;
- b) orzeczeń, zarządzeń, nakazów i zakazów władz administracyjnych, wydawanych przez nie w celu wykonywania ustaw i rozporządzeń.

Art. 2. Władzami administracyjnymi w rozumieniu niniejszego rozporządzenia są wszystkie władze, urzędy i organa państwowe i komunalne w zakresie swych funkcji publiczno-prawnych, określonych w przepisach o ustroju tych władz, oraz w szczegółowych ustawach i rozporządzeniach, o ile rozporządzenie niniejsze nie przewiduje wyjątków.

Art. 3. Postępowanie przymusowe, o którym mowa w rozporządzeniu niniejszem, dotyczy:

- a) obowiązku zapłaty świadczeń pieniężnych;
- b) innych świadczeń i czynności względnie pewnego określonego zachowania się (zaniechania, znoszenia).

Art. 4. Środkami przymusowymi w administracyjnem postępowaniu przymusowem są:

- a) kara pieniężna celem przymuszenia;
- b) egzekucja na majątku;
- c) wykonanie zastępcze;
- d) przymus bezpośredni.

Art. 5. 1) W administracyjnem postępowaniu przymusowem należy stosować zawsze najłagodniejszy środek przymusowy, który według oceny władzy prowadzi do celu.

2) Egzekucję na majątku wolno przeprowadzać tylko o tyle, o ile przez to nie będzie zagrożone minimum utrzymania osoby zobowiązanej oraz tych osób, które ona utrzymuje w wykonaniu ustawowego obowiązku.

Art. 6. 1) Zastosowanie przymusu administracyjnego należy utrzymywać w granicach niezbędnej potrzeby.

2) Stosowanie przymusu ustaje natychmiast z chwilą osiągnięcia zamierzonych skutków, w szczególności jeśli obowiązku dopełniono, albo jeśli dopełnienie go stało się bezprzedmiotowe, lub dla zobowiązanego niemożliwe do wykonania. Środek przymusowy, którego zastosowaniem zagrożono, nie będzie stosowany, jeśli zagrożenie cel swój osiągnęło.

3) Środki przymusowe będą stosowane niezależnie od kar czy to administracyjnych czy sądowych, przewidzianych w poszczególnych przepisach za ich przekroczenie lub naruszenie.

II. Władze i organa egzekucyjne.

Art. 7. 1) Władzą egzekucyjną jest władza, do kompetencji której należy zarządzenie egzekucji (art. 8).

2) Organem egzekucyjnym jest ten organ, który egzekucję przeprowadza (art. 8).

Art. 8. 1) Władzą egzekucyjną w powiecie jest powiatowa władza administracji ogólnej, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi wyjątków.

2) Organami egzekucyjnymi są:

- a) organa wykonawcze państwowe, powołane do przeprowadzania czynności egzekucyjnych;
- b) organa gminne.

3) Obowiązujące przepisy określają, w jakich wypadkach Policja Państwowa oraz siła zbrojna obowiązane są do udzielania asystencji organom egzekucyjnym.

Art. 9. Jeżeli podstawą egzekucji ma być tytuł egzekucyjny, pochodzący od władz państwowych lub komunalnych,

zaopatrzone rygiorem wykonalności, mogą te władze zwracać się bezpośrednio do władz gminnych z żądaniem przeprowadzenia egzekucji, o ile wartość świadczenia względnie przedmiotu egzekucji nie przekracza sumy, jaką oznaczy wojewoda w drodze rozporządzenia.

Art. 10. Władza egzekucyjna (art. 8) może, o ile wartość świadczenia pieniężnego przekracza 10.000 zł., przekazać tytuł egzekucyjny właściwemu sądowi celem wdrożenia egzekucji według przepisów obowiązujących dla sądowego postępowania egzekucyjnego.

Art. 11. Instytucje, którym przysługuje prawo egzekucji w trybie administracyjnym (art. 24 p. b) i art. 25 ust. 2), mogą zamiast do władz egzekucyjnych (art. 8) przesłać tytuł egzekucyjny do sądu celem wdrożenia egzekucji według przepisów obowiązujących dla sądowego postępowania egzekucyjnego.

Art. 12. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi warunki i sposób zastosowania przepisów postępowania cywilnego do egzekucji należności administracyjnych przez władze sądowe, w wypadkach przez niniejsze rozporządzenie przewidzianych.

Art. 13. 1) Organa wykonawcze powołane do utrzymania publicznego bezpieczeństwa, spokoju i porządku są uprawnione w tym zakresie do bezpośredniego stosowania, w wypadkach niecierpiących zwłoki, środków przymusowych bez tytułu wykonawczego przewidzianego w art. 14, w szczególności także na podstawie zarządzeń ogólnych, podanych do powszechnej wiadomości w sposób w miejscu przyjęty.

2) To samo prawo przysługuje również innym władzom administracyjnym w wypadkach przewidzianych przez przepisy specjalne.

III. Zasady postępowania.

Art. 14. 1) Podstawą wdrożenia postępowania przymusowego jest tytuł wykonawczy. Tytułem tym są:

a) postanowienia obowiązujących przepisów prawnych, o ile z nich bezpośrednio wynika obowiązek wyraźnego świadczenia (zaniechania, znoszenia) bez potrzeby wydania przez władzę specjalnego aktu;

b) zarządzenia ogólne władzy przewidziane przez prawo a skierowane bądź do ogółu, bądź do określonej grupy osób;

c) dotyczące poszczególnych osób orzeczenia, zarządzenia, nakazy lub zakazy, przewidziane przez prawo.

2) Obowiązujące przepisy regulują warunki wykonalności tytułów wykonawczych oraz wypadki, w których wniesienie

środków prawnych jest dopuszczalne, względnie w których nie wstrzymuje wykonania.

Art. 15. Organom egzekucyjnym nie przysługuje prawo badania ważności zarządzenia egzekucyjnego.

Art. 16. 1) Zastosowanie środków przymusowych przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu będzie zawsze poprzedzone zagrożeniem, w którym należy wymienić termin, po upływie którego przymus będzie zastosowany, oraz wskazać środki przymusowy.

2) Zagrożenie może być zawarte bądź w tytule egzekucyjnym określonym w art. 14 punkcie b i c, bądź w osobnem piśmie, a w przypadkach przewidzianych w art. 13 oraz tam gdzie tytułem egzekucyjnym jest obowiązujący przepis prawny (art. 14 punkt a), — zakomunikowane ustnie.

Art. 17. 1) Władza egzekucyjna może wydać w granicach niezbędnej potrzeby tymczasowe zarządzenia dla zabezpieczenia wykonania (dopełnienia), o ile zachodzi niebezpieczeństwo, że osoba zobowiązana uchyli się od świadczenia zapomocą dyspozycji przedmiotami majątkowemi, zapomocą umów z osobami trzecimi lub w inny sposób, albo będzie uniemożliwiać względnie utrudniać wykonanie.

2) Tymczasowe zarządzenia są natychmiast wykonalne.

Art. 18. 1) Przeciw zarządzeniu egzekucyjnemu służy odwołanie zarówno temu, przeciw komu egzekucja jest skierowana jak i wnioskodawcy, wyłącznie z tego powodu, że:

a) zarządzenie egzekucyjne jest niezgodne z tytułem egzekucyjnym, albo

b) zarządzono środki przymusowe, które nie są przewidziane w niniejszem rozporządzeniu albo są sprzeczne z postanowieniami art. 5.

2) Zobowiązanemu służy ponadto odwołanie z tego powodu, że egzekucja jest niedopuszczalna.

3) Odwołanie nie ma mocy wstrzymującej.

Art. 19. Władza egzekucyjna może tymczasowo wstrzymać w całości lub częściowo zastosowanie środka egzekucyjnego o ile nie zachodzi obawa, że wnioskodawca będzie narażony na niepowetowaną szkodę albo, że interes publiczny nie będzie w ten sposób naruszony. Równocześnie władza egzekucyjna winna zawiadomić władzę, która wydała tytuł egzekucyjny, celem ostatecznego rozstrzygnięcia.

Art. 20. Odwołania w sprawach egzekucyjnych rozstrzyga ostatecznie:

a) wojewoda (Komisarz Rządu) co do odwołań skierowanych przeciw zarządzeniom egzekucyjnym władz administra-

cyjnych, Komisarz Rządu co do odwołań przeciw zarządzeniom egzekucyjnym magistratu m. st. Warszawy;

b) powiatowa władza administracji ogólnej, o ile są skierowane przeciw organom gminnym.

Art. 21. 1) W obrębie urzędów państwowych i komunalnych oraz budynków kolejowych, wojskowych i policyjnych organa egzekucyjne mogą przeprowadzać egzekucję po uprzednim zawiadomieniu naczelników odnośnych władz względnie zarządców budynków.

2) W wypadku prowadzenia egzekucji w budynkach wojskowych lub na okrętach wojennych, komendanci tych obiektów wojskowych wyznaczają organ wojskowy celem asystowania przy czynnościach egzekucyjnych.

Bliższe postanowienia o obowiązkach tego organu określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 22. Z wyjątkiem wypadków, w których zwłoka grozi niebezpieczeństwem, wolno przeprowadzać egzekucję jedynie w porze dziennej i w dni powszednie.

Art. 23. W razie śmierci zobowiązanego lub jego oczywistego zaginięcia organ egzekucyjny wstrzyma dalsze czynności egzekucyjne i przedłoży sprawę do decyzji władzy egzekucyjnej, wszakże przeprowadzenie tymczasowych zarządzeń, przewidzianych w art. 17 jest w tym wypadku dopuszczalne.

IV. Egzekucja świadczeń pieniężnych.

Art. 24. Egzekucja świadczeń pieniężnych w myśl niniejszego rozporządzenia dotyczy:

a) wszelkich świadczeń pieniężnych, nakładanych z tytułu publiczno-prawnego w zakresie administracji państwowej i komunalnej, oraz innych instytucyj prawa publicznego, z wyjątkiem świadczeń z tytułu danin publicznych i monopoli, jak również świadczeń na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych (art. 57);

b) wszelkich świadczeń pieniężnych nieprzewidzianych w punkcie a), którym obowiązujące przepisy przyznają prawo ściągłości w trybie administracyjnym.

Art. 25. 1) Tytuł egzekucyjny dla świadczeń, o których mowa w art. 24, o ile nie wynika bezpośrednio z ustawy lub rozporządzenia, stanowią orzeczenia (nakazy płatnicze), oraz wykazy zaległości wydane przez instytucję do tego powołaną i zaopatrzone przez nią stwierdzeniem, iż pretensja prawnie dojrzała do egzekucji.

2) Jeżeli tytuł egzekucyjny nie pochodzi od władzy państwowej lub samorządowej winien, o ile ma podlegać egzekucji

administracyjnej (art. 11) zawierać potwierdzenie przez władzę egzekucyjną (art. 8), czy tytuł ten ze względu na uprawnienia instytucji do wystawienia go podlega egzekucji.

Art. 26. 1) Egzekucję świadczeń pieniężnych przeprowadza się:

a) przez zajęcie i sprzedaż z przetargu publicznego rzeczy ruchomych;

b) przez zajęcie znajdujących się w posiadaniu zobowiązanego pieniędzy;

c) przez zajęcie sum pieniężnych lub innego majątku ruchomego, stanowiących własność zobowiązanego, a znajdujących się u osób trzecich;

d) przez zajęcie płac lub innych dochodów przypadających zobowiązanemu.

2) W razie potrzeby zastosowania innych środków egzekucyjnych władza egzekucyjna zwraca się do sądu (art. 12).

Art. 27. Egzekucję poprzedza się upomnieniem zobowiązanego z zagrożeniem wdrożenia po upływie dni siedmiu środków w art. 26 wskazanych.

Art. 28. Nie ulega egzekucji majątek ruchomy, wyłączony od egzekucyjnego zajęcia na mocy przepisów obowiązujących przy egzekucji sądowej.

Art. 29. 1) Zajęciu podlegają przedewszystkiem ruchomości należące do gospodarstwa domowego, następnie dopiero ruchomości należące do gospodarstwa zarobkowego.

2) Z ruchomości należących do gospodarstwa domowego ulegają zajęciu przedewszystkiem przedmioty zbytkowne, jak kosztowności, klejnoty i papiery wartościowe, następnie gotówka.

3) Zobowiązanemu służy jednak w każdym razie prawo żądać, aby wskazane przezeń przedmioty nie były zajęte, jeżeli inne pozostałe według oszacowania wystarczają na zaspokojenie egzekwowanej należności.

Art. 30. 1) Gdy zobowiązany nie wskaże majątku dostatecznego do przeprowadzenia egzekucji, a zachodzi uzasadnione podejrzenie, że majątek taki ukryto, organa egzekucyjne są uprawnione do przeprowadzenia rewizji domowej i nawet osobistej.

2) Rewizji osobistej kobiet mogą dokonywać tylko kobiety.

3) Rewizję osobistą w stosunku do osób wojskowych przeprowadza organ wojskowy, wyznaczony przez władzę wojskową — w obecności organu egzekucyjnego.

4) Sposób przeprowadzenia rewizji osobistej określi szczegółowe rozporządzenie.

Art. 31. 1) Organ egzekucyjny wezwie asystencji miejscowych organów bezpieczeństwa:

a) jeżeli spotkał się z oporem zobowiązanego lub innych osób;

b) jeżeli pomieszczenie, w którym mają być dokonywane czynności egzekucyjne, jest zamknięte.

2) Jeżeli czynności egzekucyjne mają być przeprowadzone w nieobecności zobowiązanego, organ egzekucyjny przybierze świadka, którym mogą być osoby dorosłe należące do domowników lub pracowników zobowiązanego albo osoby sprawujące nadzór nad jego mieniem.

Art. 32. W razie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, administracyjny tytuł egzekucyjny łącznie z protokołami dokonanych czynności przekazuje się sądowemu organowi egzekucyjnemu, celem dalszego prowadzenia egzekucji.

Art. 33. 1) Zajęcie ruchomości następuje przez ich protokółarne opisanie i oszacowanie.

2) Przedmioty, do których rości sobie prawo osoba trzecia, zamieszcza się w spisie z zaznaczeniem, kto do nich rości sobie prawo i z jakiego tytułu.

3) Jeśli zgłoszone prawo osoby trzeciej nie budzi wątpliwości, władza egzekucyjna zwalnia z pod zajęcia objęte tem prawem rzeczy. W innych przypadkach zajęte przedmioty mogą być zwolnione tylko na mocy decyzji sądowej.

Art. 34. Zajęte przedmioty organ egzekucyjny odpowiednio oznacza i pozostawia na miejscu pod dozorem dłużnika lub tych osób trzecich, które na to wyrażą swą zgodę, bądź też, gdy jest to konieczne dla zabezpieczenia wyników egzekucji, zarządza przeniesienie ich na skład na koszt zobowiązanego.

Art. 35. Osoba, pod której dozór oddano zajęte przedmioty, odpowiada majątkowo za zachowanie ich w całości, a to niezależnie od odpowiedzialności karnej na wypadek sprzeniewierzenia.

Art. 36. 1) Sprzedaż zajętych przedmiotów w drodze przetargu publicznego następuje najwcześniej w 2 tygodnie po zajęciu, o ile właściciel nie wyrazi zgody na termin wcześniejszy.

2) Sprzedaż następuje z reguły w miejscu, gdzie zdeponowano zajęte przedmioty.

3) O czasie i miejscu sprzedaży należy podać do wiadomości publicznej co najmniej na tydzień przed sprzedażą.

Art. 37. 1) Przetarg publiczny przeprowadza organ egzekucyjny.

2) Właściciel obecny przy sprzedaży ma prawo żądać, aby pewne przedmioty były sprzedane wcześniej niż inne.

Art. 38. Licytant ofiarujący najwyższą cenę, po jej złożeniu na ręce organu egzekucyjnego staje się właścicielem sprzedanej rzeczy. Osoba uchylająca się od niezwłocznego uiszczenia zaofiarowanej przez się ceny, traci prawo do nabycia sprzedawanej rzeczy i uczestniczenia w dalszym przetargu. Ponadto ulega ona ukaraniu w trybie administracyjnym grzywną do 100 złotych.

Art. 39. Przetarg publiczny poczytuje się za niedoszły do skutku, jeżeli w nim nie weźmie udziału co najmniej dwóch licytantów, jak również, jeżeli żaden z uczestniczących nie poda ceny wyższej ponad oszacowanie.

Art. 40. 1) Nowy przetarg publiczny może być wyznaczony po podaniu o tem do publicznej wiadomości co najmniej na 3 dni przed jego terminem.

2) Na drugim przetargu publicznym mienie może być sprzedane nawet niżej oszacowania.

Art. 41. Zajęte papiery wartościowe na okaziciela, według uznania władzy egzekucyjnej mogą być bądź sprzedane z przetargu publicznego na giełdzie, bądź przejęte po kursie giełdowym z dnia zajęcia, na pokrycie należności egzekwowanej i kosztów egzekucyjnych.

Art. 42. Zajęcie sum pieniężnych lub innego majątku ruchomego zobowiązanego, znajdujących się u osób trzecich (fizycznych lub prawnych), bądź w urzędach i instytucjach państwowych, jako też od tych osób lub instytucyj zobowiązanemu należnych, uskutecznia się przez doręczenie osobie, u której zajmowany majątek się znajduje, względnie od której należy się on zobowiązanemu, wezwania, zobowiązującego tę osobę do wydania całego należnego zobowiązanemu majątku, do wysokości sumy egzekwowanej wraz z kosztami egzekucji, na ręce organu egzekucyjnego, a to pod rygorem odpowiedzialności za straty wyniknąć mogące skutkiem niedopełnienia tego obowiązku.

Art. 43. 1) Zajęcie płac lub innych dochodów, przypadających zobowiązanemu, uskutecznia się przez doręczenie osobie względnie urzędowi, zobowiązanym do uiszczenia, wezwania o dokonanie potrąceń w wysokości nie przekraczającej granicy przez prawo ustalonej, aż do całkowitego pokrycia egzekwowanej należności wraz z kosztami egzekucji, oraz o niezwłoczne przekazywanie uzyskanych w ten sposób sum na ręce organu egzekucyjnego, a to pod rygorem odpowiedzialności za straty wyniknąć mogące skutkiem niedopełnienia tego obowiązku.

2) W stosunku do uposażenia osób wojskowych, potrącenia uskutecznia się w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie z 2-go kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia

osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) względnie w rozporządzeniach na podstawie tej ustawy wydanych.

V. Egzekucja innych świadczeń; wykonanie zastępcze.

Art. 44. 1) Jeżeli zobowiązany do świadczenia robocizny lub do świadczeń w naturze nie wypełnia tego obowiązku albo wcale, albo niezupełnie, albo nie w należyтым czasie, władza nakaze wykonanie brakującego świadczenia na jego koszt i niebezpieczeństwo, przyczem może użyć do tego celu sił pociągowych, narzędzi i materiałów, należących do egzekuta. Urosłe z tego powodu wydatki będą ściągnięte od zobowiązanego w trybie przewidzianym w niniejszem rozporządzeniu dla egzekucji świadczeń pieniężnych.

2) W razie potrzeby władza egzekucyjna może nakazać zobowiązanemu zaliczenie naprzód sumy kosztów z zastrzeżeniem późniejszego rozliczenia się. Taki nakaz stanowi tytuł egzekucyjny.

VI. Kara pieniężna celem przymuszenia.

Art. 45. Jeśli chodzi o czynność, która z powodu swoich właściwości nie może być spełniona zastępczo przez osobę trzecią, albo jeśli zgóry wiadomo, że zobowiązany nie będzie w stanie pokryć kosztów zastępczego wykonania, albo jeśli chodzi o zmuszenie do spełnienia obowiązku znoszenia czegoś albo zaniechania — stosuje się karę pieniężną celem przymuszenia.

Art. 46. Egzekucja rozpoczyna się zagrożeniem karą pieniężną celem przymuszenia na wypadek oporu lub zwłoki; kara pieniężna celem przymuszenia staje się wykonalną z chwilą, kiedy nastąpiły okoliczności w zagrożeniu przewidziane, t. j. skoro zakazany czyn popełniono lub nakazanej czynności w terminie nie wykonano.

Art. 47. 1) Kara pieniężna celem przymuszenia może być wymierzona zarówno osobom fizycznym jak prawnym, a także osobom nieletnim.

2) Odnośnie osób prawnych jako też osób nieletnich, może być zastosowana tylko kara pieniężna; jednakże w stosunku do prawnych zastępców osób prawnych nie będących osobami prawa publicznego może być stosowany prócz kary pieniężnej także areszt zastępczy (art. 48). Za uiszczenie kary pieniężnej wyznaczonej prawnym zastępcom tych osób prawnych odpowiadają solidarnie te osoby prawne i ich prawni zastępcy.

Art. 48. 1) Kara pieniężna celem przymuszenia może być stosowana kilkakrotnie w tym samym lub coraz wyższym wymiarze, nie może jednak każdorazowy wymiar przekraczać

sumy 100 zł względnie 5-ciu dni aresztu na wypadek niemożności zapłacenia kary.

2) O wykonanie kary zastępczego aresztu nałożonej na osobę wojskową, należy zwrócić się do władz wojskowych.

VII. Przymus bezpośredni.

Art. 49. Bezpośredni przymus może być stosowany dla zmuszenia do znoszenia lub zaniechania, albo celem ochrony wykonywanej czynności, lub wykonanego dzieła. Poza tem przymus bezpośredni będzie stosowany tylko wówczas, gdy inne środki egzekucyjne okażą się bezskuteczne, albo gdy zastosowanie niezwłoczne przymusu jest konieczne ze względu na grożącą niepewetowaną szkodę dla interesu publicznego, ze względu na bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia ludzi, lub dla mienia prywatnego w szerszym rozmiarze, albo gdy ustawa wyraźnie stosowanie tego środka przewiduje.

Art. 50. 1) Użycie przymusu bezpośredniego polega na zagrożeniu tym środkiem egzekucyjnym ze strony organu egzekwującego, poczem następuje wezwanie organów asystencyjnych (art. 8 ustęp trzeci).

2) W wypadkach, w których organa względnie władze wymienione w art. 13 są uprawnione osobiście zastosować przymus bezpośredni w braku organów asystencyjnych — działają one według przepisów o asystencji.

3) W wypadkach, w których władze administracyjne wykonują orzeczenia wyższych instancji i same obejmują bezpośrednio wykonanie, są one uprawnione do stosowania przymusu bezpośredniego. Przepis ustępu trzeciego art. 8 ma w tych wypadkach zastosowanie.

VIII. Przepisy końcowe.

Art. 51. 1) Koszty przymusowego postępowania administracyjnego obciążają zobowiązanego i będą ściągnięte w trybie przewidzianym dla egzekucji świadczeń pieniężnych.

2) W razie nieściągalności kosztu postępowania przymusowego ponosi władza, której organa egzekucję przeprowadzały, o ile specjalne przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 52. Rozporządzenie wykonawcze określi sposób ustalania wysokości kosztów postępowania przymusowego w wypadkach przewidzianych w punkcie b) art. 3; do czasu wydania tego rozporządzenia wysokość kosztów ustalać będzie władza egzekucyjna.

Art. 53. 1) Od należności pieniężnych nieuiszczonych z winy płatnika w terminie płatności, pobierane będą na rzecz władz

i instytucyj, którym przypadają te należności, — począwszy od 15 dnia po upływie terminu płatności — kary za zwłokę w wysokości 2% miesięcznie od zaległych sum, przyczem miesiąc zaczęty liczy się za cały.

2) Rozporządzenie Rady Ministrów może obniżać wysokość kar za zwłokę, bądź dla wszystkich, bądź dla niektórych rodzajów należności.

3) Od należności, których spłata została odroczone lub rozłożona na raty przez odnośną władzę względnie instytucję lub jej upoważniony do tego organ, pobiera się odsetki za zwłokę tylko wtedy, gdy przy sposobności odroczenia lub rozłożenia na raty zostały oznaczone, i to w takiej wysokości, w jakiej je ustalono.

Art. 54. 1) Gminy przeprowadzające egzekucję należności pieniężnych stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego, pobierają na swoją rzecz odszkodowanie w następującej wysokości:

a) od kwot nieprzekraczających 500 zł . . . . 3% ściągniętych kwot, nie mniej jednak niż 5 zł;

b) od kwot większych niż 500 zł a nieprzekraczających 2000 zł . . . . 2% ściągniętych kwot, nie mniej jednak niż 15 zł;

c) od kwot ponad 2000 zł . . . . 1% ściągniętych kwot, nie mniej niż 40 zł, a nie więcej jednak niż 250 zł.

2) Odszkodowanie o którym mowa w ustępie pierwszym — obciąża płatnika (zobowiązanego).

Art. 55. Przepis art. 2 rozporządzenia niniejszego odnosi się również do państwowego zarządu kolejowego.

Art. 56. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie dotyczą dziedziny danin publicznych i monopolii.

Art. 57. Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych przystosuje zasady niniejszego rozporządzenia do egzekucji w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, przez wprowadzenie w niem odpowiednich zmian stosownie do odmiennych potrzeb instytucyj ubezpieczeń społecznych, oraz ustali termin wprowadzenia w życie zmienionego w powyższy sposób rozporządzenia; do powyższego terminu zachowują moc obowiązującą przepisy dotychczasowe, normujące egzekucję w tym zakresie.

Art. 58. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych ustali przepisy o wyłączeniach z pod postanowień niniejszego rozporządzenia osób korzystających ze specjalnych przywilejów na podstawie prawa międzynarodowego.

Art. 59. 1) Organa gminne są obowiązane na polecenie władzy sądowej lub prokuratorskiej do egzekwowania na zasadach niniejszego rozporządzenia grzywien, kar pieniężnych, nawiązek, opłat i kosztów, orzeczonych w sądowym postępowaniu karnem.

2) W powyższym zakresie władzom sądowym i prokuratorskim służą w stosunku do organów gminnych prócz praw przewidzianych w ustawach postępowania sądowego, także prawa służące według niniejszego rozporządzenia władzy administracji ogólnej.

3) Do egzekucji pretensyj z mocy orzeczeń wydanych w sądowym postępowaniu cywilnym, organa gminne są obowiązane na zasadach niniejszego artykułu w dotychczasowym zakresie z tem uzupełnieniem, że obowiązek dotyczący zwierzchności gminnej (art. 158 u. p. c. z r. 1864) dotyczy także magistratów miast i ich organów wykonawczych.

4) Przepisy w przedmiocie wynagrodzenia za wykonanie egzekucji na zasadzie niniejszego artykułu na polecenie władz sądowych i prokuratorskich określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 60. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 61. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 30 dni po ogłoszeniu i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. Równocześnie traci moc obowiązującą art. 112 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) powołany również w art. 113 tego rozporządzenia, jako też wszelkie przepisy sprzeczne z postanowieniami rozporządzenia niniejszego.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 13 sierpnia 1930 r.

o warunkach i sposobie zastosowania przez władze sądowe przepisów postępowania cywilnego do egzekucji należności administracyjnych,

Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 481 w brzmieniu zmienionem rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 1931 r., Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 740.

Na podstawie art. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymuso-

wem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) zarządza się co następuje:

§ 1. W drodze egzekucji sądowej mogą być ściągane:

1) należności pieniężne z tytułu publiczno-prawnego, nakładane w zakresie swych uprawnień przez władze państwowe i komunalne oraz inne instytucje prawa publicznego, jeżeli należność przekracza 10.000 złotych — a bez względu na wysokość należności, jeżeli egzekucja ma być skierowana do majątku nieruchomości, do wierzytelności lub praw zabezpieczonych na nieruchomościach, albo jeżeli mają być zastosowane przepisy o wyjawieniu majątku pod przysięgą lub o odszukaniu mienia dłużnika;

2) bez względu na wysokość — należności innych instytucyj, którym szczególne przepisy przyznają prawo egzekucji w trybie administracyjnym.

§ 2. Tryb egzekucji sądowej jest wyłącznie właściwy dla ściągania należności administracyjnych, w razie zbiegu egzekucji administracyjnej z egzekucją sądową w odniesieniu do tego samego przedmiotu majątkowego. W tym przypadku zajęcie uzyskane w toku egzekucji administracyjnej ma w sądownym postępowaniu egzekucyjnym te same skutki pod względem mocy prawnej i prawa pierwszeństwa, co zajęcie sądowe.

§ 3. Skierowanie na drogę sądową egzekucji należności wymienionych w punkcie 1) § 1 należy do władzy egzekucyjnej (powiatowej władzy administracji ogólnej).

Skierowanie na drogę sądową egzekucji należności wymienionych w punkcie 2) § 1 należy do instytucji, od której tytuł egzekucyjny pochodzi. Również władza egzekucyjna może skierować egzekucję tych należności na drogę sądową, gdy zachodzą warunki wymienione w punkcie 1) § 1, uzasadniające drogę egzekucji sądowej dla należności w punkcie tym wymienionych.

§ 4. Podstawą sądowej egzekucji należności administracyjnych jest tytuł egzekucyjny, który stanowią orzeczenia (nakazy płatnicze) oraz wykazy zaległości wydane przez instytucje do tego powołane.

Winny one być zaopatrzone stwierdzeniem, że należność prawnie dojrzała do egzekucji.

§ 5. W postępowaniu sądownym, nie wyłączając postępowania o wydanie tytułu wykonawczego (§ 6), udzielenie klauzuli wykonawczej (§ 7), lub o dozwolenie egzekucji (§ 8), władza lub instytucja, od której tytuł pochodzi, działa jako wierzyciel egzekwujący.

§ 6. Na obszarze sądów apelacyjnych w Lublinie, Warszawie i Wilnie władza egzekucyjna lub instytucja zwróci się

o wydanie tytułu wykonawczego do sądu rzeczowo właściwego według miejsca zamieszkania lub czasowego pobytu dłużnika, albo według miejsca wykonania czynności egzekucyjnych lub według miejsca położenia nieruchomości, jeżeli egzekucja dotyczy tejże.

Podanie o wydanie tytułu wykonawczego winno zawierać:

- 1) Oznaczenie władzy, od której pochodzi tytuł, wymagający przeprowadzenia egzekucji,
- 2) imię i nazwisko i miejsce zamieszkania dłużnika,
- 3) oznaczenie tytułu egzekucyjnego,
- 4) wysokość i rodzaj należności,
- 5) wymienienie sposobu egzekucji, o ile podanie pochodzi od władzy lub instytucji wymienionych w § 1 punkt 1), a należność nie przekracza 10.000 złotych.

Jeżeli tytuł egzekucyjny pochodzi od instytucji, której na podstawie przepisów szczególnych służy prawo egzekucji w trybie administracyjnym, należy w podaniu powołać te przepisy.

Do podania należy dołączyć tytuł egzekucyjny.

Sąd rozpoznaje podanie w trybie incydentalnym bez doręczenia odpisu podania dłużnikowi i bez jego wezwania.

Decyzja sądu, w której należy powołać tytuł egzekucyjny, ulega doręczeniu stronom; termin do zaskarżenia biegnie od daty doręczenia decyzji.

W decyzji i w tytule wykonawczym w wypadku wymienionym w § 6 ustęp 2 punkt 5) sąd wymieni sposób egzekucji.

Na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego, egzekucja odbywa się według przepisów postępowania cywilnego o wykonaniu wyroków sądowych.

Porozumienie pomiędzy egzekwującą władzą lub instytucją a dłużnikiem nie jest dopuszczalne w przypadkach przewidzianych w art. 1001, 1072, 1563, 1566 u. p. c.

Tytuł wykonawczy wydany w powyższym trybie stanowi również podstawę do uzyskania hipoteki sądowej na majątku dłużnika, a w przypadku, gdy majątek nie jest hipotekowany, do uzyskania zabezpieczenia należności przez zakaz zbywania nieruchomości.

Po wykonaniu orzeczenia (nakazu płatniczego) lub wyroku zaległości (§ 4 ust. 1) komornik prześle tej władzy lub instytucji, od której tytuł egzekucyjny pochodzi, akta egzekucyjne dla dołączenia ich do właściwych akt sprawy.

§ 7. Na obszarze sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu władza egzekucyjna lub instytucja zwróci się o udzielenie klauzuli wykonawczej do sądu powiatowego, w którym

dłużnik ma ogólną podsadność, lub w którego okręgu znajduje się majątek, z którego egzekucja ma być prowadzona.

Wniosek o udzielenie klauzuli wykonawczej winien odpowiadać wymogom przepisany w ustępach 2, 3 i 4 paragrafu poprzedzającego.

Klauzulę wykonawczą wypisuje sekretarz sądu z zarządzenia sędziego.

Klauzula wykonawcza winna być umieszczona na tytule egzekucyjnym w brzmieniu poniższem: „Z zarządzenia sądu udziela się klauzuli wykonawczej celem przeprowadzenia egzekucji“, poczem następuje data, podpis sekretarza i pieczęć sądowa.

O ile wniosek o udzielenie klauzuli wykonawczej pochodzi od władzy lub instytucji wymienionych w § 1 punkt 1, a należność nie przekracza 10.000 złotych, otrzymuje klauzula brzmienie następujące: „Z zarządzenia sądu udziela się klauzuli wykonawczej celem przeprowadzenia egzekucji z nieruchomości dłużnika, z wierzytelności lub praw zabezpieczonych na nieruchomościach lub celem zniewolenia dłużnika do wyjawienia majątku pod przysięgą“.

Na podstawie tytułu egzekucyjnego opatrzonego klauzulą wykonawczą, egzekucja odbywa się według przepisów postępowania cywilnego o wykonaniu wyroków sądowych.

Zarzuty przeciw roszczeniu należy wnosić do tej władzy lub instytucji, od której tytuł egzekucyjny pochodzi.

§ 8. Na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie orzeczenia (nakazy płatnicze) oraz wykazy zaległości wymienione w § 4, stanowią tytuł egzekucyjny w rozumieniu § 1 ordynacji egzekucyjnej.

Sądem właściwym dla dozwoleń egzekucji jest sąd oznaczony w §§ 18 i 19 ordynacji egzekucyjnej, a dla wniosku o wyjawienie majątku pod przysięgą — sąd oznaczony w § 47 ordynacji egzekucyjnej.

Wnioski o dozwoleń egzekucji winny odpowiadać wymogom przepisany w §§ 53 i 54 ordynacji egzekucyjnej.

Jeżeli tytuł egzekucyjny pochodzi od instytucji, której na podstawie przepisów szczególnych służy prawo egzekucji w trybie administracyjnym, należy przepisy te powołać we wniosku o dozwoleń egzekucji.

Zarzuty przeciw roszczeniu należy wnosić do tej władzy lub instytucji, od której tytuł egzekucyjny pochodzi.

§ 9. Sąd właściwy do rozpatrzenia podania o wydanie tytułu wykonawczego (§ 6), wniosku o udzielenie klauzuli wykonawczej (§ 7), lub o dozwoleń egzekucji (§ 8), zbada, czy

tytuł egzekucyjny wydany został w zakresie uprawnień tej władzy lub instytucji, od której pochodzi.

§ 10. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie mają zastosowania do egzekucji należności z tytułu danin publicznych, monopoli i ubezpieczeń społecznych oraz do egzekucyj, podpadających pod przepisy ustawy z dnia 3 sierpnia 1897 r. (Zb. Ust. Pruskich str. 388).

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie piętnastego dnia po ogłoszeniu i obowiązuje na obszarze całej Rzeczypospolitej, z wyjątkiem okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 23 sierpnia 1932 r.

o sposobie przeprowadzania rewizji osobistej w postępowaniu przymusowym w administracji,

Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 751.

Na podstawie art. 30 ust. 4 i art. 60 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) zarządza się co następuje:

§ 1. Gdy przy egzekucji świadczeń pieniężnych zobowiązany nie wskaże majątku dostatecznego do pokrycia egzekwowanej należności, a zachodzi uzasadnione podejrzenie, że majątek taki ukryto, wolno organowi egzekucyjnemu przeprowadzić rewizję osobistą zobowiązanego, jednak jedynie przy sposobności przeprowadzania u niego rewizji domowej i gdy zastano go w rewidowanym mieszkaniu.

§ 2. Rewizję osobistą należy zawsze poprzedzić ustnem wezwaniem zobowiązanego do natychmiastowego dobrowolnego wręczenia organowi egzekucyjnemu posiadanych przy sobie pieniędzy, walorów i przedmiotów wartościowych. Wezwania dokonywa organ egzekucyjny.

O ile zobowiązany wręczył organowi egzekucyjnemu pieniądze, walory lub przedmioty wystarczające do zaspokojenia egzekwowanych należności, organ egzekucyjny winien rewizji zaniechać.

§ 3. Gdy zobowiązany nie uczynił zadość wezwaniu organu egzekucyjnego lub uczynił to w sposób niezupełny lub niedostateczny — wolno organowi egzekucyjnemu przeprowadzić u niego rewizję osobistą.

§ 4. Rewizja osobista polega na przeszukaniu ubrania na zobowiązanym. Przeszukania należy dokonywać z zachowaniem należnych względów dla osoby rewidowanej.

§ 5. Osobami uprawnionemi do przeprowadzania osobistej rewizji u kobiet będą jedynie osoby płci żeńskiej specjalnie do tego upoważnione przez władze egzekucyjne. Znalezione przy rewizji przedmioty winny być niezwłocznie doręczone organowi egzekucyjnemu.

§ 6. W wypadku gdy osoba zobowiązana stara się uniknąć rewizji osobistej przez opuszczenie mieszkania lub innym sposobem, wolno organowi egzekucyjnemu przeszkodzić temu przy użyciu asystencji organów bezpieczeństwa publicznego.

§ 7. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie mają zastosowania do osób wojskowych.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych

z dnia 19 lipca 1930 r.

w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o obowiązkach organów wojskowych, asystujących w postępowaniu przymusowym w administracji przy czynnościach egzekucyjnych w budynkach wojskowych lub na okrętach wojennych,

Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 457.

Na podstawie art. 21 ustęp ostatni rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) zarządza się co następuje:

§ 1. W rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22-marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342), budynkiem wojskowym jest każda budowa lub pomieszczenie pozostające pod zarządem władzy wojskowej — okrętem wojennym zaś każdy obiekt pływający żeglugi śródlądowej lub morskiej, pozostający pod zarządem władzy wojskowej.

§ 2. Obowiązek asystowania organów wojskowych przy czynnościach egzekucyjnych w budynkach wojskowych lub na okrętach wojennych dotyczy czynności egzekucyjnych, przedsięwziętych zarówno przeciw osobom wojskowym, jak i przeciw innym osobom, zamieszkałym lub przebywającym w budynkach wojskowych lub na okrętach wojennych.

§ 3. Organ egzekucyjny (art. 7 pkt. 2 i art. 8 pkt. 2) przed przystąpieniem do czynności egzekucyjnej w budynku wojskowym lub na okręcie wojennym, powinien zawiadomić o tem komendanta budynku wojskowego lub okrętu wojennego okazując temuż upoważnienie do przeprowadzenia czynności egzekucyjnej.

§ 4. Władzy wojskowej nie przysługuje prawo badania legalności upoważnienia wymienionego w § 3, — ani też zakresu uprawnień organu egzekucyjnego.

§ 5. Komendant budynku wojskowego lub okrętu wojennego nie może zabronić organowi egzekucyjnemu legitymującemu się w myśl § 3, wykonania czynności egzekucyjnej.

§ 6. Celem asystowania przy czynności egzekucyjnej wyznacza komendant budynku wojskowego lub okrętu wojennego w pierwszym rzędzie organ inspekcyjny lub dyżurny, w razie zaś braku takiego organu lub zachodzących przeszkód — inną osobę wojskową.

Do asystowania przy czynnościach egzekucyjnych przeciw szeregowym należy wyznaczać podoficerów — przeciw oficerom, oficera, w równym lub wyższym stopniu służbowym.

§ 7. Obowiązkiem organu asystencyjnego jest być obecnym przez cały czas przy czynności egzekucyjnej, oraz czuwać by przy tej czynności nie zostały naruszone interesy lub powaga wojska. W szczególności organ asystencyjny powinien zarządzić wydalenie z miejsca czynności egzekucyjnej tych osób, które według przepisów dla danej czynności, nie biorą w niej udziału.

Organ asystencyjny jest obowiązany zachować w tajemnicy fakty, które doszły do jego wiadomości przy sposobności asystowania przy czynności egzekucyjnej.

§ 8. Organowi asystencyjnemu nie wolno wkraczać w zakres służbowych czynności organu egzekucyjnego, ani też utrudniać mu wykonania jego obowiązków.

W celu niedopuszczenia do omyłkowego zajęcia przedmiotów stanowiących własność Skarbu Państwa, organ asystencyjny powinien udzielić stosownych wyjaśnień organowi egzekucyjnemu, a jeżeli mimo to zajęcie takich przedmiotów zostanie uskutecznione (protokolarne opisanie i oszacowanie) jest obowiązkiem organu asystencyjnego zgłosić sprzeciw i zażądać uwidocznienia tego sprzeciwu w protokóle.

§ 9. Jeżeli czynność egzekucyjna skierowana przeciw dłużnikowi, którym jest osoba wojskowa, pełniąca czynną służbę wojskową, zdaniem organu egzekucyjnego wymaga przeprowadzenia u dłużnika rewizji osobistej — rewizję tę przeprowadza organ asystencyjny w obecności organu egzekucyjnego (art. 30 ust. 3).

Znalezione przy rewizji osobistej przedmioty mające ulec zajęciu, organ asystencyjny doręcza organowi egzekucyjnemu.

§ 10. Organ asystencyjny po skończeniu czynności egzekucyjnej podpisuje protokół tej czynności.

§ 11. Organ asystencyjny składa pisemny meldunek z przebiegu czynności asystencyjnej przełożonemu, który go

do tej czynności wyznaczył. W meldunku należy przedstawić czas trwania czynności egzekucyjnej, jej przebieg, oraz ewentualny zgłoszony sprzeciw (§ 8).

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 22 lutego 1933. r.

o obniżeniu kar za zwłokę przy egzekucjach należności pieniężnych w postępowaniu przymusowym w administracji,

Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 94.

Na podstawie art. 53 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) zarządza się co następuje:

§ 1. Kary za zwłokę, pobierane od należności pieniężnych w trybie art. 53 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342), obniża się do 1% miesięcznie.

§ 2. Postanowienie § 1 nie dotyczy należności specjalnych, od których kary za zwłokę określają inne rozporządzenia Rady Ministrów wydane na podstawie art. 53 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu przymusowym w administracji.

§ 3. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lutego 1932 r. w sprawie obniżenia kar za zwłokę przy egzekucjach należności pieniężnych w postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 133).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych

z dnia 21 lutego 1929 r.

w sprawie wynagrodzenia za wykonanie egzekucji przez organa gminne na polecenie władz sądowych i prokuratorskich,

Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 121.

Na podstawie art. 59 ust. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przy-

musowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) zarządza się co następuje:

§ 1. Za wykonanie egzekucji należności pieniężnej na polecenie władz sądowych lub prokuratorskich ustanawia się na rzecz gminy wynagrodzenie w wysokości 5% od egzekwowanej należności, a jeżeli ściągnięto kwotę równającą się tylko części egzekwowanej należności — 5% kwoty rzeczywiście ściągniętej, w obu wypadkach niemniej jednak niż pięć złotych.

§ 2. W sprawach karnych atoli wynagrodzenie gminy nie może przewyższać egzekwowanej należności.

W tych sprawach pięcioprocentowe wynagrodzenie gminy mniejsze niż pięć złotych uzupełnia się do tej kwoty o tyle tylko, o ile to jest możliwe po zupełnem zaspokojeniu należności egzekwowanej na polecenie władzy sądowej lub prokuratorskiej.

§ 3. W sprawach cywilnych z kwoty ściągniętej będzie przedewszystkiem zaspokojone wynagrodzenie gminy za wykonanie egzekucji, zażądaney na podstawie tytułu wykonawczego. O ile nie ściągnięto przynajmniej kwoty pięciu złotych, wynagrodzenie to do kwoty pięciu złotych gmina ściąga w drodze przymusowego postępowania administracyjnego od wierzyciela żądającego egzekucji.

§ 4. Od osoby, przeciwko której orzeczenie jest wykonywane, wynagrodzenie gminy ściąga się równocześnie z należnością egzekwowaną.

Jeżeli nie ściągnięto kwoty potrzebnej na zupełne zaspokojenie należności egzekwowanej i wynagrodzenia gminy, za uiszczoną część należności uważa się kwotę przypadającą Skarbowi Państwa względnie wierzycielowi.

§ 5. Jeżeli egzekucja w sprawie cywilnej nie polega na ściągnięciu należności pieniężnej, wysokość wynagrodzenia gminy za wykonanie egzekucji oznaczy sąd w osobnej decyzji w wysokości od pięciu do stu złotych, zależnie od wartości przedmiotu i warunków egzekucji; decyzja ta nie ulega zażaleniu.

Oznaczoną w decyzji kwotę wynagrodzenia ściąga się w razie nieuiszczenia dobrowolnego w drodze przymusowego postępowania administracyjnego; §§ 3 i 4 mają tu zastosowanie.

§ 6. Wynagrodzenie przewidziane niniejszem rozporządzeniem obejmuje także koszty przymusowego postępowania.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem piętnastym po dniu ogłoszenia i stosuje się także do spraw, w których organa gminne nie ukończyły egzekucji przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

W sprawach cywilnych przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie na obszarze, na którym obowiązuje ustawa postępowania cywilnego z 1864 r.

Ustawa

z dnia 10 marca 1932 r.

o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych,

Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328.

Art. 1. (1) Do przymusowego ściągania wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym, właściwe są wyłącznie urzędy skarbowe.

(2) Rada Ministrów władna jest czynić w drodze rozporządzeń wyjątki od zasady, wyrażonej w ustępie 1). Rozporządzenia te określają rodzaje świadczeń pieniężnych, podmioty uprawnione do ich ściągania oraz przepisy, które będą miały zastosowanie do przymusowego ściągania tych świadczeń.

Art. 2. Grzywny, kary pieniężne, nawiązki, opłaty i koszty, orzeczone w sądowym postępowaniu karnem, mogą być ściągane na polecenie władzy sądowej lub prokuratorskiej bądź w myśl przepisów, zawartych w pkt. 1 i 2 art. 1 niniejszej ustawy, bądź na zasadzie dotychczasowych przepisów przez sądowe organa egzekucyjne.

Art. 3. (1) Podstawą wdrożenia postępowania przymusowego jest tytuł wykonawczy.

(2) Obowiązujące przepisy określają tytuły wykonawcze oraz regulują warunki wykonalności tytułów wykonawczych, jak również regulują wypadki, w których wniesienie środków prawnych jest dopuszczalne lub nie wstrzymuje wykonania. W razie braku przepisów w tym zakresie, mogą być one wydawane przez Radę Ministrów w drodze rozporządzeń.

Art. 4. (1) Upoważnia się Radę Ministrów do wydania w drodze rozporządzeń przepisów, normujących całościowo postępowania egzekucyjnego władz skarbowych w stosunku do wszelkiego rodzaju należności skarbowych oraz do świadczeń pieniężnych, przewidzianych w niniejszej ustawie. Przepisy te mogą obejmować również sprawy, związane ze sposobem wymierzania i wysokością kosztów egzekucyjnych, oraz normować wypadki przekazywania egzekucji skarbowej do sądowego postępowania egzekucyjnego.

(2) Rozporządzenia te winny natomiast przewidzieć:

1) że przeprowadzenie licytacji nieruchomości dozwolone jest na całym obszarze Rzeczypospolitej tylko w drodze sądo-

wej w myśl obowiązujących przepisów ustawodawstwa cywilnego;

2) że co do nieruchomości z przeznaczenia będzie obowiązywał art. 28 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342);

3) że przy przeprowadzaniu licytacji ruchomości będą obowiązywały przepisy art. 39 i 40 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 5. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 6. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje od dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów, określonego w art. 4, na całym obszarze Rzeczypospolitej. Upoważnia się Radę Ministrów do ustalania w drodze rozporządzeń, jakie przepisy niniejszej ustawy i w jakich terminach tracą swą moc.

(2) Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy zawieszają się na czas jej obowiązywania wszelkie przepisy, sprzeczne z niniejszą ustawą.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 25 czerwca 1932 r.

o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych,

Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580.

Na podstawie art. 3 i 4 ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) zarządza się co następuje:

C Z E Ś Ć I.

Przepisy ogólne.

D z i a ł I.

Postanowienia wstępne.

§ 1. Egzekucję wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym, przeprowadzają urzędy skarbowe według przepisów niniejszego rozporządzenia, o ile rozporządzenia Rady Ministrów, wydane na podstawie art. 1 ust. (2) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu

egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) inaczej nie stanowią.

§ 2. (1) Egzekucja w trybie administracyjnym jest dopuszczalną tylko z ruchomości oraz z wierzytelności pieniężnych i praw majątkowych niezabezpieczonych na nieruchomości lub na wierzytelności hipotecznej.

(2) Egzekucja z nieruchomości łącznie z przedmiotami mającymi przymiot prawny rzeczy nieruchomych (przynależności nieruchomości, nieruchomości z przeznaczenia), nie wyłączając egzekucji przez przymusowy zarząd nieruchomości, jak również z wierzytelności pieniężnych i praw majątkowych zabezpieczonych na nieruchomości lub wierzytelności hipotecznej, dopuszczalna jest tylko w drodze sądowej. Egzekucja sądowa może być jednak wszczęta tylko wówczas, gdyby środki egzekucyjne przeprowadzone w trybie administracyjnym, okazały się bezskuteczne lub według słusznego domniemania nie odniosłyby skutku.

(3) Osobne rozporządzenie określi przypadki, warunki i sposób zastosowania przez władze sądowe przepisów postępowania cywilnego do egzekucji sądowej należności ściąganych na podstawie niniejszego rozporządzenia. Aż do wydania tego rozporządzenia będzie miało odpowiednie zastosowanie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 1930 r. o warunkach i sposobie zastosowania przez władze sądowe przepisów postępowania cywilnego do egzekucji należności administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 481).

§ 3. W razie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej co do przedmiotu lub prawa majątkowego, administracyjny tytuł wykonawczy, łącznie z protokołami dokonanych czynności, zostanie przekazany sądowi celem dalszego prowadzenia egzekucji. W tym przypadku zajęcie, uzyskane w toku egzekucji administracyjnej, ma w sądowym postępowaniu egzekucyjnym te same skutki pod względem mocy prawnej i prawa pierwszeństwa, co zajęcie dokonane w toku egzekucji sądowej, o ile Skarbowi Państwa względnie innemu wierzycielowi, którego należność jest ściągana, nie służy ustawowe prawo pierwszeństwa zaspokojenia z przedmiotu egzekucji. Szczegółowe postanowienia w tym względzie zostaną wydane w drodze osobnego rozporządzenia. Aż do wydania tego rozporządzenia będzie miało odpowiednie zastosowanie rozporządzenie powołane w § 2 ust. (3).

§ 4. (1) Egzekucja skierowana być winna przeciwko bezpośrednio obowiązującemu do uiszczenia należności.

(2) Egzekucja może być skierowaną również przeciwko innym zobowiązany, a mianowicie przeciwko osobom, które

według istniejących przepisów są obowiązane do zapłacenia tej należności lub odpowiedzialne są za jej uiszczenie.

§ 5. Wierzycielem w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest władza lub instytucja żądająca ściągnięcia należności.

D z i a ł II.

Właściwość oraz zakres działania władz i organów egzekucyjnych.

§ 6. (1) Wyłącznie urzędy skarbowe są powołane:

a) do przymusowego ściągania w trybie administracyjnym świadczeń pieniężnych, wymienionych w § 1,

b) do poczynienia kroków celem przymusowego ściągania w drodze sądowej świadczeń, wymienionych w § 1, w przypadkach, w których droga egzekucji sądowej tych należności jest przewidziana w niniejszym rozporządzeniu.

(2) Przewidziane w art. 2 ustawy z dnia 10 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) prawo wyboru drogi egzekucyjnej służy władzy sądowej lub prokuratorskiej w toku całego postępowania egzekucyjnego, przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu.

§ 7. Gdy wezwany urząd skarbowy ma uzasadnione wątpliwości co do możliwości wykonania wniosku bądź z powodu swej niewłaściwości, bądź też z tego powodu, że czynności, do których dokonania został wezwany, są oczywiście niedopuszczalne, — winien on zakomunikować te wątpliwości wierzycielowi. O ile wierzyciel nadal podtrzymuje swój wniosek, a wezwany urząd skarbowy odmawia wykonania — sprawę rozstrzyga ostatecznie izba skarbowa bezpośrednio przełożona nad urzędem wezwanym.

§ 8. Właściwym do czynności, wymienionych w § 6, jest urząd skarbowy w granicach swego terytorjalnego zakresu działania.

§ 9. Gdy urząd skarbowy jest terytorjalnie niewłaściwy do przeprowadzenia czynności egzekucyjnych, winien on wezwać o ich przeprowadzenie terytorjalnie właściwy urząd skarbowy.

§ 10. (1) Organem egzekucyjnym jest sekwestrator skarbowy lub inny funkcjonariusz, któremu urząd skarbowy zleci przeprowadzenie czynności egzekucyjnej.

(2) W miastach, będących siedzibą dwu lub więcej urzędów skarbowych obejmujących okręgi miejskie, właściwość organów egzekucyjnych każdego z tych urzędów rozciąga się na cały obszar miast.

(3) Organom egzekucyjnym nie służy prawo badania ważności zarządzenia egzekucyjnego.

§ 11. Czynności urzędu skarbowego i organu egzekucyjnego są ważne niezależnie od tego, czy dokonane zostały przez właściwy terytorjalnie urząd skarbowy lub organ egzekucyjny.

§ 12. Ogólne kierownictwo, nadzór oraz piecza nad ściśłem i jednolitością wykonywaniem przepisów egzekucyjnych przez urzędy i izby skarbowe należy do Ministra Skarbu.

Dział III.

Wszczęcie i podstawa egzekucji.

Czynności egzekucyjne.

§ 13. (1) Wniosek o wszczęcie egzekucji winien być skierowany do właściwego urzędu skarbowego.

(2) We wniosku, do którego należy dołączyć tytuł wykonawczy wraz z odpisem, wierzyciel winien wskazać imię, nazwisko i adres zobowiązanego, należność poszukiwaną i sposób egzekucji oraz zaznaczyć, że tytuł wykonawczy dojrzał do egzekucji.

(3) Wierzyciel w jednym wniosku może wskazać kilka sposobów egzekucji przeciwko temu samemu zobowiązanemu.

(4) Jeżeli egzekucja z jednego majątku zobowiązanego oczywiście wystarczy na zaspokojenie wierzyciela, zobowiązany może żądać zawieszenia egzekucji z innego majątku.

§ 14. (1) Tytuł wykonawczy stanowią decyzje (orzeczenia, zarządzenia), nakazy płatnicze oraz wykazy zaległości, wydane przez władze lub instytucje do tego powołane.

(2) Tytuł wykonawczy winien zawierać:

- a) nazwę wierzyciela,
- b) imię i nazwisko (nazwę lub firmę) zobowiązanego,
- c) dokładne oznaczenie należności i jej podstawę prawną,
- d) datę i podpis względnie pieczęć wierzyciela.

(3) Ponadto tytuł wykonawczy winien być zaopatrzony w poświadczenie wierzyciela, że według przepisów obowiązujących tytuł ten jest w drodze egzekucji wykonalny. Jeżeli zaś wierzyciel nie jest władzą publiczną, poświadczenie takie uskuteczni urząd skarbowy.

(4) Władzami publicznymi w rozumieniu niniejszego rozporządzenia są wszystkie władze, urzędy i organa państwowe i samorządu terytorjalnego i gospodarczego, jak również instytucje ubezpieczeń społecznych — w zakresie swych funkcji publiczno-prawnych, określonych w przepisach o ustroju tych władz oraz w szczególnych ustawach i rozporządzeniach.

§ 15. Tytuły wykonawcze, odpowiadające przepisom § 14, są także tytułami egzekucyjnymi do egzekucji sądowej.

§ 16. (1) Pierwszą czynnością egzekucyjną jest pisemne upomnienie zobowiązanego z zagrożeniem wdrożenia dalszych kroków egzekucyjnych po bezskutecznym upływie czternastu dni od doręczenia upomnienia.

(2) Przy dalszej czynności egzekucyjnej doręcza się zobowiązanemu odpis tytułu wykonawczego łącznie z zarządzeniem egzekucyjnym.

§ 17. (1) Przed przystąpieniem do wykonania czynności egzekucyjnych winien organ egzekucyjny okazać zobowiązanemu pisemne polecenie urzędu skarbowego wykonania egzekucji.

(2) Na żądanie winien organ egzekucyjny okazać zaświadczenie (legitymację służbową) urzędu skarbowego, upoważniające go do dokonywania czynności egzekucyjnych.

§ 18. (1) W dni niedzielne i ustawowo uznane za święta powszechne, jako też w porze nocnej czynności egzekucyjne można spełniać jedynie z mocy specjalnego pisemnego zarządzenia urzędu skarbowego.

(2) Od tego zarządzenia niema zażalenia.

(3) Przystępując do wykonania czynności, organ egzekucyjny okaże zobowiązanemu zarządzenie, wymienione w ust. (1).

§ 19. Wierzyciel i zobowiązany mają prawo być obecni przy czynnościach egzekucyjnych.

§ 20. Organ egzekucyjny może upomnieć, a po bezskutecznym upomnieniu wydalic osobę, która zachowuje się niewłaściwie lub przeszkadza jego czynnościom.

§ 21. (1) Organ egzekucyjny może wezwać pomocy organów policji w razie oporu.

(2) Wezwaniu o udzielenie pomocy, przewidzianej w ustępie poprzednim, należy bezwzględnie zadośćuczynić.

§ 22. (1) Na żądanie wierzyciela lub zobowiązanego, a także według uznania organu egzekucyjnego mogą być przy czynnościach egzekucyjnych obecni świadkowie, nie więcej jednak jak po jednym z każdej strony.

(2) Organ egzekucyjny winien jednak przywołać jednego lub dwóch świadków, jeżeli zobowiązany nie jest obecny lub został przez organ egzekucyjny wydalony, a nie zachodzi obawa udaremnienia wskutek tego egzekucji.

(3) Świadcami mogą być także członkowie rodziny i domownicy zobowiązanego.

(4) Świadcowie nie otrzymują wynagrodzenia.

§ 23. (1) Jeżeli cel egzekucji tego wymaga, organ egzekucyjny zarządzi otworzenie drzwi i schowków zobowiązanego oraz przeszuka jego mieszkanie i schowki. Gdyby to nie wystarczało, lub gdyby zobowiązany chciał się wydalic, organ

egzekucyjny może przeszukać odzież, którą zobowiązany ma na sobie.

(2) Organ egzekucyjny w każdym miejscu może przeszukać odzież zobowiązanego, jednak tylko na specjalne pisemne polecenie urzędu skarbowego, wydane w przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przedmioty, które zobowiązany ma przy sobie, chce on usunąć od egzekucji. Polecenie to należy zobowiązanemu okazać przed rozpoczęciem czynności egzekucyjnej.

(3) Przeszukania odzieży u kobiet winna dokonać kobieta, wezwana przez organ egzekucyjny.

§ 24. (1) W pomieszczeniach zajętych przez władze, urzędy państwowe i samorządowe, przez monopole państwowe, przez banki państwowe oraz przez przedsiębiorstwa państwowe „Polskie Koleje Państwowe”, „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ czynności egzekucyjne mogą być spełniane, po uprzednim zawiadomieniu kierowników.

(2) W przypadku prowadzenia egzekucji w pomieszczeniach wojskowych lub na statkach wojennych, komendanci tych obiektów wojskowych wyznaczają organ wojskowy celem asystowania przy czynnościach egzekucyjnych.

§ 25. Pokwitowanie organu egzekucyjnego lub kasy urzędu skarbowego ma ten sam skutek prawny co pokwitowanie wierzyciela. Za pokwitowaną sumę urząd skarbowy ponosi odpowiedzialność wobec wierzyciela.

§ 26. (1) Suma pieniężna, otrzymana w postępowaniu egzekucyjnym, o ile nie ulega wydaniu, będzie wniesioną do depozytu kasy urzędu skarbowego.

(2) Urząd skarbowy może zarządzić korzystne umieszczenie sumy tej w Pocztovej Kasie Oszczędności, jeżeli to jest wskazane ze względu na jej wysokość i na czas, w ciągu którego ma być przechowana.

§ 27. (1) W przypadkach, w których niniejsze rozporządzenie przewiduje złożenie zabezpieczenia, winno ono być złożone do depozytu kasy urzędu skarbowego w pieniądzu lub papierach wartościowych, w których według obowiązujących przepisów wolno umieszczać fundusze osób małoletnich. Przepis § 26 ust. (2) ma odpowiednie zastosowanie.

(2) O wydaniu zabezpieczenia rozstrzyga urząd skarbowy po wysłuchaniu osób interesowanych.

§ 28. Po ukończeniu postępowania egzekucyjnego urząd skarbowy o wyniku zawiadomi wierzyciela.

Dział IV.

Zawieszenie i umorzenie egzekucji.

§ 29. (1) Egzekucja wdrożona ulega zawieszeniu, jeżeli okaże się, że zobowiązany nie ma zdolności do działań prawnych i nie ma zastępcy ustawowego.

(2) Urząd skarbowy zwróci się do sądu o ustanowienie kuratora dla zobowiązanego, który nie ma zastępcy ustawowego.

(3) Zastępca ustawy lub kurator zobowiązanego mogą wnieść zażalenie na czynności egzekucyjne dokonane w czasie, kiedy zobowiązany nie był należycie zastąpiony. Termin do wniesienia zażalenia biegnie od daty, kiedy ustawy zastępca lub kurator otrzymał zawiadomienie o toczącej się egzekucji. Powtórzenia jednak czynności już dokonanych można domagać się tylko wtedy, gdy przy wykonaniu czynności zaszło naruszenie praw zobowiązanego, nie mającego zdolności do działań prawnych.

§ 30. (1) Egzekucja ulega również zawieszeniu w razie śmierci zobowiązanego. Zawieszenie trwa aż do możliwości podjęcia egzekucji z udziałem następców prawnych zmarłego.

(2) Jeżeli następcy prawni zobowiązanego nie objęli spadku albo nie są znani, urząd skarbowy zwróci się do sądu o ustanowienie kuratora celem zastąpienia zmarłego w postępowaniu egzekucyjnym.

§ 31. Egzekucja podlega również zawieszeniu:

a) na żądanie wierzyciela,

b) w czasie zawieszenia czynności urzędu skarbowego wskutek wojny lub innych przeszkód o charakterze siły wyższej.

§ 32. Urząd skarbowy może na prośbę zobowiązanego zawiesić w całości lub w części egzekucję, jeżeli wniesiono zażalenie na czynności organu egzekucyjnego lub odwołanie od decyzji (zarządzenia egzekucyjnego) urzędu skarbowego. W tych przypadkach należy w miarę potrzeby uzależnić zawieszenie egzekucji od dania zabezpieczenia przez zobowiązanego lub za zobowiązanego przez osoby trzecie.

§ 33. (1) W razie odroczenia płatności lub rozłożenia na raty ściąganej należności, pozostają w mocy wszelkie dokonane już czynności egzekucyjne. Urząd skarbowy może jednak uchylić dokonane czynności egzekucyjne, jeżeli utrzymanie ich w mocy jest szkodliwe dla zobowiązanego.

(2) Urząd skarbowy może na prośbę zobowiązanego po dokonaniu zajęcia zawiesić egzekucję, jeżeli zobowiązany wniósł podanie o odroczenie płatności lub rozłożenie na raty

należności, a urząd skarbowy przedstawił wierzycielowi wniesione podanie z wnioskiem przychylnym, o ile sam nie jest wierzycielem uprawnionym do załatwienia podania.

§ 34. Jeżeli w toku egzekucji okaże się, że bezwzględne ściągnięcie należności spowoduje niewątpliwie ruinę gospodarczą zobowiązanego, urząd skarbowy, po należytem zbadaniu jego położenia ekonomicznego, może z urzędu lub na prośbę zawiesić egzekucję albo ją tymczasowo ograniczyć do kwoty, której ściągnięcie nie spowoduje wspomnianego skutku, względnie częściowo lub w całości uchylić zajęcie. O tem należy zawiadomić jednocześnie wierzyciela.

§ 35. (1) Egzekucja nie zostanie wdrożoną bądź też już wdrożona zostanie umorzona:

- a) jeżeli egzekucja nie należy do urzędu skarbowego,
- b) na wniosek wierzyciela,
- c) jeżeli ostatecznem orzeczeniem tytuł wykonawczy został pozbawiony skutków prawnych,
- d) jeżeli egzekucja ze względu na przedmiot, do którego została skierowana lub na osobę, przeciw której została skierowana, jest niedopuszczalną,
- e) jeżeli jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

(2) Przepis ust. (1) nie uwłącza postanowieniom § 7.

§ 36. (1) Organ egzekucyjny zaniecha czynności egzekucyjnej, jeżeli przed jej rozpoczęciem zobowiązany udowodni odroczenie płatności, rozłożenie na raty, zapłatę lub umorzenie należności.

(2) Jeżeli wskutek niezawiadomienia na czas urzędu skarbowego o okolicznościach wymienionych w ust. (1) czynność została chociażby rozpoczęta, koszty tej czynności ponosi zobowiązany, z wyjątkiem przypadku, gdy mimo zajścia takiej okoliczności wierzyciel żądał dokonania czynności egzekucyjnej; w tym ostatnim przypadku koszty ponosi wierzyciel.

§ 37. Zobowiązany może domagać się umorzenia egzekucji z przyczyn, wymienionych w §§ 35 i 36, a ponadto z tego powodu, że:

- a) zarządzenie egzekucyjne jest niezgodne z tytułem wykonawczym;
- b) zarządzono środki egzekucyjne, które nie są przewidziane w niniejszem rozporządzeniu.

§ 38. Osoba trzecia, roszcząca sobie jakiegokolwiek prawo do zajętego majątku lub jego części, winna przed wytoczeniem powództwa przedstawić urzędowi skarbowemu wszystkie zarzuty, które ma zamiar podnieść w powództwie. Urząd skarbowy po zbadaniu zarzutów wyda w ciągu dni 14 odpowiednio

zarządzenia. W razie wytoczenia powództwa bez uprzedniego przedstawienia wszystkich zarzutów urzędowi skarbowemu, osoba trzecia poniesie koszty sporu nawet wtedy, gdyby się z powództwem utrzymała.

Dział V.

Zwolnienie od egzekucji ze względu na osobę zobowiązanego.

§ 39. (1) Zwolnione od egzekucji są osoby i mienia, które nie podlegają jurysdykcji lub właściwości władz krajowych w myśl prawa międzynarodowego, zwyczajów międzynarodowych lub zawartych konwencji, wyjąwszy przypadki, gdy zobowiązany lub jego zwierzchnik udziela zgodę na egzekucję.

(2) Egzekucja nie podlega ograniczeniu, o ile jest skierowaną do rzeczy ruchomych i nieruchomych, które w myśl obowiązujących przepisów odpowiadają za poszukiwaną należność.

§ 40. Czynności egzekucyjne w pomieszczeniach, zajmowanych przez osoby wymienione w poprzednim paragrafie, są dozwolone tylko za zgodą tych osób, lub ich zwierzchników, stosownie do przepisów regulujących ich stosunek służbowy.

§ 41. Wątpliwości w zakresie stosowania §§ 39 i 40 rozstrzyga Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

Dział VI.

Mienie nie ulegające egzekucji.

§ 42. Zwolnione od egzekucji są:

a) sprzęty domowe, pościel, bielizna i ubranie codzienne, niezbędne dla zobowiązanego i członków jego rodziny,

b) przedmioty używane z powodu ułomności przez zobowiązanego i jego rodzinę,

c) zapasy żywności i opału, niezbędne dla zobowiązanego, jego rodziny i jego służby na okres jednego miesiąca,

d) krowa dojna albo dwie kozy lub trzy owce, albo jedna świnia wraz z zapasem paszy i ściółki aż do czasu najbliższych zbiorów, o ile te zwierzęta są niezbędne dla wyżywienia zobowiązanego, jego rodziny i jego służby,

e) przedmioty i surowce, niezbędne do osobistego zarobkowania zobowiązanego, pracującego ręcznie,

f) przedmioty, niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu oraz przyzwoite ubranie zobowiązanego pracującego umysłowo,

g) u zobowiązanego, który pobiera perjodyczne wynagrodzenie z tytułu stosunku służbowego prawnopublicznego, lub

z tytułu umowy o pracę — pieniądze w kwocie odpowiadającej części wynagrodzenia za czas do najbliższego terminu wypłaty,

h) u zobowiązanego, który nie otrzymuje stałego wynagrodzenia za pracę — pieniądze niezbędne dla niego i jego rodziny na utrzymanie przez jeden tydzień,

i) przedmioty, dane zobowiązanemu celem poratowania jego i jego rodziny w razie klęski z powodu nadzwyczajnych wypadków, choroby lub śmierci, oraz zasiłki i wsparcia udzielone w takich przypadkach, o ile przedmioty te lub fundusze dla tych celów są mu jeszcze potrzebne,

j) przedmioty, służące zobowiązanemu i jego rodzinie do wykonywania praktyk religijnych lub niezbędne do nauki,

k) ordery honorowe, obrączki ślubne, listy, papiery rodzinne lub inne papiery osobiste zobowiązanego oraz jego księgi rachunkowe,

l) przedmioty codziennego użytku, potrzebne zobowiązanemu, które mogą być sprzedane tylko za bezcen, a dla zobowiązanego mają znaczną wartość użytkową,

m) przedmioty, które mają służyć do pochowania zmarłego członka rodziny,

n) przedmioty służbie bożej poświęcone.

§ 43. (1) Przedmioty, stanowiące na podstawie przepisów prawa prywatnego przynależność nieruchomości (nieruchomości z przeznaczenia) lub rzeczy głównej, nie ulegają egzekucji oddzielnie od nieruchomości lub rzeczy głównej, której przynależność stanowią.

(2) W przypadkach wątpliwych przedmioty te ustali organ egzekucyjny lub urząd skarbowy protokółarnie, w razie potrzeby po wysłuchaniu opinii biegłych, z uwzględnieniem warunków gospodarczych obiektu.

(3) Nie ulegają również egzekucji oddzielnie od całości przedmioty, niezbędne do utrzymania ruchu kopalni, kolei, komunikacji morskiej, śródlądowej, powietrznej, pocztowej, telegraficznej lub telefonicznej, wreszcie do prowadzenia szpitala i apteki.

§ 44. Nie ulegają egzekucji:

a) wsparcia, wyznaczone zobowiązanemu dla poratowania jego lub jego rodziny w czasie choroby, śmierci lub innej klęski,

b) zasiłki pieniężne z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby i zabezpieczenia na wypadek bezrobocia,

c) sumy i świadczenia w naturze, przeznaczone na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach służbowych,

d) stypendja na kształcenie się,

e) świadczenia perjuryczne, mające charakter nagród honorowych,

f) należności pośmiertne z tytułu zapomogi lub zaopatrzenia jednorazowego pod jakąkolwiek bądź nazwą albo z tytułu ubezpieczenia kosztów pogrzebu,

g) odszkodowania, należące się zobowiązanemu od zakładu ubezpieczeń z umów o ubezpieczenie budynków lub ich przynależności (nieruchomości z przeznaczenia), — jeżeli odszkodowania te według wspomnianych umów lub przepisów prawnych winny być użyte tylko na odbudowanie ubezpieczonych budynków lub na uzupełnienie ich przynależności.

§ 45. Uposażenia służbowe oraz zaopatrzenia emerytalne (uposażenia emerytalne, renty inwalidzkie, pensje wdowie i sieroce) funkcjonariuszów państwowych i samorządowych, zawodowych wojskowych, wynagrodzenia pracowników umysłowych i robotników oraz świadczenia perjodyczne, których celem jest zapewnienie utrzymania należności z tytułu alimentacji, świadczenia pieniężne z tytułu ubezpieczeń społecznych lub renty z jakiegokolwiek innego tytułu prawnego — ulegają egzekucji w przypadkach i na warunkach określonych w obowiązujących ustawach.

§ 46. Dodatki, które zobowiązany otrzymuje na utrzymanie pewnego oznaczonego członka rodziny, ulegają egzekucji tylko na zaspokojenie kosztów leczenia i utrzymania tegoż członka w szpitalu, więzieniu i t. p.

§ 47. (1) Mienie Skarbu Państwa nie podlega egzekucji. Egzekucja przeciwko Skarbowi Państwa odbywa się w ten sposób, że urząd skarbowy przesyła wniosek o przeprowadzenie egzekucji wraz z tytułem wykonawczym władzy, powołanej do zarządzenia wypłaty, celem uiszczenia poszukiwanej należności.

(2) Przepisy poprzedniego ustępu stosują się także do egzekucji przeciwko monopolom państwowym, posiadającym osobowość prawną, oraz przedsiębiorstwom państwowym „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“.

(3) Egzekucja należności, przypadających od innych przedsiębiorstw państwowych, posiadających odrębną osobowość prawną, odbywa się na zasadach ogólnych.

§ 48. (1) Egzekucja należności pieniężnych, przypadających od związków samorządu terytorjalnego, podlega ograniczeniom, wpływającym z obowiązujących w tym względzie przepisów prawnych. Na obszarze, na którym niema odpowiednich przepisów specjalnych, egzekucja z majątku i dochodów związku komunalnego odbywa się po każdorazowym porozumieniu z władzą nadzorczą danego związku komunalnego.

(2) Egzekucja należności, przypadających od przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego, które posiadają odrębną osobowość prawną, nie podlega temu ograniczeniu.

§ 49. Postanowienia §§ 42 — 48 nie naruszają w niczem przepisów prawnych, wydanych przez władzę polskie, któremi uznano pewne przedmioty majątkowe za nieulegające egzekucji w całości lub w części, albo które pozwalają na egzekucję tylko w pewnych warunkach — o ile zwolnienie lub ograniczenie egzekucji z tych przedmiotów nie zostało unormowane niniejszem rozporządzeniem.

Dział VII.

Ogólne postanowienia o postępowaniu.

§ 50. O ile niniejsze rozporządzenie nie zawiera odmiennych przepisów, będą miały do stron i osób trzech, ich pełnomocników, do podań, protokółów i adnotacyj w aktach, wezwań i doręczeń, terminów postępowania wyjaśniającego, dowodów, załatwiania spraw, decyzji, skarg incydentalnych, postanowień egzekucyjnych i karnych — odpowiednie zastosowanie przepisy art. 9 — 81, 84, 92 i 108 — 110 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

§ 51. (1) Od decyzji urzędu skarbowego, o ile w myśl niniejszego rozporządzenia środek odwoławczy nie jest wyłączony, służy zobowiązanemu i wierzycielowi odwołanie do izby skarbowej, której decyzja jest ostateczna.

(2) Odwołania, wniesione po terminie, pozostawia urząd skarbowy bez dalszego biegu.

(3) Decyzje, pozostawiające odwołania bez dalszego biegu, mogą być zaskarżone jedynie z tego powodu, że termin nie został przekroczony.

(4) Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji.

§ 52. Odwołania należy wnosić za pośrednictwem urzędu skarbowego, który decyzję wydał, w ciągu 14 dni od doręczenia decyzji.

§ 53. (1) Odwołania powinny być szczegółowo uzasadnione, podniesione zarzuty powinny być ujęte w formie konkretnej i możliwie zawierać dowody na uzasadnienie tych zarzutów.

(2) Po zbadaniu podniesionych zarzutów i zaoferowanych dowodów oraz po ustaleniu stanu faktycznego i prawnego, izba skarbowa wydaje decyzję.

§ 54. (1) Zażalenia na niezgodne z przepisami postępowania organów egzekucyjnych można wnosić w terminie dni

ośmiu do właściwego urzędu skarbowego; orzeczenia urzędu skarbowego są ostateczne.

(2) Zażalenia nie mają mocy wstrzymującej, urząd skarbowy może jednak w miarę zachodzących okoliczności wstrzymać dalsze kroki egzekucyjne.

§ 55. Decyzje mogą być uchylone i zmienione z urzędu w każdym czasie w trybie nadzoru przez władzę przełożoną, o ile z decyzyj tych strony lub osoby trzecie nie nabyły żadnych praw.

Dział VIII.

Koszty egzekucyjne.

§ 56. Koszty egzekucyjne, o ile niniejsze rozporządzenie inaczej nie stanowi, ciążą na zobowiązanym i podlegają przymusowemu ściągnięciu łącznie z egzekwowaną należnością.

§ 57. (1) Kosztami egzekucyjnymi w egzekucyjnym postępowaniu administracyjnym są:

1. opłaty, określone w załączonej tabeli i uwagach do niej, oraz

2. wydatki poniesione, a zwłaszcza:

- a) koszty publicznych ogłoszeń w pismach,
- b) wynagrodzenia osób trzecich za otwarcie drzwi i schowków, koszty przewozu, przechowania i dozoru zajętych rzeczy, koszty przesyłki zajętych ruchomości do innej miejscowości oraz koszty utrzymania zajętych zwierząt,
- c) wynagrodzenia świadków i biegłych.

(2) Wspólne koszty przeprowadzenia licytacji lub uskutecznienia sprzedaży z wolnej ręki przedmiotów zajętych u dwu lub więcej zobowiązanych rozdziela się pomiędzy wszystkich zobowiązanych, mając na uwadze szczególne okoliczności każdego poszczególnego przypadku.

§ 58. Wydatki w egzekucyjnym postępowaniu władz skarbowych i w egzekucji sądowej ponosi wierzyciel, jeżeli od zobowiązanego nie mogą być ściągnięte. Urząd skarbowy może żądać zaliczki na te wydatki.

C Z E Ś Ć II.

Przepisy szczegółowe.

Dział I.

Egzekucja z ruchomości.

Rozdział I. Zajęcie.

§ 59. (1) Zająć można tylko ruchomości znajdujące się w posiadaniu zobowiązanego. Ruchomości, będące w posiada-

niu osoby trzeciej, można zająć tylko wówczas, gdy ona wyraźnie zgadza się na ich zajęcie.

(2) Nie należy zająć więcej ruchomości ponad te, które są potrzebne do zaspokojenia poszukiwanej należności i kosztów egzekucji.

§ 60. (1) Jeżeli zobowiązany przy zajęciu odmawia wyjaśnień żądanych przez organ egzekucyjny lub daje wyjaśnienia świadomie nieprawdziwe, urząd skarbowy może skazać zobowiązanego na grzywnę do wysokości 500 zł.

(2) Od orzeczenia karnego zobowiązany może wnieść odwołanie do izby skarbowej, bądź w terminie dni siedmiu od daty doręczenia orzeczenia zażądać skierowania sprawy do sądu (art. 618 i nast. k. p. k.).

§ 61. (1) Z ruchomości, należących do gospodarstwa domowego, ulegają zajęciu przedewszystkiem gotówka, następnie przedmioty zbytkowe, jak kosztowności i klejnoty oraz papiery wartościowe.

(2) Zobowiązanemu służy jednak w każdym razie prawo żądania, aby wskazane przezeń przedmioty nie były zajęte, jeżeli inne pozostałe wystarczają według oszacowania na zaspokojenie poszukiwanej należności.

§ 62. W przedsiębiorstwach przemysłowych lub handlowych ulegają zajęciu przedewszystkiem gotówka, potem zapasy wytworów, towarów i surowców, a gdy i te nie wystarczają na zaspokojenie poszukiwanych należności, także inne ruchomości.

§ 63. (1) Zajęcie towarów oddanych przez zobowiązanego do transportu przedsiębiorstwom przewozowym (kolejowym, żeglugowym i innym) może nastąpić tylko wtedy, gdy egzekucja z innego ruchomego majątku zobowiązanego była bezskuteczna, lub gdy zebrane przez urząd skarbowy dane o majątku ruchomym zobowiązanego wskazują, że bez zastosowania tego środka egzekucja byłaby udaremniona lub znacznie utrudniona.

(2) Zajęcie przesyłek może nastąpić podczas transportu, lecz winno być dokonane bądź przed wysłaniem ich z miejsca nadania, bądź przed wydaniem ich odbiorcy po przybyciu przesyłek do miejsca przeznaczenia, o ile towar stanowi jeszcze własność zobowiązanego.

§ 64. (1) Organ egzekucyjny dokonywa zajęcia przez wciągnięcie zajętych ruchomości do protokołu. Zajęcie jest dokonane z chwilą podpisania protokołu przez organ egzekucyjny.

(2) Zobowiązanemu, a w razie oddania zajętej ruchomości pod dozór osoby trzeciej, także dozorca, organ egzekucyjny doręcza odpis protokołu zajęcia.

§ 65. Jeżeli organ egzekucyjny zniewolony jest dalszy ciąg zajęcia odroczyć, powinien, stosownie do okoliczności, poczynać zarządzenia, zapobiegające usunięciu ruchomości jeszcze niezajętych.

§ 66. Jeżeli wierzyciel żąda, by zajęcie odbyło się w jego obecności, urząd skarbowy zawiadomi go o terminie, w którym zajęcie ma być dokonane. Jeżeli wierzyciel mimo zawiadomienia nie stawił się, zajęcie będzie dokonane w jego nieobecności.

§ 67. Jeżeli ruchomości, zajęte na zaspokojenie jednej należności, mają być zajęte jeszcze na zaspokojenie innej należności, organ egzekucyjny dokona nowego zajęcia przez protokółarne zaznaczenie go w protokóle pierwszego zajęcia bez wciągania poszczególnych ruchomości do protokołu.

§ 68. (1) Organ egzekucyjny dokonywa przy zajęciu opisu każdej zajmowanej ruchomości według znamion jej właściwych oraz oznacza jej wartość. Organ egzekucyjny może dokonać oszacowania na podstawie dowodów, okazanych przez zobowiązanego, a w szczególności na podstawie faktur.

(2) Przedmioty ze złota, platyny i srebra nie mogą być oszacowane niżej wartości kruszcu.

§ 69. Jeżeli organ egzekucyjny uzna, że dla należytego oszacowania należy przywołać biegłego, albo jeżeli wierzyciel lub zobowiązany podnoszą zarzuty przeciwko oznaczonej wartości, oszacowanie przez biegłego odbędzie się najpóźniej w ostatnim tygodniu przed terminem licytacji. O terminie oszacowania organ egzekucyjny lub urząd skarbowy zawiadomi wierzyciela i zobowiązanego.

§ 70. (1) Do oszacowania, zarządzonego w myśl poprzedniego paragrafu, urząd skarbowy powoła jednego biegłego. Jeżeli mają być oszacowane ruchomości rozmaitego rodzaju, a niema biegłego, któryby mógł oszacować wszystkie ruchomości, urząd skarbowy powoła biegłego do oszacowania każdej z odrębnych grup ruchomości.

(2) Strona, żądająca oszacowania przez biegłego, winna złożyć na koszty tego oszacowania sumę, odpowiednio oznaczoną przez urząd skarbowy, pod rygorem odrzucenia żądania strony.

§ 71. Na każdej zajętej ruchomości organ egzekucyjny umieści znak, ujawniający nazewną jej zajęcie, a jeżeli to jest niemożliwe, ujawni je nazewną w inny sposób.

§ 72. (1) Zajęte ruchomości organ egzekucyjny odda pod dozór zobowiązanemu lub osobie trzeciej, u której je zajął; jednak z ważnych przyczyn może każdorazem oddać je pod dozór innej osobie, nie wyłączając wierzyciela, choćby to było związane z koniecznością ich przeniesienia.

(2) Dozorca obowiązany jest przechowywać oddane mu pod dozór ruchomości z taką starannością, by nie straciły na wartości, i wydać je na wezwanie urzędu skarbowego lub organu egzekucyjnego. Dozorca nie odpowiada za uszkodzenie lub zaginięcie rzeczy przypadkowe, albo wynikłe wskutek siły wyższej. Dozorca obowiązany jest zawiadomić urząd skarbowy o zamierzonej zmianie miejsca przechowania ruchomości.

(3) Jeżeli zajęte ruchomości pozostawiono w pomieszczeniu należącym do zobowiązanego i dozór powierzono jemu samemu lub członkowi jego rodziny, razem z nim mieszkającemu lub pracującemu, albo domownikowi, dozorca ma prawo zwykłego używania rzeczy, byleby przez to rzecz nie straciła na wartości. To samo stosuje się do przypadku, gdy rzeczy zajęto u osoby trzeciej i pozostawiono pod jej dozorem, o ile osoba ta uprawniona jest do używania rzeczy.

§ 73. Jeżeli organ egzekucyjny zajęte ruchomości oddał pod dozór zobowiązanemu, osobie trzeciej lub wierzycielowi, osoby te sprawują obowiązki dozorczy.

§ 74. Dozorcy, o ile nim nie jest zobowiązany, członek jego rodziny lub domownik, należy się wynagrodzenie za przechowanie i dozór, odpowiednio do poniesionych trudów, w wysokości określonej przez urząd skarbowy.

§ 75. Urząd skarbowy może z ważnych przyczyn zwolnić dozorcę i w jego miejsce ustanowić innego. Odwołanie przeciwko takiej decyzji nie jest dopuszczalne.

§ 76. Z powodu uszkodzenia lub zaginięcia zajętej ruchomości w czasie przechowania jej u dozorczy lub w czasie transportu, zobowiązanemu nie służy żadne roszczenie do wierzyciela, ani do urzędu skarbowego, o ile nie jest dozorcą.

§ 77. (1) Minister Skarbu może zarządzić utrzymywanie osobnych pomieszczeń do przechowywania i dozorowania zajętych ruchomości oraz ich sprzedaży.

(2) W miejscowościach, w których urzędy skarbowe nie posiadają takiego własnego pomieszczenia, związki samorządu terytorjalnego obowiązane są dostarczyć na ten cel odpowiedniego pomieszczenia oraz przechowywać zajęte ruchomości, złożone w tem pomieszczeniu przez organa egzekucyjne.

(3) Do przechowywania i dozorowania zajętych ruchomości w pomieszczeniach, wymienionych w ustępach poprzednich, będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 64. 72—76.

Rozdział II. Sprzedaż.

§ 78. Sprzedaż zajętych ruchomości odbywa się przez publiczną licytację, o ile niniejsze rozporządzenie inaczej nie postanawia.

§ 79. (1) Pieniądze zagraniczne, papiery wartościowe i inne ruchomości, mające cenę targową lub giełdową, urząd skarbowy sprzeda z wolnej ręki po kursie dziennym. O ile sprzedaż taka w miejscu siedziby urzędu skarbowego nie może być dokonana w ciągu tygodnia, urząd skarbowy, na wniosek wierzyciela lub zobowiązanego, albo też z urzędu, prześle je urzędowi skarbowemu w miejscowości, będącej większym ośrodkiem handlowym, celem ich sprzedaży z wolnej ręki za cenę targową lub giełdową, pod warunkiem wszakże, że strona żądająca złoży w terminie oznaczonym przez urząd skarbowy sumę potrzebną na koszty przesyłki i jej ubezpieczenia.

(2) Z powodu uszkodzenia lub zaginięcia przesyłki w czasie transportu, zobowiązanemu nie służy żadne roszczenie do wierzyciela ani do urzędu skarbowego.

(3) Jeżeli sprzedaż przewidziana w ust. (1) nie dojdzie do skutku, urząd skarbowy zarządzi dokonanie sprzedaży przez publiczną licytację.

§ 80. (1) Na wniosek zobowiązanego lub wierzyciela, jak również z urzędu może urząd skarbowy ze względu na ważny interes zobowiązanego lub wierzyciela zarządzić, za zgodą zobowiązanego, a przy drugiej licytacji (§ 92) bez zgody zobowiązanego, by sprzedaż zajętych ruchomości nastąpiła w inny sposób (nie wyłączając sprzedaży z wolnej ręki, sprzedaży w przedsiębiorstwie zobowiązanego, sprzedaży komisowej t. p.), w innym miejscu, jak również by licytację przeprowadził kto inny, niż właściwy organ egzekucyjny.

(2) Przy sprzedaży takiej urząd skarbowy oznaczy cenę, poniżej której sprzedaż nie można dokonać, oraz termin, do którego sprzedaż ma być dokonana.

(3) Przepisy § 79 ust. (2) i (3) mają odpowiednie zastosowanie.

§ 81. (1) Termin licytacji winien być tak wyznaczony, aby licytacja nie odbyła się wcześniej niż piętnastego dnia od daty zajęcia.

(2) Termin licytacji może być wyznaczony na dzień wcześniejszy, niż piętnasty od daty zajęcia, jeżeli ruchomości ulegają szybkiemu zepsuciu lub wskutek opóźnienia sprzedaż straciłyby znacznie na wartości, oraz jeżeli przechowanie posiada za sobą koszty niewspółmierne z ich wartością.

(3) Termin licytacji przedmiotów zajętych u właścicieli, użytkowników lub dzierżawców gospodarstw rolnych winien być tak wyznaczony, aby licytacja nie odbyła się podczas siewów zwyczajnych, wiosennych i jesiennych przez dwa tygodnie i podczas żniw przez cztery tygodnie. Czas siewów i żniw

określają władze skarbowe według stosunków miejscowych, po wysłuchaniu opinii organizacji rolniczych.

§ 82. (1) Licytacja odbędzie się w miejscu, gdzie się znajdują ruchomości.

(2) Na wniosek zobowiązanego lub wierzyciela, jak również z urzędu, licytacja może się odbyć za zgodą zobowiązanego, a przy drugiej licytacji (§ 92) bez zgody zobowiązanego, w innym miejscu, jeżeli to rokuje korzystniejszą sprzedaż. W tym celu urząd skarbowy zarządzi przewiezienie ruchomości na inne miejsce, a w razie potrzeby prześle je innemu urzędowi skarbowemu. Z powodu uszkodzenia lub zaginięcia w czasie transportu, zobowiązanemu nie służy żadne roszczenie do wierzyciela i urzędu skarbowego.

(3) Urząd skarbowy zaniecha przewozu lub przesyłki, jeżeli strona, która wniosek zgłosiła, nie złożyła sumy potrzebnej na koszty przewozu lub przesyłki w terminie przez urząd skarbowy oznaczonym.

§ 83. (1) Urząd skarbowy ogłosi o licytacji przez obwieszczenie, w którym wymieni:

- a) miejsce i czas licytacji,
- b) ruchomości, które mają być sprzedane z podaniem ich rodzaju,
- c) miejsce i czas, w których można ruchomości przed licytacją oglądać,
- d) nazwisko zobowiązanego, jeżeli podanie nazwiska może rokować pomyślniejszą sprzedaż.

(2) Odpis obwieszczenia urząd skarbowy doręczy stronom i dozorczy, o ile nim nie jest zobowiązany.

§ 84. (1) Jeżeli wartość ruchomości, które mają być sprzedane, przewyższa sumę pięciuset złotych, urząd skarbowy zarządzi jednorazowe zamieszczenie obwieszczenia w dzienniku poczytnym w danej miejscowości.

(2) Urząd skarbowy winien umieszczać w dzienniku takim, o ile to jest możliwe, zbiorowe obwieszczenia o terminach sprzedaży ruchomości, należących do różnych zobowiązanych, choćby terminy te przypadały na różne dni.

(3) Na wniosek i koszt wierzyciela lub zobowiązanego urząd skarbowy zarządzi ogłoszenie również w inny, przez wnioskodawcę wskazany, a odpowiedni sposób.

§ 85. Na trzy dni przed dniem licytacji, a gdy licytacja ma się odbyć wcześniej, niż po czterestu dniach od daty zajęcia, urząd skarbowy na jeden dzień przed wyznaczonym terminem, lub w wyjątkowych przypadkach nawet w dniu licytacji, zarządzi przybicie obwieszczenia na tablicy urzędu skarbowego, na drzwiach zewnętrznych domu, gdzie się odbyć ma

licytacja, na tablicy ogłoszeń najbliższego zarządu miejskiego lub gminnego, a nadto, o ile to uzna za potrzebne, zarządzi ogłoszenie w sposób, w danej miejscowości zwyczajem przyjęty, w takich miejscach, w których ogłoszenie może przyczynić się do rozpowszechnienia wiadomości o licytacji.

§ 86. Przetarg rozpoczyna się od wywołania ceny. Cena wywołania jest sumą oszacowania.

§ 87. (1) Licytacja poczytuje się za niedosłą do skutku, jeżeli w niej nie weźmie udziału przynajmniej dwóch licytantów, jak również, jeżeli żaden z uczestniczących nie poda ceny wyższej ponad oszacowanie.

(2) W przetargu nie mogą uczestniczyć organ egzekucyjny prowadzący licytację, zobowiązany oraz organ bezpieczeństwa, obecny w charakterze urzędowym.

§ 88. Na sprzedaż będą wystawione kolejno poszczególne ruchomości lub poszczególne grupy, obejmujące ruchomości tego samego rodzaju, z wymienniem sumy oszacowania i sumy wywołania. Zobowiązany może żądać, aby ruchomości były wystawione na sprzedaż w kolejności przez niego wskazanej.

§ 89. Przetarg odbywa się ustnie. Zaofiarowana cena przestaje wiązać uczestnika licytacji, jeżeli inny uczestnik postąpił cenę wyższą.

§ 90. Przybicie zostanie udzielone osobie, która ofiarowała najwyższą cenę, jeżeli po trzykrotnem wezwaniu do dalszych postąpień nikt więcej nie zaofiarował.

§ 91. (1) Wierzyciel lub zobowiązany mogą wnieść sprzeciw na udzielone przybicie w razie naruszenia przepisów o publicznym charakterze licytacji, o najniższej cenie nabycia i o wyłączeniu od udziału z przetargu. Sprzeciw winien być zgłoszony do protokołu licytacji.

(2) O sprzeciwie rozstrzyga urząd skarbowy, a w razie gdy tenże licytację przeprowadza — izba skarbowa.

(3) Od rozstrzygnięcia tego niema środka odwoławczego.

(4) Gdyby rozstrzygnięcie sprzeciwu nie nastąpiło w ciągu dwóch tygodni, nabywca może zrzec się nabycia i odebrać zapłaconą sumę.

(5) Niema sprzeciwu na udzielenie przybicia ruchomości, które ulegają szybkiemu zepsuciu.

§ 92. (1) Jeżeli w pierwszym terminie licytacja nie doszła do skutku, wyznaczony zostanie nowy termin przetargu publicznego.

(2) Nowy przetarg publiczny może być wyznaczony po podaniu o tem do publicznej wiadomości co najmniej na trzy

dni przed jego terminem. W przypadkach przewidzianych w § 81 ust. (2) termin ten może być skrócony.

(3) Na drugim przetargu publicznym ruchomości mogą być sprzedane nawet niższe sumy oszacowania.

§ 93. (1) Nabywca obowiązany jest cenę licytacji uiścić natychmiast po udzieleniu mu przybicia. Nabywca, który nie zapłacił natychmiast całej ceny, traci prawo wynikłe z przybicia. Organ egzekucyjny wystawi niezwłocznie ruchomość ponownie na licytację. Pierwszy nabywca nie ma prawa uczestniczenia w przetargu na tę ruchomość.

(2) Nabywca, który nie złożył natychmiast całej ceny, obowiązany jest zapłacić jedną dziesiątą część tej ceny. Jeżeli sumy tej natychmiast nie zapłaci, ściągnięta ona będzie w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 94. Jeżeli cena licytacyjna przewyższa sumę dwudziestu tysięcy złotych, nabywca winien złożyć natychmiast jedną dziesiątą część tej ceny, resztę zaś złożyć do godziny dwunastej dnia następnego. Gdy nabywca w tym terminie nie zapłaci całej ceny, traci złożoną jedną dziesiątą część, licytacja zaś uznana będzie za niedoszłą do skutku.

§ 95. Dziesiąta część ceny licytacyjnej, ściągnięta od nabywcy w myśl dwóch poprzednich paragrafów, użyta będzie na zaspokojenie poszukiwanej należności, a w przypadku zupełnego jej zaspokojenia otrzyma ją zobowiązany.

§ 96. Nabywca, jeżeli jest jedynym wierzycielem egzekucyjnym, ma prawo swoją poszukiwaną należność zaliczyć na cenę nabycia.

§ 97. (1) Nabywca, który zapłacił całą cenę licytacyjną, staje się właścicielem nabytej ruchomości i winien ją natychmiast odebrać.

(2) Ruchomości sprzedanych nie wydaje się nabywcy, jeżeli do protokołu licytacji zgłoszono sprzeciw na udzielenie przybicia w przypadku, gdy taki sprzeciw jest dopuszczalny.

§ 98. Nabywca nie może domagać się ani unieważnienia nabycia, ani zmniejszenia ceny nabycia z powodu wad ruchomości, z powodu wadliwego oszacowania lub z jakiegokolwiek innej przyczyny.

Rozdział III. Wyjawienie majątku.

§ 99. Przepisy ustaw o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, dopuszczające sądową przysięgę wyjawienia majątku, mają zastosowanie, gdy administracyjna egzekucja z ruchomości nie doprowadziła do zupełnego zaspokojenia poszukiwanej należności, albo gdy już z protokołu zajęcia wynika, że z ruchomości należność ta nie będzie w całości zaspokojona,

albo jeżeli osoby trzecie zgłosiły prawa, uzasadniające zwolnienie zajętych ruchomości od egzekucji, a w posiadaniu zobowiązanego niema innej ruchomości, wystarczającej na zaspokojenie należności.

D z i a ł II.

Egzekucja z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych.

§ 100. (1) Do egzekucji wierzytelności pieniężnych lub innego prawa majątkowego urząd skarbowy przystępuje przez ich zajęcie. Celem zajęcia urząd skarbowy:

a) wezwie dłużnika wierzytelności lub prawa, aby należnej od niego sumy lub świadczenia nie uiszczał zobowiązanemu, a należne sumy wpłacił urzędowi skarbowemu lub złożył do depozytu sądowego;

b) zawiadomi zobowiązanego, że nie wolno mu zajętej sumy lub innego świadczenia odebrać, ani niemi rozporządzać, jak również nie wolno mu rozporządzać zabezpieczeniem dla nich ustanowionem.

(2) Jednocześnie urząd skarbowy wezwie dłużnika zajętej wierzytelności lub prawa, aby w ciągu tygodnia złożył oświadczenie:

a) czy przyznaje, że zobowiązanemu należy się od niego zajęta wierzytelność lub czy uznaje zajęte prawo;

b) czy zajęta wierzytelność uiszcza, czy też i z jakich przyczyn odmawia uiszczenia;

c) czy i w którym sądzie lub przed jaką władzą toczy się albo toczyła się sprawa o zajęta wierzytelność lub prawo.

(3) Zajęcie jest dokonane z chwilą doręczenia wezwania dłużnikowi zajętej wierzytelności lub prawa.

(4) Koszty, związane ze złożeniem oświadczenia, urząd skarbowy obowiązany jest zwrócić dłużnikowi zajętej wierzytelności lub prawa na jego żądanie.

§ 101. Jeżeli prawo majątkowe, które ma być zajęte, jest tego rodzaju, iż niema ściśle określonej osoby, obciążonej obowiązkiem wobec zobowiązanego, zajęcie jest dokonane z chwilą doręczenia zawiadomienia zobowiązanemu.

§ 102. Na żądanie wierzyciela urząd skarbowy sporządzi opis zajętego prawa majątkowego.

§ 103. (1) Jeżeli ma być zajęta wierzytelność, przypadająca zobowiązanemu od Skarbu Państwa lub związku samorządu terytorjalnego, albo od funduszków w ich zarządzie będących, za dłużnika wierzytelności uważa się urząd, który powołany jest do wydania polecenia wypłaty. Na żądanie wie-

rzyciela wezwanie doręczone będzie także kasie, która ma dokonać wypłaty zobowiązanemu; kasa wstrzyma wypłatę, choëby już otrzymała polecenie wypłacenia zobowiązanemu należnej sumy.

(2) Wskazanie urzędu, który jest powołany do wydania polecenia wypłaty, i kasy, która ma dokonać wypłaty, jest obowiązkiem wierzyciela.

§ 104. Dłużnik zajętej wierzytelności lub innego prawa majątkowego, który na wezwanie urzędu skarbowego nie złoży należytego oświadczenia, odpowiada według zasad prawa cywilnego za wyrządzoną przez to wierzycielowi szkodę.

§ 105. Zajęcie sum, płatnych perjodycznie, obejmuje także wypłaty przyszłe, o ile to jest potrzebne do zaspokojenia poszukiwanej należności.

§ 106. Bez potrzeby ponownego zajęcia, zajęcie płac i innych sum, przypadających ze stosunku służbowego, obowiązuje także osobę, na którą przeszły obowiązki poprzedniego słuźbodawcy, o ile ta osoba o zajęciu wiedziała.

§ 107. (1) Urząd skarbowy poleci organowi egzekucyjnemu odebranie zobowiązanemu dokumentów, stanowiących dowód wierzytelności lub innego prawa majątkowego i złoży je do depozytu kasy urzędu skarbowego.

(2) Jeżeli wierzyciel zgłasza wnioszek, aby odebranie odbyło się w jego obecności, urząd skarbowy zawiadomi go o terminie tej czynności. W razie niestawienia się wierzyciela czynność będzie dokonana w jego nieobecności.

§ 108. (1) Urząd skarbowy do wysokości poszukiwanej należności może z mocy zajęcia wykonać wszelkie prawa zobowiązanego celem poszukiwania zajętej sumy lub świadczenia.

(2) Zobowiązany winien udzielić urzędowi skarbowemu wszelkich wyjaśnień, potrzebnych do dochodzenia praw przeciwko dłużnikowi zajętej wierzytelności lub prawa.

§ 109. (1) Zajęcie wierzytelności i innego prawa majątkowego, związanych z posiadaniem dokumentu, odbywa się przez odebranie dokumentu zobowiązanemu lub osobie trzeciej, która zgadza się na wydanie dokumentu.

(2) Zajęcie wierzytelności lub prawa jest dokonane z chwilą spisania protokołu stwierdzającego odebranie dokumentu.

§ 110. (1) Jeżeli wierzytelność, związana z posiadaniem dokumentu, może być zaraz lub po wypowiedzeniu odebrana, urząd skarbowy dokona wypowiedzenia i podejmie poszukiwaną sumę; również dokona czynności zachowawczych z urzędu lub na wnioszek wierzyciela lub zobowiązanego, jeżeli zajdzie tego potrzeba.

(2) W razie potrzeby przedsięwzięcia innych czynności celem ściągnięcia zajętej wierzytelności, urząd skarbowy może zgłosić do sądu wnioski o ustanowienie kuratora. Sąd według swego uznania może kuratorem ustanowić także wierzyciela.

(3) To samo stosuje się odpowiednio do innych praw majątkowych, związanych z posiadaniem dokumentu.

§ 111. Następane zajęcia wierzytelności lub prawa majątkowego, związanych z posiadaniem dokumentu, będą dokonywane przez protokółarne zaznaczenie na protokóle pierwszego zajęcia.

§ 112. (1) Jeżeli zajęte zostało prawo majątkowe, z mocy którego mają być wydane ruchomości zobowiązanemu, będą one wydane organowi egzekucyjnemu w miejscu, gdzie miały być wydane zobowiązanemu.

(2) Przez zajęcie prawa dokonane jest zajęcie wydanych organowi egzekucyjnemu ruchomości. Dalsza egzekucja z tych ruchomości prowadzona będzie według przepisów o egzekucji z ruchomości.

§ 113. Jeżeli zostało zajęte prawo, z mocy którego zobowiązany może żądać podziału majątku, zajęcie w stosunku do zobowiązanego obejmuje ruchomości, wierzytelności i prawa, które przy podziale mu przypadną. Jeżeli urząd skarbowy w ciągu trzech miesięcy po ukończeniu podziału nie rozpocznie egzekucji z mienia przypadłego zobowiązanemu, ruchomości, wierzytelności i prawa, do których egzekucji nie skierował, będą wolne od zajęcia.

§ 114. W razie zajęcia prawa majątkowego, gdy osoba obciążona obowiązkiem ma według wyboru zobowiązanego albo zapłacić sumę pieniężną, albo spełnić inne świadczenie, prawo wyboru przechodzi na urząd skarbowy, jeżeli zobowiązany, wezwany przez urząd skarbowy do dokonania wyboru, w ciągu tygodnia z tego prawa nie skorzysta.

§ 115. Jeżeli obowiązek dłużnika zajętej wierzytelności lub innego prawa majątkowego zależy od świadczenia wzajemnego, które ma dopełnić zobowiązany, a które polega na wydaniu rzeczy, znajdującej się w jego władaniu, urząd skarbowy poleci organowi egzekucyjnemu odebranie tej rzeczy zobowiązanemu, o ile jego obowiązek wydania rzeczy dłużnikowi zajętej wierzytelności lub prawa jest już orzeczony prawomocnym wyrokiem lub stwierdzony innym tytułem egzekucyjnym.

§ 116. Jeżeli wierzytelność lub prawo majątkowe jest zabezpieczone poręczeniem albo prawem zastawu, niewciągnięciem do księgi hipotecznej, urząd skarbowy na wniosek wierzyciela zawiadomi także poręczyciela albo właściciela przed-

miotu lub prawa, zastawem obciążonego, iż zajętej sumy lub świadczenia nie wolno uiścić zobowiązanemu.

§ 117. W razie zajęcia prawa majątkowego, jeżeli wykonanie praw zobowiązanego przez urząd skarbowy natrafia na znaczne trudności, sąd na wniosek urzędu skarbowego wyznaczy kuratora celem wykonania tych praw. Bliższe oznaczenie czynności kuratora należy do sądu.

§ 118. (1) Jeżeli wykonanie zajętego prawa majątkowego zobowiązanego nie doprowadza do zaspokojenia poszukiwanej należności, urząd skarbowy może zarządzić sprzedaż prawa, chyba, że sprzedaż wyrządziłaby znaczną szkodę zobowiązanemu.

(2) Do sprzedaży stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży ruchomości.

CZEŚĆ III.

Zabezpieczenie.

§ 119. (1) Zabezpieczenie należności przed terminem jej płatności może nastąpić na podstawie tytułu wykonawczego (§ 14 ust. (1)) na wniosek wierzyciela, w tych wyjątkowych przypadkach, gdy istnieje niebezpieczeństwo co do otrzymania zaspokojenia w razie zwłoki.

(2) Wniosek, do którego należy dołączyć tytuł wykonawczy (§ 14 ust. (1)), powinien zawierać przyczyny, dla których wierzyciel żąda zabezpieczenia, wskazanie majątku, na którym należność ma być zabezpieczoną i uprawdopodobnienie niebezpieczeństwa w zwłoce. We wniosku może być podana wysokość kaucji, przez której złożenie zobowiązany może się uwolnić od wykonania zabezpieczenia oraz wysokość kaucji, którą wierzyciel zaofiarowuje celem zwolnienia się od obowiązku uprawdopodobnienia niebezpieczeństwa w zwłoce.

§ 120. (1) Celem zabezpieczenia urząd skarbowy może:

a) zarządzić zajęcie i przechowanie rzeczy ruchomych zobowiązanego,

b) wydać zobowiązanemu zakaz pozbycia i obciążenia swoich rzeczy ruchomych, jak również rozporządzania swymi wierzytelnościami pieniężnymi i innymi prawami majątkowymi, niezabezpieczonymi na nieruchomościach.

(2) O ile posiadane przez zobowiązanego ruchomości, niezahipotekowane wierzytelności pieniężne i inne prawa majątkowe nie dają dostatecznego zabezpieczenia, a zobowiązany posiada majątek nieruchomy, wierzytelności pieniężne lub inne prawa majątkowe, obciążające majątek nieruchomy osób trzecich, wówczas urząd skarbowy może wystąpić do sądu

o zabezpieczenie należności na wspomnianych wyżej przedmiotach.

§ 121. (1) Zabezpieczenie należności przeciwko Skarbowi Państwa nie jest dopuszczalne, a przeciwko samorządowi terytorjalnemu może nastąpić tylko za zezwoleniem właściwej władzy nadzorczej.

(2) Nie podlegają zabezpieczeniu rzeczy i prawa, z których egzekucja nie jest dopuszczalna oraz rzeczy ulegające szybkiemu zepsuciu.

(3) Zajęta gotówka zobowiązanego oraz jego papiery wartościowe będą wniesione do depozytu kasy urzędu skarbowego.

(4) Sprzedaż egzekucyjna nie jest dopuszczalna, chyba że sam zobowiązany zażąda takiej sprzedaży.

(5) Dłużnik wiarygodności, którą zobowiązany w myśl otrzymanego zakazu nie może rozporządzać, obowiązany jest na żądanie urzędu skarbowego, po udejęciu płatności, złożyć sumę dłużną do depozytu kasy urzędu skarbowego.

§ 122. Urząd skarbowy w zarządzeniu zabezpieczenia oznaczy należność, która ma być zabezpieczona, jej wysokość, majątek poddany zabezpieczeniu, sposób i zakres zabezpieczenia, niemniej kaucję, którą zobowiązany może złożyć w celu zapobieżenia wykonania lub uchylenia zabezpieczenia w razie jego wykonania, a ewentualnie kaucję, którą wierzyciel ma złożyć przed wykonaniem zarządzenia.

§ 123. (1) Zobowiązany może przeciwko zarządzeniu zabezpieczenia wnieść odwołanie lub umotywowany sprzeciw. O sprzeciwie rozstrzyga urząd skarbowy, który przed swą decyzją może wezwać wierzyciela do oświadczenia się oraz przeprowadzić odpowiednie dochodzenia.

(2) W decyzji swej urząd skarbowy może wydane zarządzenie zabezpieczenia w całości lub części zatwierdzić, zmienić lub uchylić, a także uzależnić wykonanie tej decyzji od złożenia kaucji przez jedną lub obie strony.

§ 124. (1) Obowiązek oraz termin złożenia kaucji, tudzież jej wysokość w przypadkach, wymienionych w §§ 122 i 123, określa urząd skarbowy według swobodnej oceny.

(2) Kaucję składa się w sposób, określony w § 27, lub przez zabezpieczenie hipoteczne na miejscu, uznanem przez urząd skarbowy za wystarczające lub w inny sposób, jaki ustalą rozporządzeniem Ministra Skarbu.

§ 125. Za czynności zabezpieczenia nie pobiera się kosztów egzekucyjnych, z wyjątkiem wydatków poniesionych. Do tych wydatków przepis § 58 ma odpowiednie zastosowanie.

CZEŚĆ IV.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 126. (1) Czynności egzekucyjne, wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, będą prowadzone nadal przez władze i organa egzekucyjne, właściwe według niniejszego rozporządzenia, według przepisów tegoż rozporządzenia.

(2) Opłaty egzekucyjne (§ 57 ust. (1) p. 1) nie będą jednak pobierane w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia, o ile w sprawach wszczętych (ust. 1)) pobrano je już od zobowiązanego za wszystkie czynności egzekucyjne w myśl przepisów dotychczasowych.

(3) Rozporządzenia Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, określą sposób ustalenia należności nieściągalnych oraz termin przekazania urzędowi skarbowym należności ściągalnych do dalszej egzekucji.

§ 127. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Skarbu oraz innym zainteresowanym ministrom — każdemu według właściwości.

§ 128. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą:

a) od dnia 1 sierpnia 1932 r. na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem miast, będących siedzibami urzędów wojewódzkich,

b) od dnia 1 września 1932 r. na obszarze miast, będących siedzibami urzędów wojewódzkich z wyjątkiem Warszawy, Łodzi i Lwowa,

c) od dnia 1 października 1932 r. na obszarze Warszawy, Łodzi i Lwowa.

(2) Z dniem uzyskania mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia na poszczególnych obszarach Rzeczypospolitej ulegają zawieszeniu, na czas jego obowiązywania, wszelkie dotychczasowe przepisy sprzeczne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia oraz wszelkie przepisy, dotyczące przedmiotów unormowanych w niniejszem rozporządzeniu.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 25 czerwca 1932 r.

o wyłączeniu niektórych rodzajów świadczeń pieniężnych z pod egzekucji urzędów skarbowych,

Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 581.

Na podstawie art. 1 ust. 2) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejściu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe

oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) zarządza się co następuje:

§ 1. Określona w art. 1 ust. 1) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) właściwość urzędów skarbowych do przymusowego ściągania świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym, nie obejmuje następujących należności:

a) należności wynikających z zarządzeń administracyjnych władz wojskowych, a potrąconych w trybie ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312), zmienionej ustawą z dnia 28 stycznia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 122);

b) należności ściąganych na mocy orzeczeń, wydanych w postępowaniu cywilnym przez sądy grodzkie w b. zaborze rosyjskim;

c) kar podporządkowych, nakładanych w postępowaniu niespornem w b. zaborze pruskim;

d) kosztów postępowania sądowego cywilnego w b. zaborze pruskim;

e) kar pieniężnych w celu wymuszenia, nakładanych na podstawie art. 108 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341);

f) kar pieniężnych celem przymuszenia, nakładanych na podstawie art. 45—48 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342);

g) grzywien, nakładanych przez władze administracji ogólnej w trybie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365);

h) grzywien, nakładanych przez wojewodów na podstawie art. 62 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86);

i) taks, opłat i kar na rzecz funduszu kuracyjnego pobieranych na podstawie art. 34 pkt. 2 i 35 pkt. 6 ustawy z dnia 23 marca 1922 r. o uzdrowiskach (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 254), w brzmieniu nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 331);

j) należności, wymienionych w art. 29 ustawy z dnia 10 czerwca 1921 roku w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego w brzmieniu obwieszczenia Ministra Reform Rolnych (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 75, poz. 609).

§ 2. Egzekucję należności przeprowadzają, o ile chodzi o

a) należności, wymienione w § 1 lit. a) — władze wojskowe na podstawie przepisów dotychczasowych;

b) należności, wymienione w § 1 lit. b) — sądowe organa egzekucyjne lub organa gminne na zasadzie dotychczasowych przepisów;

c) należności, wymienione w § 1 lit. c) i d), — sądowe organa egzekucyjne na zasadzie dotychczasowych przepisów;

d) należności, wymienione w § 1 lit. e), f), g) i h) — władze administracji ogólnej na podstawie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342);

e) należności, wymienione w § 1 lit. i) — wydziały wykonawcze komisij uzdrowiskowych na podstawie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342);

f) należności, wymienione w § 1 lit. j) — według wyboru Państwowego Banku Rolnego albo urzędy skarbowe albo władze sądowe.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrom: Skarbu, Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych oraz Reform Rolnych — każdemu we właściwym zakresie działania.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1932 r.

Ustawa

z dnia 14 marca 1933 r

o przekazywaniu bankom państwowym zarządu i ściągania niektórych bezspornych prywatno-prawnych roszczeń Skarbu Państwa,

Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 147.

Art. 1. (1) Upoważnia się Ministra Skarbu do przekazywania swych kompetencyj w zakresie zarządu i ściągania bezspornych prywatno-prawnych roszczeń Skarbu Państwa, otrzymanych na podstawie traktatów pokoju po b. państwach zaborczych, bądź też powstałych w związku z wykonaniem przez

Polskę tych traktatów, Państwowemu Bankowi Rolnemu lub Bankowi Gospodarstwa Krajowego zależnie od charakteru roszczenia.

(2) Bezsporne w rozumieniu ustawy niniejszej są roszczenia, uznane co do zasady i wysokości przez dłużnika, bądź ustalone prawomocnymi wyrokami sądowemi.

Art. 2. (1) Zarząd roszczeniami, wymienicznemi w art. 1, obejmuje utrzymywanie ich w ewidencji, odraczanie ustanowionych terminów spłat i udzielanie innych ulg dłużnikom, przyjmowanie i kwitowanie wpłat oraz wszelkiego rodzaju inne czynności administracyjne, odnoszące się do tych roszczeń.

(2) Ściąganie nie uiszczonych roszczeń nastąpi według uznania banku bądź w trybie egzekucji administracyjnej, przewidzianej w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342), bądź w trybie postępowania sądowego. Na czas obowiązywania ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) zamiast według przepisów powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. wymienione roszczenia będą ściągane według tej ostatniej ustawy i rozporządzeń, na jej podstawie wydanych.

Art. 3. Na pokrycie wydatków, związanych z administracją przekazanych hroszczeń, banki, wymienione w art. 1, będą pobierały ze ściągniętych sum dodatek administracyjny w wysokości, którą określa w drodze rozporządzeń Minister Skarbu na wniosek rad nadzorczych tych banków.

Art. 4. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. VIII.

§ 1. Minister Sprawiedliwości może oznaczyć w drodze rozporządzenia okręgi sądów grodzkich, w których egzekucję z ruchomości celem zaspokojenia należności pieniężnych, nie przewyższających pięciuset złotych, przeprowadza samorządowa władza miejska lub gminna, gdy egzekucja ma być przeprowadzona poza siedzibą komornika.

Egzekucja
władz
gminnych.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może również obniżyć dla poszczególnych okręgów sumę, wymienioną w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. W zakresie czynności egzekucyjnych władza samorządowa podlega sądowi.

Podczas gdy przepis art. VII p. w. p. e. zawiera wyjątek od zasad prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, zarówno pod względem sposobu postępowania, jak i ze względu na organy do przeprowadzenia egzekucji powołane, to przepis art. VIII p. w. p. e. wprowadza wyjątek jedynie w tym ostatnim kierunku. Nie zawiera on bowiem żadnych postanowień w przedmiocie postępowania, wobec czego w przypadkach egzekucji w nim przewidzianych, postępowanie stosować się winno do przepisów prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, chociaż przeprowadzają je inne organy niż w tem prawie przewidziane.

Warunkiem zastosowania art. VIII p. w. p. e. jest:

1) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, zarządzające stosowanie tego przepisu w okręgach wyraźnie wymienionych sądów grodzkich,

2) aby chodziło o egzekucję z ruchomości celem zaspokojenia wierzytelności pieniężnych, nieprzekraczających pięciuset złotych,

3) aby w miejscowości, w której ma być przeprowadzona egzekucja, nie miał siedziby komornik.

Przy ustaleniu właściwości władzy samorządowej do przeprowadzenia egzekucji stosownie do art. VIII p. w. p. e. należy analogicznie stosować przepis art. 16 k. p. c., według którego „do wartości przedmiotu sporu nie wlicza się odsetek, pożytków i kosztów, żądanych obok roszczenia głównego“. Decydować więc będzie tylko suma kapitałowa wierzytelności bez doliczenia należitości ubocznych, chyba, że chodzi o ściągnięcie np. samych kosztów lub procentów.

Jeżeli komornik nie ma wprawdzie siedziby w miejscowości, w której ma być przeprowadzona egzekucja, ale ma ją w miejscu siedziby władzy gminnej, której ta miejscowość podlega, to przepis art. VIII p. w. p. e., mimo zachodzących innych warunków, nie będzie miał zastosowania. Celem tego przepisu jest bowiem ułatwienie i przyspieszenie postępowania oraz zaoszczędzenie kosztów egzekucyjnych, a nie zachodzi ani jedno, ani drugie tam, gdzie na miejsce przeprowadzenia egzekucji władza gminna musiałaby się udawać z tego samego miejsca, co i komornik.

Na czynności władzy samorządowej, przeprowadzającej egzekucję stosownie do art. VIII p. w. p. e., służy osobom interesowanym skarga z art. 512 k. p. c. do sądu grodzkiego tak, jak na czynności komornika.

Art. IX.

Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzeń:

1) wyda instrukcję dla komorników, w której oznaczy także przypadki, w jakich zastępstwo komornika może być poruczone osobom, odbywającym służbę przygotowawczą na urząd komornika;

2) wyda takse wynagrodzenia komorników, tudzież biegłych, wezwanych w postępowaniu egzekucyjnym, osób, którym poruczono dozór zajętych ruchomości, oraz — w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych — takse wynagrodzenia gmin za ich czynności w sądowym postępowaniu egzekucyjnym;

3) ustali brzmienie klauzuli wykonalności;

4) oznaczy przypadki, w których komornik powinien złożyć do depozytu sądowego papiery

na okaziciela, dokumenty, klejnoty i przedmioty ze złota, platyny i srebra tudzież inne kosztowności;

5) oznaczy sposób prowadzenia wykazu osób, na które włożony był obowiązek złożenia przysięgi wyjawienia, tudzież

6) oznaczy techniczne sposoby opisu i oszacowania nieruchomości.

Instrukcję dla komorników, zawartą w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 946, p. w dodatku II niniejszego wydawnictwa.

W myśl § 42 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 grudnia 1932 o komornikach, Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 886 (p. dodatek III) zastępcą komornika może być tylko komornik innego okręgu lub urzędnik pełniący czynności sekretarza sądowego.

Taksę wynagrodzenia komorników zawiera rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 948 (p. w dodatku V).

W myśl § 22 instrukcji dla komorników, wynagrodzenie biegłych w postępowaniu egzekucyjnym oznacza komornik przy zastosowaniu przepisów o wynagrodzeniu biegłych sądowych (p. rozporządzenie Min. Sprawiedl. z dnia 15 grudnia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 944 niżej).

O wynagrodzeniu gmin za czynności egzekucyjne w egzekucji administracyjnej p. rozporządzenie Min. Sprawiedl. w porozumieniu z Min. Spr. Wewn. z dnia 21 lutego 1929, Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 121 przy art. VII p. w. p. e.

Brzmienie klauzuli wykonalności ustala § 23 reg. cyw. (p. w dodatku I).

Przypadki, w których komornik obowiązany jest złożyć do depozytu sądowego papiery wartościowe, dokumenty, klejnoty i t. d. oznacza § 24 instrukcji dla komorników (p. w dodatku II).

Sposób prowadzenia wykazu osób, na które włożono obowiązek złożenia przysięgi wyjawienia, oznaczają przepisy §§ 88—90 reg. cyw. (p. w dodatku I).

Postępowanie przy opisie i oszacowaniu nieruchomości określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 947 (p. przy art. 666 k. p. c.).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 15 grudnia 1932 r.

o należnościach świadków, biegłych (łumaczów) i stron w sprawach cywilnych,

Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 944.

Na podstawie art. 46 p. 2—4 przepisów o kosztach sądowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 93, poz. 805) zarządzam co następuje:

R o z d z i a ł I.

O należnościach świadków.

§ 1. Należności świadków obejmują: zwrot wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem do sądu, oraz wynagrodzenie za utratę zarobku (art. 303 k. p. c.).

§ 2. Wydatki konieczne, związane ze stawiennictwem do sądu, składają się z niezbędnych kosztów podróży od miejsca zamieszkania świadka, uwidocznionego w wezwaniu, do miejsca urzędowania sądu i zpowrotem, oraz strawnego.

§ 3. Za niezbędne koszty podróży uważa się koszty przejazdu środkiem transportu masowego (koleje, tramwaje, autobusy i t. p.), odbytego klasą najniższą, w braku zaś takiego środka — koszty przejazdu innym najtańszym z dostępnych środków lokomocji.

§ 4. Jeżeli świadek odbył podróż swoim środkiem lokomocji lub pieszo, należy mu przyznać koszty przejazdu, jakiego mu się należały w myśl przepisów rozporządzenia niniejszego.

§ 5. Wysokość strawnego określa sąd według swego uznania w sumie nie większej niż 10 zł dziennie.

§ 6. Będący w służbie czynnej funkcjonariusze państwowi i osoby wojskowe otrzymują koszty podróży i diety według norm, ustanowionych dla podróży służbowych, jeżeli okoliczności, o których mają zeznawać, pozostają w związku z wykonywaniem ich urzędu lub służby; w innych przypadkach stosuje się do nich zasady ogólne.

§ 7. Wynagrodzenie za utratę zarobku służy tylko osobom, pobierającym płacę za każdy dzień pracy.

Wynagrodzenie to określa sąd według swego uznania w sumie nie większej niż 10 zł dla pracownika umysłowego i 5 zł dla pracownika fizycznego.

§ 8. Jeżeli ta sama osoba będzie przesłuchana w kilku sprawach cywilnych tego samego dnia, wówczas należność jej oblicza się jak za jedną sprawę, sumę zaś rozdziela się równomiernie pomiędzy wszystkie sprawy.

§ 9. Świadkom służy prawo do należności także wtedy, gdy na wezwanie sądu stawili się, lecz nie zostali przesłuchani.

§ 10. Świadkowie, którzy stawili się bez wezwania sądowego, nie mają prawa do należności, chyba że sąd ich przesłuchał.

Rozdział II.

O należnościach biegłych (i tłumaczy).

§ 11. Należności biegłych obejmują wynagrodzenie za stawiennictwo do sądu i za wykonaną pracę (art. 313 k. p. c.).

§ 12. Do wynagrodzenia biegłych za stawiennictwo w sądzie stosuje się odpowiednio przepisy §§ 1—9 rozporządzenia niniejszego z tą zmianą, że wynagrodzenie za utratę zarobku przyznaje się tylko w razie nieprzesłuchania biegłego, wezwanego do sądu, i że przepis § 8 dotyczy wyłącznie kosztów przejazdu i strawnego.

§ 13. Wysokość wynagrodzenia biegłego za wykonaną pracę określa sąd po jego wysłuchaniu z uwzględnieniem wymaganych od niego kwalifikacyj, czasu i trudu, koniecznego do wykonania pracy.

§ 14. Jeżeli coś do określenia wynagrodzenia pewnych kategorii biegłych istnieją przepisy szczególne, należy biegłym tym przyznawać wynagrodzenie w myśl tych przepisów.

§ 15. Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do tłumaczy (art. 290 § 2 k. p. c.).

R o z d z i a ł III.

O należnościach strony.

§ 16. Należności strony, wezwanej do osobistego stawienia, obejmują zwrot kosztów podróży i wynagrodzenie za utratę zarobku (art. 100 k. p. c.).

§ 17. Do określenia zwrotu kosztów podróży i wynagrodzenia za utratę zarobku strony stosuje się odpowiednio §§ 1—7 rozporządzenia niniejszego.

R o z d z i a ł IV.

O przyznawaniu należności.

§ 18. Świadkowie powinni zgłosić żądanie przyznania im należności niezwłocznie po wykonaniu swego obowiązku.

Zgłoszenie żądania tego przez biegłych, tłumaczy i stronę powinno nastąpić najpóźniej przed zamknięciem rozprawy, bezpośrednio poprzedzającej rozstrzygnięcie sprawy.

§ 19. O należnościach świadków, biegłych (i tłumaczy) sąd rozstrzyga postanowieniem (art. 109 § 2 k. p. c.).

Projekt postanowienia przedstawia sądowi sekretarz prowadzący rachunek kosztów postępowania, lub protokółant.

Postanowienie o przyznanej należności oznajmia się ustnie. Należność wypłaca się w miarę możności niezwłocznie; w razie niemożności niezwłocznej wypłaty należność przesłana będzie pocztą bez obciążania świadka (biegłego, tłumacza) opłatą pocztową.

Wypłatę należności należy uwidocznić w aktach sprawy.

§ 20. Jeżeli sąd wezwany ma przeprowadzić dowód (art. 252 k. p. c.), sąd orzekający, przesyłając akta sprawy, przekaże jednocześnie sądowi wezwanemu złożoną już zaliczkę na koszty przeprowadzenia dowodu. bądź zobowiąże stronę do złożenia zaliczki bezpośrednio w sądzie wezwanym, który również władny będzie określić jej wysokość i termin złożenia. Sąd wezwany postąpi z zaliczką tą według zasad rozporządzenia niniejszego.

§ 21. Jeżeli sąd wezwany postanowi przeprowadzić nowe dowody (art. 259 § 3) przekazana zaś zaliczka okaże się na ten cel niewystarczająca, wówczas sąd wezwany powinien zażądać złożenia przez stronę zaliczki uzupełniającej w określonym terminie i wysokości.

§ 22. O należnościach strony (art. 100 k. p. c.) sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 109 § 1 k. p. c.).

Rozdział V.

Postanowienie końcowe.

§ 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r.

Art. X.

§ 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Skarbu wyda przepisy co do umieszczenia we właściwych przypadkach na oprocentowanie sum, złożonych do depozytu sądowego.

Lokata
depozytów.

§ 2. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości wyda przepisy o obowiązkach organu wojskowego, asystującego komornikowi przy spełnianiu czynności egzekucyjnych.

Pewne wskazówki co do umieszczania na oprocentowanie sum złożonych do depozytu sądowego, zawierają przepisy §§ 35—37 reg. cyw. (p. w dodatku I).

O obowiązkach organów wojskowych, asystujących w postępowaniu przymusowem administracji p. rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewn. z dnia 19 lipca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 457 przy art. VII p. w. p. e.

Art. XI.

O nałożeniu grzywny (art. 319 kodeksu postępowania cywilnego)¹⁾ na biegłego, wezwanego w postępowaniu egzekucyjnym, orzeka sąd na wniosek komornika.

Nakładante
grzywnien n
biegłych.

Grzywnę nałożyć można na biegłego w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa, odmowy zło-

1) Art. 312 jednolitego tekstu k. p. c.

żenia przysięgi, względnie zastępującego ją zapewnienia, tudzież w razie odmowy złożenia opinii, bądź opóźnienia w jej złożeniu (art. 312 k. p. c.).

Dla uniknięcia zbytecznego obciążania sądu powinienn komornik wnioski o ukaranie biegłych ograniczać do przypadków, gdy biegły nie spełnił swego obowiązku bez usprawiedliwiającej przyczyny.

Należy przytem mieć na uwadze następujące przepisy

Art. 305, § 1 i art. 285 k. p. c.:

Art. 305. § 1. Osoba, wyznaczona na biegłego, może nie przyjąć włożonego na nią obowiązku z przyczyn, jakie uprawniają świadka do odmowy zeznań, a nadto z powodu przeszkody, która jej uniemożliwia wydanie opinii.

Art. 285. § 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków, stron, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa, powinowatych w tym samym stopniu oraz osób, pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia, chyba że chodzi o udowodnienie praw stanu. Prawo odmowy zeznań ze strony małżonków i powinowatych trwa i po ustaniu małżeństwa.

§ 2. Świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytania, gdyby zeznanie mogło narazić go lub jego bliskich, wymienionych w paragrafie poprzedzającym, na odpowiedzialność karną, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową, albo gdyby zeznanie miało być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej.

We wniosku o nałożenie grzywny winien komornik podać okoliczności, wśród których biegły odmówił spełnienia swego obowiązku, względnie spełnił go nienależycie i w ten sposób dostarczyć sądowi podstawy do orzeczenia w przedmiocie ukarania biegłego.

Wniosek komornika z art. XI p. w. p. e. ograniczać się winien do samego żądania nałożenia grzywny. Nie jest natomiast komornik uprawniony do stawiania propozycji w przedmiocie wysokości nałożyć się mającej grzywny, gdyż ocena tej kwestji należy wyłącznie do sądu.

O nałożeniu grzywny na biegłego zwraca się komornik do tego sądu grodzkiego, któremu podlega, t. j. w którego okręgu pełni swój urząd.

O nałożeniu grzywny na biegłego stosownie do art. XI p. w. p. e. względnie o odmownem załatwieniu odnośnego wniosku komornika, powinien sąd grodzki, komornika zawiadomić.

Art. XII.

§ 1. W przypadku gdy w myśl przepisów prawa górniczego ma być sprzedane pole górnicze z powodu odebrania własności górniczej lub z powodu zrzeczenia się, stosuje się odpowiednio przepisy art. 223 — 225 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾ z następującymi zmianami:

Sprzedaż
pola
górniczego.

1) dopuszczalna jest tylko jedna licytacja i nadlicytacja;

2) cenę wywołania stanowi suma, wskazana przez osobę żądającą sprzedaży w podaniu o sprzedaż;

3) jeżeli sprzedaży żąda kilka osób, ceną wywołania będzie najniższa z sum, podanych przez te osoby.

§ 2. Postanowienie o wystawieniu pola górniczego na sprzedaż wydaje sąd grodzki, w którego okręgu pole się znajduje.

§ 3. Postanowienie sądu, ostrzeżenie hipoteczne i obwieszczenie zawierać będą wzmiankę, że postępowanie ma na celu sprzedaż z powodu odebrania własności górniczej lub z powodu zrzeczenia się.

¹⁾ Art. 730—732 jednolitego tekstu k. p. c.

W myśl art. 730 k. p. c. stosują się do sprzedaży pola górniczego w przypadkach, wskazanych w art. XII p. w. p. e., przepisy o egzekucji z nieruchomości. Odstępstwa wynikają z przepisu art. 731 k. p. c., przepisów, wydanych na zasadzie art. 732 k. p. c., oraz z postanowień art. XII p. w. p. e.

Jeżeli na licytacji pola górniczego w przypadkach z art. XII p. w. p. e. nikt nie przystąpił do przetargu, to następnie może mieć miejsce już tylko objęcie po myśli art. 710 k. p. c. W braku wniosku o objęcie nastąpi umorzenie postępowania w myśl art. 711 k. p. c. bez możliwości wyznaczenia ponownej licytacji.

Wobec postanowień art. XII, § 1, l. 2 i 3 p. w. p. e. osoba żądająca sprzedaży pola górniczego z powodu odebrania własności górniczej lub z powodu zrzeczenia się obowiązana jest w podaniu o sprzedaż podać cenę wywołania. Gdyby tego nie uczyniła, należy ją stosownie do art. 141 k. p. c. wezwać o uzupełnienie podania w tym kierunku w ciągu tygodnia, a gdyby termin ten upłynął bezowocnie, podanie zwrócić. W żadnym wypadku nie może ceny wywołania ustalić sąd, względnie komornik.

Wniosek o sprzedaż pola górniczego w przypadkach z art. XII p. w. p. e. należy skierować nie do komornika, lecz do sądu grodzkiego, w którego okręgu znajduje się odnośne pole górnicze. Ten też sąd wszczyna postępowanie przez wydanie postanowienia w art. XII, § 2 p. w. p. e. określonego. Licytację przeprowadza jednak komornik stosownie do art. 698 k. p. c.

Wzmianka, o jakiej mowa w art. XII, § 3 p. w. p. e., służyć ma do zwrócenia interesowanym uwagi, że sprzedaż odbędzie się przy zastosowaniu odmiennych reguł postępowania, niż normalna licytacja nieruchomości.

Warunki odebrania własności górniczej i sposób postępowania przy tem, jako też postępowanie przy zrzeczeniu się własności górniczej, normuje w sposób następujący

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 29 listopada 1930 r.

Prawo górnicze,

Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 654:

Art. 172. (1) Wyższy urząd górniczy może ze względu na interes publiczny nałożyć w drodze uchwały kolegalnej na właściciela pola górniczego obowiązek stałego prowadzenia na jego obszarze robót, mających bezpośrednio lub pośrednio na celu wydobywanie minerału, wymienionego w dokumencie nadawczym. Przed wydaniem wyżej wymienionego orzeczenia powinien wyższy urząd górniczy wysłuchać właściciela pola górniczego.

(2) Właściciel pola górniczego powinien przystąpić do wymienionych wyżej robót nie później, niż w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym orzeczenie powyższe stało się wykonalne.

(3) W razie niewykonywania przez właściciela pola górniczego bez uzasadnionej przyczyny obowiązku, nałożonego na niego w myśl ustępu 1, wyższy urząd górniczy wydaje w drodze uchwały kolegalnej orzeczenie o odebraniu własności górniczej.

Art. 173. Od orzeczeń wyższego urzędu górniczego, wydanych w myśl ustępu 1 i 3 art. 172, przysługuje odwołanie do Kolegium Górniczego.

Art. 174. Po uprawomocnieniu się orzeczenia o odebraniu własności górniczej wyższy urząd górniczy podaje orzeczenie do wiadomości wierzycielom hipotecznym i innym osobom, posiadającym wpisane do ksiąg gruntowych (hipotecznych) względnie górniczych pola górniczego uprawnienia rzeczowe, jednocześnie zaś ogłasza je na koszt właściciela pola górniczego w Monitorze Polskim z powołaniem się na artykuł niniejszy i artykuły 175 do 177.

Art. 175. (1) W ciągu trzech miesięcy od dnia ukazania się numeru Monitora Polskiego, zawierającego przepisane w art. 174 obwieszczenie, wierzyciele hipoteczni oraz inne osoby, posiadające wpisane do ksiąg gruntowych (hipotecznych) względnie górniczych uprawnienia rzeczowe, mogą zwrócić się do wła-

ściwego sądu z wnioskiem o wystawienie na ich koszt pola górniczego na sprzedaż w drodze publicznego przetargu. Prawo to przysługuje również i właścicielowi pola górniczego.

(2) Kto w przepisany powyżej terminie nie skorzysta z przysługującego mu prawa, ten traci swoje uprawnienia rzeczowe równocześnie ze zniesieniem własności górnicznej.

(3) Z uzyskanej przy przetargu ceny kupna pokrywa się przedewszystkiem koszta przetargu. Pozostała ewentualnie po pokryciu kosztów oraz wierzytelności i ciężarów nadwyżka ceny kupna przypada dotychczasowemu właścicielowi pola górniczego.

Art. 176. (1) Jeżeli nikt nie zażąda wystawienia pola górniczego na sprzedaż w drodze publicznego przetargu, lub jeżeli przetarg nie doprowadzi do sprzedaży pola, natenczas wyższy urząd górniczy wydaje w drodze uchwały kolegjalnej orzeczenie o zniesieniu własności górnicznej.

(2) Z chwilą zniesienia własności górnicznej gasną wszelkie uprawnienia i roszczenia względem pola górniczego.

Art. 177. (1) Po zniesieniu własności górnicznej nastąpi wykreślenie danej własności górnicznej z ksiąg gruntowych (hipotecznych) względnie górnicznych.

(2) Przepisy o trybie postępowania przy wykreśleniu własności górnicznej wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w drodze rozporządzenia. Aż do wydania tych przepisów zachowują moc przepisy, obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszego prawa.

Art. 178. Po zniesieniu własności górnicznej wyższy urząd górniczy skreśla odnośne pole z mapy poglądowej pól górnicznych (art. 39).

Art. 179. (1) Po zniesieniu własności górnicznej okręgowy urząd górniczy powinien w razie potrzeby wydać zarządzenia, niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa, któremu mogłyby zagrażać porzucone roboty górnicze, i przeprowadzić ich wykonanie przez dotychczasowego właściciela pola górniczego, względnie na jego koszt. Wniesienie odwołania przeciwko zarządzeniu okręgowego urzędu górniczego nie ma mocy wstrzymującej.

(2) Jeżeli według orzeczenia okręgowego urzędu górniczego względy bezpieczeństwa nie stoją temu na przeszkodzie, dotychczasowy właściciel pola górniczego może zabrać obudowę wyrobisk.

Art. 180. Obszar, na którym własność górnicza co do pewnego minerału została zniesiona, staje się tem samem w stosunku do danego minerału wolny i może być na ogólnych za-

sadach włączony w części lub w całości do nowonadawanych pól górniczych.

Art. 181. (1) Jeżeli właściciel pola górniczego złoży w wyższym urzędzie górniczym sądownie lub notarialnie uwierzytelnione oświadczenie, że się zrzeka dobrowolnie własności górniczej na całym obszarze pola górniczego, natenczas wdraża się na podstawie tego oświadczenia postępowanie w ten sam sposób, jaki art. 174 przepisuje dla postępowania naskutek orzeczenia o odebraniu własności górniczej.

(2) Przepisy artykułów 175 do 180 mają w tym wypadku również zastosowanie.

Art. 182. (1) Postanowienia art. 181 stosuje się także, jeżeli dobrowolne zrzeczenie się własności górniczej dotyczy tylko pewnej części pola górniczego.

(2) Wyższy urząd górniczy może w drodze uchwały kolegjalnej odmówić w tym wypadku wydania orzeczenia, znoszącego własność górniczą, jeżeli pole, umniejszone przez zrzeczenie się jego części, nie będzie już odpowiadało wymaganiom art. 31 i ustępu 3 art. 30.

(3) Od powyższego orzeczenia przysługuje odwołanie do Kolegium Górniczego.

Art. 183. Postanowienia niniejszego działu nie dotyczą pól górniczych, na których nadano własność górniczą co do minerałów, zastrzeżonych na rzecz Państwa, o ile pola te należą do Państwa.

Art. 201. (1) Urzędnicy Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zatrudnieni w dziale górnictwa, urzędnicy okręgowych i wyższych urzędów górniczych, jako też urzędnicy Państwowego Instytutu Geologicznego nie mogą prowadzić poszukiwań górniczych, ani składać zgłoszeń o odkryciu minerałów, ani nabywać własności górniczej w drodze nadania przez cały czas trwania ich służby oraz w ciągu sześciu miesięcy od daty opuszczenia służby lub przejścia na służbę w innym dziale zarządu państwowego.

(2) Zgłoszenia o odkryciu minerałów, złożone przez wymienione w ustępie 1 osoby, są nieważne, a dokumenty nadawcze, nadające własność górniczą wbrew powyższemu zakazowi, będą unieważnione z urzędu przez wyższy urząd górniczy w drodze uchwały kolegjalnej. Od orzeczenia wyższego urzędu górniczego przysługuje odwołanie do Kolegium Górniczego. Art. 174 do 180 mają zastosowanie z tą zmianą, że przewidziana w ustępie 3 art. 175 ewentualna nadwyżka ceny kupna przypada na rzecz Skarbu Państwa.

(3) Postanowienia powyższe stosuje się również do żon, względnie mężów i pozostających pod opieką rodzicielską dzieci osób, wymienionych w ustępie 1.

Art. XIII.

Przynależność
górnicza.

Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu wyda przepisy, przewidziane w art. 225 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym ¹⁾.

Dzięki postanowieniu art. XIII p. w. p. e. wydane przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu przepisy, określające przynależność własności górniczej i dopuszczające zbytu takiej przynależności mimo zajęcia, mają charakter przepisów ustawowych i wiążą sąd narówni z ustawą. Znaczenie takie należy im jednak przyznać tylko o tyle, o ile chodzi o postępowanie egzekucyjne, bo poza to postępowanie ani art. XIII p. w. p. e., ani art. 732 k. p. c. (art. 225 p. e.) nie sięga.

P. objaśn. do art. 732 k. p. c.

Art. XIV.

Zbieg egzekucji z upadłością.

Do postępowania egzekucyjnego z nieruchomości, wszczętego przez wierzyciela, może się przyłączyć zarządca upadłości, do postępowania zaś, wszczętego przez zarządcę upadłości, może się przyłączyć wierzyciel egzekwujący.

Jakkolwiek postępowanie sprzedażne, wszczęte przez zarządcę upadłości, nie jest postępowaniem egzekucyjnym w rozumieniu prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, to jednak z uwagi na to, że zasadniczo odbywa się ono według przepisów o sprzedaży egzekucyjnej, dopuszcza ustawa łącznego prowadzenia obu tych postępowań.

¹⁾ Art. 732 jednolitego tekstu k. p. c.

Postanowienia art. XIV p. w. p. e. ma zastosowanie tylko wtedy, gdy sprzedaż nieruchomości, należących do masy upadłościowej, odbywa się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o sprzedaży egzekucyjnej.

O tem, czy i w jakich warunkach dopuszczalna jest egzekucja po otwarciu upadłości, decydują narażenie przepisy dzielnicowych ustaw o upadłości.

Art. XV.

Na zgodny wniosek wszystkich współwłaścicieli nieruchomości postępowanie egzekucyjne celem zniesienia współwłasności w drodze sprzedaży publicznej może być wszczęte bez tytułu egzekucyjnego.

Zgodną sprzedaż wspólną nieruchomości.

Do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania sprzedażnego, przewidzianego w art. XV p. w. p. e., wystarczy, jeśli wszyscy współwłaściciele nieruchomości zgodnie złożą wniosek o wszczęcie tego postępowania. Natomiast nie jest wymagana jednomyślna zgoda wszystkich na dalsze czynności w toku postępowania sprzedażnego. O tyle właśnie postępowanie to ma charakter przymusowy i dlatego nazwanie go w ustawie postępowaniem egzekucyjnym, mimo że odbywa się na zgodny wniosek stron, znajduje częściowo usprawiedliwienie.

Zgoda współwłaścicieli nieruchomości na sprzedaż w trybie art. XV p. w. p. e. musi być jednomyślną. Uchwała większości w tym przedmiocie nie ma żadnego znaczenia.

Wniosek o sprzedaż nieruchomości po myśli art. XV p. w. p. e. nie wymaga zaopatrzenia go klauzulą wykonalności, gdyż nie jest on tytułem egzekucyjnym, a tylko dla tego ostatniego klauzula wykonalności jest przewidziana (p. art. 526, 529 k. p. c.).

Ponieważ wniosek o sprzedaż nieruchomości, przewidziany w art. XV p. w. p. e., zastępuje tytuł wykonawczy i ponieważ postępowanie, wszczęte na jego podstawie, będzie przeprowadzone bez względu na później objawioną odmienną wolę tego lub innego współwłaściciela, przeto wniosek taki powinien być złożony w taki sposób, iżby nie było żadnej co do tego wątpliwości, że jest on wyrazem woli wszystkich współwłaścicieli. Wymogowi temu odpowiadać musi wniosek zarówno pod względem swej treści jak i formy. Z treści jego musi więc wynikać w sposób wolny od wszelkiej wątpliwości, że współwłaściciele godzą się na wszczęcie postępowania egzekucyjnego, nie wystarczy natomiast oświadczenie, że godzą się na zniesienie współwłasności w drodze publicznej sprzedaży. Co do formy, to jeśli wniosek postawiono na piśmie, musi on być zaopatrzony podpisami wszystkich współwłaścicieli, przyczem dla uniknięcia ewentualnych komplikacyj należy żądać, aby podpisy były sądownie lub notarialnie uwierzytelnione. Jeśli wniosek postawiono ustnie, to należy spisać co do tego protokół, który podpisać winni wszyscy współwłaściciele w obecności komornika.

Wniosek o sprzedaż nieruchomości w trybie art. XV p. w. p. e. należy stosownie do art. 832 złożyć komornikowi, właściwemu według art. 653. Do postępowania na skutek takiego wniosku wdrożonego mają zastosowanie przepisy art. 832—836.

Art. XVI.

Zabezpieczenie roszczeń rozpoznawanych przez giełdowy sąd rozjemczy.

Zarządzenie tymczasowe w myśl przepisów tytułu trzeciego prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾ sąd powszechny może wydać

¹⁾ Tytułowi trzeciemu prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym odpowiada obecnie księga II części drugiej jednolitego tekstu k. p. c., obejmująca art. 837—862.

także celem zabezpieczenia roszczenia, którego rozpoznanie należy do giełdowego sądu rozjemczego.

O warunkach wydania zarządzenia tymczasowego w ogólności p. art. 837, 842 k. p. c. i objaśn. przy nich podane.

Analogicznie do przepisu art. 841, § 1 k. p. c. właściwym do wydania zarządzenia tymczasowego dla zabezpieczenia roszczenia, należącego do giełdowego sądu rozjemczego, będzie ten sąd państwowy, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy w I instancji, gdyby ona nie należała do giełdowego sądu rozjemczego.

Właściwość giełdowych sądów rozjemczych normuje, jak następuje

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 28 grudnia 1924 r.

o organizacji giełd,

Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 209 z 1930 r.:

§ 29. Za tranzakcje giełdowe uważa się umowy, które zostały zawarte w oznaczonym przez radę giełdową lokalu i czasie giełdowym (na zebraniu giełdowym), co do wartości, które są dopuszczone na danej giełdzie do obrotów¹⁾ i notowań i stwierdzone zostały kartą umowy.

§ 30. Dla rozstrzygnięcia sporów, wynikających z transakcyj giełdowych oraz sporów, wynikających z transakcyj niegiełdowych między członkami giełdy, jeżeli przedmiotem sporu są wartości dopuszczone do obrotu na danej giełdzie lub należności będące w związku z tym obrotem, powołany jest, o ile strony na piśmie inaczej się nie umówiły, wyłącznie sąd rozjemczy, przyczem układ pisemny na sąd ten nie jest wymagany.

Spory między członkami a nieczłonkami giełdy, o ile przed-

¹⁾ Według § 3 rozp. Prez. Rzp. o organizacji giełd przedmiotem obrotów na giełdzie pieniężnej mogą być papiery wartościowe, weksle, czeki, przekazy, waluty, monety i szlachetne kruszce (złoto i srebro), — zaś przedmiotem obrotu na giełdzie towarowej mogą być wartości niezastrzeżone giełdom pieniężnym.

miotem sporu są wartości, dopuszczone na danej giełdzie, mogą podlegać rozstrzygnięciu sądu rozjemczego giełdy, o ile strony odnośny spór układem pisemnym poddały rozstrzygnięciu tego sądu.

Odwolania od orzeczeń sądów rozjemczych są niedopuszczalne.

Członków sądu rozjemczego ustanawiają strony z pośród członków komisji rozjemczej, którą wybiera ogólne zgromadzenie członków giełdy w ten sam sposób, co członków rady giełdowej. Liczbę członków komisji rozjemczej określi statut giełdy.

Art. XVII.

Tytuł wykonawczy jest tytułem do hipoteki sądowej.

Hipoteka
sądowa.

„Hipoteką“ w rozumieniu art. XVII p. w. p. e. jest prawo zastawu na nieruchomościach. Za takim znaczeniem tego wyrazu świadczą zarówno względy historyczne, jak i terminologia prawa, obowiązującego dotąd w b. zaborze ros., według której przez hipotekę rozumie się rzeczowe prawo na nieruchomościach, do których przywiązane jest zaspokojenie wpisanych lub uprzywilejowanych zobowiązań (art. 47 prawa o przywilejach i hipotekach z 1818 r.).

Przez hipotekę „sądową“ rozumieć należy prawo zastawu na nieruchomościach, ustanowione orzeczeniem sądownym, w odróżnieniu od takiego prawa zastawu, ustanowionego w drodze umowy stron. Podstawą orzeczenia sądowego, ustanawiającego hipotekę sądową, jest w myśl art. XVII p. w. p. e. tytuł wykonawczy t. j. tytuł egzekucyjny, zaopatrzony klauzulą wykonalności (art. 526 k. p. c.). Mylnem jest więc zapatrywanie, jakoby przez hipotekę sądową rozumieć należało tylko „prawo zastawu na nieruchomościach, uzyskane na podstawie orzeczenia sądowego lub ugody sądowej, jako tytułu tej hipoteki“ (tak Richter, Prawo o sąd. postęp. egzekucyjnym, str. 374), bo podstawą uzyskania hipoteki sądowej może być w braku

wyraźnego w tym względzie ograniczenia ustawowego każdy tytuł egzekucyjny, a więc tak orzeczenie lub ugoda sądowa, jak akt notarialny, odpowiadający przepisowi art. 527, l. 5 k. p. c., jak wreszcie każdy inny akt, ulegający z mocy ustawy wykonaniu w drodze egzekucji sądowej (art. 527, l. 4 k. p. c.)¹⁾.

Hipoteka sądowa, jako nie przewidziana w prawie o sąd. postęp. egzekucyjnym, nie jest egzekucją w ścisłym znaczeniu, jakkolwiek polega na zabezpieczeniu wierzytelności w drodze przymusowej. Dlatego też właściwość organów, powołanych do jej ustanowienia i postępowanie przy tem obowiązujące stosuje się nie do przepisów prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, lecz do postanowień prawa hipotecznego. Wniosek o ustanowienie hipoteki sądowej należy więc kierować zawsze do władzy, powołanej w myśl obowiązujących dotąd przepisów dzielnicowych do przyjmowania podań hipotecznych.

Ponieważ do postępowania przy ustanowieniu hipoteki sądowej nie stosują się przepisy prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, lecz postanowienia dzielnicowego prawa hipotecznego, przeto też do kosztów, połączonych z wpisem tej hipoteki nie można stosować art. 523 (inaczej — zd. m. mylnie — Richter, Prawo o sąd. postęp. egzekucyjnym, str. 376), lecz przepisy prawa hipotecznego.

P. art. XLVIII p. w. p. e.

Ważny przyczynek do interpretacji przepisu art. XVII p. w. p. e. w odniesieniu do b. zaboru austriackiego stanowi następujący

---

¹⁾ Nie uznaje wogóle hipoteki sądowej na obszarze b. zaboru austr. Gołab (II, 929), którego argumentacja w tym kierunku jest jednak dość niejasna.

Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości

z 1 kwietnia 1933 r., Nr. 1687/I. U./33, Dz. urz. Nr. 8,

w sprawie stosowania art. XVII przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Do sądów w Okręgach Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego w Cieszynie.

W praktyce sądów w Okręgach Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego w Cieszynie powstały różnice w stosowaniu art. XVII przep. wpr. pr. egz. Niektóre sądy są zdania, że powołany artykuł nie stanowi podstawy do zezwolenia na wpis prawa zastawu dla należności pieniężnych, objętych tytułem wykonawczym, ponieważ instytucja hipoteki sądowej nie jest znana systemowi prawa obowiązującego w województwach południowych.

Nie przesądzając wykładni sądowej, a jedynie w celu ujednostajnienia praktyki, wyjaśniam co następuje:

Na wstępie zaznaczyć należy, że ustawodawca unifikując pewien dział prawa, może posługiwać się, jako znanymi i określonymi, temi pojęciami prawnymi, które są znane jedynie w części Państwa, jeżeli pojęcia te nie pozostają w sprzeczności z pozostałymi niezunifikowanymi przepisami. Do tych pojęć należy pojęcie hipoteki sądowej.

Instytucja hipoteki sądowej, o której mowa w przepisie artykułu XVII przep. wpr. pr. egz., znana jest Prawu o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach z 1818 r. i oznacza, że z wyroku można zyskać rzeczowe prawo zaspokojenia z nieruchomości. Instytucja ta odpowiada według pojęć kodeksu cywilnego z 1811 r. instytucji prawa zastawu na nieruchomości nadanego orzeczeniem sędziowskiem (§§ 447 i nast. k. c.). Art. XVII oznacza zatem, że na podstawie tytułu wykonawczego można uzyskać wpis prawa zastawu na nieruchomości. W tem znaczeniu powołany artykuł realizuje treść prawną zawartą w przepisach §§ 87 i nast. ordynacji egzekucyjnej z 1896 roku i stanowi środek egzekucji w drodze hipotecznej.

Ponieważ przepisy wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym nie zawierają norm co do właściwości i postępowania w przypadku art. XVII, należy podania o wpis prawa zastawu wnosić do sądu hipotecznego, który stosować będzie przepisy o postępowaniu w sprawach hipotecznych.

W końcu nadmienić należy, że wpisowi prawa zastawu na podstawie tytułu wykonawczego nie sprzeciwia się ustawa hipoteczna z 25 lipca 1871 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 95), która w § 33 lit. d) wskazuje wyraźnie, że wpis do ksiąg gruntowych może nastąpić na podstawie dokumentów, które nadają się do sądowego wykonania.

Art. XVIII.

Ilekroć poszczególne przepisy prawne powołują się na dotychczasowe ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, należy zamiast tych przepisów stosować odpowiednio przepisy prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym i przepisy rozporządzenia niniejszego.

Analogiczne
stosowanie
przepisów
egzekucyj-
nych.

W przypadkach, w których dawniejsze przepisy prawne nie normują same bezpośrednio postępowania egzekucyjnego lub zabezpieczającego, lecz odwołują się tylko do ustaw, mających za przedmiot to postępowanie, nie tracą one mocy obowiązującej z dniem wejścia w życie prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, lecz ulegają zmianie o tyle, że w miejsce powołanych w nich przepisów dotychczasowych ustaw o postępowaniu w sprawach egzekucji i zabezpieczenia należy analogicznie t. j. odpowiednio zamierzonemu przez dany przepis celowi stosować postanowienia prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym i przepisów wprowadzających to prawo.

Art. XVIII p. w. p. e. odnosi się z natury rzeczy tylko do przepisów prawnych, wydanych przed wejściem w życie prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym, bo z jednej strony jest nie do pomyślenia, aby po wejściu w życie tego prawa powołano się w jakimś przepisie prawnym na postanowienia dawniejszych ustaw o egzekucji, z drugiej zaś strony, gdyby przypadek taki się zdarzył, to w myśl zasady *lex posterior derogat priori* art. XVIII p. w. p. e. nie miałby do niego zastosowania i należałoby wówczas zastosować powołany przepis dawniejszych ustaw, a nie odpowiedni przepis prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym.

O ile dawniejszy przepis prawny nie tylko powołuje się na dotychczasowe ustawy o postępowaniu w sprawach egzekucji i zabezpieczenia, ale nadto sam

normuje jakąś kwestję z zakresu tego postępowania, a kwestja ta znalazła unormowanie w prawie o sąd. postęp. egzekucyjnym, to do przepisu takiego stosuje się nie art. XVIII, lecz art. I, § 1 p. w. p. e., w myśl którego przepis taki utracił wogóle moc obowiązującą z dniem wejścia w życie prawa o sąd. postęp. egzekucyjnym.

Rozdział II.

Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Art. XIX.

Uchyła się:

Uchylone
przepisy egze-
kucyjne.

1) art. 15 — 19 dekretu Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego z dnia 22 lutego 1918 r. w przedmiocie przepisów dla komorników (Dz. P. K. P. Nr. 5, poz. 10);

2) art. 1331 — 1336 ustawy postępowania cywilnego co do warunków dochodzenia odszkodowania od komorników;

3) art. 2210 — 2217 Kodeksu Napoleona;

4) art. 565 kodeksu handlowego francuskiego;

5) art. 1509 tomu X cz. 1 Zводу praw.

Wymienione w art. XIX p. w. p. e. przepisy utraciły moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1933 r. (art. I p. w. p. e. i art. 864 k. p. c.).

Art. XX.

Pozostają w mocy:

Utrzymane
przepisy egze-
kucyjne.

1) art. 27 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości z 1818 r. oraz art. 27 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach, zawartego w rozporządzeniu Komisarza

Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 31 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 53, poz. 510);

2) art. 58 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 164).

Przepisy, utrzymane w mocy artykułem XX p. w. p. e., opiewają:

Art. 27 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości z 1818 r., Dz. Pr. V, Nr. 295:

Każdy zawierający czynność w kancelarji lub żądający wpisu obowiązany jest obrać sobie zamieszkanie w kraju. Wolno jest odmienić zamieszkanie obrane, z obowiązkiem wybrania i wskazania innego w kraju. Wszelkie wręczenia ściągające się do praw i obowiązków do księgi hipotecznej wniesionych, dział się będą w temże obranem zamieszkaniu.

Art. 27 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach, zawartego w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 31 sierpnia 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 510 z 1928 r.:

Każdy zawierający czynność w księdze hipotecznej danej nieruchomości, lub żądający wpisu, obowiązany jest obrać sobie zamieszkanie w obrębie Rzeczypospolitej Polskiej.

Wolno jest odmienić zamieszkanie obrane, z obowiązkiem wybrania i wskazania innego. Wszelkie wręczenia, ściągające się do praw i obowiązków do księgi hipotecznej wniesionych, dział się będą w temże obranem zamieszkaniu.

Art. 54, 56—58 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym, Dz. Pr. P. P. Nr. 14, poz. 164:

Art. 54. Zbytec przedsiębiorstwa handlowego może być dokonane jedynie za aktem urzędowym.

Przed zarejestrowaniem akt zbycia nie ma skutków prawnych względem osób trzecich.

Art. 56. Akt zbycia winien zawierać:

- 1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania zbywcy i nabywcy,
- 2) wymienienie przedmiotu, ceny kupna oraz warunków jej spłaty,
- 3) wykaz wszystkich wierzycieli z podaniem ich imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania, sumy wierzytelności, terminu jej płatności, wzmianki czy wierzytelność jest zasądzona lub

zaskarżona, oraz czy zostaje przez nabywcę przejęta do zapłaty,

4) wzmiankę, czy przedmiotem zbycia jest również firma.

5) zastrzeżenie rozwiązania sprzedaży, jeżeli nabywca nie zapłaci ceny kupna, oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedaniem przedsiębiorstwie pod rygorem utraty w przeciwnym razie prawa rozwiązania sprzedaży (art. 1654 kod. cyw.) względnie zastrzeżenie przywileju (art. 7, l. 5 prawa o przywilejach i hipotekach),

6) wzmiankę, czy wszystkie aktywa przedsiębiorstwa, względnie które z nich, przechodzą na własność nabywcy.

Zarejestrowanie danych ad 6) zastępuje doręczenie przelewem wszystkim dłużnikom, względnie dłużnikom, wyszczególnionym w akcie zbycia (art. 1690 kod. cyw.).

Art. 57. Zbywca lub nabywca obowiązany jest złożyć u sędziego rejestrowego przy zgłoszeniu zbycia do rejestru akt zbycia w pełnem brzmieniu lub w wyciągu, zawierającym dane z art. 56.

Akt ten lub wyciąg będzie przechowany oddzielnie i nie jest dostępny do przeglądania.

Każdy wierzyciel przedsiębiorstwa może żądać od sędziego rejestrowego zaświadczenia, czy i z jaką wierzytelnością jest umieszczony w wykazie wierzycieli i czy wierzytelność jego została przejęta do zapłaty przez nabywcę, oraz jaka jest cena kupna i warunki jej spłaty.

Art. 58. Wierzyciele przedsiębiorstwa mogą prowadzić egzekucję przeciwko nabywcy na majątku przedsiębiorstwa na podstawie wyroków uzyskanych przeciwko zbywcy, pod warunkiem przedstawienia zaświadczenia sędziego rejestrowego, że wierzytelność jest wymieniona w wykazie jako zasądzona lub zaskarżona i że nie jest przejęta do zapłaty przez nabywcę.

Art. XXI.

Moc egzekucyjna aktów oblatowanych.

Akty oblatowane według przepisów ustawy notarialnej (art. 146 i 147) są tytułami egzekucyjnymi w tych samych granicach, jak akty notarialne.

Art. 146, 147 ustawy notarialnej, obowiązującej w okręgach sądów apelacyjnych Warszawskiego, Lubelskiego i Wileńskiego:

Art. 146. Zaświadczenie zarejestrowania zobowiązań dłużniczych, kontraktów i różnego rodzaju protestów notariusz

wystawia na samym akcie, wymieniając osoby, które akt okazały.

Art. 147. Zaświadczając zarejestrowanie aktów, notariusze obowiązani są stwierdzić tożsamość i zdolność prawną do działania osób, uczestniczących w zaświadczeniu (art. 72—74, 83 i 89¹).

Akty, wymienione z art. XX p. w. p. e., stanowią zatem tytuł egzekucyjny pod warunkiem, że: 1) dłużnik w samym akcie poddał się egzekucji, 2) akt obejmuje zobowiązanie się dłużnika do zapłaty sumy pieniężnej lub do uiszczenia ilościowo oznaczonych innych rzeczy zamiennych albo zobowiązanie się do wydania lub zwrotu rzeczy indywidualnie oznaczonej, 3) termin świadczenia jest w akcie wyraźnie oznaczony (art. 527, l. 5 k. p. c.).

Jeżeli akt rodzaju, określonego w art. XXI p. w. p. e., tylko co do pewnej części swej treści odpowiada warunkom z art. 527, l. 5 k. p. c., a egzekucja co do tej części według natury stosunku prawnego jest możliwą, to odnośnie do tej części akt taki stanowi tytuł egzekucyjny, jakkolwiek nie nadaje się on do egzekucji co do dalszej swej części.

---

¹) Według powołanych przepisów osoby uczestniczące w akcie winny być wymienione z imienia, imienia ojca, nazwiska, zawodu i miejsca zamieszkania (art. 72). Tożsamość osób nieznanymi notariuszowi winna być stwierdzona przez dwie znane notariuszowi godne zaufania osoby z wyłączeniem krewnych i pracowników osoby nieznaney, przyczem sposób stwierdzenia tożsamości ma być zaznaczony w akcie (art. 73). Gdy tożsamości nie można stwierdzić w powyższy sposób, należy to zaznaczyć w akcie i wymienić inne dowody tożsamości (art. 74). Poza stwierdzeniem tożsamości winien się notariusz przekonać, czy strony posiadają zdolność prawną do działania (art. 83). Notariusz obowiązany jest wy badać strony uczestniczące w akcie, czy rzeczywiście z dobrej woli zamierzają akt sporządzić i czy zdają sobie sprawę z jego treści i znaczenia (art. 89).

Art. XXII.

Wykaz zaję-
tych nieru-
chomości nie-
hipotekowa-
nych.

Minister Sprawiedliwości wyda w drodze rozporządzenia przepisy o prowadzeniu przez właściwe sądy wykazu zajętych nieruchomości niehipotekowanych.

Wymienione w art. XXII p. w. p. e. przepisy zawiera następujące

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 15 grudnia 1932 r.

o wykazie zajętych nieruchomości niehipotekowanych,

Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 945:

Na podstawie art. XXII przepisów wprowadzających prawo o sądownym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 93, poz. 804) zarządzam co następuje:

§ 1. Każdy sąd grodzki prowadzi wykaz zajętych nieruchomości niehipotekowanych, położonych w jego okręgu (art. 656 § 2 k. p. c.).

§ 2. Dla każdej nieruchomości prowadzi się osobny wykaz, w którym uskutecznia się wszystkie wpisy, dotyczące tej nieruchomości.

§ 3. Wykaz zawiera: nagłówek i siedem rubryk.

Nagłówek obejmuje: numer bieżący wykazu, oznaczenie miejscowości i gminy, gdzie nieruchomość jest położona, numer, nazwę nieruchomości oraz imię i nazwisko właściciela.

W rubrykach wymienia się:

w pierwszej — numer bieżący wpisu;

w drugiej — dokładne oznaczenie nieruchomości;

w trzeciej — imię i nazwisko właściciela, jeżeli zaś jest kilku właścicieli, także w jakiej części nieruchomość do każdego z nich należy;

w czwartej — przedmiot zajęcia z zaznaczeniem, czy zajęciu podlega cała nieruchomość, czy jej część wydzielona, czy też część ułamkowa całej nieruchomości;

w piątej — rodzaj wierzytelności egzekwowanej lub roszczenia zabezpieczonego z oznaczeniem ich wysokości;

w szóstej — treść wzmianki o wszczęciu egzekucji lub o zarządzeniu tymczasowym (art. 656, 761, 856 k. p. c.) z oznaczeniem numeru bieżącego załącznika, podstawy wpisu i wierzyciela egzekwującego;

w siódmej — zmiany i wykreślenia, dotyczące wzmianki o wszczęciu egzekucji lub o zarządzeniu tymczasowem, przedmiotu zajęcia, osoby wierzyciela i wierzytelności egzekwowanej lub roszczenia zabezpieczonego z wymienieniem podstawy zmian i wykreśleń.

Wpisy w rubrykach szóstej i siódmej podpisuje prowadzący wykaz z uwidocznieniem daty wpisu.

§ 4. Poszczególne wykazy powinny być oznaczone nawiątwą napisem: „Wykaz zajętych nieruchomości niehipotekowanych“ oraz numerem bieżącym.

§ 5. Jeżeli stronice, przeznaczone na poszczególny wykaz, zostały już całkowicie zużyte na poprzednie wpisy, wpisy te zaś nie zostały jeszcze wykreślone, należy na dalsze wpisy wszyć nowe stronice bezpośrednio po wpisach zakończonych; jeżeli natomiast poprzednie wpisy zostały całkowicie wykreślone, należy dla danej nieruchomości założyć nowy wykaz, dawny zaś wykaz należy w nagłówku na pierwszej stronie oznaczyć czerwonym atramentem słowami: „wykaz zamknięty“.

§ 6. W razie zmiany osoby właściciela nieruchomości należy przy wpisie do istniejącego już wykazu uwidocznić tę zmianę w nagłówku wykazu, nazwisko zaś poprzedniego właściciela należy przekreślić czerwonym atramentem.

§ 7. Dokumenty, będące podstawą wpisów w wykazie, — należy wszywać do wykazu w kolejności wpływu.

§ 8. Wykaz zajętych nieruchomości niehipotekowanych prowadzi sekretarz sądu pod nadzorem sędziego.

§ 9. Wpisy do wykazu mogą nastąpić tylko na podstawie postanowienia sądu, powziętego na wniosek komornika lub strony, chyba że sam tytuł wykonawczy już zawiera postanowienie sądu w tej mierze.

W razie jednak umorzenia postępowania egzekucyjnego z powodu niepopierania egzekucji w ciągu trzech lat (art. 562 k. p. c.) komornik zawiadamia o tem sąd, który zarządzi z urzędu wykreślenie odpowiednich wpisów.

§ 10. Na każdym wniosku, wpływającym do wykazu, sekretarz sądu powinien oznaczyć datę i godzinę wpływu, jeżeli zaś wniosek dotyczy już dokonanego wpisu, zaznaczyć w wykazie w rubryce szóstej lub siódmej numer załącznika, którym wniosek jest oznaczony.

§ 11. Wpisy do wykazu następować będą według kolejności wpływu wniosków.

Przed ostatecznem załatwieniem wniosku wcześniejszego nie można na podstawie wniosku późniejszego zarządzić wpisu, dotyczącego tego samego przedmiotu.

§ 12. Każdy wpis powinien być oddzielony od następnych linją poprzeczną.

Wpisy i części ich, pozbawione znaczenia wskutek następnych zmian i wykreśleń, należy przekreślić czerwonym atramentem.

§ 13. Jeżeli wniosek dotyczy nieruchomości, dla której założony już jest wykaz, należy we wniosku wskazać numer wykazu.

§ 14. Jeżeli wniosek nie odpowiada warunkom formalnym, prawem przepisany, stosuje się art. 141 k. p. c.

§ 15. Jeżeli postanowienie zapadło całkowicie zgodnie z wnioskiem, na wniosku odbija się pieczętkę: „Sąd Grodzki w . . . . . postanawia zgodnie z wnioskiem“.

Postanowienia, odmawiające wpisu w całości lub w części, oraz postanowienia, powzięte z urzędu, powinny zawierać uzasadnienie.

§ 16. Po załatwieniu wniosku sekretarz sądowy powinien stosownie do postanowienia wnieść wpisy do wykazu.

Równocześnie należy przekreślić w rubryce 6-ej lub 7-ej wzmiankę, wniesioną w myśl § 10. Należy to również uczynić, jeżeli sąd odmówił wpisu.

§ 17. Każdy sąd grodzki powinien prowadzić skorowidz alfabetyczny zajęć według nazwisk dłużników, z powołaniem się przy każdym nazwisku na numer wykazu oraz według nazw nieruchomości.

Bezpośrednio po dokonaniu wpisu w wykazie sekretarz, prowadzący wykaz, powinien stosownie do okoliczności wpisać lub wykreślić właściwe nazwisko w skorowidzu.

§ 18. Po uprawomocnieniu się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości (art. 109 k. p. c.), bądź o umorzeniu egzekucji, sąd z urzędu zarządzi wykreślenie z wykazu wszystkich wpisów i zamknie wykaz (§ 5).

§ 19. Po założeniu wykazu dla nieruchomości, położonej w obrębie kilku sądów, sąd, który założył wykaz, zawiadamia o tem wszystkie sądy, w których okręgu nieruchomość jest położona.

Jeżeli kilka sądów założyło wykaz dla tej samej nieruchomości, wówczas wszystkie sądy prześlą wykazy z załącznikami temu sądowi, którego komornik prowadzi egzekucję w myśl art. 653 § 2 k. p. c.

Wpisy, dokonane w przysłanych wykazach, zostaną przeniesione do wykazu powyższego sądu z zachowaniem kolejności, jaka im służy zależnie od czasu wpływu wniosków.

§ 20. Wykaz zajętych nieruchomości niehipotekowanych oraz skorowidz jest jawny.

Osoby interesowane mogą w godzinach, wyznaczonych przez sąd, pod nadzorem sekretarza przeglądać skorowidz oraz wykaz wraz z załącznikami i akta, dotyczące wykazu i sporządzać z nich notatki.

Na żądanie osób interesowanych wydaje się im odpisy, wyciągi i poświadczenia z wykazu i załączników.

§ 21. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na obszarze okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

§ 22. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r.

Art. XXIII.

§ 1. Służebności, ciężary realne oraz prawa najmu i dzierżawy, wciągnięte do księgi hipotecznej czystym wpisem lub ciężące na nieruchomości niehipotekowanej i stwierdzone aktem notarialnym, będą utrzymane bez potrącenia ich wartości z ceny nabycia. To samo dotyczy służebności, które wynikają z urzędzenia ziemskiego włościan i rolników, zrównanych z włościanami, lub które ustanowione zostały przez polskie władze ziemskie w związku z przebudową ustroju rolnego.

Służebności
i ciężary u-
trzymane bez
potrącenia.

§ 2. Obowiązek wynagrodzenia właściciela gruntu za użytkowanie wnętrza (art. 296 prawa górniczego) w wysokości ustawowej, określonej w art. 509 rosyjskiej ustawy górniczej (Tom VII Zводу praw), będzie utrzymany bez potrącenia jego wartości z ceny nabycia, choćby nie był wpisany do księgi hipotecznej pola górniczego. To samo dotyczy obowiązku opłat ze strony właściciela pola górniczego na rzecz właściciela gruntu, przepisanych w art. 296 ust. 3 prawa górniczego.

Ciężarami realnymi są zobowiązania do pewnych świadczeń, które związane są z gruntem w ten sposób,

że każdorazowy jego właściciel obowiązany jest do uiszczania tych świadczeń.

Czystym wpisem jest wpis, skuteczniejszy w wykazie hipotecznym na podstawie zatwierdzenia aktu przez zwierzchność hipoteczną. Zanim zatwierdzenie nastąpi, wciąga się w wykazie hipotecznym jedynie zastrzeżenie, mające zachować miejsce, względnie pierwszeństwo dla czystego wpisu. Zastrzeżenie takie samo przez się żadnych praw hipotecznych nie ustala. Różnica między czystym wpisem a zastrzeżeniem wynika zresztą z następujących postanowień

Art. 22, 23, prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości z 1818 r.:

Art. 22. Gdy akt przez zwierzchność hipoteczną zatwierdzonym będzie, ułożona przez strony lub stronę treść umowy lub dokumentu do wykazu hipotecznego wciągnięta, i wzmianka o zatwierdzeniu uczyniona będzie w wykazie hipotecznym.

Art. 23. Pisarz aktowy lub rejent, przyjmując umowy, oświadczenia i żądania stron, obowiązany jest, z odwołaniem się do liczby aktu i stronnicy księgi wieczystej, zapisać w wykazie hipotecznym, iż się zastrzega miejsce dla umieszczenia treści takowego aktu i jego szczególnych warunków, gdy takowe mają być do wykazu hipotecznego wpisanymi.

Obowiązek wynagrodzenia właściciela gruntu, o którym mowa w art. XXIII p. w. p. e., normuje w sposób następujący

Art. 296 prawa górniczego (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 654 z 1930 r.):

(1) Na właścicielu nadania górniczego, które zostało udzielone na podstawie złożonego przed dniem 1 stycznia 1932 roku zgłoszenia o odkryciu rud żelaznych, cynkowych czy ołowianych albo też węgla kamiennego, węgla brunatnego lub antracytu, ciąży w dalszym ciągu, stosownie do postanowień artykułów 501 i 509 rosyjskiej Ustawy Górniczej (Zbiór Praw Ces. Ros. Tom VII wyd. 1912 r.), obowiązek wynagrodzenia właścicieli gruntów za użytkowanie wnętrza. Obowiązek ten powinien być wpisany do księgi hipotecznej nadania górniczego, jako ciężar wieczysty.

(2) Wymieniony w ustępie 1 ciężar wieczysty w wysokości nie przekraczającej norm ustawowych, przepisanych w art. 509 rosyjskiej Ustawy Górniczej, korzysta z pierwszeństwa w zaspokojeniu przed wszystkimi wierzycielami, których prawa będą wniesione do działu IV wykazu hipotecznego księgi hipotecznej danego pola górniczego. Jeżeli jednak wynagrodzenie za użytkowanie wnętrza zostało na mocy dobrowolnej umowy stron ustalone w rozmiarze większym, aniżeli to przewiduje art. 509, natenczas do przewyżki ciężaru wieczystego ponad normę ustawową stosuje się ogólne przepisy prawa hipotecznego co do pierwszeństwa.

(3) Na własności górniczej, nadanej na podstawie zgłoszeń, złożonych w czasie od dnia 1 stycznia 1932 roku do dnia 31 grudnia 1936 roku, ciąży ciężar wieczysty w postaci obowiązku płacenia właścicielom gruntów, objętych polem górniczym, corocznie 1% wartości wydobytego w ciągu roku węgla kamiennego, węgla brunatnego, antracytu lub rudy cynkowej, jeżeli zgłoszenie wymienione powyżej dotyczyło tych minerałów, a $\frac{1}{2}$ % wartości wydobytej w ciągu roku rudy żelaznej lub ołowianej, jeżeli zgłoszenie wymienione powyżej dotyczyło tych rud. Sumy powyższe ulegają podziałowi pomiędzy właścicieli gruntów proporcjonalnie do przestrzeni gruntu, należącego do każdego z nich.

(4) Wymieniony w ustępach 1 i 3 ciężar wieczysty nie może być przedmiotem sprzedaży oddzielnej od gruntu, pokrytego nadaniem.

(5) Wymieniony w ustępach 1 i 3 ciężar wieczysty może być wykreślony z księgi hipotecznej nadania górniczego nakskutek dobrowolnej umowy właściciela nadania z właścicielem gruntu. Jeżeli nadanie pokrywa grunta kilku właścicieli, a tylko część z nich zgadza się na wykreślenie, to wysokość ciężaru wieczystego, przypadającego na rzecz tych właścicieli gruntów, którzy do umowy nie przystąpili, określa się w stosunku proporcjonalnym do powierzchni gruntów. Jeżeli grunta są obciążone wierzycielnościami hipotecznymi, natenczas przy zawieraniu umowy właściciela pola górniczego z właścicielami gruntów prawa odnośnych wierzycieli hipotecznych zostają normowane podług ogólnych zasad ustaw cywilnych i hipotecznych.

(6) W wypadkach wdrożenia postępowania o zniesienie własności górniczej w myśl postanowień ustępu 1 art. 176, artykułów 181 i 182 lub ustępu 2 art. 201¹⁾ osoby, posiadające prawo do wynagrodzenia za użytkowanie wnętrza, korzystają

¹⁾ P. te postanowienia przy art. XII p. w. p. e.

z uprawnień, przewidzianych w art. 176 dla wierzycieli hipotecznych i innych osób, posiadających wpisane do hipoteki uprawnienia rzeczowe, choćby w chwili wszczęcia postępowania o zniesienie własności górniczej dane pole górnicze nie miało jeszcze księgi hipotecznej.

Wobec utrzymania praw, określonych w art. XXIII p. w. p. e., bez potrącenia ich wartości z ceny licytacyjnej należy wartość tych praw uwzględnić odpowiednio przy opisie i oszacowaniu nieruchomości.

Art. XXIV.

Zniesienie
współ-
własności
małoletnich.

§ 1. Sprzedaż nieruchomości celem zniesienia współwłasności w drodze działów na zgodny wniosek współwłaścicieli w przypadku, gdy choćby jeden z nich jest małoletni lub ubezwłasnowolniony, może nastąpić tylko wówczas, gdy opiekun będzie upoważniony do wyrażenia zgody uchwałą rady familijnej, zatwierdzoną przez sąd. Z zachowaniem tych warunków dopuszczalne jest stosowanie przepisu art. 328 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym ¹⁾.

§ 2. W okręgu białostockim zgoda musi być wyrażona przez właściwy sąd opiekuńczy.

P. art. XV p. w. p. e. i objaśn. tamże.

Uchwałą rady familijnej, zaopatrzoną klauzulą zatwierdzającą sądu, należy dołączyć do wniosku o sprzedaż, gdyż w przeciwnym razie komornik postąpi po myśli art. 141 k. p. c. (p. przy art. 509), względnie § 93 instr. kom. (p. w dodatku II). Brak tej uchwały, względnie jej sądowego zatwierdzenia, należy bowiem uważać za brak formalny z art. 137, § 1, l. 4 k. p. c., a mianowicie za brak należytego podpisu strony.

¹⁾ Art. 835 jednolitego tekstu k. p. c.

Na obszarze, określonym w art. XXIV, § 2 p. w. p. e., należy zamiast uchwały rady familijnej dołączyć do wniosku o sprzedaż decyzję sądu opiekuńczego, która winna zawierać wyrażenie zgody na zniesienie współwłasności w drodze sprzedaży egzekucyjnej.

Art. XXV.

§ 1. Do podziału sumy, uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości niehipotekowanej, stosuje się odpowiednio przepisy o podziale sumy, uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości hipotekowanej.

Podział ceny nieruchomości niehipotekowanej.

§ 2. W podziale uczestniczy także wierzyciel, którego wierzytelność zabezpieczona jest zastawem, jeżeli zgłosi się najpóźniej w dniu uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu i udowodni swe prawo dokumentem publicznym lub prywatnym z podpisem uwierzytelnionym. Wierzytelność, zabezpieczona zastawem, z odsetkami za ostatnie dwa lata przed licytacją zaspokojona będzie w tej kategorii, w jakiej powinny być zaspokojone wierzytelności i prawa zabezpieczone hipotecznie.

W myśl art. XXV p. w. p. e. należy podział sumy, uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości niehipotekowanych, przeprowadzić przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów art. 798—808 k. p. c.

Wierzyciele, którzy swe prawo zastawu na nieruchomości niehipotekowanej wykażą stosownie do art. XXV, § 2 p. w. p. e., zaspokojeni zostaną z ceny licytacyjnej tej nieruchomości co do sumy kapitałowej swej wierzytelności oraz odsetek za ostatnie dwa lata w kategorii, oznaczonej w art. 800, § 1, l. 5

k. p. c., zaś co do dalszych odsetek w ostatniej kategorii.

Jeżeli suma, ulegająca podziałowi, nie wystarczy na zaspokojenie wszystkich wierzycieli zastawnych, to wierzytelności ich zaspokojone będą stosunkowo do wysokości każdej z nich, a nie według kolejności, w jakiej uzyskali prawa zastawu, gdyż kolejne zaspokojenie ma miejsce w myśl art. 801 k. p. c. tylko co do wierzytelności, zabezpieczonych hipotecznie. Nie można tu zaś wobec postanowienia art. XXV, § 1 p. w. p. e. stosować analogicznie przepisu art. 797, § 1 k. p. c.

Art. XXVI.

Wypowiedzenie najmu i dzierżawy przez nabywcę.

Art. 214 § 2 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾, dotyczącego stosunku najmu lub dzierżawy, nie stosuje się, § 1 zaś stosuje się o tyle, o ile według przepisów prawa prywatnego umowa obowiązuje nabywcę.

Stosownie do art. XXVI p. w. p. e. na obszarze okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie przepisy art. 721, § 2 o nadzwyczajnych terminach wypowiedzenia nie mają wogóle zastosowania. Czy zaś i w jakich warunkach licytacyjny nabywca nieruchomości może usunąć najemcę lub dzierżawcę, to należy ocenić według przepisów prawa prywatnego. Obowiązują w szczególności w tym względzie następujące postanowienia

Art. 1743—1751 kodeksu cywilnego Napoleona:

Art. 1743. Jeżeli wynajmujący sprzedaje rzecz najętą, to nabywca nie może wyrugować dzierżawcy lub lokatora, mającego kontrakt urzędowy lub z datą pewną, chyba by wynajmujący zastrzegł sobie to prawo w umowie najmu.

¹⁾ Art. 721 jednolitego tekstu k. p. c.

Art. 1744. Jeżeli przy najmie umówiono się, że w razie sprzedaży nabywca będzie mógł wyrugować dzierżawcę lub lokatora, a nie uczyniono żadnego zastrzeżenia co do wynagrodzenia szkód i strat, to wynajmujący obowiązany jest wynagrodzić dzierżawcę lub lokatora w sposób następujący.

Art. 1745. Jeżeli idzie o dom, mieszkanie lub sklep, wynajmujący płaci wyrugowanemu lokatorowi tytułem wynagrodzenia szkód i strat sumę, równą cenie najmu za czas, jaki podług zwyczajów miejscowych przyjęty jest między wypowiedzeniem a wyprowadzką.

Art. 1746. Jeżeli idzie o dobra wiejskie, to wynagrodzenie, jakie wynajmujący winien zapłacić dzierżawcy, wynosi trzecią część ceny dzierżawnej za cały czas, do ukończenia dzierżawy pozostający.

Art. 1747. Wynagrodzenie oznaczają biegli, gdy idzie o fabryki, zakłady przemysłowe lub inne, wymagające znacznych nakładów.

Art. 1748. Nabywca, który chce skorzystać z zastrzeżonej przez umowę najmu możliwości wyrugowania dzierżawcy lub lokatora na wypadek sprzedaży, obowiązany jest nadto uprzedzić lokatora na czas, podług zwyczaju, w danem miejscu do wypowiedzeń przyjęty.

Obowiązany jest również uprzedzić dzierżawcę dóbr ziemskich przynajmniej na rok zgóry.

Art. 1749. Dzierżawcy lub lokatorzy nie mogą być wyrugowani, dopóki wynajmujący, a gdyby ten omieszkał, to nowonabywca, nie zapłaci im szkód i strat powyżej oznaczonych.

Art. 1750. Jeżeli najem nie został zawarty za aktem urzędowym lub nie ma daty pewnej, nabywca nie jest obowiązany do wynagrodzenia żadnych szkód i strat.

Art. 1751. Nabywca z zastrzeżeniem odkupu nie może korzystać z prawa wyrugowania najemcy, dopóki przez upływ czasu, oznaczonego do odkupu, nie stanie się właścicielem niewzruszalnym.

Art. XXVII.

Na obszarze, na którym obowiązuje prawo o ustaleniu własności dóbr nieruchomości z 1818 r. i prawo o przywilejach i hipotekach z 1925 r., ostrzeżenie o wszczęciu egzekucji z nieruchomości hipotekowanej, gdy ma być wciągnięte na piśmienne żądanie komornika, będzie wciągnięte

Ostrzeżenie
o wszczęciu
egzekucji.

trybem, przepisany w art. 15a i 15b prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach, zawartego w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 31 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 53, poz. 510).

P. art. 656, § 1 k. p. c.

Art. 15 a, 15 b prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach, zawartego w rozporządzeniu Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 31 sierpnia 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 510 z 1928 r.:

Art. 15 a. Przesyłane do kancelarji hipotecznej podanie strony lub odezwa notariusza wciągane są do prowadzonego w tym celu dziennika hipotecznego z oznaczeniem roku, miesiąca i dnia nadesłania, celem zapewnienia pierwszeństwa hipotecznego do czasu rozpatrzenia podania przez pisarza hipotecznego. Przy podaniu przechowana być winna koperta. Na zasadzie nadesłanego podania lub odezwy pisarz hipoteczny niezwłocznie wpisuje na marginesie odpowiedniego działu wykazu hipotecznego numer dziennika hipotecznego, a nie później, niż następnego dnia urzędowego po otrzymaniu podania lub odezwy, sporządza wniosek w księdze hipotecznej właściwej nieruchomości.

O ile jednak nadesłane przy podaniu lub odezwie dokumenty nie stanowią żadnej podstawy do sporządzenia wniosku w księdze hipotecznej, pisarz hipoteczny w terminie powyżej wskazanym podanie lub odezwę wraz z postanowieniem odmownem zwraca.

Na to postanowienie, odmawiające sporządzenia wniosku, strona może złożyć odwołanie do wydziału hipotecznego sądu okręgowego w terminie 7-dniowym od daty doręczenia postanowienia. W wydziale hipotecznym odwołania te rozpatrywane będą bez wezwania stron na najbliższem posiedzeniu po ich otrzymaniu. Decyzja wydziału hipotecznego sądu okręgowego nie ulega zaskarżeniu.

Art. 15 b. Należne pisarzowi hipotecznemu opłaty składa przy załatwieniu czynności, bądź przesyła przy podaniu, żądającym czynności, strona interesowana.

W razie nadesłania kwoty, niepokrywającej opłat skarbowych i kosztów wniosków, pisarz hipoteczny zawiadomi w ciągu 3-ch dni stronę o wysokości brakującej kwoty. Do

czasu nadesłania całkowitej należnej kwoty wniosek wpisany nie będzie. O ile przed upływem dni dziesięciu od daty doręczenia zawiadomienia pisarza hipotecznego brakująca kwota nadesłana nie zostanie, podanie wraz z załącznikami zwrócone będzie i wpisany na marginesie numer dziennika hipotecznego ulega skreśleniu.

Art. XXVIII.

Na obszarze, na którym obowiązuje Tom X cz. 1 Zводу praw:

Szczególne
przepisy dla
obszaru mocy
obow. Tomu X
Zводу praw.

1) inwentarz żywy i martwy oraz zapasy ziemioplodów, niezbędne na najbliższy zasiew i utrzymanie ludzi i inwentarza żywego aż do nowych zbiorów, stanowią przynależność nieruchomości w rozumieniu art. 64 § 1 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾;

2) egzekucja z nieruchomości, wpisanej do rejestru dóbr nieruchomych, odbywa się tak, jak z nieruchomości, mającej urzędzoną hipotekę, z tą różnicą, że ostrzeżenie o wszczęciu egzekucji, wpis prawa własności nabywcy oraz wykreślenie wpisów powinny być dokonane zgodnie z przepisami ustawy notarialnej i prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomych, o przywilejach i hipotekach;

3) prawo zabudowy, obciążające sprzedaną nieruchomość, będzie utrzymane; przepisy art. 542¹⁷ Tomu X cz. 1 pozostają w mocy.

Przedmioty, wymienione w art. XXVIII, l. 1 p. w. p. e., nie podlegają zatem egzekucji oddzielnie od nieruchomości, której przynależność stanowią (art. 571, § 1 k. p. c.). Natomiast rozciąga się na te przed-

¹⁾ Art. 571 jednolitego tekstu k. p. c.

mioty zajęcie, któremu uległa nieruchomości (art. 661 k. p. c.).

P. art. 656, 728, 729 k. p. c.

Art. 542¹⁷ Tomu X cz. 1 Zwodu praw:

Egzekucja zasądzonych na rzecz właściciela ziemi opłat za prawo zabudowania może być zwrócona na to prawo i na wystawione na parceli budowlę nie prędzej, niż w sześć miesięcy od dnia niedotrzymania terminu tych opłat. Egzekucja ta, o ile dotyczy opłat, których termin nastąpił nie wcześniej niż na dwa lata przed wytoczeniem akcji, i pod warunkiem zwrócenia egzekucji na mocy nakazu wykonawczego w przeciągu roku od czasu uprawomocnienia się wyroku, korzysta z pierwszeństwa przy zaspokojeniu z pomienionej majątności przed wszystkimi innymi długami posiadacza prawa zabudowania, chociażby one były na tej majątności zabezpieczone, z wyjątkiem roszczeń, wskazanych w art. 1163 ustawy postępowania cywilnego (wyd. 1914 r.)¹⁾. Właściciel ziemi ma prawo zwrócić egzekucję zasądzonych opłat na inną majątność posiadacza prawa zabudowania podług przepisów ogólnych nie będąc skrępowanym przez wyżej wymienione terminy

Rozdział III.

Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego w Cieszynie.

Art. XXIX.

Zwołanie
wierzycieli
spadkowych.

Komornik zawiesi na wniosek dziedzica lub kuratora spadku postępowanie egzekucyjne, jeżeli sąd spadkowy zezwolił na zwołanie wierzycieli (§ 813 kodeksu cywilnego).

Warunki zwołania wierzycieli spadkowych i jego skutki określają następujące przepisy

¹⁾ t. j. obciążających majątek aż po dzień sprzedaży zaległości opłat skarbowych, ziemskich, miejskich i wszelkich innych opłat gminnych, tudzież kosztów opisu i sprzedaży majątku.

§§ 813—815 austr. kod. cyw.¹⁾:

§ 813. Dziedzicowi lub temu, kogo kuratorem spuścizny ustanowiono, wolno celem wykrycia stanu długów prosić o wydanie edyktu, zwołującego wszystkich wierzycieli na czas zastosowany do okoliczności celem zgłoszenia i wykazania swych wierzitelności, i wstrzymać się z zaspokojeniem wierzycieli aż do upływu terminu.

§ 814. Skutek tego sądowego zwołania jest taki, że skoro spuścizna wyczerpała się przez wypłatę wierzitelności zgłoszonych, wówczas wierzyciele, którzy się w naznaczonym czasie nie zgłosili, nie mają do niej żadnych dalszych roszczeń, chyba o ile im przysługuje prawo zastawu.

§ 815. Jeżeli dziedzic z dozwolonej sobie ostrożności sądowego zwołania nie skorzysta, lub jeżeli niektórych z zgłaszających się wierzycieli zaspokoi bezzwłocznie, bez względu na prawa pozostałych, i skutkiem niedostateczności spuścizny niektórzy wierzyciele zapłaty nie dostaną, wówczas, choć się do spadku oświadczył warunkowo, odpowiada im całym swym majątkiem o tyle, o ileby otrzymali byli zapłatę, gdyby spuściznę obrócono według porządku ustawowego na zaspokojenie wierzycieli.

Postępowanie przy zwołaniu wierzycieli spadkowych określone jest w następujących przepisach

§§ 133, 135, 136 cesarskiego patentu o postępowaniu w sprawach niespornych z 9 sierpnia 1854, austr. dz. u. p. Nr. 208:

§ 133. Edykta w celu zwołania wierzycieli spadku wygotować należy stosownie do postanowień §§ 813—815 kod. cyw. na żądanie dziedzica lub kuratora spadku według wzoru Nr. V. Według okoliczności zwołanie wierzycieli może nastąpić tym samym edyktem, którym się wzywa dziedziców.

§ 135. Jeżeli wezwano nieznanych dziedziców lub wierzycieli, aby w oznaczonym dniu jawili się w sądzie, należy na tę audjencję wezwać także znanych dziedziców lub kuratora spadku. Względem roszczeń do spadku i wierzitelności zgłoszonych na tej audjencji spisać należy osobny protokół i dołączyć go do aktów spadkowych.

W protokóle tym należy podać nazwisko i miejsce zamieszkania każdego dziedzica lub wierzyciela albo jego pełnomocnika, jakość roszczeń lub wierzitelności i dzień wystawienia przedłożonych ewentualnie dokumentów. Zgłoszenia pi-

¹⁾ W tłumaczeniu Wróblewskiego.

semne dołączyć należy do tego protokołu oraz zawiadomić o tem dziedziców lub kuratora spadku.

§ 136. W sądach grodzkich należy na żądanie dziedziców lub kuratora spadku na audjencji, wyznaczonej do zgłaszania wierzytelności wyjaśnić o ile możności zgłoszone pretensje także co do ich należności i kwoty. Przytem winno się przesłuchać dziedzica na każdą pojedynczą pozycję długu i porównać podanie wierzyciela z przedłożonemi zapisami długu i innemi załącznikami.

Protokół zgłoszeń musi w tym wypadku oprócz punktów w § 135 wymienionych podawać zarazem, czy i w jakiej kwocie każda pretensja została uznana przez dziedziców za należną. Wierzytelności, co do których nie zostanie zawartą ugoda, należy odesłać na drogę prawa.

W miarę okoliczności można także pojedynczych wiadomych wierzycieli wezwać osobno do sądowego polikwidowania ich wierzytelności.

Z powodu zwołania wierzycieli spadkowych można jedynie żądać zawieszenia oznaczonego, toczącego się już postępowania egzekucyjnego. Nie uprawnia ono natomiast do żądania zawieszenia wszystkich wogóle egzekucyj z majątku spadkowego.

Art. XXX.

Prawo
zatrzymania.

Umorzenie egzekucji w myśl art. 56 prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnem ¹⁾ nastąpi także wówczas, gdy wierzyciel ma w swoim władaniu rzecz ruchomą dłużnika, na której służy mu prawo zatrzymania.

Przypadki, w których służy prawo zatrzymania, określają przepisy prawa materialnego. Z przepisów ogólniejszej natury, dotyczących tej kwestji, zasługują na uwagę następujące postanowienia

¹⁾ Art. 563 jednolitego tekstu k. p. c.

§§ 471 (w brzmieniu § 52 now. III), 970 (w brzmieniu § 127 now. III), 970 c (w brzmieniu § 128 now. III) austr. kod. cyw. ¹⁾:

§ 471. Kto jest zobowiązany do wydania rzeczy, może dla zabezpieczenia swych płatnych wierzytelności z powodu nakładu dla niej poniesionego lub z powodu szkody, jaką mu ta rzecz wyrządziła, zatrzymać ją z tym skutkiem, że może być skazany na wydanie tylko w zamian za wzajemne świadczenie z ręki do ręki.

Wykonaniu prawa zatrzymania można zapobiec przez danie zabezpieczenia; zabezpieczenie przez ręcycieli jest wykluczone.

§ 970. Gospodarze domów zajezdnych, którzy obcych przyjmują w gościnę, odpowiadają jak przechowawcy za rzeczy wniesione przez przyjętych gości, o ile nie wykażą, że szkoda ani nie była zawiniona przez nich albo któregoś z ich ludzi, ani nie była wywołana przez osoby obce, które w domu zajezdnym wychodzą i przychodzą. Gdyby do powstania szkody przyczyniła się także wina uszkodzanego, sędzia oceni według zachodzących okoliczności, czy i w jakiej wysokości należy się wynagrodzenie.

Za wniesione uważa się rzeczy, które oddano gospodarzowi lub jednemu z jego ludzi albo też wniesiono na miejsce przez nich wskazane lub na cel ten przeznaczone. Tak samo odpowiadają przedsiębiorcy, którzy utrzymują stajnie i lokale do przechowywania, za umieszczone u nich zwierzęta i pojazdy oraz za rzeczy, jakie się na nich znajdują.

Narówni z gospodarzami odpowiadają posiadacze zakładów kąpielowych za wniesione rzeczy gości, jakie się do zakładów takich wnosić zwykło.

§ 970 c. Osobom wymienionym w § 970 służy prawo zatrzymania rzeczy wniesionych na zabezpieczenie swych wierzytelności z tytułu przyjęcia w gościnę i żywienia oraz poniesionych za gości wydatków.

Art. 313—316 austr. kod. handl. ¹⁾:

Art. 313. Kupcowi służy dla płatnych wierzytelności, jakie ma do innego kupca z zawartych między nimi obustronnych czynności handlowych, prawo zatrzymania (retencji) na wszelkich rzeczach ruchomych i papierach wartościowych dłużnika, które z wolą tego ostatniego na podstawie czynności handlowych w jego posiadanie przeszły, o ile ma je jeszcze w swem

¹⁾ W tłumaczeniu Wróblewskiego.

dzierzeniu lub może niemi rozporządzać w inny sposób, w szczególności za pomocą spisów towarowych dowodów ła-dunkowych lub dowodów składowych.

Prawo to nie przysługuje jednak, jeżeliby zatrzymanie przedmiotów było przeciwne poleceniu udzielonemu przez dłuż-nika przed oddaniem lub przy oddaniu, lub przyjętemu przez wierzyciela zobowiązaniu, że postąpi z temi przedmiotami w pe-wien oznaczony sposób.

Art. 314. Określone w poprzednim artykule prawo zatrzy-mania istnieje pod podanemi tamże warunkami nawet z po-wodu wierzytelności niepłatnych:

1) jeżeli do majątku dłużnika konkurs otwarto, lub tenże choćby tylko wypłaty swoje wstrzymał;

2) jeżeli wykonano bezskutecznie egzekucję na majątek dłużnika.

W takich razach nawet polecenie dłużnika lub przyjęte zobowiązanie do postąpienia z przedmiotami w pewien ozna-czony sposób nie przeszkadza prawu zatrzymania, jeżeli oko-liczności pod 1 i 2 wskazane dopiero po oddaniu przedmiotów lub po przyjęciu zobowiązania zaszły lub do wiadomości wie-rzyciela doszły.

Art. 315. Wierzyciel, któremu służy prawo zatrzymania na podstawie art. 313 lub 314, obowiązany jest o wykonaniu tego prawa dłużnika bezzwłocznie zawiadomić. Jeżeli ten nie zabez-pieczy go wcześniej w inny sposób, wolno wierzycielowi za-pozwać dłużnika przed swój sąd właściwy, czyniąc wniosek o sprzedaż przedmiotów; z pieniędzy uzyskanych przy sprze-daży może się zaspokoić przed innymi wierzycielami tego dłużnika. Prawa te służą wierzycielowi także wobec masy kon-kursowej dłużnika.

Art. 316. Prawa przyznane wierzycielowi w artykułach 313—315 nie mają zastosowania, jeżeli strony odrębnie się na to zgodziły.

Do wykonania uprawnienia, przyznanego dłużni-kowi w art. XXX p. w. p. e., nie potrzeba, aby prawo zatrzymania stwierdzone było orzeczeniem sądownem. Dłużnik musi jednak to prawo komornikowi wiary-godnie wykazać.

P. objaśn. do art. 563 k. p. c.

Art. XXXI.

Zajęcie wierzytelności lub prawa, przewidziane w art. 140 prawa o sądowym potępowaniu egzekucyjnym¹⁾, w przypadku zniszczenia wykazu hipotecznego dokonywa się aż do odnowienia wykazu przez złożenie tytułu wykonawczego do sądu grodzkiego, w którego okręgu nieruchomość jest położona, i przez uzyskanie zezwolenia sądu na złożenie tego tytułu w celu zajęcia wierzytelności lub prawa.

Zajęcie praw hip. w razie zniszczenia wykazu.

Przepis art. XXXI p. w. p. e. ma jedynie wówczas zastosowanie, gdy nieruchomość, na której zabezpieczona jest zajęta wierzytelność, była kiedykolwiek przedmiotem wpisu hipotecznego i gdy również zabezpieczenie zajętej wierzytelności było wpisane w księdze hipotecznej tej nieruchomości. Będzie to miało miejsce wtedy, jeżeli wykaz hipoteczny nieruchomości został zniszczony lub zaginął po wpisaniu w nim zabezpieczenia wierzytelności. Jeżeli natomiast nieruchomość nie była nigdy przedmiotem wpisu hipotecznego, albo była nim wprawdzie, ale zabezpieczenie zajętej wierzytelności na tej nieruchomości wskutek zniszczenia lub zaginięcia jej wykazu nastąpiło nie przez wpis hipoteczny, lecz przez złożenie dokumentu, natenczas zajęcia dokonać należy przy zastosowaniu art. 646.

Zezwolenie sądu na złożenie tytułu wykonawczego dla uzyskania zajęcia po myśli art. XXXI p. w. p. e. winno wyraźnie wymieniać, że na złożenie zezwala się w celu zajęcia wierzytelności lub prawa.

Przy składaniu tytułów wykonawczych po myśli art. XXXI p. w. p. e. należy w braku bliższych po-

¹⁾ Art. 647 jednolitego tekstu k. p. c.

stanowień w tym przedmiocie stosować analogicznie następujące

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 26 marca 1916 r. Nr. 87 austr. dz. u. p.

o sądownym składaniu dokumentów celem nabycia praw rzeczowych na nieruchomościach i budowlach niewpisanych do ksiąg gruntowych:

§ 1. Wnioski o składanie dokumentów dla nabycia praw rzeczowych na nieruchomościach i budowlach niewpisanych do ksiąg gruntowych czynić należy pisemnie lub do protokołu ustnie w sądzie, w którym prowadzi się księgę gruntową dla znajdujących się w odnośnej gminie katastralnej gruntów nietabularnych.

Jeżeli dla dozwozenia intabulacji w księdze gruntowej byłby właściwy sąd procesowy lub spadkowy, należy też uczynić wniosek o złożenie w tym sądzie. Jeżeli dozwoli się złożenia, sąd procesowy lub spadkowy ma zażądać wykonania od sądu w pierwszym ustępie wymienionego.

§ 2. Do wniosku należy dołączyć dokument w oryginale albo wypisy urzędowe (notarjalne), które ma się złożyć.

§ 3. Wniosek należy zbadać w tym kierunku, czy:

1. nieruchomość lub budowla, do której dokument się odnosi, a który ma się złożyć, nie jest wpisana w księdze gruntowej;

2. czy dokument odpowiada przepisanyim wymaganiom i

3. czy niema wątpliwości co do osobistej zdolności wnioskodawcy i innych uczestników umowy do rozporządzania przedmiotem albo co do uprawnienia do czynienia wniosku; np. wymagane zatwierdzenie aktu przez sąd opiekuńczy albo przez władzę kościelną lub administracyjną i t. p.

Zawarte w dokumencie pozwolenie na intabulację zastępuje oświadczenie pozwolenia na złożenie dokumentu.

Do złożenia nie trzeba dowodu, że osoba, przeciw której zwraca się zamiar nabycia prawa przez złożenie (poprzednik. § 21 u. h.), jest właścicielem nieruchomości lub prawa.

§ 4. Jeżeli niema wątpliwości, uchwała sądowa ma opiewać, że dozwala się sądowego złożenia dokumentu dla nabycia własności lub prawa zastawu lub służebności na nieruchomości lub budowli. W uchwale należy określić dokument przez podanie dnia jego wystawienia, nieruchomości lub budowle zgodnie z oznaczeniem w katastrze przez przytoczenie gminy katastralnej i numeru katastralnego parcel.

Jeżeli numer katastralny nieruchomości nie da się wysledzić, gdyż również kataster zaginął, należy nieruchomość tak w dokumencie, jak również w uchwale sądowej, dokładnie oznaczyć przez podanie sąsiadów i opisanie granic.

Jeżeli nieruchomość była wpisana poprzednio w księdze gruntowej, która zaginęła lub stała się bezużyteczną, należy o ile możliwości podać także poprzednie oznaczenie wykazu hipotecznego.

§ 5. O złożeniu sądownym należy z wyjątkiem wnioskodawcy zawiadomić przez doręczenie do rąk własnych wszystkie osoby, przeciw którym ma się przez złożenie uzyskać przeniesienie, ograniczenie lub obciążenie służącego im prawa rzeczowego.

Co do zawiadomienia władz podatkowych, władz dla wymiaru należności i władz katastralnych należy stosować przepisy obowiązujące przy zawiadomieniu o uchwalach hipotecznych.

§ 6. Wniosek należy zapisać do dziennika dla składania dokumentów, który prowadzący księgę gruntową ma założyć według formularza 1.

Do rubryki 3 należy wpisać nazwisko osoby, która wniosła podanie o złożenie i nazwisko osoby, przeciw której złożenie się zwraca.

W rubryce 4 należy określić nieruchomość przez podanie numeru katastralnego parcel i nazwy gminy katastralnej. O ile możliwości (§ 4) należy także podać poprzednie oznaczenie wykazu hipotecznego.

Jeżeli wnosi się w tem samym podaniu tak o wpis hipoteczny, jak również o złożenie sądowe dokumentu, należy podanie zapisać tak do dziennika podań hipotecznych, jak również do dziennika dla składania dokumentów.

Oznaczenie akt i liczbę porządkową sprawy należy przy złożeniu dokumentów w ten sposób utworzyć, że do liter UH należy dodać numer dziennika i dwie ostatnie cyfry roku, np. UH 731/16.

§ 7. Przed przedłożeniem wniosku sędziemu prowadzący księgę gruntową ma stwierdzić przez przejrzenie istniejących ksiąg gruntowych i ich papierów pomocniczych (protokółów parcel), czy nieruchomości wymienione w dokumencie nie są istotnie wpisane w żadnej księdze gruntowej. Wynik należy zanotować na wniosku. Przytem należy według możliwości podać numer zaginionego wykazu hipotecznego, którego część składową nieruchomości stanowiły.

§ 8. Uchwałę sędziego, pozwalającą złożenia, ma prowadzący księgę gruntową uwidocznić na dokumencie oryginalnym.

§ 9. Złożone dokumenty oryginalne należy przechowywać w paczkach zbiorowych, ułożone według liczb dziennika.

Nie można zastąpić na stałe odpisem oryginału złożonego dokumentu.

Jeżeli łączy się wnioski o wpis hipoteczny i o złożenie tego samego dokumentu, który stanowi podstawę wpisu hipotecznego (§ 6), należy wziąć do hipotecznego zbioru dokumentów odpis dokumentu, zaś podanie i złożony oryginalny dokument przechować w paczce zbiorowej.

§ 10. Prowadzący księgę gruntową ma dla każdej gminy katastralnej prowadzić wykaz alfabetyczny nazwisk odnośnie do złożonych dokumentów według formularza 2 i zapisać do niego każde dozwolone złożenie.

Nazwisko jednej osoby można tylko raz zapisać do wykazu. Każde złożenie dokumentu, które jej dotyczy, należy przy zapisaniu jej nazwiska uwidocznic w ten sposób, że zapisze się w rubrykę wykazu nazwisk liczbę dziennika i ostatnie dwie cyfry roku, która to rubryka odpowiada w odnośnym przypadku prawnej właściwości osoby. Przy złożeniu kontraktu kupna-sprzedaży należy więc np. zapisać do wykazu nazwisk tylko przy nazwisku nabywcy znak akt do rubryki „właściciel“, gdy tymczasem przy złożeniu dokumentu, ustanawiającego prawo zastawu, należy wykonać dwa wpisy, przy nazwisku właściciela nieruchomości w rubryce „dłużnik lub zobowiązany rzeczowo“ i przy nazwisku wierzyciela w rubryce „wierzyciel i uprawniony rzeczowo“.

Jeżeli wskutek braku miejsca potrzeba przy pierwszym wpisie nazwiska założenia dalszego ciągu na dalszem miejscu wykazu nazwisk, należy uwidocznic związek przez wzajemne powołanie się na obydwu.

Przy przeniesieniach własności należy złożenie uwidocznic w wykazie rzeczowym (protokóle parcel) przez to, że obok numeru parceli zapisze się liczbę porządkową złożenia.

§ 11. Każdy może żądać od sądu wydania potwierdzenia złożenia sądowego pewnego dokumentu tudzież wypisu wykazu wszystkich do pewnej osoby odnoszących się sądownie złożonych dokumentów, jako też udzielenia zwykłych lub wierzitelnych odpisów ze zbioru dokumentów.

Zamówienie potwierdzeń, wykazów i odpisów dokumentów należy zapisać do wykazu, przepisanego w § 40 instrukcji hipotecznej.

§ 12. Postanowienia powszechnej ustawy o księgach gruntowych co do rekursu stosuje się odpowiednio do rekursu przeciw uchwałom o dozwoleniu lub odmówieniu złożenia dokumentu.

§ 13. (uchylony rozporządzeniem Rady Ministrów z 18/XI 1927, Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 956).

§ 14. Jeżeli stwierdzono podstawę do złożenia według §§ 20 i 21 trzeciej noweli częściowej do powszechnej ustawy cywilnej w toku postępowania spadkowego, należy to uwidocznić w zapisku ewidencyjnym I. Postanowienia § 2 ustawy z 23 maja 1883, Nr. 82 dz. u. p. i wydane do niej rozporządzenia należy odpowiednio stosować. W zapisku ewidencyjnym należy uwidocznić w rubryce uwag, że chodzi o złożenie dokumentów.

§ 15. Arkusze zgłoszeń, które się odnoszą do zmian posiadania nieruchomości niewpisanych w księgach gruntowych, prowadzący księgę gruntową ma porównać z wykazami nazwisk (§ 10). Jeżeli stwierdzi przez to, tudzież przez przejrzanie złożonych dokumentów, że dokumentu o nabyciu własności przez posiadacza faktycznego jeszcze sądownie nie złożono, należy spisać przypomnienie urzędowe i wezwać stronę do przesłuchania. Jeżeli zajdzie akt prawny, wymagający złożenia dokumentu, należy stronę pouczyć o postanowieniach §§ 18—21 trzeciej noweli częściowej do powszechnej ustawy cywilnej i wezwać do złożenia dokumentu nabycia.

§ 16. Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą dnia 15 kwietnia 1916.

Art. XXXII.

Egzekucja przez sprzedaż ułamkowej części nieruchomości odbywa się według przepisów o egzekucji przez sprzedaż nieruchomości.

Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości.

Przepis art. XXXII p. w. p. e. ma na myśli przypadki sprzedaży idealnej, t. j. niewydzielonej części nieruchomości. Co do sprzedaży wydzielonej części nieruchomości p. art. 669 k. p. c.

Warunki, wśród których dopuszczalna jest sprzedaż egzekucyjna idealnej części nieruchomości, p. w art. 655 k. p. c. i objaśn. do niego.

Art. XXXIII.

Jeżeli sąd hipoteczny odmówi prawomocnie wpisu ostrzeżenia z art. 149 prawa o sądownem po-

Odmowa adnotacji o

wszczęciu
egzekucji.

stępowaniu egzekucyjnym¹⁾, egzekucja będzie zawieszona aż do usunięcia przeszkody do wpisu. Prawo sprostowania księgi gruntowej służy na równi z dłużnikiem wierzycielowi.

Ponieważ wpis ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji następuje na podstawie decyzji komornika, powziętej na zasadzie tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego klauzulą wykonalności przez właściwy sąd, przeto sąd hipoteczny nie ma obowiązku, ani prawa wdać się w badanie, czy w danym przypadku wszczęcie egzekucji jest dopuszczalne, lecz ograniczyć się winien wyłącznie do rozstrzygnięcia kwestji, czy wpis ostrzeżenia jest dopuszczalny ze względu na stan hipoteczny (§ 94 ust. hip.).

Z uwagi na to, że uchwała sądu hipotecznego w przedmiocie zarządzenia lub odmówienia wpisu ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji ulega zaskarżeniu do wyższej instancji, winien ją sąd hipoteczny doręczyć oprócz dłużnika także wierzycielowi egzekwującemu. Uchwałę tę należy również doręczyć komornikowi, gdyż zależnie od jej treści będzie on albo kontynuował postępowanie, albo je zawiesi stosownie do art. XXXIII p. w. p. e.

Do postępowania na skutek środka odwoławczego od uchwały sądu hipotecznego w przedmiocie wpisu ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji należy stosować przepisy ustawy hipotecznej, a nie postanowienia k. p. c.

Jeżeli w przypadku zawieszenia postępowania po myśli art. XXXIII p. w. p. e. wierzyciel w ciągu trzech lat nie starał się o usunięcie przeszkody wpisu ostrzeżenia, albo też po usunięciu tej przeszkody przez trzy lata nie żądał podjęcia postępowania, to postępowawa-

---

¹⁾ Art. 656 jednolitego tekstu k. p. c.

nie ulegnie umorzeniu z mocy samego prawa (art. 562 k. p. c.).

Art. XXXIV.

§ 1. Egzekucja z nieruchomości, której wykaz hipoteczny uległ zniszczeniu, odbywa się tak, jak z nieruchomości wpisanej do wykazu hipotecznego.

Egzekucja
z nieruchom.
w razie
zniszczenia
wykazu hip.

§ 2. Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z nieruchomości przedstawione będzie sądowi, w którego okręgu nieruchomość jest położona, celem złożenia do zbioru dokumentów. Pozwolenie sądu na złożenie ma skutki wpisu o wszczęciu egzekucji.

§ 3. Wypis z wykazu złożonych w sądzie dokumentów, odnoszących się do danej nieruchomości, oraz zaświadczenie treści każdego ze złożonych dokumentów zastępują wykaz hipoteczny.

§ 4. W celu uzyskania prawa własności nabywca złoży we właściwym sądzie uwierzytelniony odpis postanowienia o przysądzeniu.

Postanowienia art. XXXIV p. w. p. e. stosują się według wyraźnego brzmienia tego przepisu tylko do nieruchomości, które były już przedmiotem ksiąg gruntowych, ale których wykaz hipoteczny uległ zniszczeniu (lub zaginął). Nie można ich zatem stosować do takich nieruchomości, które wogóle nie były jeszcze wpisane w księdze gruntowej.

Co do postępowania przy składaniu dokumentów, odnoszących się do nieruchomości, której wykaz hipoteczny uległ zniszczeniu, p. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 26 marca 1916, Nr. 87 austr. dz. u. p. przy art. XXXI p. w. p. e.

Co do podejmowania wypisów z wykazu złożonych w sądzie dokumentów oraz odpisów tych dokumentów p. § 11 cyt. rozporządzenia z 26 marca 1916 przy art. XXXI p. w. p. e.

Właściwość sądu do złożenia odpisu postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości oceniać należy według postanowień § 1 powołanego wyżej rozporządzenia Min. Sprawiedl. z 26 marca 1916, Nr. 87 austr. dz. u. p.

Art. XXXV.

Roszczenia
najemcy
i dzierżawcy.

Najemca lub dzierżawca, którego prawo było wpisane do księgi hipotecznej i któremu nabywca wypowiedział na zasadzie art. 214 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾ najem lub dzierżawę przed upływem terminu, ustalonego umową, otrzymuje z sumy podlegającej podziałowi wynagrodzenie za utracone prawo stosownie do oszacowania, co nie uwłącza dalszemu roszczeniu nabywcy²⁾ lub dzierżawcy przeciwko ich dłużnikowi.

Prawo najmu jest prawem obligatoryjnym, jednakże w myśl § 1095 austr. k. c. „jeżeli kontrakt dzierżawy (najmu) wpisano do ksiąg publicznych, należy uważać prawo dzierżawcy (najemcy) za prawo rzeczowe, które musi znosić także następny posiadacz jeszcze przez resztę czasu“.

Z przepisu art. XXXV p. w. p. e. okazuje się, że w razie egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości wpis prawa najmu do księgi gruntowej nie ma tego znaczenia, jakie mu § 1095 k. c. nadaje w razie pozaegzekucyjnego zbycia nieruchomości. W szczególności

¹⁾ Art. 721 jednolitego tekstu k. p. c.

²⁾ Zaszła tu widoczna omyłka; zamiast „nabywcy“ powinno być „najemcy“.

ści nabywca licytacyjny nie musi „znosić przez resztę czasu“ prawa najemcy, lecz może wypowiedzieć stosunek najmu przy zastosowaniu art. 721 k. p. c. przed upływem terminu, na jaki go zawarto.

Znaczenie wpisu prawa najmu w księdze gruntowej w przypadku egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości określa § 1121 austr. k. c. (§ 147 now. III) w ten sposób, że „w razie przymusowej sprzedaży sądowej traktować należy prawo najmu, jeżeli jest wpisane w księgi publiczne, narówni ze służebnością. Jeżeli nabywca nie ma obowiązku do przejęcia prawa najmu, najmoberca musi mu ustąpić po należytem wypowiedzeniu“. Cytowany przepis równa więc zaintabulowane prawo najmu w razie egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości ze służebnością tak, że najemca (względnie dzierżawca) musi ustąpić po należytem wypowiedzeniu (art. 721 k. p. c.), a tylko zachowuje prawo do odszkodowania z ceny licytacyjnej w kategorii, oznaczonej w art. 800, § 1, l. 5 k. p. c., o ile oczywiście to odszkodowanie znajdzie pokrycie w cenie licytacyjnej.

Odszkodowanie najemcy za utracone prawo najmu, wpisane do księgi gruntowej, ustala się według wartości tego prawa, przyjętej przy oszacowaniu nieruchomości (art. 673 k. p. c.). O ile zaś najemca pragnie dochodzić dalszych roszczeń z powodu utraty swego prawa, to może z nimi wystąpić tylko przeciw osobie, z którą zawarł umowę najmu.

Art. XXXVI.

§ 1. Służebności, ciężary realne i wymowy, poprzedzające prawo wierzyciela egzekwującego, będą utrzymane w mocy bez potrącenia z ceny nabycia. Inne służebności, ciężary realne i wymowy będą utrzymane w mocy, jeżeli ich wartość,

Utrzymanie
służebności
i ciężarów.

ustalona przy oszacowaniu, znajdzie pokrycie w cenie nabycia. Nabywca w tym przypadku może zaliczyć tę wartość na poczet ceny nabycia.

§ 2. Jeżeli cena nabycia nie wystarcza na pełne pokrycie powyższych praw, prawa te wygasają. W razie tylko częściowego pokrycia część wartości, znajdująca pokrycie, będzie wypłacona uprawnionemu według pierwszeństwa prawa wygasłego.

Co do pojęcia ciężarów realnych p. objaśn. do art. XXIII p. w. p. e.

Wymowa nie jest pojęciem ściśle prawniczym, a raczej ekonomicznym. Oznacza ona ogół korzyści, które osoba, obejmująca jakąś nieruchomość, przyrzeka świadczyć dotychczasowemu jej posiadaczowi, względnie innym osobom dożywotnio na ich utrzymanie. Jaką formę prawną przyjmie wymowa w konkretnym przypadku, a w szczególności czy formę służebności, czy ciężaru rzeczowego, wierzytelności i t. d., to zależy od woli stron.

Służebności, ciężary realne i wymowy wyprzedzają prawo wierzyciela egzekwującego wtedy, gdy są wpisane przed ostrzeżeniem o wszczęciu na jego rzecz egzekucji, względnie jeżeli dla egzekwowanej wierzytelności wpisane jest prawo zastawu, — gdy są zainstabulowane ze stopniem hipotecznym, wyprzedzającym to prawo zastawu.

Jeżeli jest więcej wierzycieli egzekwujących (art. 659 k. p. c.), utrzymane będą w mocy bez potrącenia z ceny nabycia tylko te służebności, ciężary realne i wymowy, które wyprzedzają prawo wierzyciela, mającego najlepsze pierwszeństwo.

Bez względu na to, czy wyprzedzają prawo wierzyciela egzekwującego, czy też po niem następują,

muszą być utrzymane bez potrącenia z ceny nabycia ciężary, wymienione w art. XL p. w. p. e.

Służebności, ciężary realne i wymowy, wyprzedzające prawo wierzyciela egzekwującego, będą utrzymane bez potrącenia z ceny nabycia tylko o tyle, o ile wyprzedzające je roszczenia zostaną pokryte. Odmienna interpretacja sprzeciwiałaby się zasadom ustawy hipotecznej i stanowiłaby naruszenie praw, nabytych już w chwili wejścia w życie przepisów wpraw. prawo o sąd. postępow. egzekucyjnym.

W przypadkach, w których służebności, ciężary realne i wymowy, wyprzedzające prawo wierzyciela egzekwującego, mają być utrzymane w mocy bez potrącenia z ceny nabycia, należy je odpowiednio uwzględnić przy oszacowaniu przez strącenie ich szacunku z sumy oszacowania nieruchomości.

Jeżeli służebności, ciężary rzeczowe i wymowy mają równe pierwszeństwo z prawem wierzyciela egzekwującego, to utrzymanie ich w mocy nastąpi tylko o tyle, o ile one znajdą pokrycie w cenie nabycia.

Jeżeli dla wierzytelności hipotecznej wierzyciela egzekwującego odstąpiono pierwszeństwo hipoteczne przed służebnością, ciężarem realnym lub wymową, które dotąd wierzytelność tę wyprzedzały, to utrzymanie tych ciężarów będzie miało miejsce tylko stosownie do zmienionego ustępstwem pierwszeństwa hipotecznego, a więc tylko o tyle, o ile one znajdą pokrycie w cenie nabycia.

Wyjątki od zasady, wyrażonej w art. XXXVI, p. w art. XXXVII, względnie także w art. XXXIX—XLI p. w. p. e.

Art. XXXVII.

Zmiana war.
licyt. co do
służebności.

Sąd może na wniosek, złożony w myśl art. 190 prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾, postanowić, że nabywca ma przejąć służebność wpisaną bez potrącenia z ceny nabycia, jeżeli służebność jest dla realności uprawnionej ze względów gospodarczych konieczna, a nie obniża istotnie wartości nieruchomości obciążonej. Sąd może również postanowić za zgodą uprawnionego, że służebność albo ciężar realny, które znajdują pokrycie w cenie nabycia, będą zamiast przejęcia przez nabywcę zaspokojone sumą pieniężną.

Przepis zdania pierwszego art. XXXVII p. w. p. e. odnosi się do takich służebności, które następują po prawie wierzyciela egzekwującego albo najwyżej mają równe z niem pierwszeństwo. Służebności, wyprzedzające to prawo, muszą bowiem być utrzymane bez potrącenia z ceny nabycia już na mocy art. XXXVI p. w. p. e.

Wniosek, o którym mowa w zdaniu pierwszym art. XXXVII p. w. p. e., zgłosić może wierzyciel, dłużnik lub osoba uprawniona z danej służebności. Wniosek ten musi być zgłoszony w terminie w art. 697, § 1 k. p. c. przewidzianym. W razie uwzględnienia go ma zastosowanie art. 697, § 2 k. p. c.

Postanowienie w myśl zdania drugiego art. XXXVII p. w. p. e. może sąd wydać również tylko na wniosek, złożony po myśli art. 697 k. p. c. i przy zastosowaniu tego przepisu.

W braku odmiennego zastrzeżenia stosować można przepis zdania drugiego art. XXXVII p. w. p. e. tak do tych służebności i ciężarów realnych, które na-

¹⁾ Art. 697 jednolitego tekstu k. p. c.

stępują po prawie wierzyciela egzekwującego, jak i do tych, które to prawo wyprzedzają.

Art. XXXVIII.

§ 1. W przypadku zabezpieczenia hipotecznego renty pieniężnej sąd wydzieli z ceny nabycia najpierw raty, zalegające za rok ostatni po dzień przybicia, następnie wartość renty, oznaczoną w oszacowaniu, albo sumę wykupu, gdy suma ta jest w wykazie wpisana.

Zaspokojenie
renty
pieniężnej.

§ 2. Jeżeli prawo do renty służy uprawnionemu na czas jego życia lub na czas ściśle nieoznaczony, sąd po wydzieleniu zaległych do dnia przybicia rat z ceny nabycia umieści na oprocentowanie sumę, ustaloną w oszacowaniu, oraz postanowi, jakie kwoty i kiedy uprawniony będzie pobierał. Jeżeli suma, podlegająca podziałowi, nie wystarcza na pokrycie pełnej kwoty, uprawniony będzie pobierał nieuszczerplone raty renty aż do wyczerpania całej sumy lub wcześniejszego wygaśnięcia swego prawa.

Jeżeli suma, ulegająca podziałowi, nie wystarcza na pełne pokrycie renty, to wypłaca się najpierw raty za ostatni rok przed przybiciem w całości, zaś suma, odpowiadająca wartości szacunkowej renty, ulega odpowiedniej redukcji stosownie do art. 801 k. p. c.

Jeżeli czas trwania prawa poboru renty jest ściśle oznaczony, to uprawnionemu do poboru wypłaca się odrazu całą wartość szacunkową renty, względnie sumę wykupu, gdy ta jest wpisana (arg. a contr. z § 2 art. XXXVIII p. w. p. e.).

Jeżeli prawo renty służy uprawnionemu na czas jego życia lub na czas ściśle nieoznaczony, to ozna-

czając na czas poboru i wysokość poszczególnych rat, sąd weźmie w rachubę nie tylko procenty od złożonej sumy szacunkowej, ale i złożony kapitał. Jeżeli następnie uprawniony do poboru umrze albo utraci prawo poboru renty przed całkowitem wyczerpaniem kapitału, to pozostała reszta kapitału nie będzie rozdzielona między następnych wierzycieli, choćby oni nie otrzymali przy podziale pełnego zaspokojenia, lecz przypadnie osobom, mającym do niej prawo stosownie do treści danego stosunku prawnego (np. spadkobiercom zmarłego, dłużnikowi egzekwowanemu i t. p.).

Przepis zdania drugiego § 2 art. XXXVIII p. w. p. e. odnosi się tylko do rent o czasie trwania nieoznaczonym, względnie do rent dożywotnich. Jeżeli natomiast suma ulegająca podziałowi nie wystarcza na pełne pokrycie renty o czasie trwania ściśle oznaczonym, to uprawnionemu przekazuje się najpierw raty za ostatni rok przed przybicciem w pełnej wysokości, a następnie zredukowaną odpowiednio sumę szacunkową, bez umieszczania tej ostatniej na oprocentowanie.

Art. XXXIX.

Prawo odkupu
i pierwokupu.

Zabezpieczone hipotecznie prawo odkupu lub pierwokupu gaśnie wskutek licytacji bez odszkodowania; jednakże prawo takie, jeżeli służy z mocy ustawy, będzie utrzymane.

Aczkolwiek w myśl §§ 1070 i 1079 austr. k. c. wpis hipoteczny prawa odkupu i prawa pierwokupu stwarza skutek rzeczowy, t. zn. że prawa te mogą być wykonane nie tylko przeciw pierwszemu, ale i przeciw następnym właścicielom nieruchomości, to jednak w razie egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości ten rzeczowy skutek w mowie będących praw ustaje. Wpis ma tu tylko to znaczenie, że osoby uprawnione

do odkupu lub pierwokupu zawiadamia się osobno o terminie licytacji nieruchomości (art. 680, l. 2 k. p. c.), umożliwiając im przez to jej nabycie. Jeżeli jednak osoby te nieruchomości nie nabędą i przybicie zostanie udzielone komu innemu, to prawo ich gaśnie bez odszkodowania i zostanie równocześnie z wpisem prawa własności licytacyjnego nabywcy wykreślone (art. 729 k. p. c.).

Jeżeli uprawniony do odkupu na skutek zawiadomienia go o licytacji (art. 680 k. p. c.) wykona swoje prawo i nabędzie nieruchomość, z której prowadzi się egzekucję, to nie ma to żadnego wpływu na dalsze postępowanie (art. 662 k. p. c.).

Ciążące na zlicytowanej nieruchomości ustawowe prawo odkupu lub pierwokupu pozostaje w mocy mimo sprzedaży licytacyjnej bez względu na to, czy było ono wpisane w księdze gruntowej lub nie.

Art. XL.

Bez potrącenia z ceny nabycia utrzymuje się w mocy:

Prawa
utrzymane bez
potrącenia.

1) służebności, ciężące z samej ustawy na nieruchomości, choćby bez wpisu do księgi hipotecznej;

2) służebności drogi koniecznej;

3) prawo zabudowy, obciążające sprzedaną nieruchomość.

Przepisy art. XL stanowią wyjątek od zasady, wyrażonej w art. XXXVI p. w. p. e. Wymienione w nich prawa zostają utrzymane mimo licytacyjnej sprzedaży obciążonej niemi nieruchomości bez względu na to, czy prawa te wyprzedzają prawo wierzyciela egzekwującego, czy też po niem następują i czy mają pokrycie w cenie nabycia, czy nie.

Szereg służebności, obciążających grunty z mocy samej ustawy, wprowadzają przepisy ustawy wodnej z 19 września 1922, Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 574 z 1928 r. Do służebności takich należy np. prawo państwa do urządzenia i utrzymywania ścieżki lub drogi holowniczej na gruntach, przylegających do wód żeglownych i spławnych (art. 28), prawo przybijania i przymocowywania statków do brzegów (art. 29), prawo osoby, obowiązanej do utrzymania wody, dostępu na grunty nadbrzeżne, wykonywania na nich urządzeń konserwacyjnych, brania z nich materiałów, potrzebnych do utrzymania wody (art. 89), prawo przedsiębiorcy regulacyjnego dostępu na grunty nadbrzeżne, wznoszenia na nich urządzeń regulacyjnych, brania z nich materiału do regulacji, usuwania drzew i krzaków (art. 107) i t. d.

Ustawa

z dnia 7 lipca 1896

o tworzeniu dróg koniecznych,

Nr. 140 austr. dz. u. p.:

§ 1. Jeżeli nieruchomości pozbawiona jest połączenia drogowego z siecią dróg publicznych, potrzebnego do celów porządnej gospodarki lub użytkowania, a to bądź dlatego, że połączenie drogowe wcale nie istnieje, bądź też że takowe okazuje się niedostatecznym, natenczas w tych przypadkach, w których dla zaspokojenia potrzeby komunikacji nie zachodzą warunki potrzebne do tego, aby według § 365 k. c. lub według jakichkolwiek innych ustaw w tym względzie wydanych uzyskać wyłączenie lub pozwolenie pod tytułem darmym, właściciel takiej nieruchomości może żądać od sądu utworzenia drogi koniecznej przez cudze nieruchomości na zasadzie postanowień niniejszej ustawy.

Przy stosowaniu niniejszej ustawy przez wyrazy „połączenia drogowe“ rozumie się tak szlak drożny (drogę utorowaną), jak niemniej prawo do drogi, wykonywane bez istnienia szlaku drogowego.

Dla gruntów leśnych nie można żądać utworzenia drogi koniecznej według niniejszej ustawy.

§ 3. Droga konieczna zasadza się na służebności ścieżki, wygonu bydła lub drogi do jeżdżenia, albo na rozszerzeniu takich już istniejących praw; w szczególności pod tytułem drogi koniecznej może być także dozwolone współużywanie istniejącej drogi prywatnej lub poprowadzenie szlaku drożnego przez cudzy grunt.

§ 20. W razie sprzedaży przymusowej majątku służebnego służebność drogi koniecznej utrzymać należy w swojej mocy jako ciężar tego majątku i przekazać na nowego nabywcę bez policzenia na cenę kupna.

Ustawa

z dnia 26 kwietnia 1912

o prawie budowli,

Nr. 86 austr. dz. u. p.:

§ 1. Grunt można obciążyć prawem rzeczowem, zbywalnem i dziedzicznem, do wykonania budowy nad i pod powierzchnią ziemi (prawo budowli).

Prawo budowli może rozciągać się także na części gruntu, które dla samego wykonania budowy nie są potrzebne, lecz dla jej używania pożyteczne.

Ograniczenie prawa budowli do części budynku, w szczególności do piętra, jest niedopuszczalne

§ 5. Prawo budowli powstaje przez wpis hipoteczny jako ciężar gruntu.

Prawa budowli nie można ustanowić na części ciała hipotecznego. Prawa zastawu lub inne obciążenia, odnoszące się do zapłaty pieniędzy lub przeciwne celowi prawa budowli, nie mogą wyprzedzać w pierwszeństwie prawa budowli. Dla zainstalowanego prawa budowli należy jednocześnie otworzyć osobny wykaz hipoteczny. Wszelkie wpisy przeciw uprawnieniu do budowy należy wykonać w tym wykazie.

§ 11. W razie egzekucji na gruncie obciążonym prawem budowli należy odpowiednio zastosować przepisy o egzekucji na gruncie obciążonym służebnością; pretensje o czynsz budowlany należy uważać za dochody nieruchomości. O ile odbywa się przymusowa licytacja na rzecz danin publicznych, mających według obowiązujących przepisów ustawowe prawo zastawu lub prawo pierwszeństwa na gruncie, musi nabywca przejąć prawo budowli bez zaliczenia go na uzyskaną cenę przetargową.

Art. XLI.

Prawa
prenotowane.

Prawa prenotowane będą uwzględnione w podziale tylko wówczas, gdy najpóźniej w terminie do zgłoszenia zarzutów przeciwko planowi podziału będzie złożony dowód, że postępowanie w celu usprawiedliwienia prenotacji zostało już wszczęte, albo że termin do wszczęcia jeszcze nie upłynął.

Prenotacją jest wpis hipoteczny, który wyraża tymczasowe nabycie, zmianę lub umorzenie praw hipotecznych. Prenotacja przemienia się w intabulację t. j. wpis, wyrażający stanowcze nabycie i t. d. prawa, jeżeli zostaną uzupełnione braki, z powodu których nie można było dozwolnić wpisu stanowczego. Uzupełnienie tych braków nazywa się usprawiedliwieniem. Znaczenie prenotacji polega na tem, że ten, kto ją uzyskał, nabył odnośne prawo hipoteczne i może niem rozporządzać. Jeżeli jednak nie nastąpi usprawiedliwienie, to uważa się, jak gdyby nigdy nie był podmiotem odnośnego prawa, a wszelkie jego rozporządzenia co do tego prawa tracą znaczenie. W ten sposób prenotacja jest warunkowem nabyciem, zmianą lub umorzeniem prawa hipotecznego, przyczem spełnienie się warunku t. j. usprawiedliwienie działa ex tunc, t. j. uważa się, że nabycie, zmiana lub umorzenie prawa nastąpiło w chwili uzyskania prenotacji.

Od prenotacji t. j. warunkowego wpisu jakiegoś prawa odróżnić należy intabulację t. j. bezwarunkowy wpis prawa warunkowego. W pierwszym wypadku warunek odnosi się do samego wpisu; jest nim późniejsze usprawiedliwienie prenotacji. W drugim wypadku wpis jest bezwarunkowy, odnośne prawo zostaje odrazu nabyte, ale istnieje ono tylko aż do speł-

nienia się pewnego zdarzenia, względnie aż do nadejścia pewnego terminu, do którego je ograniczono.

Okoliczność, czy jakieś prawo jest intabulowane, czy tylko prenotowane, widoczna jest z treści odnośnego wpisu hipotecznego, bo w myśl § 103 ust. hip. każdy wpis powinien zawierać oznaczenie, jakiego jest rodzaju.

W przedmiocie sposobów i terminu usprawiedliwienia prenotacji obowiązują następujące przepisy

§§ 40—45 ustawy hipotecznej

z 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p.:

§ 40. Każda prenotacja uzasadnia nabycie, przeniesienie, ograniczenie i umorzenie prawa rzeczowego tylko pod warunkiem usprawiedliwienia jej i tylko w tym rozmiarze, w jakim następuje usprawiedliwienie.

§ 41. Usprawiedliwienie następuje:

a) na podstawie oświadczenia nadającego się do intabulacji, wystawionego przez osobę, przeciw której uzyskano prenotację;

b) w przypadkach § 38¹⁾ przez wykazanie, że zaprenotowane orzeczenie sądowe stało się zdolne do egzekucji, lub przez prawomocne orzeczenie właściwej władzy, która ma rozstrzygać o istnieniu zabezpieczonego roszczenia;

c) przez orzeczenie, wydane w drodze sporu przez właściwy sąd przeciwko temu, przeciw komu uzyskano prenotację.

¹⁾ § 38. Prenotacja następuje:

a) na podstawie orzeczeń sądowych pierwszej lub wyższej instancji, które wprawdzie bezwarunkowo przyznają jakieś prawo rzeczowe lub odmawiają go, ale które nie stały się jeszcze prawomocne;

b) na podstawie rozporządzeń sądowych, któremi dozwolono prenotacji jako egzekucji na zabezpieczenie;

c) na podstawie wniosku władz publicznych w tych przypadkach, w których władze te są powołane stosownie do swego zakresu działania do zarządzenia z urzędu zastawniczego zabezpieczenia roszczeń skarbu państwa lub tych funduszków lub zakładów, które znajdują się pod zarządem państwa, kraju lub gminy, tudzież zabezpieczenia roszczeń o zwroty, wynikających z zarządu majątkami, znajdującymi się pod nadzorem sądowym.

§ 42. Jeżeli usprawiedliwienie ma nastąpić w drodze sporu, natenczas należy wnieść skargę we właściwym sądzie w przeciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia uchwały pozwalającej prenotacji.

W sporze usprawiedliwiającym winien powód wykazać tytuł prawny nabycia prawa hipotecznego, które sobie rości, a więc co do zaprenotowanego prawa zastawu nie tylko rzetelność i wiarygodność, ale także tytuł prawny nabycia prawa zastawu i jego rozciągłość. Pozwanemu wolno podnieść wszelkie zarzuty przeciwko istnieniu prawa hipotecznego nawet wtedy, jeżeli przeciw uchwale pozwalającej prenotacji nie wniósł rekursu lub też wniósł go, ale bez skutku.

§ 43. W uchwale pozwalającej prenotacji należy oznaczyć termin do wniesienia skargi usprawiedliwiającej. Termin ten można przedłużyć z ważnych powodów.

Podanie o przedłużenie terminu należy wnieść do sądu utrzymującego księgi gruntowe i załatwić je według przepisów procedury cywilnej.

§ 44. Jeżeli w czasie wniesienia podania o prenotację spór o istnienie zaprenotowanego prawa był już w toku, natenczas nie potrzeba osobnej skargi usprawiedliwiającej, jak długo według postanowień procedury cywilnej można jeszcze rozszerzyć żądanie skargi także na usprawiedliwienie prenotacji.

§ 45. Jeżeli zamiechano usprawiedliwienia, natenczas ten, przeciw komu dozwolono prenotacji, może prosić o jej wykreślenie.

Jeżeli sądowi utrzymującemu księgi gruntowe wiadomo, że skargę usprawiedliwiającą wniesiono we właściwym czasie, lub że w dniu wniesienia podania o wykreślenie terminu do usprawiedliwienia jest jeszcze otwarty, natenczas powinien odrzucić podanie o wykreślenie. W przeciwnym razie powinien zarządzić na krótki czas audjencję, na której popierający prenotację winien udowodnić, że termin do usprawiedliwienia jest otwarty, lub że skargę wniesiono we właściwym czasie; w przeciwnym razie należy zezwolić na wykreślenie prenotacji.

Skargę usprawiedliwiającą należy uważać za wniesioną we właściwym czasie, jeżeli wniesiono ją wprawdzie po upływie wyznaczonego do tego terminu, ale jeszcze przed wniesieniem podania o wykreślenie lub też w jednym dniu z tem podaniem.

Usprawiedliwienie sprawia, że prawo nabyte warunkowo w drodze prenotacji staje się bezwarunkowym i to tak, jak gdyby już w chwili wniesienia podania o prenotację było bezwarunkowo nabyte. Za-

prenotowane prawo otrzymuje zatem wskutek usprawiedliwienia pierwszeństwo dnia wniesienia podania o prenotację.

Jeżeli w terminie do zgłoszenia zarzutów przeciw planowi podziału wykazano wszczęcie postępowania usprawiedliwiającego, to prawo prenotowane należy uwzględnić w podziale, chociażby postępowanie usprawiedliwiające wszczęto po upływie określonego do tego terminu. Wynika to tak z art. XLI p. w. p. e., jak i z postanowienia ustępu 3 § 45 ust. hip.

Co do terminu do zgłaszania zarzutów przeciw planowi podziału p. art. 791 k. p. c.

Ponieważ w myśl § 40 ust. hip. usprawiedliwienie nadaje prenotacji znaczenie wpisu bezwarunkowego tylko w tym rozmiarze, na jaki samo się rozciąga, przeto w razie stwierdzenia, że w terminie w art. XLI p. w. p. e. określonym wszczęto postępowanie w celu usprawiedliwienia zaprenotowanego prawa w rozmiarze mniejszym, niż je zaprenotowano, oraz że termin określony do usprawiedliwienia już upłynął, nie będzie można uwzględnić w podziale zaprenotowanego prawa co do jego nadwyżki, nie objętej postępowaniem usprawiedliwiającem¹⁾.

Z przepisu § 45, ustęp 1, zdanie pierwsze ust. hip. należy wnosić, że nie trzeba składać dowodu, na fakt wszczęcia postępowania usprawiedliwiającego, względnie na fakt, że termin do jego wszczęcia jest jeszcze otwarty, jeżeli okoliczności te są znane sądowi, przeprowadzającemu podział. W takim przypadku zaprenotowane prawo należy uwzględnić

¹⁾ Jeżeli np. prawo zastawu zaprenotowano dla kwoty 4.000 zł, a przed upływem do zgłoszenia zarzutów przeciw planowi podziału postępowanie usprawiedliwiające wszczęto tylko co do prawa zastawu dla kwoty 3000 zł, zaś określony do usprawiedliwienia termin już upłynął, to przy podziale będzie można uwzględnić zaprenotowane prawo zastawu jedynie odnośnie do kwoty 3.000 zł.

w podziale już na podstawie odnośnej wiadomości sądu.

Sam fakt adnotacji skargi o usprawiedliwienie prenotacji nie wystarczy do uwzględnienia przy podziale zaprenotowanego prawa, bo z adnotacji takiej nie można ocenić, czy skarga o usprawiedliwienie odpowiada ustawowym wymogom z § 42 ust. hip. i czy jest zdolna doprowadzić do usprawiedliwienia prenotacji.

W myśl dekretu nadwornego z 18 IX 1786, Z. U. S. Nr. 577 lit. c) zabezpieczenie pretensyj skarbowych może nastąpić zapomocą przewidzianych w ordynacji sądowej środków, jako to zapowiedzenie, sekwestracja, areszt i innych, a to przed zaistnieniem warunków egzekucji. W myśl dekretu nadwornego z 24 X 1806, Z. U. S. Nr. 789 wdrożenie zabezpieczenia pretensyj nie podlegających rozpoznaniu sądowemu, a których dochodzenie, rozpoznanie i ściąganie leży w zakresie władz politycznych, należy do tych władz, które mogą zwrócić się bezpośrednio do sądu lub wydać odpowiednie zlecenie urzędowi fiskalnemu. Zarządzenie to jest już usprawiedliwione przez odnośne zarządzenie władzy politycznej w myśl dekr. nadw. z 18 IX 1786, Z. U. S. Nr. 577. W myśl dekretu nadw. z 11 IV 1848, Z. U. S. Nr. 1134 władze administracyjne mogą bezpośrednio odnosić się do sądów z wnioskami o prenotację na realnościach dla zabezpieczenia zaległości podatkowych i innych roszczeń skarbowych, które nie opierają się na tytule prawno-prywatnym. Ponieważ w myśl powyższych przepisów prenotacja prawa zastawu dla należności skarbowych nie wymaga usprawiedliwienia, przeto do prawa zastawu na zasadzie tych przepisów zaprenotowanego nie odnosi się przepis art. XLI p. w. p. e. Prawo takie musi więc być uwzględnione w podziale, chociaż postępowania w celu usprawiedliwienia nie wszczęto (O tem,

by upłynął termin do wszczęcia tego postępowania, nie może być mowy, bo właśnie ze względu na zbędność usprawiedliwienia terminu takiego przy tej prenotacji się nie zakreśla).

Przepis art. XLI p. w. p. e. nie odnosi się do takich praw hipotecznych, które w myśl przepisów ustawy mają być utrzymane w mocy bez potrącenia z ceny nabycia (art. XXXVI, XXXVII, XL p. w. p. e.), bo prawa te nie są wogóle przedmiotem postępowania działowego.

Art. XLII.

Jeżeli istnieją warunki umorzenia prawa hipotecznego, sąd na wniosek osoby, której zaspokojenie zależne jest od umorzenia tego prawa, upoważni ją do wniosku o umorzenie, a sumę, przypadającą na zaspokojenie prawa, podlegającego umorzeniu, złoży do depozytu sądowego. Jeżeli w ciągu dwóch tygodni po uprawomocnieniu się planu podziału nie będzie sądowi wykazane, że wniosek o umorzenie został złożony, suma złożona do depozytu będzie wydana osobom, które według planu są uprawnione.

Umorzenie
praw
hipotecznych.

Warunki umorzenia praw hipotecznych normują następujące przepisy

§§ 118—121 ustawy hipotecznej

z dnia 25 lipca 1871 r., Nr. 95 austr. dz. u. p.

§ 118. Dłużnik może wnieść do sądu hipotecznego podanie o wdrożenie amortyzacji wierzytelności hipotecznej, jeżeli od jej intabulacji, a w razie, gdy do niej odnoszą się dalsze wpisy, także od ostatniego z tych wpisów upłynął czasokres najmniej pięćdziesięciu lat i jeżeli tych, którzy wedle wpisów są uprawnionymi lub ich dziedzicami i następcami, nie można odnaleźć, jeżeli wreszcie w tym czasie ani nie pobierano uplatek kapitałowych lub procentowych, ani też nie dochodzono prawa w jakikolwiek inny sposób.

§ 119. W podaniu winien proszący podać powody przemawiające za amortyzacją. Jeżeli sąd hipoteczny przychylił się do prośby, winien tych, którzy mają roszczenia co do wierzytelności hipotecznej, wezwać edyktem do zgłoszenia tych roszczeń.

§ 120. W edykcie należy dokładnie określić intabulację wraz z wszystkimi odnoszącymi się do niej wpisami i oznaczyć do zgłoszenia roszczeń termin jednego roku, podając przytem ostatni dzień kalendarzowy, który należy obliczyć w przybliżeniu z uwzględnieniem pierwszego ogłoszenia edyktu.

Edykt należy przybić w sądzie i ogłosić trzykrotnie w pismach, przeznaczonych do sądowych obwieszczeń. Sąd hipoteczny oceni według własnego uznania, czy edykt należy ogłosić także w innych krajowych lub zagranicznych pismach.

§ 121. Jeżeli w ciągu terminu edyktałnego zgłoszono roszczenie, należy o tem zawiadomić starającego się o amortyzację, interesowani zaś mogą uzyskać rozstrzygnięcie co do tego roszczenia w drodze procesu.

Jeżeli jednak termin edyktałny upłynął bezowocnie, natenczas sąd hipoteczny winien uchwałą dozwolić amortyzacji intabulacji i wpisów, odnoszących się do niej, tudzież ich wykreślenia.

Odrębne przepisy o umorzeniu t. zw. praw bliższości zawiera następująca

Ustawa

z dnia 28 marca 1875, Nr. 37 austr. dz. u. p.

o wykreśleniu nieskutecznych wpisów prawa bliższości wedle pokrewieństwa:

Celem usunięcia zaszłych wątpliwości co do skuteczności wpisanych do ksiąg publicznych praw bliższości wedle pokrewieństwa i celem uregulowania postępowania zmierzającego do wykreślenia nieskutecznych wpisów tego rodzaju zarządzam za zgodą obu izb rady państwa co następuje:

§ 1. Prawną skuteczność takich zarządzeń, przez które członkom pewnej rodziny zastrzeżono prawo wykupienia nieruchomości w razie przeniesienia jej na osobę nie należącą do uprzywilejowanej rodziny, należy od dnia, w którym powszechny kodeks cywilny z dnia 11 czerwca 1811 r. uzyskał moc obowiązującą, oceniać według przepisów, zawartych w §§ 1072 do 1079 tego kodeksu, ograniczających prawo pierwszeństwa kupna.

Od wspomnianego dnia prawo bliższosci wedle pokrewieństwa nie może być więcej nabyte; a przedtem nabyte zgasło, skoro tylko żadna z tych osób już nie żyje, które w chwili wejścia w moc obowiązującą kodeksu cywilnego byłyby w danym razie powołane do wykonania takiego prawa bliższosci.

§ 2. Na prośbę właściciela nieruchomości, na której ciąży prawo bliższosci wedle pokrewieństwa, winien sąd hipoteczny przez edykt, który należy przybić na gmachu sądowym i umieścić trzechkrotnie w dziennikach, przeznaczonych do sądowych ogłoszeń, wezwać wszystkich tych, którzy z hipotecznego wpisu prawa bliższosci wywodzą dla siebie skuteczne jeszcze po myśli § 1 uprawnienie, by tego uprawnienia w ciągu roku w drodze skargi przed sądem hipotecznym dochodzili, gdyż w przeciwnym razie nastąpi wykreślenie hipotecznego wpisu.

Jeżeli takiej skargi nie wniesiono w terminie edyktałnym, należy na ponowne żądanie właściciela zezwolić na wykreślenie.

§ 3. Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia ogłoszenia.

Wykonanie jej polecam Ministrowi Sprawiedliwości.

Postępowanie, unormowane w § 118 i n. ust. hip., nie może być stosowane do innych praw hipotecznych, niż prawo zastawu dla wierzytelności. Wynika to z wyraźnego brzmienia § 118 ust. hip. („amortyzacja wierzytelności hipotecznej“).

Amortyzacja dawnej wierzytelności hipotecznej i wykreślenie jej przy zastosowaniu §§ 118—121 ust. hip. nastąpić może tylko pod warunkiem, że: 1) od intabulacji wierzytelności, względnie od ostatniego odnoszącego się do niej wpisu, upłynęło pięćdziesiąt lat, 2) wierzyciel hipoteczny, jak i jego dziedzice i następcy prawni, są niewiadomi z miejsca pobytu, względnie nie wiadomo, czy żyją, 3) w czasie owych 50 lat nikt nie pobierał z tytułu zaintabulowanej wierzytelności upłat kapitałowych, ani procentów, ani też w inny sposób nie dochodził prawa do tej wierzytelności.

Postępowanie, unormowane w §§ 118—121 ust. hip., nie odnosi się do prenotowanych wierzytelności hipotecznych (arg. a contr. z § 118 ust. hip.).

Upoważnienie do wniosku o umorzenie, przewidziane w art. XLII p. w. p. e., wydać można tylko

wierzycielowi hipotecznemu, który według art. 800 i 801 k. p. c. doszedłby do zaspokojenia (całkowitego lub częściowego) z sumy, uzyskanej z egzekucji, na wypadek, gdyby nie istniało prawo, o którego umorzenie chodzi. Właściciel zlicytowanej nieruchomości, któremu ewentualnie przypadłaby reszta ceny licytacyjnej, pozostała po zaspokojeniu wszystkich wierzytelności w art. 800 k. p. c. wymienionych, nie potrzebuje takiego upoważnienia, gdyż jemu legitymacja do wniosku o umorzenie służy już na podstawie § 118 ust. hip.

Upoważnienie, wydane na zasadzie postanowienia zdania pierwszego art. XLII p. w. p. e., należy dołączyć do podania o amortyzację, gdyż służy ono do wykazania legitymacji do wniesienia takiego podania, którą to legitymację ma w zasadzie tylko dłużnik hipoteczny (§ 118 ust. hip.).

W podaniu o amortyzację wystarczy tylko przytoczyć powody amortyzacji, niema natomiast obowiązku wykazywania okoliczności, które amortyzację uzasadniają. Stąd nie można żądać dołączenia do podania dokumentu, wykazującego, że wierzyciel hipoteczny i jego dziedzice, względnie następcy prawni, są niewiadomi z miejsca pobytu i że w okresie 50 lat nie pobrano z tytułu umorzyć się mającej wierzytelności żadnych upłat, ani też nie dochodzą inaczey praw z takiej wierzytelności.

Jeżeli w terminie edyktalnym po myśli § 120 ust. hip. wyznaczonym zgłoszono roszczenie do wierzytelności, o której umorzenie proszono, to sąd hipoteczny zawiadomi o tem proszącego i na tem kończy się jego ingerencja. Proszący o amortyzację może w tym wypadku żądać umorzenia już tylko w drodze procesu. Jeżeli natomiast w ciągu terminu edyktalnego nikt nie zgłosił roszczenia, to sąd hipoteczny na wniosek

proszącego dozwoli amortyzacji intabulacji i intabulacji wykreślenia prawa zastawu.

Termin dwutygodniowy z art. XLII p. w. p. e., jako termin ustawowy, nie ulega przedłużeniu (p. art. 182 k. p. c.).

Wydanie sumy, zdeponowanej w myśl art. XLII p. w. p. e., osobom uprawnionym według planu podziału nastąpi również w przypadku, gdy osoby te w terminie edyktalnym z § 120 ust. hip. zgłoszą w sądzie hipotecznym swoje roszczenia do wierzytelności, o której umorzenie proszono. Proszący o umorzenie może w tym przypadku zapobiec wydaniu już tylko przez uzyskanie zarządzenia tymczasowego w myśl przepisów o zabezpieczeniu roszczeń.

Art. XLIII.

W razie egzekucji z ruchomości, wchodzących w skład zakładu, który należy do przemysłowca górniczego i z którego ten przemysłowiec zalega z wnoszeniem opłat do kasy brackiej i wpłat, zatrzymanych pracownikom na cele tej kasy, zaległe za ostatnie dwa lata przed licytacją należności z tego tytułu bractwa górniczego korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia narówni z należnościami, wymienionemi w art. 289 § 1 p. 8) prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾. W razie egzekucji z nieruchomości, należącej do przemysłowca górniczego i mieszczącej w sobie zakład, należności powyższe korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia narówni z należnościami, wymienionemi w art. 293 § 1 p. 4) tego prawa²⁾.

Pierwszeństwo opłat na rzecz bractw górń.

¹⁾ Art. 796 jednolitego tekstu k. p. c.

²⁾ Art. 800 jednolitego tekstu k. p. c.

O tem, czy ruchomości objęte egzekucją wchodzą w skład zakładu, którego przemysłowiec górniczy zalega z opłatami, przewidzianymi w art. XLIII p. w. p. e. i czy wskutek tego opłaty te mają być zaspokojone z tych ruchomości, rozstrzyga sąd, przeprowadzający postępowania działowe. Interesowani, których prawa przez takie rozstrzygnięcie zostały naruszone, mogą jednak niezależnie od zarzutów i zażalenia, służących im po myśli art. 792 k. p. c., dochodzić swoich roszczeń w drodze procesu.

Również rozstrzygnięcie kwestji, czy zakład, z którego przemysłowiec górniczy zalega z opłatami na rzecz kasy brackiej, mieści się w nieruchomości objętej egzekucją i czy wskutek tego opłaty te mają być zaspokojone z tej nieruchomości w sposób w art. XLIII p. w. p. e. przewidziany, należy w postępowaniu działowem do sądu, przeprowadzającego to postępowanie, przyczem jednak osoby, rozstrzygnięciem takim w prawach swych naruszone, mogą roszczeń swych poszukiwać drogą procesu (art. 792, § 3 k. p. c.).

Art. XLIV.

Uwzględnienie
praw
niewpisanych.

§ 1. W podziale sumy, uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości, uczestniczą także osoby, które mają prawa bez wpisu na nieruchomości ciężące, jeżeli je zgłosiły najpóźniej w dniu uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu i udowodniły dokumentem publicznym lub prywatnym z podpisem uwierzytelnionym.

§ 2. Prawa te będą zaspokojone po wierzytelnościach i prawach zabezpieczonych hipotecznie, jeżeli w myśl obowiązujących przepisów nie korzystają z innego stopnia zaspokojenia w stosunku do praw wpisanych; między sobą zaś — w kolej-

ności, w jakiej powstały, jeżeli obowiązujące przepisy nie nadają im innego stopnia.

W art. XLIV p. w. p. e. chodzi o prawa rzeczowe na nieruchomości już nabyte, ale jeszcze do księgi gruntowej nie wpisane. Prawa takie uwzględnia się w podziale tylko wówczas, gdy je zgłoszono i wykazano dokumentem publicznym lub prywatnym z uwierzytelnionym podpisem, przyczem jedno i drugie t. j. zgłoszenie i wykazanie tych praw nastąpić musi najpóźniej w dniu uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności zlicytowanej nieruchomości.

Co do uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności p. art. 728 k. p. c.

Samo zgłoszenie, choćby w terminie, praw w art. XLIV p. w. p. e. wymienionych nie daje jeszcze podstawy do uwzględnienia ich przy podziale. Natomiast wobec brzmienia art. 799, § 2 k. p. c. przyjąć należy, że brak formalnego zgłoszenia nie stoi na przeszkodzie ich uwzględnieniu, jeżeli tylko przed uprawomocnieniem się postanowienia o przysądzeniu złożono do akt egzekucyjnych dokumenty, wykazujące te prawa.

Prawa w art. XLIV p. w. p. e. wymienione stanowią przy podziale kategorię pośrednią między 5 a 6 kategorią zaspokojenia z art. 800 k. p. c. Wyjątkowo mogą one dojść do zaspokojenia nawet przed prawami hipotecznie zabezpieczonymi, jeżeli takie ich pierwszeństwo przewiduje szczególny przepis ustawy. W stosunku między sobą decyduje o stopniu zaspokojenia tych praw czas ich powstania, a więc zasada *prior tempore potior iure*, o ile znów i tu przepis szczególny nie przewiduje wyjątku.

Przepis art. XLIV p. w. p. e. odnosi się do niehipotekowanych praw na nieruchomości wpisanej w księdze gruntowej oraz do takich praw rzeczowych

na nieruchomości, której wykaz hipoteczny zaginął lub uległ zniszczeniu, dla których nie złożono w sądzie dokumentów po myśli rozporządzenia Min. Sprawiedl. z 26 marca 1916, Nr. 87 austr. dz. u. p. (p. przy art. XXXI p. w. p. e.). Jeśli bowiem chodzi o takie prawa na nieruchomości, której wykaz zaginął lub uległ zniszczeniu, dla których złożono dokumenty stosownie do cyt. rozporządzenia, to uwzględnienie ich przy podziale następuje w myśl art. XXXIV p. w. p. e. i art. 799, § 2 k. p. c. już na podstawie wypisu z wykazu złożonych w sądzie dokumentów, odnoszących się do danej nieruchomości, który to wypis stosownie do art. 667 k. p. c. i art. XXXIV p. w. p. e. przedkłada wierzyciel egzekwujący przy wniosku o dokonanie opisu i oszacowaniu nieruchomości.

Art. XLV.

Egzekucja
oświadczeń
woli.

Jeżeli według orzeczenia sądowego dłużnik ma złożyć oświadczenie pewnej treści, oświadczenie dłużne uważa się za złożone z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

Przepis art. XLV p. w. p. e. czyni zatem zbędną przewidzianą w art. 819 k. p. c. egzekucję orzeczenia sądowego, nakładającego na dłużnika obowiązek złożenia oświadczenia o pewnej treści.

Z użytych w art. XLV p. w. p. e. słów „według orzeczenia sądowego“ wynika, że przepis ten nie stosuje się ani do ugód przed sądem zawartych, ani też do tytułów egzekucyjnych w art. 527 k. p. c. pod l. 4 i 5 wymienionych. Jeżeli więc w jednym z takich tytułów (za wyjątkiem aktu notarialnego, który w tym względzie wogóle nie może stanowić tytułu egzekucyjnego) nałożono na dłużnika obowiązek złożenia oświadczenia woli, to obowiązek ten ulega wyegzekwowaniu po myśli art. 819 k. p. c.

W braku wyraźnego ograniczenia ustawowego w tym względzie należy przepis art. XLV p. w. p. e. stosować tak do orzeczeń sądów powszechnych, jak i do orzeczeń sądów szczególnych, a wreszcie także do orzeczeń sądów polubownych. O ile jednak w odniesieniu do sądów powszechnych i szczególnych ma on zastosowanie tak do wyroków, jak i postanowień, o tyle w odniesieniu do sądów polubownych stosować go można tylko do wyroków, bo inne orzeczenia tych sądów nie stanowią wogóle tytułu egzekucyjnego (p. art. 527 k. p. c. i objaśń. do niego).

W warunkach, w których orzeczeniem sądów zagranicznych przyznana jest w Polsce moc tytułu egzekucyjnego, stosuje się do nich przepis art. XLV p. w. p. e.

Zastosowaniem zasady, wyrażonej w art. XLV, do oświadczeń woli, stanowiących podstawę wpisów hipotecznych, a zarazem rozszerzeniem jej także na inne tytuły oprócz orzeczeń sądowych, jest przepis art. XLVI p. w. p. e.

Art. XLVI.

§ 1. Tytuł wykonawczy, stwierdzający nabywanie przez wierzyciela prawa, które nadaje się do wpisu do księgi hipotecznej, rejestru lub innej księgi publicznej, zastępuje oświadczenie woli dłużnika co do zezwolenia na dokonanie przeciwko niemu danego wpisu.

§ 2. Jeżeli prawa dłużnika nie są ujawnione w księdze, wierzyciel może na podstawie tytułu wykonawczego oraz na podstawie dokumentu, jaki jest potrzebny do wpisu na rzecz dłużnika, uzyskać wpis prawa dłużnika i na tej podstawie wpis swego prawa.

§ 3. Komornik, w którego okręgu dłużnik ma

Egzekucja
roszczeń
o wpis hip.

zamieszkanie lub przebywa, odbierze dłużnikowi na wniosek wierzyciela dokumenty, potrzebne do wpisu na rzecz dłużnika, i złoży je sądowi.

W odróżnieniu od przepisu art. XLV mają postanowienia art. XLVI p. w. p. e. zastosowanie do wszelkich aktów, stanowiących po myśli art. 527 k. p. c. tytuł egzekucyjny.

Znaczenie, określone w art. XLVI p. w. p. e., otrzymuje tytuł egzekucyjny dopiero przez nadanie mu klauzuli wykonalności.

Na podstawie tytułu wykonawczego, stwierdzającego nabycie prawa, nadającego się do wpisu, może wierzyciel żądać wpisania tego prawa na swoją rzecz, chociaż tytuł wykonawczy nie wspomina nic o prawie żądania wpisu.

Ponieważ tytuł wykonawczy, stwierdzający nabycie przez wierzyciela prawa, nadającego się do wpisu do księgi hipotecznej, zastępuje zezwolenie dłużnika na dokonanie przeciw niemu danego wpisu, przeto mając taki tytuł, wierzyciel nie potrzebuje prowadzić egzekucji celem wymuszenia odnośnego zezwolenia dłużnika, lecz już na podstawie tego tytułu żądać może u właściwej władzy hipotecznej dokonania danego wpisu. Udział organów egzekucyjnych, a w szczególności komornika, potrzebny jest przytem tylko o tyle, o ile zachodzi przypadek, przewidziany w art. XLVI, § 3 p. w. p. e.

Jakkolwiek w § 1 art. XLVI p. w. p. e. mowa jest tylko o nabyciu przez wierzyciela prawa, nadającego się do wpisu w księgach publicznych przeciw dłużnikowi, to jednak przepis ten należy stosować również w przypadkach, w których tytuł wykonawczy stwierdza utratę przez dłużnika prawa, wpisanego w księgach publicznych, bez równoczesnego nabycia tego prawa przez wierzyciela. Przypadek taki zajdzie np., jeżeli tytuł wykonawczy stwierdza, że dłużni-

kowi nie przysługuje wpisane na jego rzecz na nieruchomości prawo zastawu. Właściciel nieruchomości obciążonej będzie mógł na podstawie takiego tytułu wykonawczego żądać u władzy hipotecznej wykreślenia prawa zastawu.

W przypadku z art. XLVI, § 2 p. w. p. e. wpis hipoteczny prawa dłużnika na jego rzecz potrzebny jest tylko wtedy, jeżeli to prawo jest innem, niż prawo, przyznane wierzycielowi w tytule wykonawczym (np. jeżeli wierzycielowi przyznano służebność lub prawo zastawu na nieruchomości, której własność przeszła na dłużnika pozahipotecznie). Jeżeli natomiast tytuł wykonawczy stwierdza nabycie przez wierzyciela tego samego prawa, które dłużnik uzyskał pozahipotecznie (np. jeżeli wierzycielowi przyznano własność nieruchomości odziedziczonej przez dłużnika, ale jeszcze na niego nie wpisanej), to wierzyciel może na podstawie tytułu wykonawczego i dokumentu, potrzebnego do wpisu na rzecz dłużnika, uzyskać wpis na swoją rzecz bez równoczesnego wpisu prawa dłużnika. Przepis art. XLVI, § 2 p. w. p. e. nie uchybia bowiem w niczem następującemu przepisowi

§ 22 ustawy hipotecznej

z 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p.:

Jeżeli nieruchomość lub prawo hipoteczne przeniesiono pozahipotecznie na kilka osób po kolei, natenczas ostatni nabywca może, wykazując swych poprzedników, żądać, aby hipoteczne przeniesienie nastąpiło bezpośrednio na jego osobę. Jeżeli wierzytelność hipoteczna, która przeszła na trzecią osobę pozahipotecznie, została umorzona, natenczas dłużnik może żądać wykreślenia jej bez poprzedniego wpisania pozahipotecznej cesji.

Opierając się na przepisie § 22 ust. hip., należy przyjąć, że w przypadku, przewidzianym w art. XLVI, § 2 p. w. p. e., może wierzyciel uzyskać wpis swego prawa także wtedy, gdy prawo hipoteczne przeniesiono pozahipotecznie na kilka osób po kolei. Dla

uzyskania takiego wpisu koniecznem jest jednak przedłożenie dokumentów, wykazujących wszystkich poprzedników pozahipotecznych, przyczem odebranie tych dokumentów w drodze przymusowej na podstawie art. XLVI, § 3 p. w. p. e. może nastąpić tylko o tyle, o ile one znajdują się w posiadaniu dłużnika.

Odebranie dokumentów po myśli § 3 art. XLVI p. w. p. e. uskuteczni komornik bez osobnego zarządzenia sądu na podstawie tytułu wykonawczego, określonego w § 1 tegoż artykułu.

Odebrane dłużnikowi dokumenty, potrzebne do wpisu prawa na jego rzecz, złoży komornik w sądzie egzekucyjnym, sąd ten zaś wyda je wierzycielowi celem przedłożenia władzy, w której księgach nastąpić ma wpis na rzecz wierzyciela.

Art. XLVII.

Egzekucja
roszczenia o
dział majątku.

§ 1. Podział fizyczny wspólnej nieruchomości, dział spadku lub innej masy majątkowej oraz sprostowanie granic w wykonaniu tytułu egzekucyjnego przeprowadzi, z wyłączeniem komornika, sąd grodzki, w którego okręgu majątek się znajduje, przy udziale osób interesowanych z odpowiedniem uwzględnieniem przepisów § 841 do 853 kodeksu cywilnego.

§ 2. Na postanowienie, ustalające dział lub linję graniczną, służy zażalenie.

Przepis art. XLVII p. w. p. e. stosuje się zarówno wtedy, gdy na podstawie tytułu egzekucyjnego ma nastąpić dział fizyczny majątku nieruchomego, jak i wtedy, gdy ma być podzielony majątek ruchomy.

Podział fizyczny majątku po myśli art. XLVII p. w. p. e. może mieć miejsce tylko wtedy, gdy tytuł egzekucyjny wyraźnie orzeka, że zniesienie współwłasności nastąpić ma przez podział fizyczny.

Postępowanie działowe należy przeprowadzić z udziałem wszystkich współwłaścicieli majątku, ulegającego działowi. Do podziału nieruchomości należy nadto wezwać wszystkie te osoby, na rzecz których wpisane są na nieruchomości prawa rzeczowe. Od uznania sądu zależy, czy wszystkie te osoby należy wezwać równocześnie, czy też wysłuchanie ich ma się odbyć oddzielnie.

§§ 841—853 austr. kodeksu cywilnego¹⁾:

§ 841. Przy podziale rzeczy wspólnej, który ma nastąpić po uchyleniu spółności, większość głosów nie ma żadnego znaczenia. Dział musi być dokonany ku zadowoleniu każdego uczestnika. Jeżeli nie mogą się zgodzić, natenczas rozstrzyga los, lub rozjemca, a jeżeli nie zgadzają się jednomyślnie na jeden ani drugi z tych sposobów rozstrzygnięcia, rozstrzygnie sędzia.

§ 842. Rozjemca lub sędzia postanowi również, czy przy podziale gruntów lub budynków uczestnik potrzebuje do używania swej części służebności i pod jakimi warunkami należy mu jej dozwolić.

§ 843. Jeżeli rzecz spółna albo wcale nie da się podzielić, albo da się podzielić tylko z znacznem zmniejszeniem swej wartości, natenczas należy, i to na żądanie choćby jednego tylko uczestnika, sprzedać ją w drodze sądowej licytacji, a cenę kupna rozdzielić między uczestników.

§ 844. Służebności, znaki graniczne i dokumenta do spółnego użytku potrzebne nie mogą być dzielone. Dokumenta składa się u najstarszego z uczestników, jeżeli nic temu nie stoi na przeszkodzie. Inni spółnicy otrzymują na własny koszt wierzytelne odpisy. Służebności gruntowe istnieją nadal na korzyść wszystkich uczestników, jeśli się nie ułożono inaczej; nie wolno jednak przez to służebności rozszerzać ani czynić uciążliwszą dla gruntu służebnego. Jeżeli wykonanie służebności przynosi korzyść pewnym tylko częściom, prawo co do części pozostałych gaśnie.

§ 845. Przy podziale gruntów musi się obustronne granice oznaczyć w sposób widoczny i niezmienny, a to według położenia słupami, kamieniami albo palami. Rzeki, góry i gościńce są naturalnemi granicami. Dla zapobieżenia oszukaniu i po-

¹⁾ w tłumaczeniu Wróblewskiego.

myłce należy na kamieniach, słupach lub palach, które służą do odgraniczenia, wyrycić albo też pod nimi zakopać krzyże, herby, liczby lub inne znaki.

§ 846. Dział dokonany powinien być stwierdzony dokumentem. Uczestnik nieruchomości wtenczas także dopiero nabywa prawo rzeczowe do swojej części, gdy sporządzony w przedmiocie działu dokument zostanie wpisany do ksiąg publicznych (§ 436).

§ 847. Sam podział jakiegokolwiek wspólnego dobra nie może szkodzić trzeciemu; ten może wszystkie służące sobie prawa zastawu, służebności i inne prawa rzeczowe wykonywać po podziale tak, jak przed podziałem. Jeżeli jednak wykonanie służebności gruntowej dotyka tylko części gruntu, wówczas prawo gaśnie co do części pozostałych.

§ 848. Także prawa osobiste, które służą trzeciemu przeciw spółności, zatrzymują swą moc pomimo wystąpienia z spółności. Podobnie nie może ten, kto jest dłużnikiem spółności, czynić zapłaty poszczególnym uczestnikom. Zapłata takiego długu musi być uczynioną albo całej spółności, albo też tym, którzy ją zwyczajnie wyobrażają.

§ 848 a. Jeżeli służebność lub inny ciężar rzeczowy daje roszczenie do pożytków, wówczas przy podziale gruntu panującego każdy uprawniony, a przy podziale gruntu obciążonego każdy obciążony żądać może sądowego uregulowania wykonania. Wykonanie uregulowań należy z uwzględnieniem natury i przeznaczenia prawa tudzież wielkości i gospodarczych właściwości poszczególnych części, nie zwiększając ciężaru, w taki sposób, jaki według zasad słuszności odpowiada wszystkim interesom.

§ 849. Przepisy postanowione dotąd ogólnie o spółności dadzą się zastosować także do praw i rzeczy, służących rodzinie jako spółności, np. fundacji, powiernictw i t. p.

§ 850. Gdy znaki graniczne między dwoma gruntami z jakichkolwiek przyczyn tak są uszkodzone, iżby zupełnie zatrzeć się mogły, albo gdy granic rzeczywiście już rozpoznać nie można lub gdy są sporne, wówczas każdy z sąsiadów ma prawo domagać się sądowego odnowienia lub sprostowania granicy. Do tego celu wezwać należy sąsiadów na rozprawę według postępowania w sprawach niespornych z tym dodatkiem, że pomimo niestawienia się zawiadanego nastąpi ustalenie i oznaczenie granicy.

§ 851. Jeżeli granic rzeczywiście już rozpoznać nie można albo jeżeli są sporne, ustala się je według ostatniego spokojnego stanu posiadania. Jeśli taki stan posiadania nie da się

stwierdzić, rozdzieli sąd sporną powierzchnię według słusznego uznania.

Osobny przepis postanawia, o ile każdej stronie zastrzeżeniem jest dochodzenie swego lepszego prawa w drodze procesu.

§ 852. Najważniejszymi dowodami przy sprostowaniu granic są: rozmierzenie i opisanie, lub także odrysowanie spornego gruntu, dalej odnoszące się do tego księgi publiczne i inne dokumenty, nakoniec zeznania znających sprawę świadków i zdanie objawione przez biegłych w sztuce po naocznem obejrzeniu.

§ 853. Koszta postępowania pokryć mają sąsiedzi w miarę długości swych linii granicznych. Wnioskodawca ponosi kosztła postępowania, jeśli z rozprawy wyniknie, że odnowienie względnie sprostowanie granicy nie było potrzebne, ponieważ granica nie była sporna lub była dostatecznie wyraźna, albo ponieważ inni interesowani gotowi byli przeprowadzić rozgraniczenie pozasądowicie. Koszta zastępstwa ponosi sam zastąpiony.

Jeżeli powodem do postępowania było naruszenie spokojnego posiadania, sąd może nałożyć kosztła w całości lub częściowo tej stronie, która spór spowodowała.

Postanowienie, ustalające dział nieruchomości, powinno zawierać dokładne oznaczenie nieruchomości, ulegającej podziałowi, oznaczenie części przez podział powstałych z podaniem liczb parcel, względnie ich granic, oznaczenie, komu z uczestników i które części przypadają, oznaczenie praw i ciężarów rzeczowych z podaniem, czy i na które nowopowstałe części one przechodzą i wreszcie orzeczenie o kosztach.

Postanowienie, ustalające dział, nie przenosi jeszcze samo na uczestników własności przydzielonych im części majątku. Jest ono tylko tytułem do jej przeniesienia, samo zaś przeniesienie następuje dopiero przez oddanie, gdy chodzi o rzeczy ruchome, a przez wpis prawa własności, gdy chodzi o nieruchomości.

A contrario z postanowienia § 2 art. XLVII p. w. p. e. należy przyjąć, że za wyjątkiem postanowienia, ustalającego ostatecznie dział lub linię graniczną,

żadne inne postanowienia sądu w postępowaniu działowym i w postępowaniu w celu sprostowania granic nie ulegają zaczepieniu w drodze zażalenia.

Art. XLVIII.

Zajęcie praw
niewpisanych.

§ 1. Jeżeli egzekucja celem ściągnięcia należności pieniężnej jest skierowana do prawa, na rzecz dłużnika do księgi hipotecznej jeszcze niewpisanego, wierzyciel może, składając tytuł wykonawczy oraz dokument hipoteczny, wystawiony na rzecz dłużnika, żądać wpisania tego prawa na imię dłużnika i jednoczesnego zabezpieczenia swej wierzytelności przez zajęcie praw dłużnika (hipoteka sądowa).

§ 2. Dokument hipoteczny, potrzebny do wpisu, komornik na wniosek wierzyciela odbierze dłużnikowi.

§ 3. Jeżeli egzekucja wszczęta została przez kilku wierzycieli, komornik, odebrawszy dłużnikowi dokument hipoteczny, złoży jednocześnie wniosek o wpis praw na imię dłużnika i wszystkich tych wierzycieli.

Przepis art. XLVIII p. w. p. e. (podobnie jak przepis § 2 art. XLVI) jest konsekwencją zasady, wyrażonej w § 21 ust. hip., według której wpis hipoteczny może być dokonany tylko przeciwko temu, kto w czasie wniesienia podania wpisany jest jako podmiot prawa, którego wpis dotyczy, lub też kto równocześnie jako podmiot tego prawa zostanie zainstalowany lub zaprenotowany.

W przypadku, przewidzianym w art. XLVIII p. w. p. e. chodzi nie o przeniesienie na wierzyciela praw hipotecznych dłużnika, lecz o zabezpieczenie wierzytelności pieniężnej na prawach dłużnika. Dlatego

wpis na rzecz wierzyciela nie może się tu, jak niekiedy w przypadkach z § 2 art. XLVI p. w. p. e., obejść bez równoczesnego wpisu praw dłużnika, a przepis § 22 ust. hip. nie ma tu zastosowania.

Zabezpieczenie wierzytelności, przewidziane w § 1 art. XLVIII p. w. p. e., dokonuje się bez współdziałania organów egzekucyjnych. Wierzyciel winien zatem wniosek o wpis zabezpieczenia i równoczesny wpis prawa na rzecz dłużnika złożyć bezpośrednio u władzy hipotecznej, która wniosek taki załatwi wedle zasad postępowania w sprawach hipotecznych (por. objaśn. do art. XVII p. w. p. e.). Jeżeli atoli do uzyskania tego zabezpieczenia zajdzie potrzeba odebrania dłużnikowi dokumentu, to w myśl § 3 art. XLVIII p. w. p. e. komornik, który taki dokument odebrał, a u którego kilku wierzycieli wszczęło egzekucję z tego samego prawa na rzecz dłużnika wpisać się mającego, sam złoży władzy hipotecznej wniosek o wpis na rzecz dłużnika i równoczesny wpis zabezpieczenia na rzecz wszystkich tych wierzycieli.

Odebranie po myśli § 2 art. XLVIII p. w. p. e. dokumentu, potrzebnego do wpisu prawa na rzecz dłużnika, uskuteczni komornik na podstawie tytułu wykonawczego, który służył za podstawę do wszczęcia egzekucji z odnośnego prawa.

Do zastosowania przepisu § 3 art. XLVIII p. w. p. e. wystarczy wniosek jednego z wierzycieli, prowadzących równocześnie egzekucję z prawa na rzecz dłużnika wpisać się mającego, o wpis zabezpieczenia na tem prawie. Jeżeli jeden z nich wniosek taki postawił, komornik postara się o wpis zabezpieczenia na rzecz reszty bez wyczekiwania ich wniosków w tym kierunku.

Wniosek o wpis zabezpieczenia, przewidziany w § 3 art. XLVIII p. w. p. e., ma objąć wszystkich wierzycieli, którzy w danej chwili prowadzą egzeku-

cję z prawa na rzecz dłużnika wpisać się mającego, względnie jeśliby komornik odnośnie do każdego lub odnośnie do niektórych z tych wierzycieli sporządził odrębne wnioski, to wszystkie te wnioski winien podać równocześnie do sądu hipotecznego tak, aby żaden z wierzycieli nie uzyskał pierwszeństwa przed innymi, lecz aby wpisy na rzecz każdego z nich nastąpiły w tym samym stopniu hipotecznym. Nie co innego bowiem, jak właśnie zrównanie co do pierwszeństwa zaspokojenia wierzycieli, prowadzących jednocześnie egzekucję z tego samego prawa, ma na celu przepis § 3 art. XLVIII p. w. p. e.

Art. XLIX.

Pozostają w mocy:

Przepisy
utrzymane
w mocy.

1) przepisy § 47 ustawy z dnia 19 maja 1874 r., dotyczące ksiąg kolejowych, praw hipotecznych na kolejach żelaznych i hipotecznego zabezpieczenia praw zastawu dla posiadaczy kolejowych obligacyj pierwszeństwa (Dz. u. p. austr. Nr. 70):

2) przepisy o zabezpieczeniu praw i roszczeń zapomocą prenotacji, o adnotacjach hipotecznych oraz o doręczaniu uchwał hipotecznych, nawet w przypadkach, gdy doręczenie odbywa się w postępowaniu egzekucyjnym;

3) przepisy art. 310 ustawy handlowej i § 47 ustawy ją wprowadzającej o publicznej sprzedaży zastawu.

§ 47 ustawy z dnia 19 maja 1874 r. o zakładaniu ksiąg kolejowych, o skutku praw hipotecznych, ustanowionych na kolei żelaznej i o hipotecznem zabezpieczeniu praw zastawu, służących właścicielom obligacyj kolejowych z prawem pierwszeństwa

Nr. 70 austr. dz. u. p.:

Z dochodu, osiągniętego z sekwestracji, zarządzanej sądownie lub drogą administracyjną, jako też z ceny kupna,

uzyskanej ze sprzedaży przedsięwziętej wskutek upadłości lub w drodze egzekucji, zaspokajają się przed wierzytelnościami hipotecznymi, wpisanymi do wykazu kolei żelaznej, te wierzytelności, które powstały wskutek czynności potrzebnych do wykonywania zwyczajnego ruchu na jednostce ksiąg kolejowych służącej za hipotekę (wydatki ruchu) albo których przedmiotem są sumy, należące się innemu zakładowi tegoż rodzaju z tytułu wzajemnych stosunków publicznej komunikacji, ale jeszcze nie odesłane temu zakładowi (należności obrachunkowe).

Wierzytelnościom tym służy jednak pierwszeństwo tylko o tyle, o ile powstały nie pierwiej, jak na rok przed sekwestracją, przymusową sprzedażą lub ogłoszeniem upadłości.

Pierwszeństwo, przyznane wydatkom ruchu i należnościom obrachunkowym, służy także wierzytelnościom wymienionym w § 39¹⁾, jeżeli takowe nie zostały już zabezpieczone.

Wierzytelnościom, wymienionym w powyższych przepisach, służy w wzajemnym ich stosunku do siebie równy stopień pierwszeństwa.

Wierzytelności wymienione w powyższych przepisach zaspokojone będą przy rozdziale sumy, uzyskanej z egzekucji kolei żelaznej, po kategorii 4, a przed kategorią 5 należności, oznaczonych w art. 800 k. p. c.

Pojęcie prenotacji p. w objaśn. do art. XLI p. w. p. e.

¹⁾ § 39 ustawy z 19/V 1874, Nr. 70 austr. dz. u. p.: Jeżeli kto poszukiwa roszczenia do gruntu kolejowego nie nabytego drogą wywłaszczenia, a wywodzi takowe z ciężaru, który nie może być zapisany na wykazie dla kolei żelaznych, zgłoszenie się z takim roszczeniem nie wstrzymuje zapisania gruntu kolejowego do wykazu kolejowego.

Stronie zgłaszającej się wolno dochodzić swoich roszczeń do wynagrodzenia, opartych na istnieniu ciężaru, w drodze procesu przeciwno przedsiębiorstwu.

Ale jeżeli przedsiębiorstwo uznało istnienie ciężaru, zobowiązać je należy, aby złożyło odpowiednią rękojmię na pokrycie szkody zrządzonej przez zabranie gruntu kolejowego, chyba, że sąd powiatowy uzna, iż pomimo zabrania go ustawowe bezpieczeństwo hipoteki, odpowiadające § 1374 kod. cyw., nie jest zagrożone, albo że, — jeżeli chodzi o inne prawo rzeczowe, — bezpieczeństwo tego prawa oczywiście na tem ucierpieć nie może.

Warunki prenotacji określają następujące przepisy

§§ 35—39 ustawy hipotecznej

z 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p..

§ 35. Jeżeli przedłożony dokument nie posiada wszystkich w §§ 31—34¹⁾ oznaczonych szczególnych wymogów do

1) §§ 31—34 ustawy hipotecznej:

§ 31. Intabulacja (§ 8, l. 1) może nastąpić jedynie na podstawie dokumentów publicznych lub na podstawie takich dokumentów prywatnych, na których podpisy są sądownie lub notarialnie uwierzytelnione.

Oprócz tego na podstawie dokumentów wystawionych przez pełnomocnika można zezwolić na intabulację przeciwko mocodawcy tylko wtedy, jeżeli wystawione przez niego pełnomocnictwo opiewa na pewien oznaczony interes, albo też jeżeli je wystawiono nie wcześniej, niż jeden rok przed wniesieniem podania o wpis.

§ 32. Dokumenty prywatne, na podstawie których ma nastąpić intabulacja, muszą zawierać oprócz wymogów §§ 26 i 27:

a) dokładne oznaczenie nieruchomości lub prawa, co do którego intabulacja ma nastąpić,

b) wyraźne oświadczenie tego, którego prawo ma być ograniczone, obciążone, zniesione lub na inną osobę przeniesione, że zezwala na intabulację.

Oświadczenie to można złożyć także w osobnym dokumencie lub w podaniu o wpis. W takich jednak przypadkach dokument lub podanie, w których zawarte jest to oświadczenie, muszą posiadać wymogi potrzebne do intabulacji.

Dokumenty wystawione w obcych państwach muszą być uwierzytelnione przez polskie poselstwo lub władzę konsularną, o ile co do niektórych państw nie istnieją ustawowe wyjątki.

§ 33. Dokumentami publicznymi, na podstawie których mogą nastąpić intabulacje, są:

a) dokumenty sporządzone co do czynności prawnych przez publiczną władzę lub przez notariusza w granicach ich władzy urzędowej, jeżeli odpowiadają przepisom w § 32 wymogom;

b) ugody nadające się do egzekucji, spisane przez sąd lub inne do tego upoważnione władze lub osoby;

c) nakazy zapłaty, tyczące się ustawowych należności i kwot konkurencyjnych, tudzież wykazy zaległych podatków

intabulacji, ale ma ogólne wymogi (§§ 26, 27)¹⁾ potrzebne do wpisu hipotecznego, natenczas można na podstawie takiego dokumentu zezwolić na prenotację (§ 8, 1. 2)²⁾.

i publicznych opłat, o ile są wykonalne według istniejących ustaw;

d) inne dokumenty, mające przymiot takiego orzeczenia publicznej władzy, które się nadają do sądowego wykonania. Należą tu przede wszystkim prawomocne orzeczenia, potwierdzone przez sąd, lub sporządzone przezeń rozdziały ceny kupna sprzedanych w drodze egzekucyjnej licytacji nieruchomości lub praw; sądowe dokumenty, dotyczące się przyznania sprzedanych w drodze licytacji dóbr, dokumenty władz spadkowych, dotyczące się przyznania i świadectwa tychże władz (§§ 177 i 178 patentu z dnia 9 sierpnia 1854 r., Nr. 208 dz. u. p.).

§ 34. Jeżeli prawo, którego przedmiotem nie są perjodyczne świadczenia, wpisano wyraźnie tylko na czas życia pewnej osoby, natenczas można zezwolić na wykreślenie tego prawa także na podstawie aktu zejścia lub uznania tej osoby za zmarłą.

Przy takich zaś prawach, które mają za przedmiot perjodyczne świadczenia, można na podstawie tego dokumentu zezwolić na wykreślenie, jednak dopiero po upływie trzech lat od dnia śmierci, o ile dziedzic nie uzyskał adnotacji skargi o zapłatę zaległości.

¹⁾ § 26 ust. hip.: Na intabulację i prenotację można zezwolić jedynie na podstawie dokumentów, które wystawiono w przepisanej do ich ważności formie.

Dokumenty te, jeżeli chodzi o nabycie lub zmianę prawa rzeczowego, muszą zawierać ważny tytuł.

§ 27 ust. hip.: Dokumenty, na podstawie których ma nastąpić wpis hipoteczny, nie mogą mieć takich widocznych wad, któreby osłabiały ich wiarygodność, a jeżeli składają się z kilku arkuszy, powinny być tak zeszyte, aby nie można było wsunąć nowego arkusza.

Muszą one nadto zawierać takie oznaczenie osób biorących udział w interesie prawnym, aby nie można było wziąć ich za inne; muszą także podawać miejsce, dzień, miesiąc i rok ich wystawienia.

²⁾ § 8 ust. hip.: Wpis hipoteczny jest albo:

1. wpisem stanowczym (bezwarunkowem nabyciem lub umorzeniem prawa — intabulacją lub ekstabulacją), który bez dalszego usprawiedliwienia, albo

2. wpisem tymczasowym (warunkowem nabyciem lub umorzeniem prawa — prenotacją), który tylko pod warunkiem

§ 36. Prenotacja prawa zastawu może tylko wtedy nastąpić, jeżeli wykazano dostatecznie nie tylko wierzytelność, ale i tytuł prawa zastawu.

§ 37. Na prenotację prawa odkupu, pierwszeństwa kupna i najmu można tylko wtedy zezwolić, jeżeli wykazano dostatecznie nie tylko istnienie prawa, ale i zezwolenie na wpis.

§ 38. (p. przy art. XLI p. w. p. e.).

§ 39. Jeżeli złożono sądownie taki dług hipoteczny, którego nie można uiścić wierzycielowi z jednej z przyczyn wymienionych w § 1425 k. c. lub co do którego wierzyciel ma dopiero płaćcemu w myśl § 1422 k. c. ustąpić swych praw, natenczas można na podstawie dokumentu urzędowego, poświadczającego złożenie do depozytu, zezwolić na prenotację wykreślenia lub przeniesienia wierzytelności na płaćcącego.

Co do usprawiedliwienia prenotacji oraz co do prenotacji prawa zastawu dla należności skarbowych p. objaśn. do art. XLI p. w. p. e.

Skutki usprawiedliwienia względnie nieusprawiedliwienia prenotacji normują następujące postanowienia

§§ 46—51 ustawy hipotecznej z 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p.:

§ 46. Jeżeli prenotację uznano za usprawiedliwioną, natenczas na żądanie interesowanego należy usprawiedliwienie wpisać do księgi gruntowej stosownie do prawomocnego orzeczenia.

Jeżeli natomiast prenotacji nie uznano za usprawiedliwioną, natenczas należy ją wykreślić na żądanie interesowanego na podstawie prawomocnego orzeczenia.

§ 47. Jeżeli prenotację wykreślono z tego powodu, że powodowi odmówiono stanowczo zaprenotowanego prawa, albo dlatego, że prenotacji nie uznano za usprawiedliwioną, albo wreszcie dlatego, że ten, kto ją uzyskał, zrzekł się jej bezwarunkowo, natenczas należy każdą późniejszą na podstawie tego samego dokumentu ponownie wniesioną prośbę o prenotację tego samego prawa odrzucić z urzędu albo, gdyby tego zaniechano i gdyby ponowna prenotacja nastąpiła, pre-

---

późniejszego usprawiedliwienia uzasadnia nabycie, przeniesienie, ograniczenie, lub umorzenie praw hipotecznych, lub

3. prostą uwagą (adnotacją),

notację tę wykreślić, skoro przeciwnik doniesie, że wykreślenie już raz nastąpiło.

§ 48. Jeżeli natomiast prenotację wykreślono tylko z tego powodu, że skargi usprawiedliwiającej nie wniesiono we właściwym czasie, natenczas można wprawdzie prosić o ponowną prenotację, jednak jej skuteczność prawna zaczyna się dopiero od chwili wniesienia nowego podania.

Właścicielowi nieruchomości lub prawa hipotecznego wolno nadto wytoczyć spór wywoławczy i w razie pomyślnego orzeczenia przez adnotację jego w księdze gruntowej zapobiec ponownemu dozwoleniu prenotacji.

§ 49. Jeżeli przeciwko temu, kto jest zaintabulowany za właściciela nieruchomości, uzyskano prenotację prawa własności, wówczas można wprawdzie dozwalać dalszych wpisów tak przeciw zaintabulowanemu, jak i przeciwko zaprenotowanemu właścicielowi, lecz ich prawne istnienie zależy od tego, czy prenotacja prawa własności zostanie usprawiedliwioną, czy nie.

Jeżeli prenotacja zostanie usprawiedliwioną, natenczas należy równocześnie z wpisaniem usprawiedliwienia wykreślić z urzędu wszystkie te wpisy, które uzyskano przeciwko właścicielowi zaintabulowanemu po wniesieniu podania, wskutek którego nastąpiła prenotacja prawa własności.

Natomiast w razie wykreślenia prenotacji prawa własności należy zarazem wykreślić z urzędu wszystkie wpisy, dokonane odnośnie do tej prenotacji.

Postanowienia te należy stosować także w przypadku, gdy przeciwko posiadaczowi wierzytelności zabezpieczonej prawem zastawu uzyskano prenotację przeniesienia tej wierzytelności na inną osobę.

§ 50. Jeżeli wykreślenie jakiegoś prawa zostało tylko zaprenotowane, wówczas można wprawdzie zezwalać na dalsze wpisy, tyczące się tego prawa, jak np. wpisy prawa nadzastawu lub cesji, atoli ich prawne istnienie zależne jest od tego, czy prenotacja wykreślenia zostanie usprawiedliwioną, czy nie.

Jeżeli prenotacja zostanie usprawiedliwioną, natenczas równocześnie z wpisem usprawiedliwienia należy z urzędu wykreślić wszystkie te wpisy, na które zezwolono w międzyczasie odnośnie do wykreślonego prawa.

§ 51. Jeżeli na wierzytelności hipotecznej w czasie wniesienia prośby o jej wykreślenie ciąży jeszcze prawa nadzastawu, natenczas na wykreślenie tej wierzytelności można zezwolić tylko z zastrzeżeniem, że skuteczność prawna tego wy-

kreślenia co do praw nadzastawu nastąpi dopiero w chwili ich wykreślenia.

Jeżeli wykreślenie wierzytelności hipotecznej zostało zainstabulowane, nie można zezwalać na dalsze wpisy co do tej wierzytelności; jeżeli zaś wykreślenie tylko zaprenotowano, dalsze wpisy mogą nastąpić jedynie ze skutkiem prawnym, określonym w § 50.

Adnotacjami hipotecznymi są takie wpisy, które nie uzasadniają wogóle nabycia, przeniesienia lub umorzenia praw hipotecznych, lecz których celem jest uwidocznienie pewnych stanów lub faktów, odnoszących się bądź do wpisanych praw hipotecznych, bądź do ich podmiotów. Adnotacje skutecznią się na podstawie dokumentów, posiadających według ustaw o postępowaniu cywilnem moc dowodu. Zresztą żadnych specjalnych wymogów ustawa hipoteczna tym dokumentom nie stawia. Zato ograniczona jest dopuszczalność wpisów w formie adnotacji tylko do tych przypadków, w których czy to ustawa hipoteczna, czy jakaś inna ustawa wyraźnie adnotację przewiduje. Z adnotacyj, przewidzianych ustawą hipoteczną zasługują na uwagę: adnotacja takich stosunków osobistych, które powodują ograniczenie w zarządzaniu majątkiem, jak np. adnotacja małoletności, kurateli, otwarcia konkursu i t. d.; adnotacja stopnia hipotecznego, mająca na celu zastrzeżenie dla prawa hipotecznego, dopiero w przyszłości wpisać się mającego, oznaczonego zgóry stopnia hipotecznego; adnotacja skargi hipotecznej, t. j. skargi o zapłatę pretensji, dla której wpisane jest w księdze gruntowej prawo zastawu, z przedmiotu tem prawem zastawu obciążonego; adnotacja sporu o wykreślenie intabulacji nieważnej lub o wykreślenie zainstabulowanego prawa z powodu jego przedawnienia, jako też sporu o wpis prawa, nabytego przez zasiedzenie, która ma ten skutek, że wyrok w tym sporze zapadły wywiera swoją moc także wobec osób trzecich, nabywających

prawa hipoteczne już po nadejściu do sądu hipotecznego podania o tę adnotację; adnotacja odmownego załatwienia podania o intabulację lub prenotację, której celem jest zapewnienie przyszłemu wpisowi na wypadek dozwoleń go w wyższej instancji pierwszeństwa, uzasadnionego chwilą wniesienia podania; adnotacja rekursu od uchwały pozwalającej intabulacji lub prenotacji, która ma zwrócić uwagę osób trzecich, że dozwoleń wpis może być przez wyższą instancję uchylony i ulec wykreśleniu razem z wpisami później na jego podstawie uzyskanymi. Według ustawy z 6 lutego 1869, Nr. 18 dz. u. p. adnotować należy podanie o wydzielenie części fizycznej ciała hipotecznego, a adnotacja ta ma ten skutek, że wpisy hipoteczne po niej uskuteczone nie przeszkadzają wydzieleniu.

Przedmiot i skutki adnotacji hipotecznych określa w sposób najogólniejszy następujący przepis

§ 20 ustawy hipotecznej z 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p.:

Adnotacje hipoteczne mają na celu:

a) uwidocznienie stosunków osobistych, w szczególności ograniczeń w zarządzie majątkiem, a to z tym skutkiem prawnym, że ktokolwiek uzyska wpis w odnośnym wykazie hipotecznym, nie może się powoływać na niezajomość tych stosunków; np. adnotacja małoletności, kurateli, przedłużenia władzy ojcowskiej lub opiekuńczej, usamowolnienia, otwarcia upadłości lub

b) osiągnięcie pewnych skutków prawnych, związanych z adnotacją wedle ustawy o postępowaniu sądowym lub wedle niniejszej ustawy, jak np. adnotacja stopnia hipotecznego, oddzielenia gruntu, hipoteki łącznej, wypowiedzenia wierzytelności hipotecznej, wytoczenia sporu, sekwestracji, licytacji egzekucyjnej.

Adnotacje, służące do uwidocznienia stosunków osobistych (§ 20 lit. a. ust. hip.), mają na celu uczynienie obrotu nieruchomościami pewniejszym przez to, że stosunki te przez wpis do ksiąg stają się jaw-

nemi. Poza tem adnotacje te nie mają żadnych skutków prawnych. W szczególności ani wpis odnośnych stosunków nie jest wymogiem ich skuteczności prawnej, ani też zaniechanie takiego wpisu nie pociąga za sobą żadnych szkodliwych następstw, bo na brak znajomości odnośnych stosunków nikt nie może się powoływać.

W przeciwieństwie do adnotacyj z § 20 lit. a adnotacje z § 20 lit. b ust. hip. są wpisami, rodzącymi pewne skutki prawne. Skutki te są rozmaite. Określają je przepisy, które odnośną adnotację przewidują.

Szereg adnotacyj rodzaju, określonego w § 20 lit. b ust. hip., przewidują przepisy §§ 34, 46, 53—72, 88, 89, 99—101, 106—114, 129—133 ust. hip. W przepisach tych unormowano też przedmiot i skutki tych adnotacyj¹⁾. Dla postępowania egzekucyjnego ma szczególne znaczenie adnotacja egzekucyjnej sprzedaży, unormowana w następujących postanowieniach

§ 72 ustawy hipotecznej

z 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p.:

Sąd, który przeprowadził egzekucyjną sprzedaż nieruchomości lub wierzytelności hipotecznej, powinien zarządzić z urzędu adnotację dokonania tej sprzedaży.

Adnotacja ta ma ten skutek, że dalsze wpisy przeciw dotychczasowemu właścicielowi tylko wtedy uzasadniają prawo, jeżeli sprzedaż uznana zostanie za bezskuteczną.

Jeżeli sprzedaż licytacyjnej albo nie zaczępiono, albo też jeżeli zaczępienie to zostało stanowczo odrzucone, natenczas na prośbę interesowanych nastąpi wykreślenie wszystkich wpisów, uzyskanych przeciw dotychczasowemu właścicielowi po adnotacji egzekucyjnej sprzedaży, tudzież wykreślenie dalszych wpisów, dokonanych ewentualnie na poprzednich.

Z przepisów art. XLIX p. w. p. e. i § 72 ust. hip. wynika, że sąd, który udzielił przybicia targu na

¹⁾ P. o tem moja Ustawę hipoteczną, Kraków 1932.

licytacji nieruchomości, powinien z urzędu zarządzić adnotację tego przybicia i o wykonanie jej wezwać sąd, prowadzący księgę gruntową dla odnośnej nieruchomości.

Także poza ustawą hipoteczną zna ustawodawstwo poaustrjackie szereg adnotacyj, których skutki normują przepisy szczególne, przewidujące daną adnotację. Wszystkie te przepisy zostały postanowieniem art. XLIX p. w. p. e. wyraźnie utrzymane w mocy. Należą do nich np. przepisy ustawy z 25 lipca 1871, Nr. 96 dz. u. p. o adnotacjach, uskutecznianych w toku zakładania ksiąg gruntowych, ustaw z 6 lutego 1869, Nr. 18 dz. u. p. i z 11 maja 1894, Nr. 126 dz. u. p. o adnotacjach, dokonywanych przy hipotecznem dzieleniu nieruchomości, dalej przepisy §§ 20 i 34 ustawy z 18 lutego 1878, Nr. 30 dz. u. p. o adnotacjach, uskutecznianych w toku postępowania wywłaszczeniowego na cele budowy i ruchu kolei żelaznych, przepis § 364 c austr. kod. cyw. o adnotacji zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, przepis § 297 a austr. kod. cyw. o adnotacji w celu zastrzeżenia własności maszyn, przepisy § 76 austr. ord. konk. o adnotacji otwarcia konkursu i § 6 austr. ord. ugod. o adnotacji otwarcia postępowania ugodowego, przepisy § 43 austr. ord. konk. i § 20 austr. ord. zaczepnej o adnotacji skargi zaczepnej w konkursie i poza konkursem i t. d. Również i ustawy polskie tak dla całego obszaru Rzeczypospolitej, jak i dla b. zaboru austr. wydane, przewidują szczególne rodzaje adnotacyj (np. przy wykonaniu reformy rolnej, w toku postępowania scaleniewego i t. d.) o skutkach w tych przepisach unormowanych¹⁾.

W przedmiocie doręczania uchwał hipotecznych obowiązują następujące przepisy

¹⁾ Bliżej o tego rodzaju adnotacjach p. moją Ustawę hipoteczną str. 231 i n.

§§ 123—125 ¹⁾ ustawy hipotecznej

z dnia 25 lipca 1871, Nr. 95 austr. dz. u. p.:

§ 123. O załatwieniu podań hipotecznych należy oprócz proszącego zawiadomić z urzędu następujące osoby:

1. Tego, na czyjej własności nabyto prawo hipoteczne, lub czyje prawa hipoteczne zostały odstąpione, obciążone, ograniczone lub zniesione, lub przeciw komu dozwolono adnotacji hipotecznej.

2. Jeżeli zezwolono na całkowite lub częściowe wykreślenie wpisu, należy doręczyć uchwałę wszystkim tym, na rzecz których ciążą na wpisanem prawie dalsze intabulacje lub prenotacje.

3. Uchwały zezwalające na intabulacje lub prenotacje, przez które wpisane już prawa osób trzecich zostają obciążone zastawem lub odstąpione, należy doręczyć także właścicielowi nieruchomości.

4. Jeżeli uzyskano wpis przeciw mocodawcy na prośbę jego pełnomocnika, należy uchwałę doręczyć mocodawcy, chyba że upoważnienie wykazano pełnomocnictwem, odpowiadającym wymogom § 31.

5. O każdym odpisaniu i dopisaniu nieruchomości należy zawiadomić także urząd, któremu poruczono utrzymanie katastru.

§ 124. Doręczanie osobom wymienionym w § 123, l. 1—4 ma się odbywać według przepisów o doręczaniu do rąk własnych, zawartych w procedurze cywilnej.

Na dowód doręczenia należy wystawić osobne poświadczenie odbioru.

Dokumenty oryginalne należy zwrócić temu, kto je przedłożył, chyba że w podaniu proszono o inne zarządzenie.

Sądy hipoteczne obowiązane są czuwać nad szybkim i należytem doręczaniem uchwał w sprawach hipotecznych.

§ 125. Okoliczność, że doręczenie nastąpiło wbrew przepisom, albo że zupełnie nie nastąpiło, nie uprawnia bynajmniej do zaprzeczenia ważności wpisu hipotecznego. Ten, kto z wpisu hipotecznego wywodzi dla siebie jakieś prawa lub zwolnienie od zobowiązań, nie potrzebuje dostarczać dowodu, że doręczenie nastąpiło.

¹⁾ Mylnie powołuje Allerhand (II. 745) także przepis § 122 ust. hip., gdyż ten został uchylony nowelą o ulżeniu sądom z 1 czerwca 1914, Nr. 118 dz. u. p.

Stosownie do § 123, l. 1 ust. hip. należy uchwałę hipoteczną doręczyć: przy wpisie prawa własności sprzedawcy nieruchomości, przy wpisie prawa zastawu dłużnikowi hipotecznemu, a także temu, na czyją rzecz wpisany jest zakaz pozbywania, przy przeniesieniu wierzytelności hipotecznej cedentowi, przy wykreśleniu prawa zastawu wierzycielowi hipotecznemu i t. d.

Stosownie do § 123, l. 2 ust. hip. należy np. o wykreśleniu prawa zastawu zawiadomić wierzycieli, mających na wykreślonym prawie prawa nadzastawu.

Według § 123, l. 3 ust. hip. należy doręczać właścicielowi nieruchomości wszystkie te uchwały, któremi dozwolono obciążenia prawem zastawu lub przeniesienia wpisanych na jego nieruchomości praw hipotecznych, a więc np. uchwały, pozwalające wpisu prawa nadzastawu.

Jeżeli wpisu dozwolono przeciw mocodawcy na podstawie podania, wniesionego przez pełnomocnika, to w myśl § 123, l. 4 ust. hip. należy uchwałę pozwalającą doręczyć mocodawcy tylko w tym wypadku, gdy pełnomocnictwo nie odpowiada wymogom § 31 u. h., a więc gdy nie jest uwierzytelnione, gdy nie opiewa na oznaczony interes prawny, albo jest wystawione dawniej, niż rok przed wniesieniem podania o wpis.

Jakkolwiek § 123 u. h. nie wymienia wśród osób, którym uchwały hipoteczne doręczyć należy, tych, na rzecz których dozwolono wpisu, to jednak rozumie się samo przez się, że osobom, które przez wpis nabywają prawa lub zostają zwolnione od ciężarów, należy w każdym razie doręczać odnośne uchwały.

Jeżeli na wpis nie zezwolono, to oprócz proszącego nikt więcej nie ma być o tem zawiadomiony.

Ponieważ według utrzymanego wyraźnie w mocy § 124 ust. hip. doręczenie osobom w tym paragrafie

uskutecznia żadnych zawiadomień, lecz dopiero sąd wykonujący wpis doręcza stronom zarówno uchwałę pozwalającą, jak i swoje zarządzenie wykonawcze (rozp. Min. Spraw. z 18/IX 1897 dz. rozp. Nr. 36).

Sąd wezwany o wykonanie wpisu ma także w razie odmowy wykonania zawiadomić bezpośrednio nie tylko sąd wzywający, ale także osoby interesowane (reskr. Min. Spraw. z 30/I 1874, L. 1173).

Jakkolwiek niedoręczenie uchwały nie powoduje samo przez się nieważności wpisu, to jednak nie pozostaje ono bez żadnego wpływu na jego ważność. Mianowicie według § 64 u. h. może osoba pokrzywdzona wpisem w swych prawach hipotecznych zaczepić jego ważność drogą skargi nawet przeciw osobom trzecim, które na tym wpisie nabyły dalsze prawa w dobrej wierze, w ciągu trzech lat od wniesienia podania o sporny wpis, jeżeli z jakiegokolwiek powodu nie została o uchwale pozwalającej wpisowi zawiadomiona.

W myśl art. XLIX p. w. p. e. obowiązują też nadal dotychczasowe przepisy wykonawcze o doręczaniu uchwał hipotecznych, w szczególności przepisy §§ 23—26 instrukcji hipotecznej z 12 stycznia 1872, Nr. 5 dz. u. p. oraz §§ 350, 351 instrukcji sądowej z 5 maja 1897, Nr. 112 dz. u. p.

Wymienione w art. XLIX, l. 3 przepisy opiewają:

Art. 310 austr. kod. handl. ¹⁾:

Jeżeli ustanowienie zastawu ręcznego nastąpiło między kupcami na piśmie dla zabezpieczenia wierzytelności wynikłej z obustronnych czynności handlowych, a dłużnik dopuszcza się zwłoki, wierzyciel może zaraz zaspokoić się z zastawu nie potrzebując wnosić skargi przeciw dłużnikowi.

Wierzyciel postara się o zezwolenie na to w właściwym dla siebie sądzie handlowym przedkładając potrzebne dokumenty, sąd zaś zarządzi wskutek tego sprzedaż zastawionych przed-

¹⁾ W tłumaczeniu Wróblewskiego.

miotów lub części tychże bez przesłuchania dłużnika i na niebezpieczeństwo wierzyciela.

O tem zezwoleniu oraz o odbytej sprzedaży wierzyciel zawiadomi dłużnika, o ile można, zaraz; jeżeli zawiadomienia tego zaniecha, obowiązany będzie do wynagrodzenia szkody. Do odbycia sprzedaży nie potrzeba wykazania, że zawiadomienie nastąpiło.

§ 47 ustawy wpraw. austr. kod. handl.¹⁾:

Do sprzedaży według art. 310 kodeksu handlowego publicznie odbyć się mającej, sąd, który jej dozwolił, wyznaczy jeden tylko termin i ogłosi go tak samo, jak w razie licytacji egzekucyjnych. Wyznaczony komisarz wtedy tylko przed sprzedażą zarządzi oszacowanie, jeżeli przedmioty sprzedać się mające ceny giełdowej ani targowej nie mają, ani nie są dokumentami długów prywatnych, a zarazem obie strony na oszacowanie się zgadzają, albo jedna ze stron oszacowania na własny koszt się domaga.

Do uzyskania zezwolenia na realizację kupieckiego prawa zastawu po myśli art. 310 kod. handl. nie potrzeba ścisłego dowodu, lecz wystarczy uprawdopodobnienie istnienia pretensji, zwłoki dłużnika, ustanowienia zastawu na piśmie oraz faktu, że obie strony są kupcami i że pretensja pochodzi z obustronnej czynności handlowej.

Właściwym do zezwolenia na sprzedaż zastawu kupieckiego jest wyłącznie sąd okręgowy, który sprawę załatwia w wydziale handlowym, jeżeli taki w danym sądzie istnieje.

Zezwalając na sprzedaż zastawu w myśl art. 310 kod. handl., sąd nie wdaje się w rozpoznanie ewentualnych zarzutów dłużnika, bo sprzedaż odbywa się na niebezpieczeństwo wierzyciela. Stąd też nie jest przewidziane wysłuchanie dłużnika przed załatwieniem wniosku wierzyciela, ale dopiero po uzyskaniu zezwolenia obowiązany jest wierzyciel zawiadomić o niem dłużnika.

---

¹⁾ W tłumaczeniu Wróblewskiego.

Sprzedaż zastawu po myśli art. 310 kod. handl. nie musi być publiczną. Jeśli ma się odbyć publicznie, to wchodzi w zastosowanie § 47 ustawy wpraw. kod. handl.

Zarówno zezwolenie na sprzedaż zastawu kupieckiego po myśli art. 310 kod. handl., jak i przeprowadzenie tej sprzedaży, o ile ma się odbyć przy udziale sądu, odbywa się w postępowaniu niespornem, a nie egzekucyjnym¹⁾, gdyż niema tu jeszcze tytułu egzekucyjnego, który w myśl art. 526 k. p. c. jest nieodzownym warunkiem egzekucji. Przepisy o postępowaniu niespornem są też miarodajne dla oceny dopuszczalności i sposobu wnoszenia środków odwoławczych od decyzji sądowych.

Art. L.

Jednocześnie z wpisem prawa własności na rzecz osoby, która uzyskała zakaz zbycia i obciążenia nieruchomości, należy w księdze gruntowej zaznaczyć, że prawu jej służy pierwszeństwo w stopniu wpisu zakazu, i wykreślić późniejsze wpisy, dokonane przeciwko dłużnikowi, jeżeli ich utrzymanie sprzeciwia się istocie przyznanego prawa wpisanego.

Postanowienie art. L p. w. p. e. dotyczy przypadku, gdy wierzyciel uzyskał zarządzenie tymczasowe w postaci zakazu zbywania i obciążania nieruchomości i zakaz ten został wpisany w księdze gruntowej, a następnie wierzyciel przed uchyleniem zakazu stał się właścicielem nieruchomości, co do której zakaz wydano.

¹⁾ Tak Wróblewski, Austr. kodeks handlowy, Tom I, str. 500; inaczej — zd. m. mylnie — Allerhand (II, 745).

Wpis ze stop-
niem zakazu
zbycia
i obciążenia.

Wobec ogólnikowego brzmienia art. L p. w. p. e. postanowienie jego odnieść należy zarówno do tych przypadków, gdy wierzyciel, na rzecz którego wydano zakaz zbywania i obciążania, uzyskał później wpis prawa własności w drodze przymusowej (art. XLVI p. w. p. e.), jak i do tych, w których wpisano go za właściciela na podstawie dobrowolnego oświadczenia dłużnika (np. na podstawie pozasądowej ugody z deklaracją intabulacyjną).

Zaznaczenie, że wpisanemu prawu własności służy pierwszeństwo w stopniu wpisu zakazu, uskutecznić należy w treści samego wpisu prawa własności, a nie w formie osobnej adnotacji.

Brzmienie art. L p. w. p. e. wskazuje na to, że zarówno przewidziane w nim zaznaczenie pierwszeństwa wpisanego prawa własności, jak i wykreślenie późniejszych wpisów, sprzecznych z treścią przyznanego prawa wpisanego, nastąpić ma z urzędu, choćby osoba prosząca o wpis prawa własności osobnego wniosku w tym kierunku nie postawiła.

Z treści przepisu art. L p. w. p. e. oraz przepisu art. 856, § 3 k. p. c. należy wnosić, że wydany w drodze zarządzenia tymczasowego zakaz pozbywania i obciążania nieruchomości nie przeszkadza uskutecznianiu przeciw dłużnikowi wpisów hipotecznych, sprzecznych z treścią zakazu i to chociaż zakaz wpisano do księgi gruntowej. Wpisy te są jednak bezskuteczne wobec wpisanego później na rzecz wierzyciela prawa własności, a kwestja dalszego ich utrzymania zależy od tego, czy istnienie ich obok wpisu prawa własności na rzecz wierzyciela i to ze stopniem wpisu zakazu jest możliwe lub nie.

Art. LI.

W postępowaniu upadłościowym sprzedaży do- Sprzedaż w po-
step. upadł.
konywa zamiast sądu komornik.

Przepis art. LI dotyczy pozbycia rzeczy, należących do masy konkursowej. Według § 119 austr. ord. konk. sprzedaż takich rzeczy, o ile nie uchwalono korzystniejszego sposobu spieniężenia, nastąpić ma na wniosek zarządcy masy sądownie. Obecnie zatem tej sądowej sprzedaży dokonywać będzie komornik.

Ponieważ według § 119 ord. konk. do sprzedaży sądowej przedmiotów, należących do masy konkursowej, stosowane być mają przepisy ordynacji egzekucyjnej, przeto z mocy art. XVIII p. w. p. e. sprzedaż ta odbywać się ma obecnie przy zastosowaniu przepisów k. p. c. o postępowaniu egzekucyjnym, przy czem zarządcy masy konkursowej przysługuje stanowisko wierzyciela egzekwującego.

Przy sądowej sprzedaży nieruchomości, należącej do masy konkursowej, nie trzeba przestrzegać terminów, przewidzianych w art. 666 k. p. c. dla dokonania opisu i oszacowania i w art. 678 k. p. c. dla odbycia licytacji, albowiem postanowieniem § 119, l. 4 ord. konk. uchylono wyraźnie potrzebę stosowania przy tej sprzedaży przepisów § 140, ustęp 1 i § 169, ustęp 2 austr. ordynacji egzekucyjnej, które przewidywały analogiczne terminy przy egzekucyjnej licytacji nieruchomości.

Rozdział IV.

Przepisy szczególne dla okręgów Sądów Apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz Sądu Okręgowego w Katowicach.

Art. LII.

Pozostają w mocy z książki ósmej ustawy o postępowaniu cywilnem § 728, 729, 735 do 749, 773, 774, 778, 780 do 784, 786, 859 do 863 ze zmianami.

Utrzymane
przepisy usta-
wy o postę-
powaniu
cywilnem.

wynikającymi z art. XVIII rozporządzenia niniejszego.

§§ 728, 729, 735—749, 773, 774, 778, 780—784, 786, 859—863 ustawy o postępowaniu cywilnem, obowiązującej na ziemiach zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾:

§ 728. Jeżeli zapadł wyrok przeciw spadkobiercy poprzedniemu, według § 326²⁾ skuteczny wobec spadkobiercy następnego, wówczas co do udzielenia wypisu wykonawczego na rzecz spadkobiercy następnego i przeciwko niemu mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 727³⁾.

To samo stosuje się przy udzielaniu wypisu wykonawczego na rzecz spadkobiercy i przeciw niemu, jeżeli zapadł wyrok przeciw wykonawcy testamentu, według § 327⁴⁾ skuteczny

¹⁾ W przekładzie urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości.

²⁾ § 326. Wyrok, wydany w sprawie między spadkobiercą poprzednim a trzecią osobą co do roszczenia, skierowanego przeciw spadkobiercy poprzedniemu, jako spadkobiercy, lub co do przedmiotu, należącego do dziedziczenia następnego, ma skutek wobec spadkobiercy następnego o tyle, o ile stał się prawomocnym przed nastaniem dziedziczenia następnego.

Wyrok, który zapadł w sprawie między spadkobiercą poprzednim a trzecią osobą, co do przedmiotu podlegającego dziedziczeniu następnemu ma skutek także przeciw spadkobiercy następnemu, o ile spadkobierca poprzedni ma prawo rozporządzać owym przedmiotem bez przyzwolenia spadkobiercy następnego.

³⁾ § 727. Wypis wykonawczy można wydać temu, kto jest następcą prawnym wymienionego w wyroku wierzyciela, jak również przeciw temu, kto jest następcą prawnym wymienionego w wyroku dłużnika i przeciw temu posiadaczowi rzeczy objętej sporem, przeciwko której wyrok jest według § 325 skuteczny, jeżeli następstwo prawne lub stosunek posiadania są w sądzie ogólnie znane lub zostaną udowodnione zapomocą dokumentów publicznych lub publicznie uwierzytelnionych.

Jeżeli następstwo prawne lub stosunek posiadania są w sądzie ogólnie znane, należy uczynić o tem wzmiankę w klauzuli wykonawczej.

(Obecnie w miejsce § 727 niem. u. p. c. wchodzi w zastosowanie przepis art. 534, § 1 k. p. c.).

⁴⁾ § 327 niem. u. p. c. Wyrok, wydany w sprawie między wykonawcą testamentu a trzecią osobą co do prawa, podlega-

wobec spadkobiercy. Przeciw spadkobiercy można udzielić wypisu wykonawczego nawet wówczas, gdy Irwa jeszcze sprawowanie zarządu przez wykonawcę testamentu.

§ 729. Jeżeli kto przejął majątek drugiej osoby na podstawie umowy z nią zawartej po prawomocnem ustaleniu długów drugiej osoby, wówczas co do wydania wypisu wykonawczego wyroku przeciw przejmującemu majątek mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 727¹⁾.

To samo obowiązuje względem wydania wypisu wykonawczego przeciwko temu, kto pod dotychczasową firmą prowadzi dalej interes handlowy nabyty przez umowę między żyjącymi, odnośnie do tych zobowiązań, za które odpowiada on według zdania 1 ust. 1, ust. 2 § 25 kodeksu handlowego²⁾, o ile zobowiązania zostały prawomocnie ustalone przeciwko poprzedniemu posiadaczowi przed nabyciem interesu.

§ 735. Dla egzekucji z majątku stowarzyszenia, nie mającego zdolności prawnej, wystarcza wyrok zapadły przeciwko temu stowarzyszeniu.

---

jącego zarządowi wykonawcy testamentu, ma skutek także dla i przeciw spadkobiercy.

To samo dotyczy wyroku, wydanego w sprawie między wykonawcą testamentu a trzecią osobą co do roszczenia skierowanego przeciw spadkowi, jeżeli wykonawca testamentu jest uprawniony do prowadzenia sporu.

1) Obecnie art. 534, § 1 k. p. c.

2) § 25 niem. k. h. Ten, kto nabywa przedsiębiorstwa handlowe umową między żyjącymi, prowadzi je pod dotychczasową firmą z przydaniem dodatku, wskazującego na ten stosunek następstwa, lub też bez takiego dodatku, odpowiada za wszystkie zobowiązania poprzedniego właściciela, powstałe w zakresie działalności przedsiębiorstwa. Powstałe w tym zakresie wierzytelności poczytują się względem dłużników za przelane na nabywcę, jeżeli dotychczasowy właściciel lub jego spadkobiercy zgodzili się na dalsze używanie firmy.

Względem trzeciego umowa odmienna ma moc tylko wtedy, gdy została wpisana do rejestru handlowego i ogłoszona, lub gdy trzeci zawiadomiony został przez nabywcę lub zbywcę.

Jeżeli się firmy nadal nie używa, nabywca przedsiębiorstwa handlowego odpowiada za poprzednie zobowiązania przedsiębiorstwa tylko wtedy, gdy istnieje szczególna przyczyna zobowiązania, w szczególności, gdy nabywca podał do wiadomości o przyjęciu zobowiązań w sposób przez zwyczaj handlowy przyjęty.

§ 736. Dla egzekucji z majątku spółki, zawartej według § 705 kodeksu cywilnego¹⁾, potrzebny jest wyrok, wydany przeciw wszystkim spółnikom.

§ 737. Jeżeli istnieje użytkowanie majątku, dopuszczalną jest, bez względu na istniejące użytkowanie, egzekucja z przedmiotów podlegających użytkowaniu z powodu powstałych przed ustanowieniem użytkowania zobowiązań tego, kto ustanawiał użytkowanie, gdy ustanawiający zasądzony został na świadczenie, a użytkownik na poddanie się egzekucji.

To samo stosuje się do zobowiązań spadkowych przy użytkowaniu spadku.

§ 738. Jeżeli ustanowienie użytkowania majątku nastąpiło po prawomocnym ustaleniu długu osoby, która ustanawiała użytkowanie, wówczas co do wydania wypisu wykonawczego wyroku przeciw użytkownikowi odnośnie do przedmiotów podlegających użytkowaniu stosują się odpowiednio przepisy §§ 727, 730—732²⁾.

¹⁾ § 705 niem. k. c. Umową spółki zobowiązują się spółnicy wzajemnie popierać osiągnięcie wspólnego celu w sposób umową oznaczony, w szczególności uiszczać umówione wkładki.

²⁾ § 727 niem. u. p. c. p. w uw. 3 na str. 257.

§ 730 niem. u. p. c. W wypadkach ust. 1 § 726 i §§ 727—729 wolno wydać wypis wykonawczy tylko na zarządzenie przewodniczącego.

Przed rozstrzygnięciem można przesłuchać dłużnika.

O zarządzeniu należy uczynić wzmiankę w klauzuli wykonawczej.

§ 731 niem. u. p. c. Jeżeli nie można przeprowadzić wymaganego według ust. 1 § 726 i §§ 727—729 dowodu zapomocą dokumentów publicznych lub publicznie uwierzytelnionych, wierzyciel winien wnieść do sądu procesowego pierwszej instancji skargę o wydaniu mu na podstawie wyroku klauzuli wykonawczej.

§ 732 niem. u. p. c. Zarzuty dłużnika dotyczące dopuszczalności klauzuli wykonawczej rozstrzyga sąd, którego sekretarz sądowy udzielił klauzulę wykonawczą. Rozstrzygnięcie może nastąpić bez poprzedniej ustnej rozprawy.

Przed rozstrzygnięciem sąd może wydać tymczasowe zarządzenie; w szczególności może zarządzić, aby egzekucja była tymczasowo wstrzymana za daniem lub bez dania zabezpieczenia lub że winna być przeprowadzoną tylko za daniem zabezpieczenia.

(W miejsce §§ 727, 730—732 niem. u. p. c. stosują się obecnie odpowiednie przepisy k. p. c.).

To samo stosuje się przy użytkowaniu spadku co do udzielenia wypisu wykonawczego wyroku zapadłego przeciwko spadkodawcy.

§ 739. Jeżeli majątek podlega zarządowi i pobieraniu użytków, wspólności dorobku lub wspólności mienia ruchomego, egzekucja z wniesionego przez żonę mienia dopuszczalną jest tylko wtedy, gdy żonę zasądzono na świadczenie, a męża na poddanie się egzekucji z wniesionego mienia.

§ 740. Jeżeli majątek podlega ogólnej małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólności dorobku lub wspólności mienia ruchomego, dla prowadzenia egzekucji z mienia łącznego potrzebny jest i będzie wystarczał wyrok zapadły przeciwko mężowi.

§ 741. Jeżeli żona prowadzi samodzielnie przedsiębiorstwo zarobkowe, dla prowadzenia egzekucji z mienia wniesionego i z mienia łącznego będzie wystarczał wyrok zapadły przeciwko żonie, chyba, że w chwili nastania zawisłości wpisano do rejestru małżeńskich praw majątkowych przeciwko mężowi przeciwko prowadzeniu przedsiębiorstwa zarobkowego lub odwołanie jego zezwolenia na prowadzenie.

§ 742. Jeżeli stan majątku uległ zarządowi i pobieraniu użytków, wspólności dorobku lub wspólności mienia ruchomego dopiero wówczas, gdy już zawisł spór prowadzony przez żonę lub przeciwko niej, wówczas co do udzielenia wypisu wykonawczego wyroku na rzecz męża lub przeciwko niemu odnośnie do mienia wniesionego przez żonę, mają odpowiednie zastosowanie przepisy (§§ 727, 730—732¹⁾).

To samo stosuje się przy udzieleniu wypisu wykonawczego odnośnie do mienia łącznego, jeżeli ogólna małżeńska wspólność majątkowa lub wspólność mienia ruchomego nastąpiły dopiero wówczas, gdy już zawisł spór prowadzony przez żonę lub przeciwko niej.

§ 743. Po ustaniu ogólnej małżeńskiej wspólności majątkowej dorobku lub wspólności mienia ruchomego, można przed rozliczeniem się prowadzić egzekucję z mienia łącznego tylko wtedy, gdy zasądzono obu małżonków na świadczenie, lub jednego małżonka na świadczenie, a drugiego na poddanie się egzekucji.

§ 744. Jeżeli ogólna małżeńska wspólność majątkowa, wspólność dorobku lub wspólność mienia ruchomego ustała po ukończeniu sporu prowadzonego przez męża, wówczas co do udzielenia przeciwko żonie wykonawczego wypisu wyroku od-

nośnie do mienia łącznego mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 727, 730—732¹⁾).

§ 745. W wypadku trwającej nadal małżeńskiej wspólności majątkowej, do prowadzenia egzekucji z mienia łącznego potrzebny jest i będzie wystarczał wyrok zapadły przeciwko pozostałemu przy życiu małżonkowi.

Po ustaniu trwającej nadal małżeńskiej wspólności majątkowej, mają zastosowanie przepisy §§ 743, 744 z tem, że miejsce męża zajmuje pozostała przy życiu małżonka, a miejsce żony połomkowie, mający prawo do udziału w spadku.

§ 746. Dla prowadzenia egzekucji z majątku dziecka, podlegającego pobieraniu użytków przez rodziców, wystarcza wyrok zapadły przeciwko dziecku.

§ 747. Dla prowadzenia egzekucji ze spadku, jeżeli jest kilku spadkobierców, potrzebny jest do chwili podziału wyrok, wydany przeciwko wszystkim spadkobiercom.

§ 748. Jeżeli spadek podlega zarządowi wykonawcy testamentu, dla prowadzenia egzekucji ze spadku potrzebny jest i będzie wystarczał wyrok, wydany przeciwko wykonawcy testamentu.

Jeżeli wykonawcy testamentu przysługuje tylko zarząd poszczególnych przedmiotów spadku, prowadzenie egzekucji z tych przedmiotów jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy spadkobierca został zasądzony na świadczenie, a wykonawca testamentu na poddanie się egzekucji.

Dla prowadzenia egzekucji z powodu roszczenia o zachowek, wymagany jest tak w wypadku ust. 1, jak w wypadku ust. 2, wyrok wydany zarówno przeciwko spadkobiercom, jak i przeciwko wykonawcy testamentu.

§ 749. Do udzielenia na rzecz wykonawcy testamentu lub przeciw niemu wykonawczego wypisu wyroku, wydanego na rzecz spadkodawcy lub przeciwko niemu, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 727, 730—732¹⁾). Na podstawie takiego wypisu można wykonać egzekucję jedynie z tych przedmiotów spadku, które podlegają zarządowi wykonawcy testamentu.

§ 773. Nie powinno się w drodze egzekucji zbywać lub przekazywać przedmiotu, należącego do dziedzictwa poprzedniego, jeżeli, w wypadku nadejścia dziedziczenia następnego według § 2115 kodeksu cywilnego²⁾), zbycie lub przekazanie

¹⁾ P. uw. 2 na str. 259.

²⁾ § 2115 niem. k. c. Rozporządzenie przedmiotem spadkowym, dokonane w drodze egzekucji lub wykonania aresztu albo przez zarządcę masy upadłościowej, o tyle jest bezskuteczne

nie ma skutków wobec spadkobiercy następnego. Spadkobierca następnych może wnieść opozycję stosownie do § 771¹⁾.

§ 774. Jeżeli według § 741 prowadzi się egzekucję z wniesionego mienia żony lub z mienia łącznego, mąż może wnieść opozycję stosownie do § 771¹⁾, gdy zapadły przeciw żonie wyrok nie ma przeciwko niemu skutków odnośnie do mienia wniesionego lub łącznego.

§ 778. Dopóki spadkobierca spadku nie przyjął, egzekucja z powodu roszczenia skierowanego przeciwko spadkowi, dopuszczalną jest tylko ze spadku.

Z powodu własnych zobowiązań spadkobiercy nie jest dopuszczalną egzekucja ze spadku, dopóki nie nastąpiło przyjęcie spadku.

§ 780. Pozwany, zasądzony jako spadkobierca dłużnika, może żądać ograniczenia swej odpowiedzialności tylko wtedy, gdy mu to zastrzeżono w wyroku.

Nie potrzeba tego zastrzeżenia, gdy zasądzono Skarb Państwa jako ustawowego spadkobiercę, albo gdy wyrok zostaje wydany co do zobowiązania spadku przeciw zarządcy spadku, lub innemu kuratorowi spadku, lub też przeciwko wykonawcy testamentu, do którego należy zarząd spadku.

§ 781. Przy egzekucji przeciwko spadkobiercy dłużnika nie uwzględnia się ograniczenia odpowiedzialności, dopóki na jej podstawie spadkobierca nie wnieśli zarzutów przeciw egzekucji.

w razie nastania dziedziczenia następnego, o ile mogłoby udaremnić lub uszczuplić prawo spadkobiercy następnego. Rozporządzenie jest skuteczne bez żadnego ograniczenia, gdy dochodzonem jest roszczenie wierzyciela spadkowego lub takiego prawa, które na przedmiocie spadkowym istnieje i które, w razie nastania dziedziczenia następnego, jest skuteczne wobec spadkobiercy następnego.

¹⁾ § 771 niem. u. p. c. Jeżeli osoba trzecia twierdzi, że na przedmiocie egzekucji służy jej prawo stanowiące przeszkodę w zbyciu tego przedmiotu, winna wnieść opozycję w drodze skargi przeciwko egzekucji w tym sądzie, w którego okręgu odbywa się egzekucja.

Jeżeli skargę skierowano przeciwko wierzycielowi i dłużnikowi, należy ich uważać za uczestników sporu.

Do wstrzymania egzekucji i uchylenia dokonanych już środków egzekucyjnych stosują się odpowiednio §§ 769, 770. Uchylenie środka egzekucyjnego jest dopuszczalne także bez dania zabezpieczenia.

(W miejsce przytoczonego § 771 niem. u. p. c. stosuje się obecnie przepis art. 567 k. p. c.).

§ 782. Spadkobierca na podstawie przysługujących mu według §§ 2014, 2015 kodeksu cywilnego¹⁾ ekscpepcyj może żądać tylko, aby na czas trwania wyznaczonych tam czasokresów ograniczono egzekucję do takich kroków, które są dopuszczalne względem wykonania aresztu. Jeżeli przed upływem tego czasokresu podano wniosek o otwarcie upadłości względem spadku, należy na wniosek utrzymać w mocy ograniczenie egzekucji także po upływie owego czasokresu, dopóki nie nastąpi prawomocne rozstrzygnięcie co do otwarcia postępowania upadłościowego.

§ 783. Odnośnie do przedmiotów spadku spadkobierca może żądać według § 782 ograniczenia egzekucji także przeciwko wierzycielom, nie będącym wierzycielami spadku, chyba że za zobowiązania spadku odpowiada bez ograniczenia.

§ 784. Jeżeli nakazano zarząd spadku ulb otwarto upadłość spadku, spadkobierca może żądać uchylecia kroków egzekucyjnych, dokonanych na korzyść wierzyciela spadku względem jego majątku nie należącego do spadku, chyba że za zobowiązania spadku odpowiada bez ograniczenia.

W razie zarządu spadku takie samo prawo przysługuje zarządcy spadku odnośnie do kroków egzekucyjnych, dokonanych względem spadku na korzyść innego wierzyciela, a nie wierzyciela spadku.

---

¹⁾ § 2014 niem. k. c. Spadkobierca ma prawo odmówić zaspokojenia zobowiązania spadkowego przed upływem pierwszych trzech miesięcy po przyjęciu spadku, jednak nie dłużej, jak do sporządzenia inwentarza.

§ 2015 niem. k. c. Jeżeli spadkobierca w ciągu roku po przyjęciu spadku podał wniosek o zarządzanie wywołania wierzycieli spadkowych i jeśli wniosek ten zostanie uwzględniony, ma prawo odmówić zaspokojenia zobowiązania spadkowego aż do ukończenia postępowania wywoławczego.

Z ukończeniem postępowania wywoławczego stoi narówni przypadek, gdy spadkobierca nie stawi się na terminie wywoławczym i nie poda w ciągu dwóch tygodni wniosku o wyznaczenie mu nowego terminu albo gdy nie stawi się także na nowym terminie.

Jeżeli zostanie wydany wyrok wyłączający prawa wierzyciela lub jeżeli zostanie oddalony wniosek spadkobiercy o wydanie takiego wyroku, nie należy postępowania uważać za ukończone przed upływem dwutygodniowego czasokresu, rozpoczynającego się z ogłoszeniem rozstrzygnięcia, oraz przed załatwieniem zażalenia, wniesionego w prawidłowym czasie.

§ 786. Postanowienia ust. 1 § 780 i §§ 781—785¹⁾ mają odpowiednie zastosowanie do ograniczonej odpowiedzialności, zachodzącej według § 1489 kodeksu cywilnego²⁾, a postanowienia ust. 1 § 780 i §§ 781, 785 do ograniczonej odpowiedzial-

¹⁾ § 785 niem. u. p. c. Załatwienie zarzutów podniesionych na podstawie §§ 781—784 odbywa się według postanowień §§ 767, 769, 770.

§ 767 niem. u. p. c. Zarzuty dotyczące samego noszczenia ustalonego przez wyrok, dłużnik winien wnieść w drodze skargi w sądzie procesowym w pierwszej instancji.

Są one o tyle tylko dopuszczalne, o ile powody, na których się opierają, powstały dopiero po ukończeniu tej ustnej rozprawy, na której w myśl postanowień niniejszej ustawy musiałyby być wniesione zarzuty, a nie można już ich wnieść za pomocą sprzeciwu.

Dłużnik musi w skardze przez siebie wytoczyć się mającej, wnieść wszystkie zarzuty, jakie był w stanie wnieść w czasie wytoczenia skargi.

§ 769 niem. u. p. c. Sąd procesowy może na wniosek zarządzić, aby wstrzymano egzekucję za daniem zabezpieczenia lub bez dania zabezpieczenia do chwili wydania wyroku co do zarzutów wymienionych w §§ 767, 768, albo by egzekucję dalej prowadzono jedynie za daniem zabezpieczenia, i by dokonane środki wykonawcze zostały uchylone za daniem zabezpieczenia. Faktyczne twierdzenia, uzasadniające wniosek, należy uwiarogodnić.

W nagłych wypadkach może sąd wykonawczy wydać takie zarządzenie, wyznaczając czasokres, w ciągu którego należy przedłożyć rozstrzygnięcie sądu procesowego. Po bezowocnym upływie czasokresu egzekucję należy dalej prowadzić.

O wnioskach tych można rozstrzygać bez poprzedniej ustnej rozprawy.

§ 770. Sąd procesowy może w wyroku rozstrzygającym zarzuty wydać zarządzenia wymienione w poprzednich §§ lub uchylić, zmienić albo potwierdzić już wydane zarządzenia. Do zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 718.

(W miejscach przytoczonych §§ 767, 769, 770 niem. u. p. c. mają obecnie zastosowanie przepisy art. 566—568 k. p. c.).

²⁾ § 1489 niem. k. c. Za zobowiązania mienia łącznego w razie utrzymania nadal wspólności majątkowej małżonek, pozostały przy życiu, odpowiada osobiście.

ności, zachodzącej według §§ 419, 1480, 1504, 2187 kodeksu cywilnego ¹⁾).

O ile osobista odpowiedzialność spada na małżonka, pozostałego przy życiu, tylko wskutek utrzymania nadal wspólności majątkowej, stosują się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania spadkowe; w miejsce spadku wchodzi mienie łączne w takim stanie, w jakim się znajduje w chwili, w której rozpoczęła się utrzymana nadal wspólność majątkowa.

Utrzymanie nadal wspólności majątkowej nie stwarza osobistej odpowiedzialności potomków, do udziału uprawnionych, za zobowiązania małżonka zmarłego albo przy życiu pozostającego.

¹⁾ § 419 niem. k. c. Jeżeli kto umową przejmuje majątek drugiego, wierzyciele tego ostatniego mogą, bez ujmy dla dalszego trwania odpowiedzialności dotychczasowego dłużnika, dochodzić od chwili zawarcia umowy swoich w tym czasie istniejących roszczeń także przeciw przejemcy.

Odpowiedzialność przejemcy ogranicza się do stanu przejętego majątku i do roszczeń, przysługujących mu z umowy. Jeżeli przejemca powoła się na ograniczenie swojej odpowiedzialności, stosują się odpowiednio przepisy §§ 1990, 1991 o odpowiedzialności spadkobiercy.

Odpowiedzialności przejemcy nie można ani wykluczyć ani ograniczyć przez układ między nim a dotychczasowym dłużnikiem.

§ 1480 niem. k. c. Jeżeli zobowiązanie mienia łącznego nie zostało uiszczone przed podziałem mienia łącznego, wobec wierzyciela odpowiada osobiście jako dłużnik łączny także ten małżonek, co do którego w chwili podziału taka odpowiedzialność nie istniała. Odpowiedzialność jego ogranicza się do przedmiotów, które mu przydzielono; przytem stosują się odpowiednio przepisy §§ 1990, 1991 o odpowiedzialności spadkobiercy.

§ 1504 niem. k. c. O ile potomkowie, uprawnieni do udziału, odpowiadają według § 1480 wobec wierzycieli mienia łącznego, są zobowiązani w stosunku do siebie według wielkości swego udziału w mieniu łącznym. Zobowiązanie to ogranicza się do przedmiotów, które im przydzielono; stosują się odpowiednio przepisy §§ 1990, 1991 o odpowiedzialności spadkobierców.

§ 2187 niem. k. c. Zapisobierca, obciążony zapisem lub zle-

§ 859. Udział wspólnika w majątku spółki, zawartej według § 705 kodeksu cywilnego¹⁾, ulega zajęciu. Udział spółnika w poszczególnych przedmiotach, należących do majątku spółki, nie ulega zajęciu. Te same przepisy stosują się do udziału współspadkobiercy w spadku i w poszczególnych przedmiotach, należących do spadku.

§ 860. Przy stanie majątku podlegającym ogólnej wspólności majątkowej, wspólności dorobku lub wspólności mienia ruchomego, udział jednego z małżonków w mieniu łącznym lub w poszczególnych przedmiotach do niego należących nie ulega zajęciu. To samo stosuje się przy trwającej nadal wspólności majątkowej do udziałów pozostałego przy życiu małżonka oraz potomków.

Po ustaniu wspólności udział w mieniu łącznym osoby, mającej doń prawo, ulega zajęciu na rzecz wierzyciela.

§ 861. Przy stanie majątku podlegającym zarządowi i pobieraniu użytków, prawo, przysługujące mężowi do mienia wniesionego nie ulega zajęciu. Uzyskane przez męża owoce mienia wniesionego nie ulegają zajęciu, o ile są potrzebne do wypełnienia zobowiązań męża, wskazanych w §§ 1384—1387 kodeksu cywilnego²⁾, do wypełnienia ciężącego na nim w myśl ustawy

---

cenieniem, może odmówić wypełnienia także po przyjęciu przy sporzonymu mu zapisu o tyle, o ile to, co z tytułu zapisu otrzymuje, nie wystarcza na wypełnienie.

Jeżeli według § 2161 kto inny wejdzie w miejsce obciążonego zapisobiercy, nie odpowiada on w szerszych rozmiarach, niż odpowiadałby zapisobiera.

Przepisy § 1992 o odpowiedzialności spadkobiercy stosują się odpowiednio.

¹⁾ P. uw. I na str. 259.

²⁾ § 1384 niem. k. c. Oprócz kosztów, które powstają wskutek uzyskiwania użytków, winien mąż ponosić koszty utrzymania przedmiotów, należących do mienia wniesionego, podług przepisów o użytkowaniu.

§ 1385 niem. k. c. Mąż ma względem żony obowiązek przez czas trwania zarządu i pobierania użytków ponosić:

1. przypadające na żonę ciężary publiczne, z wyjątkiem ciężarów, obciążających mienie zastrzeżone, i tych ciężarów nadzwyczajnych, które należy uważać za obciążające zakładową wartość mienia wniesionego;

2. prywatno-prawne ciężary, które obciążają przedmioty, należące do mienia wniesionego;

obowiązku dania utrzymania swej żonie, swej poprzedniej żonie lub swym krewnym i do opędzenia swego własnego utrzymania, odpowiadające jego stosunkom.

Opozycję według § 766¹⁾ może wnieść także żona.

§ 862. Prawo, przysługujące ojcu lub matce do majątku dziecka na mocy należnego rodzicom pobierania użytków, nie ulega zajęciu. To samo stosuje się do roszezeń, przysługujących im według §§ 1655, 1656 kodeksu cywilnego²⁾, dopóki te roszeżenia nie są wymagalne.

3. zapłaty, jakie należy uiszczać za ubezpieczenie przedmiotów, należących do mienia wniesionego.

§ 1386 niem. k. c. Przez czas trwania zarządu i pobierania użytków mąż ma wobec żony obowiązek uiszczać odsetki od tych zobowiązań żony, których wypełnienia można żądać z wniesionego mienia. To samo odnosi się do innego rodzaju świadczeń powrotnych, nie wyłączając tych świadczeń, jakie żona jest dłużną na mocy jej ustawowego obowiązku dostarczania utrzymania, o ile owe świadczenia przy prawidłowym zarządzie pokrywa się z przychodów majątku.

Mąż nie ma tego obowiązku, jeżeli w stosunku małżonków do siebie owe zobowiązania lub świadczenia obciążają zastrzeżone mienie żony.

§ 1387 niem. k. c. Mąż ma względem żony obowiązek ponosić:

1. koszty sporu, w którym dochodzi prawa, należącego do mienia wniesionego, jako też koszty sporu, który żona prowadzi, o ile te koszty nie obciążają mienia zastrzeżonego;

2. koszty obrony żony w skierowanym przeciw niej postępowaniu karnem, o ile według okoliczności wkład tych kosztów jest wskazany lub też dokonywa się go za przyzwoleniem męża, z zastrzeżeniem atoli obowiązku żony do zawrotu w razie jej skazania.

¹⁾ § 766 niem. u. p. c. Sąd wykonawczy rozstrzyga wnioski, zarzuty i uwagi, które dotyczą rodzaju i sposobu egzekucji lub postępowania, jakiego ma przestrzegać przy niej komornik sądowy. Tenże sąd ma prawo wydawać zarządzenia wymienione w ust. 2 § 372.

Sądowi wykonawczemu przysługuje także prawo rozstrzygnięcia, gdy komornik sądowy wzbrania się przyjąć polecenie wykonania lub wykonać czynność wykonawczą stosownie do polecenia, albo gdy wniesiono uwagi co do kosztów wstawionych do rachunku przez komornika sądowego.

²⁾ § 1655 niem. k. c. Jeżeli do majątku podlegającego pobieraniu użytków, należy przedsiębiorstwo zarobkowe, które

Do zajęcia owoców, uzyskanych przez ojca lub matkę na mocy przysługującego rodzicom prawa do pobierania użytków, przepisy zd. 2 ust. 1 § 861 mają odpowiednie zastosowanie z tem zastrzeżeniem, że woszczenia, oznaczone w §§ 1655, 1656 kodeksu cywilnego¹⁾, gdy są wymagalne, uważane są narówni z uzyskanymi owocami.

Opozycję według § 766²⁾ może wnieść także dziecko.

§ 863. Jeżeli dłużnik jako spadkobierca, jest według § 2338 kodeksu cywilnego³⁾ ograniczony przez ustanowienie spadkobiercy następnego, użytki ze spadku nie ulegają zajęciu, o ile są potrzebne do wypełnienia ciężącego na dłużniku z mocy ustawy zobowiązania dania odpowiadającego stanowi utrzyma-

ojciec w imieniu dziecka prowadzi, ojcu należy się tylko czysty roczny zysk, osiągnięty z prowadzenia przedsiębiorstwa. Jeżeli w jednym roku okaże się strata, zysk z późniejszych lat przypada dziecku aż do wyrównania straty.

§ 1656 niem. k. c. Jeśli ojcu nie przysługuje zarząd majątku, podlegającego pobieraniu prezeń użytków, wówczas nie może on też wykonywać pobierania użytków, może jednak żądać wydania użytków, o ile nie zachodzi potrzeba użycia ich na cele prawidłowego zarządzania majątkiem i na pokrycie ciężarów, połączonych z pobieraniem użytków.

Jeżeli władza rodzicielska ojca jest w zawieszeniu, lub jeśli sąd opiekuńczy odjął ojcu pieczę nad osobą i majątkiem dziecka, można koszty utrzymania dziecka, o ile one ciążyą na ojcu, potrącić zgóry z użytków.

¹⁾ P. uw. 2 na str. 267.

²⁾ P. uw. 1 na str. 267.

³⁾ § 2338 niem. k. c. Jeżeli potomek prowadzi tak dalece marnotrawny tryb życia albo jeżeli tak jest nadmiernie zadłużony, że późniejszy jego zarobek jest znacznie zagrożony, spadkodawca może ograniczyć prawo potomka do zachowku postanowieniem, że po śmierci potomka jego spadkobiercy ustawowi otrzymać mają pozostawiony mu majątek lub należący mu się zachówek jako spadkobiercy następnego lub jako zapisobiercy następnego w stosunku do swych ustawowych części spadkowych. Spadkodawca może także poruczyć zarząd majątku wykonawcy testamentu na czas życia potomka; w tym przypadku potomek ma prawo do rocznego czystego dochodu.

Do postanowień tego rodzaju stosują się odpowiednio przepisy ust. 1 do 3 § 2336. Postanowienia te są bezskuteczne, jeżeli w czasie otwarcia się spadku potomek stale zaprzestał życia marnotrawnego albo jeżeli nie istnieje już nadmierne zadłużenie, które dało powód do owego postanowienia.

nia swej żonie, swej poprzedniej żonie albo swym krewnym i do opędzenia swego utrzymania, odpowiadającego jego stosunkom. To samo stosuje się do roszczenia o czysty dochód roczny, gdy dłużnik wedle § 2338 kodeksu cywilnego¹⁾ został ograniczony przez mianowanie wykonawcy testamentu.

Zajęcie jest dopuszczalne bez ograniczenia, gdy jest poszukiwane roszczenie wierzyciela spadku albo prawo, mające skutki również wobec spadkobiercy następnego lub wykonawcy testamentu.

Przepisy te mają odpowiednie zastosowanie, gdy udział potomka w mieniu łącznym należącym do trwającej nadal małżeńskiej wspólności majątkowej, ulega wedle ust. 2 § 1513 kodeksu cywilnego²⁾ ograniczeniu tego rodzaju, jaki jest podany w ust. 1.

Art. LIII.

Pozostają w mocy przepisy egzekucyjne, zawarte w § 274 ust. 2, 322 ust. 3, 456 do 458, 753, 755, 756, 771, 772, 1003, 1984 ust. 2, 1990, 2115, 2213 i 2214 kodeksu cywilnego, tudzież w § 124 ust. 2, 129 ust. 4 i 370 liczba 2 kodeksu handlowego.

Utrzymano
przepisy kod.
cyw. i kod.
handl.

§§ 274, 322, 456—458, 753, 755, 756, 771, 772, 1003, 1984, 1990, 2115, 2213, 2214 niemieckiego kodeksu cywilnego³⁾:

§ 274. Przeciwwstawienie skardze wierzyciela prawa zatrzymania ma tylko ten skutek, że dłużnika należy zasądzić na świadczenie za otrzymaniem świadczenia, które jemu się należy (wypełnienie z ręki do ręki).

¹⁾ P. uw. 3 na str. 268.

²⁾ § 1513 niem. k. c. W rozporządzeniu ostatniej woli może każdy z małżonków na wypadek, gdyby z jego śmiercią nastąpiło utrzymanie nadal wspólności majątkowej, pozbawić potomka, do udziału uprawnionego, tego udziału, jakoby mu się należał z mienia łącznego po ustaniu utrzymanej nadal wspólności majątkowej, jeżeli ma prawo pozbawić potomka zachowku. Przytem stosuje się odpowiednie przepisy ust. 2 do 4 § 2336.

Małżonek, może odpowiednio ograniczyć udział potomka w mieniu łącznym, jeżeli według § 2338 ma prawo ograniczyć prawo potomka do zachowku.

³⁾ W przekładzie urzędowym.

Jeżeli dłużnik dopuszcza się zwłoki w przyjęciu, wierzyciel może na podstawie takiego zasądzenia dochodzić swego roszczenia zapomocą egzekucji, bez wykonywania świadczenia, do którego sam jest obowiązany.

§ 322. Jeżeli z umowy obustronnej jedna strona wnieśli skargę o należne jej świadczenie, wystąpienie z przystępującem drugiej stronie prawem odmówienia świadczenia, aż do wykonania świadczenia wzajemnego ma tylko ten skutek, że drugą stronę należy zasądzić na wypełnienie z ręki do ręki.

Jeżeli strona skarżąca ma świadczyć naprzód, może skarżyć o świadczenie po otrzymaniu świadczenia wzajemnego, gdy druga strona dopuszcza się zwłoki w przyjęciu.

Do egzekucji stosuje się przepis ust. 2 § 274.

§ 456. W razie sprzedaży w drodze egzekucji nie wolno temu, komu poruczono wykonanie lub kierownictwo sprzedaży i tym, których on przybrał jako pomocników, nie wyłączając protokolanta, kupować przedmiotu, na sprzedaż wystawionego, dla siebie ani osobiście, ani przez kogo innego, ani też jako zastępcem dla kogo innego.

§ 457. Przepis § 456 stosuje się także do sprzedaży poza egzekucją, gdy polecenie sprzedaży wydane zostało na podstawie przepisu ustawowego, który upoważnia dającego polecenie, aby zarządził sprzedaż przedmiotu na rachunek kogo innego, w szczególności w wypadkach sprzedaży zastawu i sprzedaży, dopuszczonej w §§ 383, 385¹⁾), jako też do sprzedaży przez zarządcę upadłości.

---

¹⁾ § 372. Pieniądze, papiery wartościowe i inne dokumenty tudzież kosztowności dłużnik może zdeponować dla wierzyciela w przeznaczonym na to urządzie publicznym, skoro wierzyciel dopuszcza do zwłoki w przyjęciu. To samo stosuje się, gdy z innego powodu, leżącego w osobie wierzyciela albo na skutek niepewności co do osoby wierzyciela, nie polegającej na niedbalstwie, dłużnik zobowiązania swego nie może wcale wypełnić, albo nie może je wypełnić bezpiecznie.

§ 383. Jeżeli dłużna rzecz ruchoma nie nadaje się do zdeponowania, dłużnik może ją, w razie zwłoki ze strony wierzyciela, dać sprzedać w drodze przetargu w miejscu świadczenia i zdeponować kwotę uzyskaną. To samo obowiązuje w przypadkach zd. 2 § 372, gdy istnieje obawa, że rzecz się zepsuje, albo gdy przechowanie jest połączone z niestosunkowemi kosztami.

Jeżeli z przetargu w miejscu świadczenia nie można spodziewać się odpowiedniego wyniku, należy rzecz sprzedać zapomocą przetargu w innym, nadającym się do tego miejscu.

§ 458. Skuteczność kupna, dokonanego wbrew przepisom §§ 456, 457 i przeniesienia przedmiotu kupionego zależy od przyzwolenia osób interesowanych przy sprzedaży w charakterze dłużnika, właściciela lub wierzyciela. Jeżeli kupujący wezwie którego z interesowanych do oświadczenia się względem zatwierdzenia, stosują się odpowiednio przepisy ust. 2 § 177¹⁾.

Jeżeli wskutek odmowy zatwierdzenia zostanie przedsięwzięta ponowna sprzedaż, poprzedni nabywca odpowiada za koszty nowej sprzedaży tudzież za ubytek w uzyskanej cenie.

§ 753. Jeżeli podział w naturze jest wykluczony, zniesienie wspólności skutecznia się przez sprzedaż wspólnego przedmiotu podług przepisów o sprzedaży zastawu, przy gruntach zaś przez przetarg przymusowy oraz przez rozdział uzyskanej kwoty. Jeżeli zbycie osobie trzeciej jest niedopuszczalne, należy przedmiot sprzedać przez przetarg pomiędzy uczestnikami.

Jeżeli usiłowanie sprzedaży przedmiotu nie osiągnęło skutku, każdy uczestnik może żądać jej ponowienia; ma on jednak ponieść koszty w razie nieudania się powtórnego usiłowania.

Przetarg ma się odbyć publicznie przez mianowanego dla miejsca przetargu komornika sądowego albo przez innego do przetargów uprawnionego sprzedawcę przetargowego (przetarg publiczny). Czas i miejsce przetargu należy obwieścić publicznie wraz z ogólnem oznaczeniem rzeczy.

§ 385. Jeżeli rzecz ma cenę giełdową lub targową, dłużnik może dokonać sprzedaży z wolnej ręki, za cenę bieżącą, przez pośrednika handlowego, do takich sprzedaży publicznie upoważnionego, albo przez osobę, do publicznego przetargu uprawnioną.

¹⁾ § 177. Jeżeli kto bez uprawnienia do zastępstwa zawiera umowę w imieniu drugiego, skuteczność umowy w odniesieniu do zastąpionego oraz przeciw niemu, zależy od jego zatwierdzenia.

Jeżeli druga strona wezwie zastąpionego do oświadczenia się co do zatwierdzenia, oświadczenie można złożyć tylko wobec tej drugiej strony; oświadczenie zatwierdzenia lub odmówienia zatwierdzenia, dokonane wobec zastępcy przed powyższem wezwaniem, będzie bezskuteczne. Oświadczenie dotyczące zatwierdzenia, można złożyć tylko w ciągu dwóch tygodni po otrzymaniu wezwania; zaniechanie złożenia oświadczenia należy uważać za odmowę zatwierdzenia.

§ 755. Jeżeli uczestnicy odpowiadają jako dłużnicy łączni za zobowiązanie, które zgodnie z § 748¹⁾ mają wypełnić stosunkowo do udziałów albo które zaciągnęli celem wypełnienia takiego zobowiązania, każdy uczestnik może przy zniesieniu wspólności żądać, aby dług został uiszczony ze wspólnego przedmiotu.

Roszczenia można dochodzić także przeciw następcom szczególnym.

O ile dla uiszczenia długu potrzebna jest sprzedaż wspólnego przedmiotu, winna ona nastąpić podług § 753.

§ 756. Jeżeli jeden uczestnik ma do drugiego wierzytelność opartą na wspólności, może przy zniesieniu wspólności żądać, aby jego wierzytelność uiszczoną została z tej części wspólnego przedmiotu, która przypada dłużnikowi. Przytem stosują się przepisy ust. 2, 3 § 755.

§ 771. Poręczyciel może odmówić zaspokojenia wierzyciela, dopóki wierzyciel nie usiłował bezskutecznie przeprowadzić egzekucji przeciw głównemu dłużnikowi (ekscepcja skargi uprzedniej).

§ 772. Jeżeli poręczenie istnieje dla wierzytelności pieniężnej, należy usiłować przeprowadzić egzekucję na rzeczach ruchomych głównego dłużnika w miejscu jego zamieszkania, a jeżeli główny dłużnik posiada przedsiębiorstwo przemysłowe, które ma swą siedzibę w innym miejscu, także w tem miejscu, w braku zaś zamieszkania i w braku przedsiębiorstwa przemysłowego, w miejscu jego pobytu.

Jeżeli wierzyciel ma prawo zastawu lub prawo zatrzymania ruchomej rzeczy głównego dłużnika, musi także z tej rzeczy poszukiwać zaspokojenia. Jeżeli wierzyciel ma takie prawo na rzeczy także dla innej wierzytelności, obowiązuje ten przepis tylko wtedy, gdy obie wierzytelności mają pokrycie w wartości rzeczy.

§ 1003. Podając kwotę, żadaną tytułem zwrotu, posiadacz może wczwąć właściciela, aby w ciągu oznaczonego przezeń słosownego czasokresu złożył oświadczenie, czy nakłady zatwierdza. Po upływie tego czasokresu posiadacz ma prawo poszukiwać zaspokojenia z rzeczy wedle przepisów o sprzedaży zastawu, a gdy chodzi o grunt, wedle przepisów o egzekucji na majątku nieruchomym, jeśli tylko zatwierdzenie na czas nie nastąpi.

---

¹⁾ § 748. Każdy uczestnik jest obowiązany wobec innych uczestników ponosić w stosunku do swego udziału ciężary wspólnego przedmiotu, oraz koszty utrzymywania zarządu i wspólnego używania.

Jeżeli właściciel przed upływem czasokresu zaprzeczy należności roszczenia, posiadacz dopiero wtedy może zaspokoić się z rzeczy, gdy po prawomocnym ustaleniu wysokości nakładów wezwie właściciela do oświadczenia, wyznaczając mu w tym celu odpowiedni czasokres, i gdy czasokres ten upłynie; prawo do zaspokojenia się z rzeczy jest wykluczone, gdy za twierdzenie na czas nastąpi.

§ 1984. Z chwilą ustanowienia zarządu spadku spadkobierca traci prawo do zarządu i rozporządzania spadkiem. Przepisy §§ 6, 7¹⁾ ustawy upadłościowej stosuje się odpowiednio. Roszczeń odnoszących się do spadku, można dochodzić tylko przeciw zarządcy spadku.

Egzekucje i areszty, skierowane do spadku na rzecz wierzyciela, który nie jest wierzycielem spadkowym, są wykluczone, o ile dotyczą majątku spadkowego.

§ 1990. Jeśli ustanowienie zarządu spadku lub otwarcie postępowania upadłościowego względem spadku nie da się uskutecznić z powodu braku odpowiedniej do kosztów masy albo jeżeli z tego powodu zarząd spadku zostanie zniesiony lub postępowanie upadłościowe zaniechane, spadkobierca może odmówić zaspokojenia wierzyciela spadku, o ile spadek nie wystarcza. W tym przypadku spadkobierca jest obowiązany wydać spadek, w celu zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji.

Prawo spadkobiercy nie zostaje wykluczone przez to, że wierzyciel po otwarciu się spadku uzyskał w drodze egzekucji albo wykonania aresztu prawo zastawu lub hipotekę albo w drodze tymczasowego zarządzenia ostrzeżenie.

§ 2115. (P. w uw. 2 na str. 261).

§ 2213. Roszczenia do spadku można dochodzić sądowo zarówno przeciw spadkobiercy, jak przeciw wykonawcy testamentu. Jeżeli wykonawcy testamentu nie przysługuje zarząd spadku, dochodzenie dopuszczalne jest tylko przeciw spadkobiercy. Roszczenia o zachówek można dochodzić tylko przeciw spadkobiercy, nawet wtedy, gdy wykonawcy testamentu przysługuje zarząd spadku.

Przepis § 1958²⁾ nie stosuje się do wykonawcy testamentu.

Wierzyciel spadkowy, dochodzący swego roszczenia przeciw spadkobiercy, może tego roszczenia dochodzić także przeciw wykonawcy testamentu w ten sposób, że ten ostatni winien do-

¹⁾ Obecnie 7, 8.

²⁾ § 1958. Przed przyjęciem spadku nie można wystąpić sądowo przeciw spadkobiercy z roszczeniem, które odnosi się do spadku.

puścić egzekucję na przedmioty spadkowe, podlegające jego zarządowi.

§ 2214. Wierzyciele spadkobiercy, nie należący do wierzycieli spadku, nie mogą poszukiwać zaspokojenia z przedmiotów spadkowych, podlegających zarządowi wykonawcy testamentu.

§§ 124, 129, 370 niemieckiego kodeksu handlowego:

§ 124. Jawna spółka handlowa może pod swoją firmą nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, nabywać prawo własności i inne prawa rzeczowe do nieruchomości, pozywać do sądu i być pozywaną.

Do egzekwowania z majątku spółki potrzeba uzyskanego przeciw spółce wykonanego tytułu długu.

§ 129. Jeżeli dochodzi się roszczenia wobec współnika z powodu jakiego zobowiązania spółki, może on zastrzekać się zarzutami, nie mającemi źródła w jego osobie, o tyle tylko, o ile niemi bronić się może spółka.

Wspólnik może odmówić zaspokojenia wierzycieli, dopóki spółce przysługuje prawo zaczepienia czynności prawnej, na której opiera się zobowiązanie.

To samo prawo przysługuje współnikowi, dopóki wierzyciel może otrzymać zaspokojenie przez potrącenie z wymagalnej wierzytelności spółki.

Z wydanego przeciwko spółce wykonanego tytułu długu nie może mieć miejsca egzekucja przeciwko współnikom.

§ 370. Z prawa zatrzymania można korzystać również, gdy wierzytelności nie są wymagalne:

1. jeżeli względem majątku dłużnika ogłoszono upadłość lub dłużnik zawiesił wypłaty;
2. jeżeli usiłowano bez skutku dokonać egzekucji z majątku dłużnika.

Korzystaniu z prawa zatrzymania nie stoi na przeszkodzie przekaz ze strony dłużnika lub przejęcie obowiązku postąpienia z przedmiotem w sposób wyraźnie określony, o ile okoliczności wymienione pod l. 1, 2 ust. 1 stały się wiadome wierzycielowi dopiero po wręczeniu przedmiotu lub przejęciu obowiązku.

Art. LIV.

Odpowiednie
zastosowanie
przepisów dla
b. zab. austr.

Artykuły XXX, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XLIII, XLIV, XLV i XLVI przepisów niniejszych będą odpowiednio stosowane także na obszarze

Sądów Apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz Sądu Okręgowego w Katowicach.

O stosowaniu przepisów w art. LIV p. w. p. e. wymienionych p. objaśn. przy tych przepisach podane.

Art. LV.

Umowny zakaz zbycia wierzytelności nie wyłącza egzekucji z tej wierzytelności. Zakaz zbycia wierzytelności.

Przepis art. LV p. w. p. e. odnosi się do zakazu zbycia wierzytelności, przewidzianego w następującym

§ 399 niem. kod. cyw.:

Nie można przenieść wierzytelności, gdy świadczenie nie da się wykonać bez zmiany jego treści na rzecz innego aniżeli pierwotnego wierzyciela, albo gdy przelew wykluczono przez układ z dłużnikiem zawarty.

Wobec przepisu art. LV p. w. p. e. umowa, w której wierzyciel zobowiązał się wobec dłużnika nie przenosić wierzytelności na inne osoby, nie stanowi przeszkody zajęcia tej wierzytelności i następnego wykonania praw wierzyciela przez osobę, na rzecz której wierzytelność zajęto.

Art. LVI.

Roszczenie o zachówek lub roszczenie z § 528 kodeksu cywilnego o zwrot darowizny podlega egzekucji tylko wówczas, gdy je przyznano w umowie lub gdy sprawa o roszczenie już się toczy. Egzekucja z roszczenia o zachówek.

W przedmiocie powstania i przeniesienia roszczenia o zachówek stanowi, co następuje

§ 2317 niem. kod. cyw.:

Roszczenie o zachówek powstaje z otwarciem się spadku. Roszczenie jest dziedzicznym i można je przenieść.

Mimo że zasadniczo roszczenie o zachówek jest zbywalne, nie można go zająć poza przypadkami w art. LVI p. w. p. e. wymienionemi.

Jeżeli uprawniony do zachowku przeniósł swe roszczenie w drodze umowy na inną osobę, to u osoby tej zajęcie roszczenia o zachówek jest możliwe.

Takim samym ograniczeniem, jak egzekucja z roszczenia o zachówek, podlega też egzekucja z roszczenia darodawcy do obdarowanego, o którym mowa w następującym

§ 528 niem. kod. cyw.:

Jeżeli darujący po dokonaniu darowizny nie może pokryć kosztów swojego utrzymania, odpowiadającego jego stanowi i dopełnić obowiązków dania utrzymania, jakie na nim ciąży z mocy ustawy wobec jego krewnych, jego małżonka lub jego poprzedniego małżonka, może od obdarowanego żądać oddania podarunku podług przepisów o wydaniu niesłusznego wzbogacenia. Obdarowany może uchylić się od oddania przez zapłatę kwoty, potrzebnej na utrzymanie. Do zobowiązania obdarowanego stosują się odpowiednio przepisy § 760 jako też przepis § 1613 o obowiązku dania utrzymania krewnym, a w razie śmierci darującego także przepisy § 1615.

Z pomiędzy kilku obdarowanych, wcześniej obdarowany odpowiada tylko o tyle, o ile później obdarowany nie ponosi powyższego obowiązku.

Art. LVII.

Akty sądowe, zrównane z aktami notarialnemi, są tytułami egzekucyjnymi w takich samych granicach, jak akty notarialne.

O tem, które akty sądowe zrównane są z aktami notarialnemi, stanowią przepisy o sądownictwie niespornem.

W jakich granicach i pod jakimi warunkami akty notarialne stanowią tytuły egzekucyjne, o tem p. art. 527, l. 5 k. p. c. i objaśn. do niego.

Akty zrównane z notarialnemi.

Art. LVIII.

Egzekucję z nieruchomości można prowadzić przeciwko spadkobiercom wpisanego właściciela, chociażby oni nie byli jeszcze wpisani jako właściciele.

Egzekucja z nieruchomości przeciwko nie-wpisanym spadkobiercom.

Przepis art. LVIII ma zastosowanie oczywiście tylko pod warunkiem, że według postanowień prawa materialnego prowadzenie egzekucji z majątku spadkowego przeciw spadkobiercom jest w ogólności dopuszczalne. W braku odmiennego zastrzeżenia stosuje on się tak do egzekucji, prowadzonej przez wierzycieli spadkowych, jak i do egzekucji, prowadzonej przez wierzycieli spadkobierców.

Przed przyjęciem spadku nie można przeciw spadkobiercom prowadzić egzekucji z majątku spadkowego ani z powodu roszczeń do spadkobierców, ani też z powodu roszczeń do spadkodawcy (p. § 1958 niem. k. c. przy art. LIII p. w. p. e.). Wierzyciele spadkodawcy mogą jednak żądać ustanowienia kuratora spadku i przeciw niemu wszcząć kroki egzekucyjne.

Jeżeli ustanowiono zarząd spadku, to nawet po przyjęciu spadku nie można prowadzić egzekucji z majątku spadkowego przeciw spadkobiercom. Wierzyciele spadkowi mogą w tym wypadku roszczeń swych dochodzić tylko przeciw ustanowionemu zarządcy spadku (p. § 1984 niem. k. c. przy art. LIII p. w. p. e.).

Art. LIX.

§ 1. W celu zajęcia wierzytelności, zabezpieczonej hipoteką listową, oraz praw, wynikających z listu rentowego lub gruntowego, komornik oprócz zawiadomień, potrzebnych do zajęcia wierzytelności osobistej, odbierze list dłużnikowi

Zajęcie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką listową.

i złoży go do depozytu sądowego. Zajęcie jest dokonane z chwilą spisania przez komornika protokołu, stwierdzającego odebranie listu.

§ 2. W razie zajęcia części wierzytelności lub prawa, wynikającego z listu, dłużnik ma prawo żądać utworzenia listów częściowych. Wniosek powinien być złożony komornikowi, który oznaczy, na jakie sumy mają być utworzone listy częściowe, i sprawę prześle władzy hipotecznej. Po utworzeniu listów częściowych władza hipoteczna przesyła je komornikowi, który list, mający służyć do zaspokojenia poszukiwanej wierzytelności, złoży do depozytu sądowego, drugi zaś list częściowy wyda dłużnikowi.

Pojęcie hipoteki wogóle i hipoteki listowej w szczególności zawierają następujące przepisy

§§ 1113—1117 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 1113. Grunt można w ten sposób obciążyć, że temu, na czym rzecz obciążenie następuje, należy zapłacić pewną oznaczoną sumę pieniężną z gruntu na zaspokojenie przysługującej mu wierzytelności (hipoteka).

Hipotekę można ustanowić także dla wierzytelności przyszłej lub warunkowej.

§ 1114. Część ułamkową gruntu można tylko wtedy obciążyć hipoteką, gdy ta część stanowi udział współwłaściciela.

§ 1115. Przy wpisaniu hipoteki, należy wymienić w księdze wieczystej wierzyciela, kwotę pieniężną wierzytelności, a jeżeli wierzytelność jest oprocentowana, stopę procentową, jeżeli zaś chodzi o uiszczenie innych świadczeń ubocznych, wartość pieniężną tychże; pozatem celem oznaczenia wierzytelności można powołać się na zezwolenie na wpis.

Przy wpisaniu hipoteki dla pożyczki zakładu kredytowego, którego statut właściwa władza ogłosiła publicznie, wystarcza powołać się na statut dla oznaczenia świadczeń ubocznych, które w myśl statutu ma się uiszczać oprócz odsetek.

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

§ 1116. Na hipotekę wydaje się list hipoteczny.

Wystawienie listu hipotecznego można wykluczyć. Wykluczenie może nastąpić także później. Do wykluczenia potrzeba zgody wierzyciela i właściciela oraz wpisu w księgę wieczystą; stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2 § 873 i §§ 876, 878¹⁾.

Wykluczenie wystawienia listu można uchylić; uchylenie skutecznia się tak samo jak wykluczenie.

§ 1117. O ile nie jest wykluczone wystawienie listu hipotecznego, wierzyciel dopiero wtedy nabywa hipotekę, gdy właściciel gruntu odda mu list. Do oddania stosuje się przepisy zd. 2 § 929 i §§ 930, 931²⁾.

¹⁾ § 873. Do przeniesienia własności gruntu, do obciążenia gruntu jakim prawem, jako też do przeniesienia lub obciążenia takiego prawa, potrzebną jest, o ile ustawa inaczej nie postanawia, zgoda uprawnionego oraz drugiej strony na to, aby zmiana w prawie nastąpiła, tudzież aby wpisano tę zmianę w księgę wieczystą.

Przed wpisaniem uczestnicy są związani zgodą tylko wtedy, gdy oświadczenia ich zostały stwierdzone dokumentem sądowym lub notarialnym, albo gdy złożono je wobec wydziału hipotecznego lub wręczono je temuż, albo gdy uprawniony wręczył drugiej stronie zezwolenie na wpis, odpowiadające przepisom ustawy o postępowaniu dotyczącem księgi wieczystej.

§ 876. Jeżeli prawo na gruncie jest obciążone prawem trzeciego, do zniesienia obciążonego prawa potrzeba przyzwolenia tego trzeciego. Jeżeli prawo, które ma ulec zniesieniu, przystępuje każdorazowemu właścicielowi innego gruntu, natenczas, gdy ten grunt jest obciążony prawem trzeciego, potrzeba przyzwolenia tego trzeciego, chyba, że zniesienie nie narusza jego prawa. Oświadczenie przyzwolenia należy złożyć wobec wydziału hipotecznego lub wobec tego, na którego korzyść się je składa; jest ono nieodwołalne.

§ 878. Oświadczenie, złożone przez uprawnionego zgodnie z §§ 873, 875, 877, nie staje się bezskutecznem przez to, że uprawniony doznaje ograniczenia w prawie rozporządzania w chwili, kiedy oświadczenie stało się już dla niego władzącem, i wnioszek o wpis podano już w wydziale hipotecznym.

²⁾ § 929. Do przeniesienia własności rzeczy ruchomej potrzeba, aby właściciel oddał rzecz nabywcy i aby obydwaj zgodzili się na przejście prawa własności. Jeżeli nabywca posiada rzecz, wystarcza zgoda na przejście prawa własności.

§ 930. Jeżeli właściciel rzecz posiada, oddanie jej można zastąpić przez to, iż między nian a nabywcą zostanie umówiony

Co do hipoteki ubezpieczającej p. §§ 1184—1190 niem. k. c. przy art. LXVI p. w. p. e.

Jeżeli na hipotekę nie wydano listu hipotecznego, to zajęcie odbywa się stosownie do art. 647 k. p. c.

Pojęcie długu gruntowego i długu rentowego zawierają następujące

§§ 1191, 1195, 1199 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 1191. Grunt można obciążyć w ten sposób, że temu, na czyją rzecz następuje obciążenie, należy zapłacić z gruntu pewną oznaczoną sumę pieniężną (dług gruntowy).

Obciążenie może nastąpić także w ten sposób, że odsetki od sumy pieniężnej oraz inne świadczenia uboczne należy uiszczać z gruntu.

§ 1195. Dług gruntowy można ustanowić w ten sposób, że wystawia się list długu gruntowego na okaziciela. Do listu takiego stosują się odpowiednio przepisy o zapisach długu na okaziciela.

§ 1199. Dług gruntowy można ustanowić w ten sposób, że w terminach, regularnie się powtarzających, należy płacić z gruntu pewną oznaczoną sumę pieniężną (dług rentowy).

Przy ustanowieniu długu rentowego musi być oznaczona kwota, którą można zapłacić, aby dług rentowy wykupić. Suma wykupu musi być podana w księdze wieczystej.

Odmienne, niż przy wierzytelnościach i prawach, związanych z posiadaniem dokumentów (art. 639 k. p. c.), zajęcie wierzytelności, wymienionych w art. LIX, § 1 p. w. p. e., staje się dokonaniem nie z chwilą

taki stosunek prawny, mocą którego nabywca uzyskuje posiadanie pośrednie.

§ 931. Jeżeli rzecz ma trzeci w swem posiadaniu, oddanie można zastąpić przez to, iż właściciel odstąpi nabywcy roszczenie o wydanie rzeczy.

Oddanie listu można zastąpić układem, że wierzyciel ma prawo podjąć list w wydziale hipotecznym.

Jeżeli wierzyciel list posiada, zachodzi domniemanie, że oddanie nastąpiło.

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

odebrania listu¹⁾, lecz dopiero z chwilą spisania protokołu, stwierdzającego jego odebranie.

Utworzenie listów częściowych przewiduje następujący przepis

§ 1152 niem. kod. cyw.²⁾:

O ile nie wykluczono wydania listu hipotecznego, można w razie podziału wierzytelności, sporządzić dla każdej części częściowy list hipoteczny; przyzwolenia właściciela gruntu nie potrzeba. Częściowy list hipoteczny wchodzi co do części, której dotyczy, w miejsce dotychczasowego listu hipotecznego.

Art. LX.

Zajęcie długu gruntowego, wpisanego na rzecz właściciela, dokonywa się odpowiednio do przepisów o zajęciu wierzytelności, zabezpieczonej hipoteką księgową lub listową, zależnie od tego, czy powstał z hipoteki księgowej czy listowej. Zajęcie długu gruntowego.

Wpis długu gruntowego na rzecz właściciela przewidują następujące przepisy

§§ 1177, 1196 niem. kod. cyw.²⁾:

§ 1177. Jeżeli hipoteka zjednoczy się z własnością w jednej osobie, jednak właścicielowi nie przysługuje również wierzytelność, hipoteka przemienia się w dług gruntowy. Pod względem oprocentowania, stopy procentowej, czasu zapłaty, wypowiedzenia i miejsca zapłaty stosują się postanowienia, odnoszące się do wierzytelności.

Jeżeli właścicielowi przysługuje także wierzytelność, natenczas dopóki trwa zjednoczenie, jego prawa z hipoteki określają się wedle przepisów o długu gruntowym właściciela.

§ 1196. Dług gruntowy można ustanowić także dla właściciela.

Dla ustanowienia potrzeba oświadczenia właściciela wobec wydziału hipotecznego, że dług gruntowy ma być wpisany dla niego w księgę wieczystą; stosuje się przepis § 878³⁾.

¹⁾ jak sprzecznie z wyraźnem brzmieniem przepisu przyjmuje Allerhand (II, 765).

²⁾ W przekładzie urzędowym.

³⁾ Przy art. LIX p. w. p. e.

Jeżeli wpisany na rzecz właściciela dług gruntowy powstał z hipoteki księgowej, to zajęcie jego dokonuje się przez odpowiedni wpis stosownie do art. 647 k. p. c., jeżeli natomiast powstał z hipoteki listowej, to do zajęcia potrzeba odebrania listu i spisania protokołu z tej czynności.

Art. LXI.

Egzekucja
z roszczenia
o przewła-
szczenie nie-
ruch.

Jeżeli egzekucja skierowana jest do roszczenia o przewłaszczenie nieruchomości, a powzwanie na rzecz dłużnika jeszcze nie nastąpiło, wierzyciel może żądać wpisania prawa własności na imię dłużnika, a jednocześnie może zabezpieczyć swoją należność w drodze hipoteki sądowej. O odebraniu dłużnikowi dokumentów, potrzebnych do wpisu, wierzyciel zwraca się do komornika.

Na czem polega powzwanie, o tem stanowi następujący

§ 925 niem. kod. cyw.:

Zgodę zbywającego i nabywcy wymaganą wedle § 873¹⁾ do przeniesienia własności gruntu (powzwanie), należy oświadczyć wobec wydziału hipotecznego, przyczem obie strony muszą być równocześnie obecne.

Powzwanie dokonane warunkowo lub z oznaczeniem czasu, jest bezskuteczne.

Przepis art. LXI p. w. p. e. zawiera dla b. zaboru niem. postanowienia analogiczne, jak przepis art. XLVIII p. w. p. e. dla b. zaboru austr., z tą atoli różnicą, że stosowanie go ograniczone jest do egzekucji z roszczeń o przewłaszczenie, a więc nie odnosi się do egzekucji z roszczeń o inne prawa hipoteczne poza prawem własności. Co do stosowania tego przepisu por. objaśn. do art. XLVIII p. w. p. e.

¹⁾ P. przy art. LIX p. w. p. e.

Art. LXII.

§ 1. Jeżeli co do prawa własności dłużnika wpisany jest sprzeciw, albo w księdze hipotecznej znajdują się inne wpisy, tamujące wpis o wszczęciu egzekucji, władza hipoteczna odmówi dokonania wpisu oraz zawiadomi o tem wierzyciela i komornika. Wierzycielowi służy prawo zażalenia w ciągu tygodnia do właściwego sądu.

Przeszkody
wpisu o
wszczęciu
egzekucji.

§ 2. Władza hipoteczna zawiadomi komornika również o uprawomocnieniu się postanowienia, odmawiającego dokonania wpisu, a komornik po wysłuchaniu stron albo upoważni wierzyciela do wykonania praw dłużnika w celu usunięcia przeszkody, albo postępowanie umorzy. Komornik postępowanie w każdym razie umorzy, jeżeli wierzyciel w wyznaczonym terminie nie wykaze, że poczynił kroki celem usunięcia przeszkody.

Co do wpisu o wszczęciu egzekucji z nieruchomości p. art. 656, § 1 k. p. c.

Sprzeciw służy do ochrony osoby rzeczowo uprawnionej w czasie, zanim ona zdoła uzyskać sprostowanie księgi gruntowej przez wpis swego prawa. Ma on na celu przeszkodzić nabyciu w zaufaniu do ksiąg gruntowych przez osoby trzecie dalszych praw od osoby, nieprawnie do księgi wpisanej. Instytucja ta unormowana jest w następujących postanowieniach

§§ 894, 899 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 894. Jeżeli treść księgi wieczystej nie zgadza się z rzeczywistym stanem prawnym odnośnie do prawa na gruncie lub prawa na takim prawie, albo odnośnie do ograniczenia możliwości w rozporządzaniu, o jakim wspomina ust. 1 § 892, wówczas ten, którego prawo wcale nie jest wpisane lub jest wpisane

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

mylnie albo jest uszczuplone skutkiem wpisania nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia, może żądać przyzwolenia na sprostowanie księgi wieczystej od tego, którego prawo dotknięte jest tem sprostowaniem.

§ 899. W przypadkach § 894 można wpisać sprzeciw przeciw prawdziwości księgi wieczystej.

Wpis następuje na podstawie tymczasowego zarządzenia lub na podstawie zezwolenia tego, czyje prawo dotknięte jest sprostowaniem księgi wieczystej. Do wydania tymczasowego zarządzenia nie wymaga się uprawdopodobnienia, że prawo osoby wnoszącej sprzeciw, jest zagrożone.

Różne rodzaje sprzeciwów z urzędu wpisać się mających, względnie przyczyny ich wpisania, określające następujące przepisy

§§ 18, 25, 54, 76 niem. ustawy o księgach wieczystych
z 24 marca 1897 r. w brzmieniu ogłoszenia z 20 maja 1898 r.:

§ 18. Jeżeli wpisowi, o który wniesiono, stoją w drodze przeszkody, winien Wydział hipoteczny albo wnioskowi odmówić podając przyczyny tego albo zakreślić wnioskodawcy stosowny czasokres do uchylenia przeszkody. W ostatnim wypadku należy wnioskowi po upływie czasokresu odmówić, jeżeli w międzyczasie nie wykazano usunięcia przeszkody.

Jeżeli przed załatwieniem wniosku podano wniosek o inny wpis, dotyczący tego samego prawa, należy wpisać z urzędu na rzecz wcześniej podanego wniosku ostrzeżenie lub sprzeciw; wpis uważa się w myśl § 17 jako załatwienie tego wniosku. Ostrzeżenie lub sprzeciw wykreśla się z urzędu, jeżeli odmówi się wnioskowi wcześniej podanemu.

§ 25. Jeżeli ostrzeżenie albo sprzeciw wpisano na zasadzie tymczasowego zarządzenia, nie potrzeba do wykreślenia zezwolenia uprawnionego, jeżeli tymczasowe zarządzenie uchylono wykonanym rozstrzygnięciem. Przepis ten stosuje się odpowiednio, jeżeli ostrzeżenie albo sprzeciw wpisano wedle przepisów ustawy o postępowaniu cywilnem na zasadzie tymczasowo wykonanego wyroku.

§ 54. Jeżeli się okaże, że Wydział hipoteczny dokonał wpisu z naruszeniem ustawowych przepisów, przez co księga wieczysta stała się niezgodną z stanem prawnym, należy z urzędu wpisać sprzeciw. Jeżeli się wpis okaże wedle swej osnowy jako niedopuszczalny, należy go z urzędu wykreślić.

Przy hipotece, długu grunтовым albo długu rentowym nie potrzeba do wpisania sprzeciwu przedłożenia listu, jeżeli sprze-

ciw ma osnowę określoną w zd. 2 ust. 1 § 42¹⁾). Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli list gruntowy albo rentowy wystawiono na okaziciela.

§ 76. Sąd rozpatrujący zażalenie może przed rozstrzygnięciem zlecić zapomocą tymczasowego postanowienia Wydziałowi hipotecznemu, aby wpisał ostrzeżenie albo sprzeciw.

Ostrzeżenie albo sprzeciw wykreśla się z urzędu, jeżeli zażalenie cofnięto lub go nieuwzględniono.

W przedmiocie własności sądu do rozpatrywania zażeń obowiązują następujące postanowienia

§§ 72, 73, 75, 78—80 niem. ust. o ks. wiecz.:

§ 72. Zażalenie rozstrzyga sąd okręgowy, w którego okręgu ma swą siedzibę Wydział hipoteczny.

§ 73. Zażalenie można założyć w Wydziale hipotecznym albo w sądzie rozpatrującym zażalenie.

Założenie dokonywa się przez wniesienie pisma zawierającego zażalenie lub przez oświadczenie do protokołu Wydziału hipotecznego lub sekretarza sądowego sądu rozpatrującego zażalenie.

§ 75. Jeżeli Wydział hipoteczny uznaje zażalenie za uzasadnione, winien mu zaradzić.

§ 78. Przeciw rozstrzygnięciu sądu rozpatrującego zażalenie dopuszczalny jest środek prawny dalszego zażalenia, jeżeli rozstrzygnięcie polega na naruszeniu ustawy. Przepisy §§ 550, 551, 561, 563 ustawy o postępowaniu cywilnem stosuje się odpowiednio.

§ 79. O dalszem zażaleniu rozstrzyga sąd apelacyjny.

Jeżeli sąd apelacyjny przy wykładni ustawy, dotyczącej przepisów o księgach wieczystych, zamierza odstąpić od rozstrzygnięcia innego sądu apelacyjnego, zapadłego na dalsze zażalenie, a w wypadku, jeżeli co do tego pytania prawnego zapadło już rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, od tego rozstrzygnięcia, winien dalsze zażalenie przy uzasadnieniu swego zapatrywania prawnego przedłożyć Sądowi Najwyższemu. Uchwałę co do przedłożenia należy udzielić załaczemu się.

---

¹⁾ § 42, ust. 1 niem. ust. hip. Przy hipotece, na którą wydano list, powinno się wykonać wpis tylko wtedy, jeżeli list przedłożono. Do wpisu sprzeciwu nie potrzeba tego przedłożenia, jeżeli zarządono wpis przez tymczasowe zarządzenie, a sprzeciw na tem się opiera, że hipoteka albo wierzytelność, dla której ją ustanowiono, nie istnieje lub podlega ekscpepcji albo też że hipotekę wpisano niezgodnie z stanem prawnym.

W wypadkach ustępu 2, rozpoznaje dalsze zażalenie Sąd Najwyższy.

§ 80. Dalsze zażalenie może być założone w Wydziale hipotecznym, w sądzie okręgowym albo w sądzie apelacyjnym. Jeżeli się je zakłada przez wniesienie pisma zawierającego zażalenie, to musi ono być podpisane przez adwokata. Przybrania adwokata nie potrzeba, jeżeli zażalenie zakłada władza lub notariusz, który wedle § 15 wniosek o wpis postawił.

Wydział hipoteczny i sąd okręgowy nie mają prawa do zarządzenia dalszemu zażaleniu.

Zresztą stosują się odpowiednie przepisy o zażaleniu.

Komornik upoważni wierzyciela po myśli art. LXII, § 2 p. w. p. e. do wykonania praw dłużnika, jeżeli dłużnikowi przysługuje roszczenie, którego dochodzenie może doprowadzić do wpisu prawa własności na jego rzecz. Jeżeli natomiast dłużnikowi żadne prawa do nieruchomości nie służą, winien komornik postępowanie umorzyć.

Do sposobu wysłuchania stron stosuje się przepis art. 509, § 2 k. p. c.

Przewidziany w art. LXII, § 2 p. w. p. e. termin do usunięcia przeszkody wpisu o wszczęciu egzekucji jest terminem sądowym i jako taki może być przedłużony w warunkach z art. 182 k. p. c. (p. przy art. 512 k. p. c.).

Art. LXIII.

Bez potrącenia z ceny utrzymuje się w mocy:

1) prawa i renty, ciążące z samej ustawy na nieruchomości, choćby niewpisane do księgi hipotecznej;

2) służebności drogi koniecznej;

3) dziedziczne prawo zabudowy, obciążające sprzedaną nieruchomość;

4) służebności lub ciężary realne, wpisane jako wymiar.

Do rent, ciążących na nieruchomości z samej ustawy, należy np. renta za ustanowienie drogi koniecznej (p. niżej § 917 niem. k. c.) oraz renta za nadbudowę, unormowana w następujących

§§ 912—916 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 912. Jeżeli właściciel gruntu, stawiając budowlę, wykona budowlę poza granicę, lecz uczyni to bez rozmysłu lub ciężkiego niedbalstwa, sąsiad winien tolerować tę nadbudowę, chyba, że przed przekroczeniem lub natychmiast po przekroczeniu granicy założy sprzeciw.

Sąsiadowi należy dać odszkodowanie w rencie pieniężnej. Dla wysokości renty rozstrzygającym jest czas naruszenia granicy.

§ 913. Rentę za nadbudowę uiszczają winien każdorazowo właścicielowi sąsiedniego gruntu każdorazowo właściciel drugiego gruntu.

Rentę należy uiszczать co roku zgóry.

§ 914. Prawo do renty przysługuje pierwszeństwo przed wszystkimi innymi prawami na obciążonym gruncie, a to także przed dawniejszymi prawami. Gaśnie ono z usunięciem nadbudowy.

Prawa tego nie wpisuje się w księgę wieczystą. Do zrzeczenia się tego prawa oraz do ustalenia na zasadzie umowy wysokości renty potrzebny jest wpis.

Pozatem stosują się przepisy, odnoszące się do ciężaru realnego, ustanowionego na rzecz każdorazowego właściciela gruntu.

§ 915. Uprawniony do pobierania renty może każdej chwili żądać, aby zobowiązany do płacenia renty wzamian za przeniesienie nań własności części gruntu, zajętej przez nadbudowę, wynagrodził mu wartość, jaką ta część miała w czasie przekroczenia granicy. Jeżeli z tego uprawnienia korzysta, prawa i obowiązki obu stron określają się według przepisów o kupnie.

Za czas aż do przeniesienia prawa własności należy rentę dalej uiszczать.

§ 916. Jeżeli przez nadbudowę uszczuplono prawo zabudowy albo służebność na gruncie sąsiednim, stosują się odpowiednio na korzyść uprawnionego, przepisy §§ 912 do 914.

Służebność drogi koniecznej normują następujące przepisy

¹⁾ W przykładzie urzędowym.

§§ 917, 918 niem. kod. cyw.¹⁾:

§ 917. Jeżeli grunt nie ma połączenia z drogą publiczną, koniecznie potrzebnego do prawidłowego jego używania, właściciel może żądać od sąsiadów, aby ci aż do usunięcia tego braku tolerowali używanie ich gruntów w celu uzyskania potrzebnego połączenia. Kierunek tej drogi koniecznej oraz zakres prawa używania określa w razie potrzeby wyrok.

Sąsiadom, przez których grunty prowadzi ta droga konieczna, należy dać odszkodowanie w rencie pieniężnej. Stosują się odpowiednio przepisy zd. 2 ust. 2 § 912 i §§ 913, 914, 916.

§ 918. Obowiązku tolerowania drogi koniecznej niema, gdy dotychczasowe połączenie gruntu z drogą publiczną zostanie zniesione przez samowolne działanie właściciela.

Jeżeli wskutek zbycia części gruntu zbyta lub zatrzymana część zostaje odcięta od połączenia z drogą publiczną, tolerować drogę konieczną winien właściciel tej części, przez którą połączenie dotychczas istniało. Ze zbyciem jakiejś części stoi na równi zbycie jednego z kilku gruntów, do tego samego właściciela należących.

W przedmiocie prawa zabudowy postanawiają, co następuje, przepisy

§§ 1012—1017 niem. kod. cyw.¹⁾:

§ 1012. Grunt można w ten sposób obciążyć, że temu, na czyją korzyść obciążenie następuje, przysługuje dające się zbyć i dziedziczne prawo mieć budynek na powierzchni lub pod powierzchnią gruntu (prawo zabudowy).

§ 1013. Prawo zabudowy można rozciągnąć na używanie części gruntu, niepotrzebnej dla budynku, gdy dla używania budynku jest ono korzystne.

§ 1014. Ograniczenie prawa zabudowy do pewnej części budowli, w szczególności do jednego piętra, jest niedopuszczalne.

§ 1015. Zgodę właściciela i nabywcy, potrzebną wedle § 873 do ustanowienia prawa zabudowy, musi się oświadczyć wobec wydziału hipotecznego, przyczem obie strony muszą być równocześnie obecne.

§ 1016. Prawo zabudowy nie gaśnie przez to, że budynek zniszczyje.

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

§ 1017. Względem prawa zabudowy obowiązują przepisy, odnoszące się do gruntów.

Przepisy o nabywaniu własności i o roszczeniach wpływających z własności stosuje się odpowiednio do prawa zabudowy.

Przepisy §§ 1012—1017 niem. k. c. zastąpiło niżej podanemi postanowieniami

Rozporządzenie o prawie zabudowy

z 15 stycznia 1919 (Dz. Ust. Rzeszy str. 72),

rozszerzone rozporządzeniem Rady Ministrów z 26 kwietnia 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 280) na obszar b. dzielnicy pruskiej, położonej w obrębie b. linii demarkacyjnej.

§ 1. Grunt można w ten sposób obciążyć, iż temu, na czyją korzyść nastąpiło obciążenie, przysługuje podlegające zbyciu i dziedziczne prawo utrzymywania budynku na powierzchni lub pod powierzchnią gruntu (prawo zabudowy).

Prawo zabudowy można rozszerzyć na niepotrzebną dla budynku część gruntu, o ile budynek pozostaje pod względem gospodarczym rzeczą główną.

Ograniczenie prawa zabudowy do pewnej części budowli, w szczególności do jednego piętra, jest niedopuszczalne.

Prawa zabudowy nie można ograniczać przez warunki rozwiązujące. Właściciel gruntu nie może powoływać się na układ, którym uprawniony do prawa zabudowy obowiązuje się przy zajściu pewnych okoliczności zaniechać prawa zabudowy i zezwolić na jego wykreślenie w księdze wieczystej.

§ 13. Prawo zabudowy nie gaśnie wskutek tego, że budynek przestał istnieć.

§ 25. W razie sprzedaży gruntu w drodze przetargu, prawo zabudowy trwa nadal nawet wówczas, gdy nie uwzględniono go przy ustaleniu niniejszej oferty.

§ 35. Rozporządzenie to ma moc ustawy i otrzymuje moc obowiązującą w dniu ogłoszenia. Równocześnie przestają obowiązywać §§ 1012 do 1017 kodeksu cywilnego i § 7 ordynacji hipotecznej.

W myśl § 2 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Min. z 26 kwietnia 1922 „umowy i wpisy dotyczące prawa zabudowy lub też dziedzicznego prawa do budowy nie są z tego powodu nieważne, że zasto-

sowano w obrębie b. linii demarkacyjnej rozporządzenie z dnia 15 stycznia 1919 r. już przed wejściem w życie tego rozporządzenia“ (Rady Min.).

Prawa, wymienione w art. LXIII p. w. p. e., będą utrzymane mimo egzekucyjnej sprzedaży obciążonej niemi nieruchomości bez względu na to, czy one wyprzedzają prawo wierzyciela egzekwującego, czy po niem następują i czy mają pokrycie w cenie nabycia, czy nie.

Art. LXIV.

Wpisane prawo pierwokupu.

Wciągnięte do księgi hipotecznej prawo pierwokupu będzie w postępowaniu egzekucyjnym utrzymane bez odszkodowania nabywcy. To samo dotyczy praw wykupu lub pierwokupu, służących z mocy ustawy.

Treść prawa pierwokupu normują następujące postanowienia

§§ 504, 505, 1094, 1095, 1097, 1098 niem. kod. cyw.¹⁾:

§ 504. Kto jest uprawniony do pierwokupu pewnego przedmiotu, może wykonać to prawo, skoro tylko zobowiązany zawarł z trzecim umowę kupna o ten przedmiot.

§ 505. Prawo pierwokupu wykonuje się przez oświadczenie wobec zobowiązanego. Oświadczenie to nie wymaga formy, przepisanej dla umowy kupna.

Z wykonaniem prawa pierwokupu przychodzi do skutku kupno między uprawnionym a zobowiązanym na podstawie tych postanowień, jakie zostały umówione między zobowiązanym a trzecim.

§ 1094. Grunt można w ten sposób obciążyć, że ten, na czyją rzecz obciążenie następuje, jest uprawniony wobec właściciela do pierwokupu.

Prawo pierwokupu można ustanowić także na korzyść każdorazowego właściciela innego gruntu.

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

§ 1095. Część ułamkową gruntu można wtedy obciążyć prawem pierwokupu, gdy stanowi ona udział współwłaściciela.

§ 1097. Prawo pierwokupu ogranicza się do przypadku sprzedaży przez właściciela, do którego grunt w czasie ustanowienia tego prawa należy, lub przez jego spadkobierców; wszakże można je ustanowić także dla kilku lub dla wszystkich przypadków sprzedaży.

§ 1098. Stosunek prawny między uprawnionym a zobowiązanym określa się według przepisów §§ 504 do 514. Prawo pierwokupu można wykonać także wtedy, gdy grunt sprzedaje zarządca upadłości z wolnej ręki.

Wobec osób trzecich prawo pierwokupu wywiera taki skutek, jak ostrzeżenie, służące do zabezpieczenia roszczenia o przeniesienie własności, wynikającego z wykonania tego prawa.

Art. LXV.

Przepisów o egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej nie stosuje się do współwłasności niepodzielnej ręki.

Współwłasność niepodzielnej ręki.

Przepisy o egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze publicznej sprzedaży zawierają art. 832—836.

Współwłasność niepodzielnej ręki istnieje według prawa niemieckiego przy wspólności majątkowej małżeńskiej co do wspólnego mienia, przy wspólności spadku co do majątku spadkowego i przy spółce prawa cywilnego co do majątku spółki. Nadto występuje ona przy jawnej spółce handlowej i przy spółce komandytowej co do majątku spółki¹⁾.

Pojęcie wspólności majątkowej małżeńskiej (ogólnej wspólności majątkowej, wspólności dorobku i wspólności mienia ruchomego) określają następujące przepisy

¹⁾ Gienke, Deutsches Privatrecht II, 387.

§§ 1438, 1442, 1468, 1469, 1483, 1485 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 1438. Przez ogólną wspólność majątkową majątek męża i majątek żony stają się wspólnym majątkiem obu małżonków (mienie łączne). Do mienia łącznego należy także majątek, który mąż lub żona nabywają podczas trwania wspólności majątkowej.

Poszczególne przedmioty stają się wspólnymi bez potrzeby przeniesienia przez czynność prawną.

Jeżeli wspólnem staje się prawo, które jest lub może być wpisane do księgi wieczystej, każdy z małżonków może domagać się od drugiego współdziałania, potrzebnego do sprowadzenia księgi wieczystej.

§ 1442. Jeden z małżonków nie może rozporządzać swoim udziałem w mieniu łącznym i w poszczególnych przedmiotach do tego mienia należących; nie ma prawa domagać się udziału.

Z wierzytelności, należącej do mienia łącznego, może dłużnik potrącić tylko taką wierzytelność, której zaspokojenie można żądać z mienia łącznego.

§ 1468. Żona może skarżyć o zniesienie współwłasności majątkowej:

1. jeżeli mąż bez przyzwolenia żony wykonał czynność prawną rodzaju, jaki określają §§ 1444 do 1446, a na przyszłość obawiać się należy znacznego narażenia żony na niebezpieczeństwo;

2. jeżeli mąż w zamiarze pokrzywdzenia żony zmniejszył mienie łączne;

3. jeżeli mąż naruszył swój obowiązek dostarczania utrzymania żonie i wspólnym potomkom, a na przyszłość obawiać się należy znacznego narażenia na niebezpieczeństwo tego utrzymania;

4. jeżeli mąż został pozbawiony własnej woli z powodu marnotrawstwa lub jeżeli mąż przez marnotrawstwo naraża mienie łączne na znaczne niebezpieczeństwo;

5. jeżeli wskutek zobowiązań, jakie mają źródło w osobie męża, wspólne mienie zostało w takim stopniu przeciążone długami, że to, co żona później nabędzie, zostanie narażone na znaczne niebezpieczeństwo.

§ 1469. Mąż może skarżyć o zniesienie wspólności majątkowej, jeżeli wskutek zobowiązań żony, które w stosunku małżonków do siebie nie obciążają wspólnego mienia, to ostatnie

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

zostało w takim stopniu przeciążone długami, że to, co mąż później nabędzie, zostanie narażone na znaczne niebezpieczeństwo.

§ 1483. Jeżeli w chwili śmierci jednego z małżonków są wspólni potomkowie, istnieje nadal wspólność majątkowa między małżonkiem, pozostałym przy życiu, a wspólnymi potomkami, którzy w wypadku ustawowego dziedziczenia są powołani jako spadkobiercy. Udział zmarłego małżonka w mieniu łącznem nie należy w tym wypadku do spadku; pozatem dziedziczenie po małżonku odbywa się według ogólnych przepisów.

Jeżeli obok wspólnych potomków są inni potomkowie, ich prawo dziedziczenia i ich części dziedziczenia oznaczają się tak, jak gdyby nie istniała nadal wspólność majątkowa.

§ 1485. W razie utrzymania nadal wspólności majątkowej, mienie łączne składa się z mienia łącznego obu małżonków, o ile ono według ust. 2 § 1483 nie przypadnie potomkowi, do udziału nieuprawnionemu, i z majątku, jaki pozostały przy życiu małżonek nabędzie ze spadku po zmarłym małżonku albo po nastaniu utrzymanej nadal wspólności majątkowej.

Do mienia łącznego nie należy majątek, jaki wspólny potomek posiada w chwili nastania utrzymanej nadal wspólności majątkowej lub jaki później nabędzie.

Do mienia łącznego stosują się odpowiednio przepisy ust. 2, 3 § 1438 o małżeńskiej wspólności majątkowej.

Co do wspólności spadku postanawiają, co następuje

§§ 2032, 2033 niem. kod. cyw.¹⁾:

§ 2032. Jeżeli spadkodawca pozostawia kilku spadkobierców, spadek staje się wspólnym majątkiem spadkobierców.

Dopóki nie nastąpi rozliczenie się, obowiązują przepisy §§ 2033 do 2041.

§ 2033. Każdy współspadkobierca może rozporządzać swoim udziałem w spadku. Umowa, na zasadzie której współspadkobierca rozporządza swoim udziałem, musi być stwierdzoną dokumentem sądowym lub notarialnym.

Udziałem swoim w poszczególnych przedmiotach spadku współspadkobierca nie może rozporządzać.

W przedmiocie wspólności majątku spółki zawierają następujące postanowienia przepisy

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

§§ 718, 719, niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 718. Wkładki spółników oraz przedmioty, nabyte dla spółki przez prowadzenie spraw, stają się wspólnym majątkiem spółników (majątek spółki).

Do majątku spółki należy także to, co się nabywa na zasadzie prawa, należącego do majątku spółki, albo jako wynagrodzenie za zniszczenie, uszkodzenie albo zabranie przedmiotu, należącego do majątku spółki.

§ 719. Spółnik nie może rozporządzać swoim udziałem w majątku spółki i w poszczególnych przedmiotach należących do tegoż majątku; nie ma on prawa żądać podziału.

Dłużnik nie może potrącać wierzytelności, przysługującej mu przeciw poszczególnemu spółnikowi, z wierzytelności, należącej do majątku spółki.

Art. LXVI.

Hipoteka
sądowa

Hipoteka sądowa może być wpisana tylko jako hipoteka zabezpieczająca.

Co do warunków i sposobu uzyskania hipoteki sądowej p. art. XVII i objaśn. do niego.

Instytucję hipoteki zabezpieczającej normują następujące postanowienia

§§ 1184—1187, 1190 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 1184. Hipotekę można ustanowić w ten sposób, że prawo wierzyciela z hipoteki określa się tylko według wierzytelności i że wierzyciel nie może powoływać się na wpis celem udowodnienia wierzytelności (hipoteka zabezpieczająca).

Taką hipotekę należy oznaczyć w księdze wieczystej jako hipotekę zabezpieczającą.

§ 1185. Przy hipotece zabezpieczającej wydanie listu hipotecznego jest wykluczone.

Przepisy §§ 1138, 1139, 1141, 1156 nie mają zastosowania.

§ 1186. Hipotekę zabezpieczającą można przemienić na hipotekę zwyczajną, a hipotekę zwyczajną na hipotekę zabezpieczającą. Przyzwolenia uprawnionych, mających równy lub późniejszy stopień pierwszeństwa, nie potrzeba.

¹⁾ W przekładzie urzędowym.

§ 1187. Dla wierzytelności z zapisu długu na okaziciela, z wymianu lub innego papieru, dającego się przenosić przez indos, można ustanowić tylko hipotekę zabezpieczającą. Hipotekę uważa się za hipotekę zabezpieczającą nawet wówczas, gdy w księdze wieczystej nie jest ona oznaczona jako taka. Przepis ust. 3. § 1154 nie ma zastosowania.

§ 1190. Hipotekę można ustanowić w ten sposób, że oznacza się tylko najwyższą kwotę, do której wysokości grunt ma odpowiadać, pozatem zaś zastrzega się ustalenie wierzytelności. Tę kwotę najwyższą należy wpisać w księgę wieczystą.

Jeżeli wierzytelność jest oprocentowywana, odsetki wlicza się w kwotę najwyższą.

Hipotekę taką uważa się za hipotekę zabezpieczającą, nawet wtedy, gdy w księdze wieczystej jako taka nie jest oznaczona.

Wierzytelność można przenieść wedle ogólnych przepisów o przeniesieniu wierzytelności. Jeżeli przenosi się ją wedle tych przepisów, przejście hipoteki jest wykluczone.

Rozdział V.

Przepisy przejściowe.

Art. LXVII.

§ 1. Egzekucja z oznaczonego majątku, wszczęta przed dniem wejścia w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, będzie przeprowadzona wraz z postępowaniem podziałowym według przepisów dotychczasowych.

§ 2. Wszakże na obszarze, na którym obowiązuje ustawa z dnia 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, również do takiej egzekucji stosuje się z dniem wejścia w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym przepisy tego prawa, dotyczące właściwości sądu i komornika oraz uprawnień komornika i trybu zaskarżania jego czynności. Sąd, który taką egze-

Egzekucja
wszczęta
przed 1 stycz-
nia 1933.

kucję dotychczas prowadzi, przekaze ją komornikowi lub sądowi, powołanemu do jej prowadzenia według prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Do spraw egzekucyjnych, wszczętych przed dniem 1 stycznia 1933, należy stosować dotychczasowe przepisy w każdym kierunku, a więc zarówno gdy chodzi o ocenę materialnych wymogów wszczęcia i dalszego prowadzenia egzekucji, jak i o tryb postępowania. Stąd dopuszczalną będzie i po 1 stycznia 1933 egzekucja z przedmiotów, które według k. p. c. nie podlegają egzekucji, jeżeli egzekucję z nich wszczęto przed 1 stycznia 1933, a według dawniejszego prawa przedmioty te nie były wyjęte z pod egzekucji.

Jakkolwiek w art. LXVII, § 1 p. w. p. e. zastosowanie dawniejszych lub nowych przepisów uzależnione jest od wszczęcia sprawy przed lub po 1 stycznia 1933, to jednak należy iść dalej i za okoliczność decydującą uznać nie wydanie postanowienia o wszczęciu egzekucji (uchwały o dozwoleniu egzekucji i t. p.), lecz podanie wniosku o egzekucję, o ile wniosek ten do wszczęcia egzekucji doprowadzi. Nie można bowiem narzucać stronom nowych przepisów przy załatwieniu spraw, o które się zwróciły do sądu (czy komornika) w czasie, gdy jeszcze obowiązywały przepisy dawniejsze. Jeżeli zatem wniosek o wszczęcie egzekucji wpłynął przed 1 stycznia 1933, to postępowanie stosować się będzie do dawnych przepisów, choćby wszczęcie egzekucji na podstawie tego wniosku nastąpiło dopiero po 1 stycznia 1933.

Nie jest egzekucją z oznaczonego majątku postępowanie, zmierzające do odebrania od dłużnika przysięgi wyjawienia. W szczególności nie stanowi ono jakiegoś stadjum egzekucji z ruchomości, aczkolwiek zwyczajnie łączy się z taką egzekucją, lecz jest po-

stępowaniem samoistnem i dlatego zastosowanie dawniejszych lub nowych przepisów do tego postępowania zależeć będzie od tego, czy wniosek o odebranie od dłużnika przysięgi wyjawienia zgłoszono przed, czy po 1 stycznia 1933.

Jeżeli egzekucję wszczęto przed 1 stycznia 1933, to także do powództw, przewidzianych w przepisach o egzekucji (np. powództw o umorzenie egzekucji, o wyłączenie z pod egzekucji) stosować należy ustawy dawniejsze i to zarówno ze względu na dopuszczalność i warunki takich powództw, jak i ze względu na właściwość sądu dla odnośnych pozwów. Skoro bowiem całe postępowanie egzekucyjne ma być prowadzone według ustawy dawniejszej, to niepodobna przyjąć, aby kwestje sporne w tem postępowaniu rozstrzygano na podstawie prawa nowego. Chodzi tu zresztą o powództwa tak ściśle związane z postępowaniem egzekucyjnem, że zastosowanie do nich przepisów innego prawa, niż tego, według którego toczy się samo postępowanie egzekucyjne, okazałoby się często niewykonalnem.

W kwestji, według jakich przepisów załatwiać należy wnioski o zabezpieczenie powództwa, p. art. LXXV p. w. p. e. i objaśn. do niego.

Przepis § 2 art. LXVII stanowi wyjątek od zasady, wyrażonej w § 1 tegoż artykułu, o tyle, że na obszarze b. zaboru austriackiego stosowane będą także w sprawach egzekucyjnych, wszczętych przed 1 stycznia 1933, przepisy k. p. c., jednak tylko co do właściwości sądu i komornika, co do uprawnień komornika i co do trybu zaskarżania jego czynności. Poza tem pozostaje w mocy zasada z art. LXVII, § 1.

Jeżeli austriacka ordynacja egzekucyjna przewidywała w pewnej egzekucji takie czynności, których nowe prawo nie zna, to w sprawach, wszczętych przed

kucję dotychczas prowadzi, przekazuje ją komornikowi lub sądowi, powołanemu do jej prowadzenia według prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Do spraw egzekucyjnych, wszczętych przed dniem 1 stycznia 1933, należy stosować dotychczasowe przepisy w każdym kierunku, a więc zarówno gdy chodzi o ocenę materialnych wymogów wszczęcia i dalszego prowadzenia egzekucji, jak i o tryb postępowania. Stąd dopuszczalną będzie i po 1 stycznia 1933 egzekucja z przedmiotów, które według k. p. c. nie podlegają egzekucji, jeżeli egzekucję z nich wszczęto przed 1 stycznia 1933, a według dawniejszego prawa przedmioty te nie były wyjęte z pod egzekucji.

Jakkolwiek w art. LXVII, § 1 p. w. p. e. zastosowanie dawniejszych lub nowych przepisów uzależnione jest od wszczęcia sprawy przed lub po 1 stycznia 1933, to jednak należy iść dalej i za okoliczność decydującą uznać nie wydanie postanowienia o wszczęciu egzekucji (uchwały o dozwoleniu egzekucji i t. p.), lecz podanie wniosku o egzekucję, o ile wniosek ten do wszczęcia egzekucji doprowadzi. Nie można bowiem narzucać stronom nowych przepisów przy załatwieniu spraw, o które się zwróciły do sądu (czy komornika) w czasie, gdy jeszcze obowiązywały przepisy dawniejsze. Jeżeli zatem wniosek o wszczęcie egzekucji wpłynął przed 1 stycznia 1933, to postępowanie stosować się będzie do dawnych przepisów, choćby wszczęcie egzekucji na podstawie tego wniosku nastąpiło dopiero po 1 stycznia 1933.

Nie jest egzekucją z oznaczonego majątku postępowanie, zmierzające do odebrania od dłużnika przysięgi wyjawienia. W szczególności nie stanowi ono jakiegoś stadjum egzekucji z ruchomości, aczkolwiek zwyczajnie łączy się z taką egzekucją, lecz jest po-

stępowaniem samoistnem i dlatego zastosowanie dawniejszych lub nowych przepisów do tego postępowania zależeć będzie od tego, czy wniosek o odebranie od dłużnika przysięgi wyjawienia zgłoszono przed, czy po 1 stycznia 1933.

Jeżeli egzekucję wszczęto przed 1 stycznia 1933, to także do powództw, przewidzianych w przepisach o egzekucji (np. powództw o umorzenie egzekucji, o wyłączenie z pod egzekucji) stosować należy ustawy dawniejsze i to zarówno ze względu na dopuszczalność i warunki takich powództw, jak i ze względu na właściwość sądu dla odnośnych pozwów. Skoro bowiem całe postępowanie egzekucyjne ma być prowadzone według ustawy dawniejszej, to niepodobna przyjąć, aby kwestje sporne w tem postępowaniu rozstrzygano na podstawie prawa nowego. Chodzi tu zresztą o powództwa tak ściśle związane z postępowaniem egzekucyjnem, że zastosowanie do nich przepisów innego prawa, niż tego, według którego toczy się samo postępowanie egzekucyjne, okazałoby się często niewykonalnem.

W kwestji, według jakich przepisów załatwiać należy wnioski o zabezpieczenie powództwa, p. art. LXXV p. w. p. e. i objaśn. do niego.

Przepis § 2 art. LXVII stanowi wyjątek od zasady, wyrażonej w § 1 tegoż artykułu, o tyle, że na obszarze b. zaboru austriackiego stosowane będą także w sprawach egzekucyjnych, wszczętych przed 1 stycznia 1933, przepisy k. p. c., jednak tylko co do właściwości sądu i komornika, co do uprawnień komornika i co do trybu zaskarżania jego czynności. Poza tem pozostaje w mocy zasada z art. LXVII, § 1.

Jeżeli austriacka ordynacja egzekucyjna przewidywała w pewnej egzekucji takie czynności, których nowe prawo nie zna, to w sprawach, wszczętych przed

1 stycznia 1933, należy tych czynności dokonać także i po tym terminie. Tak np. jeżeli wniosek o egzekucję z wierzytelności pieniężnej podano przed 1 stycznia 1933, to choćby zajęcie wierzytelności odbyło się już po 1 stycznia 1933, nie będzie ono miało mocy z art. 637 k. p. c., lecz potrzebny będzie obok niego także przekaz wierzytelności. Kwestję, kto czynności takich ma dokonać, rozstrzygnąć należy w myśl art. LXVII, § 2 p. w. p. e. na podstawie przepisów o właściwości rzeczowej i miejscowej, zawartych w k. p. c. O ile chodzi o właściwość rzeczową, miarodajnym więc jest przepis art. 508, § 2 k. p. c., w myśl którego poza wypadkami wyraźnie do kompetencji sądu przekazanemi czynności egzekucyjne pełnią komornicy. Co do właściwości miejscowej decydują przepisy k. p. c. o właściwości miejscowej dla poszczególnych rodzajów egzekucji.

W myśl art. LXVII, § 1 p. w. p. e. może wierzyciel, na rzecz którego wdrożono egzekucję z nieruchomości przed 1 stycznia 1933, uzyskać i po tym terminie w razie zastanowienia egzekucji przymusowe prawo zastawu na podstawie § 208 austr. ord. egz. Właściwym do dozwoleń wpisu takiego prawa zastawu będzie w myśl art. LXVII, § 2 p. w. p. e. i art. 508, § 2 k. p. c. komornik.

Z brzmienia przepisu art. LXVII, § 2 p. w. p. e. wynika, że nowe przepisy o trybie zaskarżania stosuje się w sprawach, wszczętych przed 1 stycznia 1933, tylko do zaskarżania czynności komornika, a nie stosuje się ich do zaskarżania postanowień sądu. Jeżeli więc sąd wydał w takiej sprawie już po 1 stycznia 1933 postanowienie na skutek skargi na czynności komornika, to zażalenie na to postanowienie służyć będzie w myśl art. 513, § 1 k. p. c. tylko wtedy, gdy jest wyraźnie przewidziane w przepisach k. p. c.

Jeżeli natomiast w sprawie takiej sąd wydał postanowienie w pierwszej instancji (a nie w załatwieniu skargi na czynności komornika), to postanowienie takie można zaskarżyć bez względu na przepis art. 513, § 1 k. p. c., bo do zaskarżenia go zastosować należy przepisy dawniejsze.

Przepis, zawarty w zdaniu ostatniem art. LXVII p. w. p. e., odnosi się zarówno do właściwości rzeczowej, jak i do właściwości miejscowej.

Art. LXVIII.

Akty, które przed wejściem w życie prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym miały według dotychczasowych przepisów, obowiązujących w jakiegokolwiek części Państwa, moc tytułu do egzekucji sądowej, zachowują moc tytułów egzekucyjnych na całym obszarze Państwa. Jednakże tytuły, którym nie była nadana klauzula wykonalności według dotychczasowych przepisów, powinny być zaopatrzone w klauzulę według przepisów prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym.

Dawne tytuły
egzekucyjne.

Mówiąc o aktach, posiadających przed wejściem w życie prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym moc tytułu do egzekucji sądowej, art. LXVIII p. w. p. e. ma na myśli tylko te akty, które mogły stanowić podstawę egzekucji w rozumieniu k. p. c. t. j. egzekucji właściwej, w celu zaspokojenia roszczenia. Nie podpadają natomiast pod przepis art. LXVIII te akty, którym według dawniejszych przepisów przysługiwała moc tytułu do uzyskania zabezpieczenia (jak np. tytuły do egzekucji na zabezpieczenie

według § 370 i n. austr. ord. egz.¹⁾). Na podstawie tych ostatnich aktów żądać można po 1 stycznia 1933 również tylko zabezpieczenia roszczenia, przyczem atoli warunki zabezpieczenia ocenić już należy według nowego prawa, chyba że chodzi o zabezpieczenie w sprawach, wszczętych przed 1 stycznia 1933, w którym to wypadku wchodzi w zastosowanie przepis art. LXXV, § 1 p. w. p. e.

Pomimo że tytułom egzekucyjnym, powstałym przed 1 stycznia 1933, a niezaopatrzoną w klauzulę wykonalności według dawniejszych przepisów, nadać należy tę klauzulę po 1 stycznia 1933 według przepisów prawa nowego, to jednak warunki nadania im klauzuli oceniać należy na podstawie dawniejszych przepisów. Inaczej przepis zdania drugiego art. LXVIII p. w. p. e. przeczyłby treści przepisu, zawartego w zdaniu pierwszym tego artykułu.

Ponieważ przepisy prawne, obowiązujące przed wejściem w życie k. p. c. na obszarze b. zaboru austr., nie znały wogóle klauzuli wykonalności w znaczeniu, jakie jej nadaje nowe prawo egzekucyjne, przeto ty-

---

¹⁾ Według Allerhanda (II, 776) tytułom egzekucji na zabezpieczenie z § 370 i n. austr. ord. egz. należy przyznać charakter tytułów egzekucyjnych i dopuścić nadania im klauzuli wykonalności po 1 stycznia 1933. Z zapatrywaniem tem trudno się jednak zgodzić, bo przepis art. LXVIII p. w. p. e. nie daje żadnej podstawy do uznania dawnych tytułów zabezpieczenia za tytuły do egzekucji; przepis ten ma na celu tylko utrzymanie mocy egzekucyjnej dawnych tytułów w tych granicach, w jakich ją miały za dawniejszych ustaw, a rozszerza ją jedynie co do obszaru na całą Rzeczpospolitą, ale nie co do jej treści. Uznaje to zresztą sam autor, skoro w dalszym ciągu przyznaje, że na podstawie takich tytułów nie można prowadzić egzekucji bezwzględnej, lecz tylko w ten sposób, że po dokonaniu zajęcia zawiesza się dalsze kroki, co w klauzuli wykonalności powinno być zaznaczone. Byłaby to zatem klauzula, upoważniająca tylko do częściowego przeprowadzenia egzekucji, lecz takiej nowe prawo egzekucyjne nie zna.

tuły egzekucyjne, powstałe na tym obszarze przed 1 stycznia 1933, muszą uzyskać klauzulę wykonalności na podstawie nowego prawa, jeśli na ich podstawie ma być wszczęta egzekucja po 1 stycznia 1933. Klauzuli tej nie zastąpi wprowadzone na podstawie przepisów noweli o ulżeniu sądom z 1 czerwca 1914, Nr. 118 dz. u. p. potwierdzenie wykonalności orzeczeń sądowych¹⁾.

Art. LXIX.

Przepis o umorzeniu postępowania z powodu niepopierania egzekucji w ciągu trzech lat (art. 55 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym²⁾) stosuje się do egzekucyj, wszczętych przed wejściem w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Wszakże umorzenie nastąpi przed upływem trzech lat, jeżeli dotychczasowe przepisy przewidują krótszy termin.

Umorzenie
z powodu nie-
popierania
spraw
dawnych.

Przepis art. LXIX p. w. p. e. stosuje się bez względu na to, czy dawniejsze ustawy łączyły, czy też nie łączyły z niepopieraniem egzekucji jej umorzenia lub identycznych z niem skutków, a kwestja ta może mieć znaczenie jedynie dla obliczenia terminu, którego upływ ma spowodować umorzenie.

Kwestję, czy egzekucja, wszczęta przed 1 stycznia 1933, jest należycie popierana, ocenić należy nie według przepisów k. p. c., lecz według ustaw, obowiązujących w chwili wszczęcia egzekucji, bo te ustawy mają w myśl art. LXVII, § 1 p. w. p. e. zastosowanie do takiej egzekucji.

W kwestji, odkąd należy liczyć termin trzechletni,

¹⁾ jak to — zd. m. mylnie — przyjmuje Allerhand (II, 776).

²⁾ Art. 562 jednolitego tekstu k. p. c.

po upływie którego nastąpić ma umorzenie egzekucji co do spraw, wszczętych przed 1 stycznia 1933, odróżnić należy przypadki, w których dawniejsze ustawy łączyły z niepopieraniem egzekucji przez pewien przeciąg czasu skutki analogiczne, jak umorzenie egzekucji według k. p. c., oraz przypadki, w których niepopieranie egzekucji skutków takich za sobą nie pociągało. Co do pierwszych przyjąć należy, że termin trzechletni z art. 562 k. p. c. biec zaczyna od zdarzeń, które według dawniejszej ustawy uchodziły za początek terminu, którego upływ sprowadzał skutki analogiczne do umorzenia postępowania. Gdzie natomiast ustawa dawniejsza z niepopieraniem egzekucji skutków takich nie łączyła, tam trzechletni termin z art. 562 k. p. c. liczyć można słusznie dopiero od wejścia w życie k. p. c., bo niepodobna tłumaczyć na szkodę wierzyciela jego biernego zachowania się w czasie, kiedy obowiązujące przepisy z zachowaniem takim tego rodzaju ujemnych skutków nie łączyły¹⁾.

Do umorzenia postępowania w terminie krótszym, przewidzianym w zdaniu drugim art. LXIX p. w. p. e., nie potrzeba, aby dawniejsza ustawa z upływem takiego terminu łączyła również umorzenie. Wystarczy, gdy łączy z nim skutki inaczej nazwane, które jednakże mają analogiczne znaczenie, jak umorzenie postępowania według k. p. c. (np. zastanowienie egzekucji, zgaśnięcie egzekucyjnego prawa zastawu i t. p.).

Że przepis art. LXIX p. w. p. e. nie odnosi się do uzyskanej w drodze egzekucji hipoteki, to wynika stąd, że nowe prawo hipoteki sądowej nie uznaje za egzekucję, wobec czego też przepis art. 562 k. p. c.

---

¹⁾ Nie można się zaś zgodzić z zapatrywaniem Allerhanda (II, 778), że termin trzechletni liczy się zawsze od chwili wejścia w życie k. p. c. Brzmienie przepisu art. LXIX p. w. p. e. zapatrywania takiego nie uzasadnia.

do niej się nie stosuje. Gdy zaś nie ma on zastosowania do uzyskanej za nowego prawa hipoteki sądowej, to nie można go też stosować do równoznacznej z obecną hipoteką sądową hipoteki egzekucyjnej za dawniejszych przepisów uzyskanej. Zresztą z chwilą uzyskania hipoteki egzekucję należy uważać za ukończoną tak, że nie może być mowy o dalszem jej popieraniu lub niepopieraniu.

Art. LXX.

Przepisu dowodowego, zawartego w art. 59 § 1 p. 2) prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾ nie stosuje się, jeżeli zdarzenie nastąpiło przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego.

Niestosowa-
ność art. 566,
§ 1. p. 2 k. p. c.

Decydującą dla zastosowania przepisu art. LXX jest wyłącznie okoliczność, kiedy powstało zdarzenie, które ma być udowodnione. Bez znaczenia jest natomiast, kiedy wytoczono powództwo o umorzenie egzekucji i kiedy wszczęto egzekucję, o której umorzenie takie powództwo wytoczono. Jeżeli więc nawet w sprawie egzekucyjnej, wszczętej po 1 stycznia 1933, wnosi dłużnik pozew z art. 566 k. p. c. o umorzenie egzekucji na tej zasadzie, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, a odnośne zdarzenie miało miejsce przed 1 stycznia 1933, to nie musi ono być stwierdzone dołączonym do pozwu dowodem na piśmie.

Co do znaczenia powołanego w art. LXX przepisu dowodowego w tych sprawach, w których on ma zastosowanie, p. objaśn. do art. 566 k. p. c.

¹⁾ Art. 566 jednolitego tekstu k. p. c.

Art. LXXI.

Przyłączenie
się do sprawy
dawnej.

W razie przyłączenia się wierzyciela egzekwującego po wejściu w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym do egzekucji, wszczętej przed wejściem w życie tego prawa, postępowanie połączone prowadzone będzie według przepisów dotychczasowych ze zmianą, wynikającą z art. LXVII § 2 rozporządzenia niniejszego.

Przepis art. LXXI p. w. p. e. jest przepisem ogólnym i stosować go należy nie tylko tam, gdzie k. p. c. mówi wyraźnie o przyłączeniu się nowego wierzyciela do wszczętej przedtem egzekucji (jak np. w art. 659 odnośnie do egzekucji z nieruchomości, w art. 765 odnośnie do egzekucji z pożytków nieruchomości przez zarząd przymusowy), lecz także w innych wypadkach, gdzie z treści odnośnych przepisów wynika, że w razie wszczęcia egzekucji przez nowego wierzyciela z przedmiotu, do którego już inny wierzyciel skierował egzekucję, dokonane poprzednio czynności egzekucyjne nie mają być powtórzone na rzecz nowego wierzyciela. Tak się ma w szczególności rzecz co do egzekucji z ruchomości (art. 587 k. p. c.) i co do egzekucji z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych (art. 641 k. p. c.). Jeżeli więc egzekucję z ruchomości albo z wierzytelności pieniężnych lub innych praw majątkowych wszczęto przed 1 stycznia 1933, a następnie inny wierzyciel już po tym terminie skierował egzekucję do tych samych ruchomości albo wierzytelności lub innych praw majątkowych, to postępowanie takie na rzecz tego późniejszego wierzyciela toczyć się będzie przy zastosowaniu ustawy dawniejszej. Jest to zresztą zrozumiałe, skoro przecież nie można tych samych ruchomości albo wierzytelności lub innych praw realizować odnośnie

do jednego wierzyciela według starych, a odnośnie do drugiego według nowych przepisów.

Przepis art. LXXI ma zastosowanie i wtedy, gdy po przyłączeniu się nowego wierzyciela po 1 stycznia 1933 umorzono egzekucję co do pierwszego wierzyciela, wszczętą przed 1 stycznia 1933, bo postępowanie pozostaje w tym wypadku to samo, a czynności, dokonane w niem przed 1 stycznia 1933 na rzecz pierwszego wierzyciela, stały się wskutek przyłączenia się nowego wierzyciela skutecznymi także dla niego tak, że postępowanie również i co do nowego wierzyciela uchodzi za wszczęte przed 1 stycznia 1933.

Dawne prawo stosować się będzie i w tym wypadku, gdy postępowanie, wszczęte przed 1 stycznia 1933, uległo zawieszeniu (wstrzymaniu), a następnie zostało podjęte na nowo po 1 stycznia 1933, bo wśród postanowień p. w. p. e. niema przepisu analogicznego do art. XXXVII p. w. k. p. c., według którego postępowanie zawieszone w razie jego podjęcia po wejściu w życie k. p. c. toczyć się ma przy zastosowaniu nowych przepisów.

Art. LXXII.

Przepisu art. 215 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾ nie stosuje się do czynności, dokonanych przed wejściem w życie tego prawa.

Niestosowność art. 222 k. p. c.

Przepis art. LXXII odnosi się oczywiście tylko do spraw, w których egzekucję z ruchomości wszczęto po 1 stycznia 1933. Do spraw, wszczętych przed tym dniem, nie stosują się bowiem wogóle nowe przepisy, a więc i przepis art. 722 k. p. c., już z mocy art. LXVII, § 1 p. w. p. e.

¹⁾ Art. 722 jednolitego tekstu k. p. c.

Ustawa nie stanowi, jakie przepisy stosować należy w miejsce art. 722 k. p. c. w tych przypadkach, w których dłużnik rozporządził czynszem najmu lub dzierżawy przed wejściem w życie k. p. c. Przyjąć należy, że zastosować trzeba dawniejsze przepisy, które ograniczały skuteczność rozporządzeń dłużnika czynszem najmu lub dzierżawy ze sprzedanej egzekucyjnie nieruchomości, a nie można rozporządzeń takich uznawać bez wszelkich ograniczeń za skuteczne dla nabywcy.

Art. LXXIII.

Dawne zarządy
przymusowe.

Na obszarach, na których obowiązują: ustawa z dnia 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym oraz ustawa z dnia 24 marca 1897 r. o przymusowej licytacji i przymusowym zarządzie, przepisów art. 251 § 2 i 4 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym ¹⁾ nie stosuje się do zarządów przymusowych, ustanowionych przed wejściem w życie tego prawa.

Powołane w art. LXXIII p. w. p. e. przepisy art. 758, § 2 i 4 k. p. c. dotyczą ograniczenia egzekucji z pożytków nieruchomości przez zarząd przymusowy, polegającego na tem, że zarządu przymusowego nie można ustanowić, a ustanowiony już należy umorzyć, jeżeli czysty dochód dwuletni z nieruchomości nie wystarczy na zaspokojenie egzekwowanej wierzytelności.

Przepis art. LXXIII odnosi się według jego wyraźnego brzmienia do egzekucyj przez zarząd przymusowy nieruchomości, wszczętych już na obszarze

¹⁾ Art. 758 jednolitego tekstu k. p. c.

b. zaboru austriackiego i pruskiego przed 1 stycznia 1933. Jako taki jest on jednak niepotrzebny, bo do tych egzekucyj już z mocy art. LXVII p. w. p. e. stosować należy przepisy dotychczasowe, co oczywiście wyklucza stosowanie do nich w ogólności przepisów k. p. c., a zatem i przepisu art. 758, § 2 i 4 k. p. c.

Art. LXXIV.

Odsetki od wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie korzystają z pierwszeństwa w równym stopniu z kapitałem według przepisów dotychczasowych, jeżeli licytacja zostanie wyznaczona w ciągu roku po wejściu w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Pierwszeństwo odsetek w dawnych sprawach.

Przepis art. LXXIV dotyczy tylko spraw, wszczętych po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego, albowiem do spraw wcześniej wszczętych stosują się i bez niego (z mocy art. LXVII) przepisy dotychczasowe i to bez względu na to, czy licytacja w takich sprawach wyznaczona zostanie przed upływem, czy po upływie roku od wejścia w życie k. p. c.

Z treści przepisu art. LXXIV p. w. p. e. wynika, że miarodajną dla jego zastosowania jest chwila, w której licytację wyznaczono. Przepis ten znajdzie więc zastosowanie także w razie przeprowadzenia licytacji po upływie roku od wejścia w życie k. p. c., jeżeli tylko wyznaczenie licytacji nastąpiło przed upływem tego terminu.

Jak to z jego brzmienia wyraźnie wynika, odnosi się art. LXXIV p. w. p. e. tylko do podziału sumy, uzyskanej z egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości.

Nie można go zaś stosować do podziału sumy, uzyskanej z zarządu przymusowego nieruchomości, choć do podziału takiego stosuje się w myśl art. 811 k. p. c. analogicznie przepisy o podziale sumy, uzyskanej przez egzekucyjną sprzedaż nieruchomości. Niema bowiem w egzekucji przez zarząd przymusowy licytacji, od wyznaczenia której w ciągu roku po wejściu w życie k. p. c. zależy zastosowanie art. LXXIV p. w. p. e. Stąd odsetki od zabezpieczonych hipotecznie wierzytelności zaspokojone będą przy podziale dochodów, uzyskanych z zarządu przymusowego, tylko według art. 784, § 1, l. 6 k. p. c. i to choćby ten podział odbył się przed upływem roku od wejścia w życie k. p. c. (co oczywiście nie odnosi się do zarządów, ustanowionych przed 1 stycznia 1933, do których przepisy dawniejsze mają bezwzględnie zastosowanie).

Przepisy dotychczasowe, do których się art. LXXIV p. w. p. e. odwołuje, zawierają w przedmiocie pierwszeństwa odsetek przy rozdziale ceny licytacyjnej następujące postanowienia: 1) według § 216 austr. ordynacji egzekucyjnej „należące się z umowy lub z ustawy odsetki, zalegające nie dłużej, niż za trzy lata, licząc po dzień udzielonego przybicia, mają równe pierwszeństwo z kapitałem“; 2) według §§ 10 i 13 niem. ustawy z dnia 24 marca 1897 o przymusowej licytacji i przymusowym zarządzie, Dz. ust. Rzeszy str. 97 (w brzmieniu obwieszczenia z dnia 20 maja 1898, Dz. ust. Rzeszy str. 713) korzystają z równego z kapitałem pierwszeństwa odsetki od zabezpieczonych hipotecznie wierzytelności za czas bieżący od ostatniego przed zajęciem terminu zapadłości oraz za dwa lata wstecz od tegoż terminu; jeżeli w ostatnich dwóch latach nie było terminu zapadłości, natenczas rozstrzyga chwila zajęcia; 3) w myśl art. 1594 ros. procedury cyw. i art. 70 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach z 1818 r.

(Dz. Pr. V, 295) równe pierwszeństwo z wpisanym do ksiąg hipotecznych kapitałem służy procentom od tego kapitału za rok bieżący i za ostatnie dwa lata.

Art. LXXV.

§ 1. Wnioski co do zabezpieczenia, złożone po wejściu w życie prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym w sprawach wszczętych wcześniej, będą rozpoznawane według przepisów, które obowiązywały w czasie wszczęcia sprawy.

Zabezpieczenie w dawnych sprawach.

§ 2. Jednakże na obszarze okręgów Sądów Apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie zabezpieczenie, przewidziane w art. 350 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym ¹⁾, będzie stosowane również w sprawach wszczętych wcześniej.

Zabezpieczeniem w rozumieniu art. LXXV p. w. p. e. są zarówno zarządzenia tymczasowe, jak i t. zw. egzekucja na zabezpieczenie, gdzie ona była znaną. Zarówno bowiem zarządzenia tymczasowe, jak i egzekucja na zabezpieczenie nie mają na celu zrealizowania roszczenia, lecz tylko jego zabezpieczenie ²⁾.

¹⁾ Art. 857 jednolitego tekstu k. p. c.

²⁾ Zapatrywanie Allerhanda (II, 782), jakoby przepis art. LXXV p. w. p. e. nie odnosił się do znanej prawu austrjackiemu egzekucji zabezpieczającej, nie znajduje uzasadnienia ani w tym przepisie, ani też w przepisach austr. ord. egz., która w części drugiej zarówno zarządzenia tymczasowe, jak i egzekucję na zabezpieczenie łączy pod wspólnym tytułem „zabezpieczenie“ w odróżnieniu od tytułu „egzekucja“, umieszczonego nad częścią pierwszą, traktującą o właściwej egzekucji.

Wierzyciel, który przed wejściem w życie k. p. c. uzyskał tytuł do egzekucji na zabezpieczenie według § 371 austr. ord. egz., nie może po 1 stycznia 1933 żądać nadania klauzuli wykonalności takiemu tytułowi na podstawie art. LXVIII p. w. p. e., lecz może tylko w myśl art. LXXV p. w. p. e. zgłosić wniosek o zabezpieczenie roszczenia przy zastosowaniu dotychczasowych przepisów t. j. wniosek o dozwole nie egzekucji zabezpieczającej według §§ 371 i n. austr. ord. egz. (orz. S. A. Kraków z 19/IV 1933, II C Z 328/33).

Przez wszczęcie sprawy w znaczeniu art. LXXV p. w. p. e. rozumieć należy nie zgłoszenie wniosku o zabezpieczenie, lecz rozpoczęcie postępowania, mającego za przedmiot dochodzenie roszczenia, które ma być zabezpieczone. W kwestji, która chwila jest miarodajną dla oceny, kiedy takie postępowanie rozpoczęto, obowiązuje przepis art. XXXVI § 2 p. w. k. p. c., według którego „o wszczęciu sprawy decyduje dzień, w którym wpłynął do sądu pozew lub inne pismo, rozpoczynające postępowanie“.

Przepis art. LXXV p. w. p. e. nie stosuje się do wniosków o zabezpieczenie, zgłoszonych przed wyto czeniem powództwa o roszczenie, które ma być za- bezpieczone. Wnioski takie, o ile je zgłoszono przed 1 stycznia 1933, rozpoznać należy według przepisów dawniejszych, a o ile je zgłoszono po 1 stycznia 1933, według przepisów k. p. c.

Art. LXXVI.

Hipoteka za-
bezpieczająca
i łączna w b.
zakorze austr. w Cieszyźnie:

Na obszarze okręgów Sądów Apelacyjnych
w Krakowie i Lwowie oraz Sądu Okręgowego

1) wierzyciel, który przed wejściem w życie
prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym

uzyskał prawo zastawu w drodze egzekucji celem zabezpieczenia, zachowuje również po wejściu w życie tego prawa swoje pierwszeństwo zaspokojenia;

2) przepisów art. 297 prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym¹⁾ nie stosuje się w przypadku, gdy wpisy następujące po hipotece łącznej powstały przed wejściem w życie tego prawa; w przypadku tym przy podziale ceny uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości, obciążonych hipoteką łączną, należy postąpić według przepisów § 222 ustawy z dnia 27 maja 1896 r. o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym.

Postanowienie art. LXXVI, l. 1 odnosi się do praw zastawu, uzyskanych w drodze egzekucji zabezpieczającej zarówno na ruchomościach, jak i nieruchomościach.

Nabycie prawa zastawu na nieruchomości, mającej urzędzoną hipotekę, następuje w myśl § 4 austr. ust. hip. dopiero przez wpis tego prawa w księgę gruntowej, a nie przez samo dozwole nie egzekucji zabezpieczającej zapomocą ustanowienia prawa zastawu. Dla oceny kwestji, kiedy prawo zastawu nabyto, nie jest jednak miarodajną chwila, w której wpis faktycznie uskutecz niono, lecz (w myśl §§ 29 i 93 ust. hip.) chwila, w której do sądu księgi gruntowej wpłynęło podanie o dozwole nie egzekucji zabezpieczającej przez ustanowienie prawa zastawu, względnie wezwanie innego sądu o wpis dozwolonego przezeń prawa zastawu.

---

¹⁾ Art. 804 jednolitego tekstu k. p. c.

Z przepisu art. LXXVI, l. 1 p. w. p. e. zdawałoby się wynikać a contrario, że prawo zastawu, uzyskane w drodze egzekucji zabezpieczającej po 1 stycznia 1933, nie daje wierzycielowi pierwszeństwa zaspokojenia. Byłoby to jednak sprzeczne z przepisem art. LXXV p. w. p. e., według którego do wniosków o zabezpieczenie w sprawach, wszczętych przed 1 stycznia 1933, stosuje się dawniejsze przepisy także w przypadku zgłoszenia takich wniosków po 1 stycznia 1933. Te dawniejsze przepisy nadają bowiem pierwszeństwo zaspokojenia wierzytelnościom, dla których uzyskano prawo zastawu w drodze egzekucji zabezpieczającej.

Przepis art. LXXVI, l. 2 p. w. p. e. ma zastosowanie bez względu na to, kiedy (przed, czy po 1 stycznia 1933) wszczęto egzekucję i według jakich przepisów (dawnych, czy nowych) ją przeprowadzono. Decyduje wyłącznie okoliczność, że najbliższy wpis, następujący po hipotece łącznej, powstał (względnie podanie o taki wpis lub wezwanie innego sądu o jego wykonanie wpłynęło do sądu hipotecznego) przed 1 stycznia 1933.

§ 222 austr. ord. egz.

Wierzytelności, dla których ustanowiono hipotekę łączną, należy zaspokoić z masy rozdziałowej przez wypłacenie gotówki (§§ 216 i 217).

Jeżeli wszystkie nieruchomości, odpowiadające niepodzielnie za taką wierzytelność, zostają sprzedane na licytacji, natenczas poszczególne masy rozdziałowe przyczyniają się do zapłacenia tej wierzytelności częściowymi kwotami, pozostającymi w takim stosunku do tej wierzytelności wraz z jej należnościami ubocznymi, jaki odpowiada stosunkowi reszty masy rozdziałowej każdej z owych nieruchomości, pozostałej po wyrównaniu roszczeń poprzedzających tę wierzytelność, do sumy wszystkich tych reszt.

Jeżeli wierzyciel żądał zaspokojenia w innym stosunku, następujący po nim uprawnieni, którzy z tej przyczyny mniej otrzymują, aniżeliby otrzymali, gdyby wierzyciel zgodnie z przepisem ustępu 2 otrzymał zaspokojenie ze wszystkich nieruchomości, mogą żądać, aby każda z poszczególnych mas rozdzielowych zwróciła taką kwotę, jaka z podziału w ustępie 2 przewidzianego przypadku z niej na wierzycielność niepodzielnie ciężająca, a jaka jest potrzebna na wyrównanie powstałego dla nich ubytku.

Jeżeli nie wszystkie nieruchomości łącznie obciążone ulegają licytacyjnej sprzedaży, natenczas za podstawę obliczenia należącego się późniejszym uprawnionym roszczenia zwrotnego zamiast resztujących kwot poszczególnych mas rozdzielowych przyjmuje się podatkową wartość szacunkową wszystkich niepodzielnie obciążonych nieruchomości. Bliższe postanowienia o oznaczeniu wartości szacunkowej według podatków będą wydane w drodze rozporządzenia. W tym wypadku należy roszczenia zwrotne późniejszych uprawnionych wpisać dla nich w stanie biernym nieruchomości nie podzielnie odpowiadających, które nie uległy sprzedaży, z pierwszeństwem, jakie służy całkowicie lub częściowo umorzonej i równocześnie wykreślić się mającej wierzycielności zaspokojonego wierzyciela łącznej hipoteki. Sąd zarządzi ten wpis na wniosek.

Niema roszczenia zwrotnego, jeżeli hipoteki łączne odpowiadają tylko na wypadek niezyskania zapłaty od dłużnika głównego, bo istnieje ono tylko wtedy, jeżeli wszystkie hipoteki łączne obowiązane są przyczynić się do zaspokojenia wierzyciela, a on szuka niestosunkowego zaspokojenia tylko z jednej lub kilku.

Przepis § 222 ord. egz. nie stosuje się, jeżeli wierzycielność ciąży łącznie na jednej nieruchomości i na wierzycielności, ciężającej na innej nieruchomości, albo jeżeli podatki, mające ustawowe pierwszeństwo na jednej nieruchomości, mają równocześnie zainstabulowane prawo zastawu na drugiej nieruchomości.

Prawo regresu po myśli § 222, ust. 4 ord. egz. nie przysługuje późniejszym wierzycielom hipotecznym wtenczas, jeżeli z poprzedzającej łącznie ciężającej wie-

rzytelności, z licytacyjnej ceny kupna sprzedanej realności przekazano jedynie odsetki i koszty, bo warunkiem wpisu roszczenia zwrotnego jest conajmniej częściowe wykreślenie hipoteki łącznej.

Podany w myśl uchwały działowej wniosek późniejszego wierzyciela hipotecznego o wpis przysługującego mu po myśli § 222, ust. 4 ord. egz. roszczenia zwrotnego na niezlicytowanej, a odpowiadającej sposobem łącznej hipoteki za spłaconą wierzytelność nieruchomości, nie może być uwzględniony, jeżeli ta wierzytelność w międzyczasie na podstawie deklaracji ekstabulacyjnej wierzyciela z łącznej hipoteki została wykreślona.

Zastosowanie § 222, ust. 4 ord. egz. nie następuje z urzędu, lecz tylko na wniosek uprawnionego.

Ponieważ równocześnie z wpisem roszczenia o zwrot ma nastąpić wykreślenie hipoteki łącznej, przeto w razie istnienia więcej uprawnionych do zwrotu mają oni o wpis roszczeń o zwrot prosić równocześnie, a jeżeli prosi tylko jeden, to jest on legitymowany do wniosku o taki wpis także dla innych uprawnionych do zwrotu.

Jeśli nie wszystkie łącznie odpowiadające nieruchomości są w licytacji, przyjmuje się za podstawę obliczenia roszczenia zwrotnego całe wartości podatkowe wszystkich tych nieruchomości, a więc także nieruchomości sprzedanej.

Przy obliczaniu roszczenia zwrotnego należy z urzędu uwzględnić wierzytelności, wyprzedzające wierzyciela podnoszącego roszczenie, choćby odnośni wierzyciele roszczeń zwrotnych nie podnieśli.

Do dozwoleń wpisu roszczenia zwrotnego właściwym jest sąd egzekucyjny.

Przeciw wpisaniu po myśli § 222, ust. 4 ord. egz. na niesprzedanej lecz łącznie obciążonej nierucho-

mości roszczeniu zwrotnemu późniejszego wierzyciela hipotecznego może właściciel nieruchomości podnieść wszelkie zarzuty, które przysługiwały zobowiązanemu przeciw temu wierzycielowi hipotecznemu co do wierzytelności, jako też i te, które przysługiwały przeciw wierzytelności łącznie zabezpieczonej.

Jeżeli przy rozdziale ceny kupna nieruchomości obciążonej hipoteką łączną koliduje wpisane już roszczenie zwrotne z wierzytelnością częściowo poprzednio z hipoteki łącznej umorzoną, to reszta wierzytelności pierwotnie intabulowanej i częściowo już umorzonej ma pierwszeństwo przed roszczeniem zwrotnem.

Zmiany w ustawie o opłatach stempłowych.

Art. LXXVII.

W ustawie z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stempłowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413) wprowadza się następujące zmiany: Zmiany ustawy stempłowej.

1) Nagłówkowi przed art. 30 nadaje się brzmienie:

„D. Współdział sądów i komorników“.

2) W art. 30 punkcie 1) zdaniu pierwszemu (przed średnikiem) nadaje się brzmienie:

„1) od postanowień sądu o przybiciu na rzecz licytanta lub nadlicytanta“.

3) W art. 30 ustęp przedostatni skreśla się, ustępowi zaś ostatniemu nadaje się brzmienie:

„Od pisma, stwierdzającego sprzedaż, dokonaną przez komornika, lub przyznanie wierzycielowi na własność nieruchomości, z których egzekucja jest prowadzona, wymierza opłatę komornik“.

4) W art. 31 ustępie trzecim wyrazy: „sądowy organ wykonawczy“ zastępuje się wyrazem: „komornik“, a wyrazy: „ten organ“ zastępuje się wyrazem: „komornik“.

5) W art. 31 ustępie piątym wyrazy: „sądowemu organowi wykonawczemu“ zastępuje się wyrazem: „komornikowi“.

6) W art. 52 punkcie 3) wyrazy: „lub zostaje sprzedana z wolnej ręki“ zastępuje się wyrazami: „lub nadlicytanta“.

7) W art. 52 punkcie 4) wyrazy: „wymienione w § 367 austriackiej ordynacji egzekucyjnej, w § 894 niemieckiej procedury cywilnej“ zastępuje się wyrazami: „w art. XLV przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 93, poz. 804) oraz w art. LIV tych przepisów, o ile wymienia art. XLV“.

8) W art. 57 ustępowi pierwszemu nadaje się brzmienie następujące:

„Jeżeli w przypadku nadlicytacji przybicie ostateczne zostało udzielone licytantowi, który uzyskał przybicie, to za świadczenie wzajemne (art. 7) uważa się kwotę, do której cenę pierwotną podwyższono (cena zwiększona)“.

9) W art. 59 ustępom trzeciemu i czwartemu nadaje się brzmienie:

„Przepisy prawne o skutkach nieuiszczenia ceny nabycia nieruchomości, ustalonej przy licytacji bądź nadlicytacji lub w przypadku objęcia na własność przez wierzyciela nieruchomości, bę-

dącej przedmiotem licytacji, stosuje się również w razie nieuiszczenia w przepisany terminie opłaty stempłowej, przewidzianej w punkcie 2) bądź 3) art. 52.

W razie stwierdzenia, że przysądzenie własności nie nastąpiło na rzecz osoby, obowiązanej w myśl art. 15 punktu 2 do uiszczenia opłaty stempłowej, przewidzianej w punkcie 2 bądź 3 art. 52, izba skarbowa zarządzi zwrot opłaty lub uchyli jej wymiar; stosuje się przytem art. 49^a.

10) Art. 60 nadaje się brzmienie:

„Opłatę od wyroku sądu polubownego (art. 52 punkt 5) należy uiścić w ciągu miesiąca od wydania wyroku. Jeżeli jednak przed upływem tego terminu wniesiono skargę o uchylenie wyroku, termin płatności odracza się do upływu trzech tygodni od daty uprawomocnienia się wyroku, oddalającego skargę o uchylenie. W razie zawieszenia postępowania należy uiścić opłatę w ciągu 4 miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu, jeżeli przed upływem tego terminu ani nie zapadło postanowienie o podjęciu dalszego postępowania, ani nie został złożony wniosek o podjęcie postępowania. Celem uiszczenia opłaty mają osoby obowiązane do jej uiszczenia (art. 15 punkt 2) przedstawić urzędowi skarbowemu oryginał lub odpis wyroku (art. 23 punkt b) i art. 24 punkt b). Postanowienie o wykonalności wyroku sądu polubownego może być wydane tylko w razie dostarczenia sądowi dowodu uiszczenia opłaty stempłowej w kwocie, wymierzonej przez urząd skarbo-

wy, albo zezwolenia na odroczenie terminu płatności (art. 177)“.

11) W art. 63 wyrazy: „w § 894 niemieckiej procedury cywilnej“ zastępuje się wyrazami: „w art. LIV przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym — Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 93, poz. 804 (o ile wymienia art. XLV)“.

12) W art. 66 punktowi 3 nadaje się brzmienie:

„że w toku postępowania egzekucyjnego rzecz ruchoma, będąca własnością dłużnika, przechodzi na własność wierzyciela albo zostaje sprzedana z wolnej ręki lub drogą nadlicytacji;“

13) W art. 71 trzem ostatnim ustępom nadaje się brzmienie:

„Opłatę od sprzedaży ruchomości drogą licytacji, dokonanej przez komornika lub przez urząd administracyjny, wymierza komornik (art. 30 ustęp ostatni), bądź urząd administracyjny, który licytacji dokonał. Opłatę taką, jak również opłatę od pisma, stwierdzającego, że rzecz ruchoma została sprzedana z wolnej ręki (art. 66 punkt 3), należy uiszczyć niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży do rąk organu urzędowego, dokonywającego sprzedaży. Minister Skarbu może zarządzić uiszczanie opłat powyższych zapomocą znaczków stemplowych.

W razie nieuiszczenia opłaty od sprzedaży licytacyjnej lub opłaty od sprzedaży z wolnej ręki uważa się sprzedaż za niedoszłą do skutku.

Oświadczenie wierzyciela, że chce przejąć na własność ruchomości, z których jest prowadzona egzekucja, będzie uwzględnione tylko wtedy, gdy wierzyciel jednocześnie z wnioskiem złoży (oprócz całej ceny) kwotę, należną tytułem opłaty stemplowej, przewidzianej w punkcie 3) art. 66. Do opłaty, należnej w myśl punktu 2) lub 3) art. 66 w przypadku egzekucji ze statku, wpisanego do polskiego rejestru statków lub ze statku zagranicznego, odpowiadającego warunkom, pod którymi statek polski podlega wciągnięciu do rejestru, stosuje się zasady, podane w art. 57 i 59^a.

Przepisy końcowe.

Art. LXXVIII.

§ 1. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Przepisy
wykonawcze.

§ 2. Gdyby do czasu wejścia w życie prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym i przepisów niniejszych nie zostały wydane przewidziane w nich rozporządzenia, stosować należy odpowiednio przepisy dotychczasowe.

§ 3. Upoważnia się Ministra Sprawiedliwości do włączenia tekstu prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym do kodeksu postępowania cywilnego, do wydania jednolitego tekstu kodeksu postępowania cywilnego z nowym podziałem na części, księgi i tytuły i nową numeracją artykułów, z uwzględnieniem zmian, wynikających z przepisów, wydanych do dnia ogłoszenia jednolitego tekstu, oraz do dokonania w tekście takich

zmian redakcyjnych, jakie okażą się konieczne wskutek włączenia prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Przewidziane w art. LXXVIII, § 3 włączenie tekstu prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym do kodeksu postępowania cywilnego dokonane zostało obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z 1 grudnia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 112, poz. 934.

Art. LXXIX.

Data wejścia
w życie.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r.

**OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia 1 grudnia 1932 r.**

**W SPRAWIE OGŁOSZENIA JEDNOLITEGO TEKSTU
KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO.
Dz. U. R. P. Nr. 112, poz. 934.**

Na podstawie art. LXXVIII § 3 Przepisów wprowadzających prawo o sądownym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 93, poz. 804) ogłaszam jednolity tekst Kodeksu Postępowania Cywilnego, powstały z włączenia prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 803) do kodeksu postępowania cywilnego z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 651), z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 802), z nowym podziałem na części oraz nową numeracją artykułów po dokonaniu odpowiednich zmian redakcyjnych, wywołanych połączeniem tekstów.

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

CZĘŚĆ DRUGA.

Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające.

Część druga kodeksu postępowania cywilnego, obejmująca w art. 508—862 przepisy o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, rozpada się na dwie księgi, z których pierwsza w art. 508—836 zajmuje się właściwym postępowaniem egzekucyjnym, druga zaś w art. 837—862 postępowaniem, mającym na celu zabezpieczenie roszczeń. Księga I dzieli się dalej na dwa tytuły; z tych pierwszy, obejmujący art. 508—579, zawiera ogólne przepisy o postępowaniu, drugi, obejmujący art. 580—836, podaje szczegółowe przepisy o egzekucji. Tytuł pierwszy rozpada się dalej na pięć rozdziałów, zaś tytuł drugi na trzy działy, z których pierwszy (art. 580—811), traktujący o egzekucji należności pieniężnych, omawia w pierwszych ośmiu rozdziałach poszczególne rodzaje egzekucji w zależności od tego, do jakiego

majątku egzekucja zostaje zwrócona, w dziewiątym zaś sposób podziału sumy, uzyskanej z egzekucji, drugi (art. 812—831) normuje egzekucję roszczeń niepieniężnych, zaś trzeci (art. 832—836) egzekucję celem zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze publicznej sprzedaży. Księga II dzieli się tylko na trzy rozdziały, z których pierwszy (art. 837—850) zawiera ogólne przepisy o zabezpieczeniach, drugi (art. 851—858) przepisy o zabezpieczeniu roszczeń pieniężnych, trzeci (art. 859—862) przepisy o zabezpieczeniu roszczeń niepieniężnych.

Nadmienić należy, że tekst pierwotny prawa o sądownem postępowaniu egzekucyjnym, ogłoszonego jako rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 w dzienniku ustaw Nr. 93 pod poz. 803, nie zawierał podziału na księgi, lecz tylko na tytuły, z których pierwszy obejmował „Przepisy ogólne“ (art. 1—72), drugi „Przepisy szczegółowe o egzekucji“ (art. 73—329), trzeci „Przepisy o zabezpieczeniach“ (art. 330—355). W tekście jednolitym k. p. c. ujęto przepisy tytułów pierwszego i drugiego w osobną księgę I, zaś przepisy pierwotnego tytułu trzeciego oznaczono jako osobną księgę II.

KSIĘGA I.

Postępowanie egzekucyjne.

TYTUŁ PIERWSZY.

Przepisy ogólne.

Rozdział I.

O własności w sprawach egzekucyjnych i o postępowaniu w ogólności.

Rozdział I tytułu pierwszego księgi I części drugiej k. p. c., obejmujący art. 508—525, normuje w naj-

ogólniejszym zarysie właściwość oraz postępowanie w sprawach egzekucyjnych, przyczem przepisy jego, jak to z obecnego układu ustawy wynika, stosują się tylko do właściwej egzekucji.

Egzekucją są te wszystkie czynności władzy państwowej, których celem jest przywrócenie w drodze zastosowania odpowiedniego przymusu zgodności między stanem, wymaganym przez prawo, stwierdzonym bądź w orzeczeniu sądowym, bądź w orzeczeniu innej władzy, bądź wreszcie w akcie prawnym, zrównanym pod tym względem z orzeczeniami, a stanem faktycznie istniejącym.

Roszczeniem egzekucyjnym jest możność domagania się od państwa wśród określonych ustawą warunków, aby państwo wywarło na przeciwnika przymus celem zaspokojenia należnego jednostce świadczenia. W każdym takim roszczeniu występują trzy podmioty, a mianowicie: 1) jednostka, na rzecz której ma być wymuszone świadczenie i która daje inicjatywę do wdrożenia i przeprowadzenia egzekucji — nazywa ją k. p. c. wierzycielem albo wierzycielem egzekwującym, 2) jednostka, na której ma być wywarty przymus w celu wydobycia należnego wierzycielowi świadczenia — nazwano ją w k. p. c. dłużnikiem — i 3) państwo, które przez właściwe organy ma wymusić na dłużniku świadczenie dla wierzyciela. Określeniem tych właśnie organów zajmuje się art. 508, stanowiąc, że są nimi sądy grodzkie i komornicy. Wyjątkowo, gdy działalność tych organów, względnie stojące im do dyspozycji środki nie wystarczyłyby do przywrócenia naruszonego porządku prawnego, przewidziane jest wkroczenie policji i wojska (art. 515).

Ponieważ do wykonywania czynności egzekucyjnych powołane zostały dwa rodzaje organów władzy państwowej, przeto należało rozgraniczyć ich kom-

petencję w tych sprawach. Czyni to art. 508 w ten sposób, że komornikom powierza wszystkie czynności egzekucyjne, sądom zaś tylko wyraźnie w ustawie wymienione, przyczem jednak sądy wykonują nadto z urzędu nadzór nad wszystkimi czynnościami komorników. Bliżej o kompetencji rzeczowej sądu i komornika p. objaśn. do art. 508. Tam też p. o właściwości miejscowej w sprawach egzekucyjnych.

Zarówno organy władzy państwowej, przeprowadzające egzekucję, jak i strony, biorące udział w postępowaniu egzekucyjnym, obowiązane są stosować się przytem do pewnych norm postępowania, wydanych już to w interesie publicznym, już to w interesie stron, a mianowicie w celu zapewnienia wierzycielowi korzystnego wyniku egzekucji z jednej strony, a uchronienia dłużnika od zupełnej ruiny i zbytecznych szykan z drugiej strony, już to wreszcie w interesie osób trzecich, które bezpośrednio w egzekucji udziału nie biorą, a których praw mimo to egzekucja dotyka lub dotykać może. Normy takie zawierają w ogólnym zarysie przepisy art. 509—525. Według nich postępowanie egzekucyjne ma być możliwie prostem i jak najmniej skrępowanem zbytecznemi formalnościami. Przyczyni się to do jego ułatwienia i przyspieszenia, a przez to, do zapewnienia mu pozytywnego rezultatu. Strony mogą więc komunikować się z sądem i komornikiem bądź ustnie, bądź na piśmie (art. 509), komornik może w miarę potrzeby zbierać materiał informacyjny nietylko od stron, ale także od urzędów i osób postronnych (art. 510), niewłaściwość organu, który wkroczył w konkretnej sprawie, nie powoduje jeszcze nieważności postępowania, lecz tylko odstąpienie sprawy właściwemu organowi przy utrzymaniu w mocy dokonanych przedtem czynności (art. 518) i t. d. Ochronę interesów stron i osób trzecich zapewnia możność zaskar-

żenia wszelkich czynności komornika (art. 512), a w niektórych wypadkach także postanowień sądu (art. 513) i służące tym osobom prawo dochodzenia w procesie zrzędzonych przez komornika szkód, przyczem za szkody te odpowiada solidarnie z komornikiem Skarb Państwa (art. 521). Specjalnie gdy chodzi o strony, daje im ustawa możność czuwania nad sprawą zapomocą prawa żądania od komornika za wiadomień o czynnościach egzekucyjnych (art. 511), prawa przeglądania aktów (art. 516) i t. d.

Jak wspomniano, rozdział I tytułu pierwszego księgi I części drugiej k. p. c. zawiera jedynie ogólne postanowienia o postępowaniu w sprawach egzekucyjnych. Przepisy szczególne w tej materji rozmieszczone są we właściwych miejscach. Gdzieby jedne i drugie nie wystarczyły, tam w myśl art. 525 wchodzi w zastosowanie analogicznie przepisy części pierwszej k. p. c., odnoszące się do postępowania procesowego.

Art. 508 (1).

§ 1. Sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów grodzkich i urzędujących przy tych sądach komorników.

§ 2. Czynności egzekucyjne pełnią komornicy z wyjątkiem tych czynności, które są przekazane sądowi.

§ 3. W sprawach, przekazanych sądowi, komornik jest organem wykonawczym, spełniającym polecenia sądu.

§ 4. Sąd może z urzędu wydawać komornikowi zarządzenia, zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji, oraz usuwać spostrżone uchybienia.

Właściwość
rzeczowa
w sprawach
egzekucyj-
nych.

Pytanie, czy postępowanie egzekucyjne należy powierzyć sądom czy komornikom, rozstrzygnięte jest już w art. 263 § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych, który do pełnienia czynności egzekucyjnych powołuje komorników. Można jednak powiedzieć, że przepis ten nie stoi na przeszkodzie innemu unormowaniu i że późniejszym przepisem można uchylić przepis wcześniejszy, jeżeli za odmiennem unormowaniem danego zagadnienia przemawiają poważne argumenty. Podkomisja prawa egzekucyjnego nie ograniczyła się też do prostego zastosowania przepisu art. 263 § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych, lecz rozważyła to zagadnienie z punktu jego materialnej słuszności i stosowności.

Działalność w sprawach egzekucyjnych obejmuje, obok czynności wykonawczych (opisanie ruchomości, doręczanie zawiadomien o zajęciu, przeprowadzanie licytacji i t. d.), także czynności kierowania postępowaniem i rozstrzygania wniosków (np. wniosków o rozpoczęcie egzekucji, o zawieszenie lub umorzenie postępowania i innych). Rozstrzygnięcie pytania, czy czynności tej drugiej grupy można powierzyć komornikowi, zależy od tego, jaki zakres wiadomości i jakie przygotowanie jest konieczne dla spełnienia tych czynności. Tu od razu wysuwa się znaczna różnica między działalnością w sprawach spornych i w sprawach egzekucyjnych. Dla należytego spełnienia czynności egzekucyjnych wystarcza dokładna znajomość prawa egzekucyjnego, prawa hipotecznego i pewnych działów prawa cywilnego, gdyż zagadnienia prawa handlowego, wekslowego lub innych dziedzin prawa prywatnego i publicznego nie komplikują postępowania egzekucyjnego tak, jak to często obserwujemy w postępowaniu spornym. Stąd wysnuć musimy wniosek, że od sędziego wymagać należy dokładnego opanowania całokształtu obowiązującego prawa i gruntownych wiadomości teoretycznych, co można osiągnąć tylko przez wykształcenie uniwersyteckie, natomiast od komorników takiego wykształcenia wymagać nie należy, gdyż w zakresie, jaki jest potrzebny komornikom, można zdobyć dokładne i sumienne wiadomości nawet bez studjum uniwersyteckiego. Wobec tej wybitnej różnicy w zakresie wiadomości, jakimi rozporządzać musi sędzia i komornik, leży w interesie należytego ustroju sądów oddanie komornikom całego postępowania egzekucyjnego. Powoływanie do tych czynności sędziów byłoby obciążeniem ich działalnością, którą można bez obawy powierzyć organom, nie posiadającym wykształcenia uni-

wersyteckiego. Licząc się z różnicą w wykształceniu, projekt odejmuje komornikom te czynności, które mogą wymagać opanowania całokształtu obowiązującego prawa i dlatego sądowi oddane jest w całości wydawanie klauzul wykonalności, podział sumy uzyskanej z egzekucji, dalej egzekucja roszczeń o wykonanie osobistej czynności i t. d., a prócz tego także cały szereg czynności szczegółowych w egzekucji z ruchomości, z nieruchomości, z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych zastrzeżony jest właściwości sądu.

W toku obrad podkomisji prawa egzekucyjnego podnoszono nazewnątrz obok wątpliwości co do naukowego przygotowania komorników także zapatrywanie, że oddanie spraw egzekucyjnych komornikom kłóci się z art. 2 Konstytucji, który wszystkie sprawy wymiaru sprawiedliwości powierza sądom. Podkomisja nie podzieliła tego zapatrywania. Wymiar sprawiedliwości — to odmierzenie tego, co się należy jednej stronie wobec drugiej, a więc tylko orzecznictwo w sprawach spornych. Stopniowa ewolucja doprowadziła do oddania sądom innych jeszcze spraw, jako to postępowania egzekucyjnego, niespornego i upadłościowego, z istoty jednak wymiaru sprawiedliwości to, samo przez się, nie wynika. W zakresie spraw niespornych znajdujemy cały szereg takich, które w jednych państwach oddane są sądom, w innych władzom administracyjnym, jak np. sproślowanie ksiąg stanu cywilnego, a co do egzekucji, ustawodawstwo szwajcarskie, powołujące do spraw egzekucyjnych i upadłościowych osobne urzędy, pozwala, aby te urzędy w różnych kantonach były zorganizowane bądź jako urzędy sądowe, bądź jako urzędy administracyjne. Ponadto, w przeważającej ilości państw europejskich sprawy egzekucyjne powierzone są komornikom, co dowodzi zgodności opinii teorii i ustawodawstw pozytywnych w zapatrywaniu, że postępowanie egzekucyjne — z samej swej istoty — nie jest sprawą wymiaru sprawiedliwości. (Uz. og. 7).

Art. 508 normuje w najogólniejszym zarysie właściwość rzeczową w sprawach egzekucyjnych. Według zasad w nim wypowiedzianych kompetencja w sprawach egzekucyjnych należy łącznie do sądów grodzkich i urzędujących przy tych sądach komorników. Podział kompetencji między te dwa rodzaje organów unormowany jest w ten sposób, że zasadniczo pełnienie wszelkich czynności egzekucyjnych

należy do komorników, sądy zaś powołane są do załatwiania tylko tych czynności, które im w ustawie wyraźnie są przekazane. Stąd zarzut, że pewna czynność egzekucyjna nie należy do zakresu działania komornika, lecz do sądu, może być oparty tylko na wyraźnym przepisie ustawowym.

Podział kompetencji między sądy grodzkie i komorników, oparty na zasadzie, że właściwość komornika jest regułą, a właściwość sądu wyjątkiem, nie został w kodeksie postępowania cywilnego przeprowadzony ściśle w tem znaczeniu, iżby sąd nie mógł się mieszać do spraw, przypadających komornikowi i naodwrot iżby sprawy przekazane sądowi nie wkraçały w zakres czynności komornika. Z jednej strony bowiem sąd, jako powołany do rozstrzygania skarg na czynności komornika (art. 512), ma obowiązek czuwać nad prawidłowym biegiem także tych spraw, które należą do kompetencji komornika, z drugiej zaś strony komornik obowiązany jest spełniać w charakterze organu wykonawczego wszelkie polecenia sądu, także w sprawach, przekazanych wyraźnie sądowi. Nadzór sądu nad czynnościami komornika w sprawach do jego kompetencji przekazanych nie ogranicza się zresztą do samego rozstrzygania skarg na czynności komornika. Sąd obowiązany jest bowiem z urzędu, nawet bez wezwania stron poddać postępowanie komornika swej kontroli. O tem, że nadzór ten i kontrola według intencji ustawodawcy powinna sięgać możliwie jak najdalej, świadczy uchwalona przy trzecim czytaniu projektu przez odnośną podkomisję przygotowawczą Komisji Kodyfikacyjnej rezolucja o następującem brzmieniu: „Stojąc na stanowisku, że należyte spełnianie funkcij egzekucyjnych w zakresie egzekucji z nieruchomości i z praw, upodobnionych do nieruchomości,

wymaga gruntownego przygotowania prawniczego nie tylko w dziedzinie prawa egzekucyjnego, z natury już swej skomplikowanego, ale też i prawa hipotecznego, nie mniej i prawa oraz procesu cywilnego, Komisja Kodyfikacyjna zwraca uwagę Rządu i Izb Ustawodawczych, że w projekcie swojej ustawy o sądownym postępowaniu egzekucyjnym wyznaczyła komornikom szeroki zakres działania w tem przekonaniu, że dotychczasowe kwalifikacje komorników, a tem samem wymagania dla objęcia stanowiska komornika, będą znacznie podniesione i że będzie ustanowiony ścisły nadzór sądu nad komornikami“.

Z zastrzeżeniem podanej w art. 508 ogólnej zasady kompetencyjnej normuje k. p. c. w szeregu swych przepisów właściwość rzeczową w sprawach egzekucyjnych w następujący sposób:

A. Do kompetencji sądu należy:

1. orzekanie we wszelkich sporach, wyłaniających się w toku i z powodu egzekucji, jako to w sporach o umorzenie egzekucji (art. 566), o zwolnienie rzeczy od egzekucji (art. 567), o unieważnienie umów, dotyczących zajętych nieruchomości (art. 665) i t. p.;

2. rozstrzyganie skarg na czynności komornika (art. 512);

3. nadawanie tytułom egzekucyjnym klauzuli wykonalności (art. 529);

4. podział sumy, uzyskanej z egzekucji, bez względu na jej rodzaj za wyjątkiem wypadku niżej pod C, 1) wymienionego (art. 789—792);

5. w całości następujące rodzaje egzekucji:

a) egzekucja przez zarząd przymusowy nieruchomości (art. 759—762, 768, 770, 771, 773, 777—780, 783, 786) za wyjątkiem czynności ściśle wykonawczych, jak wprowadzenie zarządcy przymusowego w zarząd

(art. 775), wezwania odnośnych osób do uiszczania zarządcy dochodów z nieruchomości (art. 776), które to czynności należą do komornika,

b) egzekucja, mająca na celu wymuszenie na dłużniku pewnej czynności lub zaniechania. bez względu na to, czy chodzi o czynność, którą może spełnić za dłużnika inna osoba, czy też o czynność, której kto inny spełnić nie może (art. 818—820), za wyjątkiem jednak samego wykonania przymusu osobistego, które należy do komornika (art. 820, 824),

c) egzekucja przez podział fizyczny rzeczy na obszarze b. zaboru austriackiego (art. XLVII p. w. p. e.);

6. w każdej egzekucji, prowadzonej przez komornika, następujące czynności: rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów egzekucyjnych (art. 523), rozstrzygnięcie o wydaniu złożonego w postępowaniu egzekucyjnym zabezpieczenia (art. 546, § 2), zarządzenie umieszczenia na procent sum, złożonych w postępowaniu egzekucyjnym (art. 547, § 2), ustanawianie kuratora dla dłużnika nie mającego zastępcy ustawowego lub nieznanego z miejsca pobytu (art. 556, § 2), jako też dla dłużnika zmarłego (art. 557, § 2), zawieszenie postępowania egzekucyjnego w razie skargi na czynności komornika lub zażalenia na postanowienie sądu (art. 559), nakładanie na biegłych grzywien za niespełnienie ich obowiązku (art. XI p. w. p. e.);

7. w następujących rodzajach egzekucji następujące czynności:

a) w egzekucji z ruchomości: nakładanie grzywien na dłużnika za odmowę wyjaśnień komornikowi (art. 584), zarządzenie wydania wierzycielowi pieniędzy, złożonych przez komornika do depozytu sądowego (art. 597, § 2), nakładanie grzywien na licytacyjnych nabywców z powodu niezłożenia w termi-

nie ceny kupna (art. 612, § 2), przeprowadzenie postępowania w celu wyjawienia majątku pod przysięgą (art. 621—628, 816),

b) w egzekucji z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych: nakładanie grzywien na poddłużnika z powodu niezłożenia oświadczenia co do zajętej wierzytelności (art. 636), ustanawianie kuratora dla ściągnięcia zajętej wierzytelności (art. 640, § 2), polecenie odbioru od dłużnika przedmiotu świadczenia wzajemnego wobec poddłużnika (art. 650), ustanawianie kuratora do wykonania praw dłużnika z tytułu zajętej wierzytelności lub prawa majątkowego (art. 651), nakazanie zarządu przymusowego lub sprzedaży zajętych praw (art. 652, § 1),

c) w egzekucji z nieruchomości: połączenie egzekucyj z kilku nieruchomości, leżących w okręgach różnych sądów grodzkich (art. 658, § 2), ustanawianie kuratora dla osób interesowanych, którym nie można doręczać (art. 660), odjęcie dłużnikowi zarządu zajętej nieruchomości i ustanowienie zarządcy (art. 663, § 2), zezwolenie na licytację wydzielonych części nieruchomości (art. 669), rozstrzyganie zarzutów przeciw opisowi i oszacowaniu (art. 675), zarządzenie odbycia licytacji w innym sądzie (art. 676, § 2), zarządzenie licytacji w miejscowości, gdzie nieruchomość leży (art. 677), badanie aktów egzekucyjnych przed terminem licytacji (art. 684), stwierdzenie zgody wierzyciela na zaliczenie przez nabywcę jego wierzytelności na poczet ceny licytacyjnej (art. 691, § 1), zarządzenie spieniężenia utraconej rękojmi nabywcy, złożonej w papierach wartościowych lub książeczkach wkładowych (art. 692, § 3), uchylenie przybicia z powodu niewykonania warunków licytacyjnych (art. 692, § 4), podział utraconej rękojmi (art. 693), oznaczenie ubytku

wartości zlicytowanej nieruchomości (art. 694), ustalenie warunków licytacyjnych odmiennych od ustawowych (art. 697, § 1 i art. XXXVII p. w. p. e.), nadzór nad przeprowadzeniem licytacji (art. 698), rozpoznanie wniosku o przejęcie nieruchomości (art. 710, § 2), rozstrzyganie zarzutów z powodu czynności komornika w toku licytacji (art. 712), postanowienie co do przybicia nieruchomości (art. 713), ustanawianie zarządcy nieruchomości zlicytowanej (art. 714, § 3 i art. 718), sprawdzanie rachunków z zarządu nabywcy, któremu nie przysądcono nieruchomości i orzekanie o zwrocie sumy, złożonej przez takiego nabywcę (art. 719), przeprowadzenie nadlicytacji nieruchomości (art. 725, 726), przysądzenie własności nieruchomości (art. 728),

d) w egzekucji z własności górniczej czynności wyżej pod 7 c) wymienione (art. 730), a nadto w razie sprzedaży pola górniczego z powodu odebrania własności górniczej albo zrzeczenia się także wydanie postanowienia o wystawieniu pola górniczego na sprzedaż (art. XII, § 2 p. w. p. e.),

e) w egzekucji z kolei żelaznych czynności wyżej pod 7 c) wymienione (art. 734), a nadto ustalenie oszacowania kolei (art. 736, § 2),

f) w egzekucji ze statków zarejestrowanych czynności wyżej pod 7 c) wymienione (art. 741), zaś w egzekucji ze statków niezarejestrowanych czynności wyżej pod 7 a) wymienione (art. 755),

g) w egzekucji z prawa zabudowy czynności wyżej pod 7 c) wymienione (art. 757),

h) w egzekucji, skierowanej ku odebraniu rzeczy nieruchomych, zarządzenie sprzedaży nieodebranych przez dłużnika rzeczy ruchomych, usuniętych z odebranej dłużnikowi nieruchomości (art. 817, § 3),

i) w egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości przez sprzedaż czynności wyżej pod 7 c) wymienione (art. 832, 835).

B. Do kompetencji kierownika sądu jako takiego należy: żądanie pomocy wojska na wezwanie komornika (art. 515, § 2), podział czynności między komorników (art. 517, § 1), wyznaczenie dla poszczególnej sprawy komornika, któremu ona według podziału czynności nie podlega (art. 517, § 2), wydawanie zarządzeń w przedmiocie wyłączenia komornika (art. 519), zlecenie w razie przeszkody po stronie komornika czynności jego innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu (art. 520), zezwalanie na spełnianie czynności egzekucyjnych we święta i w porze nocnej (art. 549).

C. Do kompetencji komornika należy: a) egzekucja z ruchomości (art. 580) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 a) wymienionych, b) egzekucja z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych (art. 629, 630) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 b) wymienionych, c) egzekucja z nieruchomości (art. 653) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 c) wymienionych, d) egzekucja z własności górniczej (art. 653, 730) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 d) wymienionych, e) egzekucja z kolei żelaznych (art. 735) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 e) wymienionych, f) egzekucja ze statków (art. 742, 754) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 f) wymienionych, g) egzekucja z prawa zabudowy (art. 653, 757) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 g) wymienionych, h) egzekucja przez odebranie rzeczy ruchomych (art. 812), i) egzekucja przez odebranie rzeczy nieruchomości (art. 817) z wyjątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 h) wymienionych, j) egzekucja celem zniesienia współwłasności nieruchomości przez sprzedaż (art. 653, 832) z wy-

jątkiem czynności wyżej pod A, 6 i 7 i) wymienionych, k) w egzekucji przez zarząd przymusowy nieruchomości wprowadzenie zarządcy przymusowego w zarząd (art. 775) oraz wezwanie odnośnych osób o uiszczanie mu dochodów z nieruchomości (art. 776), l) podział sumy uzyskanej z egzekucji z ruchomości i niehipotekowanych wierzytelności, jeżeli suma ta wystarcza na zaspokojenie wierzycieli (art. 789, § 2), ł) wykonanie przymusu osobistego przeciw dłużnikowi na wezwanie sądu (art. 820, § 3 i art. 824).

Przepis art. 508 normuje wyłącznie kwestję właściwości rzeczowej w sprawach egzekucyjnych. Natomiast postanowienia, dotyczące właściwości miejscowej w tych sprawach, rozrzucone są w różnych miejscach. W szczególności normują właściwość miejscową następujące przepisy: 1) dla nadania klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym — art. 529, 2) dla egzekucji z ruchomości — art. 580, 3) dla egzekucji z wierzytelności pieniężnych i praw majątkowych — art. 629, 630, 4) dla pozwów dłużnika o umorzenie egzekucji — art. 566, 5) dla pozwów osób trzecich o zwolnienie rzeczy od egzekucji — art. 567, 6) dla egzekucji z nieruchomości — art. 653, 676, § 3, 7) dla nakładania grzywien na poddłużnika z powodu niezłożenia oświadczenia co do zajętej wierzytelności — art. 636, 8) dla połączenia egzekucyj z kilku nieruchomości, leżących w okręgach różnych sądów grodzkich — art. 658, § 2, 9) dla pozwów o unieważnienie umów, dotyczących zajętej nieruchomości — art. 665, 10) dla egzekucji z własności górniczej — art. 653, 730, 11) dla egzekucji z kolei żelaznych — art. 735, 12) dla egzekucji ze statków — art. 742, 754, 13) dla egzekucji z prawa zabudowy — art. 653, 757, 14) dla egzekucji przez zarząd przymusowy nieruchomości — art. 759, 15) dla egzekucji przez odebranie rzeczy ruchomych — art. 812, 16) dla egzekucji

przez odebranie rzeczy nieruchomości — art. 817, 17) dla egzekucji przez wymuszenie czynności lub zaniechań — art. 818, 18) dla egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości przez sprzedaż — art. 653, 832, 19) dla wystawienia na sprzedaż pola górniczego z powodu odebrania własności górniczej albo zrzeczenia się — art. XII p. w. p. e.

Odmiennym normom, niż właściwe sprawy egzekucyjne, poddane zostały ze względu na właściwość sprawy, w których chodzi o zabezpieczenie roszczeń w drodze zarządzeń tymczasowych. W szczególności według art. 841 właściwym do rozpoznawania wniosków o zarządzenia tymczasowe oraz do wydawania innych postanowień, pozostających w związku z wydaniem zarządzeń tymczasowych, jest zawsze sąd, atoli nie wyłącznie sąd grodzki, lecz zależnie od tego, czy chodzi o zabezpieczenie w toku procesu, czy też przed procesem, albo sąd procesowy, albo też sąd, który byłby właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji (bliżej p. o tem art. 841 i objaśn. do niego). Właściwości komornika w sprawach wykonania zarządzeń tymczasowych ustawa nie normuje odrębnie. Ponieważ jednak według art. 848 do wykonania zarządzeń tymczasowych stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym i ponieważ wykonanie ich odbywa się w zasadzie zapomocą tych samych czynności, co wykonanie egzekucji, przeto przepisy, normujące właściwość komornika przy wykonaniu egzekucji, należy stosować także przy wykonaniu zarządzeń tymczasowych.

Określona w art. 508 rzeczowa właściwość sądów grodzkich i komorników obejmuje sprawy, co do których w ogólności dopuszczalna jest egzekucja sądowa według przepisów k. p. c. Do spraw takich należą wszystkie te sprawy, w których egzekucję prowadzi się na podstawie jednego z tytułów egze-

kucyjnych, wymienionych w art. 527 i 528. Niektóre z tych spraw mogą być jednak na zasadzie art. VII i VIII p. w. p. e. przekazane do egzekucji władzom samorządowym.

Z przepisów §§ 2 i 3 art. 508 wynika, że w sprawach, nie przekazanych wyraźnie sądowi, jest komornik, z zastrzeżeniem wspomnianego wyżej nadzoru sądowego, organem zarówno rozstrzygającym, jak i wykonawczym. Do niego zatem w sprawach tych należy zarówno wydawanie wszelkich decyzji, jak i ich wykonanie. Na czynności natury rozstrzygającej komornika służy w tych wypadkach stronom skarga z art. 512 tak samo, jak na wszelkie jego czynności natury wykonawczej. Innych środków odwoławczych przeciw rozstrzygnięciom i zarządzeniom komornika ustawa bowiem nie przewiduje.

W sprawach, które w myśl wyraźnych przepisów przekazane zostały do kompetencji sądów, spełniać może komornik jedynie poszczególne czynności natury wykonawczej i to tylko na zlecenie właściwego sądu. Czynności, spełnione przezeń w takich sprawach bez zlecenia sądowego, byłyby pozbawione znaczenia, jako podjęte przez organ, nie powołany do ich dokonania. Nie jest atoli wykluczone dodatkowe zatwierdzenie przez sąd takiej czynności komornika, którą on przedsięwziął wprawdzie bez zlecenia sądowego, ale którą sąd miał prawo mu zlecić. Przez takie dodatkowe zatwierdzenie odnośna czynność staje się ważną tak, jak gdyby jej dokonano na skutek uprzedniego zlecenia sądu.

Co do formy, w jakiej komornik wydawać ma rozstrzygnięcia w powierzonych mu sprawach, nie zawiera ustawa żadnych przepisów. Należy wobec tego zastosować w tej mierze analogicznie art. 376 k. p. c., według którego stronom należy doręczać na piśmie wszelkie postanowienia wydane bez rozprawy oraz

te z wydanych na podstawie rozprawy, od których stronom służy zażalenie i których doręczenia strona żądała. Ponieważ zaś komornik rozstrzyga zawsze bez rozprawy, przeto jest on obowiązany doręczać stronom na piśmie wszelkie swoje rozstrzygnięcia.

Zarządzenia sądu, o których mowa w art. 508, § 4, wiążą komornika bez względu na to, czy chodzi o sprawy przekazane do jego kompetencji, czy też o sprawy, dla których właściwym jest sąd, a w których komornik spełnia tylko poszczególne czynności wykonawcze na zlecenie sądu. Na zarządzenia te nie służy komornikowi zażalenie w drodze instancji, natomiast może on się na nie żalić w drodze nadzoru służbowego.

Podstawę prawną instytucji komorników stanowią następujące postanowienia

Art. 263—265, 267 u. s. p.:

Art. 263. § 1. W sądach grodzkich urzędują komornicy do pełnienia czynności egzekucyjnych i innych, wskazanych w ustawach.

§ 2. W sądach są czynni woźni sądowi.

Art. 264. § 1. Sekretarzem sądowym lub prokuratorskim tudzież komornikiem może być mianowany każdy, kto odpowiada warunkom wymaganym dla objęcia urzędów państwowych, odbył służbę przygotowawczą i złożył przepisany egzamin.

§ 2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi szczególne warunki dopuszczenia do służby, poza warunkami ogólnymi, przewidzianymi w przepisach o państwowej służbie cywilnej, zakres egzaminu, skutki niezłożenia egzaminu w ciągu pewnego czasu po ukończeniu służby przygotowawczej, władze mianujące i tryb mianowania, wreszcie co do komorników — także ich prawa i obowiązki oraz odpowiedzialność dyscyplinarną.

§ 3. Od odbycia służby przygotowawczej i złożenia egzaminu wolni są aplikanci sądowi, którzy odbyli roczną aplikację.

§ 4. Aplikantowi sądowemu, mianowanemu sekretarzem sądowym lub prokuratorskim, wlicza się do okresu aplikacji czas służby na tych stanowiskach,

Art. 265. § 1. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi ustrój i zakres działania sekretarjatów sądowych, sekretarjatów prokuratorskich oraz innych urzędów administracji sądowej (rachuby, depozytów sądowych i t. d.), tudzież warunki szczególnie przyjęcia urzędników kancelaryjnych i innych funkcjonarjuszów, poza ogólnemi warunkami przewidzianemi w przepisach o państwowej służbie cywilnej.

§ 2. W wypadkach określonych ustawami sekretarze spełniają samoistnie niektóre czynności sędziowskie. Jeżeli strona nie poprzestaje na rozstrzygnięciu sekretarza, orzeknie sędzia lub sąd, do którego sekretarz należy. Przepis ten ma odpowiednie zastosowanie do sekretarzy prokuratorskich.

§ 3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi strój urzędowy lub odznaki urzędników, komorników i niższych funkcjonarjuszów sądowych tudzież prokuratorskich przy czynnościach urzędowych.

Art. 267. O ile ustawy inaczej nie stanowią, mają zastosowanie do sekretarzy, urzędników kancelaryjnych i innych funkcjonarjuszów sądowych oraz prokuratorskich, tudzież do komorników i woźnych sądowych, przepisy, dotyczące urzędników i niższych funkcjonarjuszów państwowych.

W ramach powyższych przepisów u. s. p. określa stanowisko służbowe komorników, ich prawa i obowiązki rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 1 grudnia 1932 o komornikach, Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 886 (p. dodatek III).

Biurowość w sprawach egzekucyjnych, o ile chodzi o sądy, normują przepisy §§ 64—70, 72—76, 79, 80, 84—92, 94, 95, 97—104 reg. cyw. (p. w dodatku I). Biurowość komorników ma być prowadzona według postanowień §§ 69—101 instrukcji dla komorników (p. w dodatku II). Poza tem do prowadzenia aktów w sprawach egzekucyjnych, zarówno w sądach jak i u komorników (p. § 87 instr. kom.), stosują się niżej podane przepisy

§§ 118—137, 194—213 reg. og.:

§ 118. Otrzymane w sekretarjacie pisma dołącza się do właściwych akt lub zeszytów, bądź zakłada się na skutek tych pism nowe akta, oraz wciąga do właściwego repertorium (rejestr, dziennika) i skorowidza,

Nowych akt nie zakłada się, jeżeli pismo po załatwieniu ma być zwrócone.

§ 119. Na każdym nadchodzącym piśmie kierownik sądu, przewodniczący wydziału lub właściwy sędzia wydaje krótką dekretację co do sposobu załatwienia. Jeżeli załatwienie nie leży wyłącznie w kompetencji sekretarza.

§ 120. Wszelkie pisma, które odnoszą się do tej samej sprawy, łączy się razem w porządku chronologicznym. Tworzą one akta.

§ 121. Każde akta powinny być umieszczone w oddzielnej okładce, oznaczonej sygnaturą stosownie do odpowiedniego repertorium (rejestr, dziennika).

Okładki poszczególnych kategorii spraw odróżniają się kolorem.

§ 122. Pisma, obejmujące zarządzenia ogólne i nie dotyczące poszczególnych spraw, łączy się razem w porządku chronologicznym w specjalne zeszyty.

§ 123. Sygnatura akt składa się z cyfrowego oznaczenia wydziału (oddziału, lub także sekcji), oznaczenia zapomocą odpowiedniej litery kategorii, do której sprawa należy, oznaczenia kolejnego numeru sprawy według repertorium (rejestr, dziennika) i roku założenia akt.

§ 124. Jedna okładka w sprawach cywilnych i karnych oraz dyscyplinarnych służy w ciągu całego toku postępowania we wszystkich instancjach, z wyjątkiem Sądu Najwyższego; wzór okładki załącza się.

§ 125. Zakończenie postępowania w każdej instancji zaznacza się wszyciem do akt grubej karty kolorowej według załączonego wzoru, na której sekretarz wypisuje u góry ilość kart, zawierających się w aktach danej instancji.

Na tejsze karcie kolorowej mieści się pismo sądu niższego do wyższego i odwrotnie, oznajmiające o celu lub przyczynie przesłania akt. W nawiasie oznacza się tę kartę akt, na których są wymienieni pełnomocnicy i obrońcy.

Karty kolorowej nie należy używać, gdy akta przesyła się z żądaniem udzielenia pomocy sądowej.

Na tejsze karcie kolorowej biuro podawcze sądu przyjmującego kładzie prezentatę wejścia.

Usprawiedliwienia, przewidziane w §§ 50 i 53, należy załączyć do karty kolorowej jako oddzielne pisma.

§ 126. Po ukończeniu postępowania w wyższej instancji (sąd apelacyjny, okręgowy), akta zwraca się pierwszej instancji.

W wyższej instancji pozostawia się tylko odpis wyroku bądź innego orzeczenia, którym postępowanie zakończono.

§ 127. W sprawach administracyjnych, rozstrzyganych instancyjnie, przepisy §§ 124 i 125 stosuje się w miarę możliwości.

§ 128. Każde akta powinny być zeszyte, a karty w aktach oraz dołączone do akt poszczególne pisma i dokumenty — ponumerowane.

§ 129. Wypisy, zaświadczenia, odpisy i t. p., wydawane na podstawie akt, należy oznaczać odpowiednią sygnaturą oraz datą wydania.

W nagłówkach pism, wysyłanych do urzędów, należy podawać przedmiot sprawy, to jest streszczenie pisma, zwłaszcza w pismach, dotyczących spraw objętych poprzednim pismem.

W odpowiedzi na pisma należy podawać datę i sygnaturę tych pism.

§ 130. Akta układa się w szafach rocznikami według kategorii spraw w kolejności numerów sygnatury.

W ten sam sposób układa się w zeszytach odpisy wyroków i innych orzeczeń, pozostawiane w instancjach wyższych.

W sprawach, zwróconych przez Sąd Najwyższy z orzeczeniem, odpis tego orzeczenia, nadesłany przez Sąd Najwyższy, dołącza się do odpisu odnośnego orzeczenia sądu odwoławczego.

§ 131. Do akt wszywa się na pierwszym miejscu kartę przeglądową, na której zapisuje się kolejno wszystkie pisma, dołączone do akt oraz niezbędne zapiski, stosownie do wymagań postępowania sądowego i przepisów regulaminowych.

§ 132. Jeżeli zawartość akt dojdzie do dwustu kart, należy założyć tom następny, zaznaczając to na okładkach.

Numerację akt w następnych tomach prowadzi się w dalszym ciągu.

Na okładce każdego tomu wypisuje się wszystkie sygnatury.

Na aktach, doręczanych sędziom lub urzędnikom do przygotowania lub sporządzenia orzeczeń, protokółów lub innych pism, wyciska się stempel według załączonego wzoru, w którym zaznacza się datę doręczenia i zwrotu akt.

§ 133. O wysłaniu akt do innego sądu (wydziału, oddziału) lub urzędu, oraz o ich zwrocie sekretarz czyni odpowiednią notatkę w odnośnym repertorium (rejestrze, dzienniku).

Przy przesyłaniu akt sądowych i ważniejszych dokumentów pocztą należy je nadawać jako przesyłki polecane.

§ 134. O wydaniu z akt dokumentów, wypisów, odpisów, zaświadczeń i tym podobnych pism należy w odpowiednim miejscu akt uczynić wzmiankę, pod którą odbiór kwituje osoba zainteresowana,

§ 135. Repertorja, rejestry, skorowidze i t. p. księgi biurowe, ustanowione przepisami ustawowemi lub regulaminowemi, prowadzi się według wzorów, ustalonych lub zatwierdzonych przez Ministra Sprawiedliwości.

Repertorja prowadzi się w księgach oprawnych z ponumerowaniem kartami, których liczbę zaświadcza przy założeniu kierownik sekretarjatu prezydjalnego.

To samo stosuje się do innych ksiąg, lecz tylko wówczas, gdy przepis szczególny tak stanowi; poza tem używać można w ciągu roku luźnych arkuszy, przechowywanych w tymczasowej okładce, które będą oprawione w jedną całość po upływie roku.

Na każdym tomie oraz okładce należy umieścić oznaczenie sądu oraz wydziału (oddziału), nazwę księgi tudzież rok kalendarzowy.

Jeżeli dany tom obejmuje okres kilkoletni, należy uwidocznić to na okładce.

Kierownik sądu może, w miarę potrzeby, wprowadzić dodatkowe księgi pomocnicze i skorowidze.

§ 136. Księgi biurowe prowadzi się rocznie z numeracją od początku roku. Można jednak używać tej samej księgi i w latach następnych, rozpoczynając numerację na nowo z początkiem roku następnego.

§ 137. Do czynności często powtarzających się używa się drukowanych formularzy, ustalonych przez Ministra Sprawiedliwości.

Kierownik sądu może również wprowadzić potrzebne w danym okręgu sądowym drukowane formularze po zatwierdzeniu ich przez Ministra Sprawiedliwości.

§ 194. Do przechowywania akt w sprawach ukończonych urzędzone jest w każdym sądzie archiwum sądowe.

§ 195. Archiwum sądu grodzkiego w mieście, będącem siedzibą sądu okręgowego, może być połączone z archiwum sądu okręgowego na podstawie zarządzenia prezesa sądu okręgowego.

Tym samym trybem archiwa mogą być rozłączone.

§ 196. Czynności, związane z prowadzeniem archiwum, pełni z polecenia kierownika sądu jeden z urzędników (archiwista), który jest odpowiedzialny za całość akt, oddanych do archiwum.

§ 197. Wykaz akt, przekazywanych do archiwum, sporządza się w dwóch egzemplarzach, według załączonego wzoru, z podpisem kierownika właściwego sekretarjatu.

Jeden egzemplarz doręcza się archiwście, drugi zaś z pokwitowaniem archiwisty wraca do sekretarjatu. Egzemplarz,

przeznaczony dla sekretarjatu, zawiera tylko rubryki od 1 do 3 włącznie.

Wykaz z pokwitowaniem archiwisty przechowuje właściwy sekretarjat.

§ 198. Wykazy powinny być doręczane archiwście na papierze jednego formatu.

Wykazy te, złożone w zeszyty, stanowią repertorja archiwalne, w których zaznacza się dalsze czynności, dotyczące danych akt.

§ 199. Dla spraw poszczególnych grup, jak: cywilnych, karnych, dyscyplinarnych, administracyjnych (gospodarczych, budżetowo-rachunkowych), powinny być sporządzane oddzielne wykazy, z których tworzy się oddzielne zeszyty (repertorja).

W razie potrzeby podział może być więcej szczegółowy, według zarządzeń kierownika sądu.

§ 200. Do każdego zeszytu archiwista prowadzi skorowidz alfabetyczny według nazwisk, a w sprawach, w których jest to niemożliwe, według przedmiotu.

W archiwach o bardzo znacznej ilości spraw kierownik sądu może, za zgodą prezesa sądu apelacyjnego, wprowadzić skorowidz kartkowy.

W sądach grodzkich można poprzestać na prowadzeniu skorowidza imiennego i przedmiotowego, wspólnych dla wszystkich zeszytów.

§ 201. W skorowidzach przy nazwisku lub nazwie przedmiotu zapisuje się numer wykazu oraz liczbę porządkową, pod którą dana sprawa do tego wykazu jest wciągnięta.

§ 202. Po otrzymaniu wykazu z pokwitowaniem archiwisty kierownik właściwego sekretarjatu zaznacza we właściwym repertorjum datę przekazania danych akt do archiwum i numer kolejny wykazu, przy którym akta zostały oddane, wpisany w wykazie przez archiwistę.

§ 203. Akta mogą być wydawane z archiwum do sekretarjatu sądu na pisemne żądanie kierownika właściwego sekretarjatu za jego pokwitowaniem.

Pokwitowania te składa się w porządku chronologicznym i zwraca się po odesłaniu akt do archiwum.

§ 204. Jeżeli ustawy postępowania sądowego nie stanowią inaczej, o wydawaniu z akt sądowych odpisów i wyciągów postanawiają kierownicy sądów lub z ich zarządzenia przewodniczący wydziałów i sędziowie, orzekający jednoosobowo.

Kierownik sądu może upoważnić archiwistę lub kierownika właściwego sekretarjatu do wydawania odpisów i wyciągów uczestnikom sprawy.

§ 205. Odpisy i wyciągi sporządza archiwista lub kierownik właściwego sekretarjatu, stosownie do zarządzeń kierownika sądu w tym względzie, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Na odpisach i wyciągach z akt, gdy te mają być opatrzone pieczęcią, wyciska się pieczęć sądową (§ 185).

§ 206. Wydanie odpisu, wyciągu lub dokumentu uwidoczni się we właściwych aktach, gdzie strona stwierdza również odbiór.

§ 207. Czas, po którego upływie akta w sprawach sądowych mają być przekazywane do archiwum, określają osobne przepisy.

§ 208. Akta w sprawach administracji sądowej przekazywane są do archiwum na zlecenie kierownika sądu.

Akta te należy w archiwum przechowywać oddzielnie według przedmiotów i roczników.

§ 209. Przed oddaniem do archiwum akt w sprawach ukończonych należy w miarę możliwości zwrócić stronom, jeżeli się zgłoszą, oryginalne dokumenty, złożone w toku postępowania, z zaznaczeniem na tych dokumentach wzmianki o zapadłym orzeczeniu sądu.

§ 210. Na zewnętrznej stronie akt należy wypisać czerwonym atramentem datę złożenia do archiwum, numer wykazu, przy którym były złożone, numer porządkowy z tego wykazu, oraz rok, w którym można je zniszczyć, jeżeli zniszczenie jest dozwolone.

§ 211. Do archiwum oddaje się także ukończone i niepotrzebne do stałego użytku księgi kancelaryjne (repertorja, rejestry, skorowidze, spisy i t. p.) z dołączeniem osobnych wykazów.

§ 212. W sądach grodzkich o niewielkim ruchu spraw z zezwolenia prezesa sądu okręgowego można zaniechać prowadzenia archiwum według powyższych przepisów.

W tych przypadkach nie prowadzi się osobnego repertorium dla archiwum, akta zaś archiwalne układa się według roczników za kolejną numerów sygnatury, w grupach odpowiadających księgom (repertorjom, rejestrom i t. p.), prowadzonym w sekretarjatach sądu.

Czuwanie nad temi aktami należy do obowiązków kierownika sekretarjatu.

§ 213. Archiwa hipoteczne, ksiąg gruntowych, kolejowych, naftowych, górniczych, notarialne, aktów i rejestrów stanu cywilnego, urządzone są według odrębnych przepisów.

Art. 509 (2) ¹⁾.

Sposób składania wniosków i wysłuchania stron.

§ 1. Wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się bądź na piśmie, bądź ustnie do protokołu.

§ 2. W przypadku gdy według przepisów kodeksu niniejszego zachodzi potrzeba wysłuchania strony, wysłuchanie odbywa się stosownie do okoliczności bądź przez spisanie protokołu w obecności lub nieobecności drugiej strony, bądź przez oświadczenie strony na piśmie.

Postępowanie egzekucyjne oparte jest, tak jak postępowanie sporne, na zasadzie dyspozycji stron; działalność z urzędu dozwolona jest tylko w przypadkach, w ustawie wyraźnie wymienionych, o ile więc niema wyraźnego przepisu, nakazującego działanie z urzędu, może być czynność egzekucyjna spełniona tylko na wniosek osoby, uprawnionej do zgłoszenia wniosku (wierzyciela, dłużnika, osoby interesowanej). (Uz. og. 10).

Przepis art. 509 ma na celu uproszczenie, a tem samem przyspieszenie postępowania egzekucyjnego przez uczynienie go możliwie wolnem od wszelkich formalności. Przedewszystkiem więc niema tu przymusu używania pism, lecz strony mogą wszelkie swe wnioski i oświadczenia, nie wyłączając wniosku o wszczęcie egzekucji, składać ustnie, co wielce ułatwia popieranie egzekucji, szczególnie osobom nieobeznanym z formą pism sądowych.

Postanowienie art. 509, § 1, dopuszczające ustną lub pisemną formę wniosków i oświadczeń, składanych w postępowaniu egzekucyjnym, odnosi się za-

¹⁾ Tekst pierwotny art. 2, § 2 p. c. opiewał: „W przypadku gdy według przepisów prawa niniejszego zachodzi potrzeba wysłuchania strony, wysłuchanie odbywa się stosownie do okoliczności bądź przez spisanie protokołu w obecności lub nieobecności drugiej strony, bądź przez oświadczenie strony na piśmie“.

równy do tych spraw, które prowadzi komornik, jak i do spraw, przekazanych sądowi. Korzystać z niego mogą tak strony, jak i osoby trzecie, o ile w konkretnym przypadku zajdzie dla nich potrzeba złożenia jakiegoś wniosku lub oświadczenia.

Z każdego ustnego wniosku i oświadczenia należy spisać protokół. Co do formy i treści protokołów spisanych w postępowaniu egzekucyjnym p. art. 548 i objaśn. do niego.

Dopuszczenie ustnej formy składania wniosków i oświadczeń nie wyklucza możliwości składania ich na piśmie. Jeżeli jednak strona (lub osoba trzecia) wybierze formę pisemną, to w myśl art. 525 winna się przytem zastosować do przepisów art. 136—142 o pismach procesowych, które w postępowaniu egzekucyjnym mają analogiczne zastosowanie.

Art. 136—142 k. p. c.

Art. 136. Pisma procesowe obejmują wnioski i oświadczenia stron, składane poza rozprawą.

Art. 137. § 1. Każde pismo powinno zawierać:

- 1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, imię i nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania stron i pełnomocników;
- 2) oznaczenie rodzaju pisma i przedmiotu sprawy;
- 3) osnowę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności;
- 4) podpis strony lub jej zastępcy, a w sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim — podpis adwokata;
- 5) wymienienie załączników.

§ 2. Do pisma powinno być dołączone pełnomocnictwo, jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem nie złożył pełnomocnictwa.

§ 3. Za stronę, która nie umie lub nie może się podpisać, podpisze pismo osoba przez nią upoważniona, z wymienieniem przyczyny, dla której strona sama się nie podpisała.

Art. 138. W pismach, mających na celu przygotowanie rozprawy (pisma przygotowawcze), należy podać zwięźle stan sprawy, wypowiedzieć się co do twierdzeń strony przeciwnej i dowodów przez nią powołanych, wreszcie należy wskazać dowody, które mają być przedstawione na rozprawie, lub je załączyć. Wywody prawne, wyłuszczone w piśmie, winny być treściwe.

Art. 139. Do pisma dołączyć należy odpisy pisma i załączników dla uczestniczących w sprawie osób, a nadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych.

Art. 140. Strona, powołująca się w piśmie na dokument, obowiązana jest na żądanie przeciwnika złożyć oryginał tego dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą.

Art. 141. § 1. Jeżeli pismo nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, wymaganych przez kodeks niniejszy, lub nie jest należycie opłacone, przewodniczący wzywa stronę pod rygorem zwrócenia pisma do stosownego poprawienia lub uzupełnienia w terminie tygodniowym. Na te zarządzenia niema zażalenia.

§ 2. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwróci pismo stronie.

§ 3. Data wniesienia pisma pozostaje w mocy, jeżeli w terminie braki należycie zostały poprawione lub uzupełnione.

Art. 142. Za ublżenie w piśmie powadze sądu lub użycie wyrażeń obraźliwych sąd może skazać winnego na grzywnę do wysokości pięciuset złotych, niezależnie od odpowiedzialności przewidzianej inną ustawą.

P. § 93 instr. kom. w dodatku II.

Jeżeli pismo nie odpowiada wprawdzie ściśle wszystkim wymogom z art. 137, ale braki jego są nieistotne, albo dadzą się łatwo usunąć, to pismo takie należy mimo to przyjąć, jeśli ono tylko odpowiada swemu celowi.

Nie każdy brak formalny uzasadnia postępowanie po myśli art. 141. Poprawienie lub uzupełnienie pisma ma się zarządzić tylko wtedy, jeśli ono jest tak wadliwe, że nie może otrzymać dalszego biegu. Jeśli natomiast brak nie przeszkadza normalnemu załatwieniu pisma, to należy zaniechać postępowania według art. 141.

W wezwaniu o uzupełnienie lub poprawienie pisma należy stronie podać, w jakim kierunku pismo ma być uzupełnione lub poprawione, a zarazem zagrozić, że w razie niezastosowania się do wezwania w terminie tygodniowym pismo zostanie zwrócone.

Ustawa nie mówi, w jaki sposób ma nastąpić uzupełnienie, względnie poprawienie pisma. Wybór odpowiedniego sposobu będzie zatem należał do strony. W szczególności może ona albo stawić się w sądzie i uzupełnić wniesione poprzednio pismo, albo też może wnieść osobne pismo, zawierające uzupełnienie poprzedniego.

Niezastosowanie się do polecenia, wydanego na zasadzie art. 141, nie powoduje odrzucenia pisma, lecz jego zwrot. Ma to ten skutek, że pismo po usunięciu braków może być ponownie wniesione, przy czem jednak nie uważa się go już za wniesione w pierwotnym terminie.

P. § 39 reg. cyw. w dodatku I.

Przeciw zwróceniu pisma po myśli art. 141, § 2 służy stronie zażalenie z art. 419, względnie skarga na czynności komornika z art. 512 zależnie od tego, czy pismo zwrócił sąd, czy też komornik.

Karę porządkową z art. 142 nałożyć można nie tylko za obrazę sądu w piśmie procesowym, lecz także za obrazę osób prywatnych. O ile jednak w odniesieniu do sądu karalne jest każde ubliżenie jego powadze, o tyle w odniesieniu do osób prywatnych nałożyć można grzywnę tylko za użycie pod ich adresem wyrażen obraźliwych. Naruszenie ich czci w inny sposób, np. przez przytoczenie faktów, które same przez się czci uwłaczają, pozostawia ustawa dochodzeniu odnośnych osób.

Grzywnę nałożyć można na każdą osobę, która sporządziła lub podpisała pismo o treści obraźliwej, a więc tak na stronę samą, jak i na jej pełnomocnika.

Przewidzianą w art. 142 grzywnę za obrazę w piśmie może nałożyć tylko sąd, nigdy zaś komornik.

Podobnie, jak składanie wniosków i oświadczeń przez strony, tak i wysłuchanie stron w przypadkach ustawą przewidzianych wolne jest w postępowaniu

egzekucyjnym od formalności. Sąd, względnie komornik może w szczególności albo wyznaczyć posiedzenie i wezwać na nie strony celem ustnego wysłuchania, albo też zażądać, aby strona oświadczenie swoje złożyła na piśmie. Wybór jednego lub drugiego sposobu wysłuchania zależy od uznania sądu, względnie komornika. Wybierze on ten, który w danym wypadku na krótszej drodze i szybciej prowadzi do celu. W razie wyboru formy pisemnego oświadczenia należy stronie dokładnie określić w wezwaniu okoliczności, na które ma się oświadczyć.

Przepis art. 509, § 2, dopuszczający zażądania pisemnego oświadczenia zamiast ustnego wysłuchania, ma zastosowanie tylko w tych przypadkach, w których ustawa mówi o „wysłuchaniu strony”. Gdzie natomiast przepisana jest rozprawa (p. niżej), tam musi być wyznaczone posiedzenie i dana stronom możliwość ustnego rozprawienia się, nie można zaś zarządzić zamiast tego wzajemnej wymiany pism.

Ustawa przewiduje w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym wysłuchanie następujących osób w następujących przypadkach: 1) obu stron przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania, chyba że istnieje prawomocne orzeczenie w przedmiocie umorzenia, albo też zawieszenie lub umorzenie następuje z woli wierzyciela lub z samego prawa (art. 564), 2) obu stron przed zmianą dozorcę zajętych ruchomości, chyba że konieczna jest zmiana natychmiastowa (art. 594, § 2), 3) przeciwnika wnioskodawcy na wniosek o sprzedaż zajętych ruchomości z wolnej ręki (art. 618), 4) obu stron na wniosek o nakazanie dłużnikowi złożenia przysięgi wyjawienia (art. 623, § 1 i art. 816), 5) osób interesowanych na wniosek o polecenie komornikowi, aby odebrał od dłużnika przedmiot świadczenia wzajemnego wobec poddłużnika (art. 650), 6) dłużnika na wniosek wierzyciela

o zarząd przymusowy lub sprzedaż zajętego prawa majątkowego (art. 652), 7) obu stron przed powzięciem postanowienia sądowego na skutek zarzutów przeciw opisowi i oszacowaniu nieruchomości (art. 675), 8) wierzyciela, dłużnika i nabywcy przed powzięciem postanowienia w przedmiocie oznaczenia ubytku w wartości zlicytowanej nieruchomości (art. 694, § 3), 9) nabywcy, wierzyciela, dłużnika i uczestników przed wydaniem postanowienia co do przybicia nieruchomości (art. 713), 10) w egzekucji z własności górniczej tych osób i w tych przypadkach, w których wysłuchanie nakazane jest w egzekucji z nieruchomości (art. 730), 11) w egzekucji z kolei żelaznych tych osób i w tych przypadkach, gdzie wysłuchanie przewidziane jest w egzekucji z nieruchomości (art. 734), 12) w egzekucji z zarejestrowanych statków tych osób i w tych przypadkach, w których wysłuchanie przewidziane jest w egzekucji z nieruchomości (art. 742), 13) w egzekucji z niezarejestrowanych statków tych osób i w tych przypadkach, w których nakazane jest wysłuchanie w egzekucji z ruchomości (art. 755), 14) w egzekucji z prawa zabudowy tych osób i w tych przypadkach, w których przewidziane jest wysłuchanie w egzekucji z nieruchomości (art. 757), 15) wierzyciela, dłużnika i zarządcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie załatwienia rachunku z przymusowego zarządu nieruchomości (art. 779, § 2), 16) osób interesowanych w razie wniesienia zarzutów przeciw planowi podziału sumy, uzyskanej w egzekucji z nieruchomości (art. 792, § 2), 17) dłużnika przed zarządzeniem sprzedaży nieodebranych przezeń ruchomości, usuniętych z odebranej mu egzekucyjnie nieruchomości (art. 817, § 3), 18) obu stron przed zakreśleniem dłużnikowi terminu do wykonania czynności egzekwowanej niezastępowalnej (art. 819, § 1), 19) obu stron przed zastosowaniem

przymusu osobistego w razie, gdy dłużnik po zwolnieniu go zwleka z wykonaniem czynności, której gotowość wykonania zgłosił (art. 819, § 5), 20) obu stron przed wydaniem postanowienia w przedmiocie wymuszenia na dłużniku zaniechania (art. 820), 21) w egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości przez sprzedaż tych osób i w tych przypadkach, w których wysłuchanie nakazane jest w egzekucji z nieruchomości (art. 832), 22) wierzyciela na wniosek dłużnika o sprzedaż ruchomości, zajętych w drodze zarządzenia tymczasowego (art. 855).

Rozprawa przewidziana jest w następujących przypadkach: 1) nad wnioskiem wierzyciela o ponowne wydanie tytułu wykonawczego w razie utraty poprzednio wydanego (art. 537), 2) nad wnioskiem o wydanie zarządzenia tymczasowego; w tym wypadku sąd może, lecz nie musi zarządzić rozprawy (art. 843), 3) nad wnioskiem dłużnika o uchylenie lub zmianę zarządzenia tymczasowego (art. 846).

Pomimo zażądania pisemnego oświadczenia 'się po myśli art. 509, § 2 nie należy odmawiać stronie spisania protokołu, jeżeli zamiast wnieść pismo jawi się osobiście celem złożenia żądanego oświadczenia.

Postanowienia art. 509 odnoszą się tylko do właściwego postępowania egzekucyjnego. W procesach, wynikłych z powodu egzekucji, należy stosować wyłącznie przepisy części pierwszej k. p. c.

K A

Art. 510 (3).

Wyjaśnienia
stron i urzędów.

Komornik w razie potrzeby może żądać od stron złożenia w wyznaczonym terminie wyjaśnień ustnych lub na piśmie, a nadto może zasięgać informacji od urzędów oraz osób, nie uczestniczących w postępowaniu,

Postępowanie jest pisemne. W egzekucji nie idzie o rozpoznanie sporu i dlatego ustna rozprawa nie jest potrzebna; projekt pozwala jednak żądać wyjaśnień ustnych lub na piśmie od stron, urzędów, a nawet osób, nie uczestniczących w postępowaniu, a w przypadkach, w których wyjaśnienia takie uważa za potrzebne, nakazuje wysłuchać strony i uczestników przed rozstrzygnięciem wniosku. (Uz. og. 10).

Wyjaśnień i informacji, o których mowa w art. 510, żądać może komornik tylko o tyle, o ile potrzebne mu one są do załatwienia prowadzonej przezeń sprawy egzekucyjnej. Nie może natomiast komornik z przyznanego mu prawa żądania wyjaśnień i informacji czynić użytku w tym celu, aby wogóle umożliwić wierzycielowi wykrycie majątku dłużnika, z którego możnaby prowadzić egzekucję. Dla tych celów przewiduje bowiem ustawa inne środki (p. art. 621—628). Poza tem starania o wykrycie majątku, do którego skierować można egzekucję, nie należą do zakresu czynności urzędowych komornika.

Z brzmienia art. 510 wynika, że tylko stronom zakreślić może komornik termin do złożenia żądanych pisemnych lub ustnych wyjaśnień. Nie powinien go zaś zakreślać urzędowi, ani osobom trzecim, nie biorącym udziału w postępowaniu, od których żąda informacji. O ile jednakże w konkretnym przypadku zależy na terminowem udzieleniu informacji, można to zaznaczyć w odnośnej odezwie, atoli w ten sposób, aby to nie wyglądało na obowiązujące urząd lub osobę trzecią wyznaczenie terminu.

Ustawa nie określa nigdzie, kogo należy rozumieć przez strony w postępowaniu egzekucyjnym. Należy atoli przyjąć, że pod pojęcie stron podpadają te osoby, w których imieniu i na których niebezpieczeństwo toczy się postępowanie egzekucyjne. Z tego stanowiska stronami w postępowaniu egzekucyjnym będą wierzyciel egzekwujący i dłużnik egzekwowany. Jasnym jest, że przepisy ustawy o stronach stosują się

także do występujących w ich imieniu pełnomocników.

Co do sposobu oznaczenia terminu, jego biegu, przedłużenia, skutków uchybienia i t. d. p. art. 180—189 k. p. c. i odnośne uwagi w objaśn. do art. 512.

Jaki to będzie miało wpływ na dalsze postępowanie, względnie na jego wynik, jeżeli strona odmówi bez usprawiedliwionej przyczyny złożenia żądanych wyjaśnień, to zależy od okoliczności danego przypadku. Nie może jednak żadna ze stron ponosić niekorzystnych skutków z tej przyczyny, że urząd lub osoba trzecia odmówiły udzielenia komornikowi żądanych informacji.

Co do sposobu sporządzania i doręczania przez komornika wezwań dla stron i innych osób p. § 12 instr. kom. w dodatku II.

Do korespondencji komornika z władzami lub urzędami stosują się odpowiednio następujące przepisy

§§ 7, 8, 11 reg. og.:

§ 7. Sądy równorzędne komunikują się ze sobą oraz z sądami im nie podlegającymi zapomocą odezw.

W ten sam sposób sądy porozumiewają się z prokuratorami, tudzież z władzami i urzędami administracyjnymi oraz wojskowymi, policji zaś w granicach, przewidzianych ustawami, dają polecenia.

§ 8. Z sądami zagranicznymi sądy komunikują się za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, z wyjątkiem przypadków, w których dopuszczone są stosunki bezpośrednie.

§ 11. Jeżeli władza administracyjna odmawia prawnemu żądaniu władzy sądowej lub zwleka z jego wykonaniem, wówczas władza sądowa bezpośrednio lub za pośrednictwem swej władzy nadzorczej zawiadamia o tem kierownika sądu, który podejmie właściwe kroki celem usunięcia przeszkód.

Sędzia, sprawujący kierownictwo sądu grodzkiego, zwraca się od władz pierwszej instancji bezpośrednio, do władz zaś centralnych w drodze służbowej przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Jeżeli żądanie skierowano do prokuratury, należy o odmo-

wie lub zwolece w wykonaniu żądania zawiadomić prokuratora wyższej instancji lub Ministra Sprawiedliwości.

Art. 511 (4).

Komornik na żądanie strony zawiadomi ją o każdej dokonanej czynności, o której terminie nie była zawiadomiona.

Zawiadomie-
nie stron o
czynnościach.

Przepis art. 511 odnosi się do zawiadomień o tych czynnościach, co do których ustawa nie przepisuje wyraźnie zawiadomienia. Gdzie bowiem zawiadomienie strony o dokonanej czynności egzekucyjnej jest wyraźnie przepisane, tam komornik winien je skutecznie, choćby strona tego nie żądała.

Jakkolwiek z treści art. 511 zdaje się wynikać, że w razie odpowiedniego żądania strony komornik ma obowiązek zawiadomić ją o czynności egzekucyjnej, o której terminie nie była zawiadomiona, dopiero po dokonaniu tej czynności, to jednak interpretując ten przepis w związku z art. 551, według którego wierzyciel i dłużnik mogą być obecni przy wszystkich czynnościach egzekucyjnych, należy przyjąć, że strony mają również prawo żądać, aby komornik o czynnościach, co do których ustawa nie przewiduje zawiadomienia stron o ich terminie, zawiadomił je przed ich dokonaniem z podaniem terminu tak, aby w odnośnych czynnościach mogły strony wziąć udział.

W braku wyraźnego rozróżnienia pod tym względem prawo żądania zawiadomienia o czynnościach egzekucyjnych służy zarówno wierzycielowi, jak i dłużnikowi.

W żądaniu, określonym w art. 511, musi być wyraźnie podane, o jakiej konkretnej czynności, względnie o których dokładnie oznaczonych czynnościach strona pragnie być zawiadomiona. Nie wystarczy natomiast ogólnikowe żądanie zgóry, aby komornik

zawiadomił stronę o wszelkich czynnościach w pewnej sprawie dokonać się mających.

Mimo żądania strony z art. 511 komornik nie jest obowiązany zawiadamiać jej o takiej czynności, przy której strona była obecna, jakkolwiek o terminie jej nie była zawiadomiona.

W zawiadomieniu, przewidzianem w art. 511, należy podać nietylko oznaczenie odnośnej czynności i terminu jej dokonania, ale również jej wynik.

O sposobie sporządzania i doręczania przez komornika zawiadomień dla stron p. § 12 instr. kom. w dodatku II.

Art. 512 (5).

Skarga na
czynności
komornika.

§ 1. Skargę na czynności komornika wnosi się do sądu grodzkiego w terminie tygodniowym od daty czynności, a w przypadku gdy strona przed dokonaniem czynności żądała zawiadomienia o niej — od daty doręczenia.

§ 2. Sąd rozstrzyga postanowieniem po uprzednim wysłuchaniu stron, jeżeli uzna to za potrzebne. Może nadto żądać wyjaśnień od komornika.

Jedynym środkiem prawnym do zaczepienia czynności komornika w postępowaniu egzekucyjnym jest skarga z art. 512. Zaczepić nią można wszelkie czynności komornika (o ile ustawa zaczepienia wyraźnie nie wyklucza), bez względu na to, czy chodzi o czynności natury rozstrzygającej, czy też o czynności natury wykonawczej i bez względu na to, czy chodzi o czynności, podjęte w sprawie, należącej do kompetencji komornika, czy też w sprawie przekazanej sądowi, w której komornik występuje tylko jako organ wykonawczy sądu (p. art. 508 i objaśn. do niego).

Z mocy wyraźnych postanowień ustawy wykluczona jest skarga na następujące czynności komor-

nika: 1) na udzielenie przybicia ruchomości, wyjąwszy gdy naruszono przepisy o publicznym charakterze licytacji, o najniższej cenie nabycia i o wyłączeniu od udziału w przetargu; niema wogóle skargi na udzielenie przybicia ruchomości, ulegających szybkiemu zepsuciu (art. 611, § 1), 2) w egzekucji z niezarejestrowanych statków na te czynności, na które skarga nie służy w egzekucji z ruchomości (art. 755).

Ustawa nie mówi, kto jest legitymowany do wniesienia skargi z art. 512. Ponieważ jednak skarga ta jest jedynym dopuszczalnym sposobem zaskarżenia czynności komornika, a czynności te mogą w pewnych okolicznościach dotyczyć nie tylko samych stron, ale naruszać również prawa osób trzecich, przeto należy przyjąć, że wnieść ją mogą nie tylko strony, ale także osoby trzecie, które w postępowaniu wprawdzie udziału nie biorą, ale w związku z prowadzeniem egzekucji zostały przez komornika naruszone w swych prawach.

Jakkolwiek w art. 512 mowa jest tylko o pozytywnych czynnościach komornika, to jednak przyjąć należy, że skarga z tego artykułu służy stronom także na zaniebdania, których komornik dopuścił się przy prowadzeniu egzekucji. Nie ulega bowiem wątpliwości, że prawa stron (względnie osób trzecich) naruszone być mogą nie tylko przez nieprawidłowe i sprzeczne z przepisami wykonanie pozytywnych czynności, ale także przez zaniebdanie przedsięwzięcia czynności, któreby prawidłowo dla strzeżenia tych praw przedsięwziąć należało. Nie można tedy odmawiać osobom interesowanym środków obrony przed naruszeniami ostatniego rodzaju.

Termin do zaskarżenia czynności komornika liczy się od daty odnośnej czynności, a jeśli strona żądała zawiadomienia o czynności przed jej dokonaniem,

od daty doręczenia jej tego zawiadomienia. Mimo żądania zawiadomienia termin do wniesienia skargi liczyć się będzie od daty podjęcia czynności w tych wypadkach, w których komornik nie jest obowiązany zadośćuczynić żądaniu zawiadomienia (bo np. strona była zawiadomiona o terminie czynności albo nawet bez takiego zawiadomienia była obecna przy dokonaniu czynności).

Według brzmienia ustawy w przypadkach, w których termin do wniesienia skargi liczy się od daty zaskarżonej czynności, jest bez znaczenia dla początku biegu tego terminu okoliczność, czy strona o odnośnej czynności wiedziała lub nie. Z upływem terminu tygodniowego od daty czynności traci prawo wniesienia skargi, choćby wykazała, że o czynności tej nie wiedziała. Strony winny więc we własnym interesie czuwać nad sprawą i zapomocą przeglądania aktów (art. 516) oraz żądania zawiadomień o terminie czynności egzekucyjnych (p. objaśn. do art. 511) informować się o jej przebiegu.

Wątpliwą jest rzeczą, czy określony w art. 512 sposób obliczenia terminu do wniesienia skargi na czynności komornika obowiązuje tylko strony, czy także osoby postronne, nie biorące udziału w postępowaniu. Słuszność wymagałaby, aby dla tych ostatnich osób termin do wniesienia skargi zaczynał biec dopiero od chwili, kiedy one dowiedziały się lub mogły się dowiedzieć o czynności komornika, naruszającej ich prawa. W przeciwieństwie do stron bowiem osoby te mogą nie mieć wiadomości o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym, a zatem pozbawianie ich prawa zaskarżenia czynności, naruszającej ich prawa, tylko z tej przyczyny, że bez swej winy nie mogły o niej wiedzieć, nie miałyby uzasadnienia.

W kwestji oznaczania terminów, ich biegu, przedłużenia, skutków uchybienia i przywrócenia obo-

wiązują w postępowaniu egzekucyjnym analogicznie (art. 525) następujące przepisy

Art. 180—189 k. p. c.:

Art. 180. Bieg terminu, wyznaczonego przez sąd lub przewodniczącego (terminu sądowego), rozpoczyna się od ogłoszenia postanowienia; w przypadku zaś, gdy kodeks przewiduje doręczenie postanowienia stronie z urzędu — od daty doręczenia.

Art. 181. § 1. Przy obliczaniu terminu ustawowego lub sądowego, wyznaczonego na dni, nie wlicza się dnia, od którego bieg terminu się rozpoczyna.

§ 2. Terminy, oznaczone na tygodnie, miesiące lub lata, kończą się w dniu, odpowiadającym nazwą lub datą początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było, w ostatnim dniu tegoż miesiąca.

§ 3. Koniec terminu, któryby miał upłynąć w niedzielę lub w dzień ustawowo uznany za święto powszechne, przypada na następny dzień powszedni.

§ 4. Oddanie pisma w polskim urzędzie pocztowym jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu.

Art. 182. Przewodniczący może z ważnej przyczyny przedłużyć lub skrócić termin sądowy na wniosek, zgłoszony przed upływem terminu, nawet bez wysłuchania strony przeciwnej.

Art. 183. Niema środka odwoławczego od odmowy skrócenia, od pierwszego przedłużenia i odmowy dalszego przedłużenia terminu.

Art. 184. § 1. Czynność procesowa, podjęta przez stronę po upływie terminu, nie ma mocy prawnej.

§ 2. Skutek uchybienia terminu następuje sam przez się, chyba że w poszczególnych przypadkach zależy od wniosku strony. W tych przypadkach można dopełnić czynności, która miała być w terminie dokonana, dopóki strona przeciwna nie zgłosiła odpowiedniego wniosku, a w razie zgłoszenia go, dopóki sąd nie zamknął eo do tego wniosku rozprawy.

Art. 185. § 1. Jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu.

§ 2. Przywrócenie nie jest dopuszczalne, jeżeli uchybienie terminu nie pociąga za sobą ujemnych dla strony skutków procesowych.

Art. 186. § 1. Pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu powinno być wniesione do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu.

§ 2. W piśmie tem należy uprawdopodobnić okoliczności, uzasadniające wniosek.

§ 3. Równocześnie z wnioskiem strona powinna dopełnić czynności procesowej.

Art. 187. § 1. Spóźniony lub z ustawy niedopuszczalny wniosek o przywrócenie terminu sąd odrzuci bez rozprawy. Wniosek nieodrzucony sąd rozstrzygnie po przeprowadzeniu rozprawy. W razie uwzględnienia wniosku, sąd może natychmiast przystąpić do rozpoznania sprawy.

§ 2. Na przywrócenie terminu niema zażalenia.

Art. 188. § 1. Zgłoszenie wniosku o przywrócenie nie wstrzymuje postępowania w samej sprawie, ani wykonania orzeczenia, chyba że sąd, stosownie do okoliczności, wstrzyma postępowanie lub wykonanie orzeczenia.

§ 2. Od postanowienia sądu niema środka odwoławczego.

Art. 189. Strona, żądająca przywrócenia, ponosi koszty postępowania w przedmiocie przywrócenia.

Zależnie od tego, czy początek i koniec terminu oznacza ustawa, czy też sąd, dzielą się terminy na ustawowe i sądowe. Podział taki uznaje wyraźnie art. 180 mówiąc o terminach sądowych.

Postanowieniem, od którego doręczenia lub ogłoszenia ma się liczyć bieg terminu, jest postanowienie, w którym termin wyznaczono.

Z treści przepisu art. 180 wynika, że przedłużyć lub skrócić można tylko termin sądowy. Niedopuszczalnem natomiast jest przedłużenie terminu ustawowego, t. j. takiego, którego początek i koniec, względnie długość oznacza sama ustawa.

Zarówno przedłużenia, jak i skrócenia terminu sądowego, dozwoli sąd tylko z ważnej przyczyny. Czy przyczyna taka zachodzi, to należy ocenić według okoliczności konkretnego przypadku.

Wniosek o przedłużenie lub skrócenie terminu należy postawić przed jego upływem. Wniosek zgłoszony po upływie terminu należy odrzucić jako spóźniony.

Sąd ma badać przyczyny przedłużenia lub skrócenia terminu, choćby je przeciwnik wnioskodawcy przyznał.

Ustawa nie przepisuje, na jak długo i ile razy termin może być przedłużony, wobec czego sąd postąpi w tym względzie w miarę okoliczności danego przypadku.

A contrario z art. 183 wynika, że można zacząć zażalenie postanowienie, którem termin skrócono i to bez względu na to, czy skrócenie nastąpiło po raz pierwszy, czy też więcej razy. Zażalenie służy oczywiście tylko przeciwnikowi strony, na której wniosek termin skrócono.

Od dozwolenia dalszego przedłużenia terminu służy zażalenie przeciwnikowi strony, na której wniosek takie przedłużenie nastąpiło.

Ustawa nie czyni różnicy pod względem skutków uchybienia między terminami ustawowymi i sądowymi. Jedne i drugie są peremptoryjne, t. zn. że niezachowanie jednych i drugich sprowadza prekluzję tego rodzaju, iż czynność procesowa, która przed ich upływem miała być podjęta, nie może być podjęta ze skutkiem prawnym po ich upływie.

Z przepisu art. 184 wynika, że skutki uchybienia terminu nie muszą być zagrożone, aby mogły nastąpić. O ile zachodzą wyjątki od tej zasady, to muszą one być w ustawie wyraźnie oznaczone.

Wedle art. 184, § 2 skutki uchybienia następują automatycznie, z mocy samej ustawy. Wyjątki, w których do urzeczywistnienia tych skutków potrzebna jest inicjatywa (wniosek) strony, muszą być w ustawie wyraźnie przewidziane.

Czy strona ponosi winę uchybienia lub nie, to oceni sąd przy uwzględnieniu okoliczności danego przypadku. Uchybienie należy w szczególności uznać za zawinione, jeżeli z powodu przeszkody, która nie pozwoliła stronie dochować terminu, mogła strona jeszcze przed jego upływem prosić o jego przedłużenie.

Zawinionem będzie uchybienie, jeżeli zostało spowodowane przyczyną, z powodu której strona prosiła poprzednio o przedłużenie terminu, ale sąd przyczyny tej nie uznał za wystarczającą do przedłużenia (art. 182).

Winę uchybienia należy przyjąć i wtedy, jeżeli przeszkoda w dokonaniu czynności trwała wprawdzie aż do upływu terminu, ale ustała przed upływem czasokresu, w którym strona mogła jeszcze dokonać czynności po myśli art. 184, § 2.

We wniosku o restytucję uprawdopodobnić należy zarówno istnienie przyczyny uchybienia, jak i brak winy strony i wreszcie chwilę ustania przeszkody tak, aby było widoczne, że wniosek podano w terminie z art. 186, § 1.

Za niedopuszczalny należy uznać wniosek o restytucję, jeżeli strona zgłosiła go w chwili, w której czynności może jeszcze dokonać stosownie do art. 184, § 2, bo wtedy nie nastąpiły jeszcze dla niej ujemne skutki procesowe.

Na rozprawie nad wnioskiem restytucyjnym należy wprawdzie wysłuchać przeciwnika, ale jego zgoda na przywrócenie terminu, jak również przyznanie przyczyn restytucji jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia wniosku. Sąd musi bowiem z urzędu zbadać, czy zachodzą warunki przywrócenia terminu.

Nie należy zarządzać wstrzymania postępowania w sprawie głównej, jeżeli wniosek restytucyjny nie rokuje widoków powodzenia, jeżeli dozwolić się mająca restytucja i bez wstrzymania może osiągnąć pełny skutek, albo jeżeli wstrzymanie wyrządziłoby przeciwnikowi znacznieszą szkodę.

Od postanowienia w przedmiocie wstrzymania postępowania po myśli art. 188, § 1 niema zażalenia bez względu na to, czy postępowanie wstrzymano, czy też odmówiono wnioskowi o jego wstrzymanie.

Także w razie uwzględnienia wniosku restytucyjnego ponosi wnioskodawca koszty z postępowaniem nad tym wnioskiem związane.

Skargę z art. 512 wnosi się bezpośrednio do sądu. Ustawa nie stanowi wprawdzie, który sąd jest właściwym do jej przyjęcia i rozpoznania, przyjąć jednak należy, że jest nim ten sąd grodzki, w którym urzęduje komornik, którego czynność ulega zaskarżeniu.

Wysłuchanie stron i zażądanie wyjaśnień od komornika przed rozstrzygnięciem skargi na jego czynności nie jest obligatoryjne. Sąd zarządzi je tylko wtedy, gdy brak mu materiału do rozstrzygnięcia skargi. W celu zebrania tego materiału może też sąd stosownie do art. 525 i art. 421, § 3 k. p. c. przeprowadzić odpowiednie dochodzenia i dowody.

Sąd, do którego wniesiono skargę, o ile jest właściwym do jej rozpoznania, albo jej nie uwzględnia i zatwierdza zaskarżoną czynność, albo ją uwzględnia i zaskarżoną czynność zmienia, względnie uchyla, polecając komornikowi w miarę potrzeby jej powtórzenie (art. 525 i art. 408, 421 k. p. c.).

Stosownie do art. 525 i art. 420 k. p. c. wniesienie skargi na czynności komornika nie wstrzymuje ani postępowania w sprawie, ani wykonania zaskarżonego postanowienia. O ile na tej podstawie może być zarządzone zawieszenie postępowania, o tem stanowi art. 559.

Art. 513 (6) ¹⁾.

§ 1. Na postanowienie sądu grodzkiego niema zażalenia, chyba że przepisy księgi niniejszej stanowią inaczej.

Dopuszczalność zażalenia.

§ 2. W postępowaniu egzekucyjnem niema skargi kasacyjnej.

¹⁾ Tekst pierwotny art. 6, § 1 p. c. opiewał: „Na postanowienie sądu grodzkiego niema zażalenia, chyba że prawo niniejsze stanowi inaczej“.

W myśl szczególnych postanowień ustawy służy zażalenie na następujące postanowienia sądu grodzkiego: 1) na postanowienie w przedmiocie zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego (art. 523, § 2), 2) na postanowienie w przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (art. 538), 3) na postanowienie w przedmiocie zwrotu złożonego w postępowaniu egzekucyjnym zabezpieczenia (art. 546, § 2), 4) na wszelkie postanowienia, odnoszące się do czasu, kiedy strona nie miała należytego zastępcy; zażalenie to służy zastępcy ustawowemu stron oraz kuratorowi dłużnika (art. 556, § 2), 5) na postanowienie co do zawieszenia i umorzenia postępowania egzekucyjnego (art. 565), 6) na postanowienie co do ograniczeń egzekucji (art. 579), 7) na postanowienie w przedmiocie wydania wierzycielowi zajętych pieniędzy, złożonych do depozytu sądowego (art. 597), 8) na postanowienie, wydane na skutek skargi na udzielenie przybicia ruchomości przez komornika (art. 611, § 2), 9) na postanowienie w przedmiocie nakazania dłużnikowi złożenia przysięgi wyjawienia (art. 621, § 3 i art. 816), 10) na zastosowanie przymusu osobistego przeciw dłużnikowi w razie niezłożenia przezeń przysięgi wyjawienia (art. 625, § 4 i art. 816), 11) na polecenie odebrania od dłużnika świadczenia wzajemnego, które on winien dłużnikowi zajętej wierzytelności (art. 650), 12) na postanowienie, oddalające wniosek o ustanowienie kuratora celem wykonania praw dłużnika z zajętej wierzytelności (art. 651, § 2), 13) na postanowienie w przedmiocie zarządu przymusowego lub sprzedaży zajętego prawa majątkowego (art. 652), 14) na postanowienie, oddalające wniosek dłużnika o wystawienie na licytację tylko wydzielonej części nieruchomości (art. 669), 15) na postanowienie, rozstrzygające zarzuty przeciw opisowi i oszacowaniu nieruchomości

(art. 675), 16) na postanowienie ze skargi na czynności komornika co do obwieszczeń o licytacji nieruchomości (art. 685), 17) na postanowienie o uchyleniu przybicia nieruchomości w razie niewypelnienia warunków licytacyjnych przez nabywcę (art. 692, § 4), 18) na postanowienie w przedmiocie rozdziału utraconej przez nabywcę rękojmi (art. 693), 19) na postanowienie, którym oznaczono ubytek wartości zlicytowanej nieruchomości (art. 694), 20) na postanowienie co do przybicia nieruchomości (art. 724), 21) na postanowienie w przedmiocie przysądzenia własności nieruchomości (art. 728), 22) w egzekucji z własności górniczej na wszystkie te postanowienia, na które zażalenie wnieść można w egzekucji z nieruchomości (art. 730), 23) w egzekucji z kolei żelaznych na te postanowienia, na które zażalenie służy w egzekucji z nieruchomości (art. 734), 24) w egzekucji z zarejestrowanych statków na wszystkie te postanowienia, na które zażalenie wnieść można w egzekucji z nieruchomości (art. 741), 25) w egzekucji z niezarejestrowanych statków na te postanowienia, na które dopuszczalne jest zażalenie w egzekucji z ruchomości (art. 755), 26) w egzekucji z prawa zabudowy na te postanowienia, na które zażalenie wnieść można w egzekucji z nieruchomości (art. 757), 27) na postanowienie co do ustanowienia zarządu przymusowego nieruchomości (art. 760, § 2), 28) na postanowienie, załatwiające rachunek z przymusowego zarządu nieruchomości (art. 779, § 2), 29) na postanowienie co do wynagrodzenia zarządcy przymusowego lub nadzorcy i zwrotu poniesionych przez nich kosztów (art. 782), 30) na postanowienie w przedmiocie ustalenia planu podziału sumy, uzyskanej z egzekucji, w razie wniesienia przeciw niemu zażutów (art. 792, § 3), 31) na postanowienie o wydaniu z depozytu sądowego sumy, złożonej na wierzytelność

zastawnika, nie mającego tytułu egzekucyjnego (art. 795), 32) na postanowienie, zobowiązujące nabywcę nieruchomości do uzupełnienia ceny w miejsce potrąconej, a nie mieszczącej się w cenie licytacyjnej wierzytelności (art. 802, § 1), 33) na postanowienie, upoważniające wierzyciela do wykonania na koszt dłużnika egzekwowanej czynności (art. 818), 34) na postanowienie, zmierzające do wymuszenia na dłużniku egzekwowanej czynności, której inna osoba za niego wykonać nie może (art. 819), 35) na postanowienie, zmierzające do wymuszenia na dłużniku zaniechania (art. 820), 36) w egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości przez sprzedaż na te postanowienia, na które zażalenie wnieść można w egzekucji z nieruchomości (art. 832) oraz na postanowienie, ustalające warunki licytacyjne (art. 835), 37) na postanowienie sądu I instancji co do zarządzeń tymczasowych (art. 847), 38) na postanowienie, ustalające dział lub linię graniczną nieruchomości (art. XLVII p. w. p. e.).

Ustawa nie zawiera ogólnego przepisu w kwestji, czy można zaczepiać zażaleniem postanowienia sądu okręgowego, wydane na skutek zażaleń na postanowienia sądu grodzkiego. Skoro jednak w myśl art. 513 zażalenie na postanowienia sądu grodzkiego dopuszczalne jest tylko wyjątkowo, to tem bardziej wykluczyć należy zażalenie na postanowienia sądu okręgowego, zapadłe w II instancji, o ile zażalenia takiego nie przewiduje szczególny przepis ustawy. Poza tem sam fakt, że w poszczególnych przypadkach przewidziane jest wyraźnie zażalenie na wydane w drugiej instancji postanowienia sądu okręgowego, świadczy o tem, że poza temi szczególnymi przypadkami zażalenia takiego niema.

Stosownie do szczególnych przepisów ustawy, dopuszczalne jest zażalenie do sądu apelacyjnego na

następujące postanowienia sądu okręgowego, wydane w drugiej instancji na skutek zażaleń od postanowień sądów grodzkich: 1) na postanowienie, załatwiająca zażalenie od postanowienia sądu grodzkiego na skutek skargi na czynności komornika co do udzielenia przybicia ruchomości, jeżeli cena nabycia przewyższa pięćdziesiąt tysięcy złotych (art. 611, § 2), 2) na postanowienie, załatwiająca zażalenie od postanowienia sądu grodzkiego co do przybicia nieruchomości (art. 724), 3) na postanowienie, załatwiająca zażalenie od postanowienia sądu grodzkiego co do przysądzenia własności zlicytowanej nieruchomości (art. 728), 4) w egzekucji z własności górniczej na te postanowienia, na które żalić się można w egzekucji z nieruchomości (art. 730), 5) w egzekucji z kolei żelaznej na te postanowienia, na które żalić się można w egzekucji z nieruchomości (art. 734), 6) w egzekucji z zarejestrowanych statków na te postanowienia, na które dopuszczalne jest zażalenie w egzekucji z nieruchomości (art. 741), 7) w egzekucji ze statków niezarejestrowanych na te postanowienia, na które żalić się można w egzekucji z ruchomości (art. 755), 8) w egzekucji z prawa zabudowy na te postanowienia, na które dopuszczalne jest zażalenie w egzekucji z nieruchomości (art. 757), 9) na postanowienie, załatwiająca zażalenie od postanowienia w sprawie zatwierdzenia planu podziału sumy, uzyskanej z egzekucji, w razie wniesienia zarzutów, o ile suma ta przewyższa pięćdziesiąt tysięcy złotych (art. 792, § 3), 10) w egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej na te postanowienia, na które dopuszczalne jest zażalenie w egzekucji z nieruchomości (art. 832).

W myśl art. 538 służy zawsze zażalenie na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności i to bez względu na to, który sąd postanowienie takie

wydał. Jeżeli więc stosownie od art. 529, § 1 klauzulę wykonalności nadał swemu orzeczeniu sąd apelacyjny, to odnośne postanowienie jego można zaskarżyć zażaleniem do Sądu Najwyższego (mylnie zd. m. wyklucza w tym wypadku zażalenie Richter — Prawo o sąd. postęp. egzekucyjnem str. 13, 18).

W myśl art. 847 można zaskarżyć zażaleniem każde postanowienie sądu I instancji co do zarządzeń tymczasowych, bez względu na to, jaki sąd takie postanowienie wydał. Dalsze zażalenie od postanowienia sądu II instancji jest w tych sprawach niedopuszczalne.

Zażalenie może dotyczyć tylko obrazy prawa i rozszczeń żalącego się, a nie przeciwnika albo osoby trzeciej.

Nie posiada prawa do zażalenia strona, na wniosek której czynność nieprawidłowa wykonaną została.

W myśl art. 525 stosują się do zażeń na postanowienia sądów grodzkich oraz do wszelkich innych zażeń w postępowaniu egzekucyjnem analogicznie następujące przepisy

Art. 419—421, 423, k. p. c.:

Art. 419. § 1. Na postanowienia sądu okręgowego jako też na zarządzenia przewodniczącego, o ile kodeks nie zawiera odmiennego przepisu, służy zażalenie do sądu apelacyjnego w terminie tygodniowym.

§ 2. Na postanowienie, zawarte w wyroku, można założyć zażalenie bądź odrębnie, bądź w apelacji od wyroku.

Art. 420. § 1. Jeżeli niema odmiennego przepisu, zażalenie nie wstrzymuje ani postępowania w sprawie, ani wykonania zaskarżonego postanowienia.

§ 2. Jednak sąd okręgowy może wstrzymać wykonanie postanowienia aż do rozstrzygnięcia zażenia. Od tego postanowienia niema środka odwoławczego.

Art. 421. § 1. Przepisy o apelacji mają odpowiednie zastosowanie do zażenia z tą zmianą, że niema zażenia wzajemnego i że sąd okręgowy przedstawia akta sądowi apelacyjnemu niezwłocznie po doręczeniu zażenia stronie przeciwnej, odpowiedź zaś na zażalenie wnosi się w terminie tygodniowym wprost do sądu apelacyjnego.

§ 2. Termin do wniesienia zażalenia na postanowienia, wydane bez rozprawy, biegnie od dnia doręczenia postanowienia.

§ 3. Sąd apelacyjny rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym; przed rozstrzygnięciem może zażądać wyjaśnień, a w razie potrzeby zarządzić przeprowadzenie dowodów lub wyznaczyć rozprawę.

Art. 423. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio do zażalenia na postanowienie sądu grodzkiego do sądu okręgowego.

W myśl art. 420 sąd grodzki, od którego postanowienia wniesiono zażalenie, może wstrzymać wykonanie tego postanowienia aż do rozstrzygnięcia zażalenia. Wstrzymanie zależy od swobodnej oceny sądu, który zarządzi je w szczególności, jeżeli uzna, że w przeciwnym razie cel zażalenia mógłby być udaremiony, strona mogłaby ponieść niepowetowaną szkodę, albo jeśli wstrzymanie przyczynić się może do uproszczenia lub przyspieszenia sprawy.

Stosownie do art. 393, § 3, który ma odpowiednie zastosowanie do zażaleń (art. 421), zażalenie na postanowienia sądu grodzkiego wnosi się do tegoż sądu.

Z przepisów o apelacji stosują się do postępowania na skutek zażalenia odpowiednie następujące postanowienia

Art. 395, 396, 399—412, 416, 417 k. p. c.:

Art. 395. Skarga apelacyjna powinna czynić zadość ogólnym wymaganiom, przepisany dla pism procesowych, a nadto ma zawierać:

1) oznaczenie zaskarżonego wyroku ze wskazaniem, czy apelacja skierowana jest przeciwko całemu wyrokowi, czy przeciwko jego części;

2) zwięzłe wyłożenie podstaw apelacji ze wskazaniem w razie potrzeby nowych faktów i dowodów, nieprzytoczonych przed sądem okręgowym;

3) wniosek o zmianę lub o uchylenie wyroku (wniosek apelacyjny) z wyraźnym oznaczeniem żądanej zmiany.

Art. 396. § 1. Przewodniczący w sądzie okręgowym wydaje w razie potrzeby zarządzenia co do usunięcia w terminie tygodniowym braków skargi apelacyjnej: zwraca ją apelującemu w razie ich nieusunięcia, jak również wtedy, gdy skarga jest spóźniona.

§ 2. Jeżeli skarga odpowiada wymaganiom formalnym, przewodniczący zarządzi jej doręczenie stronie przeciwnej.

Art. 399. Jeżeli przewodniczący w sądzie apelacyjnym dostrzeże, że skarga nie odpowiada wymaganiom formalnym, skieruje ją na posiedzenie niejawne. Na posiedzeniu tem sąd stosownie do okoliczności może sam wydać odpowiednie postanowienie albo zarządzić zwrot skargi wraz z aktami sprawy sądowi okręgowemu celem postąpienia według przepisów kodeksu.

Art. 400. § 1. Przewodniczący w sądzie apelacyjnym skieruje sprawę do rozpoznania na posiedzeniu niejawnem: 1) jeżeli apelacja zarzuca nieważność postępowania; 2) jeżeli strona, wnosząca skargę apelacyjną, zrzekła się przeprowadzenia rozprawy, a druga strona temu się nie sprzeciwiła. Jednak od uznania sądu zależy wyznaczenie rozprawy.

§ 2. Orzeczenie, wydane na posiedzeniu niejawnem, doręcza się z uzasadnieniem stronom.

Art. 401. Przewodniczący wyznacza termin rozprawy i sędzię sprawozdawcę.

Art. 402. § 1. Rozprawa przed sądem apelacyjnym odbędzie się bez względu na niestawiennictwo jednej lub obu stron.

§ 2. Wydany wyrok nie jest w żadnym razie zaoczny.

Art. 403. W postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzać żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Jednak w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu.

Art. 404. Sąd apelacyjny może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je przytoczyć w postępowaniu przed sądem okręgowym, chyba że możliwość lub potrzeba powołania się na nie wynikła później. Tak samo sąd postąpi z faktami i dowodami, nieprzytoczonymi w pismach apelacyjnych, a powołanymi dopiero na rozprawie.

Art. 405. § 1. Jeżeli w sądzie okręgowym jedna ze stron była przesłuchana pod przysięgą, sąd apelacyjny nie może na ten sam fakt przesłuchać pod przysięgą strony przeciwnej.

§ 2. Jeżeli strona w sądzie okręgowym uchyliła się od zeznania pod przysięgą, sąd apelacyjny rozważy powody takiego zachowania się strony i odpowiednio do okoliczności oceni, czy strona ta może być przesłuchana pod przysięgą w postępowaniu apelacyjnym.

Art. 406. § 1. Rozprawa rozpoczyna się od sprawozdania sędziego, który w związku z podstawami i wnioskami apelacyjnymi przedstawia dotychczasowy przebieg sprawy i streszcza, lub odczytuje zaskarżony wyrok, jako też podaje istotną treść pism apelacyjnych.

§ 2. Zkolei głos zabierają strony: pierwszy głos należy do apelującego, a jeżeli obie strony założyły apelację — do powoda.

Art. 407. Skarga apelacyjna może być cofnięta pismem, którego odpis doręcza się stronie przeciwnej, lub ustnie na rozprawie. W razie cofnięcia skargi, sąd apelacyjny umarza postępowanie apelacyjne i orzeka o kosztach, jak w przypadku cofnięcia pozwu.

Art. 408. § 1. Sąd apelacyjny rozpoznaje sprawę w granicach wniosków apelacyjnych i zatwierdza lub zmienia albo uchyla wyrok sądu okręgowego w całości lub w części.

§ 2. Sąd apelacyjny może uchylić wyrok w całości lub w części, jeżeli postępowanie przed sądem okręgowym dotknięte jest nieważnością, albo jeżeli sąd okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Przyczyny uchylenia sąd apelacyjny bierze z urzędu pod rozwagę.

Art. 409. Nieważność zachodzi:

- 1) jeżeli droga procesu cywilnego była niedopuszczalna;
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności procesowej, należytego zastępstwa lub brak było upoważnienia do prowadzenia sprawy;
- 3) jeżeli o to samo rozszczenie między temi samemi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta;
- 4) jeżeli sprawa już była prawomocnie rozstrzygnięta;
- 5) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa;
- 6) jeżeli brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy;
- 7) jeżeli strona była pozbawiona możności obrony swych praw.

Art. 410. Sąd apelacyjny na wniosek strony bierze pod rozwagę również te postanowienia sądu okręgowego, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Art. 411. Sąd apelacyjny orzeka nietylko na podstawie przewodu apelacyjnego, lecz także na podstawie przewodu w sądzie okręgowym, o ile co do wyników postępowania w tym sądzie nie zaszła zmiana w postępowaniu przed sądem apelacyjnym.

Art. 412. § 1. Sąd apelacyjny, jeżeli uchyla zaskarżony wyrok, a pozwu nie odrzuca, odsyła sprawę sądowi okręgowemu do ponownego rozpoznania.

§ 2. Sąd apelacyjny jednak rozpoznaje sprawę, choćby zachodziły przyczyny uchylenia wyroku, jeżeli stan sprawy nie wymaga odesłania jej do sądu okręgowego.

Art. 416. Po upływie terminu do zaskarżenia wydanego orzeczenia sąd apelacyjny zwraca akta sądowi okręgowemu.

Art. 417. Przepisy o postępowaniu przed sądem okręgowym

mają odpowiednie zastosowanie do postępowania apelacyjnego, jeżeli nie ma szczegółowych przepisów o apelacji.

O wymogach formalnych zażalenia jako pisma procesowego p. art. 137, 139 k. p. c. w objaśn. do art. 509.

Ponieważ decyzje sądowe w postępowaniu egzekucyjnym zapadają wyłącznie w formie postanowień, przeto nie ma w tem postępowaniu wznowienia, które w myśl art. 442 k. p. c. możliwe jest tylko co do postępowania, zakończonego wyrokiem.

Art. 514 (7).

Upomnienie
i wydalenie.

Komornik może upomnieć, a po bezskutecznem upomnieniu wydalić osobę, która zachowuje się niewłaściwie lub przeszkadza jego czynnościom.

W braku odmiennego zastrzeżenia stosować może komornik upomnienie i wydalenie tak wobec stron, jako też i wobec innych osób, biorących udział, względnie obecnych przy jego czynnościach.

Osobę wydaloną po myśli art. 514 należy uważać za nieobecną z własnej winy przy odnośnej czynności egzekucyjnej.

Na wydalenie przez komornika skarżyć się może osoba wydalona po myśli art. 512 do sądu grodzkiego. Kwestję, czy także osobie upomnianej służy skarga na upomnienie, należy rozstrzygnąć przecząco, bo samo upomnienie nie jest zdolne sprowadzić dla nikogo szkodliwych następstw, a prócz tego nie ma ono charakteru samoistnego środka represyjnego, lecz jest raczej zagrożeniem takiego środka (którym jest dopiero wydalenie) na wypadek, gdyby dana osoba uporczywie trwała w swem niewłaściwym zachowaniu się, względnie nadal czyniła komornikowi przeszkody.

Co do obowiązku zanotowania w protokóle o upomnieniu lub wydaleniu strony przez komornika p. § 13 instr. kom. w dodatku II.

Poza środkami, wymienionemi w art. 514, nie służą komornikowi żadne inne w celu zapewnienia powagi i spokoju oraz posłuchu dla swych czynności. W szczególności nie wolno mu nakładać kar pieniężnych, ani aresztu.

Jeżeli środki z art. 514 okażą się niewystarczające, nie pozostaje komornikowi nic innego, jak wezwać pomocy organów, wymienionych w art. 515, w celu złamania oporu osób, których wydalenie poprzednio zarządził.

Niezależnie od środków, które komornikowi celem zapewnienia należytego pełnienia jego czynności dają przepisy art. 514, 515, podlega on jako organ sądowy ochronie, przewidzianej dla organów państwowych i urzędników ustawą karną. Mają w szczególności do niego zastosowanie następujące przepisy

Art. 127—133 kodeksu karnego

z dnia 11 lipca 1932 r., Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 571:

Art. 127. Kto w miejscu lub w czasie zajęć urzędowych albo publicznie znieważa władzę, urząd, wojsko lub marynarkę wojenną albo ich jednostki, podlega karze aresztu do lat 2 lub grzywny.

Art. 128. Kto podczas zajęć urzędowych organu państwowego lub samorządowego w siedzibie lub poza siedzibą urzędu zachowuje się w sposób nieprzystoity, podlega karze aresztu do miesięcy 6 lub grzywny.

Art. 129. Kto używa przemocy lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia urzędnika albo osoby, do pomocy urzędnikowi przybranej, do zaniechania prawnej czynności urzędowej, podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

Art. 130. Kto używa przemocy lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia urzędnika do przedsięwzięcia czynności urzędowej, podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

Art. 131. Jeżeli czynu, przewidzianego w art. 129 lub 130 dopuszcza się trzy lub więcej osób działających w porozumieniu, każda z nich podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 132. § 1. Kto znieważa urzędnika albo osobę, do pomocy urzędnikowi przybraną, podczas pełnienia obowiązków służbowych, podlega karze więzienia do lat 2 lub aresztu do lat 2.

§ 2. Tym samym karom podlega, kto znieważa osobę, należącą do personelu dyplomatycznego przedstawicielstwa obcego państwa, konsula obcego państwa, albo duchownego uznanego prawnie wyznania lub związku religijnego — podczas pełnienia przez nich obowiązków służby lub powołania.

Art. 133. § 1. Kto dopuszcza się czynnej napaści na urzędnika lub osobę, do pomocy urzędnikowi przybraną, podczas lub z powodu pełnienia obowiązków służbowych, podlega karze więzienia do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynnej napaści na osobę, należącą do personelu dyplomatycznego przedstawicielstwa obcego państwa, na konsula obcego państwa, albo na duchownego uznanego prawnie wyznania lub związku religijnego — podczas lub z powodu pełnienia przez nich obowiązków służby lub powołania.

W art. 514 mowa jest jedynie o środkach, które ustawa daje komornikowi w celu zapewnienia powagi i należytego toku jego czynności. Co do policji sędziennej sądu obowiązują w postępowaniu egzekucyjnym tak samo, jak w procesie, następujące przepisy

Art. 60—64 u. s. p.:

Art. 60. § 1. Przewodniczący sądu może upomnieć osobę, która narusza powagę, spokój lub porządek czynności sądowych, a po bezskutecznym upomnieniu może ją wywalić.

§ 2. Uczestników sprawy sąd może wywalić tylko wtedy, gdy mimo uprzedzenia o skutkach prawnych ich nieobecności, nadal zachowują się niewłaściwie.

Art. 61. § 1. W razie cięższego naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych, albo ublżenia sądowi, innej władzy lub osobom biorącym udział w sprawie, sąd może skazać winnego na grzywnę do trzystu złotych lub na karę pozbawienia wolności do trzech dni; osobie uwięzionej można wymierzyć kary, przewidziane w przepisach więziennych.

§ 2. Skazanie jest natychmiast wykonalne i nie uchyla odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej.

§ 3. O ukaranie osoby, podlegającej sądownictwu wojskowemu, sąd zwraca się do władz wojskowych.

Art. 62. § 1. Grzywny wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

§ 2. W razie niemożności ściągnięcia grzywny, zamienia się ją na karę pozbawienia wolności do trzech dni.

Art. 63. Zarządzenia porządkowe przewodniczącego oraz kary porządkowe wymierzane przez sąd nie mają zastosowania do sędziów, należących do składu sądującego, i do prokuratora,

a kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary przewidzianej w art. 62 § 2 — do adwokata, jako rzecznika strony w danej sprawie.

Art. 64. Sąd może wydalić z sali publiczność z powodu niewłaściwego jej zachowania się.

Art. 64¹. Sędziemu, dokonywającemu czynności sądowej jednoosobowo, służą prawa przewodniczącego i sądu, przewidziane w art. 60 — 64.

Art. 515 (8).

§ 1. Komornik może wezwać pomocy organów policji w razie oporu; jeżeli opór stawia osoba wojskowa, należy wezwać pomocy wojskowego organu bezpieczeństwa, chyba że zwłoka grozi udaremieniem egzekucji, a na miejscu niema organu wojskowego.

Wezwanie policji i wojska.

§ 2. W przypadku gdy pomoc organów policji okaże się nie wystarczającą dla stłumienia zbiorowych aktów oporu lub gwałtu przeciw czynnościom egzekucyjnym, komornik zwróci się do kierownika sądu o zażądanie pomocy wojska.

Opór należy przyjąć nietylko wtedy, gdy zachodzi obawa czynnego wystąpienia, albo gdy już czynnie wystąpiono lub wystąpić usiłowano, ale także wtedy, gdy przeciwko komornikowi użyto niebezpiecznych pogróżek.

W sprawie współdziałania organów policji z władzami sądowymi obowiązują następujące postanowienia:

Art. 7, 10, 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 6 marca 1928
o Policji Państwowej,

Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 28 z 1931 r.:

Art. 7. Władze sądowe i prokuratorskie, zarówno cywilne jak i wojskowe, mają prawo wydawania poleceń Policji Państwowej w zakresie przewidzianym w art. 1 ust. 2 niniejszego

rozporządzenia¹⁾ lub dla usunięcia oporu i ochrony czynności urzędowych.

O ile polecenie wydane przez władze sądowe lub prokuratorskie uniemożliwia wykonanie zarządzenia wydanego przez władze administracji ogólnej, decyzja, które z tych poleceń ma być najpierw wykonane, należy do władzy administracji ogólnej z tem jednak, że sędziowskie i prokuratorskie polecenia aresztowania, rewizji, zabezpieczenia śladu przestępstwa przed zatarciem, usunięcia oporu przy czynnościach urzędowych oraz, jeżeli prokurator w poszczególnym wypadku tak zleci, dochodzenia w sprawie osoby aresztowanej, — mają zawsze pierwszeństwo przed innemi poleceniami.

Minister Sprawiedliwości oraz Minister Spraw Wojskowych wydadzą w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych szczegółowe instrukcje w sprawie stosunku Policji Państwowej do władz sądowych i prokuratorskich i czynności dochodzenia przestępstw.

Art. 10. Władze administracji ogólnej oraz sądowe i prokuratorskie ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść poleceń wydawanych Policji Państwowej.

Organa Policji Państwowej są obowiązane wykonać otrzymane polecenia, nie wchodząc w ich ocenę, mogą jednak żądać wydania lub potwierdzenia polecenia na piśmie. Żądanie to nie wstrzymuje obowiązku wykonania polecenia.

Art. 11. Władze wymienione w art. 10 kierują swoje polecenia z reguły do właściwych najniższych jednostek organizacyjnych Policji Państwowej; do wyższych jednostek organizacyjnych — wówczas, gdy tego wymaga interes służby, zaś do poszczególnych oficerów lub szeregowych Policji Państwowej tylko wówczas, gdy zwłoka zagraża niebezpieczeństwem.

Jeżeli szczególna właściwość lub waga poleconej czynności tego wymagają, prokurator lub sędzia śledczy porozumie się z właściwym przełożonym policyjnym co do wykonania jej przez oznaczonego oficera względnie szeregowego Policji Państwowej.

Władze wymienione w art. 10 mogą wydawać polecenia tylko tym organom policyjnym (jednostkom organizacyjnym, względnie poszczególnym oficerom i szeregowym Policji Państwowej), które podlegają im bądź stale w myśl przepisów organizacyjnych dla Policji Państwowej, bądź czasowo na podstawie szczególnego zarządzenia.

Z zestawienia przepisów § 1 art. 515 z przepisem § 2 tegoż artykułu wynika, że o udzielenie pomocy

¹⁾ t. j. w zakresie ścigania przestępstw

przy czynnościach urzędowych zwraca się komornik do organów Policji bezpośrednio.

Bliższe postanowienia co do sposobu zwracania się komornika o pomoc do Policji lub wojskowego organu bezpieczeństwa p. w § 14 instr. kom. (w dodatku II).

Okólnikiem z 8 czerwca 1921, Nr. 399/II N/21, Dz. Urz. Nr. 12 zarządziło Ministerstwo Sprawiedliwości, aby na wszystkich ważniejszych pismach sądowych, kierowanych do Policji, wyciskano pieczęć urzędową i umieszczano czytelne podpisy, a to dla usunięcia wszelkich wątpliwości co do autentyczności pism. Cel tego zarządzenia wymaga, aby stosowali się do niego także komornicy, ilekroć zwracają się do Policji pisemnie o udzielenie pomocy.

Ocena, czy w danym przypadku zachodzi potrzeba wezwania pomocy wojskowej, należy w pierwszym rzędzie do komornika. Jeżeli jednak komornik zwróci się o zażądanie tej pomocy do kierownika sądu, to ten ostatni sam musi ocenić, czy istotnie nie można się obejść bez pomocy wojska i nie jest pod tym względem związany żądaniem komornika. Dlatego, zwracając się o zażądanie pomocy wojskowej, winien komornik przedstawić kierownikowi sądu dokładnie stan rzeczy, aby umożliwić mu decyzję, czy należy wezwać pomocy wojska lub nie.

Przepisy, obowiązujące przy wzywaniu i używaniu pomocy wojskowej, zawiera następujące

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 18 kwietnia 1919 r.

o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego,

Dz. Pr. P. P. Nr. 35, poz. 276, uzupełnione rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1923 r., Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 625 i z dnia 20 października 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 895:

Na zasadzie art. 3-go dekretu z dnia 2 stycznia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 1, poz. 80 o używaniu wojska w wypadkach wyjątko-

wych Rada Ministrów zatwierdza następujące przepisy, określające sposób użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego.

I. Zasady ogólne.

Art. 1. Wojsko do pomocy władzom cywilnym może być wezwane tylko w ostateczności, gdy siły i środki władzy cywilnej okażą się niewystarczającymi i tylko w wypadkach następujących:

1) dla celów zapobiegawczych i ratowniczych podczas klęsk żywiołowych;

2) dla uprzedzenia lub stłumienia zbiorowych aktów gwałtu publicznego, zbrojnych wystąpień przeciw Państwu, bezpieczeństwa życia i całości mienia obywateli;

3) we wszystkich innych wypadkach, przewidzianych w poszczególnych ustawach administracyjnych lub sądowych.

Art. 2. Wzywać pomocy wojska mogą przedstawiciele władzy publicznej upoważnieni do tego z mocy prawa.

Art. 3. Udzielenie pomocy wojskowej następuje z rozkazu dowódcy właściwego Okręgu Generalnego.

Art. 4. Żądanie pomocy wojska należy kierować do dowódcy miejscowego lub najbliższego garnizonu, który żądanie to z własnym w tymże przedmiocie wnioskiem przedstawia do decyzji dowódcy Okręgu Generalnego; dowódca garnizonu może udzielić na własną odpowiedzialność pomocy tylko w razach nagłych, nie cierpiących żadnej zwłoki.

Art. 5. Żądanie pomocy wojska musi być w zasadzie zgłoszone na piśmie, a w razach nagłych ustnie osobiście przez jednoosobnego przedstawiciela władzy lub osobę w tym celu upoważnioną. W tym ostatnim razie osoba zgłaszająca wezwanie pozostaje przy oddziale wojska aż do chwili przybycia na miejsce zajść i wyjaśnienia okoliczności, które spowodowały wezwanie wojska. W razie niemożności piśmiennego i ustnego porozumienia się żądanie pomocy musi być zgłoszone telefonicznie lub innym sposobem wyłączającym możliwość mistyfikacji.

Art. 6. W żądaniu pomocy wojskowej muszą być podane:

1) cel interwencji wojskowej,

2) miejsce interwencji oraz

3) liczebność żadanego oddziału i inne dane uzupełniające.

Art. 7. We wszystkich wypadkach określenie stanu liczebnego oddziału, rodzaju broni i innych warunków, dotyczących wystąpienia lub skonsygnowania wojska, przeznaczonego do pomocy władzy cywilnej, zależy wyłącznie od decyzji dowództwa wojskowego.

Art. 8. Władze cywilne po zawezwaniu wojska obowiązane są poczynić niezbędne zarządzenia do jak najszybszego prze-

wozu tegoż do miejsca przeznaczenia. Koszta przewozu wojska ponosi Skarb Państwa na rachunek tej władzy, która interwencji wojska zażądała.

Art. 8 a. Wojskowym, używanym w myśl niniejszego rozporządzenia dla zabezpieczenia porządku publicznego — poza miejscem stałego garnizonu — przyznaje się dodatek dzienny w wysokości 75% diet podróжных posiadanego stopnia, a nadto szeregowym, z wyłączeniem podoficerów zawodowych, dodatek żywnościowy w wymiarze 250 gr. chleba, 500 gr. kartofli i 25 gr. tłuszczu.

Prawo do pobierania powyższych dodatków asystencyjnych w miejscu stałego garnizonu mają tylko ci wojskowi, którzy pełnią służbę asystencyjną ponad 12 godzin.

Koszty, wynikające z tego tytułu, jak również wydatki nadzwyczajne, przekraczające normy zwyczajnego utrzymania wojska i zużycia materiału, ponosi Skarb Państwa na rachunek interesowanego w asystencji ministerstwa.

Art. 9. Wojska, wezwane do pomocy władzom cywilnym do miejscowości, leżących poza obrębem ich stałego stacjonowania, mają tam być rozlokowane w skupieniu w najobszerniejszych pomieszczeniach i bezwzględnie nie każdy żołnierz z osobna. Kwatery oficerów powinny się znajdować w bezpośredniej łączności z kwaterami żołnierzy.

II. Zarządzenia w przewidywaniu rozruchów.

Art. 10. W przewidywaniu rozruchów wolno jest wzywać wojsko wyłącznie do miejscowości, nie posiadających załogi miejscowej lub posiadających liczebnie niewystarczającą. W tym wypadku wysłany oddział po przybyciu do wskazanej miejscowości pozostaje w pogotowiu w wyznaczonych kwaterach, wstępuje zaś czynnie nie wcześniej, aż nastąpią okoliczności i warunki, przewidziane w art. 1 przepisów niniejszych.

Art. 11. W oczekiwaniu rozruchów władze cywilne mają prawo żądać, by część lub cały stan liczebny załogi miejscowej pozostały w koszarach w stanie zupełnej gotowości do czynnego wystąpienia na każde żądanie i wskazać punkty zagrożone, w których może zająć potrzeba interwencji wojska. Czynnie jednak wojsko wystąpić może tylko po rzeczywistym zajściu okoliczności, przewidzianych w art. 1.

Art. 12. Przy wykonaniu zarządzeń, wymienionych w art. 10 i 11, obowiązują przepisy art. 4 i 5; wojsko jednak, nie czekając nadejścia decyzji dowódcy Okręgu Generalnego, może być skonsygnowane natychmiast.

Art. 13. W wypadkach mniejszej wagi dowódca garnizonu wysyła do miejsc, wskazanych przez władze bezpieczeństwa

publicznego, patrole i podjazdy w takiej ilości i składzie liczebnym oraz na taki przeciąg czasu, jak to uzna za potrzebne.

Art. 14. W razie zauważenia niebezpieczeństwa patrole zawiadamiają najbliższy punkt zborny siły wojskowej lub służby bezpieczeństwa, ukrócając zaś jakikolwiek nieporządek na ulicy, skierowują opornych do najbliższego urzędu bezpieczeństwa publicznego.

Art. 15. W przedmiocie użycia broni patrole i podjazdy kierują się przepisami art. 113, 114 i 115 służby garnizonowej (Tymcz. Reg. z 9/12. 18).

III. Pomoc wojskowa w czasie rozruchów.

Art. 16. Pomoc wojskowa ma być tak silna, by dawała pod każdym względem rękojmię, że zadanie spełnione zostanie i honor oręża nie będzie narażony na szwank.

Art. 17. Zasadniczo pomoc wojskowa przeznaczona jest na to, by dać władzom publicznym i ich organom należyłą ochronę, a ich zarządzeniom zapewnić bezwzględny posłuch; nigdy zaś do sprawowania bezpośrednich funkcyj policji (milicji) lub tych urzędów, do pomocy którym wojsko dodane zostało.

Art. 18. Dowódca zawezwanego przez władze cywilne oddziału ma przestrzegać:

- 1) by wojskowe i wszelkie inne uznane za ważne objekty obsadzone zostały przez oddziały wojska;
- 2) by przystęp do nich był zamknięty i należycie przeciwko niespodzianemu opanowaniu zabezpieczony;
- 3) by dyspozycje alarmowe szczegółowo były uregulowane;
- 4) by służby wart nie ograniczać tylko do najniezbędniejszej potrzeby, lecz zarządzić tak, by rondy danego oddziału miały w obserwacji również rejony sąsiednie;
- 5) by dostateczna siła zbrojna stale była w pogotowiu;
- 6) by żołnierze stale wychodzili z koszar i trzymali się razem conajmniej po dwóch;
- 7) by stosunki ludności z wojskiem ograniczyć do minimum i energicznie przeciwdziałać wszelkim próbom wzajemnego ich komunikowania się;
- 8) by osobom cywilnym dozwalać wstępu do koszar i zajętych przez wojsko obiektów tylko za pisemnem pozwoleniem dowódcy oddziału;
- 9) by patrole wysyłać w dostatecznej ilości.

Art. 19. Po przybyciu wojska na miejsce wypadków władze cywilne powiadamiają dowódcę o stanie rzeczy, wskazują cel, jaki ma być przy współudziale wojsk osiągnięty i upoważniają go do odpowiednich zarządzeń; następnie zaś ze wszystkimi żądaniami swojemi zwracają się do dowódcy oddziału, warty, pa-

trolu lub podjazdu, nie czyniąc dyspozycji bezpośrednich; w czasie zaś działania wojska obowiązane są do czynnego współdziałania z dowództwem.

Art. 20. W razie nieobecności władz cywilnych na miejscu zajęć oraz we wszystkich wypadkach, kiedy działalność ich jest faktycznie uniemożliwiona, dowódca oddziału obowiązany jest po przybyciu na miejsce poczynić wszystkie zarządzenia podług własnego uznania.

Art. 21. Dowództwo wojskowe powinno w celu przzerwania rozruchów zastosować wszelkie możliwe środki, by o ile możliwości uniknąć użycia broni i niepotrzebnego przelewu krwi.

Art. 22. Każdy dowódca działa na miejscu wypadków zupełnie samodzielnie, z zupełnym zdecydowanym spokojem, energicznie, wytrwale i nigdy połowicznie, interwenjując szybko i z takimi siłami, by nie pozostawało wątpliwości co do sukcesu, lub też broni się bezwzględnie tak długo, dopóki nie przybędzie odpowiednia pomoc. Wojsko pozostaje na miejscu wypadku do tej chwili, gdy dowództwo uzna zadanie wojskowe za spełnione.

IV. Użycie broni podczas rozruchów.

Art. 23. Należy użyć broni:

1) przy rozruchach lub manifestacjach o charakterze rozruchów na wyraźne a umotywowane żądanie uprawnionych przedstawicieli władzy cywilnej w każdym wypadku, kiedy ich poprzednie wezwanie do przywrócenia stanu prawnego pozostały bez skutku, a dowódca oddziału tego rodzaju interwencję wojska uzna za konieczną;

2) gdy oddział wojska czynnie lub zbrojnie zostanie napadnięty; jak również, gdy tłum przeszkadza wojsku w posuwaniu się lub pełnieniu akcji, do której wojsko zostało powołane.

Art. 24. Gdy przy oddziale wojska lub jego części albo patrolu, wyznaczonym do przywrócenia porządku i bezpieczeństwa, nie-ma przedstawiciela władzy cywilnej, lecz wobec wojska mają miejsce wypadki gwałtu przeciwko bezpieczeństwu życia i mienia obywateli lub urządzeń publicznych, wówczas dowódca wojskowy z własnej inicjatywy ma wezwać (kogo należy) do porządku i, gdyby temu wezwaniu nie uczyniono zadość,jąć się środków gwałtownych, nawet gdy wojsko nie było zaczepione.

Art. 25. Gdy przyszło już do użycia broni, to w konsekwencji nastąpić winno zupełne rozpędzenie tłumu i schwytywanie podżegaczy; bezwzględnie nie wolno się wdawać w układy, a tembardziej doprowadzić do kapitulacji wojska.

Art. 26. Do rozpędzenia tłumu używa się piechoty i, pod osłoną rezerwy, działa się przeważnie bagnetem, oszczędzając w miarę możliwości kobiet i dzieci, starców i osób, nie biorących udziału w rozruchach. Na wypadek, gdyby natarcie bagnetem nie dało rezultatu, lub gdyby strzelano do wojska, albo zmuszono je do obrony koniecznej, należy użyć broni palnej, nie wolno wtedy jednak już strzelać w górę.

Art. 27. Natarcie bagnetem lub salwę poprzedzić winien potrójny sygnał trąbką.

Art. 28. Bez poprzedniego sygnału ostrzegawczego wolno użyć broni w wypadkach następujących:

- 1) dla samoobrony, gdy wojsko zostanie napadnięte;
- 2) w razie zbrodni i gwałtów, popełnianych w obecności wojska;
- 3) przeciwko czynnie opierającym się lub przeszkadzającym działaniu wojska.

Art. 29. Kawalerji — z uwagi na jej zdolność szybkiego poruszania się i przerzucania się — używa się do usunięcia tłumu z placów i ulic nawet bez konieczności użycia broni; patrole kawaleryjskie mają za zadanie przeszkadzać formowaniu się tłumu.

Art. 30. W razie poważniejszych rozruchów piechota i kawalerja występują z karabinami maszynowymi, a w wypadkach szczególnych do pomocy piechocie i kawalerji dodana być może artylerja, w sile conajmniej 2 armat. Artylerja może być również użyta w razie braku w danej miejscowości kawalerji lub piechoty; w tym wypadku należy wyznaczyć oddziały uzbrojonych artylerzystów bez armat, lecz o ile możliwości konno.

Art. 31. Aresztowań dokonywują w zasadzie organy bezpieczeństwa publicznego, jeśli jednak wyjątkowo wypadnie to czynić wojsku, to do tego celu przeznaczyć należy patrole, pod wodzą energicznych, silnych podoficerów lub żołnierzy, zaopatrując ich w odpowiednie szczegółowe instrukcje.

Art. 32. Dla osobistej osłony przedstawiciela władzy, oraz dowódcy, jako osób interwenjujących w rozruchach, należy dać specjalne patrole ochronne.

Art. 516 (9).

Prawo prze-
glądania ak-
tów i żądania
wyjaśnień.

§ 1. Strony mają prawo przeglądać akta sprawy komornika oraz sporządzać i otrzymywać odpisy lub wyciągi z tych akt.

§ 2. Komornik na żądanie wierzyciela powinien mu udzielić na piśmie wyjaśnień o stanie sprawy.

Przyznane stronom w art. 516, § 1 prawo do przeglądania aktów egzekucyjnych nie jest zależnem od wykazania w każdym konkretnym przypadku interesu, jaki strona ma w przeglądnięciu aktów i dlatego komornik nie może odmówić stronom wglądu w akta z tej przyczyny, że jego zdaniem jest im to niepotrzebne. To samo odnosi się też do sporządzania i otrzymywania przez strony odpisów lub wyciągów z aktów komornika.

Prawo przeglądania aktów komornika oraz brania z nich odpisów i wyciągów służy nietylko samym stronom osobiście, ale także i ich zastępcom (por. niżej art. VII p. w. k. p. c.).

Według wyraźnego brzmienia art. 516, § 1 przepis ten odnosi się tylko do aktów komornika. Strony nie mogą więc na jego podstawie żądać wglądu w dotyczące sprawy akta sądowe (jak np. akta, spisane wskutek skargi na czynności komornika, akta postępowania działowego i t. p.). Prawo do przeglądania aktów sądowych oraz otrzymywania z nich odpisów i wyciągów służy jednak stronom na podstawie następującego postanowienia

Art. VII p. w. k. p. c.:

Strony i ich zastępcy mają prawo przeglądać akta sprawy w sądzie, oraz sporządzać i otrzymywać odpisy lub wyciągi z tych akt.

Poza tem prawo stron do przeglądania aktów sprawy normują następujące postanowienia

§§ 108, 112, 113 reg. og.:

§ 108. Kierownik sekretarjatu obowiązany jest:

- g) wydawać wypisy, zaświadczenia i inne dokumenty za swoim podpisem w granicach swojej kompetencji,
- h) udzielać ustnych informacji zgłaszającym się oraz udzie-

łać zezwolenia na przeglądanie akt, gdy na to zezwalają przepisy,

§ 112. Kierownik sekretarjatu może udzielić zezwolenia na przeglądanie akt i ksiąg sądowych tylko osobom do tego uprawnionym i to pod swoją kontrolą. Przed zezwoleniem na przejście należy sprawdzić, czy dana osoba jest do tego uprawniona, a w razie wątpliwości, zwrócić się o wskazówki do przewodniczącego wydziału lub kierownika sądu.

§ 113. Nikt, oprócz sędziego i osoby protokółującej na posiedzeniu sądowym, oraz osób, szczególnie ustawą lub regulaminem do tego upoważnionych, nie może zabierać akt z sekretarjatu.

Art. 517 (10).

Podział czynności między komorników.

§ 1. Podział czynności między komornikami, jeżeli ich kilku urzęduje przy sądzie, oznacza kierownik tego sądu.

§ 2. W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, kierownik sądu na wniosek wierzyciela może wyznaczyć komornika, któremu sprawa według ogólnego podziału nie przypada.

§ 3. Komornik, do którego należy przeprowadzenie egzekucji przeciwko jednemu z współdłużników, powołany jest również do przeprowadzenia egzekucji z tego samego tytułu przeciwko każdemu z współdłużników, jeżeli czynności egzekucyjne mają być dokonane w okręgu tego samego sądu grodzkiego.

§ 4. Komornik, powołany do przeprowadzenia egzekucji w myśl dwóch paragrafów poprzedzających, zawiadomi o wszczęciu i ukończeniu egzekucji komornika, któremu sprawa przypadłaby według podziału.

Zasadniczo rozciąga się kompetencja komornika na okręg sądu grodzkiego, w którym komornik urzęduje. Jeżeli jednak w okręgu sądu grodzkiego urzę-

duże więcej komorników, natenczas zakres działania każdego z nich oznacza kierownik tego sądu. Ustawa nie stanowi, na jakiej podstawie ma być oparty podział czynności między komorników. Należy tu zatem analogicznie zastosować przepisy § 37 reg. og. o podziale czynności między wydziały sądu okręgowego. Stosownie do tego podział nastąpi bądź według rodzaju spraw, bądź według początkowej litery nazwisk uczestników sprawy (w szczególności dłużnika), bądź wreszcie na podstawie terytorjalnej. Możliwym jest również podział przy uwzględnieniu kilku powyższych podstaw.

Okoliczność, że sprawę prowadził inny komornik, niż według podziału czynności do prowadzenia jej powołany, nie uchybia ważności czynności w tej sprawie dokonanych (argum. a maiori ad minus z art. 518, § 1). Jeżeli jednak w toku postępowania lub zaraz przy podaniu wniosku egzekucyjnego zostanie stwierdzone, że sprawa według podziału czynności należy do innego komornika tego samego sądu, to należy mu ją odstąpić.

Przekazanie na wniosek wierzyciela sprawy egzekucyjnej komornikowi, któremu ona nie przypada według podziału czynności, nastąpi jedynie w razie uzasadnienia takiego wniosku, bo nie można pozwolić na to, by wierzyciel dowolnie zmieniał oparty na trwałych podstawach podział czynności.

Jakkolwiek art. 517 wspomina o odstąpieniu w poszczególnej sprawie od ustalonego podziału czynności między komornikami tylko na wniosek wierzyciela, to jednak nie jest wykluczone takie odstąpienie również na wniosek dłużnika lub z urzędu. Koniecznem ono będzie np., gdy dłużnik ze skutkiem wyłączy komornika, któremu sprawa przypadłaby według podziału czynności. W ogólności skoro kierownikowi sądu przyznała ustawa prawo ustalania podziału

czynności między komorników, to nie można mu też odmówić prawa do odstąpienia od tego podziału, a to nawet w przypadkach wyraźnie w ustawie nie przewidzianych. Rzecz jasna, że odstąpienie takie nastąpić może tylko wyjątkowo w razie istnienia ważnej po temu przyczyny.

O przekazaniu sprawy innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu w razie niemożności pełnienia czynności przez komornika p. art. 520 i objaśn. do niego.

Przepis § 3 art. 517 ma na celu koncentrację postępowania egzekucyjnego z tego samego tytułu w ręku jednego komornika, a przez to jego uproszczenie i przyspieszenie. Do zastosowania tego przepisu nie trzeba osobnego zarządzenia kierownika sądu, jak w przypadku z § 2 art. 517.

Dla zastosowania postanowienia art. 517, § 3 jest bez znaczenia, czy postępowanie egzekucyjne przeciw kilku współdłużnikom z tego samego tytułu toczy się równocześnie, czy też nierównocześnie.

Zawiadomienia z art. 517, § 4 zmierzają do zapobieżenia temu, by przeciw temu samemu dłużnikowi o to samo roszczenie nie prowadzono równocześnie egzekucji u dwóch komorników.

Cel przepisu art. 517, § 4 wymaga, aby zawiadomienia w nim przewidziane skuteczniał komornik nietylko w razie ukończenia egzekucji z pozytywnym wynikiem, ale także w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego bez osiągnięcia jego celu.

Art. 518 (11).

Przekazanie
sprawy sądowi
właściwemu.

§ 1. Jeżeli w toku postępowania okaże się, że egzekucja należy do właściwości innego sądu, sprawa będzie przekazana według właściwości; już dokonane czynności pozostają w mocy.

§ 2. Jeżeli wierzyciel nie wskazał podstaw do oznaczenia właściwości i nie podał ich w wyznaczonym terminie, który nie może być krótszy od tygodnia, postępowanie będzie umorzone.

Przepis art. 518, § 1 stosuje się tak do spraw, prowadzonych przez komornika, jak i do tych, które są przekazane sądowi. W pierwszym przypadku sprawa przekazana zostanie komornikowi właściwego sądu, w drugim samemu sądowi. Postanowienie o przekazaniu wyda organ, który sprawę prowadzi w chwili wyjścia na jaw okoliczności, uzasadniających właściwość innego sądu, a więc w sprawie, prowadzonej przez komornika — komornik, w sprawie zaś, prowadzonej przez sąd grodzki, — odnośny sąd.

Przekazanie sprawy po myśli art. 518, § 1 nastąpi tylko wtedy, gdy niewłaściwość sądu (lub komornika) okaże się już w toku postępowania. Jeżeli natomiast niewłaściwość (miejscowa lub rzeczowa) stwierdzoną zostanie zaraz przy podaniu wniosku egzekucyjnego, to wniosek należy odrzucić po myśli art. 525 i art. 213 k. p. c.

Z treści przepisu art. 518, § 1 jest widoczne, że odnosi on się do właściwości miejscowej. Nie mówi natomiast ustawa wyraźnie, co się ma stać w razie wyjścia na jaw niewłaściwości rzeczowej, a więc jeżeli się okaże, że sprawę, prowadzoną przez sąd, prowadzić ma komornik, albo że sprawa, rozpoczęta przez komornika, należy do kompetencji sądu. Co do pierwszego z tych przypadków należy przyjąć za możliwe przekazanie sprawy właściwemu komornikowi przy utrzymaniu w mocy dotychczasowych czynności egzekucyjnych, dokonanych przez sąd, bo skoro w myśl art. 508 sprawy egzekucyjne należą łącznie do właściwości sądów i komorników i skoro w sprawach przekazanych komornikowi sąd jest organem

nadzorczym, to ważności czynności nie powinna uwłaczać okoliczność, że dokonał jej organ wyższego rzędu, niż powołany zasadniczo do jej wykonania. Inaczej ma się sprawa w przypadku, gdy komornik prowadzi sprawę, należąca do kompetencji sądu. Jakkolwiek i tu przekazanie sprawy właściwemu sądowi należy uznać za możliwe, to jednak nie można się zgodzić na utrzymanie w mocy czynności, dokonanych przez komornika, skoro jest on organem niższego rzędu w stosunku do sądu i skoro ustawa uznała za potrzebne odnośne czynności wyraźnie odjąć komornikowi i przekazać sądowi. W tym więc przypadku właściwy sąd będzie musiał powtórzyć czynności, dokonane przez komornika z przekroczeniem jego kompetencji.

Przekazanie sprawy po myśli art. 518, § 1 następuje z urzędu, bez wniosku stron. Nie wyklucza to oczywiście prawa stron do stawiania wniosków o przekazanie. Jeżeli są zdania, że egzekucja należy do właściwości innego sądu, a przekazanie z urzędu nie nastąpiło. W razie postawienia takiego wniosku należy wydać postanowienie bądź uwzględniające wniosek, bądź odmowne.

Na postanowienie w przedmiocie przekazania sprawy służy w razie wydania go przez komornika skarga z art. 512. Na postanowienie sądu grodzkiego z takiej skargi, jak również na postanowienie, którem sąd grodzki sam przekazał zarządził, niema zażalenia (art. 513). Jeżeli przekazanie nastąpiło z urzędu, skarga służy obu stronom, jeżeli zaś sprawę przekazano na wniosek jednej ze stron, skargę ma tylko strona przeciwna. Jeżeli wniosku o przekazanie sprawy komornik nie uwzględnił, skargę na odnośną decyzję wnieść może strona, która wniosek ten zgłosiła.

Z użytego w art. 518, § 2 wyrażenia „postępowanie będzie umorzone“ wynika, że również i ten przepis ma zastosowanie tylko w przypadku, gdy brak podstaw do oznaczenia właściwości okaże się dopiero po wszczęciu postępowania. W razie stwierdzenia tego braku zaraz przy podaniu wniosku egzekucyjnego sąd, względnie komornik odrzuci wniosek. I ten przepis również odnosi się tylko do właściwości miejscowej, bo wobec postanowienia art. 508 nie może się zdarzyć przypadek, aby właściwość rzeczowa nie dała się oznaczyć.

Nie potrzeba wzywać wierzyciela o podanie podstaw do oznaczenia właściwości, chociaż nie podał ich we wniosku egzekucyjnym, jeżeli podstawy te są skądinąd wiadome sądowi, względnie komornikowi.

Termin z art. 518, § 2 jest terminem sądowym, a ustawa oznacza tylko najniższą jego granicę, poniżej której nie wolno sądowi, względnie komornikowi zejść.

Umorzenie postępowania po myśli art. 518, § 2 w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego wierzycielowi terminu nastąpi z urzędu. Ponieważ nie jest ono zależne od wniosku strony, nie zapobiega mu podanie podstaw właściwości wprawdzie przed wydaniem postanowienia o umorzeniu, ale po upływie wyznaczonego do tego terminu (p. art. 184, § 2 k. p. c. przy art. 512 k. p. c.).

Przepisy art. 518 o przekazaniu sprawy według właściwości oraz o umorzeniu postępowania w razie braku podstaw do oznaczenia właściwości mają zastosowanie tylko w tych przypadkach, w których niewłaściwość, względnie brak podstaw do oznaczenia właściwości zachodziły już w chwili wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Jeżeli natomiast w chwili wszczęcia postępowania sąd, względnie komornik był właściwym, to żadnego wpływu na tok sprawy

nie wywiera okoliczność, że później odpadły warunki, uzasadniające jego właściwość. W tym względzie ma bowiem w postępowaniu egzekucyjnym analogiczne zastosowanie przepis art. 51 k. p. c., według którego „sąd właściwy w chwili wytoczenia powództwa pozostaje właściwym aż do ukończenia postępowania, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy“. Bez tego przepisu dłużnik byłby w stanie udaremnić niemal każdą egzekucję, skoro właściwość sądu, względnie komornika oznacza się według stosunków, odnoszących się do jego osoby lub majątku, na których zmianę dłużnik zawsze wpłynąć może.

Art. 519 (12)¹⁾.

Wyłączenie
komornika.

Komornik jest wyłączony od czynności stosownie do przepisów kodeksu niniejszego o wyłączeniu organów sądowych. Zarządzenia w tej mierze wydaje kierownik sądu.

Przepisy o wyłączeniu sędziów i organów sądowych zawarte są w następujących

Art. 54—62 k. p. c.:

Art. 54. Sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy:

1) w sprawach, w których jest stroną, albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływa na jego prawa lub obowiązki;

2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w prostej linii, krewnych bocznych aż do czwartego stopnia, powinowatych bocznych do stopnia drugiego;

3) w sprawach osób, związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;

4) w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem jednej ze stron;

¹⁾ Tekst pierwotny art. 12 p. e. opiewał: „Komornik jest wyłączony od czynności stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego o wyłączeniu organów sądowych. Zarządzenia w tej mierze wydaje kierownik sądu.“

5) w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jako też w sprawach o ważność aktu prawnego, z jego udziałem zawartego lub przezeń rozpoznanego.

Art. 55. § 1. Niezależnie od przyczyn, wymienionych w artykule poprzedzającym, sąd wyłącza sędziego na wniosek strony, jeżeli pomiędzy sędzią a jedną ze stron, jej ustawowym zastępcą lub pełnomocnikiem zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego.

§ 2. Jeżeli pomimo to strona przystąpiła do rozprawy, może żądać wyłączenia tylko wtedy, gdy uprawdopodobni, że przyczyna wyłączenia dopiero później powstała lub stała się jej znaną.

Art. 56. § 1. Wniosek o wyłączenie strona zgłasza na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia.

§ 2. Aż do rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie sędzia może spełniać tylko czynności niecierpiące zwłoki.

Art. 57. Sędzia, który ma podstawę do wyłączenia się, zawiadamia o tem sąd i wstrzymuje się od udziału w sprawie.

Art. 58. O wyłączeniu sędziego w sądzie grodzkim rozstrzyga sąd okręgowy, o wyłączeniu zaś sędziego w innych sądach — sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu wyłączenia większej liczby sędziów — sąd w toku instancyj przełożony.

Art. 59. Sąd może przeprowadzić dochodzenie celem wyświeślenia okoliczności przytoczonych we wniosku o wyłączenie.

Art. 60. Od postanowienia, wyłączającego sędziego, niema środka odwoławczego.

Art. 61. Zgłaszającego w złej wierze wniosek o wyłączenie sędziego, sąd oddalając wniosek, skazuje na grzywnę do wysokości pięciuset złotych.

Art. 62. Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio do wyłączenia prokuratora oraz innych organów sądowych. Wniosek o wyłączenie sąd przekazuje ich władzy przełożonej. Od wydanych zarządzeń niema środka odwoławczego.

Przez stronę w rozumieniu art. 54, l. 1 k. p. c. rozumieć należy stronę w znaczeniu procesowym, a nie prawnomaterjalnym, a więc osobę, występującą w procesie w charakterze powoda lub pozwanego, a w egzekucji w charakterze wierzyciela lub dłuż-

nika, bez względu na to, czy osoba ta występuje we własnej, czy w cudzej sprawie.

Przepis art. 54 l. 1 k. p. c. obejmuje także przypadki, w których wynik sprawy oddziałują tylko pośrednio na prawa lub obowiązki sędziego. Bez znaczenia jest, czy to oddziaływanie odnosi się do prawno prywatnych, czy prawno publicznych praw lub obowiązków.

Z mocy przepisu art. 54, l. 2 k. p. c. wyłączony jest sędzia (a więc także komornik) także w sprawach żony separowanej. Nie jest natomiast wyłączony w sprawach żony rozwiedzionej i takiej, z którą jego małżeństwo unieważniono.

Przyczyna wyłączenia, oparta na powinowactwie, nie ustaje w razie rozwiązania przez śmierć małżeństwa, stanowiącego podstawę tego powinowactwa.

Stosunek pełnomocnictwa wyłącza sędziego (komornika) w myśl art. 54, l. 4 k. p. c. bez względu na to, czy chodzi o pełnomocnictwo procesowe, czy też pełnomocnictwo w znaczeniu prawa materialnego. W każdym razie musi pełnomocnictwo dotyczyć sprawy, będącej przedmiotem procesu.

Podstawę do żądania wyłączenia sędziego (komornika) w myśl art. 55 k. p. c. daje tylko „stosunek osobisty” sędziego (komornika) do strony, jej zastępcy ustawowego lub pełnomocnika. Nie wystarczy pewne ustosunkowanie się sędziego (komornika) do samej sprawy. Zresztą stosunek osobisty może być tak stosunkiem prawnym (np. dalsze pokrewieństwo), jak i faktycznym (np. przyjaźń, nieprzyjaźń).

Rzeczowy powód obawy stronności istnieje tylko wówczas, gdy między sędzią (komornikiem) a stroną zachodzi specyficzny stosunek osobisty, charakteryzujący się silną wzajemną lub choćby tylko jednej strony niechęcią, nienawiścią i t. p., a więc stosunek, odchylający się w znacznym stopniu od normalnych

stosunków między ludźmi. Antagonizmy ideowe, mające źródło w różnicy poglądów i przekonań moralnych, prawnych, filozoficznych, politycznych, klasowych, partyjnych, religijnych, narodowych, nie mogą być powodem wyłączenia, chyba że między sędzią (komornikiem) a stroną wynikł na powyższem podłożu zatarg ściśle osobisty.

Obawa, że sąd (komornik) może z niewiadomych powodów powziąć niekorzystne dla strony postanowienie, nie uzasadnia zastosowania art. 55 k. p. c. Przepis ten nie pozwala na dowolne żądanie wyłączenia sędziego (komornika) z wyraźną ujmą dla powagi sądu dlatego jedynie, że strona z decyzji jego może być ze stanowiska swego interesu niezadowolona. Przeciw orzeczeniom sądowym (czynnościom komornika) daje ustawa stronie inne, ustawą przewidziane środki prawne. Cytowany przepis pozwala na wyłączenie sędziego (komornika) tylko wtedy, jeśli istnieje uzasadniona podstawa do powątpiewania w jego bezstronność. Przyczyny, któreby to powątpiewanie uzasadniały, muszą być podane i dostatecznie wykazane.

Prawo wyłączenia sędziego (komornika) służy także stronie, na korzyść której wychodziłby w danym wypadku brak bezstronności.

Jeżeli strona żąda wyłączenia z przyczyn bezwzględnych (art. 54 k. p. c.), to nie potrzebuje uprawdomośnić ani przyczyny wyłączenia, ani tego, że nie mogła przedtem żądać wyłączenia, bo przyczyny te winien sąd w każdym stanie sprawy uwzględnić z urzędu.

Warunkiem nałożenia grzywny z art. 61 k. p. c. jest odrzucenie wniosku o wyłączenie i zła wiara osoby, stawiającej taki wniosek. Nie wystarczy więc swawola, lekkomyślność, zamiar przewleknięcia sprawy i t. p. Czy taka zła wiara zachodzi, oceni sąd na

podstawie wyników dochodzeń, przeprowadzonych na skutek wniosku o wyłączenie.

Przepisy o wyłączeniu sędziów stosują się do wyłączenia innych organów sądowych, a w myśl art. 519 k. p. c. także do wyłączenia komorników z następującymi różnicami: 1) udział w sprawie organu sądowego, względnie komornika, co do którego zachodzi jedna z przyczyn wyłączenia w art. 54 k. p. c. wymienionych, nie powoduje nieważności postępowania, bo w myśl art. 409 k. p. c. nieważność taką powoduje tylko udział w sprawie sędziego wyłączonego z mocy samej ustawy; 2) o wyłączeniu organów sądowych i komorników rozstrzyga nie sąd, lecz ich władza przełożona, względnie co do komorników kierownik sądu grodzkiego; 3) przepis art. 61 k. p. c. nie stosuje się do wyłączenia organów sądowych i komorników, bo grzywny w nim przewidzianej nie może nałożyć sąd, skoro nie rozstrzygając o wyłączeniu, nie może on ocenić, czy wniosek o wyłączenie postawiono w złej wierze, a nie może też nałożyć tej grzywny władza przełożona organu sądowego, względnie przy wyłączeniu komornika kierownik sądu grodzkiego, gdyż władze te działają jako władze administracyjne, a prawo nałożenia grzywny przyznaje ustawa sądowi jako takiemu.

Z mocy przepisu art. 519 kierownik sądu grodzkiego powołany jest nietylko do wyłączenia komornika z urzędu (z przyczyn w art. 54 k. p. c. wymienionych) oraz do rozstrzygnięcia wniosku strony o wyłączenie komornika (z przyczyn w art. 54 lub 55 k. p. c. wymienionych), ale także do wydania wszelkich dalszych zarządzeń, jakie się wskutek wyłączenia okażą potrzebne, w szczególności do zarządzenia zastąpienia wyłączonego komornika przez innego komornika lub sekretarza sądowego (art. 520).

Od zarządzenia kierownika sądu grodzkiego, którem wnioski o wyłączenie komornika oddalono, nie służy zażalenie w toku instancyj. Mogą się jednak strony żalić na nie w drodze administracyjnej.

Art. 520 (13).

Jeżeli komornik z powodu przeszkód faktycznych lub prawnych nie może pełnić swych czynności, kierownik sądu zleci ich pełnienie innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu.

Zastępstwo
komornika.

W myśl art. 262, § 1 u. s. p. „sekretarjaty sądów składają się z sekretarzy sądowych, z urzędników kancelaryjnych i innych funkcjonarjuszów“. Według brzmienia art. 520 k. p. c., który, jako postanowienie wyjątkowe, należy tłumaczyć ściśle, zlecić można pełnienie czynności komornika tylko sekretarzowi sądowemu, nie zaś innemu funkcjonarjuszowi sekretarjatu sądowego.

Przeszkodą prawną, uzasadniającą zlecenie czynności komornika innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu, będzie np. wyłączenie komornika (p. art. 519 i objaśn. do niego), zawieszenie go w czynnościach urzędowych i t. p. Przeszkodą faktyczną, uniemożliwiającą komornikowi pełnienie jego czynności, będzie jego choroba, nieobecność i t. d.

W braku odmiennego zastrzeżenia ustawowego rozciąga się prawo kierownika sądu grodzkiego do zlecenia czynności komornika innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu zarówno na poszczególne czynności egzekucyjne, jak i na większą ilość takich czynności, a więc np. na wszystkie czynności, dokonać się mające w pewnych sprawach lub w pewnym czasie. W każdym jednak razie warunkiem takiego zlecenia jest prawna lub faktyczna niemożność pełnienia czynności przez komornika.

Przepis art. 520 ma na celu jedynie chwilowe, tymczasowe zarządzenie wstrzymaniu toku czynności egzekucyjnych, spowodowanemu prawną lub faktyczną niemożnością pełnienia ich przez komornika. Nie można natomiast na jego podstawie powierzać na stałe wszystkich funkcji komornika innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu, bo to sprzeciwiałoby się intencji ustawy. Nie można więc np. w razie zupełnej i trwałej niezdolności komornika do służby zlecać na dłuższy czas pełnienia jego funkcji innemu komornikowi lub sekretarzowi sądowemu, lecz zlecenie takie ograniczyć należy do czasu, koniecznego na obsadzenie stanowiska niezdolnego komornika inną osobą.

Co do wyznaczenia innego komornika w miejsce powołanego podziałem czynności do prowadzenia sprawy na skutek wniosku wierzyciela p. art. 517 i objaśn. do niego.

Art. 521 (14) ¹⁾.

§ 1. Komornik obowiązany jest do wynagrodzenia szkód, spowodowanych swem niedbalstwem lub złą wolą, jeżeli poszkodowany nie mógł zapobiec szkodzie w toku postępowania zapomocą środków, przewidzianych w kodeksie niniejszym.

§ 2. Za szkodę Skarb Państwa jest odpowiedzialny solidarnie z komornikiem.

§ 3. Roszczenie o wynagrodzenie szkody przedawnia się z upływem dwóch lat od daty, kiedy

¹⁾ Tekst pierwotny art. 14, § 1 p. c. opiewał: „Komornik obowiązany jest do wynagrodzenia szkód, spowodowanych swem niedbalstwem lub złą wolą, jeżeli poszkodowany nie mógł zapobiec szkodzie w toku postępowania zapomocą środków, przewidzianych w prawie niniejszem“.

poszkodowany dowiedział się o czynności lub zaniechaniu komornika, które spowodowały szkodę.

Warunkiem unormowanej w art. 521 odpowiedzialności za szkodę jest uprzednie wyczerpanie przez poszkodowanego wszelkich środków, przewidzianych przepisami k. p. c. w celu zapobieżenia tej szkodzie. Jeżeli więc np. poszkodowany skarżył się bezskutecznie po myśli art. 512 na czynność komornika, z której wynikła szkoda, to sama ta skarga nie wystarczy, lecz należy zużytkować również zażalenie z art. 513, o ile ono w danym przypadku jest dopuszczalne i może wpłynąć na zapobieżenie szkodzie.

Nie jest warunkiem zachowania roszczenia o wynagrodzenie szkody z art. 521 uprzednie wykorzystanie przez poszkodowanego takich środków ustawowych, które wprawdzie mogłyby doprowadzić do uchylenia odnośnej czynności komornika, z której wynikła szkoda, ale nie zdołałyby już zapobiec samej szkodzie.

Roszczeń o wynagrodzenie szkody na podstawie art. 521 dochodzić można tylko na zwyczajnej drodze procesu cywilnego. Dla powództw o te roszczenia właściwym jest w myśl art. 13, § 2 k. p. c. bez względu na wartość przedmiotu sporu sąd okręgowy.

W drodze procesu z art. 521 dochodzić można od komornika wynagrodzenia szkody, wynikłej nietylko z jego pozytywnych czynności urzędowych, ale także z zaniechania, którego komornik dopuścił się w urzędowaniu.

Przewidziane w art. 521 roszczenie o wynagrodzenie szkody podnieść może przeciw komornikowi tak strona, jak i każda osoba trzecia, która wskutek czynności urzędowej komornika poniosła szkodę.

Na zasadzie art. 521 pozwać można o wynagrodzenie szkody nietylko komornika, ale każdą osobę,

która w konkretnym przypadku pełni prawnie jego czynności (np. sekretarza sądowego, któremu zlecono czynności komornika na podstawie art. 520).

Roszczenie o wynagrodzenie szkody, spowodowanej czynnością urzędową lub zaniedbaniem komornika, obejmuje tylko prawo żądania naprawienia efektywnego uszczerbku, jaki osoba poszkodowana poniosła w swym majątku. Nie można natomiast na podstawie art. 521 domagać się odszkodowania za utracony ewentualnie zysk, bo na oznaczenie odszkodowania za szkodę rzeczywistą i utracony zysk używa ustawa innego wyrażenia, niż użyte w art. 521, a mianowicie wyrażenia „wynagrodzenie szkód i strat“, jak to ma miejsce w przypadku z art. 850.

Wobec solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa z komornikiem można powództwo o wynagrodzenie szkody z art. 521 wytoczyć przeciw samemu Skarbowi Państwa. W takim przypadku w razie przysądzenia odszkodowania przysługiwać będzie Skarbowi Państwa regres do komornika na ogólnych zasadach prawa prywatnego. Niema, rzecz jasna, mowy o regresie w przypadku odwrotnym, t. j. w razie przysądzenia odszkodowania od samego komornika, skoro przyczyna szkody leży w działaniu samego komornika i niema podstawy do skonstruowania w tym wypadku odpowiedzialności Skarbu Państwa wobec komornika.

Pod względem biegu, wstrzymania i przerwy przedawnienia stosują się do roszczenia o wynagrodzenie szkody z art. 521 ogólne przepisy prawa cywilnego o przedawnieniu.

Ponieważ roszczenia o wynagrodzenie szkody na podstawie art. 521 dochodzić można odrębnie przeciw samemu Skarbowi Państwa, przeto wstrzymanie lub przerwa biegu przedawnienia tego roszczenia lub stosunku do komornika nie skutkuje takiegoż

wstrzymania lub przerwy w stosunku do Skarbu Państwa.

Przepis art. 521, § 3, ustanawiający dwuletni okres przedawnienia dla roszczeń o wynagrodzenie szkód, spowodowanych czynnościami urzędowymi komornika, nie wyklucza zastosowania przepisów prawa cywilnego o dłuższym okresie przedawnienia, o ile ten dłuższy okres zależy od wyższej kwalifikacji winy, np. od znamion przestępstwa w czynie wyrządzającym szkodę. Inaczej bowiem przepis ten zapewniałby premję za popełnianie przestępstw w charakterze urzędowym komornika. W każdym jednak razie w stosunku do Skarbu Państwa obowiązuje bezwzględnie tylko czas przedawnienia z art. 521 k. p. c., bo tylko na tym przepisie opiera się jego odpowiedzialność.

Art. 522 (15) ¹⁾.

Przepisy kodeksu niniejszego, dotyczące komorników, stosuje się również do osób, pełniących czynności komornika.

Przepisy dotyczące osób zastępujących komornika.

O tem, które osoby pełnić mogą w pewnych przypadkach czynności komornika, p. art. 520 i objaśn. do niego oraz art. IX, l. 1 p. w. p. e.

Z postanowienia art. 522 wynika, że osoby, pełniące w konkretnym przypadku czynności komornika, mają pełnię praw i obowiązków, jakie w zakresie powierzonych im czynności przyznaje ustawa komornikowi. Odpowiadają też za należyte pełnienie tych czynności tak, jak komornik, w szczególności także materialnie stosownie do art. 521.

¹⁾ Tekst pierwotny art. 15 p. e. opiewał: „Przepisy prawa niniejszego dotyczące komorników, stosuje się również do osób, pełniących czynności komornika“.

Przepis art. 522 stosuje się tylko do osób, którym pełnienie czynności komornika powierzone zostało zgodnie z ustawą (art. 520 k. p. c. i art. IX, l. 1 p. w. p. e.). Jeżeli więc komornik samowolnie dał się zastąpić w swych czynnościach komuś ze swego personelu lub osobie trzeciej, to osoby te w zakresie postępowania egzekucyjnego nie mają praw i obowiązków, związanych ze stanowiskiem komornika, a za czynności ich odpowiada komornik.

Art. 523 (16).

Koszty
egzekucji.

§ 1. Dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty, niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty te podlegają ściągnięciu wraz z egzekwowanem roszczeniem.

§ 2. Na postanowienie sądu co do kosztów służy zażalenie.

Z treści przepisu art. 523 („dłużnik winien zwrócić wierzycielowi“) wynika, że potrzebne do przeprowadzenia egzekucji koszty pokrywa narazie wierzyciel, dłużnik zaś obowiązany jest w miarę okoliczności dopiero później koszty te mu zwrócić.

Kwestję, które koszty należy uważać za niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji, ocenia sąd na podstawie okoliczności konkretnego przypadku.

Według utartej praktyki sądowej wszelkie koszty, połączone z wystawieniem pokwitowania, łącznie z kosztami odbioru i zapisania w księgach nadesłanej sumy pieniężnej i odnoszących się do tych okoliczności listów zastępcy do strony, nie należą do kosztów egzekucyjnych i winien je ponieść wierzyciel egzekwujący.

Wierzycielowi egzekwującemu nie należy się zwrot kosztów egzekucji, uznanej za niedopuszczalną, jako też kosztów przygotowawczych wniosku egzeku-

cyjnego, jeżeli wierzyciel przed wniesieniem podania egzekucyjnego, chociaż po upływie terminu świadczenia, został zaspokojony, bo kosztów takich nie można uznać za niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji.

Dłużnik nie ma zwracać wierzycielowi egzekwującemu kosztów bezskutecznego ściągania zajętej wierzytelności, jeżeli wierzyciel zaniedbał zasięgnąć informacji co do ściągальności wierzytelności.

Wierzycielowi egzekwującemu nie należy się zwrot kosztów wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu zgłoszonych praw osób trzecich do zajętych ruchomości, bo skierowanie egzekucji do przedmiotów, nie stanowiących majątku dłużnika, nie może być uważane za celowe z punktu widzenia art. 523 k. p. c.

Wierzycielowi egzekwującemu należy się zwrot kosztów interwencji przy zajęciu ruchomości, o ile te koszty dadzą się usprawiedliwić, w szczególności o ile okoliczności w danym wypadku wymagały jego interwencji.

Interesowanym nie służy prawo żądania zwrotu kosztów, połączonych z ich udziałem w postępowaniu nad rozdziałem ceny kupna, uzyskanej z licytacji nieruchomości, a w szczególności kosztów zgłoszenia wierzytelności, wysłuchania w sprawie zarzutów przeciw planowi podziału i t. p., albowiem postępowanie licytacyjne kończy się właściwie z chwilą przybicia targu, a dalsza część postępowania ma raczej charakter postępowania niespornego, którym strony wzajemnie kosztów sobie nie zwracają (O. z 26/III 1931, III 1 R 144/31, P. S. 1931, 673).

Po zapłaceniu wierzytelności z należnościami ubocznymi można dalej prowadzić egzekucję celem ściągnięcia już przyznanych kosztów. Nie można jednak tego czynić, jeżeli kosztów jeszcze nie przy-

znano, bo brak w tym przypadku tytułu do dalszej egzekucji.

Przepis art. 523 normuje jedynie obowiązek dłużnika do zwrotu kosztów wierzycielowi egzekwującemu, natomiast nie dotyka kwestji, czy i kiedy dłużnik ma prawo żądać zwrotu kosztów od wierzyciela. Pojawilo się wskutek tego zapatrywanie, jakoby dłużnikowi nie należały się od wierzyciela żadne koszty, związane bezpośrednio z postępowaniem egzekucyjnym i jakoby dłużnik mógł tylko w drodze osobnego procesu odszkodowawczego dochodzić swoich kosztów, poniesionych w postępowaniu egzekucyjnym, jeśli wierzyciel to postępowanie wszczął i popierał bezprawnie w sposób, rodzący jego zobowiązanie odszkodowawcze według przepisów prawa materialnego (Richter, Prawo o sąd. postęp. egzekucyjnym, str. 29). Z zapatrywaniem tem nie można się atoli żadną miarą pogodzić. Stosowanie go w praktyce doprowadziłoby bowiem do tego, że niemal z każdej egzekucji wywiązywałby się proces o koszty, z którego znów dochodziłoby do egzekucji i tak w kółko. Oczywiście, że taki stan patologiczny nie mógł leżeć w intencji ustawodawcy i że takie mnożenie tego rodzaju procesów nie da się serjo pomyśleć. Dlatego też przytoczone zapatrywanie, jako prowadzące do wywołania skutków z pewnością przez nikogo nie zamierzonych, należy stanowczo uznać za mylne, a rozwiązania kwestji szukać gdzieindziej. W szczególności przyjąć należy, że w kwestji, czy i o ile dłużnik ma prawo żądać zwrotu kosztów od wierzyciela, oraz czy osoby trzecie mogą żądać zwrotu narosłych im kosztów, względnie czy można nałożyć na nie obowiązek zwrotu kosztów, obowiązują w myśl art. 525 analogicznie następujące przepisy:

Art. 98—111 k. p. c.:

Art. 98. We wszystkich przypadkach, w których w myśl przepisów kodeksu stronie należy się od przeciwnika zwrot kosztów procesu, sąd przyzna jej koszty, niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony.

Art. 99. § 1. Do niezbędnych kosztów procesu zalicza się należności i wydatki jednego adwokata.

§ 2. Osoby, których nie obowiązuje zastępstwo adwokackie, gdy występują jako strony lub zastępcy, zrównane są co do kosztów z adwokatami. To samo dotyczy Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 100. Strona może tylko wówczas żądać zwrotu kosztów podróży i wynagrodzenia za utratę zarobku, spowodowaną osobistym stawiennictwem, gdy sąd zawezwał ją do takiego stawiennictwa.

Art. 101. Strona, przegrywająca sprawę, obowiązana jest na żądanie przeciwnika zwrócić mu koszty procesu.

Art. 102. W razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. I w tym jednak przypadku sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania, albo gdy zasądzenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub od oceny sądu.

Art. 103. Zwrot kosztów należy się pozwanemu, jeżeli nie dał on powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu.

Art. 104. § 1. Niezależnie od wyniku sprawy sąd, na żądanie przeciwnika, włoży na stronę obowiązek zwrotu tych kosztów, które strona ta wywołała swem niesumiennem lub oczywiście niewłaściwem postępowaniem.

§ 2. Dotyczy to zwłaszcza kosztów, powstałych wskutek spóźnionego przytoczenia okoliczności faktycznych lub spóźnionego powołania środków dowodowych, jeżeli przez to nastąpiła zwłoka w rozstrzygnięciu sprawy.

Art. 105. Świadek, biegły lub zastępca strony mogą być skazani przez sąd na zwrot kosztów, wywołanych rażąco ich winą. Postanowienie sądu zapada na wniosek strony, bądź w toku samej sprawy, bądź oddzielnie po wysłuchaniu osoby, której zarzucono winę.

Art. 106. Koszty procesu, w którym zawarto ugodę, znosi się wzajemnie, jeżeli co do nich nie zapadło już wcześniej prawomocne orzeczenie, albo jeżeli strony nie postanowiły inaczej.

Art. 107. § 1. Spółuczestnicy sporu zwracają koszty procesu według ilości głów. Jednak w razie znacznej różnicy w ich spółuczestnictwie sąd oznaczy zwrot kosztów odpowiednio do spółuczestnictwa.

§ 2. Na spółuczestników sporu, odpowiadających solidarnie co do istoty sprawy, sąd włoży solidarny obowiązek zwrotu kosztów. Za koszty, wynikłe z czynności procesowych poszczególnych spółuczestników, inni spółuczestnicy nie odpowiadają.

Art. 108. Interwenjent uboczny, do którego nie mają zastosowania przepisy o spółuczestnictwie jednolitem, nie zwraca kosztów przeciwnikowi strony, do której przystąpił; jednak sąd może przyznać koszty interwencji od przeciwnika, obowiązane do zwrotu kosztów.

Art. 109. § 1. W każdym orzeczeniu, kończącym sprawę w instancji, sąd rozstrzygnie również o kosztach.

§ 2. W innych orzeczeniach sąd rozstrzygnąć może o zwrocie kosztów tylko wówczas, gdy obowiązek ten nie zależy od wyniku sprawy.

§ 3. Przyznając zwrot kosztów, sąd oznaczy ich wysokość włączając opłaty sądowe.

Art. 110. Strona, żądająca zwrotu kosztów, powinna pod rygorem utraty tego roszczenia, przed zamknięciem rozprawy, bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia, złożyć sądowi spis kosztów albo zgłosić wniosek o przyznanie jej kosztów według norm przepisanych.

Art. 111. Jeżeli strona nie zakłada apelacji co do istoty sprawy, może na rozstrzygnięcie o kosztach wnieść zażalenie.

Okoliczność, czy koszty są niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, oceniać należy według czasu, w którym podjęto czynności, powodujące te koszty.

Zarówno kwestję, czy za poszczególne czynności procesowe należy się wogóle zwrot kosztów, jak i wysokość poszczególnych pozycji kosztów, ocenia sąd według swego uznania, z wyłączeniem jakiegokolwiek postępowania dowodowego, czy nawet dochodzeń w tym kierunku. Swobodna ocena sądu w tej mierze doznaje pewnych ograniczeń w przepisie art. 99 k. p. c., a nadto może ona doznać ograniczeń z mocy art. XII p. w. k. p. c. w razie wydania przez Ministra

Sprawiedliwości przepisów o wynagradzaniu adwokatów za czynności procesowe.

Z przepisu art. 98 k. p. c. wynika, że można żądać zwrotu kosztów tylko za czynności, połączone z przeprowadzeniem egzekucji, nie zaś za czynności, dokonane przed wszczęciem egzekucji, o ile one nie były warunkiem takiego wszczęcia, jak to np. ma miejsce z uzyskaniem klauzuli wykonalności.

Przepis art. 99 k. p. c. nie odnosi się do przypadków, gdy stronę zastępuje kilku adwokatów nie równocześnie, lecz jeden po drugim, w przypadkach takich wchodzi w zastosowanie swobodne uznanie sądu. Sąd ocenia w szczególności według uznania, czy stronie mają być zwrócone koszty, spowodowane zmianą w osobie adwokata.

Osoby, o których mowa w art. 99, § 2 k. p. c., zrównane są co do kosztów z adwokatami nie tylko wtedy, gdy występują we własnej sprawie, ale i wtedy, gdy zastępują inne osoby. Obojętnem jest przytem, czy są zastępcami ustawowymi, czy też na podstawie udzielonego im pełnomocnictwa.

Z przepisu art. 99 k. p. c. wynika a contrario, że stronie nie należy się zwrot kosztów zastępstwa, jeżeli ją w procesie, względnie w postępowaniu egzekucyjnym zastępuje pełnomocnik, nie będący adwokatem i nie należący do osób, zrównanych co do kosztów z adwokatami. Ustawa zalicza bowiem do niezbędnych kosztów tylko należności adwokata i osób, zrównanych co do kosztów z adwokatami.

Z przepisu art. 100 k. p. c. w związku z przepisem art. 99, § 2 k. p. c. wynika a contrario, że strona, nie należąca do osób, wymienionych w art. 87 k. p. c., nie może żądać zwrotu kosztów za żadne podjęte przez siebie czynności, o ile czynności te podejmuje osobiście. Jedyne wyjątek pod tym względem stano-

wią należytości wyraźnie w art. 100 k. p. c. wymienione.

Wysokość utraconego zarobku ocenia się według normalnych warunków zarobkowania danej osoby. Nie należy natomiast uwzględniać ewentualnych jednorazowych korzyści, jakie ta osoba mogła osiągnąć, gdyby jej nie przeszkodziło stawienie się w sądzie.

W przedmiocie pytania, której ze stron powinien sąd przyznać koszty, przyjmuje art. 101 k. p. c. zasadę odpowiedzialności za wynik, w myśl której strona ulegająca ponosi nie tylko własne koszty, ale nadto zwraca koszty przeciwnikowi. Od zasady tej istnieją atoli ze względów słuszności pewne wyjątki na rzecz zasady zawinienia czyli odpowiedzialności za winę strony (por. art. 103, 104 k. p. c.).

Przepisy k. p. c., odnoszące się do kosztów, mówią wszędzie o „zwrocie kosztów“, z czego wynika, że każda ze stron narazie sama ponosi wydatki z prowadzeniem sprawy połączone, a dopiero po ukończeniu sprawy (art. 109 k. p. c.) powstaje skutek orzeczenia sądowego ewentualnie obowiązek dla jednej ze stron zwrócenia kosztów stronie przeciwnej.

Art. 102 k. p. c. zawiera dalszą zasadę w kwestji kosztów procesowych, a mianowicie zasadę kompensaty i stosunkowego rozdziału, w myśl której w razie częściowego wygrania przez obie strony koszty bądź znoszą się wzajemnie, bądź rozdziela się je stosunkowo między obie strony.

Także przy stosunkowym rozdziale kosztów należy mieć wzgląd na to, czy pewne koszty nie zostały spowodowane nieodpowiadającym celowi zachowaniem się strony, bo zasada celowości kosztów powinna we wszystkich wypadkach znaleźć zastosowanie.

Art. 104 k. p. c. stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik na rzecz zasady zawinienia,

W myśl niego o obowiązku zwrotu kosztów zadecyduje nie wygranie lub przegranie sprawy, lecz okoliczność, że wina jednej ze stron koszty te niepotrzebnie spowodowała.

Aby uzasadnić obowiązek zwrotu kosztów niezawisłe od wyniku sprawy, musi zajść niesumienne lub oczywiście niewłaściwe zachowanie się strony. Kiedy takie zachowanie się przyjąć należy, to oceni sąd według okoliczności konkretnego przypadku.

Przypadek zaszyły u jednej ze stron, choćby spowodował specjalne koszty, nie podpada pod przepis art. 104 k. p. c. Do kosztów takich należy tedy zastosować zasadę z art. 101 k. p. c.

Art. 105 k. p. c. stanowi dalszy wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik na rzecz zasady zawinienia. Ponadto przepis ten jest wyjątkiem od zasady, według której na zwrot kosztów zasądzoną być może tylko strona. Ten ostatni wyjątek podyktowany został dążeniem do uniknięcia osobnych procesów regresowych o koszty.

Skazanie osób w art. 105 k. p. c. wymienionych na zwrot kosztów nastąpić może tylko na wyraźny wniosek strony. Rozstrzygnięcie takiego wniosku musi poprzedzić przesłuchanie odnośnej osoby bez względu na to, czy rozstrzygnięcie zapada w toku sprawy, czy też oddzielnie.

Jeżeli na spółuczestników nałożono obowiązek zwrotu kosztów według głów, to za koszty nieściągalne od jednego z nich nie odpowiadają inni.

Art. 109 k. p. c. wyraża t. zw. zasadę jednolitości kosztów, polegającą na tem, że rozstrzygnięcie o obowiązku zwrotu ma objąć całe koszty postępowania, natomiast nie należy rozdrabniać kosztów według wyników pojedynczych środków zaczepnych i obronnych.

Oznaczenie wysokości kosztów musi nastąpić w orzeczeniu ustalającym obowiązek ich zwrotu. Zastrzeżenie tego oznaczenia do osobnego orzeczenia jest niedopuszczalne, a można jedynie zastrzec je do pisemnego wygotowania orzeczenia, ustalającego obowiązek zwrotu kosztów.

Z zasady jednolitości kosztów wypływa zasada ich koncentracji, polegająca na tem, że strona, która żąda ich zwrotu, ma w terminie prekluzyjnym przedłożyć sądowi ich wykaz.

Terminem, do którego strona ma przedłożyć spis kosztów pod rygorem utraty roszczenia o ich zwrot, jest zamknięcie rozprawy, poprzedzającej wydanie orzeczenia, w którym rozstrzyga się i o kosztach. Jeżeli rozstrzygnięcie o obowiązku zwrotu kosztów ma być objęte orzeczeniem, które zapada bez rozprawy, a tylko po wysłuchaniu stron, to analogicznie do przepisu art. 110 k. p. c. należy przyjąć, że strona, żądająca zwrotu, ma polikwidować koszty przy jej przesłuchaniu. Jeżeli rozstrzygnięcie o kosztach ma być objęte orzeczeniem, zapadającym bez rozprawy i bez wysłuchania stron, to spis kosztów ma być dołączony już do pisma, którego wniesienie daje powód do wydania odnośnego orzeczenia. Późniejsza likwidacja kosztów sprzeciwiałaby się bowiem przepisowi art. 109, § 1 k. p. c., w myśl którego o kosztach należy rozstrzygnąć w orzeczeniu, kończącym sprawę w instancji.

Nieprzedłożenie na czasie spisu kosztów powoduje utratę roszczenia o ich zwrot. Stosuje się to także w przypadkach, gdy koszty należałoby stosunkowo rozdzielić, a tylko jedna ze stron przedkłada spis kosztów. W takim razie należy stronie tej przyznać przypadającą na nią część kosztów bez potrącenia z niej tej części kosztów przeciwnika, któreby jemu przyznano, gdyby je był na czasie polikwidował.

Wierzyciel egzekwujący powinien ponosić koszty skutecznego zażalenia dłużnika, jeżeli egzekucję wskutek zażalenia uznano za niedopuszczalną.

Do rozstrzygnięcia o obowiązku zwrotu kosztów powołany jest wyłącznie sąd, nigdy zaś komornik. Przemawia za tem zarówno przepis art. 523, § 2 k. p. c., jak i postanowienie § 28 instr. kom., według którego komornik, przedstawiając akta sądowi celem podziału sumy, uzyskanej z egzekucji, ma dołączyć do nich zestawienie kosztów wierzycieli, jak wreszcie — i to przede wszystkim — ta okoliczność, że przyznane koszty ulegają ściągnięciu od razu wraz z egzekwowanem roszczeniem, czyli że postanowienie o ich przyznaniu stanowi tytuł egzekucyjny, a trudno przypuścić, by ustawa chciała wyposażyć komornika w moc stwarzania tytułów egzekucyjnych.

Art. 524 (17).

Prawo ubogich, przyznane stronie w procesie, rozciąga się także na zabezpieczenie i postępowanie egzekucyjne.

Prawo
ubogich.

Przyznane stronie w procesie prawo ubogich rozciąga się na zabezpieczenia i postępowanie egzekucyjne tylko o tyle, o ile chodzi o zabezpieczenie, względnie o zaspokojenie tego roszczenia wraz z jego ewentualnymi należyciami ubocznymi (jak kosztami i t. p.), które było przedmiotem procesu, w którym strona uzyskała prawo ubogich.

Przepis art. 524 nie czyni różnicy między wierzycielem a dłużnikiem tak, że jeżeli strona uzyskała w procesie prawo ubogich, to prawo to służy jej we wdrożonym w następstwie tego procesu postępowaniu egzekucyjnym bez względu na to, czy w postępowaniu tem strona występuje jako wierzyciel, czy też jako dłużnik.

Ustawa nie uzależnia rozciągnięcia przyznanego w procesie prawa ubogich także na postępowanie egzekucyjne od żadnych warunków. Dlatego należy przyjąć, że przepis art. 524 ma zastosowanie bez względu na to, jaki czas upłynął między zakończeniem procesu a wszczęciem egzekucji i że uzyskane w procesie prawo ubogich skuteczne jest w postępowaniu egzekucyjnym tak długo, dopóki go stosownie do art. 119 k. p. c. wyraźnie nie cofnięto.

Przepisu art. 524 nie należy tłumaczyć w ten sposób, iżby w postępowaniu egzekucyjnym prawo ubogich mogło przysługiwać tylko tej stronie, która je uzyskała w procesie. Może się bowiem zdarzyć, że w procesie strona mogła ponosić koszty, natomiast wskutek późniejszej zmiany stosunków nie jest w stanie ponosić ich w postępowaniu egzekucyjnym. W takim wypadku, jak i wogólności, nie jest wykluczone udzielenie prawa ubogich dla samego postępowania egzekucyjnego, względnie zabezpieczającego.

W przedmiocie warunków udzielenia prawa ubogich, jego treści oraz cofnięcia obowiązują w postępowaniu egzekucyjnym analogicznie (art. 525) następujące przepisy

Art. 112—125 k. p. c.:

Art. 112. Przyznania prawa ubogich domagać się może osoba fizyczna lub prawna, która wykaże swe zupełne ubóstwo na podstawie zaświadczenia władzy publicznej o jej stanie rodzinnym, majątku i dochodach; od sądu zależy uznanie tego zaświadczenia za dostateczny dowód zupełnego ubóstwa tej osoby.

Art. 113. § 1. Wniosek o przyznanie prawa ubogich zgłosić należy w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona albo już się toczy.

§ 2. Strona, która nie ma zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o przyznanie prawa ubogich, jako też wniosek o ustanowienie dla niej adwokata, w sądzie grodzkim miejsca swego zamieszkania. Sąd grodzki prześle bez zwłoki te wnioski właściwemu sądowi.

§ 3. Rozpoznanie wniosku o przyznanie prawa ubogich w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, gdy strona z tego prawa jeszcze nie korzystała, należy do sądu drugiej instancji.

Art. 114. § 1. Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli z okoliczności sprawy lub oświadczeń strony przeciwnej powyższe wątpliwość co do istotnego stanu majątkowego strony, domagającej się prawa ubogich lub z niego korzystającej.

§ 2. Sąd odmówi prawa ubogich stronie w razie oczywistej bezzasadności jej powództwa lub obrony.

Art. 115. Cudzoziemcom przyznaje się prawo ubogich tylko pod warunkiem wzajemności.

Art. 116. Strona, której przynane zostało prawo ubogich:

1) nie wnosi na rzecz Skarbu opłat sądowych, ani nie uiszcza kosztów postępowania, które za nią wykląda Skarb Państwa;

2) jeżeli w sprawie nie obowiązuje zastępstwo adwokackie, ma prawo zgłosić powództwo ustnie do protokołu w sądzie grodzkim miejsca swego zamieszkania, chociaż inny sąd jest właściwy do rozpoznania sprawy; sąd grodzki prześle niezwłocznie protokół sądowi właściwemu;

3) ma prawo żądać, ażeby dla niej w sprawie z obowiązkiem zastępstwem adwokackim ustanowiono adwokata; w innych sprawach na jej wniosek sąd rozstrzygnie, czy potrzeba ustanowić adwokata, ze względu na zamieszkanie strony poza siedzibą sądu lub inne ważne okoliczności; o wyznaczenie adwokata sąd zwróci się do właściwej Rady Adwokackiej.

Art. 117. Ustanowienie adwokata dla strony ubogiej ma znaczenie pełnomocnictwa procesowego.

Art. 118. Prawo ubogich wygasa ze śmiercią strony ubogiej. Jednakże na zasadzie tego prawa adwokat strony ubogiej podejmie czynności procesowe niecierpiące zwłoki.

Art. 119. § 1. Sąd cofnie prawo ubogich, skoro się okaże, że okoliczności, na których podstawie je przyznano, bądź nie istniały wcale, bądź przestały już istnieć. W obu przypadkach strona obowiązana jest uiścić wszystkie opłaty przepisane; jednak w drugim przypadku sąd może włożyć na stronę obowiązek częściowej tylko zapłaty, stosownie do zmiany, zaszczej w jej stosunkach majątkowych.

§ 2. Stronę, która prawo ubogich uzyskała na podstawie podania świadomego nieprawdziwych okoliczności, sąd skáže na przywne do pięciuset złotych, niezależnie od jej obowiązku uiszczenia wszystkich przepisanych opłat.

Art. 120. § 1. Przyznanie stronie prawa ubogich nie zwalnia jej od obowiązku zwrócenia kosztów przeciwnikowi.

§ 2. W razie włożenia kosztów procesu na przeciwnika w całości lub w części, należy od niego w tym samym stosunku ściągnąć z urzędu opłaty i koszty postępowania, od których strona uboga była uwolniona.

§ 3. W razie częściowego tylko uwzględnienia żądania pozwu strony ubogiej, opłaty i koszty postępowania, przez stronę ubogą nieuiszczone, a których zapłata nie została włożona na przeciwnika strony ubogiej, ciężar na roszczeniu od niego przyśadzonym z pierwszeństwem przed wszystkimi innymi wierzycelnościami.

Art. 121. § 1. Adwokat strony ubogiej ma prawo z wyłączeniem strony ściągnąć sumę, należną mu tytułem wynagrodzenia i zwrotu wydatków, z kosztów, zasądzonych na rzecz strony ubogiej od przeciwnika. Przeciwnik żadnych innych potrąceń czynić nie może oprócz kosztów nawzajem mu od strony ubogiej przyznanych.

§ 2. Na kosztach, przypadających od przeciwnika strony ubogiej, należności adwokata służy pierwszeństwo przed roszczeniami osób trzecich.

Art. 122. Orzeczenie o przyznaniu i cofnięciu prawa ubogich, tudzież o włożeniu na stronę obowiązku częściowej zapłaty, sąd może wydać bez rozprawy.

Art. 123. W czynnościach dokonywanych na podstawie tego działu, nie wymaga się zastępstwa adwokackiego. Nie dotyczy to postępowania przed Sądem Najwyższym.

Art. 124. Przeciwno pozwanemu, który po doręczeniu mu pozwu złożył bez zwłoki wnioski o przyznanie prawa ubogich, wyrok zaoczny nie może zapaść z powodu stawiennictwa bez adwokata, dopóki sąd nie rozstrzygnął wniosków pozwanego o przyznanie mu prawa ubogich i o ustanowienie adwokata.

Art. 125. Niema środka odwoławczego od postanowienia, którym sąd prawo ubogich przyznał albo odmówił jego cofnięcia lub nałożenia dodatkowej zapłaty.

Okoliczność, czy pewna osoba znajduje się w stanie zupełnego ubóstwa, oceni sąd na podstawie danych, zawartych w zaświadczeniu władzy, określonej w art. 112 k. p. c. Nie wystarczy zatem do udzielenia prawa ubogich stwierdzenie przez odnośną władzę, że dana osoba nie posiada środków na pokrycie kosztów, lecz władza ta w wydanym przez nią zaświadczeniu musi stwierdzić takie okoliczności, z których sąd mógłby nabrać przekonania, że istotnie zachodzi zupełne ubóstwo.

Okólnikiem z 31. V. 1930, Nr. 1548/II A/30, Dz. urz. Nr. 11 zaleciło Ministerstwo Sprawiedliwości ze względu na konieczność ograniczenia wydatków sądowych, aby prawo ubogich przyznawano stronom tylko wtedy, gdy jest do tego dostateczna podstawa. W razie przedłożenia świadectwa ogólnikowego, bez wskazania dochodów petenta, podstawy jego zarobkowania, osób pozostających na jego utrzymaniu i t. p., winien sąd rozważyć, czy na podstawie stanu sprawy lub innych okoliczności znanych sądowi poza danymi, przytoczonymi w świadectwie, stan majątkowy petenta istotnie uzasadnia udzielenie mu prawa ubogich.

Dochodzenia, o których mowa w art. 114 k. p. c., powinien sąd przeprowadzić, jeżeli czy to sam, czy wskutek wniosku strony przeciwnej powźmie wątpliwość co do tego, czy okoliczności, podane w zaświadczeniu z art. 112 k. p. c., odpowiadają prawdzie, albo czy okoliczności te po wydaniu zaświadczenia się nie zmieniły. Dochodzenia takie może też sąd przeprowadzić, jeżeli podane w zaświadczeniu dane o stosunkach majątkowych strony uzna za niewystarczające do powzięcia decyzji, czy prawo ubogich ma być udzielone lub nie.

Uwolnienie strony ubogiej od opłat sądowych i kosztów postępowania oraz pokrywanie tych ostatnich przez Skarb Państwa nie jest definitywne, ale tymczasowe. Trwa ono tylko do czasu, kiedy koszty te i opłaty można ściągnąć na podstawie przepisów art. 119 i 120 k. p. c. Definitywnem staje się dopiero z chwilą, gdy niema już możliwości ściągnięcia ich według wspomnianych przepisów.

Ustanowienie adwokata dla strony ubogiej należy do sądu, właściwa Rada Adwokacka zaś wyznacza tylko osobę adwokata. W tym celu winien się do niej sąd zwrócić przed sporządzeniem wygotowania dla

strony postanowienia, ustanawiającego adwokata, bo w postanowieniu tem ma być wymienione nazwisko adwokata.

Przysługujące stronie prawo ubogich nie zwalnia jej od obowiązku złożenia kwot, które w myśl przepisów o egzekucji i zabezpieczeniu mają być składane tytułem kaucji lub zabezpieczenia (np. w przypadkach z art. 559, 844, 845).

Strona uboga nie potrzebuje udzielać adwokatowi, ustanowionemu dla niej na podstawie prawa ubogich, pełnomocnictwa, bo postanowienie o ustanowieniu go zastępuje pełnomocnictwo i to pełnomocnictwo procesowe o zakresie, określonym w art. 91 k. p. c.

Przesłanką cofnięcia prawa ubogich jest brak warunków, wymaganych do jego uzyskania w myśl art. 112 k. p. c. Obojętnem jest przytem, czy brak ten istniał już od początku, czy też zaszedł dopiero później. Okoliczność ta ma znaczenie jedynie dla rozmiaru obowiązku strony ubogiej do zwrotu opłat, od których była uwolniona.

Cofnięcie prawa ubogich nastąpić może bądź z urzędu, bądź na wniosek strony przeciwnej. W obu przypadkach sąd musi je orzec wyraźnem postanowieniem, od którego stronie ubogiej służy zażalenie (art. 125 k. p. c.).

Rzecz jasna, że niezależnie od obowiązku zwrotu opłat pro praeterito pociąga za sobą cofnięcie prawa ubogich obowiązek ponoszenia na przyszłość wszelkich opłat i kosztów i to już od chwili wydania postanowienia o cofnięciu w pierwszej instancji. Zażalenie przeciw temu postanowieniu nie ma bowiem skutku wstrzymującego (art. 420, § 1 k. p. c.).

W razie całkowitego przegrania strony ubogiej i nieprzysądzenia jej zwrotu kosztów od przeciwnika uwolnienie na podstawie prawa ubogich od opłat i kosztów postępowania staje się definitywnem i bez-

warunkowem. Koszty te ponosi w tym wypadku ostatecznie i nieodwołalnie Skarb Państwa.

Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości

z 27 kwietnia 1933, Nr. 1689/II. GS/33, Dz. urz. Nr. 9,

w sprawie tymczasowego pokrywania przez Skarb Państwa kosztów egzekucyjnych za wierzycieli, którym przyznano prawo ubogich, tudzież wydatków, powstałych w toku egzekucji wszczętej z urzędu.

W myśl art. 116 pkt. 1 kodeksu postępowania cywilnego, art. 3 ust. 2 i art. 5 przepisów o kosztach sądowych w związku z art. 524 k. p. c. oraz § 2 i § 4 ust. 1 taksy za czynności komorników, koszty postępowania egzekucyjnego uiszczą za stronę ubogą tymczasowo Skarb Państwa, jeżeli nie mogą być ściągnięte od dłużnika lub potrącone z przysądzonego stronie ubogiej roszczenia; jest to dla Skarbu Państwa wydatek tymczasowy, albowiem dłużnik ma obowiązek zwrotu wyłożonej sumy.

Wniosek o asygnowanie odnośnej sumy powinien być wniesiony przez komornika do Prezesa Sądu Okręgowego w drodze służbowej (§ 9 instrukcji dla komorników); we wniosku tym komornik powinien uzasadnić, że przypadający mu zwrot wydatków, przewidzianych w rozdziale III taksy za czynności komorników, podlega opłaceniu przez Skarb Państwa.

Zwroty tych wydatków będą komornikom asygnowane kwartalnie na podstawie wykazów, sporządzonych według załączonego wzoru.

Jeżeli przypadające komornikowi zwroty z powyższych tytułów przekroczą kwotę 100 zł, może komornik przed upływem kwartału wystąpić o asygnowanie tej sumy.

Komornicy przedstawiają wspomniane wykazy w dwóch egzemplarzach właściwemu kierownikowi sądu grodzkiego, który sprawdza policzone sumy na podstawie akt, ustala przypadającą komornikowi należność, zamieszcza o tem odpowiednie zaświadczenie na obu egzemplarzach wykazu i następnie przesyła je prezesowi sądu okręgowego.

Po wyasygnowaniu należności komornikowi z kredytu na § 10 dz. 2 jeden egzemplarz wykazu, zaopatrzonej wzmianką o wypłaceniu należności, zwraca się kierownikowi sądu grodzkiego.

Wykazami temi mogą być objęte także podlegające opłaceniu przez Skarb Państwa konieczne wydatki, poniesione przez komornika w gotowiznie w toku egzekucji wszczętej

z urzędu, jeżeli nie mogły być one ściągnięte od dłużnika (§ 4 ust. 3 i § 14 taksy za czynności komorników). Koszty przejazdu mogą być policzone najwyżej w wysokości kilometrowego, ustalonego w § 18 taksy, przyczem nie mogą one przekroczyć istotnie poniesionych wydatków za przejazd. Koszty te nie należą się wogóle, jeżeli znajdują pokrycie w wynagrodzeniu, pobranem przez komornika w innych sprawach za przejazd, w czasie którego komornik wykonał egzekucję z urzędu.

W celu zatem zmniejszenia wydatków Skarbu Państwa z powyższego tytułu egzekucje z urzędu winny być w miarę możliwości dokonywane przy sposobności czynności egzekucyjnych, wykonywanych na zlecenie strony.

Opłacone tymczasowo przez Skarb Państwa należności egzekucyjne należy odnotować w aktach sprawy celem ściągnięcia w razie wznowienia egzekucji. Koszty postępowania egzekucyjnego, uiszczone za stronę ubogą, zapisuje się w księdze należności; wpisowi temu nie podlegają wydatki, pokryte ze Skarbu Państwa w toku egzekucji wszczętej z urzędu.

Zaliczki na koszty postępowania egzekucyjnego, prowadzonego na wniosek strony ubogiej, mogą być udzielane komornikom z funduszków Skarbu Państwa jedynie w przypadku, jeżeli przewidziane wydatki gotówkowe, połączone z wykonywaniem egzekucji, przekraczają kwotę 100 zł. Asygnowane w tych warunkach z § 10 dz. 2 przez prezesa sądu okręgowego zaliczki podlegają zapisaniu w księdze zaliczek, prowadzonej w sądzie okręgowym w myśl ogólnych przepisów rachunkowo-kasowych. Jeżeli zaliczka nie zostanie pokryta z należności wyegzekwowanej, należy celem usprawiedliwienia tego wydatku dołączyć do odnośnej asygnacji odpowiedni rachunek komornika, sprawdzony i potwierdzony na podstawie akt przez właściwego kierownika sądu grodzkiego.

Art. 525 (18) ¹⁾.

Udpowiednie
stosowanie
części pierw-
szej k. p. c.

W przypadkach, nieunormowanych w części niniejszej kodeksu, stosuje się odpowiednio przepisy jego części pierwszej.

W przypadkach, nie unormowanych w projekcie ustawy o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, stosowane będą odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Nie

¹⁾ Tekst pierwotny art. 18 p. e. opiewał: „W przypadkach, nieunormowanych prawem niniejszem, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego“.

będą mogły być stosowane te przepisy, które normują kwestje, nie istniejące w egzekucji (przypozwanie, wskazanie poprzednika i t. d.), lub przepisy, dotyczące zagadnień, w projekcie inaczej unormowanych, jak np. właściwość w sprawach wydania klauzuli wykonalności i w sprawach dalszego postępowania egzekucyjnego. Do tych inaczej unormowanych zagadnień należą także środki odwoławcze. Na czynności komornika, bez różnicy ich charakteru, a więc tak na czynności kierownictwa i rozstrzygnięcia wniosków, jak i na czynności wykonawcze, służą stronom i osobom interesowanym skarga do sądu grodzkiego. (Uz. og. 10).

Przepisy części pierwszej k. p. c., o ile w myśl art. 525 mają wejść w zastosowanie w postępowaniu egzekucyjnym, należy stosować odpowiednio t. zn. zgodnie z duchem przepisów o egzekucji i tak, aby nie pozostawały w sprzeczności z pokrewnymi normami postępowania egzekucyjnego, lecz normy te uzupełniały.

Przepis art. 525 nie odnosi się do procesów, wynikających w toku, względnie z powodu egzekucji (jak np. procesy z art. 566, 567), gdyż procesy takie, jak wszystkie inne, prowadzi się ściśle według przepisów części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego. Ma on zastosowanie do właściwego postępowania egzekucyjnego, w którym obowiązują przedewszystkiem postanowienia części drugiej k. p. c., a dopiero w braku takich postanowień subsydjarnie przepisy jego części pierwszej.

O zastosowaniu w postępowaniu egzekucyjnym postanowień art. 54—62 k. p. c., dotyczących wyłączenia sędziego, p. art. 519 i objaśn. do niego.

Stosownie do art. 525 obowiązują w postępowaniu egzekucyjnym odpowiednio przepisy art. 63—68 k. p. c. o zdolności procesowej. W myśl tych przepisów zarówno wierzyciel, jak i dłużnik, winni posiadać zdolność procesową. Brak jej uwzględnić należy z urzędu w każdym stanie sprawy. Postępowanie w razie

stwierdzenia takiego braku w toku postępowania normuje art. 556.

Odpowiednie zastosowanie mają w postępowaniu egzekucyjnym przepisy art. 83—97 k. p. c. o pełnomocnikach. W myśl tych przepisów strony mogą brać udział w postępowaniu osobiście albo przez pełnomocników (art. 84), którymi jednak mogą być tylko adwokaci, z nieadwokatów zaś tylko uczestnicy sprawy lub osoby, sprawujące zarząd interesów stron, tudzież ich rodzice, małżonek, rodzeństwo lub dzieci (art. 85). Co do przymusu adwokackiego należy przyjąć, że nie obowiązuje on w postępowaniu egzekucyjnym, skoro postępowanie to należy zawsze tylko do sądu grodzkiego, przed którym w myśl art. 86 przymus adwokacki nawet w procesie nie obowiązuje. Pełnomocnik ma przy pierwszej swej czynności złożyć pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy (art. 89), przyczem jednak pełnomocnictwo procesowe, udzielone w procesie, z którego następnie doszło do egzekucji, upoważnia w myśl art. 91, § 1, l. 2 także do wszelkich czynności w odnośnym postępowaniu egzekucyjnym. Osobę, nie mogącą się wykazać pełnomocnictwem, można w toku postępowania dopuścić do działania w zastępstwie strony tymczasowo pod warunkiem przedłożenia pełnomocnictwa dodatkowo w określonym terminie, w razie bezskutecznego upływu którego podjęte czynności zostaną pominięte (art. 97).

Do zastępowania Skarbu Państwa i przedsiębiorstw państwowych w postępowaniu egzekucyjnym powołana jest, podobnie jak do zastępstwa w procesach, Prokuratorja Generalna. Jednakże w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 marca 1933 r., Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 151, do zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym uprawniona jest również właściwa władza państwowa bez potrzeby wy-

kazywania się pełnomocnictwem Prokuratorji Generalnej, przyczem atoli Prokuratorji Generalnej służy nadal wyłączne uprawnienie do zastępstwa w sporach, wynikłych w toku postępowania egzekucyjnego, oraz do wnoszenia skarg i środków prawnych. Co do zastępstwa Skarbu Państwa i przedsiębiorstw państwowych w sprawach, w których one są stroną pozwaną, p. art. 21, 22 uchwały Rady Min. z 17 czerwca 1920, Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 502 przy art. 529.

O analogicznem stosowaniu w egzekucji przepisów: o kosztach p. objaśn. do art. 523, o prawie ubogich objaśn. do art. 524, o pismach procesowych objaśn. do art. 509.

Do doręczeń w postępowaniu egzekucyjnem stosują się analogicznie w myśl art. 525 następujące postanowienia:

Art. 143—163 k. p. c.:

Art. 143. § 1. Sąd dokonywa doręczeń przez woźnych, korników lub pocztę; w miejscowościach zaś, w których nie jest wprowadzone stałe dostarczanie korespondencji pocztowej, także przez organa gminne.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może wydać w porozumieniu z właściwymi ministrami rozporządzenie, którego mocą także inne organa państwowe lub samorządowe obowiązane będą dokonywać doręczeń sądowych.

Art. 144. § 1. Pisma procesowe doręcza się w odpisie, orzeczenia zaś — w wypisie.

§ 2. Doręczenia dokonywa się stronie lub jej ustawowemu zastępcy, a gdy ci ustanowili pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych — doręczenia dokonywa się tym osobom.

§ 3. Podmiotom prawnym, które zastępuje Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, doręczenia dokonywa się we właściwym urzędzie Prokuratorji.

Art. 145. § 1. W postępowaniu przed sądami okręgowemi jako pierwszą instancją i apelacyjnymi strona, zamieszkała poza siedzibą sądu, jest obowiązana obrać sobie zamieszkanie dla doręczeń w siedzibie sądu, chyba że przewodniczący zwolni ją od tego obowiązku z uwagi, że doręczanie pism sądowych w rzeczywistem zamieszkanu nie nastręcza trudności i nie powoduje zwłoki.

§ 2. W razie nieobrania przez stronę zamieszkania dla doręczeń, przeznaczone dla niej pisma sądowe będą dołączane do akt sprawy ze skutkiem doręczenia. Nie dotyczy to wyroków zaocznych, które będą doręczane w miejscu rzeczywistego zamieszkania strony.

Art. 146. § 1. Pełnomocnikowi procesowemu kilku osób doręcza się jeden egzemplarz pisma i załączników.

§ 2. Upoważnionemu przez kilku współuczestników sporu do odbioru pism sądowych doręcza się po jednym egzemplarzu dla każdego współuczestnika.

Art. 147. § 1. Strony i ich zastępcy mają obowiązek zawiadomić sąd o każdej zmianie swego zamieszkania.

§ 2. W razie zaniedbania tego obowiązku doręczenie pisma sądowego w poprzednim zamieszkanu ma moc prawną.

Art. 148. Doręczenia dokonywa się w mieszkaniu, w biurze, w lokalu przemysłowym lub handlowym, a w ich braku — tam, gdzie adresata się zastanie.

Art. 149. Doręczenia szeregowym w czynnej służbie wojskowej, policji państwowej i straży granicznej dokonywa się przez władzę bezpośrednio przełożoną.

Art. 150. § 1. W dni niedzielne i ustawowo uznane za święta powszechne, jako też w porze nocnej doręczać można tylko w wyjątkowych przypadkach, za uprzednim zarządzeniem kierownika sądu.

§ 2. Za porę nocną uważa się czas od godziny dziewiątej wieczorem do godziny siódmej rano.

Art. 151. § 1. Jeżeli doręczający nie zastanie adresata w domu, może doręczyć pismo sądowe dorosłemu domownikowi, a gdyby go nie było — sąsiadowi lub dozorca domu, jeżeli osoby te nie są przeciwnikami adresata w sprawie i podjęły się oddania mu pisma.

§ 2. Dla adresata, którego doręczający nie zastanie w lokalu biurowym, przemysłowym lub handlowym, doręczyć można pismo osobie tamże zatrudnionej.

Art. 152. Doręczenia korporacjom, stowarzyszeniom, spółkom i zakładom dokonywa się w lokalu biurowym do rąk którejkolwiek z osób uprawnionych do przyjmowania pism, w razie zaś niezastania takiej osoby, komukolwiek z personelu biurowego.

Art. 153. § 1. W razie niemożności doręczenia w sposób przewidziany artykułami poprzedzającymi, należy złożyć pismo w urzędzie pocztowym lub gminnym, a zawiadomienie o tem przybić na drzwiach mieszkania, biura, lokalu przemysłowego lub handlowego adresata.

§ 2. W razie odmowy przyjęcia pisma przez adresata lub jego domownika, pozostawia się je w miejscu doręczenia,

a gdyby to było niemożliwe, składa się je — uprzedzając o tem — w urzędzie pocztowym lub gminnym.

Art. 154. Doręczenia urzędowi państwowym lub samorządowym dokonywa się do rąk ustanowionego do odbioru pism funkcjonarjusza lub przełożonego urzędu.

Art. 155. Odbierający pismo stwierdza odbiór i jego datę podpisem własnoręcznym. Jeżeli tego uczynić nie może lub nie chce, doręczający sam oznacza datę doręczenia oraz przyczynę braku podpisu.

Art. 156. Adresat może odebrać pismo bezpośrednio w sekretarjacie sądu.

Art. 157. § 1. Jeżeli stronie nieznanej z miejsca pobytu ma być doręczony pozew lub inne pismo wymagające dokonania czynności procesowej, doręczenie może nastąpić tylko do rąk kuratora ustanowionego do zastępowania nieobecnego; obowiązuje to aż do chwili zgłoszenia się strony lub osoby uprawnionej do jej zastępowania.

§ 2. Przewodniczący ustanowi kuratora na wniosek strony oraz ogłosi o tem przez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym i urzędzie gminnym, w sprawach zaś większej wagi nadto w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości, a według uznania także w gazetach.

§ 3. Z chwilą doręczenia kuratorowi, doręczenie uważa się za dokonane. Sąd może jednak skuteczność doręczenia uzależnić od upływu oznaczonego terminu od daty wywieszenia obwieszczenia w budynku sądowym.

§ 4. Koszty połączone ponosi narazie strona, która tego zażądała.

§ 5. Przepis artykułu niniejszego stosuje się również do korporacyj, stowarzyszeń, spółek i zakładów, które nie mają przedstawicieli albo których przedstawiciele nieznani są z miejsca pobytu.

Art. 158. § 1. W przypadkach, w których ustanowienie kuratora w myśl artykułu poprzedzającego nie jest wymagane, pismo doręcza się stronie nieznanej z miejsca pobytu przez wywieszenie w budynku sądowym (obwieszczenie publiczne).

§ 2. Z upływem miesiąca od wywieszenia uważa się doręczenie za dokonane.

Art. 159. Strona, żądająca doręczenia pisma przez wywieszenie w budynku sądowym lub do rąk kuratora, obowiązana jest uprawdopodobnić, że miejsce pobytu przeciwnika jest nieznane.

Art. 160. Gdy się okaże, że żądanie ustanowienia kuratora lub wywieszenia pisma było nieuzasadnione, sąd zarządzi doręczenie pisma w sposób właściwy, a w miarę potrzeby znieśie

na wnioszek strony interesowanej postępowanie, przeprowadzone z udziałem kuratora.

Art. 161. W toku sprawy adwokaci mogą doręczać sobie nawzajem pisma bezpośrednio za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty.

Art. 162. Sposób doręczenia pism sądowych osobom, zamieszkałym zagranicą, oraz osobom, pozostającym w służbie dyplomatycznej państw obcych, tudzież osobom u nich mieszkającym, określi rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Zagranicznych.

Art. 163. Na zarządzenia w przedmiocie doręczenia niema zażalenia.

Przepisy wykonawcze o doręczeniach zawierają następujące rozporządzenia:

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 30 września 1933 r.

w porozumieniu z Ministrem Pocht i Telegrafów o doręczaniu pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnem i karnem.

Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 548.

Na podstawie art. 863 kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 112, poz. 934), art. XIII przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. R. P. z 1930 r. Nr. 83, poz. 652), art. 675 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 83, poz. 725) oraz art. 18 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 63, poz. 481) zarządza się co następuje:

§ 1. Pisma sądowe w postępowaniu cywilnem i karnem, przeznaczone dla stron, ich pełnomocników, świadków, biegłych i tłumaczy, mogą być przez sądy nadawane i przez pocztę doręczane na całym obszarze Państwa, bądź jako zwykłe przesyłki listowe za zwrotnem poświadczeniem odbioru, bądź też jako polecane przesyłki listowe za zwrotnem poświadczeniem odbioru.

Pisma prokuratur w sprawach karnych uważa się narówni z pismami sądów karnych.

§ 2. Pisma sądowe będą wysyłane jako polecane przesyłki listowe za zwrotnem poświadczeniem odbioru, jeżeli zawierają dokumenty, które mają znaczenie dla stron i których zaginięcie mogłoby spowodować odpowiedzialność Skarbu Państwa.

Pozostałe pisma sądowe i prokuratorskie doręcza się przez pocztę, jako zwykłe przesyłki listowe za zwrotnem poświadczeniem odbioru.

§ 3. Przesyłki listowe, wysyłane do adresatów (§ 1) zamieszkałych w zamiejscowym okręgu pocztowym i poza okręgiem doręczeń listonosza wiejskiego, wydaje urząd pocztowy miejsca przeznaczenia właściwym zarządom gminnym (obszarem dworskim) tak, jak inne urzędowe przesyłki listowe tego

samego rodzaju, adresowane do zarządów gminnych (obszarów dworskich). Sposób doręczania tych przesyłek adresatom przez zarządy gminne (obszary dworskie) normuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Zwrotne poświadczenia odbioru przynależne od tych pism odpowiednio wypełnione przyjmuje urząd pocztowy od zarządu gminnego i postępuje z nimi w myśl postanowień § 14.

Przesyłki, które nie mogły być doręczone przez zarząd gminny (obszar dworski), przyjmuje od tego zarządu (obszaru dworskiego) urząd pocztowy i zwraca właściwym sądom tak, jak inne urzędowe przesyłki listowe.

§ 4. Pisma sądowe, przeznaczone do doręczenia przez pocztę lub do wydawania zarządom gminnym (obszarem dworskim), należy oddawać urzędowi pocztowemu zamknięte pieczęcią urzędową sądu wysyłającego. Na zewnętrznej stronie przesyłki należy, prócz dokładnego adresu, podać nazwę wysyłającego sądu i sygnaturę sprawy, a nadto umieścić u dołu napis: „Polecane za zwrotnem poświadczeniem odbioru“, jeżeli pismo wysyłane jest jako list polecany, lub też tylko: „Za zwrotnem poświadczeniem odbioru“, jeżeli pismo wysyłane jest jako list zwykły oraz napis: „Sprawa cywilna — karna — opłata pocztowa kredytowana“.

Jeżeli przesyłka zawiera wezwanie na termin, należy na jej zewnętrznej stronie umieścić wyrazy: „Termin dnia . . .“

Powyższe napisy mogą być dokonane zapomocą stosownych pieczętek.

§ 5. Do każdej przesyłki za zwrotnem poświadczeniem odbioru sąd wysyłający dołącza formularz zwrotnego poświadczenia odbioru (wzór Nr. 1), na którym wpisuje nazwę sądu, sygnaturę sprawy (§ 4 ust. 1) i adres odbiorcy.

Zwrotne poświadczenie odbioru należy przytwierdzić do zewnętrznej strony przesyłki w ten sposób, aby bez oddzielenia poświadczenia można było na niem umieścić odcisk datownika pocztowego urzędu nadawczego oraz aby poświadczenie można było oddzielić od przesyłki bez obawy jej uszkodzenia.

§ 6. Wszelkie pisma sądowe w postępowaniu cywilnem i karnem należy nadawać w urzędzie pocztowym zapomocą „Pocztowej książki nadawczej przesyłek sądowych w postępowaniu cywilnem — karnem“ (wzór Nr. 2). Książkę tę prowadzi urzędnik biura podawczego.

W rubryce 2 pocztowej książki nadawczej należy wpisać ogólną ilość listów zwykłych za zwrotnem poświadczeniem odbioru, w następnych zaś rubrykach 3—6 należy wpisać szczegółowo, stosownie do nadruku, każdą wysyłaną przesyłkę poleconą za zwrotnem poświadczeniem odbioru.

Wpisy do karty pocztowej książki nadawczej uskutecznią się podwójnie (przy użyciu kalki). Drugi egzemplarz karty, przeznaczony do użytku poczty, urzędnik pocztowy oddziela z książki nadawczej, gdy cała stronica zostanie wypełniona, a w razie nadawania listów poleconych — po każdorazowym nadaniu listów poleconych.

Urzędnik pocztowy, przyjmujący przesyłki, potwierdza ich odbiór w książce nadawczej swym podpisem i wyciśnięciem datownika, a nadto co do przesyłki poleconej, wpisuje pocztowy numer nadawczy tej przesyłki, zaznacza ten numer również na właściwym zwrotnym poświadczeniu odbioru i umieszcza odcisk datownika na odwrotnej stronie zwrotnego poświadczenia odbioru.

§ 7. Pocztowych książek nadawczych przesyłek sądowych należy używać oddzielnych w postępowaniu cywilnem, a w postępowaniu karnem — oddzielnych dla przesyłek miejscowych i oddzielnych dla przesyłek zamiejscowych.

§ 8. Pisma sądowe, wysyłane do adresatów (§ 1), zamieszkałych w miejskowym okręgu doręczeń urzędów pocztowych i w okręgu doręczeń listonoszów wiejskich, doręcza się adresatowi w miarę możności do rąk własnych w jego mieszkaniu, w biurze, w lokalu przemysłowym lub handlowym, lub też tam, gdzie adresata się zastańie, — jeżeli tożsamość jego osoby nie budzi wątpliwości. Adresat nie może wymówić się prawnie od przyjęcia pisma ze względu na miejsce doręczenia.

§ 9. W razie nieobecności adresata w domu, pismo sądowe doręcza się dorosłemu domownikowi adresata, a w braku domownika — sąsiadowi lub dozorczy domu, jeżeli osoby te nie są przeciwnikami procesowymi adresata i oświadczą gotowość przyjęcia przesyłki i doręczenia jej adresatowi.

Dla adresata nieobecnego w lokalu biurowym, przemysłowym lub handlowym, można doręczyć pismo którejkolwiek z osób w lokalu tym zatrudnionych.

§ 10. Doręczenia szeregowym w czynnej służbie wojskowej, policji państwowej a straży granicznej dokonywa się przez władzę bezpośrednio przełożoną.

Pisma sądowe, przeznaczone dla korporacji, spółki stowarzyszenia, zakładu lub związku, albo dla obrońcy lub pełnomocnika strony, można w razie nieobecności w lokalu biurowym osoby, uprawnionej do przyjmowania pism, doręczyć zastępczo do rąk kogokolwiek z personelu biurowego, a w braku takiej osoby do rąk dozorczy domu, w którym biuro się znajduje. Przy doręczeniu tem mają zastosowanie postanowienia podane w § 9 ust. 1.

Doręczenia urzędom państwowym lub samorządowym dokonywa się do rąk ustanowionego do odbioru pism funkcyjnarjusza lub przełożonego urzędu.

§ 11. Doręczenie zastępcze (§§ 9 i 10 ust. 2) do rąk domow-

nika, sąsiada lub dozorca domu jest dopuszczalne także wówczas, gdy istnieje możliwość doręczenia pisma do rąk własnych adresatowi w innym miejscu tej samej miejscowości, np. w biurze, albo lokalu przemysłowym lub handlowym adresata zamiast w jego mieszkaniu.

Organ doręczający nie ma obowiązku ani kilkakrotnie usiłować zastać adresata, aby do jego rąk pismo osobiście doręczyć, ani też kierować pisma, celem doręczenia do innego miejsca, np. biura, albo lokalu przemysłowego lub handlowego.

Doręczenie zastępcze (§§ 9 i 10 ust. 2) nie może być stosowane, jeżeli sąd w adresie pisma sądowego wyraźnie wyłącza zastępcze doręczenie w sposób bądź ogólny, bądź w stosunku do oznaczonych osób.

Jeżeli obie strony w procesie sądowym zamieszkują w jednym domu, sąd powinien wyłączyć doręczenie zastępcze (§§ 9 i 10 ust. 2) o czym należy zaznaczyć na kopercie przy pomocy pieczętki: „Doręczenie zastępcze wyłączone“, poczem należy wymienić te osoby, do rąk których doręczenie zastępcze jest niedopuszczalne.

§ 12. W razie niemożności doręczenia pisma sądowego za zwrotnym poświadczeniem odbioru w sposób podany w §§ 8—11 należy złożyć pismo w miejscowym zarządzie gminnym (miejskim) lub w oddawczym urzędzie pocztowym, na dźwiękach zaś mieszkania lub biura, albo lokalu przemysłowego lub handlowego adresata przybić zawiadomienie (wzór Nr. 3), gdzie pismo to pozostawiono. Zawiadomienie takie należy również przybić w postępowaniu karnym w razie doręczenia pisma sąsiadom lub dozorca domu. Określenie „przybić“ obejmuje każde przytwierdzenie, usuwalne tylko działaniem zewnętrznym.

W razie odmowy przyjęcia pisma przez adresata lub jego domownika, pozostawia się je w miejscu doręczenia, a gdyby to było niemożliwe, składa się je, — uprzedzając o tem adresata lub jego domownika, — w miejscowym zarządzie gminnym (miejskim) lub w oddawczym urzędzie pocztowym.

Urząd, w którym złożono pismo sądowe, wadaże je adresatowi po jego zgłoszeniu się, atoli doręczenie uważa się za skuteczne z chwilą złożenia pisma.

Pismo sądowe, złożone w urzędzie pocztowym, przechowuje urząd pod zamknięciem przez dni 14, licząc od dnia złożenia. Adresatowi, zgłaszającemu się w ciągu tego czasu, wydaje się przesyłkę poleconą po podpisaniu przez niego pocztowego dowodu odbioru, zaś przesyłkę zwykłą za osobnym potwierdzeniem odbioru. Niepodjęte w ciągu tego czasu pisma sądowe zwraca się do urzędu pocztowego miejsca nadania celem wydania ich sądowi, który pisma te nadał.

§ 13. Odbiorca przesyłki listowej za zwrotnym poświad-

czaniem odbioru stwierdza jej doręczenie własnoręcznym podpisem na zwrotnym poświadczeniu odbioru, ze wskazaniem daty doręczenia (część 1 poświadczenia).

Jeżeli odbiorcą przesyłki jest adresat, to organ doręczający pozostawia w części 2 poświadczenia ustępy a) i c) i, po skreśleniu ustępów b) i d) oraz części 3, umieszcza swój podpis pod treścią części 2. Natomiast w razie doręczenia zastępczego (§§ 8—10) organ doręczający wpisuje w części 2 poświadczenia w ustępie b) nazwisko odbiorcy, z zaznaczeniem jego charakteru, przez przekreślenie zbędnych wyrazów, pozostawiając ustęp c), a po skreśleniu ustępów a) i d) oraz części 3 umieszcza swój podpis pod treścią części 2.

Jeżeli odbiorcą jest niepiśmienny lub odmawia podpisu, to organ doręczający pozostawia w części 2 poświadczenia — zależnie od tego, komu pismo doręczył — ustępy a) lub b), skreśla ustęp c), w ustępie d) zaznacza przyczynę braku podpisu odbiorcy przez skreślenie wyrazów niewłaściwych i wpisuje datę doręczenia, a po skreśleniu części 3, umieszcza swój podpis pod treścią części 2.

W razie złożenia pisma za zwrotnym poświadczeniem odbioru w zarządzie gminnym (miejskim) lub w urzędzie pocztowym (§ 12) organ doręczający skreśla w poświadczeniu część 1 i 2 w całości, a po wypełnieniu części 3 ze skreśleniem wyrazów nieodpowiednich, umieszcza swój podpis pod treścią części 3.

§ 14. Po dokonaniu doręczenia organ doręczający oddaje zwrotne poświadczenie odbioru, wypełnione w myśl § 13, pocztowemu urzędowi oddawczemu, który odsyła je w kopercie, jako przesyłkę zwykłą pod adresem urzędu pocztowego, w którym pismo nadano. Urząd ten doręcza zwrotne poświadczenie odbioru sądowi wysyłającemu za pokwitowaniem bądź w książce doręczonych uwiadomień (druk pocztowy) bądź w osobnym notatniku.

§ 15. Jeżeli pisma doręczyć nie można (np. adresat umarł, nie jest znany, nie jest wiadome jego miejsce pobytu i t. p.) urząd pocztowy zwraca je sądowi wysyłającemu z podaniem przyczyny niedoręczenia na końcu zwrotnego poświadczenia odbioru. Pod tą uwagą organ doręczający umieszcza swój podpis, urząd zaś pocztowy odcisk datownika.

Jeżeli adresat zmienił miejsce zamieszkania w obrębie tej samej miejscowości lub w obrębie tego samego okręgu doręczeń, przesyłkę doręcza się pod nowym adresem. W pozostałych przypadkach, zwraca się przesyłkę sądowi wysyłającemu, z zaznaczeniem, że „Adresat wyprowadził się do . . . . .”, jeżeli miejsce pobytu adresata jest znane urzędowi pocztowemu.

§ 16. Jeżeli zwrotne poświadczenie odbioru nie nadejdzie do sądu (prokuratury) w ciągu dni 14, sędzia (prokurator) zarządza doręczenie nowego pisma.

Reklamacje z powodu dokonania wadliwych pokwitowań na zwrotnem poświadczeniu odbioru, lub innych nieprawidłowości, zasłanych przy doręczaniu pism przeznaczonych dla adresatów zamieszkałych w miejscowym okręgu doręczeń urzędów pocztowych i w okręgu doręczeń listonoszów wiejskich (wzór Nr. 4), należy kierować do tego urzędu pocztowego, który doręczenia dokonał.

Gdy mając powody do innych zażeń na organ pocztowy, należy zwracać się do właściwej Dyrekcji Poczty i Telegrafów.

Załatwianie reklamacyj z powodu dokonania wadliwych pokwitowań na zwrotnem poświadczeniu odbioru lub innych nieprawidłowości, zasłanych przy doręczaniu pism przeznaczonych dla adresatów, zamieszkałych w zamiejscowym okręgu pocztowym i poza okręgiem doręczeń listonosza wiejskiego, normuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych (§ 3).

§ 17. Przepisy niniejszego rozporządzenia obowiązują również w sądowym postępowaniu egzekucyjnym co do pism, wysyłanych przez komorników do stron i uczestników i ich zastępców oraz do biegłych i świadków. Zamiejscowe pisma komorników wysyłane na polecenie sądów winny być na stronie adresowej koperty zaopatrzone w napis: „Na wezwanie sądu — opłata pocztowa kredytowana“, niezależnie od napisów przewidzianych w § 4.

§ 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z dniem tym traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Poczty i Telegrafów z dnia 29 grudnia 1932 r. o doręczaniu pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym i karnym (Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 973).

Dotychczasowe zwrotne poświadczenia odbioru mogą być nadal używane do czasu zastąpienia ich nowemi.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 30 września 1933 r.

w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o doręczaniu pism sądowych przez organa gminne w postępowaniu cywilnym i karnem.

Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 549.

Na podstawie art. 863 kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 112, poz. 934), art. XIII przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. R. P. z 1930 r. Nr. 83, poz. 652) oraz art. 675 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 83, poz. 725) zarządza się co następuje:

§ 1. Pisma sądowe w postępowaniu cywilnym i karnem, przeznaczone dla stron, ich pełnomocników, świadków, biegłych i tłu-

maczów, a wysłane do miejscowości, nieobjętych żadnym okręgiem doręczeń urzędów pocztowych lub okręgiem doręczeń listonoszów wiejskich, będą doręczane przez organa gminy lub obszaru dworskiego, o ile doręczenie nie nastąpi przez woźnych sądowych lub w inny sposób, przewidziany w obowiązujących przepisach.

Pisma powyższe, zaopatrzone adresem osoby wzywanej, będą wysyłane pocztą do najbliższego dla gminy lub obszaru dworskiego urzędu pocztowego, z którego właściwy zarząd gminny lub obszar dworski obowiązany jest odebrać przesyłkę w sposób, przewidziany ogólnie obowiązującymi przepisami, i doręczyć ją adresatowi z zachowaniem przepisów §§ 3. 8—13 i 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1933 r. o doręczaniu pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym i karnem (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 548).

§ 2. Przy nadawaniu pism sądowych, podlegających doręczeniu przez organa gminne lub obszar dworskiego, stosuje się przepisy §§ 2 i 4—7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1933 r.

§ 3. Po dokonaniu doręczenia organ doręczający gminy lub obszaru dworskiego oddaje zwrotne poświadczenie odbioru wójtowi gminy lub przełożonemu obszarowi dworskiego, który oddaje je urzędowi pocztowemu celem przesłania sądowi wysyłającemu.

§ 4. Pisma prokuratur w sprawach karnych oraz pisma komorników w sądowym postępowaniu egzekucyjnym uważane są narówni z pismami sądowymi.

§ 5. W przypadkach, określonych w § 1 niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepis ustępu pierwszego § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1933 r.

Reklamacje z powodu nienadestania na czas zwrotnych poświadczeń odbioru lub z powodu wadliwych pokwitowań albo innych nieprawidłowości przy doręczaniu należy kierować do wójtów gmin lub przełożonych obszarów dworskich, którzy dokonali doręczenia.

Do reklamacji tych należy używać druków według wzoru Nr. 4, stanowiącego załącznik do § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1933 r., z zastąpieniem wyrazów: „urząd pocztowy“ wyrazami: „zarząd gminny“ lub „przełożony obszar dworski“.

§ 6. Wynagrodzenie gmin za doręczanie pism sądowych określają przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 270).

Komornicy uiszczają gminom (obszarom dworskim) wynagrodzenie za doręczanie pism zasadniczo w gotówce albo w znaczkach pocztowych równocześnie z wysłaniem pisma.

Komornicy, pozostający w częstej łączności z gminą (obszarem dworskim) w zakresie doręczania pism w postępowaniu egzekucyjnym mogą za zgodą kierownika właściwego sądu grodzkiego wypłacać gminie (obszarowi dworskiemu) wynagrodzenie za doręczenia ryczałtem w stałych odstępach czasu, oznaczonych przez kierownika sądu w porozumieniu z gminą (obszarem dworskim).

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Zagranicznych

z dnia 29 grudnia 1932 r.

w sprawie doręczania pism sądowych osobom, zamieszkałym zagranicą, oraz osobom, będącym w służbie dyplomatycznej państw obcych, tudzież osobom u nich zamieszkałym,

Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 974.

Na podstawie art. 162 kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 112, poz. 934) zarządza się co następuje:

§ 1. Doręczanie pism sądowych osobom, zamieszkałym zagranicą, odbywa się w sposób określony umowami międzynarodowymi i przepisami wydanymi celami ich wykonania. Jeżeli przedmiot ten nie jest uregulowany temi umowami i przepisami, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia. Inne przepisy dotychczasowe, regulujące ten sam przedmiot, pozostają w mocy, jeżeli z rozporządzeniem niniejszym nie są sprzeczne.

§ 2. Prośbę o doręczenie sąd wysyła bezpośrednio do Ministerstwa Sprawiedliwości.

Pisma przeznaczone dla obywateli polskich, przebywających zagranicą i korzystających tam z prawa zakrajowości, oraz dla kierowników konsulatów Rzeczypospolitej należy celem doręczenia przysyłać do Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Pisma przeznaczone dla innych obywateli polskich, przebywających zagranicą, mogą być celem doręczenia przysyłane bezpośrednio do właściwych konsulatów Rzeczypospolitej, jeżeli znajdują się w nich urzędnicy konsularni, upoważnieni do wykonywania doręczeń, i jeśli chodzi o zwykłe oddanie pisma adresatowi bez zastosowania przepisów zagranicznego prawa miejscowego o doręczeniach. Minister Sprawiedliwości może, po porozumieniu się z Ministrem Spraw Zagranicznych wskazać państwa, w których doręczanie pism za pośrednictwem konsulatów nie jest dopuszczalne.

§ 3. Pismo, dotyczące prośby o doręczenie, powinno zawierać tylko treść, wyszczególnioną w załączniku do paragrafu

niniejszego (wzór Nr. 1). W nagłówku tego pisma nie należy umieszczać żadnego adresu.

§ 4. O doręczenie w sposób, przepisany prawem wewnętrznym państwa wezwanego, należy prosić tylko wówczas, gdy pismo powinno być doręczone nawet w razie odmowy przyjęcia go przez adresata. W tych tylko przypadkach potrzebne jest dołączenie tłumaczenia pisma przeznaczonego do doręczenia, na język państwa wezwanego.

W innych przypadkach należy ograniczyć się do prośby o zwykle oddanie pisma adresatowi.

§ 5. Do prośby o doręczenie należy dołączyć w wypisie lub odpisie (art. 144 k. p. c.): pismo podlegające doręczeniu wraz z załącznikami, przekład ich na język państwa wezwanego, jeżeli jest potrzebny (§ 4 ust. 1), oraz dowód doręczenia (wzór Nr. 2). Nad tekstem pisma, przeznaczonego do doręczenia, należy umieścić napis atramentem czerwonym: „doręczyć (wymienić adresata i jego adres)“.

§ 6. Jeżeli doręczenie ma być wykonane w kilku państwach, należy przygotować odpowiednią ilość osobnych próśb o doręczenie z załącznikami (§ 5).

§ 7. Nie należy zwracać się o doręczenie zagranicą takich pism, które państwo wezwane mogłoby uznać za naruszające jego prawa zwierzchnicze lub jego bezpieczeństwo. Nie należy w szczególności zamieszczać w wezwaniach sądowych przeznaczonych do doręczenia zagranicą żadnego zagrożenia karą porządkową lub innymi środkami przymusowymi, jak również zwracać się o doręczanie zagranicą wezwań komornika, skierowanych do dłużnika wierzytelności (art. 631 k. p. c.).

§ 8. Prośby o doręczenie wezwań na rozprawę lub innych pism terminowych należy wysłać na odpowiedni, co najmniej trzymiesięczny czas naprzód.

§ 9. Prośbę o doręczenie kontroluje przed jej wysłaniem kierownik sądu, czyniąc o tem wzmiankę i kładąc podpis. Zauważone usterki powinny być bezzwłocznie usunięte.

§ 10. Właściwe urzędy dyplomatyczne lub konsularne Rzeczypospolitej zwracają akta, dotyczące wykonanej prośby o doręczenie, wzywającemu sądowi polskiemu bezpośrednio. W przypadku odmowy doręczenia przez zagraniczne władze wezwane zwrot powinien nastąpić za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości.

§ 11. Jeżeli dowód doręczenia nie nadejdzie do sądu mimo uływu stosownego czasu, lub jeżeli doręczenie nie mogło być wykonane z powodu odmowy wezwanych o pomoc prawną władz zagranicznych, albo jeżeli usiłowanie doręczenia z innych przyczyn było bezskuteczne, sąd na wniosek interesowanej

strony procesowej może zarządzić doręczenie, stosując odpowiednio przepisy art. 153 lub 158—160 k. p. c.

§ 12. Prośby o doręczenie wszelkich pism sądowych osobom, będącym w służbie dyplomatycznej państw obcych (t. j. osobom, korzystającym z prawa zakrajowości), tudzież osobom u nich zamieszkałym należy przesyłać do Ministerstwa Spraw Zagranicznych za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości, a w sprawach pilnych do Ministerstwa Spraw Zagranicznych bezpośrednio.

Za zgodą osób, korzystających z prawa zakrajowości, można osobom u nich zamieszkałym doręczać pisma sądowe także bez przestrzegania drogi, określonej w ustępie poprzednim.

§ 13. Doręczanie osobom, korzystającym z prawa zakrajowości, wszelkich pism sądowych wymaga uprzedniego wyjednanie zgody właściwego przedstawiciela dyplomatycznego, chyba że chodzi o przypadki, wymienione w art. 5 § 2 k. p. c.

§ 14. Osobom, korzystającym z prawa zakrajowości, nie można doręczać pism sądowych, zawierających zagrożenie karą porządkową lub innymi środkami przymusowemi.

§ 15. Do kontroli pism przeznaczonych dla osób, korzystających z prawa zakrajowości, stosuje się odpowiednio przepis § 9.

§ 16. W razie wątpliwości co do charakteru zakrajowego osób, których doręczenie dotyczy, należy o wyjaśnienie zwracać się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

§ 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r.

Do posiedzeń sądowych w postępowaniu egzekucyjnym stosują się analogicznie następujące:

Art. 164—179 k. p. c.:

Art. 164. § 1. Posiedzenie sądowe wyznacza przewodniczący na wniosek strony interesowanej lub z urzędu, a o dacie posiedzenia zawiadamia strony przez wezwanie lub ogłoszenie podczas rozprawy.

§ 2. Stronie, na posiedzeniu nieobecnej, należy w każdym razie doręczyć wezwanie na posiedzenie następne. Wezwanie powinno być doręczone przynajmniej na tydzień przed posiedzeniem; w przypadkach pilnych termin ten może być skrócony.

Art. 165. § 1. W wezwaniu na posiedzenie oznacza się: 1) imię, nazwisko i zamieszkanie wezwanego; 2) sąd, miejsce i czas posiedzenia; 3) strony i przedmiot sprawy; 4) cel posiedzenia; 5) skutki niestawiennictwa.

§ 2. W sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim należy w pierwszym wezwaniu zamieścić treść przepisów

o obowiązkowym zastępstwie i o skutkach niezastosowania się do tych przepisów.

Art. 166. Posiedzenia sądowe odbywają się w budynku sądowym, a w poszczególnych przypadkach i poza tym budynkiem, jeżeli to ułatwia przeprowadzenie sprawy lub przyczynia się znacznie do zaoszczędzenia kosztów.

Art. 167. § 1. Posiedzenia wyznaczone na rozprawy są jawne.

§ 2. Wstęp na salę sądową mają osoby dorosłe i nieuzbrojone, chyba że noszenie broni wynika z obowiązku służbowego.

Art. 168. § 1. Sąd z urzędu uchyli jawność całego posiedzenia lub jego części i odbędzie je przy drzwiach zamkniętych, jeżeli jawność zagraża porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom.

§ 2. Sąd może uchylić jawność również na wniosek strony, jeżeli podane przez nią przyczyny uzna za uzasadnione, lub też jeżeli rozstrząsane być mają szczegóły życia rodzinnego.

Art. 169. Rozprawa dotycząca wniosku o uchylenie jawności odbywa się przy drzwiach zamkniętych. Postanowienie swe sąd ogłasza publicznie. Na postanowienie to niema zażalenia.

Art. 170. § 1. Podczas rozprawy, odbywającej się przy drzwiach zamkniętych, mogą być obecne na sali strony, ich pełnomocnicy oraz osoby zaufania, po dwie z każdej strony.

§ 2. Ogłoszenie wyroku odbywa się publicznie.

Art. 171. § 1. Przewodniczący otwiera, prowadzi i zamyka posiedzenie, udziela głosu, zadaje stronom, świadkom i biegłym pytania, upoważnia do zadawania pytań i ogłasza orzeczenia sądu.

§ 2. Przewodniczący może odebrać głos stronom, jeżeli go nadużywają, jak również uchylić pytania, zadawane stronom, świadkom lub biegłym, jeżeli je uważa za niewłaściwe lub zbędne.

Art. 172. Sąd nawet mimo zgodnego wniosku stron może odroczyć posiedzenie tylko z ważnej przyczyny.

Art. 173. Od wyznaczenia i odroczenia posiedzenia niema środka odwoławczego.

Art. 174. § 1. Na każdym posiedzeniu sądowym protokółant pod kierunkiem przewodniczącego spisuje protokół.

§ 2. Przy wydawaniu wyroków zaocznych, zamiast protokołu, wystarczy zaznaczenie w aktach, że pozwany nie stawił się na posiedzenie, nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności ani też nie złożył żadnych wyjaśnień.

Art. 175. § 1. Protokół powinien zawierać:

1) oznaczenie sądu, miejsca i daty posiedzenia, nazwiska sędziów, protokółanta, prokuratora, jeżeli ustawa jego obecności

wymaga, stron i obecnych na posiedzeniu zastępców oraz oznaczenie sprawy, tudzież wzmiankę co do jawności rozprawy;

2) przebieg posiedzenia, a w szczególności faktyczne twierdzenia i wnioski stron, wyniki postępowania dowodowego oraz wymienienie zarządzeń i orzeczeń, ogłoszonych na rozprawie; zamiast podania twierdzeń i wniosków, protokół może powołać się na pisma przygotowawcze;

3) okoliczności, wpływające na umorzenie lub rozstrzygnięcie sprawy (ugoda, zrzeczenie się lub uznanie, cofnięcie, zmiana, rozszerzenie lub ograniczenie żądania pozwu).

§ 2. Protokół podpisują przewodniczący i protokolant.

Art. 176. Na wniosek strony sąd może przybrać na jej koszt przysięgłego stenografa, który niezwłocznie po zakończeniu rozprawy przełoży stenogram na zwykłe pismo. Przewodniczący włączy stenogram i przekład do protokołu.

Art. 177. Strony mogą żądać sprostowania lub uzupełnienia protokołu, przyczem od zarządzenia przewodniczącego można odwołać się do sądu, na którego postanowienie niema zażalenia.

Art. 178. Stronom wolno oświadczenia, wnioski, uzupełnienia i sprostowania zamieścić w załączniku do protokołu. Gdy stronę zastępuje adwokat, przewodniczący może zażądać takiego załącznika.

Art. 179. Strony mogą w toku posiedzenia wytknąć obrazę przepisów postępowania, żądając wpisania odpowiedniego zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie służy prawo czynienia w tym względzie zarzutów, chyba że pogwałcone zostały istotne przepisy postępowania.

O zastosowaniu w postępowaniu egzekucyjnym przepisów art. 180—189 k. p. c. o terminach, ich uchybieniu i przywróceniu p. objaśn. do art. 512.

Czy i o ile stosują się w postępowaniu egzekucyjnym analogicznie przepisy art. 190—205 k. p. c. o zawieszeniu postępowania, o tem p. w objaśn. do art. 558.

O stosowalności w egzekucji przepisów art. 419—421, 423 k. p. c. o zażaleniach oraz niektórych przepisów o apelacji p. objaśn. do art. 513.

Poza tem poszczególne przypadki analogicznego zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym niektó-

rych postanowień części pierwszej k. p. c. podano w odpowiednich miejscach.

Rozdział II.

Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności.

Przepisy art. 526—538 k. p. c. traktują o tytule egzekucyjnym jako podstawie egzekucji. Tytułem egzekucyjnym w znaczeniu prawno-materjalnem jest roszczenie, nadające się do urzeczywistnienia w drodze przymusowej. Roszczenie to musi być ustalone w sposób ustawami przewidziany, a dokument, stwierdzający takie jego ustalenie, nazywa się tytułem egzekucyjnym w znaczeniu formalnem. Tytuł egzekucyjny w znaczeniu formalnem jest jedynym środkiem, dowodzącym istnienia roszczenia, nadającego się do przymusowego urzeczywistnienia. Z drugiej strony jego przedłożenie wystarczy w zupełności do wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji. Nie trzeba już dowodzić, że np. roszczenie prawno-materjalne nie zostało jeszcze zaspokojone albo że nie zgasło w inny sposób. Egzekucja ma być bowiem szybka i niespodziewana, a stąd nie jest wskazanem uprzednie badanie tytułu egzekucyjnego, które byłoby ostrzeżeniem dla dłużnika i ułatwiłoby mu udaremnienie egzekucji.

Tytuł egzekucyjny wskazuje obok treści i rozmiarów świadczenia także osobę wierzyciela i dłużnika. Przeciw innym osobom lub na rzecz innych osób, niż w tytule egzekucyjnym wymienione, nie można prowadzić egzekucji. Jedyny wyjątek pod tym względem przewiduje art. 534, § 1 k. p. c. na rzecz i przeciw sukcesorom osób w tytule egzekucyjnym wymienionych, przyczem jednak następstwo prawne po stronie wierzyciela czy dłużnika musi być wykazane dokumentem publicznym lub prywatnym z podpisem uwierzytelnionym.

Tytuł egzekucyjny musi stwierdzać istnienie po stronie dłużnika takiego obowiązku, którego dłużnik jest w stanie sam dopełnić. Stąd nie stanowią tytułu egzekucyjnego np. wyroki, zapadłe na skutek powództwa o ustalenie, bo niema w nich skierowanego do dłużnika nakazu świadczenia. Wyroki takie są tytułami egzekucyjnymi tylko w orzeczeniu o kosztach sporu.

Tytuł egzekucyjny, aby mógł służyć za podstawę do wdrożenia egzekucji, musi być wykonalnym. Wykonalnym jest wtedy, gdy oznaczony w nim termin świadczenia już upłynął, a nadto — normalnie — dopiero wtedy, gdy jest prawomocnym, t. j. gdy przeciw niemu nie służy już żaden środek odwoławczy. Ten drugi warunek dopuszcza wyjątków o tyle, że pewne tytuły mogą być wykonalne jeszcze przed swą prawomocnością. Wyjątki tego rodzaju uzasadnione są bądź wprost w szczególnych przepisach ustawy (p. np. art. 413 k. p. c., według którego wyroki sądu apelacyjnego, od których służy kasacja, są natychmiast wykonalne), bądź też w orzeczeniu sądownym, które w konkretnym przypadku może nieprawomocnemu tytułowi nadać rygor natychmiastowej wykonalności (p. art. 355—358 k. p. c. w objaśn. przy art. 527).

Do stwierdzenia, że tytuł egzekucyjny jest wykonalny, służy klauzula wykonalności, którą nadaje zawsze sąd, bez względu na to, od kogo tytuł egzekucyjny pochodzi. Tytuł egzekucyjny, zaopatrzony klauzulą wykonalności nazywa ustawa tytułem wykonawczym (art. 526). Dopiero w tym stanie nadaje on się do egzekucji.

Właściwość sądu do nadawania tytułom egzekucyjnym klauzuli wykonalności oznaczona jest w art. 529. Postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wydaje sąd bez rozprawy i bez uprzed-

niego wysłuchania stron. Wymaga tego natura egzekucji, która ma być szybka i niespodziewana (p. wyżej). Wyjątkowo nakazane jest przeprowadzenie rozprawy przed nadaniem klauzuli wykonalności wtedy, gdy ona już została raz nadaną, a wierzyciel żąda nadania jej ponownie wskutek utraty tytułu wykonawczego (art. 537). Na postanowienie sądu co do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności służy zawsze stronom zażalenie (art. 538).

Art. 526 (19).

Tytuł wykonawczy podstawą egzekucji.

Podstawą egzekucji jest tytuł egzekucyjny, zaopatrzony klauzulą wykonalności, — tytuł wykonawczy.

Tytuł egzekucyjny staje się podstawą egzekucji dopiero wtedy, gdy jest zaopatrzony klauzulą wykonalności. W dotychczasowem ustawodawstwie, obowiązującym na obszarze Państwa, mamy dwa odmienne systemy. Według prawa austriackiego wszczęcie egzekucji zależy od decyzji sądu, który bada, czy istnieją warunki wszczęcia egzekucji, i gdy uzna, że te warunki są spełnione, wydaje uchwałę o jej wszczęciu, tak że, ilekrotnie wierzyciel złoży wniosek o wszczęcie nowej egzekucji, sąd musi dokonać tego badania na nowo. Na innych obszarach Państwa istnieje system klauzuli wykonalności, co ma to znaczenie, że tytuł zaopatrzony klauzulą uprawnia do wszczęcia każdej nowej egzekucji bez ponownego badania warunków wykonalności tego tytułu.

Między systemem austriackim decyzji sądowej, pozwalającej na wszczęcie egzekucji, a systemem zaopatrywania tytułu egzekucyjnego klauzulą wykonalności istnieje — co do treści — różnica raczej ilościowa, niż jakościowa. Klauzula wykonalności zawiera generalne pozwolenie na egzekucje, obejmuje bowiem stwierdzenie, że na podstawie tego tytułu każda egzekucja może być wszczęta, tak iż tytuł, zaopatrzony klauzulą wykonalności, upoważnia do wszczęcia zarówno egzekucji z ruchomości, nieruchomości, wierzytelności lub z innych praw majątkowych, i to bądź równocześnie, bądź sukcesywnie. Pozwolenie na egzekucję według systemu austriackiego wypowiada to samo, co klauzula wykonalności, ogranicza to jednak do tego jednego postępowania

nia; jeżeli wierzyciel chce egzekucję skierować do innych przedmiotów, musi złożyć nowy wniosek i uzyskać nową uchwałę, pozwalającą na egzekucję — co więcej, sąd może tu odmówić pozwolenia na egzekucję, choć w poprzedniej egzekucji uznał tytuł za nadający się do wszczęcia egzekucji.

Zarówno jeden, jak i drugi system, mają pewne dodatnie i ujemne strony, ale wszystkie te momenty dotyczą raczej strony technicznej, niż zasadniczej. Ponieważ w znacznej części Państwa istnieje system klauzuli wykonalności i ponieważ raz już dokonane zbadanie warunków wykonalności tytułu egzekucyjnego wystarcza zupełnie, a każdorazowe nowe badanie tych warunków przy każdym nowym wniosku o wszczęcie egzekucji jest marnowaniem czasu, podkomisja uznała za pożądane przyjąć dla ustawy polskiej system klauzuli wykonalności. (Uz. og. 13).

Materjalnym wymogiem egzekucji jest ustalenie roszczenia, wyegzekwować się mającego, w szczególności ustalenie, kto, komu i co świadczyć jest obowiązany. Dla uniknięcia ewentualnych nieporozumień i komplikacyj przepisuje ustawa, że ustalenie to, aby mogło stanowić podstawę egzekucji, nastąpić ma w formie ściśle określonych dokumentów, które z tej właśnie przyczyny, że stwierdzają istnienie materjalnych warunków egzekucji, nazywają się tytułami egzekucyjnymi.

Które dokumenty stanowią podstawę egzekucji sądowej t. j. egzekucji, prowadzonej według przepisów części drugiej k. p. c., o tem p. art. 527 i objaśn. do niego.

Tytuł egzekucyjny stanowi podstawę egzekucji nie tylko w tem znaczeniu, że bez niego egzekucja nie może być wogóle wszczętą, ale i w tem, że według jego treści ocenia się, na czyją rzecz, przeciw komu i w jakim rozmiarze egzekucja ma być wykonaną.

Bez tytułu egzekucyjnego nie można wogóle wszcząć egzekucji. Gdyby się okazało, że ją mimo to wszczęto, należy postępowanie egzekucyjne jako niedopuszczalne umorzyć. Ustawa wprawdzie wyraźnie tego nie stanowi, ale wynika to z jednej strony z art.

526, z drugiej zaś strony także z postanowienia z art. 561, § 1, l. 3, według którego postępowanie egzekucyjne będzie umorzone, jeżeli tytuł egzekucyjny został pozbawiony skutków prawnych.

Nieważności egzekucji, wszczętej bez tytułu egzekucyjnego, nie sanuje bynajmniej okoliczność, że dłużnik nie żalił się na wszczęcie egzekucji, bo wymóg istnienia tytułu egzekucyjnego jako warunku wszczęcia egzekucji należy z urzędu brać pod uwagę.

Egzekucji, wdrożonej niewłaściwie na podstawie zagranicznego wyroku sądowego, nie można umorzyć z powodu braku krajowego tytułu egzekucyjnego, jeżeli dłużnik nie wniósł zażalenia od postanowienia, nadającego wyrokowi zagranicznemu klauzulę wykonalności (O. z 24/IX 1929, III 1 R 446/29, P. S. 1930, 721).

Wykonalność w drodze egzekucji aktów, wymienionych w art. 527, zależy od pewnych warunków, przewidzianych w odnośnych ustawach. Ponieważ zbadanie istnienia tych warunków nie należy do kompetencji i przeważnie nie leży w możliwości organów, powołanych do prowadzenia egzekucji, przeto ustawa przepisuje, że każdy tytuł egzekucyjny ma być zaopatrzony klauzulą wykonalności. Klauzula ta ma na celu właśnie stwierdzenie, że zachodzą wszystkie warunki, od których według istniejących przepisów zależy wykonalność w drodze przymusowej odnośnego aktu.

Klauzulę wykonalności nadaje tytułom egzekucyjnym wyłącznie sąd. Który sąd jest właściwym do nadania jej poszczególnym tytułom, o tem p. art. 529 i objaśn. do niego.

Jak wogóle bez tytułu egzekucyjnego, tak i na podstawie tytułu niezaopatrzonego klauzulą wykonalności, nie można wszcząć egzekucji, wszczęta zaś ulega umorzeniu.

Art. 527 (20).

Tytułami egzekucji sądowej są:

1) orzeczenie sądu powszechnego, prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda, zawarta przed sądem powszechnym;

2) orzeczenie sądu szczególnego, podlegające wykonaniu, jeżeli egzekucja nie jest zastrzeżona innym władzom;

3) wyrok sądu polubownego i ugoda, zawarta przed tym sądem;

4) inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;

5) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub uiszczenia innych rzeczy zamiennych, ilościowo w akcie oznaczonych, albo też obowiązek wydania lub zwrotu rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy termin zapłaty, uiszczenia, wydania lub zwrotu jest w akcie wskazany.

W przedmiocie pytania, jakie akty mają być tytułami egzekucyjnymi, mają więc uprawniać do wszczęcia egzekucji sądowej, projekt przyjmuje zasadę jasną, a mianowicie, że akty sądów powszechnych mają być wykonywane w drodze egzekucji sądowej, akty zaś władz administracyjnych w drodze egzekucji administracyjnej. Obok aktów sądów powszechnych projekt oddaje egzekucji sądowej wykonywanie aktów sądów szczególnych jako sądów tej samej grupy, co sądy powszechne, mianowicie sądów z zakresu spraw prywatno-prawnych, dalej wykonywanie aktów sądów polubownych, już przez kodeks postępowania cywilnego do tej grupy zaliczonych, wreszcie aktów notarialnych jako aktów o treści prywatno-prawnej. Od zasady, że akty władz administracyjnych mogą być wykonywane tylko w drodze egzekucji administracyjnej, projekt dopuszcza wyjątki w tych

przypadkach, w których istniejące ustawy wykonywanie przekazują wyraźnie egzekucji sądowej. (Uz. og. 11).

Przepis art. 527 wymienia wyczerpująco tytuły egzekucyjne i stąd nie można przyznawać mocy tytułu egzekucyjnego aktom, których ani ten, ani też żaden szczególny przepis ustawowy nie wymienia jako tytułów egzekucji sądowej.

Przepis art. 527, l. 1 obejmuje wszelkie orzeczenia sądów powszechnych, nadające się do wykonania, bez względu na ich formę (wyrok czy postanowienie) i bez względu na to, czy orzeczenie zapadło w postępowaniu spornem lub niespornem, czy wreszcie w postępowaniu karnem co do roszczenia cywilnego.

Z pośród orzeczeń sądów powszechnych ulegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej przedewszystkiem orzeczenia prawomocne. Co do prawomocności orzeczeń sądowych w cywilnych sprawach spornych postanawiają

Art. 380—382 k. p. c.:

Art. 380. Orzeczenie sądu staje się prawomocnem, jeżeli stronom nie służy środek odwoławczy, albo jeżeli po wydaniu orzeczenia strony w oświadczeniu, skierowanem do sądu, zrzekły się środka odwoławczego.

Art. 381. Orzeczenie prawomocne obowiązuje nie tylko strony i sąd, który je wydał, ale również inne sądy oraz urzędy Rzeczypospolitej.

Art. 382. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, nadto tylko między temi samemi stronami, jeżeli z ustaw inaczej nie wynika.

W myśl przytoczonych przepisów orzeczenie sądowe staje się prawomocnem, bądź gdy niema przeciw niemu wogóle środka odwoławczego, bądź gdy strony zrzekły się środka odwoławczego po wydaniu orzeczenia (zrzeczenie się zgóry, przed wydaniem orzeczenia nie ma znaczenia prawnego), bądź wreszcie gdy strony w przepisany terminie nie wniosły środka odwoławczego.

Według ogólnie przyjętego zapatrywania uprawomocnienia się tylko sentencja wyroku, a nie motywy, którymi wyrok został uzasadniony.

Jeżeli strona w drodze apelacji zaskarży tylko część wyroku pierwszej instancji, to sąd, uznawszy za możliwe oddzielne wykonanie części wyroku niezaskarżonej, może jej nadać klauzulę wykonalności.

Wniesienie spóźnionej apelacji nie ma wpływu na prawomocność i wykonalność wyroku, a nadanie takiemu wyrokowi klauzuli wykonalności nie jest zależne od doręczenia postanowienia, odrzucającego prawomocnie spóźnioną apelację (O. z 12/II 1931, III 1 R 58/31, P. S. 1931, 542).

Niektórym orzeczeniom sądów powszechnych przyznaje ustawa wykonalność nawet przed ich prawomocnością. Tak się w szczególności ma rzecz z wyrokami sądu apelacyjnego, co do których stanowią

Art. 413, 414 k. p. c.:

Art. 413. § 1. Wyrok sądu apelacyjnego, o ile kodeks inaczey nie stanowi, jest natychmiast wykonalny, jednak sąd apelacyjny może uzależnić jego wykonanie od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia, a nawet — jeżeli wskutek wykonania wyroku mogłaby wyniknąć dla pozwanego niepowetowana szkoda — wstrzymać wykonanie aż do uprawomocnienia się wyroku.

§ 2. Zabezpieczenie może polegać też na wstrzymaniu wydania powodowi sum pieniężnych po ich wyegzekwowaniu od pozwanego lub na wstrzymaniu sprzedaży zajętego majątku ruchomego.

Art. 414. Wyrok sądu apelacyjnego nie ma natychmiastowej wykonalności: 1) w sprawach o prawość rodu i o ustalenie stanu cywilnego; 2) w sprawach o rozwiązanie lub o unieważnienie małżeństwa; 3) w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa oraz przedsiębiorstwom państwowym, zastępowanym przez Prokuratorję Generalną. Nadto sprzedaż nieruchomości wstrzymuje się z urzędu do czasu uprawomocnienia się wyroku.

W myśl art. 418 k. p. c. przepisy o apelacji od wyroków sądów okręgowych (wśród nich także art.

413 i 414) stosują się odpowiednio w postępowaniu z apelacji od wyroku sądu grodzkiego do sądu okręgowego. Wykonalne są zatem w zasadzie (z wyjątkami w art. 414 k. p. c. przewidzianymi) także wyroki sądów okręgowych, zapadłe w drugiej instancji, choćby od nich w myśl art. 431 i 432 k. p. c. służyła skarga kasacyjna.

W przypadkach, w których wyrok sądu apelacyjnego nie ma natychmiastowej wykonalności (art. 414 k. p. c.), należy w razie wniesienia przeciw niemu skargi kasacyjnej odmówić nadania mu klauzuli wykonalności, nie wdając się w rozpatrywanie kwestji dopuszczalności kasacji, bo wniesienie kasacji wstrzymuje aż do załatwienia jej wykonalność zaskarżonego wyroku (O. z 25/IV 1930, III 1 R 17/30, P. S. 1930, 403).

W pewnych wypadkach przyznaje ustawa wykonalność nieprawomocnym nakazom zapłaty, wydanym w postępowaniu nakazowym. W kwestji tej postanawia mianowicie

Art. 463 k. p. c.:

§ 1. Nakaz od chwili wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, a jeżeli był wydany na podstawie wekslu lub czeku staje się nadto natychmiast wykonalnym z upływem terminu udzielonego do zaspokojenia roszczenia.

§ 2. Sąd na wniosek pozwanego może ograniczyć zabezpieczenie według swego uznania, a w razie wniesienia zarzutów wstrzymać wykonanie nakazu.

§ 3. Nakaz prawomocny ma skutki wyroku prawomocnego.

Stosownie do art. 527 stanowią tytuł egzekucyjny także te wyroki sądów powszechnych, którym wprawdzie ustawa nie przyznaje wprost wykonalności przed ich prawomocnością, ale które uzyskały natychmiastową wykonalność na mocy wydanego w tym przedmiocie postanowienia sądu. Warunki nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności określają następujące przepisy

Art. 355—358 k. p. c.:

Art. 355. Na wniosek powoda sąd nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności w całości lub w części w następujących przypadkach:

- 1) jeżeli zasądza żądanie pozwu w całości lub w części na podstawie uznania ze strony pozwanego;
- 2) jeżeli zasądza alimenty lub wynagrodzenie za pracę;
- 3) jeżeli opóźnienie uniemożliwiłoby lub znacznie utrudniło wykonanie wyroku, albo naraziło powoda na straty;
- 4) jeżeli wyrok jest zaoczny;
- 5) jeżeli wyrok zapadł w sprawie, która według przepisów kodeksu może być rozpoznana przez wydział handlowy;
- 6) jeżeli wyrok zapadł w sprawie z weksłu, czeku lub dokumentu publicznego.

Art. 356. § 1. Sąd może uzależnić natychmiastową wykonalność wyroku od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia.

§ 2. Zabezpieczenie może polegać też na wstrzymaniu wydania powodowi sum pieniężnych po ich wyegzekwowaniu od pozwanego lub na wstrzymaniu sprzedaży zajętego majątku ruchomego. Sprzedaż nieruchomości wstrzymuje się z urzędu do czasu uprawomocnienia się wyroku.

§ 3. Zabezpieczenie musi być w każdym razie nakazane w przypadku, przewidzianym w punkcie trzecim artykułu poprzedzającego.

Art. 357. § 1. Natychmiastowa wykonalność nie będzie jednak wyrzeczona nawet za zabezpieczeniem, jeżeli skutek wykonania wyroku może wyniknąć dla pozwanego niepowetowana szkoda. Przepis ten nie ma zastosowania do wyroków zasądzających alimenty lub wynagrodzenie za pracę.

§ 2. Natychmiastowa wykonalność nie będzie również wyrzeczona nawet za zabezpieczeniem w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa oraz przedsiębiorstwom państwowym, zastępowanym przez Prokuratorję Generalną.

Art. 358. Rygor natychmiastowej wykonalności ma moc obowiązującą od chwili ogłoszenia wyroku lub od chwili wydania wyroku, jeżeli nie był ogłoszony.

Postępowanie na przypadek zmiany w wyższej instancji wyroku, wykonanego już na podstawie rygoru natychmiastowej wykonalności, określa następujące postanowienie

Art. 415 k. p. c.:

W razie zmiany wykonanego już wyroku sądu okręgowego sąd apelacyjny może na wniosek pozwanego, zgłoszony przed zamknięciem rozprawy, orzec w swym wyroku bez osobnego procesu co do zwrotu lub przywrócenia do poprzedniego stanu.

Pozwany może, zamiast zgłaszać w sądzie drugiej instancji wniosek z art. 415, żądać drogą osobnego pozwu przeciw powodowi zwrotu lub przywrócenia do poprzedniego stanu, przyczem jednocześnie mogą być poszukiwane szkody i straty, zrządzone wykonaniem uchylonego wyroku. Również w razie odmówienia wnioskowi z art. 415 k. p. c. służy pozwanemu prawo dochodzenia osobnym pozwem zwrotu lub przywrócenia do poprzedniego stanu.

W myśl art. 420 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 513) zażalenie nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego postanowienia, wobec czego postanowienia sądów powszechnych w cywilnych sprawach spornych są odrazu wykonalne, bez względu na służące od nich środki odwoławcze.

Uchwała o przerachowaniu, wydana w postępowaniu niespornem, stanowi tytuł egzekucyjny tylko o tyle, o ile sąd w tem postępowaniu zajął się wierzytelnością przerachowaną, t. j. co do stopy przerachowania i ulg w spłacie; nie stanowi natomiast tytułu egzekucyjnego co do istnienia wierzytelności (O. z 23/XII 1929, III 1 R 771/29, P. S. 1931, 104).

Przepis § 47, l. 5 rozp. walor. nie nadaje uchwałom przerachowawczym mocy samoistnego tytułu egzekucyjnego, a wykonalność w przepisie tym przyznana ma to znaczenie, że uchwała przerachowawcza o ile odnosi się do istniejącego już tytułu egzekucyjnego, jest natychmiast wykonalna (O. z 10/XII 1929, III 1 R 688/29, P. S. 1930, 718).

Układ, zawarty w postępowaniu układowem według austr. ordynacji układowej z 10 grudnia 1914,

Nr. 337 dz. u. p., nie jest tytułem egzekucyjnym, bo wspomniana ordynacja nie zawiera wyraźnego postanowienia, by postępowanie układowe doprowadzić miało do stworzenia tytułu egzekucyjnego (O. plen. z 11/V 1931, III 1 R 78/31, P. S. 1931, 679).

Egzekucja orzeczenia sądowego, którem na żonę nałożono obowiązek powrotu do męża i do małżeńskiej wspólności, jest niedopuszczalna, albowiem środki z art. 819 k. p. c. nie są odpowiedniami do zmuszenia żony do wykonania wspomnianych obowiązków, skoro nie sprowadzi się w ten sposób współżycia, odpowiadającego dobrym obyczajom.

Uгода stanowi w myśl art. 527, l. 1 tytuł egzekucyjny, o ile przysłała do skutku w ramach i przy zastosowaniu następujących przepisów

Art. 11, § 3, art. 239 i 392 k. p. c.:

Art. 11. § 3. Przed sędzią pokoju strony mogą zawrzeć ugodę w sprawach majątkowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przenosi tysiąca złotych. Przedmiotem ugody nie mogą być jednak prawa rzeczowe na nieruchomościach lub prawa do nieruchomości oraz takie prawa, do których powstania ustawa wymaga formy aktu notarialnego lub sądowego.

Art. 239. Przewodniczący powinien we właściwej chwili, jeżeli to uważa za możliwe, skłaniać strony do pojednania. Osnowa ugody, zawartej przed sądem, powinna być wciągnięta do protokołu rozprawy i stwierdzona podpisami stron, a w razie niemożności podpisania — przez sąd.

Art. 392. § 1. Niezależnie od orzekania w sprawach cywilnych, przekazanych sądom grodzkim, sądy te są właściwe do przeprowadzenia pojednania stron.

§ 2. Przed wytoczeniem powództwa, bez względu na rzeczową właściwość sądu, można zwrócić się do sądu grodzkiego, w którego okręgu przeciwnik ma miejsce zamieszkania, o zawezwanie go do pojednania. W wezwaniu należy zwięźle oznaczyć sprawę, nie można go doręczyć poza okręgiem tego sądu grodzkiego.

§ 3. Z posiedzenia spisuje się protokół, a jeżeli doszło do ugody, osnowę jej wciąga się do protokołu. Strony podpisują protokół, a gdyby go podpisać nie mogły, niemożność tę stwierdza sąd.

§ 4. Jeżeli wzywający nie stawił się na posiedzenie, sąd na żądanie przeciwnika włoży na niego obowiązek zwrotu kosztów, wywołanych próbą pojednania.

W myśl art. 11 k. p. c. kompetencja sędziów pokoju do przyjmowania ugód rozciąga się na wszelkie sprawy majątkowe, byle wartość przedmiotu sporu nie przenosiła 1.000 zł, a sprawa nie dotyczyła prawa rzeczowego na nieruchomościach lub prawa do nieruchomości, albo takiego prawa, do którego powstania ustawa wymaga formy aktu notarialnego lub sądowego. Poza tem jest bez znaczenia, czy sprawa należy do właściwości sądu grodzkiego, czy okręgowego i czy właściwość jednego z tych sądów dla niej uzasadniona jest ze względu na wartość przedmiotu sporu, czy też bez względu na tę wartość.

W braku odmiennego postanowienia w tym względzie nie jest możność zawarcia ugody przed sędzią pokoju zależną od tego, aby obie lub choćby jedna ze stron miała zamieszkanie lub siedzibę w jego okręgu.

Sędzia pokoju może przyjąć ugodę tylko od stron, które się do niego w tym celu dobrowolnie zgłoszą. Nie ma natomiast prawa wzywać strony do prób ugodowych, względnie do zawarcia ugody. Prawa takiego nie uzasadniają bowiem po jego stronie ani ogólne przepisy o postępowaniu, ani też żaden przepis szczególny, jak to np. ma miejsce w odniesieniu do sądów grodzkich (art. 392 k. p. c.).

Ugoda sądowa, którą strony oznaczyły sporną granicę, nie stanowi tytułu egzekucyjnego, jeżeli nie zawiera zobowiązania się stron do nienaruszania ustalonej granicy i oddanych przestrzeni. Ugoda sądowa ma być wprawdzie spisana tak, jak ją strony podają, ale w ujęciu formalnem powinien sędzia tak ją ułożyć, by mogła stanowić tytuł egzekucyjny (O. z 21/II 1929, III R 69/29, P. S. 1930, 14).

Szczególne postanowienia co do wykonalności orzeczeń sądów pracy zawiera art. 33 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 o sądach pracy, Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350. Według tych postanowień wykonaniu ulegają prawomocne wyroki sądów pracy oraz wszelkie decyzje, wydawane przez te sądy w toku postępowania i poza prawą główną, dalej nawet nieprawomocne wyroki sądów pracy w sporach o wartości przedmiotu nie wyżej 200 zł i wyroki sądów okręgowych, wydawane w drugiej instancji od wyroków sądów pracy, chociażby ulegały zaskarżeniu do Sądu Najwyższego, wreszcie wyroki sądów pracy w sprawach o wartości przedmiotu wyżej 200 zł, którym nadano rygor tymczasowej wykonalności.

W myśl § 38 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 o ubezpieczeniu od wypadków, austr. dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888, zmienionej ustawami z 29/IV 1912, austr. dz. u. p. Nr. 96, z 21/VIII 1917, austr. dz. u. p. Nr. 363 i z 7/VII 1921, Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413, a rozciągniętej ustawą z 30/I 1924, Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148 także na obszar b. zaboru ros., stanowią tytuł egzekucyjny orzeczenia sądów rozjemczych Zakładu ubezpieczenia od wypadków o roszczeniach o wynagrodzenie szkody przeciw temuż Zakładowi podnoszonych.

W myśl art. 21 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 o zatargowaniu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi, Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 706 z 1931 r., posiadają moc egzekucyjną orzeczenia komisji rozjemczych w przekazanych komisji na żądanie jednej ze stron przez inspektora pracy sporach indywidualnych między pracodawcami a pracownikami rolnymi, wynikłych na tle niedotrzymania umowy zbiorowej lub niewykonania orzeczenia Komisji rozjemczej, o wynagrodzenie za pracę, o świadczenia i roszczenia o odszkodowanie z po-

wodu zerwania umowy o pracę, o świadczenia z tytułu wysługi lat oraz o rozwiązanie umowy o pracę z powodu niewykonania przez którąkolwiek ze stron postanowień umowy zbiorowej lub orzeczenia. Taką samą moc posiadają układy pojednawcze wobec Komisji rozjemczej zawarte. W razie potrzeby przymusowego wykonania strona przedstawia poświadczony przez inspektora pracy odpis orzeczenia lub układu pojednawczego do sądu, który byłby właściwy dla danego sporu, celem uzyskania na jego podstawie nakazu wykonawczego.

W myśl art. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 1920 o rozszerzeniu działania przepisów ustawy z 1 sierpnia 1919 o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi na zatargi zbiorowe między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53 oraz art. 5 ustawy z dnia 16 maja 1922 w przedmiocie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324, posiadają moc egzekucyjną orzeczenia komisji rozjemczych, utworzonych na zasadzie ustawy z 23 stycznia 1920, w sporach indywidualnych między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, wynikłych na tle niestosowania się do postanowień Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej w przedmiocie warunków pracy i płacy dozorców domowych. W razie potrzeby przymusowego wykonania należy poświadczony przez inspektora pracy odpis orzeczenia przedstawić celem uzyskania nakazu wykonawczego sądowi, który byłby właściwy dla danego sporu. Stosownie do art. 40 rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 o sądach pracy, Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350, przepisy te nie obowiązują jednak w okręgach, dla któ-

rych utworzono sądy pracy, gdyż sądy te przejęły orzecznictwo w sporach między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, przekazanych dawniej komisjom rozjemczym.

W myśl art. 20 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 o ochronie lokatorów, Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 orzeczenia urzędów rozjemczych do spraw najmu w sporach, wyłaniających się ze stosunku najmu, a poddanych orzecznictwu urzędu rozjemczego za zgodą obu stron, są natychmiast wykonalne. Jeżeli spór nie był poddany orzecznictwu urzędu rozjemczego za wzajemną zgodą stron, to odnośne orzeczenie uzyskuje wykonalność dopiero po upływie terminu 14 dni od jego ogłoszenia, o ile w terminie tym nie wniesiono odwołania do sądu okręgowego. W razie potrzeby przymusowego wykonania należy poświadczony wypis orzeczenia przedstawić celem uzyskania nakazu wykonawczego sądowi, który byłby właściwym do rozpoznania danego sporu.

W myśl art. 165 rozp. Prez. Rzp. z dnia 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowem, Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468 mogą być przy cechach ustanawiane sądy polubowne do załatwiania sporów pomiędzy członkami cechu a zatrudnionymi u nich czeladnikami, dotyczących rozpoczęcia, dalszego trwania lub rozwiązania umowy o pracę, świadczeń i pretensyj, wynikłych z umowy o pracę, oraz sporów między czeladnikami, zatrudnionymi u członka cechu w jego przedsiębiorstwie rzemieślniczym, dotyczących wzajemnych pretensyj wynikłych z pracy, której wspólnego wykonania się podjęli. W myśl art. 166 tegoż rozporządzenia sądy te właściwe są do orzekania w sporach, które strony orzecznictwu ich poddały. Orzeczenia tych sądów są ostateczne i ulegają przymusowemu wykonaniu w trybie sądowym, przepisanym dla wykonywania orzeczeń sądów polubownych.

W myśl art. 67 rozporządzenia Prez. Rzp. z dnia 3 grudnia 1927 o prawie łowieckim, Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934, stanowią tytuł egzekucyjny orzeczenia sądu rozjemczego do spraw o wynagradzanie szkód łowieckich, w sprawach takich wydane.

W myśl art. 35 i 40 ustawy z dnia 28 marca 1933 o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich, Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 253 (p. przy art. IV p. w. p. e.) prawomocne orzeczenia tych urzędów, jak również ugody przed nimi zawarte, a przez strony i wszystkich członków zespołu orzekającego podpisane, mają moc prawną narówni z wyrokiem sądowym, a zatem stanowią tytuł do egzekucji sądowej. Co do kompetencji wspomnianych urzędów p. art. 3—13 powołanej ustawy.

Orzeczenia komisji rozjemczej, wydane w sprawach poszczególnych zatargów między właścicielem nieruchomości miejskiej a dozorcą domowym, skierowanych do rozpoznania komisji rozjemczej przez inspektora pracy, mają moc tytułu egzekucji sądowej (O. z 28/I 1925, III R 715/24, P. S. 1926, 418).

Wyroki sądów duchownych dla spraw małżeńskich na ziemiach b. zaboru rosyjskiego w przedmiocie spraw majątkowych małżonków i ich dzieci, tudzież układy pojednawcze w tej materji zawarte przed temi sądami nie stanowią tytułu egzekucyjnego (O. z 17/II 1927, III R 284/26, P. S. 1927, 224).

Klauzula wykonalności nie może być nadana orzeczeniu sądu rozjemczego do spraw najmu (O. z 10/VIII 1927, C 251/26, P. S. 1928, 249).

Wyroki sądu polubownego i ugody przed takim sądem zawarte stanowią tytuł egzekucyjny pod warunkiem, że sąd polubowny działał na podstawie przepisów ustawy. Tylko do takich bowiem wyroków i ugód odnosi się przepis art. 501 k. p. c., przyzna-

jący im moc prawną narówni z wyrokami sądów państwowych i ugodami przed takimi sądami za-
wartymi.

Art. 501 k. p. c.:

§ 1. Od wyroku sądu polubownego niema odwołania.

§ 2. Wyrok sądu polubownego ma moc prawną narówni z wyrokiem sądu państwowego. Takież samo znaczenie ma uгода, zawarta przed sądem polubownym, jeżeli ją podpisały strony i wszyscy sędziowie polubowni.

Sędziowie polubowni nie są uprawnieni do orzeczenia w wyroku polubownym o kosztach sądu polubownego. Odnośne orzeczenie nie stanowi tytułu egzekucyjnego, bo kwestja kosztów sądu polubownego nie jest przedmiotem zapisu na sąd polubowny, skoro według art. 479 k. p. c. orzeczenie polubowne ma za przedmiot sporne między stronami stosunki prawne.

Przepisy rozporządzenia z 1 września 1919, poz. 428 Dz. U. R. P., wymagające do przeniesienia własności nieruchomości ziemskiej zezwolenia urzędu ziemskiego, nie dotyczą wyroków sądu polubownego, wydanych w przedmiocie własności, tylko o tyle, o ile wyrokiem rozstrzygnięty został rzeczywisty spór między stronami. Jeżeli natomiast z wyroku sądu polubownego następuje przejście własności majątku nieruchomego, wyrok taki, powodujący zmianę tytułu własności, o której jest mowa w powyższym rozporządzeniu, wymaga dla swej wykonalności udzielenia zezwolenia ze strony urzędu ziemskiego. Sąd państwowy winien więc w takich wypadkach uzależnić nadanie klauzuli wykonalności od uzyskania przez stronę rzeczonoego zezwolenia (O. z 22/XII 1926, C 1359/23, P. S. 1928, 4).

Z przepisów art. 527 i 501 wynika, że jedynie wyroki sądów polubownych są tytułem egzekucji sądowej. Nie są natomiast niemi inne decyzje sądów polubownych.

Wyrok sądu polubownego stanowi sam przez się, a więc bez zapisu na ten sąd, tytuł egzekucyjny — zaczem nieprzedłożenie tego zapisu nie może stanowić przeszkody w nadaniu klauzuli wykonalności (O. z 30/VI 1931, III 1 R 347/31, P. S. 1932, 23).

Do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego należy dołączyć także zapis na sąd polubowny, bo musi być dostarczony sądowi dowód, że wyrok został wydany przez sąd polubowny prawidłowo ustanowiony (O. z 16/X 1928, III Rw 612/28, P. S. 1929, 240).

Z postanowień art. 500, § 2 k. p. c., według którego sąd polubowny ma złożyć w sądzie państwowym oryginał wyroku wraz z dowodami doręczenia, zapisem i innymi dokumentami, oraz art. 502 k. p. c. (p. przy art. 529), według którego sąd państwowy przed nadaniem wyrokowi sądu polubownego klauzuli wykonalności bada akta sądu polubownego, wynika, że strona nie potrzebuje normalnie do prośby o nadanie klauzuli wyrokowi polubownemu dołączać zapisu na sąd polubowny. Gdyby atoli zdarzyło się, że aktów sądu polubownego w sądzie państwowym nie złożono, to właśnie z nałożenia na sąd państwowy obowiązku badania tych aktów należy wysnuć wniosek, że w takim przypadku strona, prosząc o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego, musi przedłożyć oprócz wyroku co najmniej zapis na sąd polubowny.

Uгода przed sądem polubownym zawarta stanowi tytuł egzekucji sądowej tylko pod warunkiem, że ma za przedmiot ten właśnie spór, który strony w zapisie na sąd polubowny poddały rozstrzygnięciu tego sądu.

O tem, czy pewne orzeczenie, ugoda lub inny akt stanowi tytuł egzekucji sądowej według art. 527, l. 4, decyduje w każdym przypadku szczególnie przepis

ustawy, przyczem zasadą jest, że orzeczenia takie i inne akty nie mają mocy tytułów egzekucyjnych, wyjąwszy przypadki, w których egzekucja ich wyraźnie została sądom powierzona (odmiennie, niż w przypadku art. 527, l. 2).

Pod przepis art. 527, l. 4, podpadają tylko te orzeczenia, ugody i inne akty, które nie należą do tytułów egzekucyjnych, wymienionych w art. 527, l. 1—3, 5.

W myśl art. 9 ustawy z dnia 31 lipca 1923 o scalaniu gruntów, Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 833 z 1927 r. prawomocne orzeczenia urzędów ziemskich w postępowaniu scaleniowem, jako też zatwierdzone przez te urzędy ugody, mają moc prawną orzeczeń i ugód sądowych.

W myśl art. 120 rozp. Prez. Rzp. z dnia 16 lutego 1928 o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli, Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202 ugody, dotyczące scalenia działek budowlanych, spisane przed organami przeprowadzającemi scalenie, mają moc prawną ugód, zawartych wobec sądów, a zatem stanowią tytuł egzekucyjny.

W myśl art. 18 ustawy z dnia 11 listopada 1924 o organizacji konsulatów i o czynnościach konsulów, Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944 konsulowie pośredniczą w zawieraniu ugód w sprawach obywateli polskich między sobą lub cudzoziemcami, a ugody, zawarte przed nimi w przedmiocie roszczeń prywatno-prawnych, mają moc ugód sądowych, zawartych przed sądami polskimi; nadto sporządzają oni i uwierzytelniają akty prawne, które zawierają obywatele polscy między sobą lub z cudzoziemcami, a także — jeżeli układy międzynarodowe konsula do tego upoważniają — akty, sporządzone przez cudzoziemców między sobą, przyczem akty, sporządzone lub uwierzytelnione przez konsulów w zakresie ich właści-

wości, są zrównane z aktami notariuszów polskich. Z tego wynika, że zawarte przed konsulami ugody oraz zdziałane przez konsulów akty prawne, o ile mieszczą się w wyżej określonych granicach, stanowią tytuł egzekucyjny po myśli art. 527, l. 1, względnie l. 5.

W myśl art. 36 ustawy z dnia 18 lipca 1924 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 555 z 1932 r. wykazy zaległych wkładek, odsetek i opłat egzekucyjnych, stwierdzone przez zarząd obwodowy Funduszu Bezrobocia albo upoważnioną do tego instytucję (gminy miejskie i wiejskie, powiatowe związki komunalne, kasy chorych i inne instytucje społeczne o charakterze publiczno-prawnym, którym zarząd obwodowy za pozwoleniem Zarządu Głównego powierzył swe czynności), stanowią tytuł egzekucyjny, przyczem zarządom obwodowym i upoważnionym przez nie instytucjom przysługuje prawo poszukiwania zaległości przez zarządy gmin narówni z samoistnymi daninami komunalnymi albo w drodze egzekucji sądowej.

W myśl art. 109 rozp. Rzp. z dnia 24 listopada 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych może ściągać zaległe składki wraz z odsetkami zwłoki, kosztami upomnień i kosztami egzekucyjnymi bezpośrednio w drodze egzekucji sądowej w trybie, przewidzianym dla ściągnięcia należności skarbowych i administracyjnych, a wykazy zaległości, sporządzone przez Zakład, stanowią tytuł egzekucji sądowej.

W myśl art. 30 ustawy z 10 czerwca 1921 w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego, Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 966 z 1932 r. księgi Banku i wypisy z nich, podpisane przez Bank w sposób statutem Banku przewidziany, oraz zaopatrzone w pieczęć Banku, pełnomocnictwa oraz wszelkie oświad-

czenia na piśmie, zawierające zobowiązania lub zwolnienia od zobowiązań, lub zrzeczenia się praw w ten sam sposób przez Państwowych Bank Rolny wystawione, mają moc prawną dokumentów publicznych, wykazy zaś zaległości, wystawione w ten sposób i zaopatrzone stwierdzeniem, że pretensja prawnie dojrzała do egzekucji, mają moc prawną wykonalnego tytułu egzekucyjnego i hipotecznego bez potrzeby wyjednywania dla nich sądowych klauzul wykonalności, względnie tytułów wykonawczych.

W myśl art. 87 statutu Banku Polskiego, ustanowionego rozporządzeniem Prez. Rzp. z 20 stycznia 1924, Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 75 dowody zobowiązań odnośnie do wierzytelności tegoż Banku łącznie z wyciągami ksiąg Banku mają moc tytułów egzekucyjnych i hipotecznych.

W myśl art. 9 h rozp. Prez. Rzp. z dnia 30 maja 1924 o połączeniu (fuzji) państwowych instytucyj kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego, Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 477 w brzmieniu rozp. Prez. Rzp. z 3 grudnia 1930, Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 666 księgi Banku Gospodarstwa Krajowego i wypisy z nich, podpisane przez Bank w sposób statutem Banku przewidziany i zaopatrzone w okrągłą pieczęć Banku z godłem państwowem, jak również w ten sam sposób wystawione wszelkie oświadczenia na piśmie, zawierające zobowiązania, zwolnienia od zobowiązań, zrzeczenia się praw oraz pokwitowania z odbioru należności, mają moc prawną dokumentów publicznych, wykazy zaś zaległości, wystawione w ten sposób i zaopatrzone stwierdzeniem, że pretensja prawnie dojrzała do egzekucji, mają moc prawną wykonalnego tytułu egzekucyjnego i hipotecznego. Podpisy firmowe Banku, umieszczane na dokumentach, o których mowa powyżej, nie wymagają uwierzytelnienia.

Co do mocy egzekucyjnej układu zapobiegawczego, zawartego na podstawie rozporządzenia Prez. Rzp. z 23 sierpnia 1932 o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie, Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 652, p. art. 82 tegoż rozporządzenia przy art. IV p. w. p. e.

Wyciąg z księgi bierczej magistratu, wykazujący zaległość podatkową, nie stanowi tytułu egzekucyjnego (O. z 17/IV 1928, III R 263/28, P. S. 1928, 798).

Pod pojęcie aktu notarialnego w rozumieniu art. 527, l. 5 podpadają jedynie akty notarialne, sporządzone przez notariusza w zakresie jego działania i zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Akt notarialny stanowi tytuł egzekucyjny pod warunkiem: 1) że przedmiotem jego jest zobowiązanie się do świadczenia rodzaju w art. 527, l. 5 określonego, 2) że termin tego świadczenia jest w akcie notarialnym określony i 3) że akt zawiera oświadczenie dłużnika, iż poddaje się egzekucji na podstawie tego aktu.

Wierzyciel, na rzecz którego dłużnik zobowiązał się w akcie notarialnym do świadczenia, nie potrzebuje brać udziału w sporządzeniu tego aktu, w szczególności akt nie musi zawierać podpisu wierzyciela, aby mógł stanowić tytuł egzekucyjny.

Świadczenie, do którego się dłużnik zobowiązał, musi być w akcie notarialnym dokładnie określone. Jeśli chodzi o pieniądze, musi być podana suma i rodzaj waluty, przy innych rzeczach zamiennych także określenie ich jakości.

Termin świadczenia musi być w akcie notarialnym ściśle oznaczony. Nie jest jednakże koniecznym podanie dnia kalendarzowego, lecz wystarczy oznaczenie czasu płatności według pewnego zdarzenia.

Umieszczenie w akcie notarialnym postanowienia o natychmiastowej jego wykonalności nie zastąpi

wymaganego ustawą określenia terminu świadczenia.

Nie przeszkadza wykonalności aktu notarialnego okoliczność, że roszczenie wierzyciela zależne jest od warunku lub nadejścia terminu.

Oświadczenie, zawarte w akcie notarialnym, że kwota jest płatną „pod rygorem egzekucji“, nie zawiera jeszcze zgody dłużnika na wykonalność aktu.

Mocy tytułu egzekucyjnego nie pozbawia aktu notarialnego okoliczność, że dłużnik poddał się na jego podstawie egzekucji tylko z pewnego oznaczonego majątku. W tym przypadku jednak egzekucja może być skierowaną tylko do majątku, co do którego dłużnik poddał się egzekucji.

Art. 528 (21) ¹⁾.

§ 1. Orzeczenia sądu zagranicznego, wydane w postępowaniu spornem cywilnem w sprawach, należących w Polsce do właściwości sądów powszechnych, i mające znaczenie wyroku, jako też ugody, zawarte w takim postępowaniu, są tytułami egzekucyjnymi, jeżeli to przewiduje umowa międzynarodowa. Jeżeli umowa nie określa inaczey warunków wykonalności, orzeczenia i ugody będą w Polsce wykonywane pod następującymi warunkami:

Wykonalność
tytułów za-
granicznych.

1) jeżeli orzeczenie zostało wydane albo ugoda

¹⁾ Tekst pierwotny art. 21, § 1, l. 2 i art. 21, § 2 p. e. opiewał:

„... 2) jeżeli sąd zagraniczny, w którym sprawa toczyła się, nie był do jej rozpoznania niewłaściwy stosownie do zasad kodeksu postępowania cywilnego; ... § 2. Jeżeli umowa międzynarodowa nie normuje trybu postępowania co do nadania klauzuli wykonalności, stosuje się przepisy prawa niniejszego z tą zmianą, że termin do wniesienia zażalenia wynosi dwa tygodnie“.

została zawarta po wejściu w życie umowy międzynarodowej;

2) jeżeli sąd zagraniczny, w którym sprawa toczyła się, nie był do jej rozpoznania niewłaściwy stosownie do zasad kodeksu niniejszego;

3) jeżeli orzeczenie jest prawomocne;

4) jeżeli orzeczenie lub ugoda podlega wykonaniu w państwie, skąd pochodzi;

5) jeżeli wezwanie do sprawy, zakończonej wyrokiem zaocznym, zostało doręczone pozwanemu do rąk własnych; jednak doręczenia w sprawach między obywatelami i na obszarze tego państwa, skąd wyrok pochodzi, są wystarczające, gdy odpowiadają przepisom o doręczeniach, w państwie tem obowiązującym;

6) jeżeli orzeczenie przy ocenie zdolności osobistej lub ustawowego zastępstwa obywatela polskiego nie odbiega ze szkodą dla niego od zasad prawa polskiego;

7) jeżeli orzeczenie zagraniczne nie pozostaje w sprzeczności z prawomocnem orzeczeniem sądu polskiego, ani też o ten sam przedmiot nie toczy się spór w sądzie polskim;

8) jeżeli orzeczenie lub ugoda nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami obowiązującego w Polsce porządku publicznego lub z dobrymi obyczajami.

§ 2. Jeżeli umowa międzynarodowa nie normuje trybu postępowania co do nadania klauzuli wykonalności, stosuje się przepisy kodeksu niniejszego z tą zmianą, że termin do wniesienia zażalenia wynosi dwa tygodnie.

Tytuły zagraniczne mają według projektu uprawniać do wszczęcia egzekucji sądowej w Polsce tylko wtedy, gdy umowa międzynarodowa to przewiduje. W różnych państwach rozmaite w tym kierunku istnieją systemy.

Państwa są przeważnie bardzo wstrzemięźliwe w dopuszczaniu wykonywania tytułów obcych, kierując się raczej względami praktycznej potrzeby, niż rozważaniami teoretycznymi, potrzeba zaś wykonywania tytułów obcych zachodzi dopiero wtedy, gdy między dwoma państwami istnieją tak rozgałęzione stosunki, — czy to w dziedzinie handlu, imigracji, czy jakiegokolwiek innej, — że utrzymanie i popieranie tych stosunków, leżących we wspólnym interesie obu państw, zależy, oprócz innych warunków, także od tego, aby obywatel pozywający przed sądami jednego państwa miał pewność, że uzyskany wyrok będzie w drugim państwie wykonany.

Przyjmując zasadę, że obce wyroki mogą być w Polsce wykonywane tylko wtedy, kiedy to przewidziane jest w traktacie, projekt odwołuje się do tych traktatów także w kwestji warunków, od których wszczęcie egzekucji jest tam uzależnione. Ponieważ jednak zdarzają się przypadki, że traktat zapewnia wzajemne wykonywanie wyroków, ale nie wskazuje warunków, od których to wykonywanie zależy, projekt musiał podać te warunki, a w tym kierunku projekt nie stwarza niczego nowego, lecz przyjmuje tylko to, co w dotychczasowej teorji i judykaturze powszechnie uznane jest za warunki wykonalności obcych tytułów. (Uz. og. 12).

Wyroki sądów zagranicznych ulegają wykonaniu w Polsce o tyle, o ile wykonalność ich została ustanowiona w zawartym z danem państwem traktacie; w braku więc takiego traktatu wyrok sądu zagranicznego z powagi rzeczy osądzonej nie korzysta.

Wyroki, wydane przed powstaniem Państwa Polskiego przez sądy b. państw zaborczych, znajdujące się na obszarach, które przypadły Polsce, nie mogą uchodzić za tytuły zagraniczne. Natomiast wyroki, wydane przed powstaniem Państwa Polskiego na ziemiach, które wchodziły w skład państw zaborczych, a nie weszły w skład Państwa Polskiego, należy uważać za wyroki zagraniczne.

Wyroki sądów czechosłowackich, wydane w sporach mieszkańców gmin Orawy przed wcieleniem tych gmin do Rzeczypospolitej Polskiej, nie są zagranicznymi tytułami egzekucyjnymi, a to z uwagi na owe wcielenie (O. plen. z 18/III 1926, III R 131/26, P. S. 1926, 419).

Co do warunków wykonalności w Polsce orzeczeń sądów zagranicznych, wymienionych w art. 528, § 1, jako też co do postępowania przy nadawaniu klauzuli wykonalności takim orzeczeniom, obowiązują w pierwszym rzędzie postanowienia odnośnych umów międzynarodowych, a dopiero gdyby umowy te żadnych postanowień w tym względzie nie zawierały, wchodzi w zastosowanie, o ile chodzi o warunki wykonalności, przepisy art. 528, § 1, l. 1—8, zaś o ile chodzi o postępowanie przy nadawaniu klauzuli wykonalności, przepisy k. p. c. o nadawaniu tej klauzuli tytułom egzekucyjnym tutejszokrajowym.

Układy międzypaństwowe, jako *lex specialis*, muszą być ściśle tłumaczone i wykonywane. Jeśli więc w art. 3 traktatu, zawartego między Polską a Niemcami (poz. 217/26 Dz. U. R. P.), jest mowa o powodzie i interwencji i o kosztach sporu, to nie można odnośnych postanowień stosować tam, gdzie sporu wcale nie było. W szczególności nie można uznać za tytuł egzekucyjny w Państwie Polskiem orzeczenia sądu niemieckiego o kosztach, narosłych w postępowaniu o tymczasowe zarządzenie. Mylnem bowiem jest zapatrywanie prawne, jakoby postępowanie zabezpieczające było tylko odmianą postępowania procesowego, skoro oba te postępowania opierają się na istotnie różnych zasadach. Chybionym również jest pogląd, jakoby za interwenjenta należało uważać każdą osobę, która występuje przed sądem zagranicznym, bez względu na to, w jakim postępowaniu. Interwencja jest bowiem instytucją prawa procesowego.

wego, obcą postępowaniu zabezpieczającemu i tylko przepisy procesowe miarodajne mogą być co do tego, komu należy przyznać charakter działacza bądź głównego, bądź też ubocznego (O. z 24/IX 1929, III 1 R 609/29, P. S. 1930, 125; z 3/IV 1930, III 1 R w 2538/29, P. S. 1930, 335).

Co do wykonalności zagranicznego orzeczenia należy w razie wątpliwości zasięgnąć opinii Ministerstwa Sprawiedliwości (analogja z art. 345 k. p. c.).

Postanowienia umów międzynarodowych, dotyczące wykonywania na obszarze Polski orzeczeń zagranicznych podaje się poniżej w dosłownem brzmieniu:

Konwencja, dotycząca Procedury Cywilnej,

podpisana w Hadze dnia 17 lipca 1905 r. Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 735 z 1926 r. (obowiązująca w Polsce w stosunkach z **Austrią, Belgją, Danją, Francją, Hiszpanją, Holandją, Luksemburgiem, Niemcami, Norwegją, Portugalją, Rosją, Rumunią, Szwajcarią, Szwecją, Węgrami i Włochami** od 8 sierpnia 1926 r. — Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 735 z 1926 r.; w stosunkach z **Czechosłowacją** od 20 grudnia 1926 r. — Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 116 z 1927 r.; w stosunkach z **Finlandją** od 23 stycznia 1927 r. — Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 115 z 1927 r.; w stosunkach z **Estonją** od 21 stycznia 1930 r. — Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 11 z 1930 r.; w stosunkach z **Jugosławją** od 6 czerwca 1930 r. — Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 367 z 1930 r.):

Art. 17. Od obywateli jednego z państw zawierających umowę, którzy posiadają miejsce zamieszkania w jednym z tych państw, a w sądach innego z tych państw występują w charakterze powodów lub interwenjentów, nie można żądać żadnego zabezpieczenia ani depozytu, pod jakąkolwiek nazwą, czy to z powodu ich charakteru cudzoziemców, czy też z powodu tego, że nie posiadają w kraju miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu.

Ta sama zasada stosuje się do zaliczki, którejby się należało domagać od powoda lub interwenjenta, celem zabezpieczenia kosztów sądowych.

Układy, zapomocą których państwa zawierające umowę ustanowiły dla swych obywateli, bez względu na ich miejsce

zamieszkania, zwolnienie od zabezpieczenia kosztów sporu lub od składania zaliczki na koszty sądowe, będą nadal wykonywane.

Art. 18. Jeśli w jednym z państw uczestniczących w umowie zasądzono na zwrot kosztów sporu powoda lub interwenjenta, który bądź na podstawie art. 17 ustęp 1 i 2, bądź na podstawie ustawy obowiązującej w państwie, gdzie podano skargę, był zwolniony od zabezpieczenia, deponowania lub od zaliczki, wówczas na żądanie, przedstawione w drodze dyplomatycznej, właściwa władza w każdym innym z pośród państw uczestniczących w umowie uzna bezpłatnie to zasądzenie za wykonalne.

Ta sama zasada ma zastosowanie do decyzji sądowych, zapomocą których ustalono później wysokość kosztów sporu.

Postanowienia powyższe nie stanowią przeszkody porozumienia się dwóch z pośród państw, uczestniczących w umowie, aby wolno było także stronie zainteresowanej bezpośrednio wnieść podanie o wykonalność.

Art. 19. Decyzje o kosztach będą uznawane za wykonalne bez przesłuchania stron, lecz z zastrzeżeniem prawa późniejszego rekursu dla strony zasądzonej, stosownie do ustawodawstwa tego państwa, gdzie ma nastąpić wykonanie.

Władza właściwa do rozstrzygnięcia o żądaniu uznania wykonalności ograniczy badanie swoje do tego:

- 1) czy według ustaw kraju, gdzie zasądzenie nastąpiło odpis decyzji czyni zadość koniecznym warunkom autentyczności;
- 2) czy według tychże ustaw decyzja stała się prawomocną;
- 3) czy sentencja decyzji jest sporządzona bądź w języku władzy wezwanej, bądź w języku, na który zgodziły się oba państwa zainteresowane, względnie czy dołączono do niej przekład na jeden z tych języków; taki przekład powinien być, w braku umowy odmiennej, uwierzytelniony przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela państwa wzywającego, albo przez zaprzysiężonego tłumacza państwa wezwanego.

Dla dopełnienia warunków wymienionych w ustępie 2) liczba 1 i 2 wystarczy oświadczenie właściwej władzy państwa wzywającego, że decyzja stała się prawomocną. W braku porozumienia odmiennego właściwość tej władzy powinna być potwierdzona przez naczelnego urzędnika zarządu sprawiedliwości w państwie wzywającym. Wspomniane wyżej oświadczenia i potwierdzenia muszą być sporządzone lub przetłumaczone zgodnie z przepisem ustępu 2 liczba 3.

**Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austriacką
w przedmiocie wzajemnego obrotu prawnego,**

podpisana w Wiedniu dnia 19 marca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 84,
poz. 467 z 1926 r. (obowiązuje od 13 września 1926 — Dz. U.
R. P. Nr. 84, poz. 468 z 1926 r.):

Art. 2. Na obywateli jednego z Państw umawiających się, którzy występują przed sądami drugiego Państwa jako powodowie lub interwenjenci, nie wolno nakładać obowiązku zabezpieczenia lub deponowania pod jakąkolwiek nazwą, czy to z tytułu ich charakteru cudzoziemców, czy też z powodu, iż nie mają w danym Państwie miejsca zamieszkania lub pobytu.

Ta sama zasada stosuje się do składania zaliczki, której należałoby zażądać od powoda lub interwenjenta celem zabezpieczenia kosztów sądowych.

Art. 3. Jeżeli w jednym z Państw umawiających się zasądzono na zwrot kosztów sporu powoda lub interwenjenta, który w myśl artykułu 2 niniejszej umowy lub w myśl ustawy obowiązującej w Państwie, gdzie wniesiono skargę, był uwolniony od dania zabezpieczenia, deponowania lub złożenia zaliczki, wówczas wspomniane orzeczenia o zwrocie kosztów sporu na wniosek strony interesowanej będą na obszarze drugiego Państwa uznane za wykonalne bez pobierania jakichkolwiek kosztów. Ta sama zasada stosuje się do orzeczeń sądowych, którymi później ustalono wysokość kosztów sporu.

Pod orzeczeniami sądowymi również należy również uchwały ustalające koszty, które w granicach swej właściwości wydają pisarze (sekretarze) sądowi.

Art. 4. Orzeczenia o kosztach będą bez wysłuchania stron, jednak z zastrzeżeniem dla strony wskazanej prawa rekursu, uznane za wykonalne na zasadzie ustawodawstwa obowiązującego w Państwie, w którym mają być wykonane.

Władza powołana do rozstrzygnięcia wniosku o uznanie wykonalności winna przy rozpoznawaniu sprawy ograniczyć się do następujących kwestyj:

1. Czy wygotowanie orzeczenia odpowiada warunkom przepisany dla jego mocy dowodowej w ustawach Państwa, w którym orzeczenie wydano;

2. Czy orzeczenie ze stanowiska tych ustaw uzyskało prawomocność.

Dla wykazania tych warunków wystarczy oświadczenie właściwej władzy Państwa wzywającego, że orzeczenie uzyskało prawomocność.

Do wniosku należy dołączyć uwierzytelniony przekład na język oficjalny władzy wezwanej tenoru orzeczenia oraz za-

świadczenia jego prawomocności. Przekład winien być uwierzytelniony przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela Państwa wzywającego lub przez tłumacza zaprzysiężonego Państwa wzywającego lub wezwanego.

Umowa pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską i Słowacką

w przedmiocie uregulowania obrotu prawnego
w sprawach cywilnych, karnych i niespornych,

podpisana w Pradze dnia 6 marca 1925 r., Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 80 z 1926 r. (obowiązuje od 14 stycznia 1926 r. — Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 81 z 1926 r.):

Art. 2. 1) Na obywateli jednego z Państw umawiających się, którzy występują przed sądami drugiej Strony jako powodowie lub interwenjenci, nie wolno nakładać obowiązku zabezpieczenia lub deponowania pod jakąkolwiek nazwą, czy to z tytułu ich charakteru cudzoziemców, czy też z powodu, iż nie mają w danym Państwie miejsca zamieszkania lub pobytu.

2) Ta sama zasada stosuje się do składania zaliczki, której należałoby zażądać od powoda lub interwenjenta celem zabezpieczenia kosztów sądowych.

Art. 3. 1) Jeżeli w jednym z Państw umawiających się zasądzono na zwrot kosztów sporu powoda lub interwenjenta, który w myśl artykułu 2 niniejszej umowy lub w myśl ustawy obowiązującej w Państwie, gdzie wniesiono skargę, był uwolniony od dania zabezpieczenia, deponowania lub złożenia zaliczki, wówczas wspomniane orzeczenia o zwrocie kosztów sporu będą na obszarze drugiej Strony umawiającej się wykonalne, stosownie do przepisów wykonalności orzeczeń zagranicznych.

2) Ta sama zasada stosuje się do orzeczeń sądowych, którymi później ustalono wysokość kosztów sporu.

Umowa zawarta między Rzeczpospolitą Polską i Wolnym Miastem Gdańskiem

w celu wykonania artykułu 61 umowy z 24 października 1921 r.
w sprawie zabezpieczenia kosztów procesowych i zaliczki na koszt sądowe,

Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 290 z 1925 r. (obowiązuje od 12 lutego 1925 — Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 291 z 1925 r.):

Art. 1. Jeżeli obywatele jednej ze stron umawiających się przed sądami drugiej Strony występują jako powodowie lub

interwenjenci a mają miejsce zamieszkania na obszarze jednej z tych Stron, nie wolno na nich nakładać obowiązku zabezpieczenia lub deponowania pod jakąkolwiek bądź nazwą, czy to z tytułu ich charakteru jako cudzoziemców, czy też z powodu braku miejsca zamieszkania lub pobytu na obszarze danej Strony.

Zasada ta odnosi się również do zaliczki, którejby należało żądać od powodów lub interwenjentów na pokrycie kosztów sądowych.

Art. 2. Wydane na obszarze jednej ze Stron umawiających się orzeczenia skazujące na zapłacenie kosztów procesowych powoda lub interwenjenta, który na zasadzie artykułu 1 lub ustawy obowiązującej w miejscu wniesienia skargi uwolniony był od obowiązku zabezpieczenia, deponowania lub zaliczki, winny być także na obszarze drugiej Strony umawiającej się uznane za wykonalne na wniosek wierzyciela, przyczem nie można żądać żadnych opłat.

Zasada ta stosuje się również do orzeczeń sądowych, które później ustalono wysokość kosztów procesowych.

Pod orzeczeniami sądowymi w znaczeniu niniejszej umowy rozumieć należy także uchwały ustalające koszty wydane przez sekretarzy sądowych w zakresie ich właściwości.

Art. 3. Wierzyciel, któremu kosztą przyznają, winien podanie o uznanie wykonalności wnieść bezpośrednio w sądzie tej Strony, na której obszarze wykonanie ma nastąpić.

Dla uznania wykonalności miejscowo właściwym jest sąd powszechny dłużnika, skazanego na zwrot kosztów. W razie braku takiego sądu, właściwym jest sąd, w którego okręgu znajduje się majątek dłużnika. Odnośnie do wierzytelności za miejsce położenia majątku uważać należy miejsce zamieszkania dłużnika, a jeżeli wierzytelność zabezpieczoną jest na pewnej rzeczy, w takim razie miejsce, w którym ta rzecz się znajduje. Gdyby i ta właściwość sądu nie dała się uzasadnić, w takim razie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej właściwym będzie sąd powiatowy w Toruniu, na obszarze zaś Wolnego Miasta Gdańska sąd powiatowy (Amtsgericht) w Gdańsku.

Rzeczową właściwość określają przepisy obowiązujące na obszarze tej Strony, u której wykonanie ma nastąpić.

Art. 4. Do wniosku należy dołączyć wygotowanie orzeczenia wraz z sądownym zaświadczeniem prawomocności i wykonalności oraz przekładem na język używany w sądzie, do którego wnioskodawca się zwróci.

Przekłady wspomniane winny być uwierzytelnione przez tłumacza sądownie zaprzysiężonego jednej lub drugiej Strony.

Uchwały ustalające koszty, wydane przez sekretarzy sądowych winny być uwierzytelnione stosownie do artykułu 66 umowy z 24 października 1921 r.

Art. 5. Sąd, do którego wnioskodawca się zwrócił, winien wydać orzeczenie, uznające wykonalność przy zastosowaniu swego ustawodawstwa bez wysłuchania stron, przyczem pozostaje nienaruszone prawo późniejszego rekursu.

Art. 6. Jako język sądowy w znaczeniu niniejszej umowy będzie uważany na obszarze Polski język polski, na obszarze Wolnego Miasta Gdańska język niemiecki.

Art. 7. W razie przystąpienia obu Stron umawiających się do Haskiej Konwencji procesowej z dnia 17 lipca 1905 r. umowa niniejsza pozostaje mimo to w mocy. Dobrodziejstwa tej umowy będą jednak w tym wypadku przysługiwały tym wszystkim obywatelom obu umawiających się stron, którzy mają swe miejsce zamieszkania w jednym z Państw, należących do Konwencji Haskiej.

Art. 8. Obie strony zobowiązują się udzielać sobie jak najprędzej wyjaśnień w przedmiocie postanowień, któreby wydały w celu wykonania tej umowy.

Art. 9. Niniejsza umowa może być przez każdą Stronę wypowiedziana z terminem sześciomiesięcznym.

Jeżeliby w wypadku skorzystania z prawa wypowiedzenia porozumiewanie w przedmiocie innego sposobu uregulowania kwestyj wymienionych w artykule 61 Warszawskiej Umowy nie przyszło do skutku, w takim razie pozostaje każdej Stronie zastrzeżone prawo doprowadzenia do uregulowania tych kwestyj w drodze rozstrzygnięcia na zasadzie art. 39 Konwencji Paryskiej z 9 listopada 1920 r.

Art. 10. Niniejsza umowa wchodzi w życie ósmego dnia po wymianie not pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Senatem Wolnego Miasta Gdańska stwierdzających, że umowa została już zatwierdzona w Polsce względnie w Wolnem Mieście Gdańsku.

Wygotowano w Gdańsku dnia czternastego lutego roku tyśiąc dziewięćset dwudziestego czwartego w dwóch równobrzmiących oryginałach w języku polskim i niemieckim, które oba są równie miarodajne.

**Umowa pomiędzy Polską a Wolnem Miastem Gdańskiem,
dotycząca wzajemnego wykonywania orzeczeń sądowych,**

Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 490 z 1927 r. (obowiązuje od 15 czerwca 1927 — Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 489 z 1927 r.):

Art. 1. Prawomocne i wykonalne wyroki oraz inne orzeczenia tego rodzaju (bez względu na swą nazwę) wydane przez

sądy cywilne jednej ze Stron, a opiekujące na zapłatę sumy pieniężnej albo na świadczenie lub wydanie rzeczy ruchomych będą wykonywane na obszarze drugiej Strony na zasadzie następujących postanowień.

Wyjątek stanowią takie wyroki i orzeczenia, które są wydane przeciw Skarbowi jednej ze Stron, albo których sentencja opiera się na ustaleniu stosunku prawnego z dziedziny prawa rodzinnego lub spadkowego, albo które są wydane w postępowaniu konkursowym.

Art. 2. Egzekucja z wymienionych w art. 1 wyroków i orzeczeń będzie przeprowadzona tylko wówczas:

1) jeżeli sprawę osądził sąd, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania albo w którego okręgu pozwany przebywa, jeżeli nie ma miejsca zamieszkania ani w Polsce, ani w Wolnem Mieście Gdańsku. Odnośnie do osób prawnych i spółek, które jako takie mogą być pozywane, miarodajnym jest zamiast miejsca zamieszkania lub pobytu, miejsce prowadzenia zarządu;

2) jeśli sąd, w którego okręgu znajduje się przedsiębiorstwo przemysłowe lub filja osądził sprawę sporną, odnoszącą się do tego przedsiębiorstwa lub jego filji;

3) jeśli chodzi o skargę właściciela wekslu lub czeku przeciw osobie zobowiązanej z wekslu lub czeku, a sprawę osądził sąd miejsca, które wedle ustaw miarodajnych dla sądu orzekającego jest miejscem płatności;

4) jeśli pozwany w pisemnym lub telegraficznym oświadczeniu poddał się właściwości sądu orzekającego;

5) jeśli orzeczenie sądowe zapadło na skargę wzajemną, chyba, że wedle ustawodawstwa tej Strony, która ma orzeczenie wykonać, przewidziany jest sąd inny jako wyłącznie właściwy.

Art. 3. Na podstawie orzeczeń jednej strony, będzie prowadzona egzekucja na obszarze drugiej Strony dopiero wówczas, gdy dopuszczalność egzekucji będzie orzeczona wyrokiem wykonawczym.

Art. 4. Dla skarg o wydanie wyroku wykonawczego właściwym jest sąd powszechny dłużnika, a w braku takiego sądu ten sąd, w którego okręgu zamierzone jest wykonanie pierwszej czynności egzekucyjnej.

O rzeczowej właściwości sądu decyduje ustawodawstwo miejsca, gdzie skarga ma być wniesiona.

Art. 5. Do skargi należy dołączyć wszystkie dokumenty potrzebne do jej uzasadnienia, a w szczególności wypis całego orzeczenia, zaopatrzone potwierdzeniem prawomocności i wykonalności wraz z tłumaczeniem na język sądu, do którego

skargę wniesiono. Tłumaczenie musi odpowiadać przepisom obowiązującym na obszarze Strony, która orzeczenie ma wykonać, albo musi być uwierzytelnione przez zaprzysiężonego sądownie tłumacza tej strony, której sąd wydał orzeczenie.

Art. 6. Wydania wyroku wykonawczego należy odmówić:

1) jeżeli pozwany nie wdał się w spór, a wezwanie lub zarządzenie wszczynające proces nie było mu doręczone do rąk własnych;

2) jeżeli wskutek jakiejś nieprawidłowości postępowania pozwanemu odjęto możliwość brania udziału w zagranicznym postępowaniu;

3) jeżeli w kwestji zdolności do działania lub zdolności procesowej obywatela Strony wykonującej albo w kwestji jego ustawowego zastępstwa z jego ujmą orzeczenie oparto na ustawie innej niż ta, któraby miała być zastosowaną wedle prawa strony wykonującej;

4) jeżeli zagraniczne orzeczenie pozostaje w sprzeczności z prawomocnym orzeczeniem sądu swojskiego, wydanem w zakresie tego samego stosunku prawnego lub odnośnie do tego samego przedmiotu sporu;

5) jeżeli w drodze egzekucji miałyby być osiągnięte uznanie stosunku prawnego lub urzeczywistnienie roszczenia, którym na obszarze Strony wykonującej odmówiona jest ważność lub zaskarżalność ze względu na porządek publiczny lub obyczajność.

Przy badaniu przyczyn odmowy sąd nie jest związany faktycznymi ustaleniami orzeczenia. Dalsze badanie, czy orzeczenie wykonać się mające jest prawnie uzasadnione, nie jest dopuszczalne.

Wyrok wydany na skutek skargi na zasadzie niniejszego artykułu załatwia kwestję wykonalności zagranicznego orzeczenia ostatecznie i obowiązuje na całym obszarze tej Strony umawiającej się.

Postępowanie prowadzące do wydania wyroku wykonawczego należy wstrzymać, jeżeli co do tego samego stosunku prawnego lub przedmiotu sporu zawisły jest spór przed jednym z sądów Strony wykonującej.

Art. 7. Dłużnik może w postępowaniu, mającem na celu uzyskanie wyroku wykonawczego, zgłaszać wszelkie zarzuty przeciw pretensji ustalonej orzeczeniem, jako też przeciw wykonalności orzeczenia, o ile zgłoszenie takich zarzutów jest dopuszczalne w postępowaniu egzekucyjnym wedle ustaw obowiązujących na obszarze Strony, która ma orzeczenie wykonać.

Zarzuty te można podnosić także dopiero w toku egzekucji.

Art. 8. Egzekucja będzie przeprowadzona po uprawomocnieniu się wyroku wykonawczego.

Art. 9. Postępowanie, mające na celu wydanie wyroku wykonawczego, ludzie egzekucja, odbywają się wedle ogólnych przepisów ustawodawstwa obowiązującego na obszarze Strony wykonującej. O ile wedle tych przepisów dla czynności egzekucyjnych lub dla skarg dotyczących egzekucji właściwy jest sąd procesowy, wstępuje w jego miejsce sąd, w którego obrębie egzekucja się odbywa.

Art. 10. Jeżeli na obszarze Strony, której sąd wydał orzeczenie wykonać się mające, w postępowaniu o unieważnienie lub rewizję orzeczenia zarządono wstrzymanie lub zastanowienie egzekucji, należy także na obszarze Strony wykonującej orzeczenie wstrzymać lub zastanowić postępowanie, mające na celu wydanie wyroku wykonawczego ludzi egzekucję.

Art. 11. O ile zachodzą wymogi wymienione w art. 1, art. 2—10 mają odpowiednie zastosowanie do następujących tytułów egzekucyjnych:

1) do wydanych przez sądy cywilne w postępowaniu spornem lub egzekucyjnym orzeczeń o kosztach, o ileby orzeczenie w sprawie samej wedle niniejszej umowy było wykonalne, ludzie do orzeczeń o kosztach, wydanych na podstawie niniejszej umowy;

2) do ugód, zawartych w spornem postępowaniu przed sądami cywilnymi;

3) do dokumentów sądowych i notarialnych, w których się dłużnik poddał egzekucji;

4) do orzeczeń sądów polubownych, wykonalnych na obszarze Strony, na której je wydano, jeżeli zapis na sąd polubowny sporządzony został na piśmie i jeżeli arbitra lub arbitrów wybrały Strony same lub osoba trzecia, której Strony wybór zastrzegły.

W stosunkach między b. dzielnicą rosyjską Rzeczypospolitej Polskiej a Wolnem Miastem Gdańskiem obowiązuje ten przepis z następującymi modyfikacjami:

a) postanowienie tego artykułu ma także zastosowanie do zaprotestowanych weksli zaopatrzonych klauzulą egzekucyjną przez polski sąd b. dzielnicy rosyjskiej;

b) sporządzone na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej Rzeczypospolitej Polskiej dokumenty notarialne wymienione pod liczbą 3 nie potrzebują klauzuli, że dłużnik poddaje się egzekucji;

c) jeżeli egzekucję prowadzi się na obszarze Wolnego Miasta Gdańska na podstawie jednego z dokumentów, wymienionych pod liczbą 2 i 3, a sporządzonych na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej Rzeczypospolitej Polskiej, natenczas zarządzone przez polski sąd zawieszenie egzekucji obowiązuje także wykonujący sąd gdański.

Art. 12. Niniejsza umowa ma zastosowanie do tytułów egzekucyjnych, które powstały po wejściu w życie umowy.

Art. 13. Niniejsza umowa może być wypowiedziana przez obie Strony z terminem wypowiedzenia sześciomiesięcznym.

Art. 14. Umowa wchodzi w życie ósmego dnia po wymianie pism między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Senatem Wolnego Miasta Gdańska, w których stwierdzonem będzie, że umowa została zatwierdzona przez właściwe Czynniki obu Stron.

W dowód powyższego wymienieni na wstępie Pełnomocnicy niniejszą umowę, sporządzoną w językach polskim i niemieckim, które oba są miarodajne, podpisali i zaopatrzyli ją w swe pieczęcie.

Sporządzono w Gdańsku dnia 28 listopada roku tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego, w dwu jednobrzmiących oryginałach, z których zatrzymuje po jednym każda ze Stron.

Protokół końcowy do umowy między Rzeczpospolitą Polską i Wolnem Miastem Gdańskiem, w sprawie wzajemnego wykonywania orzeczeń sądowych z dnia 28 listopada 1925 roku.

Przy podpisaniu zawartej w dniu dzisiejszym umowy między Rzeczpospolitą Polską a Wolnem Miastem Gdańskiem w sprawie wzajemnego wykonywania wyroków sądowych, podpisani Pełnomocnicy złożyli następujące zgodne oświadczenia, które stanowią integralną część składową umowy:

1) zamieszczone w art. 2 liczba 3 postanowienie o miejscu zapłaty dla skarg z weksli i czeków nie wyklucza zastosowania postanowienia liczby 1 o miejsce zamieszkania.

2) jeżeli zagraniczny sąd orzekający wydał klauzulę wykonawczą na rzecz innego wierzyciela, aniżeli jest wymieniony w orzeczeniu, albo przeciw innemu dłużnikowi, aniżeli wymienionemu w orzeczeniu, albo jeżeli klauzulę tę wydał, przyjmując, że czasokres lub inna okoliczność faktyczna, od których wedle treści orzeczenia wykonanie zależy, już zaistniały — w takim razie sądy tej Strony umawiającej się, która ma orzeczenie wykonać, nie są związane tem ustaleniem ani w postępowaniu mającem na celu wydanie wyroku wykonawczego, ani w postępowaniu egzekucyjnem; mają one prawo wspomniane kwestje prawne według swego prawa badać i rozstrzygać,

Sporządzono w Gdańsku, dnia dwudziestego ósmego listopada tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego roku.

**Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Serbów,
Kroaatów i Słoweńców,**

dotycząca stosunków prawnych obywateli obu Stron,

podpisana w Belgradzie dnia 4 maja 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 16 z 1929 r. (obowiązuje od 27 grudnia 1928 — Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 17 z 1929 r.):

Art. 2. Na obywateli jednego z Państw umawiających się, którzy występują przed sądami drugiej strony jako powodowie lub interwenjenci, nie wolno nakładać obowiązku zabezpieczenia lub deponowania pod jakąkolwiek nazwą, czy to z tytułu ich charakteru cudzoziemców, czy też z powodu, iż nie mają w danym Państwie miejsca zamieszkania lub pobytu.

Ta sama zasada stosuje się do składania zaliczki, której należałoby żądać od powoda lub interwenjenta celem zabezpieczenia kosztów sądowych.

Art. 3. Jeżeli w jednym z Państw umawiających się zasądzono na zwrot kosztów sporu powoda lub interwenjenta, który w myśl art. 2 niniejszej umowy lub w myśl ustawy obowiązującej w Państwie, gdzie wniesiono skargę, był uwolniony od dania zabezpieczenia, deponowania lub złożenia zaliczki, wówczas wspomniane orzeczenie o zwrocie kosztów sporu na żądanie, zgłoszone w drodze dyplomatycznej lub nawet bezpośrednio przez stronę interesowaną, będą na obszarze drugiej Strony umawiającej się uznane za wykonalne przez władzę właściwą, za co nie można żądać żadnych kosztów.

Ta sama zasada stosuje się do orzeczeń sądowych, które później ustalono wysokość kosztów sporu.

Pod orzeczeniami sądowymi rozumieć należy również uchwały ustalające koszty, które w granicach swej właściwości wydają pisarze (sekretarze) sądowi.

Art. 4. Orzeczenia o kosztach będą bez wysłuchania stron jednak z zastrzeżeniem dla strony skazanej prawa rekursu uznane za wykonalne na zasadzie ustawodawstwa obowiązującego w Państwie, w którym mają być wykonane.

Władza powołana do rozstrzygnięcia wniosku o uznanie wykonalności winna przy rozpoznawaniu sprawy ograniczyć się do następujących kwestyj:

1) czy wygotowanie orzeczenia odpowiada warunkom przepisany dla jego mocy dowodowej w ustawach Państwa, w którym orzeczenie wydano;

2) czy orzeczenie ze stanowiska tych ustaw uzyskało prawomocność.

Dla wykazania tych warunków wystarczy zawiadomienie właściwej władzy Państwa wzywającego, że orzeczenie uzyskało prawomocność.

Do wniosku należy dołączyć uwierzytelniony przekład na język oficjalny władzy wezwanej tenoru orzeczenia oraz zaświadczenia jego prawomocności.

Przekład winien być uwierzytelniony przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela Państwa wzywającego lub przez tłumacza zaprzysiężonego Państwa wzywającego lub wezwanego. Każdej stronie umawiającej się wolno także swoich sędziów upoważnić do tego rodzaju uwierzytelnień.

Za język oficjalny w znaczeniu niniejszej umowy będzie uważany po stronie polskiej język polski, po stronie Królestwa Serbów, Kroatów i Słoweńców język serbsko-kroacko-słoweński.

Układ Polsko-Niemiecki o obrocie prawnym,

podpisany w Warszawie dnia 5 marca 1924 r. Dz. U. R. P.
Nr. 36, poz. 217 z 1926 r. (obowiązuje od 1 czerwca 1926 —
Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 218 z 1926 r.):

Art. 2. 1) Na obywateli jednego Państwa, którzy występują przed sądami drugiego Państwa jako powodowie lub interwenjenci, nie wolno z tego powodu, że są obcokrajowcami lub że nie mają w danym Państwie miejsca zamieszkania lub pobytu nakładać obowiązku dania zabezpieczenia albo złożenia do depozytu pod jakąkolwiek bądź nazwą.

2) To samo stosuje się w przedmiocie zaliczki, której należałoby zażądać od powodów lub interwenjentów celem pokrycia kosztów sądowych.

Art. 3. 1) Jeżeli na obszarze jednego Państwa zasądzono na zwrot kosztów sporu powoda lub interwenjenta, który w myśl artykułu 2 lub w myśl ustawy obowiązującej w Państwie, w którym wniesiono skargę, jest uwolniony od dania zabezpieczenia, od złożenia do depozytu lub od złożenia zaliczki, wówczas wspomniane orzeczenie o zwrocie kosztów sporu ma być także na obszarze drugiego Państwa uznane przez właściwą władzę za wykonalne bez liczenia za to jakichkolwiek kosztów. Wniosek może podać interesowana strona w drodze dyplomatycznej lub bezpośrednio u właściwej władzy.

2) Ta sama zasada stosuje się do rozstrzygnięć sądowych, ustalających później kosztą sporu.

3) Za rozstrzygnięcia sądowe należy uważać także uchwały, wydane przez sekretarzy sądowych w granicach ich kompetencji, a ustalające koszty.

Art. 4. 1) O uznanie wykonalności wspomnianych w art. 3 rozstrzygnięć w przedmiocie kosztów orzeka się bez wysłuchania stron, jednak bez ujmy dla późniejszego rekursu przysługującego stronie zasądzonej wedle ustawodawstwa tego Państwa, na którego obszarze wykonanie nastąpi.

2) Przytem należy jedynie zbadać:

1. Czy wedle ustaw kraju, w którym orzeczono zasądzenie, wypis rozstrzygnięcia czyni zadość warunkom potrzebnym do oceny jego mocy dowodowej;

2. Czy wedle tych ustaw rozstrzygnięcie jest prawomocne;

3) Jako dowód zaistnienia powyższych warunków wystarcza poświadczenie prezesa właściwego (sądu ziemiańskiego) trybunału pierwszej instancji, lub jeżeli sądem rozstrzygającym jest sąd wyższego rzędu, poświadczenie prezesa tego sądu, stwierdzające prawomocność.

4) Do wniosku należy dołączyć przekład odpowiedniej części rozstrzygnięcia oraz wspomniane w ust. 3 poświadczenie w języku oficjalnym wezwanego Państwa. Przekłady winny być uwierzytelnione przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela Państwa wzywającego lub wezwanego albo przez sędziego Państwa wzywającego.

**Konwencja pomiędzy Polską i Rumunją,
dotycząca pomocy i ochrony sądowej w sprawach cywilnych,**
podpisana w Bukareszcie dnia 19 grudnia 1929 r. Dz. U. R. P.
Nr. 45, poz. 427 z 1932 r. (obowiązuje od 9 lipca 1932 — Dz.
U. R. P. Nr. 45, poz. 428 z 1932 r.):

Art. 1. Obywatele każdej z Wysokich Umawiających się Stron będą traktowani narówni z krajowcami we wszystkich sprawach, dotyczących ochrony ustawowej i sądowej osoby i mienia.

Wobec powyższego, będą oni mieli wolny i łatwy dostęp do sądów wszystkich instancyj drugiej Strony; będą mogli występować przed sądem i będą korzystali z dobrodziejstwa prawa ubogich na tych samych warunkach i w tej samej formie, co krajowcy. Mianowicie na obywateli Wysokich Umawiających się Stron nie będzie można nakładać obowiązku złożenia żadnego zabezpieczenia ani deponowania pod jakąkolwiek bądź nazwą, czy to z tego powodu, że są cudzoziemcami, czy to

z powodu braku zamieszkania lub pobytu w kraju, w którym wniesiono sprawę sądową.

Będą oni mogli również korzystać z pomocy adwokatów, upoważnionych przez ustawy kraju i będą korzystali pod tym względem z tych samych praw i przywilejów, jak te, które są lub byłyby przyznane krajowcom.

Art. 2. Jeżeli w jednym z Państw Umawiających się zasądzone na zapłacenie kosztów i wydatków procesowych powoda lub interwenjenta zwolnionych od zabezpieczenia, deponowania lub złożenia zaliczki na zasadzie bądź artykułu 1-go niniejszej konwencji bądź na zasadzie ustawy Państwa, w którym wniesiono skargę, — to orzeczenia o kosztach i wydatkach procesowych będą, na żądanie strony interesowanej, uznane bez opłat za wykonalne na obszarze drugiego Państwa, zgodnie z jego ustawami. Ta sama zasada stosuje się do decyzji sądowych, któremi później ustalono koszty procesu, jak również do uchwał, ustalających koszty, wydawanych przez pisarzy (sekretarzy) sądowych w granicach ich właściwości i na zasadzie prawomocnej decyzji sądowej.

Art. 3. Decyzje dotyczące kosztów i wydatków będą uznane za wykonalne bez wysłuchania stron, lecz strona skazana na zapłatę będzie miała prawo późniejszego zaskarżenia, zgodnie z ustawodawstwem Państwa, w którym żąda się wykonania.

Władza właściwa dla rozstrzygnięcia wniosku o uznanie wykonalności ogranicza się do zbadania:

- 1) czy według ustaw Państwa, w którym decyzję wydano, wypis tej decyzji czyni zadość koniecznym wymogom autentyczności;
- 2) czy według tychże ustaw pomieniona decyzja jest prawomocna.

Dla wykazania warunków, wymienionych w ustępie 2, liczba 1 i 2, wystarczy oświadczenie właściwej władzy Państwa, w którym decyzję wydano, stwierdzające, że decyzja uprawomocniła się.

Do wniosku należy dołączyć uwierzytelniony przekład na język Państwa wezwanego sentencji decyzji, oraz oświadczenia stwierdzającego, że decyzja uprawomocniła się.

Przekład powinien być uwierzytelniony przez agenta dyplomatycznego lub konsularnego Państwa, w którym decyzję wydano, albo przez tłumacza przysięgłego tego Państwa lub Państwa, w którym decyzja ma być wykonana.

Konwencja Międzynarodowa

o przewozie kolejami żelaznymi osób i bagażu (K. M. O.) zawarta pomiędzy Niemcami, Austrią, Belgią, Bułgarią, Danją, Wolnym Miastem Gdańskiem, Hiszpanją, Estonją, Finlandją, Francją, Grecją, Węgrami, Włochami, Lotwą, Litwą, Luksemburgiem, Norwegją, Holandją, Polską, Portugalją, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słowenów, Szwecją, Szwajcarią i Czechosłowacją,

podpisana w Bernie 23 października 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 665 z 1928 r. (obowiązuje od 1 października 1928 — Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 666 z 1928 r.):

Art. 1. § 1. Konwencję niniejszą stosuje się do wszystkich przewozów osób i bagażu za międzynarodowymi dowodami przewozowymi, dokonywanych na obszarze co najmniej dwóch umawiających się Państw wyłącznie po liniach, zamieszczonych w liście, sporządzonej zgodnie z artykułem 58 Konwencji niniejszej.

§ 2. Konwencja niniejsza nie ma jednak zastosowania:

1. Do przewozów, przy których stacje wyjazdu (wysłania) i przybycia znajdują się na obszarze tego samego Państwa, dokonywanych na obszarze innego Państwa tylko tranzytem:

a) jeżeli linje tranzytowe eksploatuje kolej żelazna tego Państwa, skąd wyjeżdża podróżny (wysyła się bagaż);

b) nawet wówczas, gdy linje tranzytowe nie są eksploatowane przez kolej żelazną tego Państwa, skąd wyjeżdża podróżny (wysyła się bagaż), lecz interesowane koleje żelazne zawarły odrębne układy, na mocy których, przewozów tych nie uważa się za międzynarodowe.

2. Do przewozów między stacjami dwóch Państw sąsiednich, jeżeli przewozu na całej przestrzeni dokonywują koleje żelazne jednego z tych Państw i żadne z tych Państw nie sprzeciwia się temu.

§ 3. Taryfy ustalają relacje, w których wydaje się międzynarodowe bilety i kwity bagażowe.

Art. 42. § 1. Skarga sądowa¹⁾ o zwrot kwoty zapłaconej z tytułu umowy o przewóz może być wniesiona tylko przeciw kolei żelaznej, która kwotę tę pobrała.

§ 2. Inne skargi sądowe z umowy o przewóz, mogą być wnoszone przeciw kolei, gdzie podróż rozpoczęto, kolei przeznaczenia lub przeciw tej kolei żelaznej, na której zaszedł fakt, powodujący roszczenie.

¹⁾ osób, korzystających z przewozu.

Skarga sądowa może być wniesiona przeciw kolei przeznaczenia nawet wówczas, gdy ona nie otrzyma bagażu.

Powód ma prawo wyboru między powyżej wymienionymi kolejami żelaznymi; po wniesieniu skargi prawo wyboru wygasa.

§ 3. Skarga sądowa może być wniesioną tylko do właściwego sądu tego Państwa, do którego należy kolej pozwana, o ile umowy między Państwami lub akta koncesyjne nie zawierają odmiennych postanowień.

Jeżeli jedno przedsiębiorstwo eksploatuje w różnych Państwach kilka samodzielnych sieci kolejowych, każdą z tych sieci, w myśl niniejszego paragrafu, uważa się za oddzielną kolej żelazną.

§ 4. Skarga sądowa może być wniesiona przeciw innej kolei żelaznej, aniżeli te, które wskazano w powyższych paragrafach 1 i 2, w drodze skargi wzajemnej lub ekscpecji, jeżeli skarga ma za podstawę tę samą umowę o przewóz.

§ 5. Postanowień niniejszego artykułu nie stosuje się do regresów kolei żelaznych pomiędzy sobą, unormowanych w rozdziale III niniejszego tytułu.

Art. 51. § 1. Sędzia dla siedziby kolei żelaznej, przeciw której zgłoszono regres, jest wyłącznie kompetentny dla wszystkich sporów regresowych¹⁾.

§ 2. Jeżeli skarga ma być wniesiona przeciw kilku kolejom żelaznym, kolej żelazna pozývająca ma prawo wyboru pomiędzy sędziami kompetentnymi w myśl paragrafu 1 niniejszego artykułu.

Art. 52. Kolejom żelaznym pozostawia się możność zawierania odrębnych umów co do regresu, bądź to w przewidywaniu różnych wypadków regresu, bądź to dla danego specjalnego wypadku.

Art. 54. O ile Konwencja niniejsza nie stanowi inaczej, we wszystkich sprawach sądowych, wynikłych z przewozu, podlegających postanowieniom niniejszej Konwencji, stosuje się postępowanie według prawa, które obowiązuje kompetentnego sędziego.

Art. 55. § 1. Wyroki, wydane na zasadzie postanowień niniejszej Konwencji przez kompetentnego sędziego²⁾ w postępowaniu spornem lub zaocznem, które uzyskały moc egzekucji na podstawie ustaw obowiązujących tego sędziego, uzyskują moc egzekucji na obszarze każdego innego umawiającego się Państwa, skoro tylko dopełniono formalności przepisa-

¹⁾ w stosunku wzajemnym między kolejami.

²⁾ p. art. 42 i 51 tej Konwencji.

nych w tem Państwie. Badanie ponowne sprawy pod względem rzeczowym nie jest dopuszczalne.

Postanowienie niniejsze nie stosuje się do wyroków o wykonalności tylko tymczasowej, jak również do orzeczeń wyroku, którymi powoda, wskutek oddalenia jego skargi, zasądzono na dalsze odszkodowanie, poza kosztami sądowymi.

§ 2. Wynikające z międzynarodowego przewozu wierzytelności jednej kolei żelaznej w stosunku do kolei innego Państwa, mogą być obłożone aresztem lub zajęte jedynie na podstawie orzeczenia sądu tego Państwa, któremu podlega kolej żelazna, uprawniona do żądania tych wierzytelności.

§ 3. Tabor przewozowy kolei żelaznej łącznie z zawartemi w nim wszelkimi przedmiotami ruchomymi, należącymi do tej kolei żelaznej, mogą być obłożone aresztem lub zajęte na innem terytorjum, aniżeli terytorjum Państwa, od którego zależy kolej właściciela, jedynie na podstawie orzeczenia sądu tego Państwa.

§ 4. Zabezpieczenie kosztów sądowych nie może być wymagane w sporach sądowych, wszczętych na podstawie międzynarodowej umowy o przewóz.

Protokół.

Konwencja podlega ratyfikacji, dokumenty ratyfikacyjne winny być złożone w Bernie możliwie jak najprędzej; zacznie ona obowiązywać pomiędzy Państwami, które ją ratyfikowały, skoro tylko układ w tym przedmiocie zawarty zostanie pomiędzy Rządami tych Państw.

Konwencja Międzynarodowa

o przewozie towarów kolejami żelaznymi (K. M. T.) zawarta pomiędzy Niemcami, Austrią, Belgią, Bułgarią, Danją, Wolnem Miastem Gdańskiem, Hiszpanją, Estonją, Finlandją, Francją, Grecją, Węgrami, Włochami, Lotwą, Litwą, Luksemburgiem, Norwegją, Holandją, Polską, Portugalją, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słoweńców, Szwecją, Szwajcarią i Czechosłowacją,

podpisana w Bernie 23 października 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 667 z 1928 r. (obowiązuje od 1 października 1928 — Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 668 z 1928 r.):

Art. 1. § 1. Konwencję niniejszą stosuje się do wszystkich przesyłek towarowych¹⁾, nadanych do przewozu za bezpośred-

¹⁾ z wyjątkiem przedmiotów wyliczonych w art. 3, a względnie także w art. 4 tej Konwencji.

nim listem przewozowym na obszarze co najmniej dwóch umawiających się Państw wyłącznie po liniach, zamieszczonych w liście, sporządzonej zgodnie z artykułem 58 Konwencji niniejszej.

§ 2. Konwencja niniejsza nie ma jednak zastosowania:

1. Do przesyłek, których stacje nadawcze i przybycia znajdują się na obszarze tego samego Państwa i które przechodzą przez obszar innego Państwa tylko tranzytem:

a) jeżeli linje tranzytowe eksploatuje kolej żelazna tego Państwa, skąd przesyłkę wysłano;

b) nawet wówczas, jeżeli linje tranzytowe nie są eksploatowane przez kolej żelazną tego Państwa, skąd przesyłkę wysłano, lecz interesowane koleje żelazne zawarły odrębne układy, na mocy których przewozów tych nie uważa się za międzynarodowe.

2. Do przesyłek między stacjami dwóch Państw sąsiednich, jeżeli przewozu na całej przestrzeni dokonywują koleje żelazne jednego z tych Państw, jednak pod warunkiem, że nadawca przez sam wybór formularza listu przewozowego zażąda stosowania regulaminu wewnętrznego, obowiązującego na tych kolejach żelaznych i żadne z tych Państw nie sprzeciwia się temu.

Art. 42. § 1. Skarga sądowa¹⁾ o zwrot kwoty zapłaconej z tytułu umowy o przewóz może być wniesiona tylko przeciw kolei żelaznej, która kwotę tę pobrała.

§ 2. Skarga z tytułu zaliczeń, przewidzianych w artykule 19, może być wniesiona tylko przeciw kolei nadawczej.

§ 3. Inne skargi sądowe, wynikające z umowy o przewóz, mogą być wnoszone tylko przeciw kolei nadawczej, kolei przeznaczenia, lub przeciw tej kolei żelaznej, na której zaszedł fakt powodujący roszczenie.

Skarga sądowa może być wnoszona przeciw kolei przeznaczenia nawet wówczas, gdy ta nie otrzyma towaru.

Powód ma prawo wyboru między wymienionemi kolejami żelaznemi; po wniesieniu skargi prawo wyboru wygasa.

§ 4. Skarga sądowa może być wniesiona tylko do właściwego sądu tego Państwa, do którego należy kolej pozwana, o ile umowy między Państwami lub akta koncesyjne nie zawierają odmiennych postanowień.

Jeżeli jedno przedsiębiorstwo eksploatuje w różnych Państwach kilka samodzielnych sieci kolejowych, każda z tych sieci, w myśl niniejszego paragrafu, uważa się za oddzielną kolej żelazną.

¹⁾ osób, korzystających z przewozu.

§ 5. Skarga sądowa może być wniesiona przeciw innej kolei żelaznej, aniżeli wskazane w §§ 1, 2 i 3, w drodze skargi wzajemnej, lub ekscpeji, jeżeli skarga ma za podstawę tę samą umowę o przewóz.

§ 6. Postanowień niniejszego artykułu nie stosuje się do regresów kolei żelaznych pomiędzy sobą, unormowanych w rozdziale III niniejszego tytułu.

Art. 51. § 1. Sędzia dla siedziby kolei żelaznej, przeciw której zgłoszono regres, jest wyłącznie kompetentny dla wszystkich sporów regresowych¹⁾.

§ 2. Jeżeli skarga ma być wniesiona przeciw kilku kolejom żelaznym, kolej żelazna pozywająca ma prawo wyboru pomiędzy sędziami właściwymi, w myśl paragrafu i niniejszego artykułu.

Art. 52. Kolejom żelaznym pozostawia się możność zawierania odrębnych umów co do regresu, bądź to w przewidywaniu różnych wypadków regresu, bądź to dla danego specjalnego wypadku.

Art. 54. O ile Konwencja niniejsza nie postanawia inaczej, we wszystkich sprawach sądowych, wynikłych z przewozów, podlegających postanowieniom niniejszej Konwencji, stosuje się postępowanie według prawa, które obowiązuje kompetentnego sędziego.

Art. 55. § 1. Wyroki, wydane na zasadzie postanowień niniejszej Konwencji przez kompetentnego sędziego²⁾ w postępowaniu spornem lub zaoznm, które uzyskały moc egzekucji na podstawie ustaw obowiązujących tego sędziego, uzyskują moc egzekucji na obszarze każdego innego umawiającego się Państwa, skoro tylko dopełniono formalności przepisanych w tem Państwie. Badanie ponowne sprawy pod względem rzeczowym nie jest dopuszczalne.

Postanowienie niniejsze nie stosuje się do wyroków o wykonalności tylko tymczasowej, jak również do orzeczeń wyroku, którymni powoda, wskutek oddalenia jego skargi, zasądzono na dalsze odszkodowanie, poza kosztami sądowemi.

§ 2. Wynikające z międzynarodowego przewozu wierzytelności jednej kolei żelaznej w stosunku do kolei innego Państwa, mogą być obłożone aresztem lub zajęte jedynie na podstawie orzeczenia sądu tego Państwa, któremu podlega kolej żelazna, uprawniona do żądania tych wierzytelności.

§ 3. Tabor przewozowy kolei żelaznej łącznie z zawartemi w nim wszelkiemi przedmiotami ruchomemi, należącemi do

¹⁾ w stosunku wzajemnym między kolejami,

²⁾ p. art. 42 i 51 tej Konwencji,

tej kolei żelaznej, mogą być obłożone aresztem lub zajęte na innem terytorjum, aniżeli terytorjum Państwa, od którego zależy kolej właścicielka, jedynie na podstawie orzeczenia sądu tego Państwa.

§ 4. Zabezpieczenie kosztów sądowych nie może być wymagane w sporach sądowych, wszczętych na podstawie międzynarodowej umowy o przewóz.

Protokół.

Konwencja podlega ratyfikacji, dokumenty ratyfikacyjne winny być złożone w Bernie możliwie jak najprędzej; zacznie ona obowiązywać pomiędzy Państwami, które ją ratyfikowały, skoro tylko układ w tym przedmiocie zawarty zostanie pomiędzy Rządami tych Państw.

Jeżeli Polska nie zawarła wogóle z pewnem państwem umowy w przedmiocie wzajemnego wykonywania orzeczeń sądowych, to orzeczenia sądów tego państwa nie są pod żadnym warunkiem w Polsce wykonalne, choćby nawet istniały co do nich wszystkie warunki w art. 528, § 1, l. 1—8 przewidziane, bo ostatnio powołane przepisy mają jedynie uzupełnić postanowienia umowy międzynarodowej co do warunków wykonalności orzeczeń zagranicznych, natomiast nie nadają same takim orzeczeniom wykonalności w Państwie Polskiem.

O wykonalności w Polsce orzeczenia sądu zagranicznego decyduje nie to, czy wydane ono zostało przez sąd, uchodzący w odnośnem państwie za sąd powszechny, lecz to, czy w Polsce odnośna sprawa należałaby do właściwości sądów powszechnych.

Sądami powszechnymi w Polsce są: sądy grodzkie oraz sędziowie pokoju, sądy okręgowe, sądy apelacyjne i Sąd Najwyższy (art. 1 u. s. p.). Zakres spraw, należących do właściwości tych sądów, określają następujące przepisy

Art. 10, 11, 13, 14 k. p. c.:

Art. 10. Do właściwości sądów grodzkich należą:

1) sprawy majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu nie przenosi tysiąca złotych;

2) sprawy działowe, jeżeli wartość przedmiotu działu nie przekracza pięćdziesięciu tysięcy złotych;

3) bez względu na wartość przedmiotu sporu:

a) sprawy o ojcostwo nieślubne, jak również o roszczenia majątkowe, pozostające w związku z ojcostwem nieślubnym;

b) sprawy o istnienie, unieważnienie albo rozwiązanie umowy najmu, o roszczenia pieniężne z najmu wynikające oraz sprawy o wydanie lub odebranie przedmiotu najmu i o zatrzymanie rzeczy, wniesionych przez lokatora do przedmiotu najmu;

c) sprawy o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania.

Art. 11. § 1. Z pośród spraw, należących do właściwości sądów grodzkich, sędzia pokoju rozpoznaje sprawy majątkowe między osobami mającymi zamieszkanie lub siedzibę w jego okręgu, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przenosi trzystu złotych, z wyjątkiem spraw:

1) w których wartość nie wpływa na właściwość sądu;

2) z weksli, czeków, akcyj, obligacyj, listów zastawnych, dowodów składowych i tym podobnych papierów wartościowych;

3) o prawa rzeczowe na nieruchomościach i prawa do nieruchomości;

4) w których pozwany jest Skarb Państwa lub inna osoba prawna prawa publicznego.

§ 2. Sprawy, przewidziane w artykule niniejszym, mogą wytaczać przed sędzią pokoju przeciwko pozwanym, mającym zamieszkanie lub siedzibę w jego okręgu, również powodowie z poza jego okręgu.

§ 3. (p. przy art. 527).

Art. 13. § 1. Do właściwości sądów okręgowych należą sprawy, dla których nie są właściwe sądy grodzkie.

§ 2. Bez względu na wartość przedmiotu sporu należą do właściwości sądów okręgowych sprawy następujące:

1) sprawy o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi poszukiwane roszczenia majątkowe;

2) sprawy o wynagrodzenie szkody, jaką wyrządziły obywatelowi organy władzy państwowej lub samorządowej przez działalność urzędową, niezgodną z prawem lub obowiązkami służby;

3) sprawy ze stosunków, dotyczących ochrony prawa autorskiego;

4) sprawy ze stosunków, dotyczących używania firmy lub nabycia przedsiębiorstwa handlowego;

5) sprawy między zarejestrowaną spółką handlową, a jej uczestnikami, zarządcami lub innymi organami; między samymi uczestnikami w tym ich charakterze oraz między nimi a zarządami lub likwidatorami;

6) sprawy z czynności giełdowych; z ochrony patentów, wzorów i znaków towarowych; z czynów nieuczciwej konkurencji; wreszcie ze stosunku ubezpieczenia, z wyjątkiem sporów o zapłatę premji.

Art. 14. § 1. Z pośród spraw, należących do właściwości sądów okręgowych, sąd okręgowy, w którym jest utworzony wydział handlowy, rozpoznaje w tym wydziale sprawy wymienione w artykule poprzedzającym pod liczbami 4—6, jako też sprawy z czynności, mających charakter handlowy dla obu stron.

§ 2. Jeżeli spór wynikł z czynności, która tylko po stronie pozwanego jest handlowa, wniesienie sprawy przed wydział handlowy zależy od uznania powoda.

Sądy apelacyjne i Sąd Najwyższy rozpoznają wyżej wymienione sprawy w wyższych instancjach (art. 33, 37 u. s. p.).

A contrario z art. 528, § 1 wynika, że nie są tytułami egzekucyjnymi w Polsce orzeczenia sądów zagranicznych i ugody, które przysły do skutku w postępowaniu cywilnem niespornem, jako też w postępowaniu karnem co do roszczeń cywilnych.

Mimo, że orzeczenie zagraniczne wydane zostało przed wejściem w życie umowy międzynarodowej, będzie ono w Polsce wykonalne, jeżeli wykonalność przysługiwała mu na podstawie przepisów egzekucyjnych, obowiązujących przed wejściem w życie kodeksu post. cyw. (art. LXVIII p. w. p. e.).

Niewłaściwość sądu zagranicznego, uzasadniona w przepisach państwa, skąd orzeczenie pochodzi, nie przeszkadza wykonaniu odnośnego orzeczenia w Polsce, jeżeli tylko sąd zagraniczny, który orzeczenie wydał, byłby właściwym do jego wydania według przepisów k. p. c.

Przy ocenie, czy zachodzi warunek wykonalności tytułu zagranicznego z art. 528, § 1, l. 2, należy wziąć

pod uwagę tak rzeczową, jak i miejscową właściwość sądu zagranicznego, przyczem badanie rozciągać się ma nie tylko na kwestję, czy sąd zagraniczny z twierdzonych podstaw właściwości wyciągnął trafne wnioski, lecz także na kwestję, czy podstawy te w konkretnym przypadku istotnie zachodziły.

Dla wykonalności zagranicznego orzeczenia jedynie miarodajnym jest (po myśli art. 528, § 1, l. 2), czy właściwość zagranicznego sądu jest uzasadnioną według jakiegokolwiek bądź przepisu kodeksu postępowania cyw., bez względu na to, czy powód, decydujący o właściwości według tutejszych przepisów, był zagranicą podniesiony.

Praktyka sądowa stoi na stanowisku, że nie można przyjąć, iż dłużnik poddał się sądowi niewłaściwemu, jeżeli przeciw niemu zapadł wyrok zaoczny, albo jeżeli pozwany według praw zagranicznych nie mógł skutecznie obronić się przed niewłaściwością sądu. Idzie ona nawet tak daleko, że egzekucję na podstawie zagranicznego wyroku zaocznego tylko wówczas uznaje za dopuszczalną, jeżeli dokumentem udowodniono właściwość sądu zagranicznego.

Prawomocność orzeczeń sądów zagranicznych należy w braku odmiennego postanowienia oceniać według ustaw państwa, z którego pochodzą.

W celu stwierdzenia, czy zachodzi warunek z art. 528, § 1, l. 3, należy przedłożyć poświadczenie sądu zagranicznego, że odnośny wyrok jest prawomocny, t. j. że nie ulega więcej zaskarżeniu do wyższej instancji. Poświadczenie, że wyrok taki jest wykonalny, nie wystarcza. Natomiast wymagane jest zaświadczenie wykonalności z uwagi na warunek z art. 528, § 1, l. 4.

Do zachowania przepisu, zawartego w zdaniu pierwszym art. 528, § 1, l. 5 nie wystarcza doręczenie zastępcze wezwania lub zarządzenia, którym postępowanie zostało wdrożone; jednak w sprawach, okre-

ślonych w zdaniu drugim art. 528, § 1, l. 5, miarodajne są dla ważności doręczenia przepisy tego państwa, w którym doręczenie nastąpiło.

Jeśli chodzi o ocenę zdolności osobistej lub ustawowego zastępstwa obywatela zagranicznego, to wystarczy (ze względu na przepis art. 528, § 1, l. 6), gdy orzeczenie zagraniczne stosuje się do zasad tego państwa, z którego pochodzi. Jeśli natomiast chodzi o obywatela polskiego, a zasady prawa polskiego są pod tym względem dla niego korzystniejsze, to orzeczenie zagraniczne musi tym zasadom odpowiadać, aby mogło być w Polsce wykonane.

Prawomocne orzeczenie sądu polskiego nie musi dotyczyć tego samego przedmiotu, co orzeczenie sądu zagranicznego, aby uzasadnić sprzeczność w art. 528, § 1, l. 7 przewidzianą. Sprzeczność taka zajdzie bowiem np. w przypadku, gdy orzeczenie zagraniczne przysądza osobie A pewną kwotę od osoby B z tytułu ceny kupna, a prawomocny wyrok sądu polskiego orzekł nieważność umowy kupna. Natomiast konieczna jest identyczność przedmiotu sporu, jeśli wykonalność orzeczenia zagranicznego ma wykluczyć spór, toczący się dopiero przed sądem polskim.

Sąd krajowy obowiązany jest przekonać się, czy w wyroku zagranicznym niema nic takiego, co sprzeciwiałoby się podstawowym zasadom obowiązującego w Polsce porządku publicznego lub dobrym obyczajom.

Wyrok sądu zagranicznego, którym małżonce przyznano alimentację za czas jej pobytu poza wspólnem gospodarstwem, jest w zasadzie wykonalny w tutejszem państwie.

Na podstawie zagranicznego orzeczenia niedopuszczalną jest (w myśl art. 528, § 1, l. 8) egzekucja celem ściągnięcia wynagrodzenia z powodu niedotrzymania obietnicy małżeństwa.

O postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności p. art. 529—538 i objaśn. przy nich podane.

Art. 529 (22) ¹⁾.

§ 1. Tytułowi egzekucyjnemu, pochodzącemu od sądu powszechnego, nadaje klauzulę wykonalności sąd pierwszej instancji, w którym sprawa toczyła się. Sąd drugiej instancji może nadać klauzulę swemu orzeczeniu, dopóki akta sprawy w sądzie tym się znajdują.

Właściwość sądu do nadania klauzuli wykonalności.

§ 2. Tytułowi, pochodzącemu od sądu pracy, klauzulę wykonalności nadaje ten sąd.

§ 3. Innym tytułom nadaje klauzulę wykonalności sąd grodzki właściwości ogólnej dłużnika w sprawach spornych. Jeżeli tej właściwości nie można ustalić, klauzulę nadaje sąd grodzki, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja, a gdy wierzyciel zamierza wszcząć egzekucję zagranicą, sąd grodzki, w którego okręgu tytuł został sporządzony.

§ 4. Wyrokowi sądu polubownego lub ugodzie, zawartej przed tym sądem, nadaje się klauzulę wykonalności w trybie, przepisany w części pierwszej kodeksu niniejszego.

§ 5. Tytułom zagranicznym nadaje klauzulę wykonalności sąd okręgowy właściwości ogólnej dłużnika w sprawach spornych, a jeżeli tej właściwości nie można ustalić, sąd okręgowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja.

¹⁾ Tekst pierwotny art. 22, § 4 p. e. opiewał: „§ 4. Wyrokowi sądu polubownego lub ugodzie, zawartej przed tym sądem, nadaje się klauzulę wykonalności w trybie, przepisany w kodeksie postępowania cywilnego“.

Różnorodność tytułów egzekucyjnych z dziedziny prawa prywatnego i publicznego oraz mnogość zagadnień prawnych, które wyłaniają się przy nadaniu klauzuli, wskazują na konieczność opanowania całokształtu obowiązującego prawa dla trafnego rozstrzygnięcia, czy klauzula ma być nadana, i dlatego projekt całe postępowanie przy nadaniu klauzuli przekazuje nie komornikom, lecz sądom. (Uz. og. 14).

O tem, które sądy są sądami powszechnymi, p. objaśnienia do art. 528.

Tytuł egzekucyjny nietylko wtenczas pochodzi od sądu powszechnego, gdy jest on orzeczeniem tego sądu, ale w ogólności zawsze, ilekroć powstał przy udziale takiego sądu. Stąd za tytuły, pochodzące od sądu powszechnego, uznać należy nietylko wyroki i postanowienia sądów powszechnych, wydane w sprawach procesowych, lecz także wydane przez te sądy wyroki w sprawach karnych, o ile w nich rozstrzygnięto o roszczeniach cywilnych, dalej postanowienia w sprawach postępowania niespornego, ugody przed sądami powszechnymi zawarte i t. d.

Ponieważ nadanie klauzuli wykonalności wymaga poprzedniego zbadania sprawy na podstawie aktów, przeto w przypadkach, gdy do nadania jej właściwym jest sąd w art. 529, § 1 oznaczony, czynność ta należyć będzie do tego wydziału, względnie sędziego orzekającego jednoosobowo, przed którym toczyła się sprawa.

Jeżeli sprawa dostała się do sądu drugiej instancji wskutek zaskarżenia orzeczenia niższej instancji tylko co do części żądania pozwu, co do innej części żądania natomiast została prawomocnie załatwiona w instancji pierwszej, to sąd drugiej instancji nie może także i co do tej przez pierwszą instancję załatwionej części nadać klauzuli wykonalności.

W myśl art. 416 k. p. c. sąd apelacyjny zatrzymuje akta sprawy aż do upływu terminu zaskarżenia wydanego przezeń orzeczenia.

O tytułach egzekucyjnych, pochodzących od sądów pracy, p. objaśn. do art. 527.

Mimo braku wyraźnego w tym kierunku postanowienia ustawy należy przyjąć, że także przy nadawaniu klauzuli wykonalności przez sąd pracy ma analogiczne zastosowanie postanowienie art. 529, § 1, według którego nadanie klauzuli należy do tego sądu, w którym toczyła się sprawa, oraz że i tu sąd drugiej instancji może nadać klauzulę swemu orzeczeniu, dopóki akta sprawy w nim się znajdują.

O ile tytuł egzekucyjny nie pochodzi ani od sądu powszechnego, ani od sądu pracy, ani od sądu polubownego, a nie jest też tytułem zagranicznym, natenczas klauzulę wykonalności nadaje mu sąd grodzki właściwości ogólnej dłużnika w sprawach spornych. Gdyby jednakże takiego sądu nie można było ustalić, wchodzi w zastosowanie subsydjarnie właściwość tego sądu grodzkiego, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja, względnie gdyby egzekucja miała być prowadzona zagranicą, właściwość tego sądu grodzkiego, w którego okręgu tytuł egzekucyjny został sporządzony.

Właściwość ogólną sądu w sprawach spornych określają następujące przepisy:

Art. 24—31 k. p. c.:

Art. 24. § 1. Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma zamieszkanie. Miejscem zamieszkania jest miejscowość, w której pozwany przebywa z zamiarem stałego pobytu.

§ 2. Jeżeli pozwany ma zamieszkanie w kilku miejscach, powód może wytoczyć powództwo według któregokolwiek z tych miejsc.

Art. 25. Gdy pozwany nie ma miejsca zamieszkania, powództwo wytacza się według miejsca jego pobytu w Polsce; gdy to miejsce nie jest znane, powództwo wytacza się według ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce.

Art. 26. Powództwo przeciwko funkcjonariuszowi państwowemu cywilnemu albo przeciwko wojskowemu, mającym się

dzibę zagranicą, wytacza się według miejsca ostatniego zamieszkania w Polsce, a w braku takiego miejsca — przed sąd w Warszawie.

Art. 27. Powództwo przeciwko mężatce, nierozłączonej sądownie, wytacza się przed sąd właściwy dla męża.

Art. 28. Powództwo przeciwko dzieciom, aż do uzyskania przez nie zdolności procesowej wytacza się przed sąd właściwy dla ojca, matki lub opiekuna, w zależności od tego, pod czyją władzą dziecko pozostaje.

Art. 29. Powództwo z tytułu roszczeń przeciwko osobie zmarłej, wytacza się, dopóki dziedzic spadku prawnie nie objęł, przed sąd, który był dla niej właściwy w chwili śmierci.

Art. 30. § 1. Powództwo przeciwko Skarbowi Państwa wytacza się według siedziby urzędu Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, powołanego do zastępstwa Skarbu przed sądem.

§ 2. Według tej siedziby wytacza się też powództwo przeciwko przedsiębiorstwom państwowym, które zastępuje Prokuratorja Generalna.

Art. 31. Powództwo przeciwko spółce handlowej, stowarzyszeniu, gwarectwu, zakładowi, związkowi komunalnemu, kościołowi, fundacji lub innemu podmiotowi, nie będącemu osobą fizyczną, wytacza się według miejsca ich siedziby. Siedzibą w braku innych danych, jest miejscowość, w której znajduje się zarząd.

Jeżeli właściwość sądu do nadania klauzuli ma być stosownie do art. 529, § 3 i art. 24 k. p. c. oznaczona według miejsca zamieszkania dłużnika, a w miejscu tem jest kilka sądów grodzkich, natenczas w myśl art. 47 k. p. c. właściwym będzie ten z nich, w którego okręgu dłużnik mieszka, a dopiero, gdyby sądu takiego nie można było wypośrodkować, ma wierzyciel wybór między wszystkimi sądami grodzkimi w tej miejscowości.

Właściwość z art. 25 k. p. c., uzasadniona ze względu na miejsce pobytu, względnie ostatnie miejsce zamieszkania dłużnika w Polsce, ma miejsce tylko wtedy, gdy dłużnik nie ma sądu właściwego ani według art. 24, ani też według art. 26—31 k. p. c.

Ostatnie miejsce zamieszkania w Polsce stanowi podstawę do oznaczenia właściwości tylko pod wa-

runkiem, że miejsce pobytu dłużnika w Polsce jest nieznane. Warunek ten zachodzi nietylko wtenczas, gdy wogóle nie wiadomo, gdzie dłużnik przebywa, ale i wtenczas, gdy wiadomo, że przebywa on zagranicą.

Sąd w Warszawie właściwym jest w myśl art. 26 k. p. c. także wtedy, gdy odnośny funkcjonarjusz nigdy przedtem w Polsce nie mieszkał, ani nawet nie przebywał.

Właściwość z art. 26 k. p. c. ma miejsce tylko w tych wypadkach, gdy funkcjonarjusz państwowy przebywa stale zagranicą i to w urzędowym charakterze funkcjonarjusza państwa polskiego.

Określona w art. 27 k. p. c. właściwość sądu dla mężatki jest właściwością pochodną, bo wyprowadza się z właściwości sądu dla męża. Sąd właściwy dla męża dzieli z nim żona tak długo, jak długo istnieje małżeństwo. W razie unieważnienia lub rozwiązania małżeństwa uzyskuje żona, o ile jest pełnoletnią, własny sąd właściwy stosownie do art. 24 k. p. c., o ile zaś jest małoletnią, podlega sądowi, określonemu w art. 28 k. p. c.

Sądowe rozłączenie (seperacja) małżeństwa powoduje ze względu na właściwość sądu mężatki takie same zmiany, jak rozwiązanie lub unieważnienie małżeństwa.

Dzieci przed osiągnięciem zdolności procesowej podlegają właściwości pochodnej sądu właściwego dla ojca, matki lub opiekuna, zależnie od tego, pod władzą której z tych osób pozostają. W braku odmiennego zastrzeżenia właściwość z art. 28 k. p. c. odnosi się tak do dzieci ślubnych, jak i nieślubnych. Ma ona również zastosowanie do dzieci legitymowanych i adoptowanych, gdyż stosunek tych ostatnich do ich rodziców legitymujących lub przybranych normuje prawo materialne analogicznie, jak stosunek dzieci ślubnych do ich rodziców.

Właściwość sądu do nadania klauzuli wykonalności przeciw Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom państwowym przez Prokuratorję Generalną zastępowanym oznacza się w przypadkach z art. 529, § 3 stosownie do art. 30 k. p. c. według następujących przepisów:

§ 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 9 grudnia 1924,

Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 967:

Prokuratorja Generalna ma siedzibę główną w stołecznem mieście Warszawie.

W siedzibach sądów apelacyjnych działają i nadal tworzone być mogą dla określonych ściśle okręgów terytorjalnych oddziały Prokuratorji Generalnej, wchodzące do jej składu.

Utworzenie i oznaczenie terytorjalnego zakresu działania oddziałów Prokuratorji Generalnej następować będzie w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, wydanego na wniosek Ministra Skarbu. W ten sam sposób może być dokonana zmiana okręgów właściwości terytorjalnej poszczególnych oddziałów.

Art. 21 i 22 uchwały Rady Ministrów

z dnia 17 czerwca 1920,

Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 502:

Art. 21. Do zastępstwa w procesach, w których strona pozwana jest Skarb Państwa lub podmioty prawne ze Skarbem narówni stojące (art. 3 ust. o utworzeniu Prokuratorji) i w których właściwość sądu oznacza się wedle siedziby organu powołanego do ich zastępstwa, właściwym jest oddział Prokuratorji Generalnej, w którego okręgu znajduje się rzecz sporna, w braku tego kryterjum oddział, gdzie zaszło zdarzenie, na którym się roszczenie powoda opiera, a w braku wreszcie tej zasady oddział tego okręgu, gdzie znajduje się siedziba urzędowa zainteresowanej władzy administracyjnej lub nadzorczej, która podlega bezpośrednio władzy centralnej.

Art. 22. W wszelkiem innem postępowaniu sądowem oraz postępowaniu prawno-publicznem powołany jest do zastępstwa ten oddział Prokuratorji Generalnej, w którego okręgu znajduje się siedziba właściwego sądu, względnie właściwej władzy administracyjnej I instancji.

Stosownie do przepisów wyżej przytoczonych właściwym będzie w przypadku z art. 529, § 3 do nadania

klauzuli wykonalności przeciwko Skarbowi Państwa i podmiotom prawnym, zastępowanym przez Prokuratorję Generalną, sąd grodzki w Warszawie, względnie, o ile sprawa pozostaje w związku w art. 21 uchwały Rady Ministrów z 17/VI 1920 określonym z terytorjum okręgu, dla którego ustanowiono oddział Prokuratorji Generalnej, sąd miejsca siedziby danego oddziału.

Uchwałą Rady Ministrów z dnia 28/VIII 1919, Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 434 ustanowiono oddziały Prokuratorji Generalnej we Lwowie z właściwością dla okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie i w Krakowie z właściwością dla okręgu sądu apelacyjnego w Krakowie. Uchwałą Rady Ministrów z dnia 17/VI 1920, Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 503 utworzono oddział Prokuratorji Generalnej w Poznaniu z właściwością dla całego terytorjum b. dzielnicy pruskiej, zaś rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 1930, Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 297 utworzono dalsze oddziały: w Wilnie z właściwością dla okręgu sądu apelacyjnego w Wilnie i w Katowicach z właściwością dla okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach.

Siedzibą osoby prawnej jest miejsce, oznaczone w statucie jako siedziba. Jeżeli statut siedziby nie oznacza, wchodzi w zastosowanie przepis, zawarty w zdaniu drugim art. 31 k. p. c., w myśl którego siedzibą jest miejscowość, w której prowadzi się zarząd. Przepis ten stosuje się i wtedy, jeżeli np. co do oznaczenia siedziby w statucie zachodzą wątpliwości.

W przedmiocie nadawania klauzuli wykonalności wyrokom sądów polubownych i ugodom przed takimi sądami zawartym obowiązują następujące postanowienia

Art. 502 k. p. c.:

Sąd państwowy wyda na wniosek strony postanowienie o wykonalności wyroku lub ugody i zaopatrzy je odpowiednią

klauzulą, jeżeli ze złożonych w sądzie akt sądu polubownego nie wynika, że wyrok lub ugoda treścią swą ubliża porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom. W postępowaniu tem zastępstwo stron przez adwokatów nie jest obowiązkowe.

Przed nadaniem klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego, względnie ugodzie przed takim sądem zawartej, sąd państwowy bada jedynie, czy odnośny wyrok, względnie ugoda nie ubliża porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom. Badanie to obowiązany jest przeprowadzić z urzędu, jednak tylko na podstawie akt sądu polubownego, które tenże stosownie do art. 500, § 2 k. p. c. obowiązany jest złożyć po ukończeniu sprawy w sądzie państwowym. Ani wysłuchania stron, ani przeprowadzenia dochodzeń ustawa w tym celu nie przepisuje.

Klauzulę wykonalności wyrokowi sądu polubownego należy nadać, choćby z aktów sądu polubownego wynikało, że wyrok dotknięty jest brakiem, z powodu którego strona mogłaby żądać jego uchylenia w myśl art. 503 k. p. c. Sąd nie uwzględnia bowiem z urzędu okoliczności, dających stronom prawo do żądania uchylenia wyroku sądu polubownego.

Klauzula wykonalności może być nadana tylko wyrokowi sądu polubownego w całości. Stronie nie wolno wyjmować z niego dowolnie pewnych postanowień i żądać jedynie co do nich orzeczenia wykonalności (O. z 6/XII 1929, III 2 C 279/29, P. S. 1930, 575).

Właściwość sądu państwowego do nadawania klauzuli wykonalności wyrokom sądu polubownego i ugodom przed takim sądem zawartym oznacza się według następującego

Art. 506 k. p. c.:

Ilekroć w niniejszej księdze mówi się o sądzie państwowym, rozumie się ten sąd państwowy, który byłby właściwy

do rozpoznania sporu między stronami, o ileby strony nie zapisały się na sąd polubowny.

Przepis art. 529, § 3 nie ma zastosowania do wyroków sądów polubownych i ugód przed takimi sądami zawartych, bo skoro według art. 529, § 4 tytułom tym nadaje się klauzulę wykonalności w trybie, przepisany w części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego t. j. według art. 502 k. p. c., przeto do tego ostatniego przepisu winna się stosować i właściwość sądu dla nadania klauzuli, a użyte w tym przepisie wyrażenie „sąd państwowy“ należy tłumaczyć tak, jak to nakazuje art. 506 k. p. c. Poza tem za właściwością sądu, oznaczonego w art. 506 k. p. c., do nadawania klauzuli wykonalności wyrokom sądów polubownych i ugodom przed nimi zawartym przemawia i ta okoliczność, że w tym sądzie złożone są w myśl art. 500, § 2 k. p. c. akta sądu polubownego, których zbadanie przed nadaniem klauzuli jest konieczne.

Które tytuły zagraniczne i pod jakimi warunkami nadają się w Polsce do egzekucji, o tem stanowi art. 528. Przed nadaniem klauzuli wykonalności tytułowi zagranicznemu winien więc Sąd zbadać, czy zachodzą warunki, w tym artykule wymienione. Dopiero po stwierdzeniu istnienia tych warunków, a nadto warunków z art. 532, może tytuł zagraniczny uzyskać klauzulę wykonalności.

Właściwym rzeczowo do nadania klauzuli wykonalności tytułowi zagranicznemu jest wyłącznie sąd okręgowy. Co do właściwości miejscowej decydują przepisy art. 24—31 k. p. c. z tą zmianą, że w miejsce pozwanego wchodzi dłużnik.

Przepis § 5 art. 529 nie stosuje się, o ile umowa międzynarodowa inaczej normuje właściwość dla nadania tytułowi zagranicznemu klauzuli wykonalności (p. art. 528, § 2).

Jeżeli właściwość sądu do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności ma być oznaczona według kryterjów w art. 529, §§ 3 i 5 wymienionych, to wierzyciel obowiązany jest wskazać we wniosku o nadanie klauzuli podstawy, służące do ustalenia tej właściwości.

Art. 530 (23) ¹.

Sposób nadania klauzuli wykonalności.

§ 1. Klauzulę wykonalności nadaje sąd w osobie jednego sędziego na wniosek wierzyciela bez wezwania stron.

§ 2. Jeżeli tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu powszechnego lub szczególnego, klauzula umieszczona będzie na wypisie orzeczenia lub sentencji, w innych przypadkach — na tytule egzekucyjnym.

Bez względu na to, jaki sąd (grodzki, okręgowy, czy apelacyjny) powołany jest do nadania klauzuli wykonalności, nadanie jej należy zawsze do jednego sędziego. Przyjąć też należy, że nie tylko do nadania klauzuli, ale i do odmownego załatwienia wniosku o jej nadanie, o ile w danym wypadku niema warunków dla nadania klauzuli wykonalności, powołany jest zawsze jednoosobowy skład sądu.

Jeżeli klauzula wykonalności ma być nadana tytułowi, pochodzącemu od sądu powszechnego, to w sądzie właściwym po myśli art. 529, § 1 powołany będzie do jej nadania ten sędzia orzekający jednoosobowo, przed którym toczyła się odnośna sprawa. Jeżeli sprawa toczyła się przed składem trzech sędziów, nadanie klauzuli należy do przewodniczącego.

¹ Tekst pierwotny art. 23, § 2 p. e. opiewał: „§ 2. Jeżeli tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu powszechnego lub szczególnego, klauzula umieszczona będzie na wypisie orzeczenia lub odpisie sentencji, w innych przypadkach — na tytule egzekucyjnym“.

Jeżeli tytuł nie pochodzi od sądu powszechnego, a do nadania mu klauzuli wykonalności powołany jest sąd powszechny, to czynność tę załatwia ten sędzia, któremu ona w podziale czynności została powierzona. Odnosi się to również do przypadków, gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu zagranicznego.

Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności może wierzyciel zgłosić ustnie lub pisemnie (p. § 24 reg. cyw. w dodatku I). Jeżeli go podał w formie pisma, sporządzonego przez adwokata, to należy mu się zwrot kosztów według taryfy wynagrodzenia za czynności adwokackie.

Wysłuchanie stron przed nadaniem klauzuli wykonalności nie ma miejsca nawet w tym wypadku, gdyby sędziemu nasuwały się wątpliwości co do tego, czy ma ją nadać lub jej odmówić. Wątpliwości takie rozstrzygnąć musi sędzia na podstawie przedłożonych przez wierzyciela dokumentów i znajdujących się ewentualnie w sądzie akt. Jedyne wyjątek, w którym wydanie klauzuli wykonalności poprzedzić musi rozprawa, przewiduje art. 537.

Klauzula wykonalności ma być umieszczona na samym tytule egzekucyjnym. W tym celu wierzyciel, żądając nadania klauzuli, winien przedłożyć sądowi odnośny tytuł egzekucyjny. Jeśli chodzi o orzeczenia sądowe, obowiązkiem temu uczyni zadość przez przedłożenie wypisu wyroku, względnie postanowienia, który otrzymać może stosownie do następujących postanowień

Art. 354, 376, 378 k. p. c.:

Art. 354. § 1. Wypis wyroku z uzasadnieniem powinien być z urzędu doręczony stronom we wszystkich sprawach, w których występuje Prokuratorja Generalna. Poza tem doręcza się go tylko stronie, która we właściwym terminie zażądała jego sporządzenia.

§ 2. Sekretarz sądu podpisuje wypisy wyroków, jak również odpisy całego wyroku lub tylko jego sentencji, które mogą być wydawane na żądanie i na koszt strony.

Art. 376. § 1. Postanowienie, wydane na podstawie rozprawy, doręcza się stronie na jej żądanie tylko wówczas, gdy służy jej zażalenie na postanowienie lub prawo żądania egzekucji.

§ 2. Postanowienia wydane bez rozprawy doręcza się obu stronom z wyjątkiem postanowień o zabezpieczeniu powództwa.

Art. 378. Do postanowień należy stosować odpowiednio przepisy o wyrokach, o ile kodeks nie stanowi inaczej.

W przypadkach, w których doręczenie stronom wyroku lub postanowienia sądowego nie jest w ustawie przewidziane (art. 389 k. p. c.), wierzyciel chcąc uzyskać klauzulę wykonalności, musi się przedtem na podstawie art. 354, § 2 k. p. c. postarać o wypis odnośnego wyroku, względnie postanowienia.

Bliższe postanowienia co do treści i formy zewnętrznej klauzuli wykonalności p. w art. 535 k. p. c. oraz w §§ 23—27 reg. cyw. w dodatku I.

Jeżeli klauzulę wykonalności nadano tytułowi, pochodzącemu od sądu powszechnego, lub też innemu tytułowi na podstawie znajdujących się w tym sądzie aktów (np. wyrokowi sądu polubownego), to w odnośnych aktach należy o tem uczynić wzmiankę stosownie do następującego przepisu

§ 134 reg. og.:

O wydaniu z akt dokumentów, wypisów, odpisów, zaświadczeń i tym podobnych pism należy w odpowiedniemu miejscu akt uczynić wzmiankę, pod którą odbiór kwituje osoba zainteresowana.

Art. 531 (24).

Nadanie klauzuli tytułom nie pochodzą-

Celem uzyskania klauzuli wykonalności tytułu, pochodzącego od władzy administracyjnej lub sądu szczególnego, który sam nie nadaje klau-

zuli, wierzyciel złoży sądowi oprócz tytułu także ich zaświadczenie, że tytuł podlega wykonaniu. cym od sądu powszechnego.

Z pośród sądów szczególnych jedynie sądy pracy są uprawnione do nadawania klauzuli wykonalności pochodzącym od nich tytułom egzekucyjnym. Tytułom, pochodzącym od innych sądów szczególnych, nadaje klauzulę wykonalności sąd powszechny, oznaczony w art. 529, § 3.

Wymagane w art. 531 zaświadczenie, że tytuł egzekucyjny ulega wykonaniu, powinno być wystawione przez ten sąd szczególny, względnie przez tę władzę administracyjną, od której pochodzi tytuł. Jeżeli jednak w pewnych przypadkach ustawy szczególne przepisują, że aktem, wystawianym przez pewną władzę, nadaje poświadczenie ich wykonalności inna władza, natenczas stosować się należy do tych ustaw szczególnych.

Złożenie sądowi zaświadczenia o wykonalności tytułu, pochodzącego od władzy administracyjnej lub sądu szczególnego, jest materialnym wymogiem nadania klauzuli wykonalności takiemu tytułowi. Dlatego w razie niedołączenia tego zaświadczenia do wniosku o nadanie klauzuli należy odrazu odmówić nadania klauzuli wykonalności, bez uprzedniego wzywania wierzyciela po myśli art. 141 k. p. c. o uzupełnienie braku, gdyż wezwanie takie ma miejsce tylko tam, gdzie chodzi o usunięcie formalnych wad pisma.

Zaświadczenie władzy administracyjnej lub sądu szczególnego, że pochodzący od nich tytuł egzekucyjny ulega wykonaniu, wiąże sąd powszechny, do którego się zwrócono o nadanie takiemu tytułowi klauzuli wykonalności. Sąd ten bowiem, nie będąc powołanym do rozstrzygania o roszczeniu, objętym takim tytułem, nie może też kwestjonować wykonalności tego roszczenia, skoro wykonalność jego

stwierdza władza, do kompetencji której należy orzekanie o odnośnem roszczeniu.

O zasadności zarzutów przeciw wykonalności podatkowego wykazu zaległości nie może orzekać sąd, lecz władza, od której będący tytułem egzekucyjnym wykaz zaległości pochodzi (p. O. z 10/XI 1931, III 1 R w 2310/31 w objaśn. do art. 566).

Sąd nie może kwestjonować wykonalności wykazu zaległych opłat na rzecz Zakładu ubezpieczeń od wypadków, stwierdzonej klauzulą urzędu wojewódzkiego, bo to wkraczałoby w zakres orzecznictwa w sprawach ubezpieczeń od wypadków, które wykonywać mają odnośne organy Zakładu ubezpieczeń od wypadków i władze administracyjne (p. O. z 16/X 1930, III 1 R 385/30 w objaśn. do art. 566).

Art. 532 (25).

Nadanie klauzuli tytułom zagranicznym.

§ 1. Celem uzyskania klauzuli wykonalności tytułu, pochodzącego od sądu zagranicznego, wierzyciel złoży, oprócz oryginału tytułu i uwierzytelnionego przekładu tegoż na język polski, także zaświadczenie, że tytuł ten podlega wykonaniu w państwie, skąd pochodzi, i że orzeczenie jest prawomocne; gdy zaś tytułem jest wyrok zaooczny — nadto zaświadczenie, że wezwanie do sprawy zostało pozwanemu należycie doręczone.

§ 2. Złożone dokumenty powinny być uwierzytelnione w sposób, przepisany dla uwierzytelnienia dokumentów zagranicznych, chyba że umowa międzynarodowa stanowi inaczej.

Co do warunków wykonalności w Polsce tytułów, pochodzących od sądów zagranicznych, p. art. 528 i objaśn. do niego.

Przepis art. 532 pozostaje w związku z postanowieniami art. 528, § 1, l. 3—5, według których orze-

czenia sądów zagranicznych ulegają w Polsce wykonaniu (oprócz innych warunków) tylko pod warunkiem, że są prawomocne, że ulegają wykonaniu w państwie, z którego pochodzą i że w razie, gdy są wyrokami zaocznymi, pozwany został do sprawy należycie wezwany.

Jeżeli wyrok zaoczny sądu zagranicznego zapadł w sprawie, w której stronami byli nie tylko obywatele państwa, skąd wyrok pochodzi lub w której doręczenie wezwania pozwanego miało miejsce na obszarze innego państwa, natenczas do nadania klauzuli wykonalności takiemu wyrokowi nie wystarczy proste zaświadczenie, że wezwanie do sprawy doręczono pozwanemu należycie, lecz należy wymagać zaświadczenia, iż wezwanie to doręczono mu do rąk własnych. Wystarczy atoli zaświadczenie należytego doręczenia, gdy według przepisów odnośnego państwa przez należyte doręczenie rozumieć należy doręczenie do rąk własnych (p. art. 528, § 1, l. 5).

Zaświadczenie, o którym mowa w art. 532, § 1, ma być wystawione przez sąd zagraniczny, od którego pochodzi tytuł egzekucyjny, przedłożony dla nadania mu klauzuli wykonalności. Tylko ten sąd bowiem może stwierdzić okoliczności, stanowiące treść zaświadczenia.

Zaświadczenie, przepisane w art. 532, § 1, wiąże bezwzględnie sąd, do którego się zwrócono o nadanie tytułowi zagranicznemu klauzuli wykonalności, gdyż chodzi w niem o okoliczności, które stwierdzić może wyłącznie sąd zagraniczny i których zbadanie nie leży w możliwości sądu tutejszego (inaczej — zd. m. mylnie — Richter: Prawo o sąd. postęp. egzekucyjnym, str. 49).

Gdyby umowa międzynarodowa z państwem, od którego sądu pochodzi tytuł zagraniczny, dopuszczała wykonalność w Polsce odnośnego tytułu bez zaistnie-

nia któregoś z warunków, będących treścią zaświadczenia, przepisanego w art. 532, § 1, natenczas do uzyskania klauzuli wykonalności takiego tytułu nie potrzeba zaświadczenia o istnieniu tego warunku (p. art. 528, § 1).

Ponieważ nadanie klauzuli wykonalności następuje bez poprzedniego wysłuchania stron i wskutek tego dłużnik nie ma możliwości oświadczenia się co do autentyczności tytułu zagranicznego oraz zaświadczenia, przepisanego w art. 532, § 1, przeto uwierzytelnienie tych dokumentów w sposób, przepisany w § 2 art. 532, jest bezwzględnie nakazane.

Sposób uwierzytelniania dokumentów zagranicznych określa, jak następuje, przepis

Art. 263 k. p. c.:

Dokumenty publiczne, sporządzone przez władze lub urzędy państw obcych, powinny być w razie sporu co do ich autentyczności uwierzytelnione przez właściwego posła lub konsula polskiego zagranicą albo przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, o ile traktaty nie stanowią inaczej.

Jeżeli w umowach międzynarodowych postanowiono, że pewne dokumenty zagraniczne mogą być użyte na obszarze Polski bez uwierzytelnienia, albo że uwierzytelnienie pewnych dokumentów nastąpić ma w sposób w tych umowach przewidziany, to postanowienia tych umów, jako *lex specialis*, mają zastosowanie także przy nadawaniu klauzuli wykonalności na podstawie tytułu zagranicznego i uchylają obowiązek uwierzytelnienia, przewidziany w art. 532, § 2.

W sprawie uwierzytelnienia dokumentów, wystawionych w państwach, z którymi Polska zawarła umowy międzynarodowe o obrocie prawnym, obowiązują szczególne postanowienia tychże umów, które niżej podaje się w dosłownem brzmieniu:

Umowa, zawarta między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Austriacką**w przedmiocie wzajemnego obrotu prawnego,**

podpisana w Wiedniu dnia 19 marca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 467 z 1926 r.:

Art. 48. Dokumenty, sporządzone lub wystawione przez sądy jednego z Państw umawiających się, a zaopatrzone pieczęcią urzędową, nie potrzebują do użycia ich na obszarze drugiego Państwa uwierzytelnienia.

To samo odnosi się:

1. do dokumentów urzędów ksiąg gruntowych i urzędów depozytowych, o ile urzędy te nie należą do władz, wymienionych już w ustępie 1,

2. do protestów wekslowych notariuszy, sekretarzy sądowych (urzędników kancelaryjnych) i komorników sądowych.

Art. 49. Dokumenty sporządzone lub wystawione przez notariusza, sekretarza sądowego (urzędnika kancelaryjnego) lub komornika, wyjąwszy protesty wekslowe (art. 48, ustęp 2, p. 2), winny być uwierzytelnione, jeżeli mają być użyte na obszarze drugiego Państwa umawiającego się. Uwierzytelnienia dokonuje Prezes Trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu notariusz, sekretarz sądowy (urzędnik kancelaryjny) lub komornik ma swą siedzibę urzędową.

Art. 50. Przepisy art. 48 i 49 należy odpowiednio stosować do dokumentów prywatnych, na których podpis jest uwierzytelniony przez sąd, notariusza, lub sekretarza sądowego (urzędnika kancelaryjnego).

Art. 51. Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione na obszarze jednego z Państw umawiających się przez wyższą lub najwyższą władzę administracyjną, wymienioną w dołączonym jako aneks wykazie i zaopatrzone pieczęcią urzędową, nie potrzebują dalszego uwierzytelnienia do użycia ich na obszarze drugiego Państwa.

Wykaz może być za zgodą obu naczelnych Zarządów sprawiedliwości zmieniony lub uzupełniony.

Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez inną władzę administracyjną, winny być uwierzytelnione przez jedną z wymienionych w wykazie władz, która jest bezpośrednio przełożoną tamtej władzy, o ile do nich nie stosują się postanowienia artykułu 52.

Art. 52. Dokumenty, wystawione na podstawie urzędowych rejestrów stanu cywilnego, o ile nie pochodzą od władzy administracyjnej I instancji, potrzebują uwierzytelnienia, jeśli mają być użyte na obszarze drugiego Państwa umawiającego się.

Wyciągi z ksiąg kościelnych, dotyczące stanu cywilnego, zaopatrzone pieczęcią kościelną, o ile nie są już objęte przepisem ustępu 1, winny być uwierzytelnione i zaopatrzone poświadczeniem, że wystawca wyciągu jest uprawniony do udzielenia tegoż.

Uwierzytelnienia (ustęp 1 i 2) i zaświadczenia (ustęp 2) dokonuje stosownie do ustawodawstwa krajowego sąd lub władza administracyjna I instancji.

Art. 53. Uwierzytelnienie odpisów dokumentów, służących do użytku na obszarze drugiego Państwa, musi być dokonane przez tę samą władzę, która dokument oryginalny sporządziła lub wystawiła. Jeżeli powyższe postanowienia przepisują dla sporządzenia lub wystawienia tego rodzaju dokumentów pewien szczególnie sposób uwierzytelnienia, natenczas należy go zastosować również do uwierzytelnionych odpisów.

Jeżeli władza, która dokument sporządziła lub wystawiła, już nie istnieje, uwierzytelnienia odpisu winna dokonać władza w miejsce tamtej właściwa.

Gdyby i taka władza nie istniała, uwierzytelnienie należy do najwyższej politycznej władzy administracyjnej.

Aneks. Wykaz wyższych i najwyższych władz administracyjnych, których podpis nie potrzebuje dalszego uwierzytelnienia.

A. Rzeczpospolita Polska: Prezydent Rzeczypospolitej, Ministerstwa, Generalna Prokuratura Rzeczypospolitej, Główny Urząd Statystyczny, Główny Urząd Likwidacyjny, Najwyższa Izba Kontroli Państwa.

B. Republika Austriacka: Prezydent Związku (Bundespräsident), Urząd Kanclerza Związku (Bundeskanzleramt), Ministerstwa Związkowe, Izba Obrachunkowa (Rechnungshof).

Umowa pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską i Słowacką

w przedmiocie uregulowania obrotu prawnego
w sprawach cywilnych, karnych i niespornych,
podpisana w Pradze dnia 6 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14,
poz. 80 z 1926 r.):

Art. 25. (Jednobrzmiący z artykułem 48 umowy z Austrią).

Art. 26. Dokumenty, sporządzone lub wystawione przez notariusza, komornika lub innego urzędnika, który w sądzie do tego jest upoważniony, wyjąwszy protesty wekslowe (art. 25, ustęp 2, lit. b), winny być uwierzytelnione, jeżeli mają być użyte na obszarze drugiej Strony. Uwierzytelnienia dokonuje

Prezes Sądu Okręgowego, w którego okręgu notariusz, komornik lub urzędnik ma swoją siedzibę urzędową.

Art. 27. 1. Przepisy art. 25 i 26 należy odpowiednio stosować do dokumentów prywatnych, na których podpis jest uwierzytelniony przez sąd, notariusza lub sekretarza sądowego (urzędnika kancelaryjnego).

2. Uwierzytelnienie służy jednak tylko jako dowód, że podpis pochodzi od wystawcy,

Art. 28. 1. Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione na obszarze jednej Strony przez najwyższą lub inną centralną władzę administracyjną i zaopatrzone jej pieczęcią urzędową, nie potrzebują uwierzytelnienia (legalizacji) do użycia ich na obszarze drugiej Strony. Wykaz tych władz dołączony jest do protokołu dodatkowego do niniejszej umowy, może być jednak za zgodą obu Ministrów Sprawiedliwości zmieniony lub uzupełniony, co będzie publicznie ogłoszone.

2. Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez inną władzę administracyjną, winny być uwierzytelnione przez jedną z wymienionych w wykazie władz, która jest przełożoną tamtej władzy.

Art. 29. 1. Dokumenty, wystawione na podstawie urzędowych rejestrów stanu cywilnego przez urzędnika stanu cywilnego jednej Strony, mogą być użyte na obszarze drugiej Strony, o ile są uwierzytelnione przez właściwy sąd lub przez właściwą władzę administracyjną pierwszej instancji, która jest powołaną do wykonywania nadzoru nad urzędnikiem stanu cywilnego.

2. Wyciągi z ksiąg kościelnych, dotyczące stanu cywilnego, zaopatrzone pieczęcią kościelną, a nie objęte przepisem ustępu 1 winny być uwierzytelnione przez sąd miejscowo właściwy dla odpowiedniego zarządu kościelnego lub przez jedną z wymienionych w art. 28, ustęp 1 władz centralnych i zaopatrzone poświadczeniem, że wystawca wyciągu jest uprawniony do udzielenia tegoż.

Art. 30. 1. Wierzytelne odpisy dokumentów, służące do użytku na obszarze drugiej Strony winny być sporządzone przez tę samą władzę, która dokument sporządziła lub wystawiła. Jeżeli art. 26 do 29 przepisują szczególny sposób uwierzytelnienia, natenczas należy go zastosować również do wierzytelnych odpisów.

2. Jeżeli władza, która dokument sporządziła lub wystawiła, już nie istnieje, uwierzytelnienia odpisu winna dokonać władza w miejsce tamtej właściwa.

3. Gdyby i taka władza nie istniała, uwierzytelnienie należy do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w Republice Czeskosłowackiej ewentualnie także do Urzędu Ministra Upewnoczonego do Zarządu Słowacyzną.

Aneks do protokołu dodatkowego. Wykaz centralnych władz administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskosłowackiej, których dokumenty nie wymagają żadnego uwierzytelnienia dla użytku na terytorjum drugiej Strony umawiającej się.

A. Rzeczpospolita Polska: 1. Wszystkie Ministerstwa włącznie z Prezydjum Rady Ministrów, 2. Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, 3. Główny Urząd Statystyczny, 4. Główny Urząd Likwidacyjny, 5. Najwyższa Izba Kontroli Państwa, 6. Kancelarja Prezydenta Rzeczypospolitej, 7. Kancelarja Sejmu i Senatu.

B. Republika Czeskosłowacka: 1. Wszystkie Ministerstwa włącznie z Prezydjum Rady Ministrów i Urzędem Ministra Upelnomocnionego dla Spraw Słowaczyny w Bratisławie, 2. Najwyższy Kontrolny Urząd Rachunkowy, 3. Państwowy Urząd Ziemi, 4. Państwowy Urząd Statystyczny, 5. Cywilna Administracja Podkarpackiej Rusi, 6. Kancelarja Prezydenta Republiki, 7. Kancelarja Poselskiej Izby Sejmowej Narodowego Zgromadzenia, 8. Kancelarja Senatu Narodowego Zgromadzenia.

Umowa, zawarta pomiędzy Polską a Wolnem Miastem Gdańskiem celem wykonania i uzupełnienia polsko-gdańskiej konwencji z dnia 9 listopada 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 139 z 1922 r.:

Art. 65. 1. O ile dokumenty, sporządzone lub wystawione przez sądy jednej Strony, są zaopatrzone w pieczęć urzędową lub stempel urzędowy, natenczas dla użycia ich na obszarze drugiej Strony nie potrzeba uwierzytelnienia (legalizacji).

2. To samo odnosi się:

a) do dokumentów urzędów ksiąg gruntowych i urzędów depozytowych, o ile władze te nie należą do władz, wymienionych w ustępie 1;

b) do protestów wekslowych notariuszy, sekretarzy sądowych i komorników sądowych.

Art. 66. Dokumenty, sporządzone lub wystawione przez notariusza, sekretarza sądowego lub komornika sądowego, wyjąwszy protesty wekslowe (art. 65, ustęp 2 litera b), winny być uwierzytelnione, jeżeli mają być użyte na obszarze drugiej strony. Uwierzytelnienia dokonuje: na obszarze Wolnego Miasta Gdańska Prezydent Sądu, w Polsce Prezes Sądu Okręgowego, w którego okręgu notariusz, sekretarz sądowy lub komornik sądowy mają swą siedzibę urzędową.

Art. 67. 1. Przepisy artykułu 65 i 66 należy odpowiednio stosować do dokumentów prywatnych, na których podpis jest uwierzytelniony przez sąd, notariusza lub sekretarza sądowego.

2. Uwierzytelnienie może jednak służyć tylko jako dowód na to, że podpis pochodzi od wystawcy.

Art. 68. 1. O ile dokumenty, które na obszarze jednej strony sporządziła, wystawiła lub uwierzyteliła jedna z najwyższych lub wyższych władz administracyjnych, wymienionych w wykazie załączonym pod I, są zaopatrzone w pieczęć urzędową lub stempel urzędowy, natenczas nie potrzeba uwierzytelnienia (legalizacji) dla użycia ich na obszarze drugiej Strony.

2. Wykaz można za wzajemną zgodą zmienić lub uzupełnić w drodze administracyjnej przez obwieszczenie.

3. Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez inną władzę, jak w tym artykule wymienioną, winny być uwierzytelnione przez tę w wykazie wymienioną władzę, która jest władzą bezpośrednio przełożoną nad tą inną władzą.

Art. 69. 1. Jeżeli dokumenty, wystawione na podstawie urzędowych rejestrów stanu cywilnego przez urzędnika stanu cywilnego jednej Strony, mają być użyte na obszarze drugiej Strony, natenczas wystarcza uwierzytelnienie przez właściwy sąd lub przez właściwą polityczną władzę administracyjną pierwszej instancji, powołaną do wykonywania nadzoru nad urzędnikami stanu cywilnego.

2. Wyciągi z ksiąg kościelnych, dotyczące stanu cywilnego, zaopatrzone w pieczęć kościelną, a nie podpadające pod przepis ustępu 1, winny być uwierzytelnione przez sąd właściwy dla odnośnej parafji i zaopatrzone w poświadczenie, że wystawca wyciągu jest do udzielenia go uprawniony.

Art. 70. 1. Wierzytelne odpisy dokumentów, służące do użytku na obszarze drugiej Strony, winny być wydane przez tę samą władzę, która dokument sporządziła lub wystawiła. Jeżeli powyższe postanowienia przewidują dla sporządzenia lub wystawienia takich dokumentów szczególny sposób uwierzytelnienia, natenczas należy go stosować również i przy udzielaniu wierzytelnych odpisów.

2. Jeżeli władza, która dokument sporządziła lub wystawiła, już nie istnieje, uwierzytelnienia odpisu winna dokonać władza w miejsce tamtej właściwa.

3. Gdy i taka władza nie istnieje, uwierzytelnienia udzieli najwyzsza krajowa władza administracyjna.

Załącznik I do artykułu 68 ustępu 1. Wykaz władz administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej i Wolnego Miasta Gdańska, których dokumenty nie potrzebują żadnego uwierzytelnienia w celu użycia ich na obszarze drugiej Strony.

A. Rzeczpospolita Polska: 1. Wszystkie Ministerstwa, 2. Generalna Prokuratorja Rzeczypospolitej Polskiej, 3. Główny Urząd Statystyczny, 4. Główny Urząd Ziemski, 5. Główny Urząd Likwidacyjny, 6. Kancelarja Prezydenta Rzeczypospolitej, 7. Kancelarja Sejмова.

B. Wolne Miasto Gdańsk: 1. Senat, 2. Der Polizeipräsident in Danzig (Prezydent Policji w Gdańsku), 3. Der Präsident der Oberzolldirektion in Danzig (Prezydent Naddyrekcji cła w Gdańsku), 4. Der Präsident der Oberpostdirection in Danzig (Prezydent Naddyrekcji Poczty w Gdańsku), 5. Der Präsident der Landesversicherungsanstalt und des Landesversicherungsamtes in Danzig (Prezydent Krajowego Zakładu i Urzędu Ubezpieczeń w Gdańsku), 6. Der Leiter des Steuerpräsidiums in Danzig (Kierownik Prezydjum Podatków w Gdańsku), 7. Der Vorsitzende des Oberverwaltungsgerichts in Danzig (Przewodniczący Wyższego Trybunału Administracyjnego w Gdańsku).

Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Serbów, Kroatów i Słoweńców,

dotycząca stosunków prawnych obywateli obu Stron,

podpisana w Belgradzie dnia 4 maja 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 16 z 1929 r.):

Art. 43. (Jednobrzmiący z art. 48 umowy z Austriją).

Art. 44. Dokumenty, sporządzone lub wystawione przez notariusza, sekretarza sądowego (urzędnika kancelaryjnego) lub komornika, który w sądzie do tego jest upoważniony, wyjąwszy protesty wekslowe (art. 43, ustęp 2, p. 2), winny być uwierzytelnione, jeżeli mają być użyte na obszarze drugiej Strony. Uwierzytelnienia dokonuje Prezes Trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu notariusz, sekretarz sądowy (urzędnik kancelaryjny) lub komornik ma swą siedzibę urzędową.

Art. 45. Przepisy art. 43 i 44 należy odpowiednio stosować do dokumentów prywatnych, na których podpis jest uwierzytelniony przez sąd, notariusza lub sekretarza sądowego (urzędnika kancelaryjnego).

Art. 46. Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione na obszarze jednej Strony przez centralną władzę administracyjną, wymienioną w dołączonym (jako aneks) wykazie i zaopatrzone jej pieczęcią urzędową, nie potrzebują dalszego uwierzytelnienia do użycia ich na obszarze drugiej Strony. Wykaz może być przez każdą z umawiających się Stron za zgodą obu Ministerstw Sprawiedliwości zmieniany lub uzupełniany.

Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez inną władzę administracyjną, aniżeli wymienione w wykazie, winny być uwierzytelnione przez jedną z wymienionych w wykazie władz, która jest bezpośrednio przełożoną tamtej władzy.

Art. 47. Dokumenty, wystawione na podstawie urzędowych rejestrów stanu cywilnego przez urzędnika stanu cywilnego jednej Strony, mogą być użyte na obszarze drugiej Strony, o ile są uwierzytelnione przez właściwy sąd lub przez właściwą władzę administracyjną pierwszej instancji, która jest powołaną do wykonywania nadzoru nad urzędnikiem stanu cywilnego.

Wyciągi z ksiąg kościelnych, dotyczące stanu cywilnego, zaopatrzone pieczęcią kościelną, o ile nie są już objęte przepisem ustępu 1, winny być uwierzytelnione przez sąd miejscowo właściwy dla odnośnego zarządu kościelnego i zaopatrzone poświadczeniem, że wystawca wyciągu jest uprawniony do udzielenia tegoż.

Art. 48. Wierzytelne odpisy dokumentów, służące do użytku na obszarze drugiej Strony, winny być sporządzone przez tę samą władzę, która dokument oryginalny sporządziła lub wystawiła. Jeżeli powyższe postanowienia przepisują dla sporządzenia lub wystawienia tego rodzaju dokumentów pewien szczególny sposób uwierzytelnienia, natenczas należy go zastosować również do wierzytelnych odpisów.

Jeżeli władza, która dokument sporządziła lub wystawiła, już nie istnieje, uwierzytelnienia odpisu winna dokonać władza w miejsce tamtej właściwa.

Gdyby i taka władza nie istniała, uwierzytelnienie należy do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Aneks do art. 46, ustęp 1: Wykaz centralnych władz administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej i Królestwa Serbów, Kroatów i Słoweńców, których dokumenty nie wymagają żadnego uwierzytelnienia dla użytku na terytorjum drugiej Strony umawiającej się:

A. Rzeczpospolita Polska: 1. Wszystkie Ministerstwa, 2. Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, 3. Główny Urząd Statystyczny, 4. Główny Urząd Ziemi, 5. Główny Urząd Likwidacyjny, 6. Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej, 7. Kancelaria Sejmu i Senatu.

B. Królestwo Serbów, Kroatów i Słoweńców: 1. Wszystkie Ministerstwa, 2. Kancelaria Dworu Królewskiego, 3. Kancelaria Parlamentu.

Układ polsko-niemiecki o obrocie prawnym

podpisany w Warszawie dnia 5 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 217 z 1926 r.):

Art. 18. 1. Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez polski trybunał pierwszej instancji lub przez niemiecki sąd ziemiański albo przez polski lub niemiecki sąd wyższego rzędu albo przez jedną z najwyższych polskich lub niemieckich władz administracyjnych lub przez najwyższy sąd administracyjny, a zaopatrzone w pieczęć lub stempel władzy, nie potrzebują dla użycia ich na obszarze drugiego Państwa uwierzytelnienia (legalizacji).

2. O ile dokumenty zostały sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez polskie lub niemieckie sądy nie wymienione w ustępie 1, przez komornika sądowego lub przez wydział hipoteczny lub władzę upoważnioną do przyjmowania depozytów (urząd depozytowy), albo przez polskiego lub niemieckiego notariusza, natenczas dla użycia ich na obszarze drugiego Państwa wystarcza uwierzytelnienie (legalizacja) przez właściwego prezesa trybunału pierwszej instancji (prezesa sądu ziemiańskiego) i zaopatrzenie ich w pieczęć urzędową lub w stempel urzędowy. To samo obowiązuje przy dokumentach, sporządzonych, wystawionych lub uwierzytelnionych przez sekretarza sądowego polskiego lub niemieckiego sądu. Jeżeli sekretarz sądowy należy do sądu wyższego rzędu, uwierzytelnienia dokona prezes tego sądu.

Art. 21. 1. Rządy polski i niemiecki udzielią sobie wykaz, obejmujący miejscowy podział swych sądów, podpadających pod art. 18, sądów administracyjnych, najwyższych władz administracyjnych i wyższych władz administracyjnych, tudzież najwyższych władz administracyjnych, powołanych do wykonania art. 19 i zawiadamiać się będą o zaszyłych w wykazie zmianach.

2. Wykaz wyższych władz administracyjnych można tylko w porozumieniu się obu rządów uzupełnić.

Wykaz sądów niemieckich oraz wykaz niemieckich najwyższych i wyższych władz administracyjnych tudzież wykaz niemieckich najwyższych sądów administracyjnych, których dokumenty nie potrzebują w Polsce uwierzytelnienia, ogłoszono rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie wykonania układu polsko-niemieckiego o obrocie prawnym, Zb. syst. rozp. i okóln. Min. Spraw. poz. 679. Wykazami powyższemi objęte są:

I. następujące władze administracyjne:

A. Rzeszy: Kanclerz Rzeszy (Der Reichskanzler), wszystkie Ministerstwa Rzeszy, Kancelarja Parlamentu Rzeszy i Rady rzeszy (Das Buero des Reichstags und des Reichsrats);

B. poszczególnych krajów: 1. w Prusiech: Prezydent Ministrów i wszystkie Ministerstwa (Der Ministerpräsident und sämtliche Ministerien), Kancelarja Sejmu i Rady Państwa (Das Buero des Landtags und des Staatsrats), Starsi Prezydenci (Die Oberpräsidenten), Prezydenci Rządu (Die Regierungspräsidenten) i Prezydent Policji w Berlinie (Der Polizeipräsident in Berlin), Prowincjonalne Kuratorja Szkolne (Die Provinzial-Schulkollegien); 2. w Bawarji: wszystkie Ministerstwa, Das Landtagsamt, Prezydja Rządu (Die Regierungspräsidenten) i Dyrekcje Policji (Polizeidirektionen) w MÜNCHEN i NÜRNBERG-FÜRTH; 3. w Saksonji: Prezydent Ministrów (Der Ministerpräsident) i wszystkie Ministerstwa, Kancelarja Państwa (Die Staatskanzlei) i Sejmu (Das Buero des Landtags), Starostwa (Die Kreishauptmannschaften); 4. w Wirtembergji: wszystkie Ministerstwa, wyższe urzędy administracyjne (Die Oberämter) i Prezydum Policji w Stuttgart; 5. w Badenji: wszystkie Ministerstwa, Komisarze Krajowi (Die Landeskommissäre) w Konstanz, Freiburg, Karlsruhe i Mannheim; 6. w Turyngji: wszystkie Ministerstwa, Kancelarja Sejmu (Das Buero des Landtags); 7. w Hessji: Prezydent Państwa (Der Staatspräsident) i wszystkie Ministerstwa, Das Landtagsamt, Dyrektorzy prowincjonalni (Die Provinzialdirektoren), Das Landesamt für Bildungswesen; 8. w Hamburgu: Senat oraz Senackie Komisje i Deputacje (Der Senat, die Senatskommissionen und Deputationen), Die Senatskanzlei und Kanzlei der Bürgerschaft, Prezydent Policji (Der Polizeipräsident), Die Oberschulbehörde; 9. w Meklemburg-Schwerin: Ministerstwa; 10. w Oldenburgu: wszystkie Ministerstwa, Kancelarja Sejmu (Das Buero des Landtags), Die Regierungen w Eutin und Birkenfeld, Ewangelickie i Katolickie wyższe Kuratorja Szkolne (Das Ewangelische und Katolische Oberschulkollegium); 11. w Brunświku: wszystkie Ministerstwa, Kancelarja Sejmu (Das Buero des Landtags), Krajowe Urzędy Szkolne (Die Landesschulämter); 12. w Anhalt: Ministerstwo i Rząd (Das Staatsministerium und die Regierung), Kancelarja Sejmu (Das Buero des Landtags); 13. w Bremie: Senat i Senackie Komisje (Der Senat und die Senatskommissionen), Die Regierungskanzlei und die Kanzlei der Bürgerschaft; 14. w Lippe: Prezydum Krajowe i Rząd (Das Landespräsidium und die Regierung), Kancelarja Sejmu (Das Buero des Landtags); 15. w Lubece: Senat i Senackie Komisje (Der Senat und die Senatskommissionen), Kancelarja Senatu (Die Senatskanzlei), die Oberschulbehörde; 16. w Meklemburg-Strelitz: Ministerstwo i Wydziały Ministe-

rjalne, Kancelarja Sejmu (Das Landtagsbuero); 17. w Waldeck: Dyrektor Kraju (Der Landesdirektor), Das Buero der Waldeckischen Landvertretung; 18. w Schaumburg-Lippe: Rząd Krajowy (Die Landesregierung), Kancelarja Sejmu (Das Buero des Landtags);

II. następujące najwyższe sądy administracyjne:

A. Rzeszy: Reichsfinanzhof München, Reichsoberseeamt Berlin, Reichsversicherungsamt Berlin, Reichsversorgungsgericht Berlin, Reichswirtschaftsgericht Berlin, Kartellgericht Berlin:

B. poszczególnych krajów: 1. w Prusiech: Oberverwaltungsgericht Berlin, 2. w Bawarji: Verwaltungsgerichtshof München, 3. w Saksonji: Oberverwaltungsgericht Dresden, 4. w Wirtembergji: Verwaltungsgerichtshof Stuttgart, 5. w Badenji: Verwaltungsgerichtshof Karlsruhe, 6. w Turynji: Oberverwaltungsgericht Jena, 7. w Hessji: Verwaltungsgerichtshof Darmstadt, 8. w Hamburgu: Oberverwaltungsgericht Hamburg, 9. w Meklenburg-Schwerin: Landesverwaltungsgericht Schwerin, 10. w Oldenburgu: Oberverwaltungsgericht Oldenburg, 11. w Brunświku: Verwaltungsgericht Braunschweig, 12. w Anhalt: Oberverwaltungsgericht Dessau, 13. w Bremie: Verwaltungsgericht Bremen, 14. w Lippe: Oberverwaltungsgericht Detmold, 15. w Lubece: Verwaltungsgericht Luebeck, 16. w Meklenburg-Strelitz: Landesverwaltungsgericht Neustrelitz, 17. w Waldeck: Landesdirektorium Arolsen, 18. w Schaumburg-Lippe: Landesregierung Bueckeburg.

Konwencja pomiędzy Polską i Rumunją

dotycząca pomocy i ochrony sądowej w sprawach cywilnych, podpisana w Bukareszcie dnia 19 grudnia 1929 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 427 z 1932 r.:

Art. 23. Akta i dokumenty, sporządzone lub wystawione przez sądy jednego z Umawiających się Państw i zaopatrzone w pieczęć urzędową, będą mogły być użyte na obszarze drugiego Państwa bez uwierzytelnienia.

Ta sama zasada stosuje się do dokumentów urzędów hipotecznych i urzędów depozytowych.

Art. 24. Akta i dokumenty sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez notariusza, pisarza lub komornika sądowego, mogą być użyte na obszarze drugiego Państwa po uwierzytelnieniu. Uwierzytelnienia tego dokonywa Prezes sądu okręgowego, w którego okręgu urzęduje dany notariusz, pisarz lub komornik.

Art. 25. Akta i dokumenty sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione na obszarze jednego z Umawiających się

Państw przez Ministerstwo i zaopatrzone w pieczęć urzędową, będą mogły być użyte na obszarze drugiego Państwa bez potrzeby żadnego uwierzytelnienia.

Art. 26. Kopje lub wyciągi wydane na podstawie rejestrów stanu cywilnego jednej z Wysokich Umawiających się Stron, w celu użycia ich na obszarze drugiej Strony, muszą być uwierzytelnione przez właściwą władzę sądową lub administracyjną.

Art. 27. Odpisy akt i dokumentów, przeznaczone do użycia na obszarze drugiego Państwa, winny być poświadczone za zgodność przez te same organa, które sporządziły lub wystawiły oryginał.

Uwierzytelnienie tych odpisów będzie dokonywane, zależnie od charakteru aktu, zgodnie z przepisami niniejszej konwencji.

W wypadku, gdy władza, która sporządziła albo wystawiła akt lub dokument, już nie istnieje, odpis powinien być poświadczony za zgodność przez właściwą władzę, która ją zastąpiła.

Przewidziany w art. 532, § 2 obowiązek uwierzytelnienia odnosi się tak do samego tytułu zagranicznego, dla którego żąda się klauzuli wykonalności, jak i do zaświadczeń, wymaganych w myśl § 1 art. 532.

W przedmiocie przechowywania w sądzie złożonych przez strony dokumentów p. §§ 99—101 reg. cyw. w dodatku I.

Art. 533 (26).

Jeżeli do uzyskania klauzuli wykonalności potrzebne jest zaświadczenie lub dokument, które w myśl ustawy władza lub notariusz obowiązani są wydać dłużnikowi, wierzyciel również może żądać wydania tego zaświadczenia lub dokumentu.

W których przypadkach dla uzyskania klauzuli wykonalności potrzebne jest obok przedłożenia tytułu egzekucyjnego także przedłożenie dalszych dokumentów, to wskazują przepisy art. 531, 532 i 534.

Przepis art. 533 odnosi się tylko do takich zaświadczeń i dokumentów, które znajdują się u władzy lub notariusza i które władza lub notariusz obowiązane są wydać dłużnikowi według odnośnych przepisów ustawowych. Rozszerzenie tego przepisu na przypadki w nim nieprzewidziane jest niedopuszczalne.

Jeżeli dokumenty, wymagane dla uzyskania klauzuli wykonalności znajdują się w sądzie, do którego zwrócono się o nadanie klauzuli, to wystarczy powołać się na to w odnośnem podaniu i wskazać, gdzie te dokumenty się znajdują.

Przepis art. 533 nie ma zastosowania do przypadków, gdy dokumenty, potrzebne do nadania klauzuli wykonalności, znajdują się w rękach dłużnika lub osoby trzeciej. Nie można też w tych przypadkach stosować odpowiednio przepisów art. 269 i 272 k. p. c. o obowiązku wydania dokumentów przez przeciwnika lub osobę trzecią w procesie, bo sąd, powołany do nadania klauzuli wykonalności, nie może przeprowadzać przewidzianego w tych przepisach postępowania w celu edycji dokumentów, lecz ma ograniczyć się do nadania lub odmówienia klauzuli w miarę zachodzących warunków, albowiem w myśl art. 530 klauzulę wykonalności nadaje się bez wysłuchania stron. Jeżeli więc dłużnik lub osoba trzecia odmawiają wierzycielowi wydania dokumentu, potrzebnego mu dla uzyskania klauzuli wykonalności, to wierzyciel może ich zmusić do tego jedynie drogą procesu, o ile według przepisów prawa materialnego istnieje obowiązek tych osób do wydania dokumentu.

Jeżeli uzyskanie dokumentów, potrzebnych do nadania klauzuli wykonalności, jest niemożliwe, to wierzycielowi nie pozostaje nic innego, jak postarać się o nowy tytuł egzekucyjny, przy którym użycie odnośnych dokumentów stałoby się zbędnem.

Art. 534 (27).

§ 1. Jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego uprawnienie lub obowiązek przeszły na inną osobę, należy celem uzyskania klauzuli wykonalności przejście to wykazać dokumentem publicznym lub prywatnym z podpisem uwierzytelnionym; przejście to sąd zaznacza w klauzuli.

Nadanie klauzuli na rzecz lub przeciw następcy prawnemu.

§ 2. Na podstawie tytułu egzekucyjnego, dotyczącego obowiązku hipotecznie zabezpieczonego, sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko każdemu, kto po wciągnięciu obowiązku do księgi hipotecznej został wpisany jako właściciel nieruchomości obciążonej. Egzekucja w tym przypadku może być skierowana wyłącznie do tej nieruchomości, co należy zaznaczyć w klauzuli.

§ 3. Nie wyłącza to egzekucji z innego majątku, jeżeli będzie wykazane stosownie do przepisu paragrafu pierwszego, że również obowiązek osobisty przeszedł na nowego właściciela.

W zasadzie nadanie klauzuli wykonalności nastąpić może tylko na rzecz osoby i tylko przeciw osobie, wymienionej w tytule egzekucyjnym jako wierzyciel, względnie dłużnik. Wyjątki od tej zasady wyliczone są w art. 534 i to wyczerpująco tak, że rozszerzanie ich poza przypadki w tym artykule wymienione jest niedopuszczalne.

Dla zastosowania przepisu art. 534, § 1 jest bez znaczenia, czy następstwo prawne po stronie wierzyciela lub dłużnika przyszło do skutku w drodze sukcesji uniwersalnej, czy też w drodze sukcesji singularnej.

Przepis art. 534, § 1 ma zastosowanie bez różnicy, czy uprawnienie tytułem egzekucyjnym objęte prze-

szło na inną osobę w drodze dobrowolnej czynności prawnej, czy też w drodze przymusowej.

Jeżeliby z treści przedłożonego dokumentu wynikało, że przejście zobowiązania z pierwotnego dłużnika na inną osobę zależne jest od pewnych zdarzeń, natenczas nadanie klauzuli wykonalności przeciw osobie niewymienionej w tytule egzekucyjnym nastąpić może jedynie w razie wykazania dokumentem publicznym lub prywatnym z podpisem uwierzytelnionym, że zdarzenia te istotnie nastąpiły.

Jeżeli obowiązek w tytule egzekucyjnym wyrażony przeszedł na kilku następców wspólnie, to klauzula wykonalności może być nadana tylko przeciwko wszystkim tym następcom razem.

Czas powstania tytułu egzekucyjnego ocenia się według umieszczonej na nim daty jego wystawienia.

Jeżeli z dokumentu, wykazującego przejście uprawnień lub zobowiązania, nie wynika, że przejście to miało miejsce już po powstaniu tytułu egzekucyjnego, to sąd odmówi nadania klauzuli wykonalności na rzecz, względnie przeciw innej osobie, niż wymieniona w tytule egzekucyjnym.

Do nadania klauzuli wykonalności wystarcza, że cesja wykonalnej wierzytelności formalnie po myśli art. 534, § 1 jest wykazana; rozstrzygnięcie pytania, czy ta cesja według prawa materialnego była skuteczną, nie należy do sądu, nadającego klauzulę wykonalności.

Na podstawie tytułu egzekucyjnego, wydanego przeciw jednemu oddziałowi towarzystwa ubezpieczeń, nie można prowadzić egzekucji przeciw innemu oddziałowi tegoż towarzystwa (O. z 10/IV 1929, III R 219/29, P. S. 1930, 124).

Dziedzic odpowiada tylko za te długi spadkodawcy, które spadkodawca miał zapłacić ze swego majątku. Nie można zatem przeciw dziedzicowi prowadzić egze-

kucji na podstawie tytułu, uzyskanego co do długu, który osoba postronna zaciągnęła po śmierci spadkodawcy na tegoż imię, gdyż za dług taki nie odpowiadałby w zasadzie i sam spadkodawca (O. z 9/I 1929, III R 929/28, P. S. 1929, 238).

Jakkolwiek wedle wyroku, stanowiącego tytuł egzekucyjny, dłużnik ma wierzycielowi uiścić zapłatę tylko wedle sił masy spadkowej, należy mimo to nadać klauzulę wykonalności bez ograniczenia. Dłużnik może niewystarczalność spadku podnosić tylko w drodze pozwu.

Wykazanie następstwa prawnego, względnie objęcia obowiązku przez inną osobę w celu uzyskania klauzuli wykonalności po myśli art. 534, § 1 nie może nastąpić w inny sposób, jak tylko zapomocą dokumentów, w tym artykule wymienionych.

Dokumentem publicznym, mającym formalną moc dowodową, jest dokument, wystawiony przez polskie władze i urzędy (tak państwowe, jak i samorządowe) albo osoby publicznego zaufania (np. notariuszy) w ich zakresie działania. Moc dowodową takich dokumentów normuje, jak następuje,

Art. 262 k. p. c.:

Dokumenty, sporządzone przez władzę, urzędy i osoby zaufania publicznego w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co uczestniczące w czynności osoby oświadczyły lub co zostało urzędownie zaświadczone.

Wykazanie przejścia uprawnień lub obowiązku po myśli art. 534, § 1 może też nastąpić zapomocą dokumentów publicznych zagranicznych, jednak tylko wtedy, jeżeli tym dokumentom można przyznać moc dowodową narówni z dokumentami publicznymi krajowymi. Moc taką można im zaś przyznać tylko w warunkach z art. 263 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 532).

Ponieważ przed nadaniem klauzuli wykonalności

nie ma miejsca ani rozprawa, ani wysłuchanie stron, wskutek czego nie można się przekonać, czy autentyczność dokumentu publicznego zagranicznego, przedłożonego w celu uzyskania klauzuli po myśli art. 534, § 1, jest sporną lub nie, przeto dokument taki w razie użycia go do wykazania następstwa prawnego dla uzyskania klauzuli wykonalności powinien być w każdym wypadku uwierzytelniony stosownie do art. 263 k. p. c.

Jeżeli w umowach międzynarodowych, zawartych przez Państwo Polskie, postanowiono, że pewne dokumenty zagraniczne mogą być użyte w Polsce bez uwierzytelnienia, albo że uwierzytelnienie pewnych dokumentów nastąpić ma w sposób w tych umowach przewidziany, to postanowienia tych umów należy stosować także w razie przedłożenia odnośnych dokumentów dla wykazania następstwa prawnego w celu uzyskania klauzuli wykonalności. Odnośne postanowienia umów międzynarodowych p. przy art. 532.

Dokumentem prywatnym jest jakiekolwiek pismo z oświadczeniem, względnie zaświadczeniem, podpisane przez wystawcę. Dokument prywatny, aby mógł być użyty do celów w art. 534, § 1 przewidzianych, musi być uwierzytelniony. Uwierzytelnienia dokonuje sąd lub notariusz. Zresztą obowiązują w przedmiocie uwierzytelniania dokumentów przepisy ustaw dzielnicowych.

Uwierzytelnienie polega na poświadczeniu, że umieszczony na dokumencie podpis lub znak ręczny pochodzi od wystawcy.

Notarjalne poświadczenie, że strona na żądanie osoby trzeciej uznała autentyczność swego podpisu na okazanym jej dokumencie, nie zastąpi wymaganego ustawą uwierzytelnienia podpisu, bo urzędowe poświadczenie prawdziwości podpisu na dokumencie musi być żądane przez samą stronę.

Dokumenty, wymagane do nadania klauzuli wykonalności według art. 534, § 1, musi przedłożyć sam wierzyciel. Nie można zaś nakazać przedłożenia tych dokumentów dłużnikowi lub osobie trzeciej, jak to stosownie do art. 269 i 272 k. p. c. może mieć miejsce w procesie. Wolno jednak wierzycielowi powołać się na dokumenty, złożone w sądzie.

Jeżeli określone w § 1 art. 534 dokumenty nie mogą być przedłożone, to w celu prowadzenia egzekucji na rzecz innej osoby, względnie przeciw innej osobie, niż wymieniona w tytule egzekucyjnym, musi być uzyskany na rzecz tej osoby, względnie przeciw tej osobie nowy tytuł egzekucyjny.

Przepis art. 534, § 1 należy analogicznie stosować, jeżeli klauzula wykonalności ma być wydana wprawdzie na rzecz tej osoby, względnie przeciw tej osobie, którą wymienia tytuł egzekucyjny, jednak pod innym oznaczeniem tej osoby. Przypadek taki zajdzie np., gdy wierzyciel lub dłużnik zmienił nazwisko po powstaniu tytułu egzekucyjnego i klauzula wykonalności ma być wydana na nowe nazwisko. Identyczność osoby, wymienionej w tytule egzekucyjnym, z osobą, na którą ma opiewać klauzula wykonalności, należy wykazać zapomocą dokumentów, określonych w § 1 art. 534.

Przepis art. 534, § 2 wypływa konsekwentnie z postanowień ustaw hipotecznych, według których wpis hipoteczny pewnego zobowiązania ma ten skutek, że za zobowiązanie to odpowiada rzeczowo obciążona nieruchomości bez względu na osobę właściciela — innymi słowy że każdy późniejszy właściciel obciążonej nieruchomości wstępuje w zobowiązanie poprzedniego właściciela, o ile chodzi o odpowiedzialność tą nieruchomością. W ten sposób sam wpis pewnej osoby za właściciela nieruchomości obciążonej wykazuje już przejście na tę osobę obowiązku

hipotecznie zabezpieczonego, z ograniczeniem jednak jej odpowiedzialności do tej nieruchomości.

Nieruchomością w rozumieniu art. 534, § 2 jest zarówno zmysłowa rzecz nieruchoma, jak i wszelkie prawa, które z mocy przepisów ustawowych za nieruchomości mają być uważane.

Przy nadawaniu klauzuli wykonalności po myśli § 2 art. 534 należy zbadać, czy odnośne zobowiązanie, dla wymuszenia którego ma być prowadzona egzekucja, nadaje się wogóle według postanowień prawa hipotecznego do wpisów hipotecznych. Jeśli bowiem warunek ten nie zachodzi, to odnośny wpis jest nieważny, a tem samem przejście własności obciążonej takim wpisem nieruchomości na inną osobę nie stanowi wcale dowodu przejścia na nią nieprawnie wpisanego zobowiązania.

Na podstawie art. 534, § 2 nadać można klauzulę wykonalności tylko przeciw tej osobie, która w chwili nadania klauzuli wpisana jest za właściciela obciążonej nieruchomości, nie zaś przeciw każdemu, kto po wciągnięciu obowiązku do księgi hipotecznej był wogóle kiedykolwiek wpisany jako właściciel. Egzekucja bowiem na podstawie takiej klauzuli może być prowadzona tylko z odnośnej nieruchomości, a zatem klauzula, wydana przeciw osobie, która wprawdzie była, ale nie jest już wpisana za właściciela, nie nadawałaby się do egzekucji, skoro rzecz, z której egzekucja miałaby być prowadzona, nie znajduje się już w majątku tej osoby, a egzekucja może być skierowana tylko do majątku dłużnika.

Wykonalność aktu notarialnego, uwidocznionego w księdze gruntowej, jest skuteczna przeciw następcy dłużnika w prawie własności do realności (O. z 21/VI 1927, III R 455/27, P. S. 1928, 799).

Egzekucja na rzecz wierzytelności hipotecznej, ciężącej na połowie nieruchomości, jest ograniczona

do tej połowy, chociaż później obie połowy nabyła jedna osoba i przy kupnie wierzytelność hipoteczna wliczoną została w cenę kupna.

Kontrakt kupna sprzedaży, zawarty w formie aktu notarialnego bez przystąpienia wierzyciela, w którym nabywca nieruchomości przyjmuje na rachunek ceny kupna wierzytelność na niej na podstawie tytułu egzekucyjnego hipotecznie zabezpieczoną, nie wystarcza do udowodnienia po myśli art. 534, § 3, że w tytule egzekucyjnym wyrażone zobowiązanie jako osobiste przeszło na nabywcę; nie można tedy na podstawie takiego kontraktu kupna sprzedaży prowadzić egzekucji z innego majątku nabywcy.

Oprócz okoliczności w art. 534 wymienionych (następstwo prawne) zajdzie niekiedy konieczność wykazania w celu uzyskania klauzuli wykonalności także innych okoliczności. Tak np. jeżeli w tytule egzekucyjnym powstanie obowiązku dłużnika uczyniono zawisłem od uprzedniego świadczenia wierzyciela na jego rzecz, to wierzyciel, żądając klauzuli wykonalności, musi wykazać, że ciężącego na nim obowiązku dopełnił. I tu wykazanie to nastąpić winno zapomocą dokumentów w art. 534 określonych, bo wobec braku wysłuchania stron przed załatwieniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tylko tym sposobem będzie mógł wierzyciel udowodnić, że zaszedł warunek, od którego wykonalność tytułu egzekucyjnego uczyniono zawisłą.

Konieczność uzupełnienia tytułu egzekucyjnego dokumentami odpowiedniej treści zajdzie również w przypadkach, gdy powstanie obowiązku lub dzień jego spełnienia uzależniony jest wyraźnie w samym tytule egzekucyjnym od ziszczenia się warunku lub od innego zdarzenia. Tak np. jeżeli płatność zawisła od tego, że dłużnik ma zawsze w należytych czasie wykazać uiszczenie podatków, to można odnośnemu

tytułowi egzekucyjnemu tylko wtenczas nadać klauzulę wykonalności, jeżeli zaległość w podatkach będzie wykazaną publicznymi lub prywatnymi uwierzytelnionymi dokumentami.

Również w przypadku, gdy dłużnik obowiązany jest do świadczenia ewentualnego na wypadek niespełnienia świadczenia, nałożonego na niego w tytule egzekucyjnym w pierwszym rzędzie, klauzula wykonalności co do świadczenia ewentualnego może być nadaną dopiero po wykazaniu dokumentami w art. 534 określonymi, że egzekucja dla wydobycia świadczenia w pierwszym rzędzie na dłużnika nałożonego nie odniosła skutku.

Jeżeli według treści tytułu egzekucyjnego dłużnik ma świadczyć dopiero po upływie oznaczonego terminu, a termin ten da się ustalić już na podstawie tytułu egzekucyjnego, bo np. podany jest według kalendarza ostatni jego dzień albo oznaczony jest początek terminu, wynoszącego pewną ilość dni, tygodni i t. d., to wierzyciel nie ma obowiązku udowodniać dokumentami upływu terminu, gdyż okoliczność tę może stwierdzić odrazu sąd, do którego się o nadanie klauzuli wykonalności zwrócono. Jeżeli atoli termin świadczenia oznaczony jest według zdarzenia, co do którego z treści tytułu nie wiadomo, czy i kiedy ono nastąpiło (np. dłużnik obowiązany jest świadczyć z upływem pewnej ilości dni, tygodni i t. d. od śmierci pewnej osoby), to zajście tego zdarzenia i czas, w którym ono miało miejsce, musi być udowodnione dokumentami publicznymi lub prywatnymi z uwierzytelnionym podpisem.

Jeżeli według treści tytułu egzekucyjnego dłużnik obowiązany jest do świadczenia na wypadek nieziszczenia się warunku rozwiązującego, to klauzulę wykonalności należy nadać bez żądania od wierzyciela dowodu, że warunek ten się nie spełnił. W przy-

padku takim dłużnik ma wykazać ewentualne ziszczenie się warunku rozwiązującego.

Nie można podzielać zapatrywania, jakoby wierzyciel, przedstawiając tytuł egzekucyjny, który stwierdza zobowiązanie dłużnika do zapłaty odsetek zwłoki, był obowiązany wykazywać, że po stronie dłużnika zachodzi wina w zwłoce z zapłatą długu. O ile dłużnik jest zdania, że jego materialno-prawne zobowiązanie do zapłaty odsetek zwłoki zgasło czy to przez przedawnienie czy z innych przyczyn, służy mu pozew z art. 566.

Jeżeli wedle aktu notarialnego z klauzulą wykonalności wierzyciel ma prawo w razie zwłoki dłużnika w zapłacie odsetek uznać kapitał jako wcześniej płatny i prowadzić egzekucję o tę zapłatę, to do wdrożenia odnośnej egzekucji nie trzeba wykazania zwłoki dokumentami. Zaprzeczenie zapadłości należy pozostawić powództwu dłużnika.

Jeżeli dowód ziszczenia się warunku albo zajścia innego zdarzenia, od którego zawisł obowiązek dłużnika, nie może być dostarczony zapomocą dokumentów w art. 534 przewidzianych, to w celu prowadzenia egzekucji musi wierzyciel uzyskać nowy tytuł egzekucyjny.

Co do przypadków, w których dłużnik obowiązany jest świadczyć za równoczesnym świadczeniem na jego rzecz ze strony wierzyciela, p. objaśn. do art. 535.

Jeżeli według treści tytułu egzekucyjnego spełnienie obowiązku dłużnika i wzajemnego obowiązku wierzyciela ma nastąpić równocześnie, to wierzyciel nie jest obowiązany, prosząc o klauzulę wykonalności, wykazywać, że obowiązku swego dopełnił. Skoro bowiem obie strony obowiązane są do równoczesnych świadczeń wzajemnych, to nie można od jednej z nich żądać wykonania (względnie zabezpieczenia) świadczenia wcześniej, zanim nie otrzyma wzajemnego świadczenia od strony przeciwnej.

Art. 535 (28).

Treść klauzuli
wykonalności.

§ 1. Jeżeli tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu powszechnego lub szczególnego, albo ugoda zawarta przed temi sądami, klauzula wykonalności powinna zawierać:

- 1) wymienienie sądu, nadającego klauzulę;
- 2) wzmiankę, że tytuł uprawnia do egzekucji;
- 3) datę nadania klauzuli;
- 4) podpis sędziego;
- 5) odcisk pieczęci sądu.

§ 2. W innych przypadkach, oprócz wskazanych w paragrafie poprzedzającym, oraz gdy nastąpiła zmiana osoby wierzyciela lub dłużnika, klauzula wykonalności powinna nadto zawierać wskazanie wierzyciela i dłużnika, świadczenie, które ma być spełnione, oraz inne z egzekucją związane szczegóły.

Z zestawienia przepisu § 1 art. 535 z przepisem § 2 tegoż artykułu wynika, że inną jest treść klauzuli wykonalności przy orzeczeniach sądów powszechnych i szczególnych oraz ugodach przed temi sądami zawartych, a inną przy wszystkich innych tytułach egzekucyjnych. W szczególności w klauzuli wykonalności dla wspomnianych orzeczeń i uгод nie trzeba podawać osoby wierzyciela i dłużnika oraz wyegzekwować się mającego świadczenia¹⁾, wyjąwszy przypadek, gdy nastąpiła zmiana w osobie wierzyciela lub dłużnika (art. 536, § 1). Tłumaczy się to tem, że wypisy i odpisy orzeczeń sądowych zawierają już same z swej treści oznaczenie stron i przedmiotu

¹⁾ Sprzecznie z ustawą w tym względzie Gołąb II, 205, który jako ogólną zasadę stawia, że klauzula wykonalności wskazywać powinna osobę wierzyciela i dłużnika oraz przedmiot świadczenia.

świadczenia (art. 348, 351, 378 k. p. c.), zaś ugody wciągane są do protokołu posiedzeń (art. 239 k. p. c.), który również zawiera nazwiska stron i dokładną treść zawartej między nimi ugody (art. 175 k. p. c.).

Jakkolwiek z treści art. 535 zdawałoby się co innego wynikać, to jednak i przy tytułach egzekucyjnych w § 1 tegoż artykułu wymienionych trzeba będzie niekiedy umieścić w klauzuli wykonalności obok danych pod l. 1—5 wyliczonych także inne szczegóły, mające znaczenie dla egzekucji. Do takich szczegółów należeć będzie np. ograniczenie egzekucji do pewnego tylko majątku, oznaczenie świadczenia w przypadkach, gdy tylko część jego jest już zapadłą, zaś termin płatności reszty jeszcze nie nadszedł i t. p.

Wymienie osoby wierzyciela i dłużnika w klauzuli wykonalności, o ile w myśl art. 535, § 2 jest potrzebne, powinno nastąpić w taki sposób, aby co do tożsamości tych osób nie zachodziła żadna wątpliwość. Obok nazwiska i imienia należy więc o ile możności podać także miejsce zamieszkania i zatrudnienie, względnie zawód tych osób. Jeżeli wierzycielem lub dłużnikiem jest spółka, fundacja, zakład i wogóle jakaś osoba prawna, należy w klauzuli wykonalności podać pełną jej statutową nazwę z wymienieniem siedziby.

Jeżeli na podstawie tytułu egzekucyjnego i klauzuli wykonalności komornik nie może z całą pewnością stwierdzić, na czyją rzecz lub przeciw komu egzekucja ma być prowadzona, to odmówi wszczęcia postępowania egzekucyjnego, choćby nawet wierzyciel zapomocą innych środków wykazał identyczność osób, wymienionych we wniosku egzekucyjnym, z osobami, na które opiewa tytuł egzekucyjny i klauzula wykonalności. Dla oceny bowiem, czy postępowanie egzekucyjne ma być wszczęte, miarodajne są dla komornika w myśl art. 526 wyłącznie tytuł egzekucyjny

i klauzula wykonalności. Jeżeli zatem oznaczenie stron w tytule egzekucyjnym nie jest dość jasnym, wierzyciel powinien żądać dokładniejszego oznaczenia ich w klauzuli wykonalności i w miarę potrzeby wykazać już sądowi, nadającemu klauzulę, że osoby wymienione w tytule są identyczne z osobami, na które ma opiewać klauzula wykonalności.

Oznaczenie świadczenia w klauzuli wykonalności nastąpić ma w przypadkach z § 2 art. 535 zawsze, zaś w przypadkach z § 1 tegoż artykułu winno ono mieć miejsce tylko w miarę potrzeby t. j. wtedy, gdy do przeprowadzenia egzekucji nie wystarczy oznaczenie świadczenia, zawarte w tytule egzekucyjnym. Zajdzie to np. wtedy, gdy dłużnik dopełnił już częściowo świadczenia tytułem objętego, a ma być wyegzekwowana reszta tego świadczenia, gdy na podstawie tytułu, przysądzającego świadczenia stale się powtarzające, wyegzekwowane mają być tylko świadczenia za pewien okres czasu (jak zapadłe już raty alimentacyjne) i t. d.

Mimo braku wyraźnego w tym względzie przepisu ustawy należy przyjąć, że jeżeli według treści tytułu egzekucyjnego dłużnik obowiązany jest do świadczenia na rzecz wierzyciela za równoczesnem uiszczeniem ze strony tego ostatniego wzajemnego świadczenia na rzecz dłużnika, to nadając takiemu tytułowi klauzulę wykonalności, sąd winien ją zaopatrzyć dodatkiem, wskazującym na obowiązek wierzyciela do równoczesnego świadczenia wzajemnego. Dodatek ten jest bowiem konieczny do ochrony dłużnika przed wykonaniem egzekucji w tym wypadku, gdyby wierzyciel nie chciał skutecznie świadczenia wzajemnego, do uskutecznienia którego obowiązany jest równocześnie ze świadczeniem dłużnika. Brak takiego dodatku mógłby spowodować wykonanie egzekucji mimo nieuiszczenia przez wierzyciela świadczenia

wzajemnego, co byłoby sprzeczne z tytułem egzekucyjnym.

Pod pojęcie „innych z egzekucją związanych szczegółów“ podpadają tylko takie okoliczności, które mogą wywrzeć wpływ na warunki, sposób i zakres wykonania egzekucji. Należć tu będzie np. ograniczenie egzekucji do pewnych tylko przedmiotów majątku dłużnika (art. 534, § 2), obowiązek wierzyciela do świadczenia wzajemnego równocześnie ze świadczeniem dłużnika (p. wyżej) i t. p.

Ponieważ w myśl art. 530 klauzulę wykonalności umieszcza się na tytule egzekucyjnym, przeto nie trzeba wymieniać w niej samego tytułu egzekucyjnego. Koniecznym jest natomiast wymienienie tych dokumentów, których ustawa oprócz tytułu egzekucyjnego wymaga do nadania klauzuli wykonalności¹⁾, a więc np. dokumentów wykazujących następstwo prawne po stronie wierzyciela lub dłużnika (art. 534), ziszczenie się warunku lub nadejście terminu, od którego zależy powstanie obowiązku dłużnika, dalej poświadczeń, przepisanych w art. 531 i 532 i t. d. Ustawa nie nakazuje wprawdzie wymieniać tego rodzaju dokumentów, atoli gdy obok tytułu egzekucyjnego stanowią one podstawę egzekucji, to dłużnik powinien otrzymać o nich wiadomość, zwłaszcza że przeciw nadaniu klauzuli wykonalności służy mu zażalenie, które w konkretnym przypadku oprócz może właśnie na braku potrzebnych dokumentów.

Nie trzeba wymieniać w klauzuli wykonalności sposobu egzekucji t. j. środka egzekucyjnego, którego wierzyciel zamierza użyć dla wyegzekwowania należnego mu świadczenia. Wybór tego środka pozostawiony jest bowiem wierzycielowi, ten zaś ma czas skutecznie go dopiero z chwilą wniesienia podania

¹⁾ Nie uznaje tej konieczności Allerhand II, 74, który w tym względzie idzie ściśle za brzmieniem ustawy.

o wszczęcie egzekucji (art. 540). Wyjątkowo tylko nastąpi wskazanie w klauzuli wykonalności sposobu egzekucji, a mianowicie w przypadkach, gdy stosownie do art. 536 wydaje się dalszą klauzulę celem prowadzenia egzekucji z różnych majątków tego samego dłużnika, wówczas bowiem należy w tej dalszej klauzuli zaznaczyć, że służyć ma do egzekucji z danego majątku, w czym mieści się właśnie oznaczenie sposobu egzekucji.

Co do technicznej strony załatwienia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, to w przypadkach z art. 535, § 2 należy postąpić stosownie do § 25 reg. cyw. (p. w dodatku I), a zatem sędzia winien sporządzić na piśmie postanowienie w tym paragrafie przewidziane, poczem na podstawie tego postanowienia sekretarjat umieszcza na tytule klauzulę, którą podpisze sędzia. Jeśli chodzi o przypadki z art. 535, § 1, to wystarczy umieszczenie w aktach krótkiego zarządzenia sędziego, iż udziela się klauzuli (§ 119 reg. og. przy art. 508), poczem na podstawie tego zarządzenia sekretarjat umieści na tytule klauzulę, którą znów podpisze sędzia. Jeżeli nadania klauzuli się odmawia, to w każdym wypadku powinien sędzia sporządzić odnośne postanowienie na piśmie.

Bliższe szczegóły o formie klauzuli wykonalności p. w §§ 23—27 reg. cyw. (w dodatku I).

Art. 536 (29).

W razie potrzeby prowadzenia egzekucji na rzecz kilku osób lub przeciwko kilku osobom albo z kilku części składowych majątku tego samego dłużnika sąd oprócz pierwszego tytułu wykonawczego może wydać dalsze tytuły, oznaczając cel, do którego mają służyć, i ich liczbę porządkową.

W zasadzie wydaje się klauzulę wykonalności tylko w jednym egzemplarzu. Wyjątkowe przypadki, w których wydać ją można w kilku egzemplarzach, przewiduje art. 536.

Przypadek konieczności prowadzenia egzekucji na rzecz kilku osób zająć może nie tylko wtedy, gdy tytuł egzekucyjny wymienia kilka osób jako uprawnionych, ale np. i wtedy, gdy uprawnienie, przyznane w tytule egzekucyjnym jednej osobie, przeszło następnie na kilka osób w ten sposób, że każda z nich ma prawo domagać się niezależnie od innych świadczenia tytułem objętego, względnie części tegoż.

Jeżeli tytuł egzekucyjny opiewa wprawdzie na rzecz kilku osób jako uprawnionych, ale w ten sposób, że osoby te mogą tylko wspólnie wykonać uprawnienie, przyznane im w tytule, natenczas wystarczy jeden tytuł wykonawczy, albowiem wszyscy uprawnieni muszą wspólnie podać wniosek o wszczęcie egzekucji.

Nie zajdzie potrzeba wydania dalszego tytułu wykonawczego, jeżeli wierzyciel zamierza prowadzić egzekucję wprawdzie z kilku części składowych majątku tego samego dłużnika, ale właściwym do przeprowadzenia egzekucji z tych części jest ten sam sąd, względnie komornik tego samego sądu. W wypadku takim bowiem wystarczy do wszczęcia egzekucji jeden wniosek (art. 542), a zatem i jedna klauzula wykonalności (art. 540).

W razie wydania dalszych tytułów wykonawczych celem prowadzenia egzekucji z kilku części składowych majątku tego samego dłużnika należy w tych dalszych tytułach wymienić majątek, z którego na ich podstawie ma być prowadzona egzekucja.

W celu uzyskania dalszych tytułów wykonawczych winien wierzyciel przedłożyć sądowi odpowiednią ilość wtóropisów tytułu egzekucyjnego.

Dalsze egzemplarze tytułu wykonawczego, o ile zostają wydane stosownie do art. 536, należy dla uniknięcia nieporozumień oznaczyć jako wtóropisy.

Co do oznaczenia tytułów wykonawczych w przypadku z art. 536 kolejnymi liczbami porządkowymi p. § 26 reg. cyw. (w dodatku I).

Wierzycielowi służy zażalenie na postanowienie, którem odmówiono mu wydania dalszych tytułów wykonawczych (art. 538). Natomiast nie może się żalić dłużnik z tego jedynie powodu, że oprócz pierwszego wydano jeszcze dalsze tytuły wykonawcze.

Art. 537 (30).

Ponowne wydanie tytułu wykonawczego.

Ponowne wydanie tytułu wykonawczego wzamian utraconego może nastąpić jedynie z mocy postanowienia sądu po przeprowadzeniu rozprawy. Na ponownie wydanym tytule wykonawczym czyni się wzmiankę o wydaniu go wzamian pierwotnego tytułu.

W zasadzie wydać można tytuł wykonawczy tylko raz. Jedyne dopuszczalny wyjątek w tym względzie stanowi art. 537.

Za utracony uważać należy tytuł wykonawczy zniszczony lub zgubiony. Nie powinno jednakże budzić wątpliwości, że przepis art. 537 można stosować analogicznie także w przypadkach, gdy tytuł wykonawczy wprawdzie nie uległ całkowitemu zniszczeniu, ale został w takim stopniu uszkodzony, że użycie go odpowiednio jego celowi stało się niemożliwym.

Przepis art. 537 czyni zbędną amortyzację zniszczonych lub zaginionych tytułów wykonawczych. Postanowienie w przedmiocie wydania nowego tytułu zapada wyłącznie na podstawie wyników rozprawy w myśl tego przepisu przeprowadzonej, bez uprzed-

niego przeprowadzenia postępowania amortyzacyjnego.

Do wdrożenia postępowania, przewidzianego w art. 537, wystarczy samo twierdzenie wierzyciela we wniosku, że tytuł wykonawczy utracono. Niema podstawy do wymagania, aby wierzyciel okoliczność tę we wniosku uwiarygodnił. Stosowanie w tym względzie analogji z przepisów o amortyzacji dokumentów jest nieuzasadnione, skoro przepis art. 537 jest postanowieniem specjalnem, mającem właśnie uchylić potrzebę amortyzacji utraconych tytułów wykonawczych.

Właściwym do przeprowadzenia rozprawy i wydania ponownego tytułu wykonawczego jest ten sąd, który nadał pierwotną klauzulę wykonalności.

Na postanowienie, odmawiające wydania ponownego tytułu wykonawczego, może się zalić wierzyciel (art. 538). Dłużnikowi nie służy zażalenie z tej tylko przyczyny, że tytuł wykonawczy wydano ponownie.

Art. 538 (31).

§ 1. Na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności służy zażalenie.

§ 2. Termin do zażalenia biegnie dla wierzyciela od daty wydania mu tytułu wykonawczego lub postanowienia odmownego, dla dłużnika — od daty doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji.

Na postanowienie, nadające klauzulę wykonalności, jest zażalenie zawsze dopuszczalne, bez względu na to, jakiemu tytułowi nadano klauzulę, bo przepis art. 538 żadnych ograniczeń w tym względzie nie przewiduje, ani też nie czyni różnicy zależnie od tego, od kogo tytuł egzekucyjny pochodzi, jak to ma miejsce co do pozwów z art. 566. Tego ostatniego przepisu

Zażalenie na postanowienie co do nadania klauzuli.

nie można rozszerzająco stosować do zażalenia od nadania klauzuli wykonalności, bo jakkolwiek zażalenie to może być oparte na zarzutach, nie nadających się do rozpatrzenia przez sąd ze względu na prawomocność i wykonalność tytułu, to jednak ustawa nie czyni żadnych ograniczeń co do jego dopuszczalności.

Dłużnik żalić się może tylko na postanowienie, którem nadano klauzulę wykonalności. Wierzycielowi służy natomiast zażalenie na postanowienie, którem odmówiono nadania klauzuli wykonalności. Wyjątkowo żalić się może wierzyciel także na postanowienie, którem mu klauzulę wykonalności nadano, o ile to nadanie nastąpiło niezgodnie z jego wnioskiem.

Wierzyciel, przedstawiając tytuł egzekucyjny, który stwierdza zobowiązanie dłużnika do zapłaty odsetek zwłoki, nie jest obowiązany wykazywać materialno-prawnej podstawy zobowiązania, w szczególności winy dłużnika w zwłoce z zapłatą długu. O ile więc dłużnik jest zdania, że jego materialno-prawne zobowiązanie do zapłaty odsetek zwłoki zgasło czy to przez przedawnienie, czy z innych przyczyn, to służy mu powództwo o umorzenie egzekucji (z art. 566), natomiast roszczenie jego nie nadaje się do rozpoznania w drodze zażalenia od nadania klauzuli wykonalności.

Co do zażalenia w przypadkach z art. 536 i 537 p. objaśn. do tych artykułów.

W myśl art. 393, 421 k. p. c. zażalenie na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wnosi się zawsze do tego sądu, który odnośne postanowienie wydał, nigdy zaś do sądu, właściwego do przeprowadzenia egzekucji i to choćby postępowanie egzekucyjne było już w toku.

Zażalenie dłużnika na postanowienie, nadające klauzulę wykonalności, nie wstrzymuje zasadniczo postępowania egzekucyjnego; jednak sąd, który nadał klauzulę, może wstrzymać jej wykonanie po myśli art. 420, § 2 k. p. c., wskutek czego ulega też wstrzymaniu dalsze postępowanie egzekucyjne.

Przepis art. 538, § 2 dotyczy jedynie początku biegu terminu do zażalenia na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności. Poza tem do zażalenia tego stosują się przepisy art. 419, 421, 423 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 513).

W myśl art. 419 k. p. c. termin do zażalenia na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wynosi tydzień. Gdy chodzi o nadanie klauzuli tytułowi zagranicznemu, termin ten wynosi dwa tygodnie (art. 528, § 2).

Z przepisu art. 538, § 2 wynika, że postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności doręcza sąd jedynie wierzycielowi. Dłużnikowi nie doręcza się tego postanowienia wogóle, o ile nadania klauzuli odmówiono. Jeżeli natomiast tytułowi egzekucyjnemu nadano klauzulę wykonalności, to dłużnik otrzymuje jedynie zawiadomienie o treści tej klauzuli, a to przy pierwszej czynności egzekucyjnej stosownie do art. 544. Od tej też chwili biegnie dla niego termin do zażalenia na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności.

Jeżeli postanowienie, nadające klauzulę wykonalności, zmieniono w wyższej instancji i nadania klauzuli prawomocnie odmówiono, to wszczęte w międzyczasie postępowanie egzekucyjne należy umorzyć dla braku podstawy do egzekucji (p. art. 526 i objaśn. do niego).

Rozdział III.

Wszczęcie egzekucji i dalsze czynności egzekucyjne.

Przepisy art. 539—555 k. p. c. dają częściowo wyraz pewnym podstawowym zasadom, kierującym postępowaniem egzekucyjnym, częściowo zaś normują zewnętrzną, techniczną stronę wykonania egzekucji.

Według art. 539 wszczęcie egzekucji następuje na wniosek wierzyciela. Występuje tu zatem wyraźnie zasada postępowania na wniosek stron, zasada, która w dalszym ciągu przewija się przez szereg przepisów części drugiej k. p. c., wymagających wniosku wierzyciela nie tylko do samego rozpoczęcia postępowania egzekucyjnego, ale także do podtrzymania jego biegu. Wystarczy w tym względzie przykładowo zwrócić uwagę na przepisy: art. 558, według którego na żądanie wierzyciela postępowanie ulega zawieszeniu, art. 561, który każe postępowanie umorzyć, jeżeli tego wierzyciel zażąda, art. 562, w myśl którego postępowanie ulega umorzeniu z mocy samego prawa, jeżeli go wierzyciel w ciągu trzech lat nie popierał należycie, art. 598, według którego sprzedaż zajętych już ruchomości nie może się odbyć bez dalszego szczególnego wniosku wierzyciela, art. 567, w myśl którego do zarządzenia opisu i oszacowania nieruchomości potrzeba osobnego wniosku wierzyciela i t. d.

Wniosek wierzyciela ma decydujące znaczenie nie tylko, o ile chodzi o wszczęcie i dalszy bieg postępowania egzekucyjnego. Od niego zależy również, jakim sposobem egzekucja ma być prowadzona i czy ma być przeprowadzona w mniejszym lub większym rozmiarze. Do wierzyciela należy bowiem wskazanie środka egzekucyjnego (art. 540) oraz decyzja, czy egzekucja ma być prowadzona jednym, czy kilku sposobami (art. 542). On więc określa rodzaj egzekucji i jej rozmiar. Ograniczony jest przytem tylko wzglę-

dami na celowość postępowania, a to o tyle, że nie może wybrać takiego środka egzekucyjnego, który nie może doprowadzić do zaspokojenia egzekwowanego roszczenia, oraz przepisami, mającemi na względzie ochronę dłużnika przed szykaną (art. 542, § 2, art. 581, § 3, art. 607, § 1, art. 609, art. 669 i t. d.).

O ile chodzi o samo wszczęcie egzekucji, to następuje ono na jednostronny wniosek wierzyciela — nawet bez wysłuchania dłużnika. Dłużnik dowiaduje się o niem dopiero przy przystąpieniu do wykonania egzekucji, przyczem nie doręcza się mu nawet odpisu wniosku egzekucyjnego, ani tytułu wykonawczego (art. 544). Ponieważ wniosek o wszczęcie egzekucji jest jednym z najważniejszych aktów postępowania egzekucyjnego, bo nadaje temu postępowaniu kierunek i określa jego ramy, przeto ustawa wymaga od niego pewnych warunków, których bezwzględnie przestrzegać należy. Do warunków takich należy, aby wniosek podano do właściwego sądu, względnie komornika (art. 543) i aby treść jego odpowiadała przepisowi art. 540. Jeżeli wniosek tym warunkom nie odpowiada, to egzekucja na jego podstawie nie będzie wszczęta. W szczególności w razie skierowania wniosku do niewłaściwego sądu lub komornika nastąpi jego odrzucenie, zaś w razie niezachowania w nim treści, przepisanej w art. 540, nastąpi odmowa wszczęcia egzekucji.

Zasada postępowania na wniosek stron doznaje w postępowaniu egzekucyjnym w znacznej mierze ograniczenia na rzecz zasady postępowania z urzędu. Z chwilą wszczęcia egzekucji dalsze jej przeprowadzenie ujmują w swe ręce powołane do tego organy władzy państwowej, a mianowicie sąd i komornik. Organy te dokonują szeregu czynności, przepisanych w ustawie, bez wyczekiwania na odpowiednie wnioski stron w tym kierunku, chyba że wniosku w kon-

kretnym przypadku wymaga wyraźny przepis ustawowy. Wprawdzie strony mogą być obecne przy tych czynnościach, mogą w nich brać udział (art. 551), jednak obecność ich i współdziałanie nie są konieczne do podjęcia tych czynności, lecz podejmuje je z urzędu organ, do którego przeprowadzenie egzekucji według ustawy należy. Organ ten w granicach przepisów ustawowych oznacza również czas, w jakim poszczególne czynności postępowania odbyć się mają (art. 599, 623, 679 i t. d.) oraz miejsce ich dokonania (art. 600, 676, 677 i t. d.). Do niego należy także decyzja, czy i jakie czynności pomocnicze przedsięwziąć należy, aby postępowanie osiągnęło swój cel. Do takich czynności pomocniczych należy np. przywołanie świadków (art. 551), zasięgnięcie opinii biegłych (art. 552), przeszukanie mieszkania i odzieży dłużnika (art. 553) i t. p.

Zasady ustności i pisemności znalazły w postępowaniu egzekucyjnym uwzględnienie narówni. Według art. 509 wolno wnioski i oświadczenia w tem postępowaniu składać bądź ustnie, bądź na piśmie. To samo odnosi się do wysłuchania stron, które zarządzić można bądź przez zażądanie pisemnego oświadczenia, bądź przez odebranie ustnych wyjaśnień. Naogół atoli zauważyć się daje przewaga zasady pisemności. Pominąwszy już bowiem wszelkie obwieszczenia, zawiadomienia, wezwania i t. p., które zawsze odbywają się w formie pisemnej, zwrócić należy uwagę na te przepisy, które nawet przy zastosowaniu ustności czynią pismo niezbędnem. Do przepisów takich należy postanowienie § 2 art. 509, według którego z ustnego wysłuchania strony należy spisać protokół, a przedewszystkiem postanowienie art. 548, nakazujące spisanie protokołu z każdej czynności egzekucyjnej, przyczem protokół taki winien dawać wierny obraz przebiegu czynności i zawierać

wszystkie ważniejsze jej szczegóły. Jak więc z tego widać, pismo odgrywa w postępowaniu egzekucyjnym rolę dominującą.

O innych zasadach postępowania egzekucyjnego mowa będzie na właściwem miejscu.

Obok przepisów, mających dać wyraz w zastosowaniu w postępowaniu egzekucyjnym pewnych ogólnych zasad, rządzących tem postępowaniem, zawierają art. 539—555 k. p. c. postanowienia, dotyczące — żeby tak powiedzieć — zewnętrznej strony wykonania egzekucji. Postanowienia tego rodzaju mają za zadanie bądź strzec interesu stron, bądź też stać na straży porządku i interesu publicznego. Interes stron mają w szczególności na oku przepisy, nakładające na komornika obowiązek przyjęcia od wierzyciela rzeczy, przypadających dłużnikowi w związku z egzekucją (art. 545), nakazujące składanie zabezpieczenia w wartościach, posiadających bezpieczeństwo pupilarne (art. 546), przewidujące depozyt sądowy kwot, złożonych w postępowaniu egzekucyjnym (art. 547), dozwalające stronom obecności przy czynnościach egzekucyjnych (art. 551), przyznające pokwitowaniu komornika znaczenie pokwitowania wierzyciela (art. 554) i t. p. Ochrona porządku i interesu publicznego jest celem przepisów, zakazujących dokonywania czynności egzekucyjnych w dnie świąteczne i w porze nocnej (art. 549), oraz nakazujących przybranie do czynności egzekucyjnych w pewnych miejscach, względnie u pewnych osób, przepisanej asysty (art. 550).

Art. 539 (32).

Wniosek o wszczęcie egzekucji składa się stosownie do właściwości sądowi lub komornikowi.

Wszczęcie postępowania egzekucyjnego nastąpić może tylko na wniosek uprawnionego wierzyciela.

Złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji.

Gdyby się okazało, że postępowanie wszczęto bez wniosku, należy je natychmiast umorzyć (arg. z art. 562, § 1).

Wierzycielem, uprawnionym do żądania egzekucji, jest osoba, którą tytuł egzekucyjny wskazuje jako uprawnioną do żądania świadczenia tytułem objętego. Wyjątkowo żądać jednak może wszczęcia postępowania egzekucyjnego osoba nie wymieniona w tytule egzekucyjnym, jeżeli udowodni, że uprawnienie do żądania świadczenia przeszło na nią z osoby w tytule wymienionej i jeżeli na tej podstawie klauzulę wykonalności tytułu wydano wyraźnie na jej rzecz (p. art. 534, § 1).

Egzekucję wszcząć można zasadniczo tylko przeciw osobie, którą tytuł egzekucyjny wymienia jako obowiązującą do spełnienia świadczenia tytułem objętego. W przypadkach w ustawie wskazanych (art. 534, § 1) wszcząć ją jednak można także przeciw innej osobie, jeżeli na tę osobę przeszedł określony w tytule obowiązek. W przypadkach tych przejście obowiązku musi być przed uzyskaniem klauzuli wykonalności wykazane, a klauzula opiewać musi na osobę, na którą przeszło zobowiązanie.

Wniosek ma zawierać wyraźne żądanie wszczęcia egzekucji, a nadto odpowiadać winien postanowieniom art. 540.

Wniosek o wszczęcie egzekucji składa się sądowi lub komornikowi, zależnie od tego, który z tych organów właściwym jest do przeprowadzenia egzekucji (o właściwości sądu i komornika p. w objaśn. do art. 508).

Wniosek o wszczęcie egzekucji złożony ma być temu sądowi, względnie komornikowi, który dla danej sprawy jest miejscowo właściwym. O postępowaniu w razie złożenia go niewłaściwemu sądowi, względnie komornikowi p. objaśn. do art. 518.

Wobec wyraźnego brzmienia art. 539 nie można w sprawie należącej do komornika złożyć wniosku o wszczęcie egzekucji w sądzie z prośbą o przydzielenie go właściwemu komornikowi.

Nietylko wniosek o wszczęcie egzekucji, lecz także dalsze wnioski w toku postępowania składać należy sądowi lub komornikowi, zależnie od tego, kto w konkretnym przypadku właściwym jest dla dokonania czynności wnioskiem objętej.

Co do zakazu łączenia wniosków, skierowanych do sądu, z wnioskami skierowanymi do komornika, jako też wniosków, skierowanych do różnych sądów lub do komorników różnych sądów, p. art. 543 i objaśn. tamże.

Do komornika podać można wniosek o wszczęcie egzekucji tak ustnie, jak i na piśmie. Natomiast wniosek taki, o ile się go skierowuje do sądu, musi być sporządzony na piśmie i odpowiadać warunkom pisma procesowego (art. 540).

Jeżeli wniosek o wszczęcie egzekucji składa wierzyciel przez pełnomocnika, to winien dołączyć do niego pełnomocnictwo (art. 89 k. p. c.). Jeżeli jednak pełnomocnik działa na podstawie pełnomocnictwa procesowego (art. 91, § 1, l. 2 k. p. c.), a wniosek egzekucyjny skierowany jest do sądu, w którym znajdują się akta procesowe, to wystarczy powołać się w nim na pełnomocnictwo w tych aktach złożone.

Ponieważ egzekucję prowadzi się na żądanie wierzyciela, jest on obowiązany wynagrodzić dłużnikowi szkody i straty, jakiego ten poniósł wskutek przeprowadzenia egzekucji, o ileby tytuł egzekucyjny został następnie uchylony.

Art. 540 (33).

We wniosku o wszczęcie egzekucji wierzyciel powinien wskazać świadczenie, które ma być spełnione, i sposób egzekucji. Do wniosku należy do-

Treść wniosku
o wszczęcie
egzekucji.

łączyć tytuł wykonawczy. Jeżeli wniosek jest skierowany do sądu, powinien odpowiadać warunkom pisma procesowego.

Świadczeniem jest to, co wierzycielowi w tytule egzekucyjnym od dłużnika przyznano. Jeżeli według treści tytułu egzekucyjnego dłużnik ma prawo wyboru między kilku świadczeniami, to wierzyciel musi oznaczyć we wniosku tylko jedno z tych świadczeń, a nie może żądać jednego lub drugiego (p. art. 541). Jeżeli na dłużnika nałożono w tytule egzekucyjnym obowiązek pewnego świadczenia z tem, że może się z niego zwolnić przez złożenie innego świadczenia, to wniosek o wszczęcie egzekucji wskazywać musi świadczenie, którego obowiązek wprost na dłużnika nałożono.

Wniosek o wszczęcie egzekucji roszczenia pieniężnego musi cyfrowo oznaczyć kwotę tego roszczenia. Podanie we wniosku, że resztująca wierzytelność, ściągnąć się mająca, wynosi np. około 1000 zł, nie jest wystarczającym.

We wniosku należy podać dzień kalendarzowy, od którego biegą ściągnąć się mające odsetki; powołanie się na odnośne przepisy prawne (np. w wykazie zaległości podatkowych) nie jest wystarczające.

Sposób egzekucji (względnie środek egzekucyjny), którego zastosowania wierzycieli żąda, musi być we wniosku oznaczony tak, jak go oznacza ustawa, a więc np. egzekucja z ruchomości, z wierzytelności pieniężnych, z praw majątkowych, egzekucja celem zmuszenia i t. d. Nie potrzeba jednak wymieniać poszczególnych czynności egzekucyjnych, które się z zastosowaniem danego sposobu egzekucji łączą. Rzecz jasna, że wierzyciel wybrać winien taki sposób egzekucji, który się nadaje do wyegzekwowania danego roszczenia.

Miarodajną dla zastosowania tego lub innego sposobu egzekucji jest treść tytułu egzekucyjnego. W szczególności egzekucja ograniczyć się musi do tych środków egzekucyjnych, które mogą doprowadzić do wydobycia tego świadczenia, do którego dłużnik obowiązany jest według treści tytułu egzekucyjnego.

Przy egzekucji wierzytelności pieniężnych należy we wniosku o wszczęcie egzekucji oznaczyć również majątek, z którego egzekucja ma być prowadzona.

Przy oznaczaniu sposobu egzekucji należy baczyć na to, aby nie żądano egzekucji z majątku cudzego, gdyż tylko do przedmiotów, stanowiących majątek dłużnika, może być egzekucja skierowana. Wierzyciel nie potrzebuje jednak we wniosku wykazywać, że przedmioty, do których egzekucja ma być skierowana, stanowią majątek dłużnika. Wystarczy, gdy z pewnych zewnętrznych oznak domniemywać się można, że należą one do dłużnika. Gdyby się zaś w toku postępowania okazało, że osoby trzecie roszczą sobie do nich prawo, to osoby te mogą praw swoich dochodzić po myśli art. 567. Jeżeliby atoli bądź zaraz przy podaniu wniosku o wszczęcie egzekucji, bądź też później w toku postępowania okazało się bez wątpliwości, że rzecz, do której skierowano egzekucję, stanowi majątek trzeciej osoby, to wszczęcia egzekucji z takiej rzeczy należy odmówić, a egzekucję wszczętą umorzyć.

Wybór sposobu egzekucji należy do wierzyciela. Wybrany przez wierzyciela sposób egzekucji nie może być zmieniony na inny; również nie może być na żądanie dłużnika zamieniony na inny wybrany przez wierzyciela majątek.

Stosownie do art. 518 winien wierzyciel wskazać we wniosku egzekucyjnym podstawy do oznaczenia właściwości miejscowej sądu, względnie komornika. Nie trzeba natomiast wskazywać podstaw do ozna-

czenia właściwości rzeczowej, bo ta wynika już ze wskazania sposobu egzekucji.

Konieczność dołączenia do wniosku tytułu wykonawczego wypływa z postanowienia art. 526, według którego postępowanie egzekucyjne wszcząć można tylko na podstawie tytułu wykonawczego.

Jeżeli wniosek o wszczęcie egzekucji nie zawiera danych, oznaczonych w art. 540, to nie można na jego podstawie wszcząć postępowania egzekucyjnego i wniosek taki należy załatwić odmownie.

Oprócz danych, wymienionych w art. 540, które stanowią materialne wymogi wniosku o wszczęcie egzekucji, wniosek taki, o ile się go stosownie do przepisów o właściwości składa sądowi, zawierać powinien także dane, oznaczone w art. 137 i 139 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 509), t. j. odpowiadać winien formalnym warunkom pism procesowych.

Jeżeli wniosek egzekucyjny nie odpowiada warunkom formalnym z art. 137 i 139 k. p. c., to należy co do niego zastosować przepis art. 141 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 509).

Brak pełnomocnictwa przy wniosku, podpisanym przez pełnomocnika, należy stosownie do art. 236 k. p. c. uwzględnić z urzędu w każdym stanie sprawy. Przyznanie przez stronę przeciwną istnienia stosunku pełnomocnictwa nie zastąpi przedłożenia pełnomocnictwa pisemnego.

Jeżeli za wierzyciela podpisuje wniosek egzekucyjny stosownie do art. 137, § 3 k. p. c. osoba trzecia, to osoba ta powinna też sama się podpisać i zaznaczyć, że do podpisania wierzyciela została przez niego upoważniona.

Art. 541 (34).

Jeżeli dłużnikowi służy wybór między świadczeniami, które ma spełnić, a wyboru jeszcze nie dokonał, wierzyciel we wniosku oznaczy świad-

czenie, którego żąda. Dłużnik może jednak spełnić inne z tych świadczeń, dopóki wierzyciel wskazanego przez siebie świadczenia jeszcze nie otrzyma nawet w części. Wszakże wierzyciel nie traci prawa wskazania innego świadczenia, jeżeli zrzeknie się egzekucji poprzednio wskazanego świadczenia, lub jeżeli egzekucja ta nie odniosła skutku.

Jeżeli tytuł egzekucyjny opiewa na świadczenie alternatywne, t. j. na kilka świadczeń, z których dłużnik obowiązany jest dopełnić tylko jednego i to w ten sposób, że przez to zostaje całkowicie zwolniony od zobowiązania, a prawo wyboru między temi świadczeniami służy dłużnikowi, to może on to prawo wyboru wykonać także w toku egzekucji, a nawet po jej wykonaniu. To prawo wyboru dłużnika gaśnie dopiero z chwilą, gdy wierzyciel otrzymał już jedno ze świadczeń w całości lub w części, przyczem jest bez znaczenia, czy otrzymał je w drodze egzekucji, czy też w drodze dobrowolnej. Na wierzyciela przechodzi w tym wypadku prawo wyboru tylko wtedy, gdy dłużnik mimo upływu terminu świadczenia obowiązku swego nie dopełnił, ani też nie dokonał wyboru, przyczem jednak wybór wierzyciela nie pozbawia dłużnika możności skorzystania z przysługującego jemu prawa wyboru, a to aż do otrzymania przez wierzyciela choćby w części jednego ze świadczeń.

Jeżeliby dłużnik dokonał przysługującego mu wyboru między kilku świadczeniami, a wierzyciel żądał następnie egzekucji innego świadczenia, niż przez dłużnika wybrane, to dłużnik może się przeciw temu bronić, w drodze powództwa z art. 566.

Wybór, dokonany przez wierzyciela we wniosku egzekucyjnym, wiąże go tak długo, dopóki nie zrzek-

nie się egzekucji dla wydobycia wybranego świadczenia, względnie dopóki ta egzekucja nie okaże się bezskuteczną, przyczem w drugim przypadku jest rzeczą obojętną, czy egzekucja nie doprowadziła do skutku z powodu oporu dłużnika, czy też z powodu niemożliwości świadczenia. W razie zajścia jednego z tych dwóch zdarzeń (zrzeczenie się pierwotnej egzekucji lub jej bezskuteczność) wierzyciel może znów wybierać z pośród pozostałych świadczeń, o ile oczywiście nie nastąpił tymczasem wybór ze strony dłużnika.

W przypadku zasądzenia dłużnika na oznaczone świadczenie z prawem zwolnienia się od tego świadczenia przez zapłatę pewnej kwoty pieniężnej (*facultas alternativa*) należy stosować analogicznie, ale tylko do dłużnika, przepis art. 541. Mimo wdrożenia egzekucji o świadczenie może on więc tak długo zwolnić się od zobowiązania przez zapłatę kwoty pieniężnej, dopóki wierzyciel nie otrzymał świadczenia w całości lub w części.

Jeżeli pozwanego zasądzono na pewne świadczenie, od którego może się uwolnić przez złożenie pewnej kwoty pieniężnej, to nie zachodzi przypadek z art. 541 (świadczenia alternatywnego), lecz przypadek alternatywnego upoważnienia i dlatego wierzyciel może się domagać jedynie świadczenia, a nie zapłaty kwoty pieniężnej. Natomiast dłużnik może wybierać między jednym i drugim.

Jeżeli dłużnik nie skorzystał z nadanego mu wyrokiem uprawnienia zwolnienia się od nałożonego na niego świadczenia przez zapłatę pewnej kwoty pieniężnej, to wierzyciel może prowadzić egzekucję tylko o świadczenie, nie zaś o tę kwotę i nawet w razie bezskuteczności egzekucji o świadczenie nie może żądać egzekucji o kwotę pieniężną.

Jeżeli w wyroku, zasądzającym na zapłatę obcej waluty, zamieszczono dodatek, że pozwany może uwolnić się od świadczenia przez zapłatę oznaczonej kwoty zastępczej, to dłużnik ma prawo wyboru nawet w toku egzekucji i może żądać od sądu przerachowania tej kwoty zastępczej, ale w pełnej wysokości (O. plen. z 16/VI 1925, III R 367/25, P. S. 1925, 216).

Różnica istotna między pojęciem zobowiązania przemiennego a pojęciem facultatis alternativae polega na tem, że tylko w wypadku zobowiązania przemiennego służy wierzycielowi wybór, dla którego z dwóch przemiennych świadczeń miałby się domagać egzekucji. Skoro tytuł egzekucyjny opiewał na dostarczenie drzewa albo zapłatę równowartości, to odpowiada to pojęciu zobowiązania przemiennego, a nie facultatis alternativae (O. z 6/VII 1928, III R w 200/28, P. S. 1928, 756).

Przepis art. 541 nie ma zastosowania, jeżeli w tytule egzekucyjnym nałożono na pozwanego obowiązek pewnego świadczenia z tym dodatkiem, że gdyby świadczenie to okazało się nieściągalnem, to wierzyciel ma prawo poszukiwać jego wartości. W wypadku takim wierzyciel może żądać egzekucji tylko celem wydobycia świadczenia, a dopiero gdyby ta okazała się bezskuteczną, domagać się może wykonania zobowiązania ewentualnego. Nie jest przytem konieczne, aby w celu wydobycia świadczenia głównego wyczerpał wszystkie możliwe środki egzekucyjne, lecz wystarczy, gdy pierwsza lepsza egzekucja, którą wdrożono jako nadającą się do wydobycia świadczenia, okazała się bezskuteczną. Również dłużnik nie może przed bezowocnym wynikiem egzekucji o świadczenie główne uwolnić się od niego przez wypełnienie zobowiązania ewentualnego,

Jeżeli w tytule egzekucyjnym przyznano prawo wyboru między kilku świadczeniami wyraźnie wierzycielowi, natenczas przepis art. 541 nie ma zastosowania do dłużnika, gdyż temu ostatniemu nie przysługuje w takim przypadku pod żadnym warunkiem prawo wyboru. Natomiast do wierzyciela stosuje się tu analogicznie przepis art. 541. Może on więc w razie zrzeczenia się egzekucji dla wydobycia pierwotnie wybranego świadczenia lub w razie bezskuteczności tej egzekucji dokonać nowego wyboru z pośród reszty świadczeń.

Art. 542 (35).

Egzekucja
kilku sposo-
bami.

§ 1. Wierzyciel w jednym wniosku może wskazać kilka sposobów egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi.

§ 2. Jeżeli egzekucja z jednej części majątku dłużnika oczywiście wystarcza na zaspokojenie wierzyciela, dłużnik może żądać zawieszenia egzekucji z innej części majątku.

Ponieważ użycie jednego środka egzekucyjnego może się często okazać niewystarczającym do uzyskania zaspokojenia wierzyciela, dozwala ustawa wierzycielowi żądać równoczesnego zastosowania kilku środków egzekucyjnych celem wydobycia tego samego świadczenia, a więc np. egzekucji z ruchomości równocześnie z egzekucją z nieruchomości.

Możliwość żądania w jednym wniosku egzekucji kilkoma sposobami z warunkowana jest tem, aby dla wszystkich łącznie żądanych egzekucyj właściwym był ten sam sąd, względnie komornik tego samego sądu. Nie stanowi natomiast przeszkody takiego łącznego żądania okoliczność, że dla poszczególnych z kilku łącznie żądanych egzekucyj właściwymi byłiby różni komornicy tego samego sądu,

W takim przypadku wniosek skierować można do któregośkolwiek z komorników, a ten, który wniosek otrzymał pierwszy, po załatwieniu go odnośnie do części, należącej do niego, odstąpi go drugiemu komornikowi do załatwienia, o ile w konkretnym przypadku nie ma zastosowania przepis art. 517, § 2.

Wniosek, zawierający żądanie egzekucji kilku sposobami, o ile nie należą one do różnych komorników, należy załatwić jednym postanowieniem, co oczywiście nie przesądza kwestji, czy poszczególne egzekucje mają być prowadzone łącznie lub oddzielnie.

Przy załatwianiu wniosku egzekucyjnego sąd, względnie komornik nie ma się wdawać w badanie, czy żądane przez wierzyciela zastosowanie równocześnie kilku sposobów egzekucji jest konieczne, ani też nie ma prawa odmówić wszczęcia egzekucji jednym z żądanych kilku sposobów, chociażby jego zdaniem równoczesne zastosowanie kilku sposobów egzekucji było widocznie niepotrzebnem. Badanie tej kwestji i ewentualne zawieszenie egzekucji jednym z żądanych kilku sposobów nastąpić bowiem może w myśl § 2 art. 542 dopiero na żądanie dłużnika.

Jakkolwiek w § 1 art. 542 mowa jest tylko o przypadku, gdy żądanie egzekucji kilku sposobami objęte jest jednym wnioskiem, to jednak racja tego przepisu każe przyjąć, że wierzyciel może także już po wszczęciu egzekucji jednym sposobem żądać w osobnym wniosku zastosowania nadto jeszcze innego sposobu egzekucji. I w tym przypadku sąd, względnie komornik nie będzie miał prawa odmówić takiemu wnioskowi, choćby uznał, że wszczęta już egzekucja może doprowadzić do całkowitego zaspokojenia wierzyciela, lecz dopiero na żądanie dłużnika nastąpić może zawieszenie bądź pierwotnie wszczętej, bądź dodatkowo żądanej egzekucji.

Oprócz równoczesnego zastosowania kilku sposobów egzekucji wolno też wierzycielowi żądać egzekucji jednym sposobem z kilku majątków dłużnika, np. egzekucji z kilku nieruchomości równocześnie (arg. a maiori ad minus z art. 542, § 1). I tutaj żądanie takie może być objęte bądź jednym wnioskiem, bądź też żądanie egzekucji odnośnie do poszczególnych majątków może być zawarte w różnych i w różnym czasie podanych wnioskach.

Przepis art. 542, § 2 obejmuje zarówno przypadki równoczesnej egzekucji jednym sposobem z kilku majątków, jak i przypadki połączenia kilku różnych sposobów egzekucji. Dłużnik może żądać na jego podstawie zawieszenia egzekucji z jednego majątku tak wtedy, gdy ona prowadzi się tym samym sposobem, jak i wtedy, gdy ona prowadzi się innym sposobem, niż egzekucja z reszty majątku.

Zawieszenie egzekucji po myśli art. 542, § 2 nie zależy od tego, czy egzekucję ze wszystkich majątków dłużnika, objętych egzekucją, prowadzi ten sam sąd lub komornik, czy też egzekucję z poszczególnych majątków prowadzą różne sądy, względnie komornicy, czy wreszcie egzekucję z jednego majątku prowadzi sąd, z innego zaś komornik.

We wniosku o zawieszenie egzekucji na zasadzie art. 542, § 2 musi dłużnik co najmniej twierdzić, że egzekucja z jednego majątku wystarczy na zaspokojenie wierzyciela. Jeżeli następnie przy wysłuchaniu stron, które przed załatwieniem wniosku stosownie do art. 564 przedsięwziąć należy, wierzyciel przyzna twierdzenie dłużnika, należy już na tej podstawie egzekucję zawiesić. W przeciwnym razie dłużnik ma wykazać prawdziwość swego twierdzenia, a w postanowieniu, uwzględniającem żądanie zawieszenia należy podać, na jakiej podstawie przyjęto, że egzekucja z jednego majątku wystarczy na całkowite zaspoko-

jenie wierzyciela, względnie że egzekucja z innego majątku, co do której zarządzono zawieszenie, nie jest konieczną do zaspokojenia wierzyciela.

Wniosek o zawieszenie egzekucji po myśli § 2 art. 542 należy skierować bądź do komornika, bądź do sądu, zależnie od tego, kto z nich daną egzekucję prowadzi. W braku odmiennego postanowienia ustawy należy też przyjąć, że wniosek taki w sprawie, należącej do kompetencji sądu, rozstrzyga sąd, zaś w sprawie, należącej do kompetencji komornika, sam komornik.

Przy rozstrzygnięciu wniosku dłużnika o zawieszenie egzekucji po myśli art. 542, § 2 w przypadku, gdy wierzyciel nie zgadza się z tym wnioskiem, należy z jednej strony wziąć pod uwagę, że pokrycie wierzyciela nie da się zgóry dokładnie obliczyć, gdyż wysokość jego zależy od różnych nieprzewidzianych okoliczności (np. spadek wartości majątku), z drugiej zaś strony że równoczesne prowadzenie egzekucji z różnych majątków dłużnika utrudnia temuż wywiązanie się ze swych zobowiązań wobec innych wierzycieli i zwiększa koszty egzekucji.

Jeżeli w przypadku zawieszenia egzekucji po myśli art. 542, § 2 stanie się z czasem widocznem, że egzekucja z innego majątku dłużnika nie doprowadzi do zupełnego zaspokojenia wierzyciela, to na wniosek wierzyciela nastąpi podjęcie egzekucji zawieszanej. Jeżeli natomiast egzekucja z innego majątku doprowadziła do zupełnego zaspokojenia wierzyciela, to po jej ukończeniu egzekucja zawieszona będzie umorzona bądź na żądanie wierzyciela (art. 561, § 1, l. 2), bądź na skutek pozwu dłużnika (art. 566, § 1, l. 2), bądź wreszcie z urzędu, jeżeli wierzyciel przez trzy lata od ukończenia egzekucji z innego majątku nie postawił żadnego wniosku w sprawie egzekucji zawieszanej (art. 562).

Art. 543 (36).

Łączenie wniosków egzekucyjnych.

§ 1. Wniosków, skierowanych do sądu, nie wolno łączyć z wnioskami, skierowanymi do komornika. Również nie wolno łączyć wniosków, które skierowane są do różnych sądów lub do komorników różnych sądów.

§ 2. W razie niedozwolonego połączenia wniosków sąd lub komornik rozpoznaje wniosek w zakresie swej właściwości, w pozostałej zaś części wniosek odrzuca.

Z przepisu art. 543 wynika, że jeżeli niewłaściwość sądu lub komornika wyjdzie na jaw zaraz przy podaniu wniosku o wszczęcie egzekucji, to nie ma miejsca przekazanie sprawy po myśli art. 518, lecz odnośny wniosek ulega odrzuceniu z powodu niewłaściwości (p. zresztą co do tego objaśn. do art. 518).

A contrario z postanowienia zdania drugiego § 1 art. 543 należy wnosić, że wolno łączyć wnioski, do załatwienia których właściwymi byłiby różni komornicy tego samego sądu.

Wniosek, odrzucony po myśli art. 543, § 2 z powodu niewłaściwości, może być każdej chwili ponownie wniesiony do właściwego sądu lub komornika.

Art. 544 (37).

Zawiadomienie dłużnika o wszczęciu egzekucji.

§ 1. Przy pierwszej czynności egzekucyjnej doręcza się dłużnikowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z podaniem treści tytułu wykonawczego i wymienieniem sposobu egzekucji.

§ 2. Na żądanie dłużnika komornik powinien mu okazać tytuł wykonawczy w oryginale.

Za pierwszą czynność egzekucyjną w rozumieniu art. 544 należy uważać nie każdą czynność, którą sąd, względnie komornik przedsięwzię najpierw po

otrzymaniu wniosku egzekucyjnego, lecz pierwszą czynność, którą w postępowaniu egzekucyjnym podjęto wobec dłużnika. Nie będzie więc pierwszą czynnością egzekucyjną w rozumieniu art. 544 np. zwrot wniosku egzekucyjnego do uzupełnienia po myśli art. 141 k. p. c., ani wyznaczenie terminu zajęcia ruchomości i t. p., natomiast za czynność taką uważać należy np. przy egzekucji z ruchomości zajęcie (art. 581), przy egzekucji z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych zawiadomienie dłużnika po myśli art. 631, przy egzekucji z nieruchomości wezwanie dłużnika o zapłatę długu po myśli art. 654, przy egzekucji w celu wymuszenia czynności wezwania dłużnika o jej spełnienie (art. 818, 819) i t. d.

Stosownie do art. 534 dłużnik otrzymuje jedynie zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, w którego treści mają być podane zarówno szczegóły, zawarte w tytule wykonawczym, jak i sposób egzekucji. Natomiast samego tytułu wykonawczego nie doręcza się dłużnikowi ani w oryginale, ani nawet w odpisie. Jedynie na wyraźne żądanie dłużnika winien mu go okazać komornik.

Przepis § 1 art. 544 nie rozróżnia między egzekucją, prowadzoną przez sąd i taką, którą prowadzi komornik, z czego wynika, że tytułu wykonawczego, względnie jego odpisu nie doręcza się dłużnikowi tak wtedy, gdy egzekucję wszczął komornik, jak i wtedy, gdy ją wszczął sąd. Odmienne zapatrywanie, oparte na wnioskowaniu, że skoro według art. 540 wniosek o wszczęcie egzekucji, skierowany do sądu, odpowiadać ma warunkom pisma procesowego, a więc zawierać także odpis tytułu wykonawczego dla dłużnika (art. 139 k. p. c.), to wobec tego w razie wszczęcia egzekucji przez sąd¹⁾ odpis ten powinien

¹⁾ tak Allerhand II, 85 i 92.

być dłużnikowi doręczony, jest sprzeczne z przepisem § 1 art. 544. Przyjąć zaś należy, że ten ostatni przepis, jako specjalny, wyklucza, choćby logicznie z innych — ogólniejszych — przepisów wywnioskowaną, potrzebę doręczania dłużnikowi odpisu tytułu wykonawczego.

Co do sposobu doręczania p. objaśn. do art. 525 oraz §§ 10, 11 instrukcji dla komorników (w dod. II).

W braku wyraźnego w tym względzie ograniczenia ustawowego można doręczyć dłużnikowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji także jednym ze sposobów zastępczych, przewidzianych w art. 151 i 153 k. p. c.

Od daty doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji biegnie dla niego termin do zażalenia na postanowienie, nadające klauzulę wykonalności (art. 538).

Przepis § 2 art. 544 odnosi się tylko do komornika. Sąd nie ma szczególnego obowiązku okazywania tytułu wykonawczego, jednak dłużnik może go każdej chwili oglądnąć na podstawie art. VII p. w. k. p. c. (p. w objaśn. do art. 516).

Ustawa nie ogranicza obowiązku komornika do okazania dłużnikowi tytułu wykonawczego do pierwszej tylko czynności egzekucyjnej, z czego wnosić należy, że dłużnik może każdej chwili żądać okazania go.

Art. 545 (38).

Przyjęcie przez komornika rzeczy wydać się mających dłużnikowi.

Komornik powinien na żądanie wierzyciela przyjąć od niego pieniądze lub inne rzeczy, przypadające dłużnikowi w związku z egzekucją.

Z przepisu art. 545 korzystać może wierzyciel egzekwujący np. w przypadkach, gdy wyegzekwować się mające świadczenie dłużnika ma być spełnione za równoczesnem dopełnieniem świadczenia wzajem-

nego ze strony wierzyciela. Aby w takich przypadkach uniknąć zarzutu zwłoki w wypełnieniu świadczenia wzajemnego, a z drugiej strony nie być zmuszonym do świadczenia przed otrzymaniem świadczenia od dłużnika, może wierzyciel rzeczy wydać się mające dłużnikowi wręczyć komornikowi ze zleceniem, by tenże wydał je dłużnikowi z chwilą ściągnięcia od tegoż świadczenia, należnego wierzycielowi. Wskutek takiego zlecenia komornik nie staje się bynajmniej pełnomocnikiem wierzyciela, lecz pozostaje nadal organem władzy państwowej, wykonującym jedną z czynności postępowania egzekucyjnego.

Na podstawie art. 545 można też wręczyć komornikowi dokumenty, które wierzyciel posiada na należne mu od dłużnika świadczenie, a które z chwilą otrzymania świadczenia obowiązany jest zwrócić dłużnikowi (np. weksle, skrypty dłużne i t. p.), a to w tym celu, aby komornik wydał te dokumenty dłużnikowi równocześnie z odebraniem od niego należnego wierzycielowi świadczenia.

Wzajemne świadczenie wierzyciela, polegające na uiszczeniu pewnej sumy pieniężnej, może być dokonane także przez potrącenie z wierzytelnością, jaką wierzyciel ma do dłużnika. W takim wypadku wierzyciel powinien przysługującą mu wierzytelność wykazać zapomocą dokumentów określonych w art. 534, § 1 i oświadczyć komornikowi, że z wierzytelnością tą potrąca świadczenie, które winien dłużnikowi w związku z wykonaniem egzekucji.

Komornik nie jest obowiązany przyjmować od wierzyciela celem wydania dłużnikowi takich rzeczy, których wydanie nie pozostaje w związku z wykonaniem prowadzonej przezeń egzekucji.

Wręczone mu przez wierzyciela celem wydania dłużnikowi przedmioty może komornik wydać temu

ostatniemu tylko w związku z wykonaniem egzekucji. Jeżeli więc np. wręczono mu weksel celem wydania go dłużnikowi za uiszczeniem przezeń dłużnej kwoty, a dłużnik wykazuje się, że dług przed rozpoczęciem egzekucji uiścił bezpośrednio wierzycielowi, to nie wolno komornikowi wydać wekslu dłużnikowi, lecz ma go zwrócić wierzycielowi, bo wydanie w tym przypadku nie nastąpiłoby w związku z wykonaniem egzekucji.

Art. 546 (39) ¹⁾.

Złożenie i wydanie zabezpieczenia.

§ 1. W przypadkach, w których kodeks niniejszy przewiduje zabezpieczenie, powinno ono być złożone w gotowiźnie lub w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładkowych instytucyj, w których według obowiązujących przepisów wolno umieszczać fundusze osób małoletnich.

§ 2. O wydaniu zabezpieczenia rozstrzyga sąd po wysłuchaniu osób interesowanych. Na postanowienie sądu służy zażalenie.

Złożenie zabezpieczenia w postępowaniu egzekucyjnym przewidziane jest w następujących przypadkach: 1) żądane przez dłużnika zawieszenie postępowania w razie wniesienia skargi na czynności komornika lub zażalenia na postanowienie sądu może sąd uzależnić od złożenia przez dłużnika zabezpieczenia (art. 559, § 1); 2) w przypadku zawieszenia postępowania po myśli art. 559, § 1 może dłużnik

¹⁾ Tekst pierwotny art. 39, § 1 p. e. opiewał: „W przypadkach, w których prawo niniejsze przewiduje zabezpieczenie, powinno ono być złożone w gotowiźnie lub w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładkowych instytucyj, w których według obowiązujących przepisów wolno umieszczać fundusze osób małoletnich“.

zabezpieczyć spełnienie swego obowiązku, a wówczas sąd może uchylić dokonane już czynności egzekucyjne (art. 559, § 2); 3) jeżeli zachodzą warunki zawieszenia postępowania z powodu wniesienia skargi na czynności komornika lub zażalenia na postanowienie sądu, to sąd może mimo to odmówić zawieszenia albo zawieszona postępowanie podjąć, gdy wierzyciel zabezpieczy wynagrodzenie ewentualnych szkód dłużnika wskutek dalszego postępowania (art. 559, § 3); 4) przystępujący do licytacji nieruchomości złożyć musi rękojmię w wysokości jednej dziesiątej części sumy oszacowania; w tym wypadku nie wystarczy jednak zabezpieczenie sposobem w art. 546 wskazanym, gdyż złożenie rękojmi licytanta odpowiadać musi szczególnym wymogom w § 2 art. 686 określonym; 5) w przypadku nadlicytacji nadlicytant powinien złożyć rękojmię w wysokości piątej części zaofiarowanej ceny (art. 725, § 2); mimo braku wyraźnego przepisu należy przyjąć, że i ta rękojmia złożona ma być sposobem w § 2 art. 686 określonym; 6) przy rozdziale sumy, uzyskanej z egzekucji nieruchomości, wierzyciel, otrzymujący zaspokojenie wierzytelności zależnej od warunku rozwiązującego, obowiązany jest złożyć zabezpieczenie, o ile obowiązek taki ciąży na nim z mocy istniejącego między nim a dłużnikiem stosunku prawnego (art. 806); 7) w egzekucji celem wymuszenia zaniechania sąd może na wniosek wierzyciela zobowiązać dłużnika do zabezpieczenia szkody, grożącej wierzycielowi wskutek dalszego działania dłużnika wbrew obowiązkowi (art. 820, § 2); 8) zarządzenie tymczasowe dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych musi, zaś zarządzenie tymczasowe dla zabezpieczenia innych roszczeń może być na żądanie dłużnika zastąpione przez złożenie zabezpieczenia; w obu wypadkach jednak zarządze-

nie tymczasowe może być zastąpione tylko przez złożenie sumy pieniężnej (art. 842, 845).

W przedmiocie lokowania funduszków osób niewłasnowolnych obowiązuje następujące¹⁾

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 15 lutego 1928 r.

o sposobie lokowania funduszków przez osoby prawa publicznego, fundacje i osoby niewłasnowolne oraz o sposobie lokowania kaucyj, składanych z tytułu obowiązku publicznego,

Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 141:

Art. 1. Fundusze, należące do osób prawa publicznego, fundacyj i do osób niewłasnowolnych oraz do tych osób fizycznych i prawnych, których majątek z jakiegokolwiek powodu znajduje się pod zarządem kuratora, winny być lokowane z bezpieczeństwem prawnem (pupilarnem).

Postanowienie to nie dotyczy funduszków, potrzebnych na bieżące wydatki i prowadzenie gospodarstwa w zwykłym trybie, oraz funduszków osób prawa publicznego, potrzebnych na bezpośrednio realizowanie ich zadań.

Art. 2. Za lokatę z bezpieczeństwem prawnem (pupilarnem) uważa się:

- 1) kupno i budowę nieruchomości w kraju położonych;
- 2) udzielanie pożyczek pod zastaw nieruchomości w kraju położonych lub na hipotekę tych nieruchomości za zabezpieczeniem prawnem (pupilarnem); udzielanie pożyczek pod zastaw hipotek, przyczem pożyczki te nie mogą przekraczać 75% zastawionej wierzytelności, która ma czynić zadość przepisom o bezpieczeństwie prawnem (pupilarnem);
- 3) kupno papierów państwowych lub przez Państwo gwarantowanych;
- 4) kupno listów zastawnych krajowych instytucyj kredytu długoterminowego, emitowanych za zabezpieczeniem prawnem (pupilarnem), oraz obligacyj Polskiego Banku Komunalnego i Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu;
- 5) umieszczanie funduszków w instytucjach bankowych i w komunalnych instytucjach kredytowych na książeczki

¹⁾ Mylnie cytuje Allerhand (II, 97) rozporządzenie Prez. Rzp. z 3 grudnia 1924, Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 953, gdyż to ostatnie uchylone zostało art. 11 niżej przytoczonego rozporządzenia.

wkładowe, które z mocy obecnie obowiązujących przepisów dzielnicowych korzystają z prawa papierów, posiadających zabezpieczeństwo prawne (pupilarne), względnie prawo takie w przyszłości uzyskają.

Art. 3. Lokaty funduszów osób prawa publicznego mogą być dokonywane w sposób, przewidziany w punktach 1 i 2 art. 2, jedynie za zezwoleniem właściwego ministra, który obowiązany jest przed udzieleniem zezwolenia zawiadomić Ministra Skarbu. W razie braku wcześniejszego oświadczenia się Ministra Skarbu zezwolenie może być udzielone osobie prawa publicznego najwcześniej po czterech dniach od dnia zawiadomienia Ministra Skarbu; w razie podniesienia w tym czasie przez Ministra Skarbu zastrzeżeń przeciw udzieleniu zezwolenia może być ono udzielone przez właściwego ministra najwcześniej po dwudziestu ośmiu dniach od wyżej wymienionego terminu, o ile w międzyczasie na wniosek Ministra Skarbu nie rozstrzygnie sprawy Rada Ministrów.

Uprawnienie powyższe może właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu przekazać terytorjalnie właściwemu wojewodzie, który obowiązany jest zawiadomić o zamierzonym zezwoleniu prezesa właściwej Izby skarbowej. W razie podniesienia zastrzeżeń przez prezesa Izby skarbowej winna nastąpić decyzja przy dalszym zastosowaniu ustępu pierwszego niniejszego artykułu.

Osoby prawa publicznego, zamierzające lokować swe fundusze w sposób, przewidziany w punktach 3 i 4 art. 2, winny dokonywać tej lokaty za pośrednictwem instytucyj, wskazanych przez Ministra Skarbu i zgodnie z planem, zatwierdzonym przez tegoż ministra.

Art. 4. Zabezpieczenie funduszów w rozumieniu punktów 2 i 4 art. 2 jest prawne (pupilarne) tylko wtedy, gdy suma zobowiązania wraz z poprzedzającymi ją ciężarami nie przekracza połowy rzeczywistej wartości obciążonej nieruchomości wiejskiej względnie dwóch trzecich rzeczywistej wartości obciążonej nieruchomości wiejskiej.

Art. 5. Na dobrach powierniczych (fideikomisowych), na budynkach, obciążonych obowiązkiem zniesienia, oraz na lasach ochronnych w rozumieniu art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 czerwca 1927 r. o zagospodarowaniu lasów niestanowiących własności Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 504) nie wolno lokować funduszów osób w art. 1 wymienionych.

Art. 6. Instytucje publiczno-prawne przymusowego ubezpieczenia na wypadek choroby, braku pracy, niezdolności do pracy, śmierci, na starość oraz od wypadków mogą nawzajem sobie

udzielać pożyczek z pominięciem przepisów art. 2 niniejszego rozporządzenia za zezwoleniem właściwego ministra.

Przepisy niniejszego rozporządzenia nie mają również zastosowania w wypadku dobrowolnego zabezpieczenia gotówkowych spłat spadkowych współdziedziców niewłasnowolnych, gdy jeden ze współdziedziców niewłasnowolnych otrzymuje w drodze działów spadkowych cały nieruchomości majątek spadkowy wskutek prawnej jego niepodzielności, jeżeli tylko na tym nieruchomości majątku będzie ustanowione prawo zastawu względnie hipoteka z prawem pierwszeństwa przed wszystkimi innymi osobistymi długami obejmującego majątek spadkowy.

Art. 7. Kaucje z tytułu obowiązku publicznego, o ile nie są składane w gotówce, winny odpowiadać przepisom art. 2 p. 2—5.

Art. 8. Zakłady ubezpieczeń, podległe nadzorowi Ministra Skarbu, winny lokować swe fundusze zgodnie z wydanymi w tym kierunku specjalnymi przepisami prawnymi.

Art. 9. Przepisy dzielnicowe na obszarze b. dzielnic austriackiej i pruskiej o lokowaniu funduszy osób niewłasnowolnych oraz tych, których majątek znajduje się pod zarządem kuratora, zachowują moc obowiązującą z wyjątkiem punktów 1—5 § 194 cesarskiego patentu z dnia 9 sierpnia 1854 r. (aust. Dz. u. p. Nr. 208) względnie ustępu 1 § 1807 niemieckiego kodeksu cywilnego. W miejsce tych uchylonych przepisów ma zastosowanie art. 2 niniejszego rozporządzenia.

Na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej nie obowiązuje nadal postanowienie części 2 zdania pierwszego art. 268 cz. I tom X Zb. pr. ces. ros. zaczynające się od słów „pieniądze zaś“, a kończące się słowami „na to pozwalają“.

Art. 10. Fundusze osób, wymienionych w art. 1, ulokowane dotychczas niezgodnie z art. 2 niniejszego rozporządzenia, winny być wycofane z tych lokat i umieszczone w sposób, odpowiadający przepisom niniejszego rozporządzenia, w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. W wyjątkowych wypadkach uprawniony jest właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu do przedłużenia powyższego terminu.

Art. 11. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1924 r. o sposobie trwałego lokowania funduszy przez osoby prawa publicznego, fundacje i osoby niewłasnowolne oraz o sposobie lokowania kaucyj (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 953) oraz o sposobie lokowania gotowizny bieżącej przez osoby prawa publicznego i osoby niewłasnowolne (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 959), rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o zmianie

niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1924 r. o sposobie lokowania gotowizny bieżącej przez osoby prawa publicznego i osoby niewłasnowolne (Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1045) oraz wszelkie przepisy niezgodne z niniejszym rozporządzeniem.

Art. 12. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Skarbu i Sprawiedliwości w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Z postanowienia art. 546, § 1 wynika, że sąd z jednej strony nie może odmówić przyjęcia zabezpieczenia, złożonego w pieniądzach lub papierach wartościowych, w których można lokować fundusze osób małoletnich, z drugiej zaś strony nie może, jak to ma miejsce w przypadku art. 130 k. p. c., uznać innych papierów wartościowych za nadające się do złożenia zabezpieczenia.

Złożenie przez Kasę Oszczędności swej własnej książeczki oszczędnościowej nie jest dostatecznym zabezpieczeniem (O. z 27/II 1929, III R 46/29, P. S. 1930, 130).

Jeżeli zabezpieczenie złożono komornikowi, to tenże winien je złożyć do depozytu sądowego stosownie do §§ 24, 25 instr. kom. (p. w dodatku II).

Do rozstrzygnięcia o wydaniu zabezpieczenia powołany jest sąd, który sam lub którego komornik prowadzi egzekucję, w której zabezpieczenie złożono.

Rozstrzygnięcie o wydaniu zabezpieczenia powinno poprzedzić wysłuchanie osób interesowanych, t. j. osoby, której obowiązek został przez złożenie zabezpieczony, osoby, na rzecz której zabezpieczenie złożono i wreszcie osoby, która zabezpieczenie złożyła, o ile ona jest różna od osoby, której obowiązek przez złożenie zabezpieczono.

Jeżeli przy wysłuchaniu osób interesowanych, zarządzić się mającem po myśli art. 546, § 2, nie można osiągnąć zgody w kwestji, czy i komu zabezpieczenie

ma być wydane, a rozstrzygnięcie tej kwestji zależy od zbadania spornych okoliczności faktycznych, sąd nie zarządzi wydania zabezpieczenia, lecz odeśle osoby interesowane na drogę sporu.

Jakkolwiek ustawa o tem nie wspomina, to jednak należy przyjąć, że wysłuchanie osób interesowanych w przedmiocie wydania zabezpieczenia jest zbyt cenne w tych przypadkach, w których zapadło już orzeczenie, wykluczające potrzebę zabezpieczenia. W przypadkach takich należy zarządzić wzrost zabezpieczenia osobie, która je złożyła.

Art. 547 (40).

§ 1. Kwota pieniężna, złożona w postępowaniu egzekucyjnym, jeżeli nie podlega wydaniu niezwłocznemu, będzie wniesiona do depozytu sądowego.

§ 2. Sąd na wniosek osoby interesowanej zarządzi umieszczenie złożonej sumy na oprocentowanie, jeżeli uzna to za właściwe ze względu na wysokość sumy i na czas, w ciągu którego ma być zatrzymana.

Przepis art. 547 stosuje się zarówno do kwot pieniężnych, złożonych w postępowaniu egzekucyjnym z tytułu zabezpieczenia, jak i do kwot, złożonych w tem postępowaniu z innego tytułu.

W myśl szczególnych przepisów złożone być mają w postępowaniu egzekucyjnym do depozytu sądowego: 1) zajęte w egzekucji z ruchomości pieniądze, jeżeli nie wystarczają na zaspokojenie wszystkich wierzycieli albo jeżeli zgłoszono prawo osoby trzeciej do tych pieniędzy (art. 597); 2) odebrane dłużnikowi dokumenty, stanowiące dowód zajętej wierzytelności pieniężnej lub innego prawa majątkowego (art. 638, § 1); 3) cena nabycia nieruchomości przez licytanta,

Depozyt kwot
pieniężnych.

który uzyskał przybicie (art. 690); 4) rękojnia nadlicytanta (art. 725, § 2); 5) nadwyżka dochodów z zarządu przymusowego nieruchomości, jeżeli nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzycieli (art. 786, § 2); 6) reszta sumy, uzyskanej przez egzekucję z ruchomości i niehipotekowanych wierzytelności i innych praw majątkowych, jaka pozostała po wypłacie wierzycielom przez komornika przypadających na nich kwot (art. 789, § 2); 7) suma, uzyskana z egzekucji w tych przypadkach, w których jej rozdział należy do komornika (art. 789, 794); 8) suma, przypadająca z rozdziału zastawnikowi, nie mającemu jeszcze tytułu wykonawczego, o ile dłużnik nie zgodzi się na jej wypłatę (art. 795); 9) uzupełnienie ceny nabycia nieruchomości co do części nieprawnie przez nabywcę potrąconej (art. 802); 10) suma, przypadająca przy podziale na niewyczerpaną hipotekę kaucyjną (art. 803); 11) suma, przypadająca przy podziale na wierzytelność zależną od warunku zawieszającego (art. 807); 12) rzecz odebrana dłużnikowi w egzekucji celem odebrania rzeczy, jeżeli jej nie można zaraz wydać wierzycielowi (art. 813); 13) suma pieniężna, którą dłużnik składa celem uchylenia zarządzenia tymczasowego (art. 844); 14) pieniądze i papiery wartościowe, zajęte dla zabezpieczenia roszczenia (art. 854, § 2); 15) suma, uzyskana ze sprzedaży ruchomości, zajętych w drodze zarządzenia tymczasowego (art. 855); 16) dochód, uzyskany z sekwestru jako zarządzenia tymczasowego (art. 862, § 2); 17) suma, przypadająca przy podziale na prawo hipoteczne, co do którego zachodzą warunki umorzenia (art. XLII p. w. p. e.); 18) odebrany dłużnikowi list, odnoszący się do zajętej wierzytelności, zabezpieczonej hipoteką listową, jako też odebrany list rentowy lub gruntowy (art. LIX p. w. p. e.).

Co do obowiązku komornika złożenia do depozytu sądowego otrzymanego przy wykonaniu egzekucji zabezpieczenia, pieniędzy, papierów wartościowych i kosztowności p. §§ 24, 25 instr. kom. (w dodatku II).

Z treści przepisu art. 547, § 1 wynika, że bezwzględne wydanie gotówki, złożonej w postępowaniu egzekucyjnym, nastąpić może jedynie w przypadkach wyraźnie w ustawie przewidzianych. Poza tem gotówka taka winna być zawsze złożona do depozytu sądowego.

Do przyjęcia kwot pieniężnych, złożonych w postępowaniu egzekucyjnym do depozytu sądowego, powołany jest przede wszystkim sąd, który, względnie którego komornik prowadzi egzekucję. Poza tem mają zastosowanie przepisy ustaw dzielnicowych o właściwości sądów w sprawach postępowania niespornego.

Fruktyfikację złożonej do depozytu gotówki zarządzi sąd jedynie na wniosek, nigdy zaś z urzędu. Legitymowanym do zgłoszenia takiego wniosku jest każdy zainteresowany, a więc tak wierzyciel, na rzecz którego prowadzi się egzekucję, jak i każdy inny wierzyciel, który ma prawo do żądania zaspokojenia ze złożonej gotówki, jak wreszcie i sam dłużnik oraz osoba, która gotówkę złożyła, względnie której gotówkę złożono.

Do zarządzenia lokacji po myśli art. 547, § 2 wystarczy wniosek którejkolwiek z osób interesowanych. Ani zgoda wszystkich interesowanych, ani nawet ich wysłuchanie nie jest do tego potrzebne.

Lokacji złożonej do depozytu gotówki należy zaniechać, jeżeli ze względu bądź na wysokość tej gotówki, bądź na czas jej przechowania lokacja mogłaby przynieść tylko bardzo nieznaczne korzyści. Czy zachodzą warunki lokacji, oceni sąd według okolicz-

ności danego przypadku na podstawie swobodnego uznania.

Bliższe postanowienia w przedmiocie ulokowania na oprocentowanie sum, złożonych do depozytu sądowego, p. w §§ 35—37 reg. cyw. (w dodatku I).

Art. 548 (41).

Komornik stwierdza każdą czynność egzekucyjną protokołem, który zawierać będzie:

- 1) oznaczenie miejsca i czasu czynności;
- 2) imiona i nazwiska stron i innych osób przywołanych;
- 3) sprawozdanie z przebiegu czynności;
- 4) wnioski i oświadczenia obecnych;
- 5) wzmiankę o odczytaniu protokołu;
- 6) podpisy obecnych lub wzmiankę o przyczynie braku podpisu;
- 7) podpis komornika.

Zadaniem protokołu, przewidzianego w art. 548, jest stwierdzenie przebiegu czynności egzekucyjnej. Protokół taki służy z jednej strony do ewentualnego późniejszego użytku komornika, umożliwiając mu ujęcie całokształtu sprawy, z drugiej zaś strony stanowi on dla sądu podstawę do zbadania i oceny sprawy, ilekroć ona dostanie się do sądu czy to na skutek skargi na czynności komornika, czy też w celu dokonania pewnych czynności, wyraźnie sądowi zastrzeżonych, czy wreszcie z okazji wykonywanego przez sąd nadzoru nad czynnościami komornika.

Postanowienia art. 548, l. 1, 2, 5—7 określają formę zewnętrzną protokołu, natomiast postanowienia art. 548, l. 3, 4 normują jego treść wewnętrzną. Okoliczności wymienione pod l. 3 i 4, mają być protokołowane w takim porządku, w jakim rzeczywiście wy-

Protokół
z czynności
egzekucyj-
nych.

stępują, bo protokół ma dawać wierny obraz przebiegu czynności.

Wnioski i oświadczenia obecnych należy protokółować tylko o tyle, o ile one mają znaczenie dla przebiegu i załatwienia sprawy.

Jeżeli czynność egzekucyjna całkowicie lub choćby tylko częściowo pozostała bez skutku, to z treści protokołu powinno być widoczne, że wyczerpano wszystkie dopuszczalne środki, ale osiągnięcie innego wyniku było niemożliwym.

Treść i forma protokołu winna bezwzględnie odpowiadać przepisowi art. 548, atoli nie można przyjąć, iżby każde wykroczenie przeciw temu przepisowi pozbawiało protokół jego znaczenia.

Oprócz określonych w art. 548 wymogów ogólnych, którym odpowiadać winien każdy protokół, spisany co do czynności egzekucyjnej, przepisują szczególne postanowienia ustawy dla niektórych protokołów nadto pewne dalsze wymogi. Tak np. protokół zajęcia ruchomości powinien wymieniać wszystkie zajęte ruchomości (art. 583) i ich wartość (art. 588), w tymże protokóle powinno być stwierdzone dalsze zajęcie tych samych ruchomości, jako też sprawdzenie pierwszego zajęcia (art. 587), protokół licytacji ruchomości ma zawierać wzmiankę o zgłoszonej skardze na udzielenie przybicia (art. 611), w protokóle zajęcia wierzytelności należy zaznaczyć dalsze zajęcia tej samej wierzytelności (art. 641), protokół opisu i oszacowania nieruchomości zawierać powinien wszystkie szczegóły w art. 670 wymienione. Poza tem w przedmiocie zamieszczania w niektórych protokółach wzmianki o pewnych szczególnych okolicznościach p. postanowienia §§ 13, 18, 33, 37, 43, 45, 46, 49, 56, 61, 63, 64 instr. kom. (w dodatku II).

Mimo braku wyraźnego w tym kierunku przepisu należy analogicznie do art. 175 k. p. c. przyjąć, że

protokół, spisany przez komornika, ma też podawać oznaczenie sprawy i stron, bez tych danych bowiem cel jego mógłby być często chybiony.

W myśl art. 177 i 525 k. p. c. mogą strony żądać sprostowania lub uzupełnienia protokołu jeżeli go ich zdaniem spisano niezgodnie z przebiegiem czynności. Sprostowanie lub uzupełnienie nastąpi w formie dodatku na końcu protokołu albo też i wśród jego treści. Jeżeli komornik odmówił sprostowania lub uzupełnienia protokołu, to strona może żądać wpisania odpowiedniego zastrzeżenia do protokołu.

W myśl art. 178 i 525 k. p. c. wolno stronom (bez osobnego pozwolenia ze strony komornika) oświadczenia, wnioski, uzupełnienia i sprostowania zamieścić w załączniku do protokołu i to bez względu na to, czy poprzednio żądały bezskutecznie ich zaprotokółowania lub nie.

Do protokółów, spisywanych przez komornika ma też odpowiednie zastosowanie art. 179 k. p. c., według którego strony mogą wytknąć obrazę przepisów postępowania, żądając wpisania odpowiedniego zastrzeżenia do protokołu, przyczem strona, która zastrzeżenia takiego nie zgłosiła, traci prawo późniejszego podnoszenia w tym względzie zarzutów, chyba że pogwałcono istotne przepisy postępowania.

Zaprotokółowanie odnośnego zastrzeżenia po myśli art. 179 k. p. c. ma nastąpić tylko wtedy, jeżeli komornik na skutek ustnego wytknięcia nie usunął odrazu twierdzonego braku postępowania. Zaprotokółowania takiego zastrzeżenia nie można stronie odmówić, gdyż byłoby to odebraniem jej możliwości obrony swych praw.

Przepis art. 179 k. p. c. odnosi się do wszelkich uchybień przepisom o postępowaniu. W braku odmiennego zastrzeżenia można na jego podstawie wytknąć także taką obrazę przepisów o postępowaniu,

która zaszła poza obrębem dokonywania czynności egzekucyjnej, z powodu której spisuje się protokół.

Prekluzja, o której mowa w art. 179 k. p. c., następuje z chwilą zamknięcia protokołu, podczas spisywania którego, względnie przed którego spisaniem miała miejsce obraza przepisów postępowania.

Protokół spisuje sam komornik bez przybierania protokółanta.

Pewne wskazówki co do sposobu spisywania protokołu podaje następujący przepis

§ 52 reg. og.:

Pisownia w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości powinna być jednolita, z wyłączeniem miejscowych odrębności językowych, i opierać się na zasadach, ustalonych przez Akademię Umiejętności w Krakowie, oraz uwzględniać wyrazownictwo, wskazane w poszczególnych zarządzeniach władz nadzorczych, tudzież przyjęte w ustawach i rozporządzeniach, na których pismo się opiera lub których dotyczy.

Redakcja i styl pism sądowych powinny być treściwe, jasne i odpowiadać powadze sądu.

Spisany przez komornika protokół podpisać mają oprócz niego strony oraz świadkowie, przybrani do czynności egzekucyjnej.

Art. 549 (42).

§ 1. W dni niedzielne i ustawowo uznane za święta powszechnie, jako też w porze nocnej, czynności egzekucyjne można spełniać jedynie za zezwoleniem kierownika sądu.

§ 2. Przystępując do wykonania czynności, komornik okaże dłużnikowi zezwolenie kierownika sądu na piśmie.

W przedmiocie dokonywania czynności sądowych w dni świąteczne postanawia

§ 73 reg. og.:

W niedziele i dni, ustawowo uznane za święta powszechne (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r., Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928; ustawa z dnia 18 marca 1925 r., Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 234), normalny czas pracy ustaje, z wyjątkiem przypadków, kiedy przepisy postępowania sądowego wymagają niezwłocznego załatwienia pewnych czynności.

Na te przypadki należy w podziale czynności, uchwalonym przez kolegium administracyjne, ustalić kolejność dyżurów sędziów.

W tymże celu mogą być w miarę potrzeby ustanowione dyżury poza godzinami urzędowania w dni powszednie. Dyżury sekretarzy, urzędników kancelaryjnych i woźnych oznacza kierownik sądu.

Czas trwania dyżuru jednej osoby, poza przypadkami szczególnymi, nie może w jednym dniu przekraczać trzech godzin.

Jeżeli urzędnikowi lub woźnemu wyznaczono dyżur całonocny, należy go zwolnić od zajęć w dniu następnym.

Wykaz dni świątecznych przez państwo uznanych zawiera następujące

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 15 listopada 1924 r.

o dniach świątecznych,

Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928:

§ 1. Ilość dni świątecznych, wolnych od pracy stosownie do obowiązujących przepisów, ogranicza się do niedziel i następujących dni świątecznych: Nowy Rok (1 stycznia), Trzech Króli (6 stycznia), Trzeciego Maja, Wniebowstąpienie Pańskie, Boże Ciało, Świętych Apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca), Wniebowzięcie Najświętszej Marji Panny (15 sierpnia), Wszystkich Świętych (1 listopada), Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marji Panny (8 grudnia), Boże Narodzenie (25 grudnia).

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1925 r.

Rozporządzenie powyższe uzupełnia następująca

Ustawa

z dnia 18 marca 1925 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia
Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r.

o dniach świątecznych

(Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928), Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 234:

Art. 1. § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. o dniach świątecznych (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928) uzupełnia się w sposób następujący:

Oczyszczenie Najświętszej Marji Panny (2 lutego),
drugi dzień Wielkiej Nocy,
drugi dzień Zesłania Ducha Świętego,
drugi dzień Bożego Narodzenia (26 grudnia).

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Co do spełniania czynności egzekucyjnych w dniach uroczystych świąt innych wyznań, niż wyznanie rzymsko-katolickie, ma zastosowanie następujący

§ 75 reg. og.:

Jeżeli w czynności sądowej mają brać udział osoby, nie należące do wyznania rzymsko-katolickiego, a okoliczność ta znana jest sądowi, nie należy takiej czynności, gdy ustawa temu się nie sprzeciwia, przedsiębrać w dni uroczyste świąt wyznania religijnego tych osób.

Jako święta (w rozumieniu art. 549) uważane być mogą (w myśl § 73 reg. og.) tylko dni świąteczne, wymienione w rozporządzeniu z 15/XI 1924, poz. 928 Dz. U. R. P. i w uzupełniającej to rozporządzenie ustawie z 18/III 1925, poz. 234 Dz. U. R. P. Piątek Wielkiego tygodnia według obrządku grecko-katolickiego ma (w myśl § 75 reg. og.) tylko to znaczenie, że wyznawców odnośnego wyznania, czy obrządku nie należy na te dni świąteczne wzywać do sądu na audjencje i do przesłuchań, atoli kres terminów, przypadających na te dni, nie ulega przesunięciu (O. z 27/VI 1930, I C 1214/30, P. S. 1931, 79).

Przepis § 75 reg. og. zaleca tylko uszanowanie kultu religijnego osób, nie należących do wyznania rzymsko-katolickiego, lecz od wykonania zalecenia, tego nie czyni zawisłą ważności czynności sądowej. Zalecenie to wykonalne jest jedynie wtedy, gdy wyznanie religijne strony sąd zna. O wyznaniu religijnem może być mowa tylko u osób fizycznych, nie zaś wtedy, gdy chodzi o firmę spółki, a więc przedsiębiorstwo zdolne do stawania przed sądem, a nie mające nic wspólnego z wyznaniem religijnem spółników, przedsiębiorstwo to prowadzących (O. z 19/II 1930, III 1 R 737/29, P. S. 1930, 265).

Według art. 150, § 2 k. p. c. „za porę nocną uważa się czas od godziny dziewiątej wieczorem do godziny siódmej rano“. Identycznie oznacza porę nocną przepis § 19 instr. kom. (p. w dodatku II).

Zezwolenie dokonania czynności egzekucyjnych w dzień świąteczny przez państwo uznany lub w porze nocnej wyda kierownik sądu tylko wtedy, gdy według jego uznania będzie ono koniecznym. Konieczność takiego zezwolenia uzasadni w każdym razie obawa, że bez niego cel egzekucji mógłby być udaremniony.

Zezwolenie na spełnienie czynności egzekucyjnej w dzień świąteczny lub w porze nocnej wydać można bądź na wniosek strony, bądź też na żądanie komornika. Zezwolenie to nie może być wydane w sposób ogólny, np. odnośnie do całego postępowania egzekucyjnego w pewnej sprawie, lecz tylko ze względu na poszczególną czynność egzekucyjną.

Nie trzeba zezwolenia kierownika sądu, gdy chodzi o wykonanie czynności egzekucyjnej w dniu uroczystego święta innego wyznania, niż wyznanie rzymsko-katolickie. Ocena, czy w takim przypadku należy odstąpić od postanowienia § 75 reg. og. (p. wyżej), należeć będzie do komornika.

Z postanowienia art. 549, § 2 wynika, że zezwolenie na wykonanie czynności egzekucyjnej w dzień świąteczny lub w porze nocnej musi być w każdym wypadku udzielone komornikowi na piśmie.

W razie nieokazania przez komornika pisemnego zezwolenia kierownika sądu stosownie do art. 549, § 2 dłużnik ma prawo odmówić swej zgody na podjęcie odnośnej czynności egzekucyjnej, a jeśli ją komornik mimo to podejmie, wolno dłużnikowi skarżyć się na to po myśli art. 512. Odnośna czynność nie staje się jednak sama przez się nieważną przez to, że jej dokonano w dzień świąteczny lub w porze nocnej bez zezwolenia kierownika sądu¹⁾, względnie że przy jej dokonaniu nie okazano dłużnikowi pisemnego zezwolenia kierownika sądu.

Art. 550 (43)²⁾.

Egzekucja
w budynkach
wojskowych
i dyploma-
tycznych.

§ 1. W obrębie budynków wojskowych i na okrętach wojennych można spełniać czynności egzekucyjne tylko po uprzednim zawiadomieniu właściwego komendanta w asyście wyznaczonego przezeń organu wojskowego.

§ 2. W budynku, zajmowanym w całości przez

¹⁾ Inaczej w tym względzie Allerhand II, 102. Z zapatrywaniem tem nie można się jednak zgodzić, bo przepis art. 549 jest przepisem porządkowym, a ustawa nie stanowi nigdzie nieważności czynności z obrazą tego rodzaju przepisów dokonanych.

²⁾ Tekst pierwotny art. 43, § 2 p. e. opiewał: „W budynku, zajmowanym w całości przez przedstawicielstwo dyplomatyczne, w lokalu urzędowym przedstawicielstwa dyplomatycznego oraz w mieszkaniu osób, które w myśl przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie mogą być pozywane przed sąd, wolno czynności egzekucyjne spełniać tylko za zgodą właściwego przedstawiciela dyplomatycznego. W razie wątpliwości, mogących zajść przy stosowaniu tego przepisu, sąd powinien zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o opinię“.

przedstawicielstwo dyplomatyczne, w lokalu urzędowym przedstawicielstwa dyplomatycznego oraz w mieszkaniu osób, które w myśl przepisów kodeksu niniejszego nie mogą być pozywane przed sąd, wolno czynności egzekucyjne spełniać tylko za zgodą właściwego przedstawiciela dyplomatycznego. W razie wątpliwości, mogących zajść przy stosowaniu tego przepisu, sąd powinien zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o opinię.

Za budynki wojskowe należy uważać te budynki, w których mieszczą się władze i urzędy wojskowe, dalej koszary, w których pomieszczone jest wojsko, budynki zajęte na fabryki i składy broni i amunicji, strzelnice wojskowe i t. p.

Przepis art. 550, § 1 odnosi się tylko do „budynków wojskowych“, a zatem nie ma zastosowania do mieszkań prywatnych, wynajętych przez osoby wojskowe, jako też do pojedynczych lokali, wynajętych w budynkach prywatnych na cele wojskowe.

W budynkach, podpadających pod przepis art. 550, § 1, nie wolno spełniać czynności egzekucyjnych bez uprzedniego zawiadomienia właściwego komendanta bez względu na to, czy chodzi o egzekucję przeciw osobie wojskowej, czy też przeciw osobie cywilnej.

Właściwym komendantem w rozumieniu art. 550, § 1 jest osoba wojskowa, która ma powierzoną komendę w danym budynku wojskowym.

Przed przystąpieniem do czynności egzekucyjnej w budynku, podpadającym pod przepis art. 550, § 1, winien się komornik, względnie organ, któremu wykonanie danej czynności poruczono, zgłosić do komendanta budynku, względnie w razie jego nieobecności do jego zastępcy i zawiadomić go o mającej się podjąć czynności. Jakkolwiek zezwolenie komendanta do spełnienia czynności nie jest potrzebne, to

jednak w razie odmowy zezwolenia na jej podjęcie należy się wstrzymać z wykonaniem czynności egzekucyjnej, a gdyby odmowa nie była uzasadnioną, należy się na nią żalić do przełożonej władzy wojskowej.

Co do sposobu zawiadomienia komendanta, przepisane go w art. 550, § 1, oraz obowiązku zaznaczenia o tem w protokóle p. § 18 instr. kom. (w dodatku II).

Organ wojskowy, przydany do asysty po myśli art. 550, § 2, nie ma prawa mieszać się do czynności egzekucyjnej, natomiast w razie potrzeby powinien udzielić pomocy przy jej wykonaniu.

O obowiązkach organu wojskowego, asystującego przy egzekucji administracyjnej w budynkach wojskowych lub na okrętach wojennych p. rozporządzenie Min. Spraw Wojskowych w porozumieniu z Min. Spraw Wewnętrznych z 19 lipca 1930, Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 457 przy art. VII p. w. p. e.

Czynność egzekucyjna, wykonana w budynku wojskowym bez przestrzegania przepisu art. 550, § 1, nie staje się przez to samo nieważną, gdyż wymieniony przepis podyktowany jest wyłącznie względami dyscypliny wojskowej i niezachowanie go nie narusza w niczem praw stron.

W budynkach, zajmowanych w całości przez przedstawicielstwo dyplomatyczne, nie wolno bez zgody przedstawiciela dyplomatycznego przedsięwbrać czynności egzekucyjnych bez względu na to, czy budynki te stanowią własność przedstawicielstwa, czy też są tylko wynajęte na cele przedstawicielstwa dyplomatycznego.

Jeżeli przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa obcego zajmuje tylko część budynku, to w części przez nie niezajętej można spełniać czynności egzekucyjne.

Przez wyraz „mieszkanie“, użyty w art. 550, § 2, rozumieć należy nie tylko same ubikacje mieszkalne, ale także wszystkie pomieszczenia, stanowiące przy należność mieszkania, jak strychy, piwnice, zabudowania gospodarcze i t. p.

Koło osób, korzystających z prawa zakrajowości, oraz przypadki, w których osoby te wyjątkowo podlegają sądowi polskiemu, określa następujący przepis

Art. 5. k. p. c.:

§ 1. Pod warunkiem wzajemności nie mogą być pozywani przed sąd:

- 1) uwierzytelnieni w Polsce przedstawiciele dyplomatyczni państw obcych;
- 2) personel dyplomatyczny przedstawicielstwa;
- 3) członkowie rodzin osób, wymienionych pod liczbami 1) i 2);
- 4) personel kancelaryjny przedstawicielstwa;
- 5) służba przedstawicieli, posiadająca obywatelstwo tego samego, co oni, państwa;

6) inne osoby, korzystające z prawa zakrajowości na mocy ustaw, umów lub ustalonych zwyczajów międzynarodowych.

§ 2. Jednak osoby wyżej wymienione podlegają sądowi:

- 1) jeżeli poddadzą mu się dobrowolnie;
- 2) w sprawach, dotyczących ich przedsiębiorstw, znajdujących się w Polsce;
- 3) w sprawach o prawa, dotyczące nieruchomości znajdujących się w Polsce, z wyjątkiem spraw o czynsz za pomieszczenia o przeznaczeniu urzędowym lub nawet prywatnym.

Jeżeli zachodzi wątpliwość, czy obce państwo przestrzega wzajemności w stosunku do osób, należących do przedstawicielstwa Państwa Polskiego i czy wskutek tego osoby, należące do przedstawicielstwa tego obcego państwa w Polsce, podlegają jurysdykcji sądów tutejszych lub nie, to w myśl art. 345, § 2 k. p. c. należy w tym przedmiocie zasięgnąć opinii Ministra Sprawiedliwości, która jest wiążącą.

Analogicznie do przepisu art. 52 k. p. c. (dotyczącego umownej właściwości sądu) należy przyjąć, że poddanie się jurysdykcji sądów polskich przez osoby,

wyjęte z pod niej w myśl art. 5 k. p. c., nie może nastąpić w sposób ogólnikowy, lecz musi odnosić się do oznaczonego sporu, względnie sporów z oznaczonego stosunku prawnego i że takie poddanie się musi być wykazane dokumentem.

Osoby, wyjęte z pod jurysdykcji sądów polskich na podstawie art. 5 k. p. c., wyliczone są w tym przepisie wyczerpująco, wobec czego rozszerzanie wyjęcia na inne jeszcze osoby jest niedopuszczalne.

Do lokalu urzędowego przedstawicielstwa, jako też do mieszkania osób, wymienionych w art. 5, § 1 k. p. c., stosuje się przepis art. 550, § 2 także wtedy, gdy taki lokal, względnie mieszkanie znajduje się w budynku prywatnym.

Przepis art. 550, § 2 ma zastosowanie także wtedy, gdy według art. 569, § 1 i art. 5, § 2 k. p. c. dopuszczalne jest prowadzenie egzekucji nawet z całego majątku osoby, która w myśl art. 5 k. p. c. zażywa prawa zakrajowości, a która dany budynek lub mieszkanie zajmuje.

W budynkach, lokalach i mieszkaniach, podpadających pod przepis art. 550, § 2, nie wolno bez zgody przedstawiciela dyplomatycznego spełniać czynności egzekucyjnych bez względu na to, czy chodzi o egzekucję przeciw osobom, wymienionym w art. 5 k. p. c., czy też przeciw osobom, nie posiadającym wogóle przywileju zakrajowości.

W braku odmiennego postanowienia ustawy nie zależy stosowanie przepisu art. 550, § 2 od zachowania wzajemności ze strony państwa obcego.

Blizsze postanowienia w przedmiocie stosowania przez komornika przepisu art. 550, § 2 p. w §§ 16, 17 instr. kom. (w dodatku II).

Art. 551 (44).

§ 1. Wierzyciel i dłużnik mogą być obecni przy czynnościach egzekucyjnych. Na żądanie wierzyciela lub dłużnika albo według uznania komornika mogą być przy tych czynnościach obecni świadkowie w liczbie nie więcej niż po dwóch z każdej strony.

Obecność stron i świadków przy czynnościach egzekucyjnych.

§ 2. Komornik powinien przywołać jednego lub dwóch świadków, jeżeli dłużnik nie jest obecny, lub komornik go wydalil, chyba że zachodzi obawa, iż wskutek straty czasu na przywołanie świadków egzekucja będzie udaremniona.

§ 3. Świadcami mogą być także członkowie rodziny i domownicy dłużnika.

§ 4. Świadcowie nie otrzymują wynagrodzenia.

Obecność wierzyciela i dłużnika przy niektórych czynnościach egzekucyjnych jest konieczną, niekiedy nawet tak dalece niezbędną, że odnośna czynność nie może się odbyć w ich nieobecności. Do przypadków tego rodzaju nie odnosi się przepis art. 551. Ma on natomiast na myśli takie czynności egzekucyjne, przy których obecność stron nie jest ani z ich natury konieczną, ani też szczególnie przepisaną. Ponieważ jednak strony są bezpośrednio interesowane w każdej czynności egzekucyjnej, dozwala im ustawa uczestniczyć i w takich czynnościach.

Jeżeli wierzyciel lub dłużnik pragną wziąć udział w czynności egzekucyjnej, do której w myśl obowiązujących przepisów nie mają być osobno wezwani, to na ich żądanie należy im podać czas i miejsce tej czynności i umożliwić im w ten sposób skorzystanie z prawa, nadanego im w art. 551, § 1 (por. objaśn. do art. 511).

Wierzyciel i dłużnik mają prawo tylko asystować przy czynnościach egzekucyjnych, lecz nie wolno im wtrącać się do samego wykonania tych czynności, ani też nie mogą sami wydawać jakichkolwiek zarządzeń, należących do zakresu czynności komornika.

Jakkolwiek w art. 551 przyznano wyraźnie prawo brania udziału w czynnościach egzekucyjnych tylko wierzycielowi i dłużnikowi, to jednak nie może ulegać wątpliwości, że w niektórych wypadkach mogą być zainteresowane w czynności egzekucyjnej także osoby trzecie i że w wypadkach takich należałoby także tym osobom dozwolnić udziału w danej czynności. Kwestję, czy i o ile osobę trzecią dopuścić należy do udziału w czynności egzekucyjnej, rozstrzygnąć należy przy uwzględnieniu okoliczności, czy dana czynność może naruszyć prawa tej osoby i o ile obecność tej osoby może zapobiec naruszeniu jej praw.

Niektóre czynności egzekucyjne, jak np. licytacja, mają się z mocy wyraźnego przepisu ustawy (art. 698) odbywać publicznie. Do udziału w takich czynnościach należy dopuścić każdą osobę, która ma dozwolony wstęp na jawną rozprawę sądową. Osoby takie oznacza przepis art. 167, § 2 k. p. c., według którego „wstęp na salę sądową mają osoby dorosłe i nieuzbrojone, chyba że noszenie broni wynika z obowiązku służbowego“. Poza tem ma tu zastosowanie odnoszący się do jawnych posiedzeń sądowych następujący przepis

§ 62 reg. og.:

Publiczność dopuszcza się na salę rozpraw w miarę wolnego miejsca.

W wyjątkowych przypadkach, gdy przewidywane jest gromadne przybycie publiczności, którego opanowanie byłoby utrudnione, kierownik sądu reguluje wstęp na salę przez wydanie kart wstępu.

Można również wyznaczyć odpowiednie miejsca dla sprawozdawców czasopism.

Przybranie świadków do czynności egzekucyjnej poza przypadkami z art. 551, § 2 może nastąpić tak na wniosek stron, jak i z urzędu. Można ich przybrać tak do czynności, dokonywanych przez komornika, jak i do takich, których dokonuje sąd. Jeżeli wierzyciel lub dłużnik żąda przybrania świadków, nie należy mu w zasadzie tego odmawiać, chyba że w konkretnym przypadku groziłoby to udaremnieniem lub utrudnieniem egzekucji, albo mogłoby spowodować szkodliwą dla postępowania egzekucyjnego zwłokę¹⁾.

Obowiązkowe przybranie świadków w razie nieobecności lub wydalenia dłużnika przepisane jest tylko odnośnie do czynności, dokonywanych przez komornika. Jeżeli natomiast chodzi o czynności egzekucyjne, spełniane przez sąd, to nawet w nieobecności dłużnika mogą się one odbywać bez przybrania świadków.

Tylko obawa udaremnienia egzekucji zwalnia od obowiązku przybrania świadków w przypadkach z art. 551, § 2, nie zwalnia natomiast od tego obowiązku obawa utrudnienia egzekucji.

Nie jest koniecznym przywołanie świadków po myśli art. 551, § 2, jeżeli dłużnik jest wprawdzie nieobecny, ale zastępuje go przy czynności egzekucyjnej pełnomocnik.

Świadkiem czynności egzekucyjnej może być każda osoba, która w myśl art. 167, § 2 k. p. c. (p. wyżej) ma dozwolony wstęp na salę sądową. Od pełnienia tej funkcji nie są wyłączone również kobiety.

Zadaniem świadków po myśli art. 551 przywołać

---

¹⁾ Nie można się zgodzić z zapatrywaniem, jakoby na żądanie wierzyciela lub dłużnika komornik musiał przybrać świadków do czynności egzekucyjnej (tak Allerhand II, 107). Brzmienie przepisu § 1 art. 551 oraz zestawienie tego przepisu z § 2 tegoż artykułu zapatrywania takiego nie uzasadniają.

się mających jest pilne zwracanie uwagi na przebieg czynności i w razie potrzeby stwierdzenie jej przebiegu.

Niestawienie się świadków, przybranych po myśl art. 551, § 1 i 2, nie wstrzymuje czynności komornika.

W myśl art. 72, § 2 u. s. p. mogą być obecne przy każdej czynności egzekucyjnej osoby, powołane do nadzoru sądowego. Do osób takich należą w myśl art. 65, 70, 71 u. s. p.: kierownicy sądów odnośnie do swoich sądów, prezesi sądów okręgowych odnośnie do sądów grodzkich i sędziów pokoju swego okręgu, prezesi sądów apelacyjnych odnośnie do sądów okręgowych, grodzkich i sędziów pokoju swego okręgu, Minister Sprawiedliwości, względnie delegowane przez niego osoby, odnośnie do wszystkich sądów.

Art. 552 (45).

Wezwanie
biegłych.

Jeżeli potrzeba zasięgnąć opinii biegłego, komornik wzywa jednego lub kilku biegłych. Biegły, który nie jest stałym biegłym sądowym, składa wobec komornika zapewnienie sumiennego i bezstronnego spełnienia obowiązku.

Potrzebę zasięgnięcia opinii biegłych przewiduje ustawa przy oszacowaniu: 1) zajętych ruchomości (art. 588, 589), 2) zajętych praw majątkowych w razie ich sprzedaży (art. 652), 3) nieruchomości (art. 672), 4) własności górniczej (art. 672, 730), 5) kolei żelaznej (art. 672, 734), 6) statku (art. 672, 741 i art. 588, 589, 755), 7) prawa zabudowy (art. 672, 757), 8) nieruchomości w razie sprzedaży egzekucyjnej celem zniesienia współwłasności (art. 672, 832, 835). Jak jednak z jednej strony nie w każdym z wymienionych przypadków przywołanie biegłych jest konieczne (p. art. 588, 672), tak z drugiej strony nie jest wykluczone przy-

branie ich w przypadkach w ustawie wyraźnie nie przewidzianych.

Ocena, czy w konkretnym przypadku należy wezwać jednego, czy kilku biegłych, należy do komornika. Z uwagi na koszty postępowania wzywianie po kilku biegłych powinno się jednak ograniczyć do przypadków koniecznej potrzeby. Potrzeba taka zajdzie w szczególności wtedy, gdy w pewnej sprawie mają być oszacowane przedmioty różnego rodzaju tak, że wiadomości fachowe jednego biegłego nie wystarczą do ich ocenienia.

Biegłych powoływać należy o ile możliwości z listy stałych biegłych sądowych, albowiem ci ostatni dzięki procederowi, przewidzianemu przy ich ustanawianiu, dają najlepszą gwarancję, że posiadają wymagane dla biegłych kwalifikacje moralne i zawodowe i że obowiązki swe spełnią, jak należy.

Szczegółowe przepisy o stałych biegłych sądowych zawiera następujące

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości

z dnia 24 grudnia 1928 r.

o biegłych sądowych,

Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 945:

§ 1. Biegli sądowi, zaprzysiężeni na stałe, mogą być ustanowieni albo dla okręgu sądu apelacyjnego albo jednego lub kilku okręgów sądów okręgowych lub sądów grodzkich.

§ 2. Ustanowienie biegłych sądowych należy do prezesa sądu apelacyjnego.

Prezes sądu apelacyjnego może poruczyć naczelnikowi sądu grodzkiego ustanowienie biegłych sądowych dla jego okręgu do wydawania opinij w ograniczonym zakresie, w którym potrzebna jest szczególna znajomość stosunków miejscowych, jak np. oszacowanie i wydawanie opinji w sprawach rolniczych.

§ 3. Biegłych sądowych ustanawia się w miarę możliwości w takiej liczbie, aby w poszczególnych gałęziach wiedzy, umiejętności i sztuki była do rozporządzenia sądu dostateczna liczba biegłych.

§ 4. Biegłym sądowym może być ten, kto posiada obywatelstwo polskie, korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, zasługuje na pełne zaufanie i ze względu na posiadane wiadomości zawodowe w danej gałęzi wiedzy, umiejętności i sztuki szczególnie nadaje się jako biegły sądowy.

Pozostający w służbie państwowej cywilnej lub wojskowej mogą być ustanowieni biegłymi sądowymi tylko za zezwoleniem swej władzy przełożonej.

§ 5. Biegłym sądowym można ustanowić tylko tego, kto oświadczył gotowość przyjęcia tego stanowiska.

§ 6. Prezesi sądów apelacyjnych zasięgają opinii od prezesów sądów okręgowych co do potrzeby ustanowienia biegłych sądowych dla ich okręgów oraz co do osób, które mają być ustanowione biegłymi. Jeżeli biegły ma być ustanowiony dla całego okręgu apelacyjnego lub dla kilku sądów okręgowych, należy zażądać opinii co do jego osoby od prezesa tego sądu okręgowego, w którego okręgu biegły mieszka.

W razie potrzeby prezesi sądów apelacyjnych wprost lub za pośrednictwem prezesów sądów okręgowych zażądają opinii co do osób lub przedstawienia osób zdalnych do sprawowania funkcji biegłego sądowego od właściwych władz, korporacyj lub stowarzyszeń, powołanych do przedstawienia interesów, w których zakresie mają być ustanowieni (Izby przemysłowo-handlowe), rzemieślnicze, rolnicze, lekarskie, cechy, towarzystwa rolnicze i t. p.).

§ 7. W wypadkach, przewidzianych w § 2 ust. 2, naczelnicy sądów grodzkich zażądają od właściwych urzędów gminnych opinii i przedstawienia osób, które mają być ustanowione biegłymi.

§ 8. Przy ustanowieniu biegłych sądowych prezesi sądów apelacyjnych i naczelnicy sądów grodzkich nie są związani złożeniami propozycjami i opiniami.

§ 9. Biegłemu sądowemu wolno używać tytułu biegłego sądowego z wymienieniem gałęzi wiedzy, umiejętności i sztuki, w której zakresie biegłym ustanowiony został.

Ustanowienie biegłym sądowym nadaje osobie ustanowionej jedynie prawo wydawania opinii w sprawach sądowych lub administracji sądowej. Złożenie przysięgi ma ten skutek, że słuchany w charakterze biegłego w poszczególnej sprawie, biegły nie składa ponownej przysięgi, o ile ustawy postępowania sądowego nie stanowią inaczej.

Biegłemu sądowemu w okręgu sądu i w zakresie spraw, dla których został ustanowiony, nie wolno bez ważnych przeskód odmówić stawiennictwa i wydania opinii na żądanie sądu lub jego kierownika w sprawach sądowych lub administracji sądowej z wyjątkiem spraw, w których w myśl przepisów po-

szczególnych ustaw postępowania sądowego jest wyłączony od wydawania opinii lub uprawniony do jej odmówienia.

O każdej zmianie adresu swego zamieszkania winien biegły sądowy zawiadomić władzę, która go ustanowiła biegłym sądowym.

§ 10. Biegli sądowi składają przysięgę według roty następującej:

„Przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu i Wszch-wiedzącemu, że powierzone mi obowiązki biegłego wykonam z całą sumiennością i bezstronnością. Tak mi, Panie Boże, dopomóż“.

Osoby, wyznające religję chrześcijańską przysięgają przed krzyżem; osoby wyznające religję mojżeszową, trzymają przy zaprzysiężeniu prawą rękę na torze — 2 ks. Mojżesza, 20 rozdział, 7 wiersz. Dla innych osób formę zapewnienia, że powierzone im obowiązki biegłego wykonają z całą sumiennością i bezstronnością, określi odpowiednio rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

§ 11. Przysięgę od biegłych sądowych odbiera naczelnik sądu grodzkiego ich miejsca zamieszkania.

Przed odebraniem przysięgi należy biegłego sądowego uprzedzić o jego prawach i obowiązkach, określonych w § 9 co w protokóle złożenia przysięgi winno być uwidocznione.

Pismo, ustanawiające biegłym sądowym, należy doręczyć biegłemu dopiero po złożeniu przez przysięgi. Złożenie przysięgi zaznacza naczelnik sądu na piśmie ustanawiającem biegłego.

§ 12. O każdym ustanowieniu biegłego sądowego, o zmianie okręgu, dla którego ustanowiony, o zmianie adresu jego zamieszkania i o skreśleniu go z listy, prezes sądu apelacyjnego zawiadamia wszystkie sądy, których to dotyczy.

W sądzie apelacyjnym i sądach niższych instancyj prowadzi się listę biegłych sądowych według poszczególnych gałęzi wiedzy, umiejętności i sztuki z dokładnem wymieniem miejsca zamieszkania biegłego. Listy należy uzupełniać i prostować w miarę otrzymywanych wiadomości o zaszyłych zmianach.

Listy biegłych sądowych, ustanowionych przez naczelników sądów grodzkich, należy prowadzić oddzielnie.

Przeglądanie listy biegłych sądowych jest dozwolone każdemu.

Ustanowienie biegłych sądowych, o których wiadomość może być pożyteczna dla wszystkich sądów, będzie ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości w oddzielnym dodatku „Ruch Służbowy“.

§ 13. Biegłych sądowych skreśla się z listy na prośbę biegłego albo z mocy zarządzenia władzy ustanawiającej.

§ 14. Listy biegłych sądowych będą w miarę potrzeby uzupełniane i udzielane odnośnym sądom, a co pięć lat poddawane rewizji.

§ 15. Biegli sądowi otrzymują wynagrodzenie według zasad, które określą rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Do czasu ich wydania obowiązują przepisy dotychczasowe.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1929 r.

Równocześnie tracą moc wszelkie przepisy w przedmiocie tym wydane, a w szczególności: ogólne zarządzenie pruskiego ministra sprawiedliwości z dnia 5 lutego 1900 r. o stałym zaprzysiężeniu znawców dla spraw sądowych (Dz. rozp. Min. Spraw. str. 48) i z dnia 18 sierpnia 1907 r. (Dz. rozp. Min. Spraw. str. 478), o ile dotyczą biegłych sądowych, oraz §§ 1—8 ordynacji szacunkowej z dnia 25 lipca 1897 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 175). Jednakże biegli sądowi, ustanowieni na podstawie dotychczasowych przepisów, pełnią dalej swe czynności aż do czasu ułożenia listy biegłych sądowych według rozporządzenia niniejszego.

Jeżeli niema do dyspozycji stałych biegłych sądowych, można powołać na biegłego każdą osobę posiadającą wiadomości specjalne, wymagane w konkretnym przypadku do oszacowania.

Jeżeli biegły, nie będący stałym biegłym sądowym, występuje przed komornikiem, to składa on zapewnienie sumiennego i bezstronnego spełnienia obowiązku. Co do formy tego zapewnienia p. § 20 instr. kom. (w dod. II). O ileby natomiast taki biegły miał wydać opinię przed sądem, natenczas przepis art. 552 nie ma zastosowania, lecz sąd winien stosownie do art. 306 i 525 k. p. c. odebrać od biegłego przysięgę.

W myśl art. 525 mają do biegłych w postępowaniu egzekucyjnym analogiczne zastosowanie następujące przepisy art. 305, 312 i 313 k. p. c. o nieprzyjęciu obowiązków biegłego, o wyłączeniu biegłych, ich wynagrodzeniu oraz o karach, nakładanych na biegłych za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, za

odmowę złożenia przyrzeczenia albo za odmowę oszacowania:

Art. 305, 312, 313 k. p. c.:

Art. 305. § 1. Osoba, wyznaczona na biegłego, może nie przyjąć włożonego na nią obowiązku z przyczyn, jakie uprawniają świadka do odmowy zeznań, a nadto z powodu przeszkody, która jej uniemożliwia wydanie opinii.

§ 2. Stronie wolno zażądać wyłączenia biegłego z przyczyn, z jakich można żądać wyłączenia sędziego.

§ 3. Po rozpoczęciu czynności biegłego, strona może aż do ich ukończenia żądać wyłączenia biegłego tylko wtedy, jeżeli uprawdopodobni, że przyczyna wyłączenia nie była jej przedtem znana lub dopiero później powstała.

Art. 312. Za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, za odmowę złożenia przysięgi lub zapewnienia ją zastępującego albo odmowę złożenia, bądź opóźnienie w złożeniu opinii sąd skazuje biegłego na grzywnę do pięciuset złotych.

Art. 313. § 1. Biegły ma prawo żądać wynagrodzenia za stawiennictwo do sądu i wykonaną pracę. Pod rygorem utraty należności powinien żądanie to zgłosić przed zamknięciem rozprawy, bezpośrednio poprzedzającej rozstrzygnięcie sprawy.

§ 2. Przewodniczący może przyznać biegłemu zaliczkę na pokrycie wydatków.

Co do przyczyn, z których można żądać wyłączenia sędziego, a więc i biegłego w postępowaniu egzekucyjnym, p. art. 54, 55 k. p. c. w objaśn. do art. 519.

Jeżeli potrzeba nałożenia grzywny na biegłego zajdzie w postępowaniu przed komornikiem, to w myśl art. XI p. w. p. e. komornik zwraca się o jej nałożenie do sądu (p. też § 21 instr. kom. w dod. II). Sąd też rozstrzyga o tem, czy przyczyna niestawienia się biegłego na wezwanie komornika lub odmowy oszacowania była usprawiedliwioną lub nie.

Co do ściągania grzywien, nałożonych na biegłych, p. art. VII p. w. p. e. i objaśn. do niego. W myśl art. VIII p. w. k. p. c. i art. 525 k. p. c. grzywny, nakładane na biegłych, wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Grzywny nałożonej na biegłego po myśli art. 312 k. p. c. nie można w razie nieściągalności zamienić na areszt zastępczy.

Prócz nałożenia grzywny w przypadkach w art. 312 k. p. c. wymienionych może być nadto biegły na wniosek strony skazany w myśl art. 105 k. p. c. na zwrot kosztów, spowodowanych rażąco jego winą.

Do wynagrodzenia biegłych w postępowaniu egzekucyjnym mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Min. Sprawiedl. z 15 grudnia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 944 (p. przy art. IX p. w. p. e.). Wynagrodzenie biegłych, wezwanych przez komornika, ustala komornik (p. § 22 instr. kom. w dod. II). Przeciw wymiarowi wynagrodzenia przez komornika służy biegłemu i stronom skarga do sądu grodzkiego po myśli art. 512.

Art. 553 (46).

§ 1. Jeżeli cel egzekucji tego wymaga, komornik zarządzi otworzenie pomieszczeń i schowków dłużnika oraz przeszuka jego rzeczy, mieszkanie i schowki. Gdyby to nie wystarczało, komornik może przeszukać nawet odzież, którą dłużnik ma na sobie; komornik może to uczynić również, gdy dłużnik chce się wydalić lub zachodzi podejrzenie, że chce usunąć od egzekucji przedmioty, które ma przy sobie.

§ 2. Do przeszukania odzieży u osoby płci żeńskiej komornik wezwie kobietę. Przeszukanie odzieży u osoby wojskowej przeprowadzi w obecności komornika organ wojskowy, wyznaczony przez władzę wojskową.

Przystępując do wykonania egzekucji, wezwie komornik dłużnika do wydania przedmiotów, wydobyc się mających w drodze egzekucji, względnie do

Przeszukanie
rzeczy i odzie-
ży dłużnika.

całkowitego zaspokojenia egzekwowanego roszczenia. Dopiero gdy to nie pomoże, zarządzi przeszukanie pomieszczeń i schowków dłużnika, a gdyby dłużnik wzbraniał się ich otworzyć, zarządzi sam ich otwarcie.

Przez schowki rozumieć należy nietylko osobne przestrzenie, ale także znajdujące się w mieszkaniu meble i inne przedmioty, mogące służyć do przechowania przedmiotów majątkowych.

Komornik ma prawo otworzyć i przeszukać tylko pomieszczenia i schowki dłużnika, nie zaś także osób trzecich. Oceni on jednak według okoliczności danego przypadku, czy pomieszczenia i schowki należy uważać za należące do dłużnika. Co do mieszkania nie jest przytem rozstrzygającym moment, czy dłużnik jest w niem policyjnie meldowany lub nie i jeżeli np. rodzina dłużnika zajmuje pewne mieszkanie, w którym także dłużnik normalnie przebywa, to mieszkanie takie należy uważać za mieszkanie dłużnika, choćby on nawet gdzieindziej był zameldowany. Co do schowków należy się domniemywać, że te, które się znajdują w mieszkaniu, względnie w pomieszczeniach dłużnika, należą do niego i że także zawartość schowków stanowi własność dłużnika.

Jeżeli komornik sam musi zarządzić otwarcie pomieszczeń lub schowków, winien przybrać do tego fachowego rzemieślnika w celu uniknięcia niepotrzebnych uszkodzeń.

Mieszkanie w rozumieniu art. 553 należy pojmować jak najszerszej. Z jednej strony należeć tu więc będzie nietylko stałe mieszkanie, ale także ubikacje, w których się dłużnik tylko czasowo zatrzymuje (np. pokój hotelowy), z drugiej strony podpadają będą pod pojęcie mieszkania nietylko ubikacje mieszkalne, ale także należące do mieszkania piwnice, strychy, budynki gospodarcze, lokale przemysłowe i t. d.

Do przeszukania odzieży, którą dłużnik ma na sobie, przystąpić można dopiero wtedy, gdy przeszukanie mieszkania i schowków nie doprowadziło do osiągnięcia celu egzekucji, a zachodzi możliwość, że dłużnik ma przy sobie przedmioty, których zabranie może do tego celu prowadzić. Przed przeszukaniem mieszkania i schowków można zarządzić osobistą rewizję dłużnika tylko w przypadkach wyraźnie w końcowem zdaniu art. 553, § 1 wymienionych i oczywiście także tylko pod warunkiem, że zachodzi możliwość, iż dłużnik ma przy sobie przedmioty, których zabranie ma znaczenie dla wyniku egzekucji.

Do przeszukania odzieży osoby wojskowej powołanym jest w pierwszym rzędzie organ, wyznaczony stosownie do art. 550, § 1 do asysty przy czynnościach egzekucyjnych w budynku wojskowym (por. § 9 rozp. Min. Spr. Wojsk. z 19/VII 1930, Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 457 przy art. VII p. w. p. e.). Gdyby organu takiego przy czynności egzekucyjnej nie było, zwróci się komornik do władzy wojskowej o wyznaczenie organu specjalnie do przeprowadzenia rewizji osobistej dłużnika.

Bliższe szczegóły o postępowaniu komornika przy przeszukaniu odzieży dłużnika p. w §§ 30—32 instr. kom. (w dod. II).

Przybranie świadków do czynności, wymienionych w art. 553, jeżeli dłużnik jest przy nich obecny, nie jest konieczne (art. 551, § 2). Jest ono jednak wskazane z uwagi na charakter tych czynności i odpowiedzialność, na jaką się komornik przy ich wykonaniu narażać może.

Art. 554 (47).

Pokwitowanie komornika ma taki sam skutek, jak pokwitowanie wierzyciela, jednak nie zwalnia wierzyciela od obowiązku wykonania czyn-

Znaczenie pokwitowania komornika.

ności, potrzebnej do wykreślenia obciążeń z księgi hipotecznej lub z rejestru.

Pokwitowanie, wydane dłużnikowi przez komornika, zastępuje w zupełności co do skutków pokwitowanie egzekwującego wierzyciela. Rozumie się samo przez się, że znaczenie to posiada tylko takie pokwitowanie, które odnosi się do wierzytelności, będącej przedmiotem czynności urzędowej komornika.

Znaczenie, przyznane w art. 554 pokwitowaniu, wystawionemu przez komornika, polega na tem, że pokwitowanie takie stanowi dowód zapłaty dłużnej pretensji. Konsekwencją takiego unormowania sprawy jest to, że jeżeli przedmiot świadczenia, co do którego komornik wystawił dłużnikowi pokwitowanie odbioru, ulegnie następnie zniszczeniu albo też z innych przyczyn nie zostanie przez komornika wydany wierzycielowi, to dłużnik mimo to jest wolny od odpowiedzialności wobec wierzyciela, a ten ostatni poszukiwać może swych roszczeń już tylko wobec komornika (art. 521).

Logiczne rozumowanie z przepisu zdania pierwszego art. 554 prowadzi do wniosku, że zapłata, uskuteczniiona przez dłużnika do rąk komornika, ma znaczenie zapłaty, uskutecznionej wierzycielowi, choćby nawet komornik zapłaty tej nie pokwitował. Jeżeli bowiem komornik ma prawo (i obowiązek) pokwitować uskutecznioną do jego rąk zapłatę z takim skutkiem, jak gdyby ją pokwitował wierzyciel, to możliwym to jest jedynie przy założeniu, że odebranie zapłaty przez komornika ma znaczenie odebrania jej przez wierzyciela. Inaczej przepisowi art. 554 o znaczeniu pokwitowania komornika brakłoby logicznej podstawy.

W celu uniknięcia ewentualnych nieporozumień przy ocenie skuteczności wystawionego przez ko-

mornika pokwitowania winien tenże oznaczyć w niem zarówno wierzytelność, do której się pokwitowanie odnosi, jak i osobę wierzyciela, dla którego przyjął zapłatę.

Przepis końcowy art. 554 pozostaje w związku z postanowieniami ustaw cywilnych, według których sama zapłata długu nie stanowi jeszcze podstawy do wykreślenia hipotecznego zabezpieczenia tego długu, lecz wymagane jest w tym celu formalne zezwolenie wierzyciela na wykreślenie.

Art. 555 (48).

Po ukończeniu postępowania egzekucyjnego należy na tytule wykonawczym zaznaczyć wynik egzekucji i tytuł zatrzymać w aktach, a jeżeli świadczenia, objęte tytułem, nie zostały zaspokojone całkowicie, tytuł zwrócić wierzycielowi.

Celem przepisu art. 555 jest zapobieżenie ewentualnemu ponownemu prowadzeniu egzekucji dla wyegzekwowania roszczenia, zaspokojonego już całkowicie w poprzedniej egzekucji, względnie w razie częściowego zaspokojenia ograniczenie nowej egzekucji do takich rozmiarów, jakie są konieczne do wyegzekwowania części roszczenia, niezaspokojonej w poprzedniej egzekucji.

Ukończenie postępowania egzekucyjnego następuje bądź z chwilą przeprowadzenia do końca egzekucji według wskazanego przez wierzyciela sposobu (art. 540), bądź z chwilą wcześniejszego umorzenia postępowania stosownie do art. 561 lub 562. W obu wypadkach należy zaznaczyć na tytule wykonawczym wynik egzekucji, bez względu na to, czy ona doprowadziła do całkowitego zaspokojenia wierzyciela, czy

Zaznaczenie
wyniku egzekucji na
tytule.

też do niego nie doprowadziła¹⁾. Ta ostatnia okoliczność decyduje jedynie o tem, czy tytuł wykonawczy ma być w aktach zatrzymany, czy też wierzycielowi zwrócony.

Na tytule wykonawczym zaznaczyć należy wynik egzekucji ze względu na zaspokojenie roszczenia wierzyciela, a nie ze względu na majątek egzekucją objęty. W szczególności należy uczynić wzmiankę, czy egzekucja doprowadziła do całkowitego zaspokojenia wierzyciela, względnie w jakiej rozciągłości roszczenie jego zostało zaspokojone, a nie np. czy majątek dłużnika, objęty egzekucją, został zajęty, sprzedany i t. p.

Zwrot tytułu wykonawczego wierzycielowi w przypadku, gdy ukończona egzekucja nie dała całkowitego jego zaspokojenia, ma nastąpić z urzędu. Wierzyciel nie potrzebuje stawiać w tym kierunku żadnego wniosku.

Gdyby na podstawie tytułu wykonawczego, na którym stosownie do art. 555 zaznaczono, że poprzednia egzekucja doprowadziła do całkowitego zaspokojenia wierzyciela, zażądał tenże ponownej egzekucji, to odnośnemu wnioskowi należy odmówić dla braku tytułu wykonawczego, albowiem wskutek zaspokojenia roszczenia, objętego tytułem, tytuł ten został skonsumowany.

Przepis wykonawczy do art. 555 p. w § 27 instr. kom. (w dod. II).

---

¹⁾ Nie można uznać za trafne zapatrywania (u Allerhanda II, 111), jakoby przez ukończenie postępowania egzekucyjnego rozumieć należało całkowite zaspokojenie roszczenia wierzyciela, bo nie zawsze te dwa momenty się zejdą i jak z jednej strony możliwem jest ukończenie postępowania bez całkowitego zaspokojenia wierzyciela, tak z drugiej strony da się pomyśleć, że mimo zaspokojenia wierzyciela postępowanie egzekucyjne jest jeszcze w toku.

Rozdział IV.

Zawieszenie i umorzenie postępowania.

W dziale o zawieszeniu i umorzeniu egzekucji projekt trzyma się swej zasady naczelnej, że rozpoczęciem, postępowaniem i ukończeniem postępowania dysponują same strony. Z urzędu postępowanie ulega zawieszeniu lub umorzeniu tylko wtedy, gdy zaszły przeszkody, nie pozwalające na dalsze prowadzenie tego postępowania. Przyczynami zawieszenia postępowania z urzędu są: ujawnienie braku zdolności procesowej lub braku ustawowego zastępstwa, śmierć wierzyciela lub dłużnika, wreszcie zawieszenie wszystkich czynności sądu wskutek wojny lub innych przeszkód. W myśl tej samej zasady umorzenie postępowania z urzędu może nastąpić, jeżeli egzekucja nie należy do władzy sądowej, albo jeżeli egzekucja ze względu na przedmiot lub na osobę dłużnika jest niedopuszczalna, a także w przypadku, gdy jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów sądowych. W innych przypadkach zawieszenie i umorzenie zależy od wniosku osoby, uprawnionej do zgłoszenia takiego wniosku.

Poza temi przepisami projekt zna umorzenie z mocy samego prawa, a mianowicie w przypadku, kiedy wierzyciel w ciągu trzech lat nie popierał egzekucji. W takich przypadkach można przypuszczać, że wierzyciel dlatego postępowania nie popiera, że sprawa została już załatwiona między stronami poza postępowaniem egzekucyjnym. Ponieważ skutki zajęcia trwają tak długo, dopóki nie zostaną wyraźnie uchylone, projekt stanowi, że egzekucja w takim przypadku umarza się z mocy samego prawa. Leży to w interesie jasnego uregulowania stanu prawnego, albowiem skutki zajęcia nie powinny trwać bez ograniczenia w czasie. (Uz. og. 15).

Egzekucja może być wadliwą w tem znaczeniu, że albo wogóle nie powinna być wszczęta, albo że została przeprowadzona sprzecznie z przepisami, bądź też sprzecznie z treścią tytułu wykonawczego, albo wreszcie, że wykonanie jej stało się później bezpożyteczne lub zbyteczne. Do ochrony przeciw egzekucji wadliwej przewiduje ustawa dwa rodzaje środków, a mianowicie umorzenie postępowania egzekucyjnego, które jest środkiem definitywnym, uchylają-

cym odrazu i ostatecznie skutki egzekucji, oraz zawieszenie postępowania egzekucyjnego, które jest środkiem tymczasowym, polegającym na tem, że przez czas jego trwania nie wolno przedsięwziąć dalszych aktów egzekucyjnych, jednak wykonane już pozostają zasadniczo w mocy.

Nie jest trafnem odróżnianie obok obu wyżej wymienionych środków ochrony przeciw egzekucji wadliwej jeszcze dalszego, a mianowicie ograniczenia egzekucji¹⁾. Ograniczenie egzekucji nie stanowi bowiem jakiegoś samoistnego i odrębne — sobie tylko właściwe — skutki wywołującego bądź co do pewnych osób, bądź też co do pewnych przedmiotów, przeciw którym, względnie z których egzekucja z mocy przepisów ustawy jest niedopuszczalna, przyczem uchylenie to dokonuje się definitywnie zapomocą umorzenia egzekucji odnośnie do tych osób, względnie tych przedmiotów, a tymczasowo zapomocą zawieszenia postępowania egzekucyjnego co do tych osób, względnie przedmiotów.

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego polega na tem, że chwilowo nie prowadzi się go dalej t. j. począwszy od chwili zawieszenia nie dokonuje się dalszych czynności egzekucyjnych. Czynności, podjęte aż do chwili zawieszenia, pozostają jednak zasadniczo w mocy, a tylko wyjątkowo mogą być uchylone wyraźnem postanowieniem sądu, przyczem uchylenie to nie może się rozciągać na zajęcie (art. 559, § 2). Nadto uchylenie dokonanych już czynności egzekucyjnych zależy od zabezpieczenia przez dłużnika spełnienia jego obowiązku.

Jako przyczyny zawieszenia postępowania wy-

---

¹⁾ Odróżnienie takie czyni Gołąb (II, 89), który o umorzeniu, zawieszeniu i ograniczeniu egzekucji traktuje jako o odrębnych środkach ochrony przeciw egzekucji.

mienia ustawa w art. 556—559: 1) brak zdolności procesowej strony przy równoczesnym braku ustawowego zastępcy (art. 556), 2) śmierć strony (art. 557), 3) wniosek wierzyciela o zawieszenie (art. 558, l. 1), 4) zawieszenie czynności sądu (art. 558, l. 2), 5) wniesienie skargi na czynności komornika lub zażalenie na postanowienie sądu (art. 559) i wreszcie 6) inne okoliczności, przewidziane szczególnymi przepisami (art. 558, l. 3).

Zasadniczo postępowanie egzekucyjne nie ulega zawieszeniu automatycznie, lecz musi być orzeczone postanowieniem sądu lub komornika. W jednym tylko wypadku przyjęć należy mimo braku wyraźnego przepisu, że zawieszenie następuje automatycznie, a mianowicie w razie zawieszenia czynności sądu wskutek wojny lub innych przeszkód. Tam, gdzie zawieszenie ma być orzeczone, orzeka je organ, u którego sprawa egzekucyjna się toczy, a więc sąd albo komornik. Jeżeli jednak zawieszenie nastąpić ma z powodu wniesienia skargi na czynności komornika lub zażalenia na postanowienie sądu, orzec je może tylko sąd (art. 559). Z powodu braku zdolności procesowej i ustawowego zastępstwa, oraz z powodu śmierci strony orzeka się zawieszenie z urzędu, poza tem na wniosek, chyba że przewidujący zawieszenie przepis szczególny co innego postanawia.

W przedmiocie podjęcia na nowo zawieszzonego postępowania należy stosować przepis art. 199 k. p. c., w myśl którego podjęcie nastąpi z chwilą ustania przyczyny zawieszenia. Podjęcie postępowania musi być wyraźnie postanowione, przyczem odnośne postanowienie wydaje sąd, względnie komornik na wniosek strony.

Nie jest równoznaczne z zawieszeniem postępowania i nie sprowadza skutków zawieszenia wstrzyma-

nie się z dokonaniem pewnej czynności egzekucyjnej, które ustawa w niektórych wypadkach przewiduje (art. 560, 706, 714 i t. d.). Wstrzymanie takie poza dotyczącą czynnością nie ma żadnego wpływu na tok postępowania egzekucyjnego, a celem jego jest jedynie ewentualne uniknięcie podejmowania czynności, która wskutek pewnych zdarzeń może się okazać zbyteczną.

Umorzenie postępowania egzekucyjnego polega na zaprzestaniu dalszego prowadzenia go przy równoczesnem uchyleniu wszystkich dokonanych przedtem czynności egzekucyjnych, nie wyłączając zajęcia. Przyczyny umorzenia wymienia ustawa w art. 561—563. Dadzą się one ująć w trzy zasadnicze grupy. Pierwszą z nich stanowią te okoliczności, które egzekucję czynią niedopuszczalną. Należą tu w szczególności: 1) niewłaściwość organów władzy sądowej (art. 561, § 1, l. 1), 2) brak ważnego tytułu egzekucyjnego (art. 561, § 1, l. 3 i art. 566), 3) zakaz prowadzenia egzekucji przeciw pewnym osobom lub z pewnych przedmiotów majątkowych (art. 561, § 1, l. 4), 4) skierowanie egzekucji do majątku, którym dłużnik nie odpowiada (art. 561, § 1, l. 5 i art. 567). Drugą grupę przyczyn umorzenia stanowią te okoliczności, które egzekucję czynią zbyteczną. Należy tu: 1) brak widoków uzyskania z egzekucji sumy wyższej, niż koszty postępowania (art. 561, § 1, l. 6) i 2) możliwość pokrycia się wierzyciela z rzeczy ruchomej dłużnika, którą wierzyciel ma w swem władaniu i na której służy mu prawo zastawu (art. 563); w ostatnim przypadku umorzenie obejmie resztę majątku. Wreszcie trzecią grupę przyczyn umorzenia postępowania egzekucyjnego stanowią te okoliczności, z których bądź wyraźnie, bądź dorozumianie wynika zgoda wierzyciela na umorzenie. Tu należą: 1) wniosek wierzyciela o umorzenie egzekucji (art.

561, § 1, l. 2) i 2) niepopieranie przezeń egzekucji w ciągu trzech lat, w czym mieści się też nieządanie w ciągu tego czasu podjęcia zawieszonoego postępowania (art. 562). Oprócz wyżej wymienionych mogą szczególne przepisy ustawowe przewidywać jeszcze inne przyczyny umorzenia egzekucji (art. 561, § 4).

Jak zawieszenie postępowania egzekucyjnego, tak i jego umorzenie, następuje zasadniczo w drodze orzeczenia właściwego organu t. j. sądu lub komornika. Wyjątek pod tym względem stanowi przypadek, gdy umorzenie nastąpić ma z powodu niepopierania egzekucji przez przeciąg trzech lat (art. 562). W tym przypadku orzeczenie o umorzeniu nie jest potrzebne, lecz już przez sam upływ owych trzech lat postępowanie umarza się automatycznie.

Wśród przypadków, w których do umorzenia postępowania potrzeba orzeczenia właściwego organu, rozróżnia ustawa takie, w których orzeczenie to zapada z urzędu i takie, w których orzeczenie o umorzeniu wydane zostaje tylko na wniosek. Jedne i drugie wymienia wyraźnie przepis art. 561, § 2. W niektórych przypadkach nadto umorzenie nie może nastąpić inaczej, jak na podstawie odrębnego procesu, przeprowadzonego dla ustalenia warunków umorzenia. W szczególności tylko w drodze odrębnego procesu nastąpić może umorzenie: 1) na skutek powództwa dłużnika, jeżeli tenże przeczy zdarzeniom, na których oparte było wydanie klauzuli wykonalności, albo twierdzi, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie zgasło lub nie może być egzekwowane (art. 566); 2) na skutek powództwa osoby trzeciej, która twierdzi, że egzekucja narusza jej prawa (art. 567).

Jeżeli do umorzenia potrzebne jest orzeczenie, ale nie osobny proces, to wydanie takiego orzeczenia poprzedzić ma zasadniczo postępowanie wpadkowe,

polegające na wysłuchaniu wierzyciela i dłużnika. Bez tego wysłuchania umorzenie nastąpić może tylko wtedy, gdy jego podstawę stanowi wola wierzyciela albo prawomocne orzeczenie, uzasadniające umorzenie (art. 564).

We wszystkich przypadkach, w których o umorzeniu orzeka się poza procesem, służy stronom zażalenie na odnośne postanowienie sądu podobnie, jak na postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania egzekucyjnego (art. 565).

Art. 556 (49).

§ 1. Postępowanie podlega zawieszeniu, jeżeli okaże się, że wierzyciel lub dłużnik nie ma zdolności procesowej i nie ma zastępcy ustawowego, z wyjątkiem przypadku, gdy ustanowiony jest pełnomocnik.

Zawieszenie z powodu braku zdolności procesowej.

§ 2. Sąd na żądanie wierzyciela ustanowi kuratora dla dłużnika, który nie ma zastępcy ustawowego lub jest nieznan z miejsca pobytu.

§ 3. Zastępca ustawowy wierzyciela lub dłużnika, jako też kurator dłużnika, mogą zaskarżyć postanowienia sądu oraz czynności komornika, odnoszące się do czasu, kiedy strona nie miała należytego zastępcy. Termin do zaskarżenia biegnie od daty, kiedy zastępca ustawowy lub kurator otrzymał zawiadomienie o toczącym się postępowaniu, albo od daty, kiedy zgłosił uczestnictwo swoje w postępowaniu. Powtórzenia czynności już dokonanych można żądać tylko wtedy, gdy przy wykonaniu czynności zaszło naruszenie praw strony, nie mającej zdolności procesowej.

Pojęcie zdolności procesowej określa następujący

Art. 63 k. p. c.:

§ 1. Zdolność procesową bądź zupełną bądź ograniczoną posiada każdy stosownie do swej zdolności zobowiązywania się przez umowę.

§ 2. Kto względem przedmiotu sporu może zobowiązywać się przez umowę nie inaczej jak w asystencji osoby, dodanej mu w myśl przepisów prawa cywilnego, ten może działać w procesie tylko w asystencji takiej osoby.

W myśl art. 63 k. p. c. zdolność procesowa odpowiada zdolności do działań prawnych w prawie materialnem. Warunkiem jej jest możność zaciągania ważnych zobowiązań i to przez umowy. Bez znaczenia natomiast dla istnienia zdolności procesowej jest, czy dana osoba może się zobowiązywać przez czynności niedozwolone lub zdarzenia, nie będące działaniami prawnymi, jak również czy według ustawy obowiązana ona jest do pewnych świadczeń.

W braku wyraźnego rozróżnienia ustawowego zawieszenie postępowania po myśli art. 556, § 1 nastąpi zarówno wtedy, gdy w toku sprawy okaże się, że jedna ze stron nie miała zdolności procesowej od początku, jak i wtedy, gdy w chwili wszczęcia postępowania strony posiadały wprawdzie zdolność procesową, ale później jedna z nich utraciła ją.

Brak zastępcy ustawowego u strony, nie mającej zdolności procesowej, istnieć może albo od początku, albo też może on powstać dopiero w toku postępowania, jeżeli np. ustawowy zastępca umrze, straci zdolność procesową lub charakter zastępcy ustawowego. W obu wypadkach brak ten, jeżeli wyjdzie na jaw dopiero w toku postępowania, powoduje jego zawieszenie.

Zawieszenie postępowania z powodu braku zdolności procesowej strony lub ustawowego jej zastępstwa należy orzec z urzędu, bez względu na taką lub inną wolę stron i bez względu na ich wnioski.

Istnienie pełnomocnika strony niezdolnej i nie mającej zastępcy ustawowego tylko wtenczas zapobiega zawieszeniu postępowania po myśli art. 556, § 1, jeżeli pełnomocnik ten ustanowiony został prawidłowo przez stronę, gdy ona miała zdolność procesową, albo też przez zastępcę ustawowego strony niezdolnej.

Jeżeli brak zdolności procesowej lub ustawowego zastępstwa jednej ze stron stwierdzony zostanie zaraz przy podaniu wniosku egzekucyjnego, to wniosek należy odrzucić i postępowania wogóle nie wszczynać (art. 213, 525 k. p. c.).

Zarówno odrzucenie wniosku egzekucyjnego w razie stwierdzenia zaraz przy jego podaniu braku zdolności procesowej lub ustawowego zastępstwa jednej ze stron, jak i zawieszenie postępowania w razie późniejszego wyjścia na jaw tego braku, nie następuje odrazu, lecz dopiero po bezskutecznym upływie terminu, który uprzednio należy wyznaczyć stronie w celu usunięcia braku. W tym względzie mają bowiem w myśl art. 525 analogiczne zastosowanie następujące przepisy

Art. 65—67 k. p. c.:

Art. 65. Sąd w każdym stanie sprawy bierze z urzędu pod rozwagę, czy nie zachodzi brak zdolności procesowej, brak ustawowego zastępstwa lub asystencji albo brak upoważnienia do prowadzenia sprawy lub do podjęcia poszczególnej czynności procesowej.

Art. 66. § 1. Jeżeli braki powyższe dadzą się uzupełnić, sąd wyznaczy w tym celu odpowiedni termin.

§ 2. Dla zabezpieczenia wszakże praw osoby, nie mającej zdolności procesowej, sąd może dopuścić do czynności procesowej stronę, zastępcę ustawowego lub osobę asystującą nawet przed upływem wyznaczonego terminu. Ważność dokonanej czynności zależna będzie jednak od uzupełnienia braków w terminie.

Art. 67. Jeżeli braki powyższe nie dadzą się uzupełnić lub w terminie wyznaczonym nie zostały uzupełnione, sąd zniesie postępowanie w tym zakresie, w jakim brak zachodzi.

Pod względem skutków zawieszenia postępowania ma w myśl art. 525 zastosowanie następujący przepis

Art. 200 k. p. c.:

We wszystkich wyżej przewidzianych przypadkach zawieszenia terminy nie bieżą i zaczynają biec od początku dopiero z podjęciem postępowania. Terminy sądowe w miarę potrzeby będą wyznaczone na nowo.

Przerwa terminów następuje wskutek zawieszenia postępowania już z mocy samej ustawy. Nie trzeba więc w tym kierunku osobnego postanowienia. Ma ona ten skutek, że w razie późniejszego podjęcia postępowania część terminu, która upłynęła przed zawieszeniem, nie liczy się wcale, lecz cały termin zaczyna z chwilą podjęcia postępowania biec od początku.

Ustawa nie wprowadza sankcji nieważności czynności, działanych podczas zawieszenia postępowania. Czynności takie są wobec tego skuteczne, o ile ich strony nie kwestjonują.

Podjęcie postępowania, zawieszono po myśli art. 556, nastąpi z chwilą ustania przeszkody, która zawieszenie spowodowała, a więc gdy strona uzyska zdolność procesową albo ustanowiony zostanie dla niej ustawowy zastępca. Jeżeli brak zastępstwa zachodził po stronie dłużnika, można nadto podjąć dalsze postępowanie przeciw ustanowionemu dla niego kuratorowi. Ustanowienie kuratora dla wierzyciela nie jest przewidziane. Podjęcie nastąpi albo na zgłoszenie się strony, względnie ustawowego zastępcy strony, której brak zastępstwa spowodował zawieszenie, albo na wniosek strony przeciwnej przy analogicznym zastosowaniu następującego

Art. 193 k. p. c.:

W razie utraty zdolności procesowej przez stronę lub zastępcę ustawowego, tudzież w razie jego śmierci lub utraty przezeń tego przymiotu, strona przeciwna lub spółuczestnik

sporu mogą żądać we właściwej drodze ustanowienia zastępcy ustawowego dla strony i wezwania go do wstąpienia do sprawy, poczem na posiedzeniu niejawnem sąd wydaje postanowienie o podjęciu dalszego postępowania.

W przedmiocie wyboru osoby kuratora p. § 6 reg. cyw. (w dod. I).

Kurator, ustanowiony dla strony w procesie, nie jest uprawniony do zastępstwa kuranda w postępowaniu egzekucyjnem. Ustawa nie zawiera bowiem odnośnie do kuratora postanowienia analogicznego do przepisu art. 91, § 1, l. 2 k. p. c., według którego pełnomocnik procesowy może na podstawie udzielonego mu w procesie pełnomocnictwa procesowego zastępować stronę także w postępowaniu egzekucyjnem.

Jeżeli dłużnik, nie mający zdolności procesowej, ma ustawowego zastępcę, a tylko jest on nieobecny, to nie można żądać ustanowienia kuratora dla dłużnika, lecz żądać należy ustanowienia kuratora dla nieobecnego zastępcy ustawowego.

Kurator, ustanowiony w myśl art. 556, § 2, działa za dłużnika stanowczo, lecz tylko czasowo, a mianowicie do chwili, kiedy sam dłużnik po uzyskaniu zdolności procesowej wstąpi do sprawy, względnie kiedy wstąpi za niego jego ustawowy zastępca.

Koszty, połączone z ustanowieniem kuratora dla dłużnika i jego działalnością ponosi tymczasowo w myśl art. 525 i art. 68 k. p. c. wierzyciel. Stąd policzone przez kuratora koszty należy osobnem postanowieniem oznaczyć i przyznać mu od wierzyciela, a następnie należy je uwzględnić w kosztach, przyznanych wierzycielowi od dłużnika stosownie do art. 523.

Termin do zaskarżenia postanowień, wydanych w czasie, gdy strona nie była należycie zastąpiona, biegnie od dnia zgłoszenia się strony, względnie jej ustawowego zastępcy w tych przypadkach, gdy strona,

której brak zastępstwa spowodował zawieszenie, względnie jej ustawowy zastępca zgłosili się sami o podjęcie postępowania. Jeżeli zaś podjęcie nastąpiło na wniosek przeciwnika tej strony, to termin ten biegnie od daty zawiadomienia strony, względnie jej ustawowego zastępcy lub kuratora o podjęciu postępowania ¹⁾.

Z postanowienia art. 556, § 3 wynika, że czynności egzekucyjne, dokonane w czasie, kiedy strona nie miała zdolności procesowej, względnie nie była należycie zastąpiona, nie tracą przez to zasadniczo swej ważności. Powtórzenie ich, w czym implicite mieści się uznanie ich za nieważne, nastąpi jedynie na żądanie i tylko pod warunkiem, że przy ich wykonaniu zaszło naruszenie praw strony, nie mającej zdolności procesowej, względnie ustawowego zastępcy. Sam fakt, że strona nie mogła zaskarżyć dokonanych w tym czasie czynności, nie stanowi jeszcze takiego naruszenia wobec przedłużenia terminu do zaskarżenia tych czynności o czas, przez który strona pozbawiona była należytego zastępstwa.

Przepis art. 556, § 3 ma analogiczne zastosowanie w przypadku, gdy strona, nie mająca zdolności procesowej, uzyskuje ją z czasem i podejmuje sama postępowanie.

Art. 557 (50).

§ 1. Postępowanie zawiesza się również w razie śmierci wierzyciela lub dłużnika. Postępowanie

¹⁾ Zawiadomienie to nastąpi dopiero po podjęciu postępowania na wniosek przeciwnika, a nie (jak mylnie Allerhand II, 114) z urzędu i to już z chwilą wyjścia na jaw braku zdolności procesowej strony. Zapatrywanie, jakoby z chwilą wyjścia na jaw braku zdolności procesowej strony należało bez względu na wniosek przeciwnika zawiadomić o tem zastępcę ustawowego albo spowodować ustanowienie kuratora, nie wynika bynajmniej z przepisu art. 556, § 3, a jest sprzeczne z przepisem art. 193 k. p. c.

nie będzie na wniosek strony interesowanej podjęte z udziałem następców prawnych zmarłego.

§ 2. Jeżeli następcy prawni dłużnika nie objęli spadku albo nie są znani, sąd na wniosek wierzyciela ustanowi kuratora celem zastąpienia zmarłego dłużnika.

Zawieszenie postępowania po myśli art. 557 nastąpi, gdy jedna ze stron umrze już po jego wszczęciu. Jeżeli natomiast dłużnik nie żył już w chwili podania wniosku o wszczęcie egzekucji, to wniosek należy skierować bądź przeciw jego następcom prawnym, gdy tym spadek już przyznano, bądź przeciw kuratorowi nieobjętej masy spadkowej, którego ustanowi sąd stosownie do przepisów prawa materialnego.

Przepis art. 557 o zawieszeniu postępowania należy analogicznie stosować w przypadku, gdy osoba prawna, będąca stroną w postępowaniu egzekucyjnym, utraci w toku postępowania osobowość prawną.

W razie śmierci ustawowego zastępcy strony, nie mającej zdolności procesowej, nie ma zastosowania przepis art. 557, lecz przepis art. 556 (p. objaśn. tamże).

Zawieszenie postępowania w razie śmierci strony orzec należy z urzędu i to bez względu na to, czy zmarła strona miała w postępowaniu pełnomocnika lub nie, bo art. 557 nie zawiera przepisu analogicznego, jak art. 556, według którego istnienie pełnomocnika miałyby zapobiegać zawieszeniu. Nawet istnienie pełnomocnika z pełnomocnictwem, opiewającym także na spadkobierców zmarłej strony, nie zapobiega tu więc zawieszeniu.

O skutkach zawieszenia postępowania p. objaśn. do art. 556.

Podjęcie postępowania, zawieszzonego z powodu śmierci strony, nastąpi bądź na wniosek następców prawnych zmarłej strony, bądź też na wniosek prze-

ciwnika. W jednym i w drugim wypadku żądający podjęcia postępowania winien wykazać następstwo prawne osób, które mają wstąpić w miejsce zmarłej strony. Stosuje się tu bowiem analogicznie następujący przepis

Art. 192, § 1 k. p. c.:

W razie śmierci strony, strona przeciwna lub współuczestnik sporu żądać mogą wezwania wskazanych przez siebie osób, jako następców prawnych zmarłego. Po wezwaniu tych osób na rozprawę, sąd postanowi podjęcie dalszego postępowania, jeżeli ich przymiot następców prawnych będzie udowodniony.

Wyznaczenie kuratora po myśli art. 557, § 2 nastąpić może tylko, gdy chodzi o zastąpienie zmarłego dłużnika. Niedopuszczalne ono jest natomiast w przypadku, gdy zawieszenie postępowania spowodowane zostało śmiercią wierzyciela, którego następców prawnych nie można wykazać. Przepis art. 192, § 2 k. p. c., w myśl którego kuratora ustanowić można dla każdej ze stron, nie ma tu analogicznego zastosowania wobec odmiennego uregulowania tej kwestji w art. 557.

Kurator, ustanowiony stosownie do art. 557, § 2, działa aż do chwili wstąpienia do sprawy następców prawnych zmarłego dłużnika.

Co do kosztów kuratora p. objaśn. do art. 556.

Jeżeli po zawieszeniu postępowania z przyczyn, wymienionych w art. 556 i 557 (a także w art. 558, l. 1) wierzyciel przez trzy lata nie żądał jego podjęcia, a postępowanie nie zostało też w ciągu tego czasokresu podjęte na wniosek dłużnika, to w myśl art. 562 nastąpi jego umorzenie.

Art. 558 (51).

Postępowanie egzekucyjne zawiesza się nadto:

- 1) na żądanie wierzyciela;
- 2) w czasie zawieszenia czynności sądu wskutek wojny lub innych przeszkód;

3) w innych przypadkach, prawem przewidzianych.

Z użytego w art. 558 wyrażenia „postępowanie zawiesza się“ wynika, że w przypadkach w tym artykule wymienionych (podobnie zresztą, jak w przypadkach z art. 556 i 557) zawieszenie nie następuje automatycznie, lecz ma być orzeczone postanowieniem sądu czy komornika¹⁾. Ponieważ atoli w razie zaistnienia stanu, o którym mowa w art. 558, l. 2, wydanie takiego postanowienia może się często, a nawet przeważnie okazać niemożliwym, przeto należy przyjąć, że z chwilą zawieszenia czynności sądu postępowanie egzekucyjne ulega zawieszeniu, choćby nawet nie wydano w tym kierunku żadnego orzeczenia.

Z brzmienia przepisu art. 558, l. 1 wynika, że jeżeli wierzyciel zażąda zawieszenia postępowania, to żądaniu takiemu nie można odmówić. Wiąże ono sąd, względnie komornika bezwzględnie. Wierzyciel nie jest też obowiązany podawać, a sąd, względnie komornik nie jest uprawniony badać przyczyn, dla których zawieszenia zażądano.

Na żądanie wierzyciela należy zawiesić postępowanie, choćby dłużnik temu się sprzeciwiał. Ustawa nie przewiduje też wysłuchania dłużnika w przedmiocie takiego żądania (p. art. 564).

Warunki zawieszenia postępowania po myśli art. 558, l. 3 oraz jego podjęcia na nowo należy oceniać według szczególnych przepisów, które takie zawieszenie przewidują, oraz przy uwzględnieniu art. 199 k. p. c.

---

¹⁾ Inna jest kwestja, czy orzeczenie w przedmiocie zawieszenia zapada z urzędu, czy też na wniosek strony. Mylnie zd. m. przeciwwstawia Gołąb (II, 224) zawieszenie automatyczne zawieszeniu na wniosek strony.

Jeżeli zawieszenie (lub wstrzymanie) postępowania egzekucyjnego przewidziane jest w przepisach szczególnych, które nie zostały uchylone postanowieniami p. w. p. e., to przepisy te mają zastosowanie przy odpowiedniemu uwzględnieniu postanowień k. p. c., odnoszących się do zawieszenia postępowania egzekucyjnego.

Przepisy k. p. c. o postępowaniu egzekucyjnym przewidują zawieszenie tego postępowania w następujących przypadkach: 1) na wniosek dłużnika, gdy egzekucja z jednej części jego majątku wystarcza na zaspokojenie wierzyciela (art. 542, § 2), 2) z urzędu, jeżeli komornik nie może niezwłocznie powziąć postanowienia o umorzeniu egzekucji z powodu, że ona ze względu na osobę lub przedmiot jest niedopuszczalną, albo że egzekucję skierowano do majątku, z którego dłużnik nie odpowiada (art. 561, § 3), 3) na wniosek powoda w drodze zabezpieczenia powództwa przy powództwach z art. 566 i 567 (art. 568, § 2), 4) z urzędu w razie uwzględnienia wniosku dłużnika o wystawienie na licytację tylko wydzielonej części nieruchomości (art. 669, § 2), 5) na wniosek dłużnika, gdy statek handlowy morski, do którego skierowano egzekucję, przygotowany jest do ruszenia w podróż (art. 744), 6) w razie zbiegu egzekucji z nieruchomości i egzekucji celem zniesienia współwłasności nieruchomości (art. 836), 7) w b. zaborze austriackim na wniosek dziedzica lub kuratora spadku w razie zwołania wierzycieli spadkowych (art. XXIX p. w. p. e.) oraz 8) z urzędu, gdy sąd hipoteczny odmówił wpisu ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji z nieruchomości (art. XXXIII p. w. p. e.).

Z przepisów art. 556—559 wynika, że przypadki zawieszenia postępowania egzekucyjnego zostały w tych przepisach unormowane wyczerpująco, wobec czego nie można analogicznie do art. 190—205 k. p. c.

zawieszać postępowania egzekucyjnego w tych przypadkach, w których nakazane lub możliwe jest zawieszenie postępowania procesowego, a w których zawieszenia nie przewidują wyraźnie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym. I tak niema zawieszenia postępowania egzekucyjnego w razie śmierci adwokata, będącego pełnomocnikiem jednej ze stron (art. 190, § 1, l. 2 k. p. c.), bo w postępowaniu tem przymus adwokacki nie obowiązuje; niema zawieszenia w razie ogłoszenia stronie upadłości (art. 195 k. p. c.), a jaki wpływ wywiera upadłość na postępowanie egzekucyjne, o tem stanowią przepisy prawa upadłościowego; postępowanie egzekucyjne nie ulega też zawieszeniu w razie pełnienia służby wojskowej w czasie wojny przez stronę lub jej zastępcę ustawowego (art. 196 k. p. c.); wreszcie nie można go zawiesić w przypadkach, przewidzianych w art. 197 k. p. c. (spór prejudycjalny, interwencja główna, postępowanie karne), bo zdarzenia, które według tego przepisu mogą stanowić przyczynę zawieszenia postępowania procesowego, z natury rzeczy nie wywierają wpływu na postępowanie egzekucyjne.

Co do przypadków wstrzymania postępowania, względnie wstrzymania wykonania orzeczeń sądowych, przewidzianych w przepisach k. p. c. oraz innych ustaw, p. objaśn. do art. 559.

Postępowanie, zawieszona na żądanie wierzyciela, może być podjęte na nowo tylko na jego żądanie. Dłużnik nie ma prawa żądać jego podjęcia, bo skoro ustawa daje wierzycielowi prawo spowodowania zawieszenia niezależnie od jakichkolwiek przyczyn i niezależnie od woli dłużnika, to nie można pozbawiać go tego prawa przez dopuszczenie dłużnika do żądania podjęcia postępowania.

Do podjęcia postępowania, zawieszona po myśli art. 558, l. 2, należy analogicznie stosować następujący przepis

Art. 199 k. p. c.:

Sąd postanowi podjęcie dalszego postępowania, gdy ustanie przyczyna zawieszenia.

Z przytoczonego przepisu art. 199 k. p. c. wynika, że postępowanie, zawieszone z powodu zaprzestania czynności przez sąd, nie zostaje podjęte automatycznie z chwilą rozpoczęcia przez sąd na nowo jego czynności, lecz podjęcie jego musi być wyraźnie postanowione. Do wydania takiego postanowienia nie trzeba jednak wniosku strony, gdyż sąd, względnie komornik może zarządzić podjęcie postępowania z urzędu, jeśli tylko przyczyna zawieszenia ustała.

Art. 559 (52).

§ 1. Sąd może na wniosek zawiesić w całości lub w części postępowanie egzekucyjne, jeżeli wniesiono skargę na czynności komornika lub zażalenie na postanowienie sądu. Zawieszenie postępowania sąd może uzależnić od złożenia zabezpieczenia przez dłużnika.

§ 2. Jeżeli dłużnik zabezpieczy spełnienie swego obowiązku, sąd może uchylić dokonane czynności egzekucyjne z wyjątkiem zajęcia.

§ 3. Sąd może odmówić zawieszenia postępowania albo już zawieszona postępowanie podjąć na nowo, jeżeli wierzyciel zabezpieczy wynagrodzenie szkody, jaka wskutek dalszego postępowania może wyniknąć dla dłużnika.

Przepis art. 559 dotyczy jedynie zawieszenia postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika. Wierzyciel ma bowiem prawo żądać zawieszenia bez jakiegokolwiek przyczyny i żądaniu jego w tym względzie sąd odmówić nie może (p. art. 558 i objaśn.

Zawieszenie
z powodu
wniesienia
środka odwo-
ławczego.

do niego¹⁾. O ile natomiast chodzi o osoby trzecie, to te poza przypadkiem z art. 568, § 2 wogóle nie mają legitymacji do żądania zawieszenia postępowania egzekucyjnego. W szczególności praktyka sądowa stoi na stanowisku, że także dłużnik dłużnika nie jest uprawniony do wniosku o zawieszenie.

Z przepisu art. 559, § 3 wynika, że jeżeli niema obawy, aby wskutek dalszego postępowania mogła wyniknąć dla dłużnika szkoda, to zawieszenia należy odmówić, choćby wierzyciel nie ofiarował żadnego zabezpieczenia.

Wniesienie skargi na czynności komornika lub zażalenie na postanowienie sądu daje tylko formalną podstawę do wniosku o zawieszenie postępowania egzekucyjnego, ale nie uzasadnia jeszcze samo przez się zawieszenia. Należy przynajmniej uprawdopodobnić, że wykonanie egzekucji byłoby połączone ze szkodą dla dłużnika, z drugiej zaś strony że zawieszenie postępowania nie grozi niebezpieczeństwem dla realizacji praw wierzyciela. Jeżeli zatem dłużnik, nie uprawdopodobni niebezpieczeństwa szkody, jaka ma mu grozić z wykonania egzekucji, to wnioskowi jego o zawieszenie postępowania należy odmówić.

Formalny dowód na fakt poniesienia szkody przez dłużnika w razie dalszego prowadzenia egzekucji nie jest potrzebny do uzyskania zawieszenia postępowania.

Nie potrzeba uprawdopodobniać niebezpieczeństwa szkody, mogącej wyniknąć z dalszego prowadzenia egzekucji, jeżeli jest notorycznym, że szkoda musiałaby nastąpić.

Zawieszenie postępowania z przyczyn w art. 559 wymienionych zależy od uznania sądu także w tych

¹⁾ Mylnie zatem stosuje Allerhand (II, 118) przepis art. 559 także do wierzyciela.

przypadkach, gdy dłużnik lub wierzyciel oświadcza gotowość złożenia zabezpieczenia.

Zawieszenie postępowania z powodu zażalenia na postanowienie sądu nastąpić może tak wtedy, gdy zażalenie skierowano przeciw postanowieniu, nadającemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności, jak i wtedy, gdy je skierowano przeciw innemu postanowieniu sądowemu, zapadłemu w toku egzekucji.

Jeżeli przyczyny zawieszenia postępowania egzekucyjnego zachodzą tylko co do niektórych przedmiotów, poddanych egzekucji, albo tylko co do części pretensji, na rzecz której egzekucję się prowadzi, należy zawieszenie odpowiednio ograniczyć t. j. orzec zawieszenie częściowe.

Jeżeli wskutek zawieszenia postępowania zaspokojenie wierzyciela może się stać niepewnym, należy zawieszenie uczynić zawisłym od złożenia zabezpieczenia przez dłużnika. Niebezpieczeństwa, grożącego wierzycielowi, nie trzeba uprawdopodobniać konkretnymi faktami i wystarczy, jeżeli według stanu sprawy takie niebezpieczeństwo zająć może.

Można uzależnić zawieszenie postępowania od złożenia zabezpieczenia przez dłużnika nietylko wtedy, gdy zawieszenia jeszcze nie orzeczono, ale także i później, o ile okoliczności, uzasadniające potrzebę zabezpieczenia, wyjdą na jaw dopiero po zawieszeniu. W takich przypadkach należy dłużnikowi wyznaczyć termin do złożenia zabezpieczenia z tem zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie tego terminu postępowanie zostanie na nowo podjęte (analogja z art. 559, § 3).

Wniosek wierzyciela egzekwującego o zażądanie od dłużnika zabezpieczenia w razie zawieszenia postępowania egzekucyjnego, jakkolwiek postawiony po zarządzeniu zawieszenia, może się opierać na

okolicznościach, które istniały już przed zawieszeniem, ale doszły do wiadomości wierzyciela po zawieszeniu. Skoro bowiem nie zachodzi w tym względzie wina, to brak przyczyny wewnętrznej do odmawiania wierzycielowi tego prawa.

Wydanie przez kasę oszczędności swej własnej książeczki oszczędnościowej nie jest dostatecznym zabezpieczeniem, któreby uzasadniało zawieszenie postępowania egzekucyjnego, wdrożonego przeciw teje kasie (O. z 27/II 1929, III R 46, 29, P. S. 1930, 130).

Zawieszenie postępowania nie wywiera zasadniczo wpływu na dokonane już czynności egzekucyjne. Czynności te pozostają w mocy mimo zawieszenia postępowania, chyba że sąd w konkretnym przypadku uzna za wskazane ich uchylenie.

Uchylenie dokonanych już czynności egzekucyjnych w razie zawieszenia postępowania zarządzić sąd może tylko na wyraźny wniosek dłużnika i tylko za złożeniem przezeń zabezpieczenia, przewidzianego w art. 559, § 2. Uchylenie tych czynności z urzędu lub też na wniosek wierzyciela nastąpić nie może, skoro zależnem ono jest od złożenia zabezpieczenia przez dłużnika, a więc od jego woli.

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego po myśli art. 559 bez uchylenia dokonanych już czynności egzekucyjnych nastąpić może bez zabezpieczenia ze strony dłużnika, natomiast uchylenie czynności egzekucyjnych zarządzić można tylko za złożeniem przez dłużnika zabezpieczenia pełnego zaspokojenia wierzyciela.

Różnica między zabezpieczeniem, przewidzianem w § 1 art. 559, a zabezpieczeniem, o którym mowa w § 2 tegoż artykułu, polega na tem, że w pierwszym wypadku chodzi tylko o zabezpieczenie szkody, mogącej dla wierzyciela wyniknąć z zawieszenia postę-

powania, w drugim zaś o zabezpieczenie całego egzekwowanego roszczenia.

Co do sposobu złożenia zabezpieczenia oraz co do jego wydania p. art. 546 i objaśn. do niego.

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego zarządzić można aż do ukończenia egzekucji t. j. aż do czasu rozdziału sumy, uzyskanej z egzekucji. Sprzedaż przedmiotów, egzekucją objętych, nie stoi na przeszkodzie zawieszeniu.

Do podjęcia postępowania egzekucyjnego, zawieszzonego po myśli art. 559, stosuje się analogicznie przepis art. 199 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 558).

Od zawieszenia postępowania egzekucyjnego, przewidzianego w art. 556—559, należy odróżnić przypadki wstrzymania postępowania, względnie wstrzymania wykonania zaskarżonego postanowienia, przewidziane w przepisach k. p. c. I tak według art. 414 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 527) w razie egzekucji na podstawie wykonanego wyroku sądu apelacyjnego wstrzymuje się z urzędu sprzedaż nieruchomości aż do czasu uprawomocnienia się wyroku. W myśl art. 420 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 513) sąd okręgowy, na postanowienie którego wniesiono zażalenie, może wstrzymać wykonanie tego postanowienia aż do rozstrzygnięcia zażalenia. W myśl art. 456 k. p. c. wniesienie skargi o wznowienie nie tamuje wprawdzie wykonania zaskarżonego wyroku, jednak sąd (do którego skargę o wznowienie wniesiono) może na wniosek strony wstrzymać wykonanie wyroku w razie uprawdopodobnienia, że skarżącemu grozi niepowetowana szkoda, chyba że strona przeciwna złoży odpowiednie zabezpieczenie. W myśl art. 463 k. p. c. (p. w objaśn. do art. 527) sąd, który wydał nakaz zapłaty na podstawie weksłu lub czeku (ulegający natychmiastowemu wykonaniu), może wstrzy-

mać jego wykonanie w razie wniesienia zarzutów przeciw nakazowi.

W myśl art. 33 rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1928 o sądach pracy, Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350 sąd może na prośbę strony odroczyć wykonanie wyroków sądów pracy w sprawach o wartości przedmiotu nie wyżej 200 zł oraz wyroków sądów okręgowych, wydawanych w drugiej instancji od wyroków sądów pracy, które to wyroki według cytowanego przepisu są niezwłocznie wykonalne.

Przerwę postępowania sądowego (także egzekucyjnego) oraz wstrzymanie wykonania orzeczeń sądowych w razie dodatniego konfliktu kompetencyjnego przewidują następujące przepisy

Art. 11, 12 ustawy z 25 lipca 1925

o Trybunale Kompetencyjnym, Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 897:

Art. 11. Jeśli władza administracyjna II instancji, otrzyawszy przewidziane w poprzednim artykule zawiadomienie władzy niższej o toczącym się postępowaniu sądowym w sprawie, należącej do orzecznictwa administracyjnego, czy sama powziawszy taką wiadomość, jest zdania, że sprawa, wytoczona w sądzie, należy (do właściwości władzy administracyjnej, zawiadomi o tem w ciągu miesiąca od otrzymania wiadomości sąd, w którym sprawa się toczy, przytaczając uzasadnienie swego poglądu (zapowiedzenie sporu), oraz swoją władzę naczelną.

Jednocześnie władza ta zarządza zawieszenie postępowania administracyjnego w danej sprawie, jeśli ono się toczy i jeśli go już nie zawiesiła władza administracyjna I instancji.

Zapowiedzieć spór może również władza naczelną.

Art. 12. Po otrzymaniu tego zawiadomienia (art. 11) sąd w razie uznania właściwości władzy administracyjnej wydaje odpowiednie orzeczenie, a w razie jej nieuznania przerywa postępowanie sądowe, o ile ono nie dotyczy wyłącznie właściwości sądu (art. 15), oraz wstrzymuje wykonanie orzeczeń sądowych; nie wyklucza to jednak zabezpieczenia dowodów, zabezpieczenia skargi, tymczasowych zarządzeń, tudzież egzekucji zabezpieczającej.

Zapowiedzenie sporu (art. 11) ma skutek prawny jedynie wówczas, gdy nadeszło do sądu, zanim orzeczenie sądowe stało się prawomocne.

Zapowiedzenie sporu zawiesza bieg przedawnienia, jak również bieg terminów, aż do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał Kompetencyjny lub podjęcia przez sąd przerwane go postępowania na nowo z urzędu.

O innych przypadkach wstrzymania egzekucji, względnie wstrzymania wykonania niektórych tytułów egzekucyjnych, przewidzianych w przepisach szczególnych, p. postanowienia ustaw i rozporządzeń, przytoczonych przy art. IV p. w. p. e. (na str. 48—75).

Art. 560 (53).

Komornik wstrzyma się z dokonaniem czynności, jeżeli przed jej rozpoczęciem dłużnik złoży dowód na piśmie, nie budzący wątpliwości, że obowiązku swego dopełnił, albo że wierzyciel udzielił mu zwłoki. O wstrzymaniu czynności komornik zawiadomi wierzyciela.

Całkowite umorzenie postępowania egzekucyjnego z powodu dopełnienia obowiązku przez dłużnika lub z powodu udzielenia dłużnikowi zwłoki przez wierzyciela nastąpić może tylko albo na żądanie wierzyciela (art. 561, § 1, l. 2), albo na skutek prawomocnego orzeczenia, nakazującego umorzenie, a zapadłego w procesie, wytoczonym przez dłużnika (art. 566, § 1, l. 2 i § 3). Bez tych warunków umorzenie postępowania nie nastąpi, choćby nawet dłużnik udowodnił dokumentami, w art. 560 wymienionymi, że wierzyciela zaspokoił lub że wierzyciel udzielił mu zwłoki. Udowodnienie tych okoliczności przez dłużnika w sposób w art. 560 przewidziany powoduje jedynie wstrzymanie się komornika od dokonania czynności egzekucyjnej.

Do uzasadnienia wstrzymania czynności egzekucyjnej po myśli art. 560 nie jest wymagany dokument publiczny, ani prywatny z uwierzytelnionym podpisem. Wystarczy jakiegokolwiek pismo, które

Wstrzymanie
dokonania
czynności.

jednak co do prawdziwości swej treści nie może budzić wątpliwości.

Jeżeli zajdą warunki z art. 560, to komornik ma obowiązek, a nie tylko prawo wstrzymać się z dokonaniem czynności.

Komornik nie wstrzyma się z dokonaniem czynności egzekucyjnej, jeżeli dłużnik dopiero po jej rozpoczęciu udowodni mu dokumentami w art. 560 wymienionymi zaspokojenie wierzyciela lub udzielenie zwłoki przez tegoż. Nie nastąpi również wstrzymanie, jeżeli zaistnienie okoliczności z art. 560 dłużnik wprawdzie udowodni przed rozpoczęciem czynności, ale innemi środkami, a nie dokumentem w tym artykule określonym.

Dla zastosowania przepisu art. 560 jest bez znaczenia, czy według treści przedłożonego dokumentu dopełnienie obowiązku dłużnika lub udzielenie zwłoki przez wierzyciela nastąpiło przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, czy też po jego powstaniu.

Jeżeli dłużnik udowodni stosownie do art. 560, że zaspokoił wierzyciela tylko częściowo, to komornik ograniczy tylko odpowiednio czynność egzekucyjną, a więc np. zajmie mniej ruchomości (por. art. 581, § 3).

Ponieważ następstwem zaspokojenia wierzyciela, względnie udzielenia przez tegoż dłużnikowi zwłoki, powinno być umorzenie postępowania egzekucyjnego (p. art. 566, § 1, l. 2), przeto po wstrzymaniu się komornika z dokonaniem czynności stosownie do art. 560 należy zawiadomić o tem wierzyciela, aby mu umożliwić postawienie wniosku o umorzenie lub choćby zawieszenie postępowania, a w razie takiego wniosku należy postąpić stosownie do art. 561, § 1, l. 2, względnie art. 558, l. 1. Jeżeli wierzyciel zaprzeczy, jakoby został zaspokojony lub udzielił zwłoki i nie żąda ani umorzenia, ani zawieszenia postępo-

wania, należy czynność, z którą się wstrzymano, podjąć, chyba że dłużnik wniósł pozew po myśli art. 566, § 1, l. 2, a sąd uznał za stosowne zawiesić postępowanie egzekucyjne po myśli art. 568, § 2.

Komornik nie może wstrzymać czynności egzekucyjnych w razie wynikających wątpliwości co do tłumaczenia wyroku, lecz może zwrócić się do sądu o wyjaśnienie przed rozpoczęciem egzekucji; nie może jednak żądać wykładni treści wyroku, gdyż do żądania takiego uprawnione są tylko same strony (art. 371 k. p. c.).

Art. 561 (54).

Przypadki
umorzenia po-
stępowania.

§ 1. Postępowanie egzekucyjne będzie umorzone w całości lub w części:

1) jeżeli okaże się, że egzekucja nie należy do organów władzy sądowej;

2) na wniosek wierzyciela;

3) jeżeli prawomocnem orzeczeniem tytuł egzekucyjny został pozbawiony skutków prawnych;

4) jeżeli okaże się, że egzekucja ze względu na jej przedmiot lub na osobę dłużnika jest niedopuszczalna;

5) jeżeli egzekucję skierowano do majątku, z którego według klauzuli wykonalności dłużnik nie odpowiada;

6) jeżeli jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

§ 2. W przypadkach, wskazanych w p. 1), 4) i 6) § 1, umorzenie postępowania następuje z urzędu.

§ 3. W przypadkach, wskazanych w p. 4) i 5) § 1, komornik, jeżeli nie może niezwłocznie powziąć postanowienia o umorzeniu, zawiesza postępowanie aż do czasu powzięcia postanowienia.

§ 4. Postępowanie będzie umorzone również w innych przypadkach, prawem przewidzianych.

Do sposobów obrony dłużnika przeciwko wszczętej egzekucji należy także wniosek o umorzenie z powodu, że tytuł egzekucyjny pozbawiony został swych skutków prawnych. np. akt notarialny został wyrokiem unieważniony. Projekt nie zajmuje się pytaniem, w jakiej drodze może nastąpić pozbawienie tytułu egzekucyjnego jego skutków prawnych. uznaje jednak ten sposób obrony w egzekucji, bo postanawia, że w przypadku, gdy orzeczenie takiej treści zapadnie, egzekucja ma być na wniosek umorzona. Wobec braku przepisu, normującego to zagadnienie, może pozbawienie tytułu jego skutków prawnych być dokonane według ogólnych zasad prawnych, a więc wyrok sądu powszechnego może być uchylony w drodze postępowania o wznowienie, wyrok sądu polubownego w drodze skargi o uchylenie tego wyroku, akt notarialny w drodze powództwa o jego unieważnienie. (Uz. og. 16).

W kwestji, na czem polega i w jaki sposób następuje umorzenie postępowania egzekucyjnego, p. uwagi wstępne do niniejszego rozdziału.

Organem władzy sądowej w rozumieniu art. 561, § 1, l. 1 jest także komornik. Dlatego nie nastąpi umorzenie postępowania po myśli tego przepisu, jeżeli się okaże, że sprawa, prowadzona przez komornika, należy do kompetencji sądu. O postępowaniu w takich przypadkach p. objaśn. do art. 518.

O właściwości sądów w sprawach egzekucyjnych p. objaśn. do art. 508.

Przepis art. 561, § 1, l. 1 nie ma zastosowania w tych przypadkach, w których na mocy przepisów szczególnych wierzyciel może poszukiwać swej wierzytelności zarówno w drodze egzekucji administracyjnej, jak i egzekucji sądowej.

Na wniosek wierzyciela należy umorzyć postępowanie egzekucyjne, nie wdając się w ocenę, czy i o ile wierzyciel ma podstawę do postawienia takiego wniosku. Skoro bowiem postępowanie egzekucyjne toczy

się wyłącznie w interesie wierzyciela i na jego żądanie, to słusznem też jest, aby miał on każdej chwili możliwość spowodowania umorzenia tego postępowania.

Wierzyciel egzekwujący, skoro jego roszczenie zostało w zupełności zaspokojone, winien postarać się o umorzenie egzekucji, stawiając wniosek z art. 561, § 1, l. 2, gdyż w razie dalszego jej prowadzenia staje się odpowiedzialnym za szkodę.

Jeżeli dłużnik musiał w drodze procesu żądać umorzenia egzekucji z powodu zaspokojenia wierzyciela, winien mu wierzyciel zwrócić koszty procesowe nawet, jeżeli przy pierwszej czynności procesowej uznał żądanie pozwu (art. 103 k. p. c.), bo wierzyciel, nie wnosząc o umorzenie egzekucji po myśli art. 561, § 1, l. 2, dał w tym wypadku powód do wytoczenia sprawy.

Przyczyna umorzenia egzekucji z art. 561, § 1, l. 3 zajdzie np., jeżeli wyrok I instancji, zaopatrzony rygorem natychmiastowej wykonalności, został następnie prawomocnie uchylony lub zmieniony, jeżeli Sąd Najwyższy zmienił lub uchylił wyrok sądu apelacyjnego, ulegający natychmiastowemu wykonaniu (p. objaśn. do art. 527), jeżeli wyrok, stanowiący tytuł egzekucyjny, został uchylony na skutek skargi o wznowienie i t. d. Umorzenie w tych przypadkach następuje tylko na wniosek. Wysłuchanie stron przed wydaniem postanowienia o umorzeniu nie jest potrzebne (p. art. 564).

Pod przepis art. 561, § 1, l. 4 podpadają wszystkie przypadki, w których egzekucję wdrożono, względnie przeprowadzono wbrew ograniczeniom, zawartym w art. 569—578. Ponieważ ograniczenia te wprowadzono w interesie publicznym, przeto umorzenie egzekucji, naruszającej te ograniczenia, nastąpić ma

z urzędu. Przed wydaniem postanowienia o umorzeniu należy wysłuchać strony.

Zarzut niedopuszczalności egzekucji ze względu na zakazy ustawowe (art. 569—578) należy rozpatrzyć z urzędu, choćby go przedstawiła osoba ku temu niepowołana (O. z 3/III 1931, III 1 R 68/31, P. S. 1931, 683).

Przypadek umorzenia egzekucji po myśli art. 561, § 1, l. 5 zajdzie np., gdy na podstawie klauzuli wykonalności, uzyskanej stosownie do art. 534, § 2, skierowano egzekucję do majątku, na którym nie jest zabezpieczone roszczenie tytułem wykonawczym objęte.

Dłużnik nie może żądać umorzenia egzekucji, którą prowadzi sprzedawca rzeczy, oddanej dłużnikowi w posiadanie z zastrzeżeniem prawa własności, celem ściągnięcia zaległych rat ceny kupna ze sprzedanej rzeczy bez zrzeczenia się zastrzeżonego prawa własności.

O ile w toku egzekucji trzecia osoba podnosi roszczenie do wierzytelności, z której się prowadzi egzekucję, twierdząc, że nabyła ją w drodze ustępstwa, nie wykazując jednak roszczenia tego dokumentem publicznym lub prywatnym uwierzytelnionym, to samo takie zgłoszenie roszczenia tej osoby nie uprawnia dłużnika do żądania umorzenia postępowania, lecz upoważnia go jedynie do złożenia egzekwowanej kwoty na skład sądowy i dopiero po takim złożeniu mógłby żądać umorzenia egzekucji w drodze procesu (po myśli art. 566) wobec dokonanej zapłaty.

Umorzenie egzekucji z powodu przewidywanej bezskuteczności (art. 561, § 1, l. 6) może w braku wyraźnego rozróżnienia ustawy nastąpić przy wszystkich sposobach egzekucji celem ściągnięcia wierzytelności pieniężnych.

Przy umorzeniu egzekucji po myśli art. 561, § 1,

l. 6 należy rozważyć jedynie, czy egzekucja da nadwyżkę ponad koszty egzekucyjne; okoliczność, czy będzie można pokryć koszty wierzyciela egzekwującego, nie jest decydującą. Z kosztów postępowania egzekucyjnego należy uwzględnić tylko te, które są połączone z przeprowadzeniem kroków egzekucyjnych, o które w danym przypadku chodzi.

Kosztów poprzedzającego procesu nie należy wliczać przy obliczeniu kosztów egzekucji.

Nie potrzeba cyfrowego udowodnienia, że niema widoków, iż przez dalsze prowadzenie egzekucji uyska się sumę, przewyższającą koszty tej egzekucji. Wystarczy konkluzja, oparta na przeprowadzonych dochodzeniach. Dlatego umorzenie egzekucji już wtenczas jest dopuszczalne, jeżeli przedmioty zajęte oszacowano na pewną kwotę, a dotychczasowe koszty z wliczeniem prawdopodobnych kosztów przewozu i przeprowadzenia licytacji przewyższą prawdopodobnie tę kwotę.

Przepis art. 561, § 1, l. 6 ma zastosowanie tylko w egzekucji celem ściągnięcia wierzytelności pieniężnych, bo przy egzekucji roszczeń niepieniężnych nie można wogóle mówić o uzyskaniu sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Umorzenie egzekucji z przyczyny w art. 561, § 1, l. 6 wymienionej nastąpić może jedynie przed przybiciem targu, gdyż po tej chwili umorzenie nie spełniłoby już swego celu, którym jest pozostawienie dłużnikowi rzeczy, do której skierowano egzekucję, w tych przypadkach, w których jej sprzedaż nie może się przyczynić do zmniejszenia jego zobowiązań.

Inicjatywę do umorzenia egzekucji w tych przypadkach, w których umorzenie ma nastąpić z urzędu, może dać bądź własne spostrzeżenie sądu, względnie komornika, bądź doniesienie jednej ze stron, bądź wreszcie zawiadomienie ze strony osoby trzeciej.

W przypadkach, w których umorzenie nie następuje z urzędu, konieczny jest do niego wniosek strony, w szczególności wniosek dłużnika. Wniosek wierzyciela nie wchodzi tu w rachubę, bo na żądanie wierzyciela egzekucja musi być każdej chwili umorzona, bez względu na to, czy istnieją przyczyny po temu lub nie.

W tych przypadkach, w których umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpić może z urzędu, musi ono również nastąpić na wniosek.

W przypadkach, w których umorzenie postępowania egzekucyjnego następuje tylko na wniosek, osoba trzecia, stojąca poza postępowaniem egzekucyjnym, nie jest legitymowaną do postawienia wniosku o umorzenie, choćby gotowa była zapłacić dług za dłużnika.

Z mocy szczególnych przepisów k. p. c. nastąpi umorzenie postępowania egzekucyjnego w następujących przypadkach: 1) z urzędu, gdy wierzyciel nie wskazał podstaw do oznaczenia właściwości sądu i nie podał ich w wyznaczonym terminie (art. 518, § 2); 2) na wniosek dłużnika, jeżeli wierzyciel może być całkowicie zaspokojony z ruchomej rzeczy dłużnika, która znajduje się we władaniu wierzyciela i na której służy mu prawo zastawu (art. 563); 3) automatycznie z mocy samego prawa, gdy wierzyciel w ciągu trzech lat nie popierał egzekucji (art. 562); 4) w drodze wyroku na skutek powództwa dłużnika, wytoczonego po myśli art. 566, albo powództwa osoby trzeciej, wytoczonego po myśli art. 567; 5) z urzędu, jeżeli po bezskutecznej licytacji ruchomości nie zgłoszono w ciągu dwóch tygodni wniosku o wyznaczenie drugiej licytacji, ani nie złożono oświadczenia o przejęciu ruchomości na własność (art. 616, § 3); 6) z urzędu, jeżeli przed zamknięciem przetargu nieruchomości uiszczona będzie na-

leżność wierzyciela egzekwującego wraz z kosztami (art. 708); 7) z urzędu, jeżeli po drugiej bezskutecznej licytacji nieruchomości żaden z wierzycieli w ciągu tygodnia nie złożył wniosku o objęcie nieruchomości (art. 711, § 1); 8) z urzędu, jeżeli w toku egzekucji przez zarząd przymusowy nieruchomości okaże się, że dochód dwuletni nie wystarczy na zaspokojenie egzekwowanej wierzytelności (art. 758, § 4); 9) z urzędu, jeżeli dochody bieżące nie wystarczają na koszty zarządu przymusowego nieruchomości, a wierzyciel nie złoży w ciągu tygodnia po wezwaniu go o to odpowiedniej zaliczki (art. 783, § 2); 10) z urzędu, jeżeli w razie równoczesnego prowadzenia egzekucji celem zniesienia współwłasności i egzekucji z nieruchomości w jednej z nich doszło do uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu (art. 836).

Przed umorzeniem egzekucji po myśli art. 561 należy zbadać okoliczności, które uzasadniają umorzenie. Badanie to następuje w drodze wysłuchania stron, przepisane w art. 564. Nie można natomiast odesłać stron z żądaniem umorzenia na drogę procesu i to choćby nawet umorzenie zależało od zbadania spornych okoliczności, bo umorzenie egzekucji w drodze procesu następuje jedynie w przypadkach z art. 566 i 567, nie zaś z przyczyn w art. 561 wymienionych.

Umorzenie egzekucji z przyczyn w art. 561 wymienionych następuje w formie postanowienia. W postanowieniu tem należy zarazem wydać zarządzenia, potrzebne do uchylenia dokonanych dotąd czynności egzekucyjnych.

Jeżeli umorzenie egzekucji następuje z przyczyny, z powodu której egzekucja od początku była niedopuszczalną, to wierzycielowi nie należy się wogóle zwrot kosztów egzekucyjnych. To samo ma miejsce i wtedy, jeżeli wierzyciel wdrożył egzekucję, o której

musiał wiedzieć, że skończy się umorzeniem. W obu tych przypadkach należy się dłużnikowi zwrot kosztów od wierzyciela, który wiedząc o przyczynie umorzenia, mimo to egzekucję dalej prowadził.

Jeżeli postępowanie egzekucyjne umorzono z powodu jego niedopuszczalności i odnośne postanowienie stało się prawomocnym, to ta prawomocność nie pozwala na powtórne wszczęcie egzekucji przy niezmiennym stanie rzeczy, bo zasada art. 382 k. p. c. jakkolwiek w pierwszym rzędzie odnosi się do wyroków, to jednak ma zastosowanie także do postanowień.

Art. 562 (55).

§ 1. Postępowanie egzekucyjne umarza się z mocy samego prawa, jeżeli wierzyciel w ciągu trzech lat nie popierał egzekucji lub nie żądał podjęcia zawieszonoego postępowania. Termin powyższy biegnie od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej, bądź też od ustania przyczyny zawieszenia postępowania.

Umorzenie z powodu niepopierania egzekucji.

§ 2. Umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, lecz nie tamuje wierzycielowi możliwości wszczęcia ponownej egzekucji, chyba że egzekucja wogóle jest niedopuszczalna.

§ 3. Na wniosek wierzyciela lub dłużnika komornik wyda zaświadczenie o umorzeniu postępowania.

Przepis art. 562 opiera się na domniemaniu, że wierzyciel, który przez dłuższy czas nie podejmuje czynności, potrzebnych do dalszego prowadzenia egzekucji, godzi się tem samym na jej umorzenie. Stąd do zastosowania tego przepisu potrzeba: 1) aby dalsze prowadzenie postępowania egzekucyjnego za-

leżnem było od podjęcia przez wierzyciela pewnej czynności, 2) aby wierzyciel miał możność podjęcia odnośnej czynności i wreszcie 3) aby w tych warunkach wierzyciel nie podjął potrzebnej czynności w ciągu trzech lat.

Nie następuje umorzenie postępowania egzekucyjnego z mocy samej ustawy, jeżeli postępowanie to znajduje się wprawdzie w zawieszeniu przez okres trzech lat, ale zawieszenie ani nie zostało spowodowane przez wierzyciela, ani wierzyciel nie ma możności podjęcia postępowania. Tak się np. ma rzecz, jeżeli postępowanie uległo zawieszeniu wskutek zaprzestania czynności sądu z powodu wojny i następnie nie mogło być podjęte w ciągu trzech lat z tej przyczyny, że przerwa w czynnościach sądu nie ustąpiła w ciągu tego czasu; jeżeli postępowanie zawieszono z powodu braku zdolności procesowej po stronie wierzyciela, o ile następnie wierzyciel nie uzyskał tej zdolności w ciągu trzech lat, ani też w tym czasie nie ustanowiono dla niego zastępcy ustawowego i t. p.

Przewidziany w art. 562 czasokres trzech lat liczy się zasadniczo od chwili ostatniej czynności egzekucyjnej, choćby w tym czasie nie zaszła jeszcze potrzeba podjęcia pewnej czynności przez wierzyciela celem dalszego prowadzenia postępowania. Tak np. egzekucja z nieruchomości, w której wierzyciel nie zgłasza wniosku o dokonanie opisu i oszacowania (art. 667), ulegnie umorzeniu po upływie trzech lat od doręczenia dłużnikowi wezwania do zapłaty długu (art. 654), chociaż opis i oszacowanie nieruchomości odbyć się może dopiero po upływie miesiąca od doręczenia dłużnikowi tego wezwania (art. 666).

Jeżeli zastój postępowania egzekucyjnego powstał wskutek jego zawieszenia, to czasokres trzechletni z art. 562, § 1 liczy się nie od chwili dokonania ostat-

niej czynności egzekucyjnej, ani nie od chwili zawieszenia postępowania, lecz dopiero od ustania przyczyny zawieszenia. Tak wynika z wyraźnego przepisu zdania drugiego § 1 art. 562. Mimo to należy jednak przyjąć, że tam, gdzie ustanie przyczyny zawieszenia zależne jest od woli wierzyciela, nie trzeba czekać na umorzenie do upływu trzech lat od ustania tej przyczyny, lecz wystarczy, gdy wierzyciel, mając możność po temu, nie postarał się w ciągu trzech lat od zawieszenia postępowania o usunięcie przyczyny zawieszenia. Jeżeli więc np. postępowanie uległo zawieszeniu z powodu braku zdolności procesowej lub śmierci dłużnika, to umorzenie jego z mocy samej ustawy nastąpi, jeżeli wierzyciel w ciągu trzech lat od zawieszenia nie podjął postępowania przeciw zastępcy ustawowemu dłużnika albo jego następcom prawnym, względnie w braku jednego i drugiego, jeżeli w tym czasie nie żądał ustanowienia kuratora dla dłużnika stosownie do art. 556 lub 557.

W przypadku, przewidzianym w art. 562, umorzenie postępowania egzekucyjnego następuje automatycznie, bez potrzeby wydawania w tym kierunku osobnego postanowienia przez sąd, względnie komornika. Że umorzenie nie musi być w tym przypadku orzeczone, na to wskazuje wyraźnie przepis art. 562, § 3, bo zbytecznym byłoby osobne zaświadczenie o umorzeniu postępowania, gdyby strony otrzymały już postanowienie w przedmiocie jego umorzenia.

Ponieważ umorzenie postępowania egzekucyjnego w przypadkach z art. 562 następuje samo przez się, bez osobnego w tym przedmiocie orzeczenia, przeto nie może mu zapobiec wniosek wierzyciela, zgłoszony po upływie czasokresu trzechletniego do umorzenia wymaganego, choćby przed zgłoszeniem takiego wniosku nie wydano jeszcze zaświadczenia o umorzeniu.

Ponieważ umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie dokonanych przedtem czynności egzekucyjnych, nie wyłączając zajęcia, przeto w razie wszczęcia po upływie trzech lat w art. 562, § 1 przewidzianych egzekucji z tego samego majątku przez innego wierzyciela nie ma miejsca przystąpienie do poprzedniej egzekucji (art. 587, 641, 659, 765), lecz wszystkie czynności egzekucyjne należy od początku wykonać na rzecz nowego wierzyciela.

W myśl wyraźnego brzmienia § 3 art. 562 zaświadczenia o umorzeniu postępowania żądać może tylko wierzyciel i dłużnik. Nie ma prawa do żądania go osoba trzecia, chociażby nawet osoba taka miała interes w otrzymaniu tego zaświadczenia.

Jakkolwiek w art. 562, § 3 mowa jest tylko o komorniku, to jednak jasną jest rzeczą, że tam, gdzie egzekucję prowadzi sąd, on a nie komornik powołany jest do wydania zaświadczenia o umorzeniu postępowania z mocy samego prawa.

Art. 563 (56).

W przypadku, gdy wierzyciel ma w swoim władaniu rzecz ruchomą dłużnika, na której służy mu prawo zastawu, egzekucja, skierowana do innej części majątku, będzie na wniosek dłużnika umorzona, jeżeli z wartości tej rzeczy wierzyciel może być całkowicie zaspokojony.

Przepis art. 563 uzasadniony jest tem, że skoro znajdująca się we władaniu wierzyciela ruchomość i tak jest odjętą dłużnikowi, a wierzyciel znajduje w jej wartości pokrycie, to objęcie egzekucją dalszego majątku dłużnika byłoby zbyt ostrym ograniczeniem go. Przepis ten jest wypływem ogólnej zasady, w myśl której egzekucję należy prowadzić tak, aby wierzyciel doszedł do zupełnego zaspokojenia,

Umorzenie
z powodu po-
krycia zasta-
wem rucho-
mym.

a dłużnik był jak najmniej egzekucją uciążony. Zasada ta stosuje się w myśl art. 542, § 2 do każdej egzekucji, przepisu jednak art. 563 nie można stosować do przypadków wyraźnie w nim nieprzewidzianych (np. do przypadku, gdy wierzycielowi służy prawo zastawu na nieruchomości).

Umorzenia egzekucji po myśli art. 563 może dłużnik żądać bez względu na to, czy wierzycielowi na rzeczy, znajdującej się w jego władaniu, służy prawo zastawu ustawowe, czy egzekucyjne lub umowne. Oczywiście, że przepis art. 563 ma zastosowanie tylko wtedy, gdy na nieruchomości, znajdującej się w jego władaniu, ma wierzyciel prawo zastawu dla tej właśnie wierzytelności, dla ściągnięcia której prowadzi egzekucję.

Umorzenia egzekucji z innych części majątku może dłużnik żądać tylko wtedy, gdy znajdująca się we władaniu wierzyciela ruchomość należy do dłużnika, nie zaś także wtedy, gdy ruchomość ta należy do osoby trzeciej. Inaczej bowiem przepis art. 563 pozostawałby w sprzeczności z temi postanowieniami prawa materialnego, które pozwalają wierzycielowi poszukiwać zaspokojenia wierzytelności, za którą mu odpowiada więcej dłużników, na majątku któregośkolwiek z nich, zależnie od wyboru wierzyciela.

W przypadku, przewidzianym w art. 563, może dłużnik żądać umorzenia egzekucji tylko odnośnie do innych części majątku i tylko pod warunkiem, że znajdująca się we władaniu wierzyciela ruchomość, na której on ma prawo zastawu, nie jest objęta egzekucją razem z temi innymi częściami majątku.

Aby umorzenie egzekucji po myśli art. 563 mogło nastąpić, muszą w wartości ruchomości, znajdującej się we władaniu wierzyciela, mieć pokrycie nietylko wierzytelność wierzyciela, prowadzącego egzekucję, lecz także wierzytelności innych wierzycieli, o ile one

w myśl art. 796 i 797 wyprzedzają pod względem pierwszeństwa zaspokojenia wierzytelność wierzyciela egzekwującego. Inaczej bowiem wierzyciel egzekwujący nie doszedłby do zaspokojenia swej wierzytelności, gdyż przepis art. 563 nie narusza bynajmniej przepisów o rozdziale sumy, uzyskanej z egzekucji.

Stosownie do art. 523 koniecznem jest do umorzenia postępowania na zasadzie art. 563, aby w wartości ruchomości, znajdującej się we władaniu wierzyciela, znalazła pokrycie nietylko sama wierzytelność, ale także koszty egzekucyjne wierzyciela egzekwującego.

Umorzenie egzekucji po myśli art. 563 nastąpić może tylko na żądanie dłużnika, nigdy zaś z urzędu. We wniosku o umorzenie musi dłużnik co najmniej twierdzić, że z wartości ruchomości, znajdującej się we władaniu wierzyciela, może być tenże całkowicie zaspokojony. Na wniosek dłużnika o umorzenie należy stosownie do art. 564 przesłuchać wierzyciela, a jeżeli ten przyzna twierdzenia dłużnika, sądowi zaś, względnie komornikowi, nie jest wiadomem skądinąd ich przeciwieństwo, należy egzekucję umorzyć. Jeżeli wierzyciel zaprzeczy twierdzenia dłużnika, to dłużnik musi wykazać, że z wartości ruchomości, znajdującej się we władaniu wierzyciela, może się tenże całkowicie zaspokoić. Wykazanie tego pokrycia nastąpić może przez oszacowanie ruchomości na koszt dłużnika.

Pod względem zastosowania przepisu art. 563 stoi w b. dzielnicy austriackiej narówni z prawem zastawu prawo zatrzymania (p. art. XXX p. w. p. e.).

Art. 564 (57).

Przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania należy wysłuchać wierzyciela i dłużnika, wyjąwszy gdy istnieje już prawomocne orzeczenie, uzasadniające umorzenie postępowania, lub

gdy zawieszenie bądź umorzenie ma nastąpić z woli wierzyciela albo z samego prawa.

Nakazane w art. 564 wysłuchanie obu stron w przedmiocie zawieszenia lub umorzenia postępowania nastąpić ma bez względu na to, czy postępowanie ma być zawieszone lub umorzone z urzędu, czy też na wniosek (p. jednak niżej).

Wysłuchanie stron przed zawieszeniem lub umorzeniem postępowania egzekucyjnego odpada w myśl art. 564 nie tylko wtedy, gdy prawomocne orzeczenie postanawia wprost zawieszenie lub umorzenie, ale także i wtedy, gdy orzeczenie takie nie mówi bezpośrednio o zawieszeniu lub umorzeniu, ale z treści jego wynika konieczność zawieszenia lub umorzenia postępowania egzekucyjnego. Jeżeli więc np. Sąd Najwyższy zmienił lub uchylił wyrok sądu apelacyjnego, na podstawie którego wszczęto egzekucję, jeżeli na skutek skargi o wznowienie uchylono prawomocnie wyrok, stanowiący tytuł egzekucyjny i t. d., to postępowanie egzekucyjne należy umorzyć bez wysłuchania stron, chociaż w odnośnych orzeczeniach niema mowy o umorzeniu.

Przy stosowaniu art. 564 należy przyjąć, że zawieszenie lub umorzenie postępowania z woli wierzyciela następuje tylko w tych przypadkach, gdy wierzyciel wyraźnie żąda zawieszenia lub umorzenia (art. 558, l. 1 i art. 561, § 1, l. 2). Natomiast wszędzie, gdzie podstawa zawieszenia lub umorzenia leży w pewnym zachowaniu się wierzyciela, z którego tylko do rozumienia należy wnosić o jego woli zawieszenia lub umorzenia postępowania (np. w omieszkaniu przez wierzyciela pewnych czynności, jak w przypadkach z art. 518, § 2, art. 616, § 3 i t. p.), tam zawieszenie, względnie umorzenie musi poprzedzić wysłuchanie stron, bo w konkretnym przypadku może się okazać, że mimo takiego zachowania się wierzyciela

ciela, z którym ustawa normalnie łączy zawieszenie lub umorzenie, warunki zawieszenia, względnie umorzenia postępowania nie zajdą.

Stosownie do art. 509, § 2 odbyć się może wysłuchanie stron bądź w drodze wezwania ich do sądu, względnie do komornika i spisania tutaj ich oświadczeń w protokóle, bądź też w drodze zażądania od stron pisemnych oświadczeń.

Wysłuchanie stron, o którym mowa w art. 564, ma dostarczyć sądowi, względnie komornikowi podstawy do oceny, czy istotnie zachodzą warunki zawieszenia lub umorzenia postępowania. Przedmiotem tego wysłuchania należy zatem uczynić wszystkie okoliczności, od których zbadania zależy rozstrzygnięcie, czy postępowanie ma być zawieszono lub umorzone¹⁾. Jeżeli w pewnym przypadku zbadanie tych okoliczności nie da się przeprowadzić zapomocą samego wysłuchania stron, nie jest wykluczone zasięgnięcie ewentualnych wywiadów u władz i urzędów, a także przeprowadzenie innych dochodzeń.

---

¹⁾ Nie jest więc trafnem zapatrywanie (u Allerhanda II. 130), jakoby wysłuchanie obu stron po myśli art. 564 nie było potrzebne w tych przypadkach, w których chodzi o zawieszenie lub umorzenie postępowania na wniosek, a nie z urzędu i jakoby np. na wniosek dłużnika wystarczyło przesłuchać wierzyciela. Zasadą jest bowiem wysłuchanie obu stron, a pominięcie wysłuchania jednej lub drugiej z nich wynika z natury rzeczy tylko tam, gdzie odnośna strona złożyła już wystarczające wyjaśnienia w przedmiocie zawieszenia lub umorzenia postępowania. Przytem mogą zająć z jednej strony przypadki, że przy zawieszeniu lub umorzeniu z urzędu odpadnie potrzeba wysłuchania jednej ze stron (np. tej, która w doniesieniu o okolicznościach, uzasadniających takie zawieszenie lub umorzenie, złożyła już wyczerpujące wyjaśnienia), z drugiej zaś strony zdarzyć się może, że i przy zawieszeniu lub umorzeniu na wniosek zajdzie potrzeba wysłuchania strony, która z wnioskiem takim wystąpiła (np. jeżeli wniosek pochodzi od dłużnika, a okoliczności, mające go uzasadnić nie są w nim wyczerpująco przedstawione).

Co do przypadków umorzenia postępowania z mocy samego prawa p. art. 562 i objaśn. do niego.

Art. 565 (58).

Na postanowienie sądu co do zawieszenia i umorzenia postępowania służy zażalenie.

Zażalenie
w przedmiocie
zawieszenia
i umorzenia.

Zażalenie na postanowienie sądu co do zawieszenia i umorzenia postępowania egzekucyjnego służy bez względu na to, czy w postanowieniu takim orzekł sąd bezpośrednio w przedmiocie zawieszenia lub umorzenia, czy też załatwił niem już skargę na postanowienie komornika co do zawieszenia lub umorzenia. Jeżeli zatem do orzekania o zawieszeniu, względnie umorzeniu postępowania egzekucyjnego powołany jest komornik, to stronom służy najpierw skarga na jego postanowienie do sądu grodzkiego (art. 512), a następnie zażalenie na postanowienie tego sądu do sądu okręgowego. Jeżeli natomiast do orzekania o zawieszeniu lub umorzeniu powołany jest sąd (np. w przypadkach, w których sąd prowadzi egzekucję, w przypadku z art. 559 i t. p.), to służące stronom środki odwoławcze ograniczają się do zażalenia na postanowienie tego sądu.

Strony żalić się mogą po myśli art. 565 tak wtedy, gdy sąd orzekł zawieszenie lub umorzenie postępowania, jak i wtedy, gdy odmówił wniosкови o zawieszenie lub umorzenie. Wolno im też żalić się tak wtedy, gdy sąd zatwierdził postanowienie komornika, orzekające zawieszenie lub umorzenie, albo zmienił postanowienie odmawiające zawieszenia lub umorzenia, jak i wtedy, gdy sąd zatwierdził postanowienie komornika, odmawiające zawieszenia lub umorzenia, albo zmienił postanowienie, orzekające zawieszenie lub umorzenie. Oczywiście, że żalić się nie może ta strona, której wniosek, względnie skargę na postanowienie komorniką uwzględniono.

Bez znaczenia dla przyznanego stronom w art. 565 zażalenia jest okoliczność, czy zawieszenie lub umorzenie postępowania nastąpiło z urzędu, czy też na wniosek.

Wątpliwość budzą przypadki, w których zawieszenie lub umorzenie następuje z mocy samej ustawy, a więc automatycznie (art. 558, l. 2 i art. 562, § 1). Ponieważ w tych przypadkach nie zapada postanowienie w przedmiocie zawieszenia lub umorzenia, przeto brak wogóle podstawy do wniesienia skargi (na postanowienie komornika), względnie zażalenia (na postanowienie sądu). Z drugiej strony trudno się pogodzić z myślą, aby ustawa chciała pozbawić strony możliwości żądania kontroli przez sąd, względnie przez sąd wyższej instancji, czy komornik, względnie sąd pierwszej instancji należycie ocenił sprawę pod względem istnienia lub nieistnienia warunków automatycznego zawieszenia lub umorzenia postępowania, skoro możliwość żądania tej kontroli przyznaje im wyraźnie w tych przypadkach, w których zawieszenie lub umorzenie następuje nie automatycznie, lecz z mocy orzeczenia sądu lub komornika. Dlatego należy raczej przyjąć, że także w przypadkach automatycznego zawieszenia lub umorzenia postępowania służyć będzie stronom skarga na postanowienie komornika oraz zażalenie na postanowienie sądu. Chodziłoby o skonstruowanie podstawy tej skargi, względnie zażalenia, skoro — jak wspomniano — chodzi o przypadki, w których postanowienie o zawieszeniu, względnie umorzeniu nie zapada. Otóż co do umorzenia postępowania podstawę taką stanowić może przewidziane w art. 562, § 3 zaświadczenie komornika lub sądu o umorzeniu postępowania, względnie postanowienie, odmawiające wydania tego zaświadczenia z tej przyczyny, że umorzenie nie nastą-

piło¹⁾. Co do zawieszenia postępowania, to wprawdzie nie jest przewidziane wydawanie zaświadczenia analogicznego, jak przy umorzeniu, jednak i tu pod-

¹⁾ Innego zdania jest Allerhand (II, 127), według którego zaświadczenie z art. 562, § 3 można zacząć skargą na czynności komornika, ale nie można go zacząć zażaleniem na postanowienie sądu, a to z tej przyczyny, że zaświadczenie to nie jest postanowieniem. Zapatrywanie to zd. m. nie rozwiązuje kwestji w sposób właściwy, bo gdyby stanąć na jego gruncie, to sprawa przedstawiałaby się tak, że nie byłoby zażalenia na wydanie zaświadczenia o umorzeniu, a istniałoby zażalenie na odmowę wydania tego zaświadczenia (bo tu musi już zapaść postanowienie), chociaż w obu wypadkach istota rzeczy jest ta sama. Leży ona w ocenie, czy postępowanie uległo lub nie uległo umorzeniu, a wydanie lub odmowa omawianego zaświadczenia jest tylko formą zewnętrzną, dającą wyraz tej ocenie. Ale idźmy dalej. Jeżeli już dopuści się skargę na wydanie przez komornika zaświadczenia o umorzeniu, to w dalszym ciągu musi się dopuścić zażalenie na postanowienie sądu, które tę skargę załatwia, bo nie ulega wątpliwości, że załatwienie tej skargi następuje w formie postanowienia i że postanowienie to jest „postanowieniem sądu co do umorzenia postępowania” w rozumieniu art. 565. Rezultat byłby taki, że w razie uznania postępowania za umorzone przez komornika stronom służyłoby i skarga do sądu i zażalenie na postanowienie załatwiające tę skargę, a więc w gruncie rzeczy dwie instancje, zaś w razie uznania go za umorzone przez sąd nie miałyby strony możliwości odwołania się ani nawet do jednej instancji. Ostatecznie więc idąc do końca po linii zapatrywania Allerhanda, musiałyby się dojść do wniosku, że tam, gdzie komornik automatycznie umorzenie postępowania uznał za istniejące lub nieistniejące, jako też tam, gdzie takie umorzenie uznał sąd za nieistniejące, służyłoby stronom zażalenie, tam natomiast, gdzie takie umorzenie sąd uznał za istniejące, strony byłyby zażalenia pozbawione. A trudno chyba przypuścić, by tę samą kwestję ustawodawca chciał poddać tak różnorodnym normom. Dlatego za jedynie właściwe rozwiązanie należy uznać to, według którego także w przypadkach automatycznego umorzenia postępowania egzekucyjnego można wnieść zażalenie do sądu wyższego na uznanie lub nieuznanie umorzenia przez sąd niższy, a podstawę takiego zażalenia będzie wydanie lub odmowa zaświadczenia, przewidzianego w art. 562, § 3, przyczem nie czyni różnicy, czy w konkretnym przypadku do wydania tego zaświadczenia po-

stawa do skargi, względnie zażalenia da się stworzyć. Może mianowicie strona, której zdaniem warunki automatycznego zawieszenia nie zachodzą, żądać podjęcia pewnej czynności egzekucyjnej, a jeśli jej tego odmówiono z przyczyny, że postępowanie uległo zawieszeniu, może wnieść skargę, względnie zażalenie na odnośne postanowienie i to choćby jej poza tem prawo wniesienia zażalenia na takie postanowienie nie służyło. Tu bowiem źródłem tego prawa będzie z mocy art. 565 zawarte w odmownem postanowieniu zapatrywanie komornika, względnie sądu co do zawieszenia postępowania. Naodwrot strona, której zdaniem automatyczne zawieszenie postępowania nastąpiło, może się na każdą podjętą w tym czasie czynność egzekucyjną żalić z powołaniem się na zachodzące warunki automatycznego zawieszenia postępowania, przyczem znów zażalenie takie będzie dopuszczalne z mocy art. 565, choćby poza tem na odnośną czynność żalić się nie było można.

Art. 566 (59).

§ 1. Dłużnik może w drodze powództwa żądać umorzenia egzekucji w całości lub w części:

- 1) jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparte było wydanie klauzuli wykonalności, i
- 2) jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Gdy tytułem jest wyrok sądowy, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy. Zdarzenia te powinny

---

wołany jest sąd, czy komornik (poza tem, że w ostatnim przypadku zażalenie poprzedzić musi skarga na czynności komornika).

być stwierdzone dowodem na piśmie, dołączonym do pozwu.

§ 2. W przypadkach powyższych powództwo należy wytoczyć przed sąd rzeczowo właściwy, w którego okręgu prowadzi się egzekucję.

§ 3. Jeżeli podstawą egzekucji jest tytuł, pochodzący od władzy administracyjnej, do orzekania o tem, że zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, powołana jest władza administracyjna, od której tytuł pochodzi.

Jako sposób ochrony dłużnika i osób postronnych projekt zna oprócz skargi na czynności komornika i oprócz zażaleń na postanowienia sądu także powództwo o umorzenie egzekucji i powództwo o zwolnienie przedmiotu, do którego egzekucję skierowano.

Powództwo o umorzenie egzekucji może być wniesione w dwóch przypadkach, a mianowicie gdy dłużnik przeczy zdarzeniom, na których oparte było wydanie klauzuli wykonalności, np. przeczy ważności cesji, dokonanej przez pierwotnego wierzyciela na rzecz osoby, która wszczęła egzekucję — i wtedy, gdy dłużnik twierdzi, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło (zapłata, przedawnienie i t. p.) lub wskutek którego zobowiązanie w danej chwili nie może być egzekwowane (np. w przypadku zgody wierzyciela na odroczenie terminu zapłaty). Gdyby nie było tych przepisów, mogłaby powstać wątpliwość, w jakiej drodze taka obrona dłużnika ma być podniesiona, czy w postępowaniu wpadkowym w egzekucji, czy w drodze powództwa, a więc w postępowaniu spornem. (Uz. og. 16).

W braku odmiennego postanowienia ustawy można przewidzianych w art. 566 zarzutów przeciw egzekucji dochodzić drogą pozwu bez względu na to, czy przeciw nadaniu klauzuli wykonalności wnoszono zażalenie, czy go nie wnoszono.

Zarzutów przeciw egzekucji nie można wnosić zapomocą pozwu wówczas, gdy ma być rozstrzygniętą jedynie kwestja prawna i wobec tego wystarczyłoby

wniesienie zażalenia przeciw nadaniu klauzuli wykonalności. Wynika to wyraźnie z przepisu art. 566, § 1, który tak pod l. 1, jak i pod l. 2 mówi o „zdarzeniach“, a zatem ma na myśli tylko kwestje faktyczne.

Przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego nie można wnieść pozwu z art. 566. Można jednak w razie zachodzących warunków z art. 3 k. p. c. wnieść pozew o ustalenie¹⁾, że roszczenie wierzyciela nie istnieje lub że tytuł egzekucyjny utracił moc prawną. Pozew taki wnieść należy do sądu właściwego według ogólnych przepisów k. p. c. Warunki powództwa o ustalenie określa, jak następuje

Art. 3 k. p. c.:

Każdy może poszukiwać ochrony sądowej nie tylko wówczas, gdy jego prawo zostało naruszone, ale i wtedy, gdy, zapobiegając naruszeniu swego prawa, ma interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego lub w ustaleniu prawa.

Wniesienie pozwu z art. 566 nie może nastąpić po ukończeniu postępowania egzekucyjnego, bo skoro celem tego pozwu jest umorzenie egzekucji, to byłby on bezprzedmiotowy wtedy, kiedy egzekucji nie ma.

Osoba trzecia, która płaci dług za dłużnika, nie może pozewem z art. 566 żądać umorzenia egzekucji na tej podstawie, że zobowiązanie wskutek zapłaty zgasło, bo pozew taki przysługuje wyłącznie dłużnikowi.

Jakkolwiek według art. 91, § 1, l. 2 k. p. c. pełnomocnictwo procesowe upoważnia „do wszelkich czynności, dotyczących zabezpieczenia i egzekucji“, to jednak należałoby przyjąć, że nie upoważnia ono do prowadzenia procesów z art. 566 (a także z art. 567), a to raz dlatego, że procesy z powodu i w toku egzekucji wynikłe nie należą do „czynności, dotyczących

¹⁾ Szczegóły o powództwie o ustalenie p.: Dr. Korzonek. Przyczyńki do polsk. procesu cywiln., Kraków 1931.

egzekucji“, powtóre dlatego, że przepis art. 91, § 1, l. 2 k. p. c., mówiąc o egzekucji, procesów tych nie wymienia, jak to czyni przepis art. 91, § 1, l. 1 k. p. c., który, upoważniając pełnomocnika procesowego „do wszystkich ze sprawą łączących się czynności procesowych“, upoważnia go nadto wyraźnie do procesów, pozostających w związku z procesem głównym lub wynikających z niego, jak do procesu wzajemnego, interwencyjnego, o wznowienie.

W razie wniesienia pozwu z art. 566 można stosownie do art. 568, § 2 zawiesić postępowanie egzekucyjne.

Żądanie pozwu z art. 566 powinno opiewać na umorzenie egzekucji, nie zaś na ustalenie, że zobowiązanie wygasło, względnie że nie może być egzekwowane.

Przepis art. 566, § 1, l. 1 ma zastosowanie zarówno do tych przypadków, w których klauzulę wykonalności nadano na podstawie samego tylko tytułu egzekucyjnego, jak i do tych, w których nadanie klauzuli oparto nadto na pewnych okolicznościach, jak np. przejście uprawnienia lub obowiązku na inną osobę, ziszczenie się warunku i t. d., które wierzyciel stosownie do art. 533 i 534 wykazał dokumentami publicznymi lub prywatnymi uwierzytelnionymi. W procesie z tego przepisu ma dłużnik dowieść, że okoliczności bądź samym tytułem, bądź temi dodatkowymi dokumentami objęte w rzeczywistości nie zaistniały i że wobec tego nadanie klauzuli wykonalności nastąpiło bezpodstawnie.

Przepis art. 566, § 1, l. 1 uzasadniony jest tem, że bądź sam tytuł egzekucyjny, bądź uzupełniający ten tytuł dokument, na podstawie którego uzyskano klauzulę wykonalności (p. art. 533 i 534), mógł nie odpowiadać istotnemu stanowi rzeczy bądź od początku t. j. już w chwili, kiedy go sporządzono, bądź też co

najmniej w chwili, kiedy na jego podstawie nadano klauzulę wykonalności. Może się np. zdarzyć, że w wykonalnym akcie notarialnym poświadczono nieprawdę. W tym wypadku w myśl zasady art. 265 k. p. c., według której „dowód przeciwny co do oświadczeń, złożonych w dokumencie publicznym lub prywatnym, nie jest wyłączony“, powinien dłużnik mieć możliwość udowodnienia nieprawdziwości treści dokumentu, co niejednokrotnie możliwym jest do przeprowadzenia tylko w drodze procesu. Może się dalej zdarzyć, że dokument wystawiono pod warunkiem, który się następnie nie spełnił, że dokument już po jego wystawieniu stracił swą ważność, że sąd, udzielający klauzuli wykonalności, mylnie interpretował treść dokumentu i t. p.

Można zapomocą pozwu z art. 566, § 1, l. 1 podnieść zarzut, że osoba, przeciw której prowadzi się egzekucję, nie jest identyczną z osobą dłużnika, a to nawet bez poprzedniego zażalenia przeciw nadaniu klauzuli wykonalności¹⁾.

Brak lub nieprawidłowość przerachowania roszczenia, opartego na tytule egzekucyjnym, nie może stanowić zasady pozwu z art. 566, § 1, l. 1, bo przepisy o przerachowaniu nie wstrzymują płatności lub wykonalności roszczenia (O. z 27/IV 1926, III Rw 769/26, P. S. 1927, 91).

W przeciwieństwie do pozwu z art. 566, § 1, l. 2 można w pozwie z art. 566, § 1, l. 1 podnieść także takie zarzuty, które istniały już przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, odnośnie do tego pozwu bowiem nie zawiera ustawa żadnych pod tym względem ograniczeń.

Jeżeli wykazane dokumentami następstwo prawne albo inne zdarzenia, od których zależało udzielenie

---

¹⁾ Wyklucza w tym wypadku powództwo z art. 566 Allershand II, 134.

klauzuli wykonalności, nie istniały w chwili nadania tej klauzuli, ale istniały już w czasie wniesienia pozwu z art. 566, § 1, l. 1 albo w chwili wydania wyroku na ten pozew, to należy mimo to orzec po myśli żądania pozwu i nakazać umorzenie egzekucji, bo nadanie klauzuli wykonalności było w tym wypadku nieważne i nie tylko naruszyło prawa dłużnika, ale mogłoby też ewentualnie naruszyć prawa innych wierzycieli.

Pozew z art. 566, § 1, l. 2 opierać się może tylko na zdarzeniach, które powodują wygaśnięcie lub niemożność egzekwowania zobowiązania, a zaszły już po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wyjąwszy gdy chodzi o wyrok sądowy.

Do zdarzeń, powodujących zgaśnięcie zobowiązania, należy np. zapłata długu, potrącenie, przedawnienie ziszczenie się warunku rozwiązującego, istotna zmiana stosunków, od których zależy zobowiązanie dłużnika (jak śmierć uprawnionego do poboru alimentów), niemożność świadczenia i t. p. Zdarzeniami, które powodują niemożność egzekwowania zobowiązania, są np. udzielenie zwłoki przez wierzyciela, zajęcie przez osobę trzecią pretensji wierzyciela, z powodu której prowadzi egzekucję i t. p.

Można dochodzić pozewem z art. 566, § 1, l. 2 zmniejszenia kwoty alimentacyjnej, ustalonej ugodą, z powodu śmierci jednego z uprawnionych do poboru. Można również dochodzić takim pozewem zgaśnięcia roszczenia alimentacyjnego z powodu niezdolności dłużnika do zarabkowania, a uzyskania zdolności do zarabkowania przez uprawnionego do pobierania alimentacji.

W procesie z art. 566, § 1, l. 2 niedopuszczalna jest kompensata z pretensją, którą powód mógł podnieść już w procesie poprzednim¹⁾. Okoliczność, że poli-

¹⁾ Inaczej Allerhand II, 133.

czona do kompensaty wierzytelność istniała już przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, uzyskanego dla wzajemnej wierzytelności, nie przeszkadza jednak dochodzeniu kompensaty w drodze pozwu z art. 566, § 1, l. 2 w toku postępowania egzekucyjnego, wdrożonego celem ściągnięcia wzajemnej wierzytelności, jeżeli skompensować się mająca wierzytelność dopiero po tym czasie orzeczeniem sądziego została uznana za płynną.

Cesja wierzytelności po powstaniu tytułu egzekucyjnego uzasadnia pozew dłużnika przeciw cedentowi po myśli art. 566, § 1, l. 2, bo wierzyciel, który pretensję swoją odstąpił trzeciej osobie (w sposób dłużnika obowiązujący), nie może sam pretensji tej egzekwować ¹⁾.

W drodze pozwu z art. 566, § 1, l. 2 można zarzucić, że wierzycielowi wskutek zajęcia u niego dochodzonej wierzytelności zakazano nią rozporządzać stosownie do art. 631.

Gdy tytułem egzekucyjnym jest wyrok sądowy, to nie można pozwu z art. 566, § 1, l. 2 oprzeć także na takich zdarzeniach, które zaszły wprawdzie po zamknięciu rozprawy w pierwszej instancji, ale które nie zostały przytoczone w postępowaniu apelacyjnym, jakkolwiek przytoczenie ich w tem postępowaniu było możliwe według art. 404 k. p. c.

Dłużnik, który w toku sporu, wdrożonego przeciwko niemu o zapłatę długu, nie zarzucił, że wskutek układu, zawartego w postępowaniu układowem, dług uległ redukcji, nie może tego obniżenia dochodzić w postępowaniu egzekucyjnym drogą powództwa z art. 566.

Obowiązek dołączenia dokumentu, o którym mowa w końcowem zdaniu § 1 art. 566, odnosi się tylko do

---

¹⁾ Praktyka sądowa jest jednak w tym względzie rozbieżną.

pozewu, opartego na przepisie art. 566, § 1, l. 2. Nie odnosi on się natomiast do pozwu z art. 566, § 1, l. 1⁴⁾.

Dowód pisemny, stwierdzający zdarzenia, na których oparto powództwo z art. 566, § 1, l. 2, nie musi być dokumentem publicznym, ani też prywatnym uwierzytelnionym. Nie musi on też pochodzić od wierzyciela.

Jeżeli dłużnik nie może dołączyć do pozwu dokumentu, przepisanego w art. 566, § 1, l. 2, to niema warunków powództwa na podstawie tego przepisu⁵⁾. W takim wypadku mógłby dłużnik jedynie na ogólnych zasadach k. p. c. wnieść pozew o ustalenie, że zobowiązanie tytułem egzekucyjnym objęte zgasło lub nie może być egzekwowane.

Rzeczowa właściwość sądu dla pozwu z art. 566 stosuje się do przepisów art. 10 i 13 k. p. c. (p. przy art. 528). Miejscowo właściwym jest sąd, w którego okręgu prowadzi się egzekucję w chwili wytoczenia powództwa. Bez znaczenia jest natomiast okoliczność, gdzie egzekucję wszczęto.

Unormowana w art. 566 właściwość sądu dla pozwów, w tym artykule przewidzianych, jest właściwością wyłączną i nie może być zmieniona w drodze umowy stron.

Jeżeli do sądu, wskazanego w art. 566, wniesiono pozew, nie odpowiadający postanowieniom tego artykułu, to sąd ten odrzuci go z powodu niewłaściwości stosownie do art. 213 k. p. c., chyba że właściwość jego uzasadniona jest w ogólnych przepisach o właściwości sądów.

Jeżeli w czasie trwania sporu o umorzenie egzekucji egzekwowana pretensja zostanie w postępowaniu egzekucyjnym ograniczoną, to wysokość tej ograniczonej kwoty decyduje o wartości przedmiotu sporu,

¹⁾ Inaczej Richter 91; tak Allerhand II, 132.

²⁾ Inaczej Allerhand II, 135.

o ile chodzi o dopuszczalność środków prawnych (O. z 23/IV 1931, III 1 R 158/31, P. S. 1931, 801).

Jeżeli tytuł egzekucyjny pochodzi od władzy administracyjnej, a więc wydany został w zakresie kompetencji tej władzy, to sąd nie jest wogóle powołany do rozstrzygania w kwestji, czy zobowiązanie takim tytułem objęte zgasło następnie, czy też nadal istnieje, względnie czy może być egzekwowane. Jeżeli zatem dłużnik zarzuca zgaśnięcie lub nieegzekwowalność takiego zobowiązania, to zarzutów tych dochodzić może tylko u właściwej władzy administracyjnej.

Jeżeli klauzulę wykonalności uzyskano wprawdzie na podstawie tytułu, pochodzącego od władzy administracyjnej, ale uzupełnionego przedłożeniami przez wierzyciela dokumentami, wykazującymi następstwo prawne lub zajście innych zdarzeń, od których udzielenie klauzuli zależy, a dłużnik zaprzecza tylko zajście zdarzeń, wykazanych temi dokumentami (art. 566, § 1, l. 1, to zarzutów swych dochodzić winien pozwem u sądu, właściwego według art. 566, § 2, a nie u władzy administracyjnej.

Żądanie umorzenia egzekucji na tej podstawie, że wykazy opłat Zakładu ubezpieczeń od wypadków nie zostały powodowi nigdy doręczone i że jako tytuły egzekucyjne wogóle waznie nie istniały, wymaga nietylko samego zbadania formalnego braku, lecz także stwierdzenia obowiązku powoda do uiszczania opłat na ubezpieczenie i samej ich należności, w rozpatrywanie jednak tych kwestyj sąd, jako taki, nie może się wdawać, wkraczałoby to bowiem już w zakres orzecznictwa w sprawach ubezpieczeń od wypadków, które wykonywać mają odnośne organy Zakładu ubezpieczeń od wypadków i władze administracyjne (O. z 16/X 1930, III 1 R 385/30, P. S. 1932, 25).

O zasadności zarzutów, polegających na tem, że

wykaz zaległości mylnie wygotowano przeciw powodom, gdyż oni za zaległości podatkowe, wymienione w wykazie, nie odpowiadają, nie może orzekać sąd, lecz władza, od której tytuł pochodzi (O. z 10/XI 1931, III 1 R w 2310/31, P. S. 1932, 131).

Dla żądania umorzenia egzekucji z przyczyny, że powód nie podlega obowiązku uiszczania wkładek na rzecz funduszu bezrobocia, droga sądowa jest niedopuszczalna (O. z 21/III 1930, I C 30/30, P. S. 1931, 720).

Żądając orzeczenia o zgaśnięciu lub nieegzekwowalności zobowiązania u władzy administracyjnej stosownie do art. 566, § 3, dłużnik zastosować się winien do przepisów o postępowaniu, obowiązującym przed tą władzą.

W myśl wyraźnego brzmienia art. 566, § 3 władza administracyjna, do której dłużnik wniósł zarzuty w tym artykule przewidziane, ma się ograniczyć do wydania orzeczenia, że zobowiązanie tytułem egzekucyjnym objęte zgasło lub że nie może być egzekwowane. Na podstawie tego orzeczenia dopiero sąd, względnie komornik postanowi stosownie do art. 561, § 1, l. 3, iż postępowanie egzekucyjne ma być w całości lub w części umorzone.

Art. 567 (60).

§ 1. Osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia od egzekucji przedmiotu, jeżeli egzekucja, do tego przedmiotu skierowana, narusza prawa tej osoby, a w szczególności:

- 1) jeżeli przedmiot stanowi jej własność;
- 2) jeżeli na przedmiocie ma ograniczone prawo rzeczowe, a ustawa nie nakazuje tego prawa w inny sposób w egzekucji uwzględnić;

Powództwo osoby trzeciej o zwolnienie rzeczy od egzekucji.

3) jeżeli przedmiot nie należy do dłużnika, a osoba trzecia ma prawo zażądać zwrotu tego przedmiotu;

4) jeżeli na korzyść osoby trzeciej istnieje obowiązujący dla wierzyciela zakaz zbywania lub obciążania przedmiotu.

§ 2. Powództwo należy wytoczyć przed sąd rzeczowo właściwy, w którego okręgu prowadzi się egzekucję.

§ 3. Zapozwać należy wierzyciela, a także dłużnika, jeżeli powództwo przeciwko niemu oparte jest na tej samej zasadzie faktycznej i prawnej.

Osobie trzeciej, której prawa narusza egzekucja, pozostawiona jest możliwość dochodzenia jej praw zapomocą powództwa o zwolnienie przedmiotu, do którego skierowano egzekucję.

Projekt korzysta z dotychczasowych doświadczeń i wylicza przypadki, w których osoba trzecia może domagać się zwolnienia, ale poza tem daje klauzulę generalną tej treści, że zwolnienia można żądać we wszystkich przypadkach, w których egzekucja narusza prawa tej osoby. Projekt czyni to dlatego, że życie stwarza coraz to nowe instytucje prawne i bez takiej ogólnej klauzuli nowe przypadki może nie dałoby się zmieścić w słowach, które regulują poszczególne przypadki zwolnienia od egzekucji. (Uz. og. 16).

Powództwo z art. 567 służy do uchylenia egzekucji niedopuszczalnej dlatego, że ona wkracza w sferę praw materialnych osoby trzeciej, gdy tymczasem egzekucja ma dać wierzycielowi zaspokojenie tylko z majątku dłużnika.

Celem powództwa z art. 567 jest uchylenie egzekucji o tyle, o ile ona narusza prawo osoby trzeciej. Żądanie pozwu opiewać tu więc będzie nie na umorzenie egzekucji wogóle, lecz tylko na zwolnienie od niej rzeczy, na której osobie trzeciej służy prawo, nie dopuszczające egzekucji.

Pozew z art. 567 możliwy jest w każdej egzekucji, bez względu na to, z jakiego majątku się ją prowadzi i bez względu na to, czy chodzi w niej o zaspokojenie roszczeń pieniężnych, czy też roszczeń niepieniężnych.

Pozew z art. 567 można wnieść od rozpoczęcia aż do ukończenia egzekucji. Wcześniejsze lub późniejsze jego wniesienie nie miałyby racji, skoro jest on skierowany ku zwolnieniu rzeczy od egzekucji. Poza postępowaniem egzekucyjnym może osoba trzecia dochodzić swego prawa na ogólnych zasadach prawnych.

Jeżeli wniesiono pozew z art. 567, a wedle akt egzekucyjnych, zużytkowanych przy rozprawie, odnośną egzekucję umorzono, to w razie zaoczności strony pozwanej należy fakt tego umorzenia z urzędu uwzględnić, bo jest to okoliczność, która odpiera faktyczne twierdzenia powoda (art. 359, § 2 k. p. c.), skoro z umorzeniem egzekucji odpada podstawa pozwu z art. 567.

Osobą trzecią w rozumieniu art. 567 jest każdy, kto nie jest wierzycielem ani dłużnikiem. Także osoba, wymieniona w tytule egzekucyjnym jako współdłużnik, będzie osobą trzecią, dopóki przeciw niej nie wdrożono postępowania egzekucyjnego. Również współwłaściciel rzeczy wspólnej, z której prowadzi się egzekucję przeciw innemu współwłaścicielowi, uprawniony jest odnośnie do swego udziału do wniesienia pozwu z art. 567.

W kwestji, czy pełnomocnictwo procesowe, udzielone w sprawie, z której wynikła egzekucja, upoważnia także do prowadzenia procesu na skutek pozwu z art. 567, p. objaśn. do art. 566.

Wyrok, zapadły na pozew z art. 567, wywiera skutek tylko między stronami. Jeżeli zatem egzekucja mogłaby naruszyć prawa więcej osób, to każda z nich

ma wnieść pozew, jeśli chce, aby wyrok także co do niej był skutecznym.

Za przedmiot w rozumieniu art. 567 uważać należy tak zmysłowe rzeczy ruchome i nieruchome, jak i rzeczy niezmysłowe, w szczególności też prawa i wierzytelności, bo i na nich służyć może osobie trzeciej takie prawo, które w razie egzekucji byłoby naruszone.

Czy w danym wypadku zachodzi takie prawo, które egzekucję czyni niedopuszczalną, względnie czy w danym wypadku egzekucja narusza prawo osoby trzeciej, to należy ocenić według przepisów prawa materialnego. Art. 567 k. p. c. wymienia jedynie przykładowo kilka takich praw, wobec których egzekucję należy uznać za niedopuszczalną.

Powodem w sporze z art. 567 może być nietylko ten, kto rości sobie prawo własności do zajętego majątku, lecz każdy, kto rości sobie do niego jakiegokolwiek prawo, o ile egzekucja to prawo narusza.

Poddłużnik, u którego zajęto wierzytelność dłużnika, nie może wnieść pozwu z art. 567 na tej podstawie, że wierzytelność ta nie należy się dłużnikowi. Może on się bowiem bronić przeciw egzekucji bądź w procesie, wytoczonym mu przez wierzyciela stosownie do art. 637, bądź w wytoczonym przez siebie procesie o ustalenie, że zajęta wierzytelność nie istnieje. Zresztą co do takiego poddłużnika nie zachodzą warunki z art. 567, gdyż niema tu mowy o naruszeniu prawa na rzeczy lub do rzeczy, skoro ta rzecz (t. j. zajęta wierzytelność) wogóle nie istnieje.

Prawo, na podstawie którego wniesiono pozew z art. 567, musi istnieć w chwili wniesienia pozwu, a nie wystarcza, jeżeli istniało w chwili wszczęcia postępowania egzekucyjnego.

Jeżeli osoba trzecia, uprawniona do wniesienia pozwu z art. 567, nie wniesie go, to egzekucja będzie

przeprowadzona bez względu na prawa tej osoby. Zwolnienie rzeczy od egzekucji z urzędu nastąpić nie może. Umorzenie egzekucji z urzędu następuje bowiem tylko w przypadkach, wskazanych w art. 561, § 2.

Przedmiotem sporu, wszczętego na pozew z art. 567, nie jest rzecz, dotknięta egzekucją, ani prawo, na którym pozew oparto, lecz zwolnienie rzeczy od egzekucji. Jeżeli jednak rzecz została w toku sporu egzekucyjnie sprzedaną, to zamiast pierwotnego przedmiotu może powód żądać wydania wartości rzeczy, względnie prawa, a to stosownie do następującego

Art. 212 k. p. c.:

Nie stanowi zmiany powództwa, jeżeli, nie zmieniając jego podstawy, powód żądanie bądź ogranicza, bądź w zakresie właściwości sądu rozszerza, lub gdy zamiast pierwotnego przedmiotu sporu skutkiem zmienionych okoliczności żąda jego wartości lub innego przedmiotu.

Jeżeli w toku sporu (z art. 567) sprzedano zajęte ruchomości na licytacji, dopuszczalną jest zmiana żądania pozwu o tyle, że zamiast zwolnienia tych rzeczy od egzekucji domaga się powód odtąd zwrotu szkody, poniesionej rzekomo wskutek niedopuszczalnej jego zdaniem egzekucji. Podstawa prawna pozwu t. j. niedopuszczalność egzekucji nie ulega bowiem zmianie, a chodzi tylko o przystosowanie żądania pozwu do zmienionego w toku sporu stanu rzeczy (O. z 30/X 1929, III 1 Rw 726/29, P. S. 1931, 373).

Z żądaniem zwolnienia rzeczy od egzekucji można w pozwie z art. 567 połączyć inne żądanie (np. o ustalenie prawa własności) tylko w warunkach następującego

Art. 208 k. p. c.:

Powód może dochodzić jednym pozwem kilku roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu, jeżeli nadają się do tego samego trybu postępowania oraz jeżeli sąd jest właściwy ze

względu na ogólną wartość roszczeń, a nadto gdy roszczenia są różnego rodzaju, o tyle tylko, o ile sąd nie jest niewłaściwy dla któregokolwiek z tych roszczeń w myśl przepisów o właściwości bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Zwolnienia rzeczy od egzekucji żądać może osoba trzecia tylko pozwem, wniesionym do sądu, bez względu na to, czy tytuł egzekucyjny, na podstawie którego prowadzi się egzekucję, pochodzi od sądu, czy też od władzy administracyjnej. Przepis art. 566, § 3 o właściwości władz administracyjnych stosuje się bowiem tylko do zarzutów dłużnika przeciw egzekucji, opartych na postanowieniach art. 566, ale nie do zarzutów osoby trzeciej.

Jeżeli rzecz, do której skierowano egzekucję, stanowi własność osoby trzeciej, to osoba ta może żądać całkowitego umorzenia egzekucji z tej rzeczy. Jeżeli natomiast osoba trzecia jest tylko współwłaścicielem rzeczy, objętej egzekucją, to może wnieść pozew z art. 567 tylko o zwolnienie z pod egzekucji należącego do niej udziału we własności rzeczy.

Także ten, kto sprzedał rzecz dłużnikowi z zastrzeżeniem prawa własności sprzedanej rzeczy aż do całkowitej zapłaty ceny kupna, może pozwem z art. 567 żądać zwolnienia tej rzeczy od egzekucji.

Wierzyciel, który rzecz, nie należąca do dłużnika, lecz z zastrzeżeniem prawa własności mu sprzedaną i tylko w części zapłaconą, mimo sprzeciwu właściciela (sprzedawcy) zlicytował, odpowiada mu nie za pełną jeszcze niezapłaconą resztę ceny kupna, lecz tylko za odpowiednią wartość tej rzeczy.

Pozew z art. 567 z powodu przymusowego odebrania i zajęcia kwoty pieniężnej, którą dłużnik jako pełnomocnik powoda odebrał i która w chwili wniesienia pozwu już była zmieszana z innym majątkiem pozwanego, jest niedopuszczalny.

Gotówki, zajętej egzekucyjnie w posiadaniu dłużnika, nie może wyłączać z pod egzekucji osoba trze-

cia jako swej własności, jeżeli zajęcie egzekucyjne było dokonane przez wierzyciela w dobrej wierze (O. z 25/VI 1931, III 1 Rw 581/31, P. S. 1932, 219).

Majątek proboszcza nadaje się do zwolnienia od egzekucji, prowadzonej przeciwko probostwu (O. z 6/V 1931, III 1 Rw 2216/30, P. S. 1932, 26).

Ruchomości, które nie są własnością przedsiębiorcy, nie podlegają zajęciu z powodu zaległego podatku przemysłowego, chociaż znajdują się w przedsiębiorstwie tym podatkiem obłożone (O. z 27/III 1931, III 2 C 432/30, P. S. 1931, 725; z 18/IX 1930, III 1 Rw 1163/30, P. S. 1931, 304).

Państwowy podatek przemysłowy korzysta z ustawowego pierwszeństwa zaspokojenia z całego majątku ruchomego, należącego do przedsiębiorstwa, obłożonego tym podatkiem. Ustawa (z 15/VII 1925, poz. 550 Dz. U. R. P.) dozwala prowadzić egzekucję celem ściągnięcia zaległości tego podatku z wszelkich ruchomości, które należą do przedsiębiorstwa, a więc które pozostają zgodnie z gospodarczym pojęciem słowa „należeć“ w związku gospodarczym z danym przedsiębiorstwem, bez względu na to, czy i jakie prawa służą osobom trzecim do tychże rzeczy; stwarza więc odpowiedzialność rzeczową tych ruchomości (O. z 4/II 1931, III 1 Rw 1908/30, P. S. 1931, 658; z 20/XI 1929, III 1 Rw 2317/29, P. S. 1930, 724).

Pozahipoteczny nabywca części realności może żądać wyłączenia nabytej przez siebie części z pod egzekucji, wdrożonej przeciw hipotecznemu właścicielowi tej realności (O. z 10/IV 1929, III 1 Rw 666/29, P. S. 1930, 128).

Egzekucję celem ściągnięcia wierzytelności pieniężnej można prowadzić tylko na majątku dłużnika. Trzeci nie będący dłużnikiem może się sprzeciwić egzekucji na swym majątku, a wierzyciel nie może powoływać się na dobrą wiarę i zaufanie do ksiąg

gruntowych, bo cudza własność jest nietykalna i sprzeciwiałoby się to dobrym obyczajom, aby ktoś, nie będący dłużnikiem, został pozbawiony swej własności za dług innego tylko dlatego, że wpis hipoteczny mylnie na dłużnika opiewał (O. z 31/XII 1928, III Rw 2253/28, P. S. 1929, 578).

Prawa spadkowe wyłączają egzekucję z przedmiotów do spadku należących także w przypadku, gdy postępowanie spadkowe nie zostało jeszcze wdrożone i dziedzice do spadku się nie oświadczyli (O. z 12/XII 1928, III Rw 2519/28, P. S. 1930, 127).

Osoby, roszczone sobie prawo własności do rzeczy zajętych egzekucyjnie, nie mogą egzekucji zwalczać z tytułu rzekomej zapłaty wierzytelności egzekwowanej. Uprawnienie takie przysługiwałoby jedynie dłużnikowi na podstawie art. 566.

Pozew z art. 567 może się opierać także na tem, że osobie trzeciej służy na cudzej rzeczy takie prawo rzeczowe, które w razie prowadzenia egzekucji z tej rzeczy byłoby naruszone. Jeżeli jednakże ustawa przewiduje wyraźnie uwzględnienie takich praw w egzekucji w inny sposób, jak np. pokrycie ich z licytacyjnej ceny kupna (art. 796, § 1, l. 3, art. 800, § 1, l. 5), natenczas prawa te nie stanowią przeszkody egzekucji i nie można na nich oprzeć pozwu z art. 567.

Jeżeli osoba trzecia ma prawo domagać się od dłużnika zwrotu rzeczy, nie należącej do jego majątku (np. danej dłużnikowi w komis, w najem, w przechowanie i t. d.), to jakkolwiek sama nie jest właścicielką tej rzeczy, może wnieść pozew z art. 567 już na podstawie prawa do zwrotu tej rzeczy.

Przepis art. 567, § 1, l. 3 nie ma zastosowania, jeżeli rzecz należy do majątku dłużnika, a osoba trzecia ma tylko obligatoryjne roszczenie o jej wydanie (np. na podstawie zawartego z dłużnikiem kontraktu kupna-sprzedaży). W tym wypadku więc po-

zew o zwolnienie takiej rzeczy od egzekucji nie będzie możliwy.

Właściciel zaginionej przesyłki kolejowej, powierzonej spedytorowi do przewozu, ma prawo żądać, aby roszczenie spedytora z tytułu umowy o przewóz przeciw kolei państwowej zostało wyłączone z pod egzekucji, prowadzonej na majątku spedytora (O. z 10/XII 1929, III 1 Rw 2437/29, G. P. 1930, 48).

Może wnieść pozew o zwolnienie od egzekucji (z art. 567) ten, kto twierdzi, że jest właściwym najemcą mieszkania, co do którego przeciw innej osobie wdrożono egzekucję o opróżnienie, bo pojęcie „przedmiotu, do którego skierowano egzekucję“ nie odnosi się tylko do rzeczy zmysłowych, a jakkolwiek prawo najemcy jest tylko obligatoryjnym, to jednak stosunek tegoż do przedmiotu najmu jest tak ścisły i wskutek nowego ustawodawstwa o ochronie lokatorów tak urzeczowiony, że nie można mu odmówić ochrony tak, jak rzeczowo uprawnionemu (O. austr. z 10/VI 1925, Ob 511/25, E VII, 204; z 25/III 1925, Ob 212/25, E VII, 109).

Zakaz zbywania lub obciążania rzeczy nie daje wprawdzie osobie trzeciej, na rzecz której go ustanowiono, prawa rzeczowego na niej, co najmniej jednak ma on służyć na zabezpieczenie przyszłych praw tej osoby do tej rzeczy. Egzekucja, skierowana do rzeczy, obłożonej takim zakazem, narusza oczywiście to zabezpieczenie i dlatego osoba, uprawniona z takiego zakazu, może pozewem z art. 567 żądać zwolnienia takiej rzeczy od egzekucji. Prawo to jednak służy jej tylko pod warunkiem, że zakaz skuteczny jest także nazewnątrz, wobec innych osób, a nie tylko w stosunku wewnętrznym między dłużnikiem i osobą, na rzecz której zakaz ustanowiono. Czy zaś zakaz zbywania lub obciążania jest skuteczny także nazewnątrz, w szczególności wobec wierzyciela egzek-

wującego, to należy ocenić według przepisów prawa materialnego.

Zakaz zbycia lub obciążenia rzeczy albo prawa rzeczowego, wpisany do księgi gruntowej, ma w przypadkach, przewidzianych w zdaniu drugim § 364 c austr. k. c., skuteczność prawną także wtedy, gdy chodzi o sprzedaż w drodze egzekucji (O. z 8/V 1929, III 1 R 324/29, P. S. 1930, 485).

Właściwość sądu dla pozwów z art. 567 unormowana jest identycznie, jak właściwość sądu dla pozwów z art. 566 (p. co do tej właściwości objaśn. do art. 566).

W sporach o zwolnienie rzeczy od egzekucji wartość przedmiotu sporu należy ustalić według wysokości wierzytelności, z powodu której nastąpiło zajęcie, a gdy zajęte przedmioty posiadają mniejszą wartość, ta wartość jest miarodajną (O. z 20/XII 1929, III 2 C 297/29, P. S. 1930, 644).

Pozew z art. 567 ma być wniesiony przeciw wierzycielowi, na którego wniosek prowadzi się egzekucję. Jeżeli takich wierzycieli jest więcej, to należy pozwać wszystkich, bo wyrok uzyskuje skuteczność tylko między stronami procesowymi tak, że zwolnienie rzeczy od egzekucji, orzeczone wyrokiem w stosunku do jednego z wierzycieli, nie przeszkadza innym prowadzić egzekucji z tej samej rzeczy.

Pozew o zwolnienie rzeczy od egzekucji należy wnieść przeciw wierzycielowi, na którego wniosek wdrożono egzekucję, choćby on następnie swoją pretensję odstąpił innej osobie. Jeżeli jednak ustępstwo pretensji podano do wiadomości organu, prowadzącego egzekucję i w miejsce pierwotnego wierzyciela wstąpił do postępowania egzekucyjnego ten, komu pretensję odstąpiono, to przeciw niemu ma być pozew skierowany.

Z pozwem, wniesionym po myśli art. 567 przeciw wierzycielowi, należy połączyć pozew przeciw dłużnikowi, jeżeli zachodzą warunki materialnego współuczestnictwa sporu, t. j. jeżeli oba powództwa opierają się na identycznej podstawie faktycznej i prawnej. Ponieważ dla pozwu z art. 567 właściwym jest wyłącznie sąd tego okręgu, w którym toczy się egzekucja, przeto w razie połączenia z tym pozwem pozwu przeciw dłużnikowi sąd ten będzie właściwym dla dłużnika także wtedy, gdyby w myśl ogólnych przepisów o właściwości nim nie był. Co do właściwości rzeczowej (sąd okręgowy, czy grodzki) decydować będzie w myśl art. 17 k. p. c. suma wartości roszczeń, podniesionych przeciw wierzycielowi i dłużnikowi.

Mimo przepisu art. 567, § 3 nie potrzeba zapożyczać dłużnika, jeżeli on uznaje prawa osoby trzeciej, bo wtedy osobie tej brak wogóle podstaw do wytoczenia powództwa przeciw dłużnikowi i gdyby je w tych warunkach wytoczyła, a dłużnik przy pierwszej czynności procesowej uznał żądanie pozwu, to powód byłby po myśli art. 103 k. p. c. obowiązany do zwrotu kosztów procesowych.

A contrario z przepisu art. 567, § 3 należy przyjąć, że osoba trzecia nie może o zwolnienie rzeczy od egzekucji zapozwać wyłącznie samego dłużnika.

Art. 568 (61).

§ 1. W pozwach, przewidzianych w dwóch poprzedzających artykułach, powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, które w tym czasie mógł zgłosić; w dalszem postępowaniu traci prawo korzystania z tych zarzutów, jeżeli nie zgłosił ich w pozwie.

§ 2. Sąd może na wniosek powoda w drodze zabezpieczenia powództwa zawiesić postępowanie egzekucyjne.

Utrata
zarzutów.

Przepis art. 568 odnosi się tylko do pozwów, przewidzianych w art. 566 i 567. Nie ma on natomiast zastosowania do wniosków o umorzenie lub zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

Celem przepisu art. 568, § 1 jest zapobieżenie przewlekaniu egzekucji, które inaczej byłoby możliwe wobec postanowienia art. 568, § 2, dopuszczającego zawieszenie postępowania egzekucyjnego w razie wszczęcia postępowania, zmierzającego do umorzenia egzekucji.

W pozwach, opartych na przepisach art. 566 i 567 należy pod rygorem prekluzji przedstawić wszystkie zarzuty, które w chwili wniesienia pozwu mogły być przedstawione. Tylko zarzuty, które po tej chwili powstały albo doszły do wiadomości strony, mogą być podniesione i w późniejszym postępowaniu, o ile to oczywiście jest dopuszczalne według ogólnych przepisów k. p. c.

Jakkolwiek przepis art. 568, § 1 zabrania późniejszego przedstawienia znanych już w chwili wniesienia pozwu zarzutów tylko w postępowaniu, rozpoczętem tym właśnie pozwem, to jednak należy iść dalej i uznać za niedopuszczalne przedstawienie takich zarzutów także w nowym pozwie, o ileby ten nowy pozew oparto na przepisach art. 566 lub 567. Inaczej bowiem otwartoby drogę do większych jeszcze nadużyć, niż w razie dopuszczenia takich zarzutów dodatkowo w pierwotnym postępowaniu.

W pozwie o umorzenie egzekucji (art. 566) musi powód dochodzić także nienależności kosztów egzekucyjnych, a to pod rygorem, że w dalszym postępowaniu na skutek takiego pozwu wdrożonem kosztów tych kwestjonować nie może (O. z 13/II 1930, III 1 R w 1538/29, P. S. 1930, 332).

Postanowienie art. 568, § 1 ma być przestrzegane z urzędu.

Przepis art. 568, § 1 nie pozbawia osoby, która w myśl tego przepisu utraciła prawo przedstawienia zarzutów w postępowaniu, wdrożonem na skutek pozwów z art. 566 i 567, możliwości korzystania z tych zarzutów w drodze zwykłego procesu. Skoro bowiem ograniczenia w tym przepisie przewidziane wprowadzone zostały tylko ze względu na postępowanie egzekucyjne, a mianowicie w celu zapobieżenia przewłoce tego postępowania, to nie mogą one nikogo pozbawiać definitywnie dochodzenia swych praw na ogólnych zasadach prawnych. Oczywiście dochodzenie to odbywać się musi przed sądem, właściwym według ogólnych przepisów k. p. c., gdyż właściwość szczególna z art. 566 i 567 odnosi się tylko do pozwów, w tych artykułach przewidzianych. Nie może też żądanie pozwu w takim zwykłym procesie opiewać na umorzenie egzekucji, względnie zwolnienie rzeczy od egzekucji, lecz stosować się musi do przepisów prawa materialnego, ani też na podstawie wniesienia takiego pozwu nie można zawiesić postępowania egzekucyjnego po myśli art. 568, § 2.

O zabezpieczeniu powództwa p. art. 838 i objaśn. do niego.

W razie wniesienia pozwu z art. 566 lub 567 można zawiesić postępowanie egzekucyjne stosownie do art. 568, § 2. Gdyby jednakże pozew był widocznie nieuzasadniony, albo gdyby należało przyjąć, że go wniesiono tylko w celu uzyskania zawieszenia, natenczas zawieszenie postępowania należy stosownie do art. 844, § 3 uzależnić od złożenia kaucji przez powoda. Zresztą kwestja zastosowania zawieszenia pozostawiona jest uznaniu sądu zależnie od okoliczności danego przypadku.

Przewidziane w art. 568, § 2 zawieszenie postępowania egzekucyjnego postanowić może tylko sąd

procesowy, a nie sąd prowadzący egzekucję lub komornik.

Rozdział V.

Ograniczenie egzekucji.

Rozdział o ograniczeniu egzekucji rozstrzyga przede wszystkim zagadnienie egzekucji w stosunku do osób, korzystających z prawa zakrajowości. Projekt opiera się na zasadzie, że w przypadkach, w których przeciwko takim osobom wolno wnieść pozew w Polsce, może być przeciwko nim także wszczęta egzekucja; konsekwencja ta jest zupełnie jasna i nie wymaga bliższego uzasadnienia.

Dalsze artykuły, postanawiające, jakie przedmioty nie podlegają egzekucji, mają na celu zrealizowanie postulatów socjalnych, nie pozwalających na egzekucję, doprowadzoną do ostatecznych granic, a więc taką, która dłużnika i jego rodzinę skazuje na zwracanie się do władz o wsparcie lub utrzymanie z funduszy publicznych.

W artykułach, traktujących o uposażeniach służbowych i wszelkich dochodach powtarzających się, których celem jest zapewnienie utrzymania, projekt uchyla tę bujną różnorodność, jaka istnieje w dotychczasowych ustawach i wprowadza jednolitą normę, co społeczeństwu wysoce ułatwi orjentowanie się w tem dziś dość zawilem zagadnieniu.

Kwestję egzekucji przeciwko Państwu projekt rozwiązuje zgodnie z dzisiejszą teorią, wykluczając egzekucję i pozwalając tylko na zwrócenie się do władzy, która ma obowiązek dokonania zapłaty. Projekt dopuszcza egzekucję tylko w celu zrealizowania prawa zastawu lub umownej hipoteki, bo tu dopuszczalność egzekucji wynika już z samej istoty zastawu i hipoteki. Tak samo egzekucja przeciwko związkom komunalnym oparta jest na dziś powszechnie uznanych zasadach, że egzekucja nie może być skierowana do ruchomości, niezbędnych dla wykonywania zadań związku komunalnego. (Uz. og. 17).

Mianem „ograniczenia egzekucji“ oznacza k. p. c. wszystkie te przypadki, w których w myśl wyraźnych zakazów art. 569—578 prowadzenie egzekucji bądź całkowicie, bądź częściowo jest niedopuszczalne. Oczywiście, że tylko co do tych drugich można mówić o ograniczeniu egzekucji we właściwym tego słowa znaczeniu.

Przewidziane w art. 569—578 zakazy prowadzenia egzekucji odnoszą się bądź do pewnych osób, przeciw którym egzekucja w całości lub w części jest niedopuszczalna (art. 569, 577, 587), bądź też do pewnych przedmiotów, które całkowicie lub częściowo wyłączone są z pod egzekucji (art. 570—576).

Jeśli chodzi o źródło, względnie przyczynę wyjęcia z pod egzekucji osób, względnie przedmiotów w art. 569—578 wymienionych, to leży ona w najrozmaitszych względach. I tak względami na stosunki międzynarodowe oraz dążnością do ułatwienia osobom, reprezentującym interesy obcego państwa na obszarze Polski, pełnienia ich służby podyktowane zostało uwolnienie od egzekucji osób, które z uwagi na stosunki międzynarodowe nie podlegają czy to wogóle, czy w pewnym tylko ograniczonym zakresie jurysdykcji sądów polskich (art. 569). Interes publiczny jest źródłem ograniczeń w prowadzeniu egzekucji przeciw Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom państwowym „Polskich Kolei Państwowych“ oraz „Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu“ (art. 577), dalej przeciw związkom komunalnym i wreszcie przeciw zakładom, uznanym przez władzę za posiadające charakter użyteczności publicznej (art. 578). Względy na pojęcia prawa prywatnego kazały zwolnić od egzekucji przedmioty, stanowiące przynależność (art. 571), oraz prawa, których wykonywanie związane jest ściśle z osobą dłużnika (art. 573). Wreszcie przyczyny natury humanitarnej, a po części także wzgląd na interes społeczny, są źródłem zwolnienia od egzekucji tych wszystkich przedmiotów, co do których prowadzenie egzekucji narażałoby na ruinę egzystencję dłużnika, albo pozbawiało go możliwości sprawowania swego zawodu lub pełnienia swych obowiązków (art. 570, 572, 574, 575).

Przepisy art. 569—578 o ograniczeniu egzekucji są przepisami prawa publicznego. Stąd organ, do którego

prorowadzenie egzekucji należy, obowiązany jest uwzględnić je z urzędu. Co do komornika wyraźnie to zaznacza § 15 instr. kom. (p. w dod. II), który oprócz tych przepisów każe mu mieć na względzie także postanowienia ustaw szczególnych, normujących możliwość skierowania egzekucji do wskazanych w nich przedmiotów. Publiczny charakter przepisów o ograniczeniu egzekucji sprawia, że osoba, na której korzystać one w konkretnym przypadku wychodzą, nie może się ze skutkiem prawnym zrzec ich zastosowania. Zrzeczenia takiego nie może więc uwzględnić organ prowadzący egzekucję.

Uwzględnienie przepisów art. 569—578 następuje w ten sposób, że egzekucji w przypadkach w nich przewidzianych wogóle nie należy wszczynać. Gdyby ją atoli przez przeoczenie lub z innych powodów wszczęto, to z chwilą wyjścia najaw, że egzekucja z mocy wspomnianych przepisów jest niedopuszczalna, należy postępowanie egzekucyjne bezzwłocznie z urzędu umorzyć (art. 561, § 1 i 2). Jeżeli egzekucję prowadzi komornik, a bezzwłoczne powzięcie postanowienia o umorzeniu jest dla niego niemożliwe, to aż do powzięcia tego postanowienia winien on postępowanie zawiesić (art. 561, § 3).

Art. 569 (62) ¹⁾.

Egzekucja
przeciw oso-
bom ekstery-
torjalnym.

§ 1. Przeciwno osobom, które z uwagi na stosunki międzynarodowe w myśl przepisów kodeksu niniejszego nie mogą być pozywane przed sąd, nie może być także prowadzona egzekucja, chyba że

---

¹⁾ Tekst pierwotny art. 62, § 1 p. e. opiewał: „Przeciwko osobom, które z uwagi na stosunki międzynarodowe w myśl przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie mogą być pozywane przed sąd, nie może być także prowadzona egzekucja, chyba że chodzi o sprawę, w której te osoby podlegają sądowi“.

chodzi o sprawę, w której te osoby podlegają sądowi.

§ 2. Niedopuszczalna jest egzekucja z mienia, służącego do urzędowego użytku, oraz czynności egzekucyjne, skierowane przeciwko osobie dłużnika.

§ 3. W razie wątpliwości, mogących zajść przy stosowaniu tych przepisów, sąd powinien zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o opinię.

O tem, które osoby z uwagi na stosunki międzynarodowe nie podlegają jurysdykcji sądów polskich, p. art. 5 k. p. c. i objaśn. do niego przy art. 550.

Przepis art. 569, § 1 ma to znaczenie, że egzekucja przeciw osobom, wymienionym w art. 5, § 1 k. p. c., może być prowadzona tylko na podstawie tytułów, uzyskanych w sprawach, w których te osoby w myśl art. 5, § 2 k. p. c. podlegają sądowi polskiemu. Nie wynika z tego jednak, by prowadzenie egzekucji przeciw tym osobom możliwem było tylko na podstawie tytułów, wydanych przez sądy polskie.

Egzekucja przeciw osobom z prawem zakrajowości skierowana być może tylko do majątku, co do którego osoby te podlegają jurysdykcji sądów polskich, a więc do majątku, wchodzącego w skład ich przedsiębiorstwa i do majątku nieruchomego, o ile naturalnie jeden i drugi znajduje się w Polsce (art. 5, § 2 k. p. c.). Nie znaczy to jednak, by np. na podstawie tytułu, wydanego w sprawie, dotyczącej przedsiębiorstwa osoby z prawem zakrajowości, możliwą była egzekucja tylko z majątku tego przedsiębiorstwa, a na podstawie tytułu, wydanego w sprawie, dotyczącej nieruchomości, tylko z tej nieruchomości. Można bowiem na podstawie tytułu, wydanego w sprawie, odnoszącej się do przedsiębiorstwa, prowadzić egzekucję z nieruchomości i naodwrot na podstawie tytułu,

wydanego w sprawie, odnoszącej się do praw na nieruchomościach, egzekucję z majątku przedsiębiorstwa¹⁾, gdyż pod tym względem żaden przepis ustawowy nie stanowi przeszkody.

Tylko w razie egzekucji na podstawie tytułu, wydanego w sprawie, w której osoba z prawem zakrawowości poddała się dobrowolnie sądowi polskiemu, możliwym jest prowadzenie egzekucji z całego majątku tej osoby (oczywiście z ograniczeniami z art. 569, § 2).

W myśl art. 5, § 1 k. p. c. wyjęcie osób w tym przepisie wymienionych z pod jurysdykcji sądów polskich istnieje tylko pod warunkiem wzajemności ze strony państwa obcego. Wzajemność zachodzi wtedy, jeżeli obce państwo wobec osób, należących do przedstawicielstwa państwa polskiego, stosuje te same normy, które w odniesieniu do osób, należących do przedstawicielstwa tego państwa, stosowane są w Polsce.

Ponieważ niedopuszczalność egzekucji przeciw osobom w art. 5 k. p. c. wymienionym zależy od tego, czy i w jakim zakresie osoby te wyjęte są z pod jurysdykcji sądów polskich, a przy ocenie tej ostatniej okoliczności decyduje zachowanie ze strony obcego państwa wzajemności, przeto i dla oceny, czy i w jakim zakresie osoba, należąca do przedstawicielstwa państwa obcego, podlega w Polsce egzekucji, nie wystarczy stwierdzenie, że odnośna osoba należy do kategorii osób w art. 5, § 1 k. p. c. wymienionych, lecz trzeba nadto zbadać, czy obce państwo przestrzega wzajemności.

W ogólności nie należy pod względem egzekucji stawiać w Polsce przedstawicieli państwa obcego

---

¹⁾ Odmienne w tym względzie zdanie Allerhanda (II, 152) nie znajduje uzasadnienia w przepisach ustawy.

w korzystniejszym położeniu, niż w odnośnem obcym państwie znajdują się przedstawiciele państwa polskiego. Gdyby natomiast osoby, należące do przedstawicielstwa państwa polskiego, zażywały w obcym państwie pod względem egzekucji przywilejów w szerszym zakresie, niż to przewiduje art. 569, to w Polsce nie można mimo to pod względem ograniczeń egzekucji wobec przedstawicieli odnośnego państwa wyjść poza granice, temi artykułami zakreślone.

Jeżeli osoba z prawem zakrajowości podlega jurysdykcji sądów polskich, to egzekucję można przeciw niej prowadzić nietylko na podstawie orzeczeń sądowych, lecz także na podstawie innych tytułów egzekucyjnych.

Ograniczenia egzekucji przeciw osobom z prawem zakrajowości, przewidziane w art. 569, § 2, obowiązują bezwzględnie i w każdym wypadku, choćby nawet w danym razie dopuszczalną była egzekucja z całego majątku osoby z prawem zakrajowości.

Za czynności egzekucyjne, skierowane przeciw osobie dłużnika, uważać należy nietylko wykonanie przymusu osobistego, przewidzianego w art. 823—831, lecz wszelkie czynności, które w jakikolwiek sposób dotyczą bezpośrednio osoby dłużnika, a więc np. także przeszukanie ubrania, które dłużnik ma na sobie (art. 553), żądanie od dłużnika złożenia przysięgi wyjawienia (art. 621—628) i t. p.¹⁾

W razie wątpliwości co do stosowania przepisu art. 569 należy zasięgnąć opinii Ministra Sprawiedliwości. W prośbie o udzielenie opinii należy szczegółowo przedstawić stan rzeczy, aby opinja mogła się oprzeć na dokładnej znajomości okoliczności, towa-

---

¹⁾ Mylnie zd. m. odnosi Allerhand (II, 152) przepis art. 569, § 2 tylko do przymusu osobistego. Brzmienie tego przepisu wskazuje bowiem niewątpliwie na szersze jego znaczenie.

rzyszających danej sprawie. Opinia Ministra Sprawiedliwości ma dla sądu znaczenie wiążące¹⁾.

○ stosowaniu przepisu art. 569 przez komornika p. § 17 instr. kom. (w dod. II).

Art. 570 (63).

Nie podlegają egzekucji:

Ruchomości
wyjęte z pod
egzekucji.

1) niezbędne dla dłużnika lub członków jego rodziny: sprzęty domowe, pościel, bielizna i ubranie codzienne;

2) przyrządy, używane z powodu ułomności przez dłużnika i członków jego rodziny;

3) zapasy żywności i opału, niezbędne dla dłużnika, jego rodziny i jego służby na okres jednego miesiąca;

4) krowa dojna albo dwie kozy lub trzy owce wraz z zapasem paszy i ściółki aż do czasu najbliższych zbiorów, o ile zwierzęta te są niezbędne do wyżywienia dłużnika, jego rodziny i jego służby;

5) przedmioty i surowce, niezbędne na okres jednego miesiąca do osobistego zarobkowania dłużnika, pracującego fizycznie;

6) przedmioty, niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu, oraz przyzwoite ubranie dłużnika, pracującego umysłowo;

7) u dłużnika, pobierającego per jodycznie stałą płacę, pieniądze w kwocie, która odpowiada nie podlegającej egzekucji części płacy za czas do najbliższego terminu wypłaty;

¹⁾ Inaczej Allerhand II, 153. Z zapatrywaniem jednak, jakoby opinia Ministra Sprawiedliwości nie wiązała sądu, nie można się zgodzić, bo opinia ta ma znaczenie uzupełnienia przepisu ustawy.

8) u dłużnika, nie otrzymującego stałej płacy, pieniądze, niezbędne dla niego i jego rodziny na utrzymanie przez dwa tygodnie;

9) przedmioty, dane dłużnikowi dla poratowania jego i jego rodziny w razie klęski z powodu nadzwyczajnych wypadków, choroby lub śmierci, oraz pieniądze, подарowane mu w tym celu albo dane tytułem pożyczki, o ile tych przedmiotów i pieniędzy dla celów tych jeszcze potrzebuje;

10) przedmioty, służące dłużnikowi i jego rodzinie do wykonywania praktyk religijnych lub niezbędne dla nauki;

11) ordery i odznaki honorowe, obrączki ślubne, listy, papiery familijne i inne papiery osobiste dłużnika oraz jego książki rachunkowe;

12) przedmioty codziennego użytku potrzebne dłużnikowi, które mogą być sprzedane tylko za bezcen, a dla dłużnika mają znaczną wartość użytkową;

13) przedmioty, mające służyć do pochowania zmarłego członka rodziny.

Ograniczenia egzekucji, przewidziane w art. 570—578, wprowadzone zostały w interesie publicznym i dlatego winny być zawsze uwzględnione z urzędu. Należy je brać pod uwagę w każdym stanie sprawy, w szczególności bez względu na to, czy okoliczność, że dana rzecz nie podlega egzekucji, wyjdzie najaw zaraz przy wszczęciu egzekucji, czy też dopiero w dalszym toku postępowania.

Ze względu na publiczny charakter przepisów, ograniczających egzekucję z pewnych przedmiotów i praw, zgoda dłużnika na poddanie tych przedmiotów egzekucji nie ma znaczenia prawnego. W szczególności ani nie upoważnia ona komornika, względnie

sądu do prowadzenia egzekucji z takich przedmiotów i praw, ani też nie pozbawia dłużnika prawa do późniejszego żądania zwolnienia tych przedmiotów i praw od egzekucji.

Prawomocność zajęcia nie przeszkadza uwzględnieniu prośby o zwolnienie od egzekucji przedmiotów, które jej nie podlegają z mocy ustawy.

Dla oceny kwestji, czy pewien przedmiot lub prawo podlega egzekucji, miarodajną jest chwila jego zajęcia. Jeżeli więc np. w chwili zajęcia pozostawiono dłużnikowi niezbędne sprzęty i ubranie (art. 570, l. 1), a następnie dłużnik pozostawione mu przedmioty pozbył, to nie potrzeba mu pozostawiać na nowo dalszych sprzętów i ubrań z pośród prawidłowo w swoim czasie zajętych.

Jeżeli zachodzą różne przyczyny, wykluczające egzekucję, to po prawomocnem odmówieniu jednej z tychże można żądać zwolnienia rzeczy od egzekucji z innego powodu.

Przedmioty, wymienione w art. 570, wyjęte są wogóle z pod egzekucji i dlatego nie mogą one być także przedmiotem zarządzeń tymczasowych, gdyż zarządzenia te mają na celu nie co innego, jak właśnie zabezpieczenie przyszłej egzekucji.

Za członków rodziny dłużnika w rozumieniu art. 570 należy uważać tylko tych członków jego rodziny, którzy z nim żyją we wspólności domowej.

Do sprzętów domowych należą nietylko naczynia, potrzebne do prowadzenia gospodarstwa, ale także meble, potrzebne do urządzenia mieszkania. Nie należą tu natomiast urządzenia biur, warsztatów i t. p.

Ubraniem codziennem niezbędnem dla dłużnika jest nietylko ubranie, przeznaczone w danej porze roku do użytku codziennego, lecz także ubranie, niezbędne w innej porze roku, jak np. płaszcz zimowy w lecie,

Przy ocenie, czy pewne przedmioty są niezbędne dla dłużnika w rozumieniu art. 570, l. 1, 3, 5, 6, 8, należy mieć na uwadze okoliczności konkretnego przypadku. Nie można więc abstrakcyjnie określić ani ilości, ani jakości przedmiotów, które po myśli wspomnianych przepisów są w ogólności wolne od egzekucji, lecz w każdym przypadku zosobna należy uwzględnić okoliczności, odnoszące się do osoby danego dłużnika i stosunków, w jakich on się znajduje.

Zwolnienie od egzekucji, przewidziane w art. 570, l. 1, nie odnosi się do sprzętów, ubrania i bielizny, potrzebnych dla służby domowej dłużnika.

Dla uwolnienia od egzekucji przyrządów, określonych w art. 570, l. 2, jest bez znaczenia ich mniejsza lub większa wartość. Również nie gra tu roli okoliczność, czy dłużnik potrzebuje niezbędnie odnośnych przedmiotów, czy też może się bez nich obejść.

Okres jednego miesiąca, na który w myśl art. 570, l. 3 należy dłużnikowi pozostawić zapasy żywności i opału, liczy się od dnia dokonania zajęcia.

Wybór między jedną krową, dwoma kozami lub trzema owcami, które należy pozostawić dłużnikowi jako wolne od egzekucji, przysługuje dłużnikowi, a nie wierzycielowi egzekwującemu lub komornikowi.

Ograniczenie egzekucji z art. 570, l. 4 ma także wtedy znaczenie, jeżeli dłużnik prócz własnej krowy ma jeszcze obce krowy, wzięte do użytku.

Zwolnienie od egzekucji przedmiotów, potrzebnych do osobistego zarobkowania dłużnika pracującego fizycznie, nie jest zależne ani od tego, czy dłużnik samoistnie wykonuje przemysł, ani od posiadania zezwolenia właściwej władzy na wykonywanie tego przemysłu, ani wreszcie od tego, czy przemysł dłużnika jest opodatkowany lub nie,

Jedynie faktycznie potrzebne dłużnikowi do osobistego zarobkowania aparaty i narzędzia są wolne od egzekucji.

Nie są zwolnione od egzekucji po myśli art. 570, l. 5 przedmioty, których brak utrudnia wprawdzie osobiste zarobkowanie dłużnika lub ogranicza je do mniejszych rozmiarów, lecz zarobkowania nie unie możliwia. Tak np. dorożkarz nie może żądać zwolnienia od egzekucji wozu otwartego i krytej karetki, lecz tylko wozu, którego można używać o każdej porze roku i przy każdej pogodzie.

Do przedmiotów, wyjętych z pod egzekucji po myśli art. 570, l. 5, należą w rzemiośle osobiście prowadzonym także maszyny, o ileby bez nich samodzielność gospodarcza rzemieślnika była na szwank narażoną, jak np. u hafciarza jedyna maszyna do haftowania, u pończosznika maszyna do wyrobu pończoch wraz z szpulkami, u piekarza waga stołowa, u ogrodnika koń z uprzężą i wózkiem, potrzebny do obrabiania ogrodu i rozwożenia jarzyn i t. d.

Maszyn lub narzędzi, których użycie wymaga współdziałania innych sił, aniżeli osobistej siły roboczej dłużnika (siła elektryczna), nie można uważać za przedmioty, potrzebne do osobistego zarobkowania dłużnika pracującego fizycznie.

Dorożka samochodowa, stanowiąca jedyny warsztat pracy ręcznej dłużnika, nie podlega egzekucji (na zasadzie art. 570, l. 5), bo jakkolwiek właściciel takiej dorożki nie jest rzemieślnikiem w rozumieniu prawa przemysłowego, ani też robotnikiem, to jednak jego czynność zawodowa polega na jego własnej pracy ręcznej, jaką jest osobiste prowadzenie dorożki samochodowej w celach przewozu pasażerów za zapłatą, a ustawa zapewnia osobom, zarabiającym pracą fizyczną, zwolnienie od egzekucji przedmiotów, potrzebnych do osobistego wykonywania zatrudnienia zarobko-

wego. Okoliczność, że dorożka samochodowa przedstawiać może wartość kilkunastu tysięcy złotych, nie jest decydująca, gdyż zwolnienie narzędzi pracy od egzekucji nie zależy od ich wartości. Prowadzenie dorożkarstwa samochodowego w mniejszym zakresie, niż jedną dorożką, nie jest możliwe (O. z 11/IX 1929, III R 640/29, G. P. 1930, 35).

Chociażby dłużnik wykonywał osobiście szoferstwo, to jednak autodorożka, przedstawiająca znaczniejszy kapitał, nie jest konieczna do osobistego zarobkowania i nie jest wyjęta z pod egzekucji, bo można zarobkować i na aucie, będącem własnością drugiego (O. z 28/V 1929, III R 427/29, P. S. 1930, 340).

Kwestja, czy dane przedmioty są wyłączone z pod egzekucji, winna być oceniana nietylko według chwili dokonania egzekucji. Dlatego nie podlegają egzekucji przedmioty, służące do osobistego zarobkowania dłużnika, chociaż dłużnik w chwili zajęcia nie zarobkował niemi, ale później zaczął zarobkować i na tej podstawie zażądał zwolnienia odnośnych przedmiotów od egzekucji.

Do przedmiotów, które w myśl art. 570, l. 6 zwolnione są od egzekucji u dłużnika, pracującego umysłowo, należą np.: u lekarza ordynującego należyte urządzenie pokoju ordynacyjnego i poczekalni, u śpiewaka teatralnego fortepian, u adwokata, notariusza i t. p. odpowiednie urządzenie biurowe, u osoby, która zawodowo oddaje się pracy naukowej, dzieła naukowe odpowiedniej gałęzi nauki i t. p.

Ubranie, potrzebne dla członków rodziny dłużnika, pracującego umysłowo, wolne jest od egzekucji tylko o tyle, o ile podpada pod przepis art. 570, l. 1, t. j. o ile jest niezbędne, albowiem tylko samemu dłużnikowi przysługuje zwolnienie ubrania przyzwoitego.

Pojęcia „dłużnik, pracujący umysłowo“ nie należy brać całkiem ściśle. Jest ono raczej przeciwstawie-

niem pojęcia „dłużnik, pracujący fizycznie“ i dlatego podciągnąć pod nie należy te wszystkie osoby, które zawód swój sprawują przy pomocy pewnych wiadomości specjalnych. Nie mogło bowiem być zamiarem ustawy zachowanie warsztatu pracy tylko u osób, pracujących fizycznie i u pracowników umysłowych w ścisłym tego słowa znaczeniu, a pozbawienie go wszelkich innych osób, które do żadnej z tych dwóch kategorii ludzi nie należą.

Pod przepis art. 570, l. 6 podpadają urzędnicy tak publiczni, jak i prywatni, duchowni, nauczyciele, lekarze, dentyści, inżynierowie, architekci, kandydaci notarialni i adwokacy i t. d.

Zwolnienie od egzekucji przedmiotów, oznaczonych w art. 570, l. 6, przysługuje dłużnikowi tylko o tyle, o ile on rzeczywiście wykonuje swój zawód w chwili, w której się rozstrzyga o zwolnieniu.

Zwolnienie od egzekucji w myśl art. 570, l. 7 przysługuje tym osobom, których płaca stosownie do art. 575 podlega egzekucji tylko w ograniczonym zakresie. Wolną od egzekucji gotówkę takich osób obliczyć należy w ten sposób, że z pełnej ich płacy, ustalonej stosownie do art. 576, oblicza się najpierw część wolną od zajęcia, a następnie z tak obliczonej części bierze się ułamek, odpowiadający stosunkowi między całym perjodem czasu od jednej do drugiej wypłaty, a czasem od zajęcia do najbliższego terminu wypłaty.

Gotówka, określona w art. 570, l. 7, musi być pozostawiona dłużnikowi jako wolna od egzekucji bez względu na to, czy jej dłużnik potrzebuje lub nie.

Czasokres dwóch tygodni z art. 570, l. 8 liczy się od dnia, w którym komornik dokonuje zajęcia.

Dla zastosowania przepisu art. 570, l. 9 jest bez znaczenia, od kogo pochodzą przedmioty w tym przepisie wymienione; o zwolnieniu ich od egzekucji decyduje wyłącznie okoliczność, że dłużnik otrzymał

je na cele w omawianym przepisie wymienione i że ich jeszcze na te cele potrzebuje.

Dla zwolnienia od egzekucji przedmiotów, służących dłużnikowi i jego rodzinie do wykonywania praktyk religijnych, nie ma znaczenia ani wyznanie dłużnika, ani okoliczność, czy dłużnik istotnie wykonuje praktyki religijne, ani wreszcie okoliczność, czy odnośne przedmioty są niezbędne do wykonywania praktyk religijnych.

Według ustalonej judykatury używane przez żydów do celów rytualnych naczynia do gotowania i t. p. nie należą do przedmiotów, służących do wykonywania praktyk religijnych i dlatego nie są wyjęte z pod egzekucji. Wyjęte jest natomiast z pod egzekucji po myśli art. 570, l. 10 np. prawo żyda do miejsca w synagodze.

Przedmioty, wymienione w art. 570, l. 10, nie podlegają egzekucji tak długo, jak długo one służą dłużnikowi i jego rodzinie do wykonywania praktyk religijnych lub do nauki. Podlegają zatem egzekucji przedmioty, służące do wykonywania praktyk religijnych i do nauki, o ile one znajdują się u dłużnika jako u handlarza takimi przedmiotami, z przeznaczeniem ich do sprzedaży. Natomiast chwilowe tylko usunięcie przedmiotów w art. 570, l. 10 wymienionych z użytku dłużnika (np. w celu reparacji) nie pozbawia ich przywileju wyjęcia z pod egzekucji.

Ordery nie podlegają egzekucji tylko wtedy, gdy znajdują się w posiadaniu osoby, odznaczonej niemi.

Przez papiery osobiste i rodzinne w znaczeniu art. 750, l. 11 rozumieć należy dokumenty stanu cywilnego, świadectwa służbowe, dekrety nominacyjne i t. d.

Nie są zwolnione od egzekucji przedmioty, posiadające dla dłużnika wartość pamiątkową, o ile nie

należą one do przedmiotów w art. 570, l. 11 wymienionych.

Przy wyłączeniu od egzekucji przedmiotów, mających służyć do pochowania zmarłego członka rodziny dłużnika (art. 570, l. 13), należy uwzględnić zwyczaj miejscowy i stanowisko społeczne zmarłego.

Oprócz ograniczeń, względnie uwolnień od egzekucji, przewidzianych w art. 570—576, istnieje szereg przepisów szczególnych, które egzekucję z pewnych przedmiotów czynią niedopuszczalną. Tak np.: 1) przedmiot rejestrowego zastawu drzewnego nie podlega egzekucji, dopóki nie zostanie spłacona wierzytelność zastawem tym zabezpieczona (p. art. 10 rozp. Prez. Rzp. z 22/III 1928, Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 360 przy art. IV p. w. p. e.); 2) nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu sumy, lokowane na książeczki oszczędności w Państwowym Banku Rolnym, do wysokości 2.500 zł (p. art. 1, l. 12 rozp. Prez. Rzp. z 21/X 1932, Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 768 przy art. IV p. w. p. e.); 3) wygrane Polskiej Państwowej Loterii Klasowej są wolne od egzekucji (p. art. 8 ustawy z 26/III 1920, Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 180 w objaśn. do art. IV p. w. p. e.); 4) tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu dopuszczalna jest egzekucja z przedmiotów monopolu tytoniowego (p. art. 15 ustawy z 1/VI 1922, Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409 przy art. IV p. w. p. e.); 5) wolne są od zajęcia egzekucyjnego przesyłki, powierzone pocztom, oraz ruchomości, służące do użytku poczty (p. art. 16, 24 ustawy z 3/VI 1924, Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 57 z 1931 r. przy art. IV p. w. p. e.); 6) nie podlegają zajęciu sumy, złożone na książeczki oszczędnościowe P. K. O., do wysokości 2.500 zł (§ 15 rozp. Prez. Rzp. z 27/VI 1924, Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545; p. objaśn. do art. IV p. w. p. e.); 7) niedopuszczalną jest egzekucja z towarów, złożonych w publicznym domu składowym, na które wystawiono dowód skła-

dowy, oraz z praw na takich towarach (p. art. 36 rozp. Prez. Rzp. z 28/XII 1924, Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020 przy art. VI p. w. p. e.); 8) tylko za zezwoleniem władz skarbowych prowadzić można egzekucję z soli jako przedmiotu monopolu skarbowego (p. § 7 rozp. Prez. Rzp. z 30/XII 1924, Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043 przy art. IV p. w. p. e.); 9) liczne ograniczenia egzekucji z praw autorskich przewiduje art. 24 ustawy z 29/III 1926, Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286 (p. przy art. IV p. w. p. e.); 10) tylko dla pretensyj, wynikających z budowy, na którą udzielono kredytu, prowadzić można egzekucję z sum, złożonych w instytucjach kredytowych, a pochodzących z kredytów budowlanych, udzielonych na zasadzie rozp. Prez. Rzp. z 22/IV 1927 o rozbudowie miast, Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372 (art. 35 cyt. rozp.); 11) w pewnych warunkach wolne jest od egzekucji odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od ognia (p. art. 39 rozp. Prez. Rzp. z 27/V 1927, Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410 przy art. IV p. w. p. e.); 12) nie podlegają egzekucji roszczenia z tytułu świadczeń w naturze, które gospodarze rolni zastrzegają sobie wzajemian za dostarczane ze swego gospodarstwa płody do przerobu, o ile świadczenia te są niezbędne do prowadzenia gospodarstwa (p. art. 2 ustawy z 7/III 1932, Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 219 przy art. IV p. w. p. e.); 13) w myśl art. 24 ustawy z 29/X 1920 o spółdzielniach, Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733 „jeżeli egzekucja na majątku członka okazała się bezowocna, wierzyciel członka może na podstawie prawomocnego wyroku zająć należność, przypadającą członkowi w razie wystąpienia ze spółdzielni lub wypowiedzenia udziału, a następnie wykonać w miejsce członka prawo wypowiedzenia. W żadnym razie egzekucji nie podlega ta ilość udziałów, która jest warunkiem należenia członka do spółdzielni, o ile należność, przypadająca członkowi z tych udziałów, nie przekracza

kwoty 50 złotych“; 14) w myśl art. 68 statutu Banku Polskiego (obwieszczenie Ministra Skarbu z 28/XI 1927, Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 966) „przyjęte na zabezpieczenie należności Banku zastawy nie podlegają ani zapowiedzeniu, ani zajęciu w poszukiwaniu jakichkolwiek należności prywatnych, skarbowych czy innych, a w razie upadłości dłużnika nie mogą być przekazane do masy upadłościowej przed całkowitem zaspokojeniem przypadających Bankowi należności z tytułu udzielonej na ich zastaw pożyczki w kapitale, procentach i kosztach“; 15) w myśl art. 10 rozp. Prez. Rzp. z 30/V 1924 o połączeniu państwowych instytucyj kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego, Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 477, w brzmieniu rozp. Prez. Rzp. z 3/XII 1930, Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 666, nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu sumy, lokowane na książeczki oszczędnościowe w Banku Gospodarstwa Krajowego, do wysokości 2.500 zł.

O uwolnieniu z mocy przepisów szczególnych od egzekucji sądowej niektórych zasiłków, wsparć, należności z tytułu ubezpieczeń społecznych i t. p. p. objaśn. do art. 572.

Co do ograniczenia egzekucji administracyjnej p. art. 28 rozp. Prez. Rzp. z 22/III 1928, Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342, zaś co do uwolnienia pewnych przedmiotów od egzekucji skarbowej p. §§ 42—49 rozp. Rady Min. z 25/VI 1932, Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580 (oba przy art. VII p. w. p. e.).

Art. 571 (64).

Niedopuszczal-
ność egzeku-
cji z przyna-
leżności.

§ 1. Przedmioty, stanowiące na podstawie przepisów prawa prywatnego przynależność nieruchomości lub rzeczy głównej, nie podlegają egzekucji oddzielnie od nieruchomości lub rzeczy głównej.

§ 2. Nie podlegają również egzekucji oddzielnie od całości przedmioty, niezbędne do utrzymania ruchu kopalni, kolei, komunikacji morskiej, śródlądowej, powietrznej, pocztowej, telegraficznej lub telefonicznej, wreszcie do prowadzenia szpitala lub apteki.

O tem, czy pewien przedmiot stanowi przynależność i czy wobec tego dopuszczalna jest odrębna egzekucja z niego, decydują w myśl art. 571, § 1 k. p. c. przepisy materialnych ustaw dzielnicowych. W tym przedmiocie obowiązują na ziemiach Rzeczypospolitej następujące przepisy:

§§ 293—299 austr. kod. cyw.¹⁾:

§ 293. Rzeczy, które bez uszkodzenia swej istoty z jednego miejsca na drugie przeniesionemi być mogą, są ruchomemi; w przeciwnym razie nieruchomemi. Rzeczy z natury swojej ruchome, uważane są w znaczeniu prawnem za nieruchomości, jeżeli na mocy przepisu ustawy albo z przeznaczenia właściciela stanowią przynależność nieruchomości.

§ 294. Przez przynależność rozumie się to wszystko, cokolwiek jest z rzeczą trwale połączone. Przynależnością jest nie tylko przyrost rzeczy, dopóki od niej nie jest odłączony; ale także rzeczy podrzędne, bez których rzeczy głównej nie możnaby używać albo które ustawa lub właściciel do ciągłego używania rzeczy głównej przeznaczyl.

§ 295. Trawa, drzewa, owoce i wszystkie używalne rzeczy, które ziemia na swej powierzchni wydaje, są nieruchomościami dopóty, dopóki od gruntu i ziemi oddzielone nie zostały. Nawet ryby w stawie i zwierzyna w lesie stają się dopiero wtedy dobrem ruchomem, jeżeli ryby ze stawu złowiono, a zwierzynę schwytano lub ubito.

§ 296. Także zboże, drzewo, pasza dla bydła i wszystkie inne, chociaż zebrane już płody, również wszelkie bydło i wszelkie do nieruchomego dobra należące narzędzia i sprzęty uważa się o tyle za rzeczy nieruchome, o ile są potrzebne do zwyczajnego prowadzenia gospodarstwa.

§ 297. Podobnie są nieruchomościami rzeczy, zaprowadzone

1) W tłumaczeniu Wróblewskiego.

na gruncie i ziemi w tym celu, aby tam stałe pozostały, jako to: domy i inne zabudowania wraz z kolumną powietrza w linii prostopadłej nad niemi będącego, tudzież nietylko to wszystko, co jest na trwanie w ziemi osadzone, wmurowane, przynitowane i gwoździami przybite, jako to: panwie do warzenia piwa, kotły gorzelniane i szafy w ścianach; ale także i te rzeczy, które do ciągłego użycia całości są przeznaczone, np. wiadra do studzien, liny, łańcuchy, narzędzia do gaszenia ognia i tym podobne.

§ 297 a. Jeżeli z nieruchomością połączono maszyny, nie uważa się ich za przynależność, jeżeli za zgodą właściciela nieruchomości adnotowane zostanie w księdze publicznej, że maszyny są własnością innej osoby. Jeżeli się je wstawia na miejsce takich maszyn, które należało uważać za przynależność, wówczas do powyższej adnotacji wymaga się także zgody osób, na rzecz których wpisane są dawniej prawa hipoteczne. Adnotacja traci skuteczność z upływem pięciu lat od jej dokonania; postępowanie konkursowe oraz przymusowe postępowanie licytacyjne wstrzymują upływ terminu.

§ 298. Prawa, które nie są przywiązane do posiadania nieruchomości ani też przez ustawę krajową za nieruchomość nie są poczytane, są ruchomością.

§ 299. Wierzytelności nie przemieniają się w majątek nieruchomy przez zabezpieczenie na majątności nieruchomej.

Art. 516—526 kod. cyw. Napoleona ¹⁾.

Art. 516. Wszelki majątek jest ruchomy albo nieruchomy.

Art. 517. Majątek jest nieruchomy albo z natury swej, albo z przeznaczenia swego, albo z przedmiotu, do którego się stosuje.

Art. 518. Grunty i budynki są nieruchomością z natury swej.

Art. 519. Wiatraki lub młyny wodne, unocowane na palach i stanowiące część budynku, są też nieruchomością z natury swojej.

Art. 520. Zbiory na pnii i owoce na drzewie jeszcze nie zebrane są również nieruchomością.

Zboże z chwilą zżęcia, a owoce z chwilą odłączenia, choćby jeszcze nie sprzątnięte, są ruchomością.

Gdy część tylko zbioru zżęto, ta tylko część jest ruchomością.

¹⁾ W przekładzie zrewidowanym przez Komitet redakcyjny pod przewodnictwem Litauera.

Art. 521. Poręby zwyczajne w lasach niskopiennych lub ręby w urządzonych lasach wysokopiennych stają się ruchomością jedynie w miarę ścięcia drzew.

Art. 522. Zwierzęta, które właściciel gruntu daje dzierżawcy lub połownikowi do uprawy roli, oszacowane lub nieoszacowane, uważa się za nieruchomość, dopóki na skutek umowy przywiązane są do gruntu.

Te zaś, które daje w pacht komu innemu, a nie dzierżawcy lub połownikowi, są ruchomością.

Art. 523. Rury, służące do sprowadzania wody do domu lub innej nieruchomości, są rzeczą nieruchomą i stanowią część nieruchomości, z którą są połączone.

Art. 524. Przedmioty, przez właściciela nieruchomości w niej umieszczone do użytku i eksploatacji tej nieruchomości, są nieruchome z przeznaczenia.

Są tedy nieruchome z przeznaczenia, gdy je właściciel do użytku i eksploatacji nieruchomości umieścił:

Zwierzęta przeznaczone do uprawy;

Narzędzia rolnicze;

Nasiona dane dzierżawcom lub czynszownikom częściowym;

Gołębie w gołębnikach;

Króliki w królikarniach;

Ule z pszczołami;

Ryby w stawach;

Prasy, kotły, alembiki, kadzie i beczki;

Narzędzia, potrzebne do prowadzenia kuźnic, piapierni i innych fabryk;

Słoma i nawozy.

Są także nieruchome z przeznaczenia wszelkie przedmioty ruchome, przywiązane na zawsze do nieruchomości przez właściciela.

Art. 525. Uważa się, że właściciel przywiązał przedmioty ruchome do nieruchomości na zawsze, gdy przymocowane są do niej na gips, wapno lub cement, albo gdy nie mogą być odłączone bez ich złamania i uszkodzenia lub bez rozbicia bądź uszkodzenia części nieruchomości, do której są przymocowane.

Zwierciadła w mieszkaniu uważa się za ustawione na zawsze, jeżeli podłoże, na którym są osadzone, stanowi całość z boazerją.

To samo stosuje się do obrazów i innych ozdób.

Co się tyczy posągów, są one nieruchomością, gdy umieszczone są we wnęce umyślnie dla nich urządzonej, chociażby mogły być usunięte bez połamania lub uszkodzenia.

Art. 526. Są nieruchomością z przedmiotu, do którego się stosują:

- Użytkowanie rzeczy nieruchomości;
- Służebności czyli służby gruntowe;
- Skargi o odzyskanie nieruchomości.

§§ 93—98 niem. kod. cyw. ¹⁾:

§ 93. Części składowe rzeczy, których nie można od siebie oddzielić bez zniszczenia lub bez zmiany istoty jednej lub drugiej (istotne części składowe), nie mogą być przedmiotem osobnych praw.

§ 94. Do istotnych części składowych gruntu należą rzeczy, z ziemią ściśle złączone, w szczególności budowle oraz plody gruntu, dopóki z ziemią trwale są połączone. Nasienie staje się istotną częścią składową gruntu z chwilą zasiania, a roślina z chwilą zasadzenia.

Do istotnych części składowych budowli należą rzeczy, które wstawiono celem jej wykonania.

§ 95. Do części składowych gruntu nie należą takie rzeczy, które złączono z ziemią jedynie dla przemijającego celu. Dotyczy to również budowli lub innego dzieła, jakie osoba uprawniona połączyła z gruntem, wykonując prawo, przysługujące jej na cudzym gruncie.

Rzeczy, wstawione w budowlę jedynie dla przejściowego celu, nie należą do części składowych budowli.

§ 96. Prawa, połączone z własnością gruntu, uważa się za części składowe gruntu.

§ 97. Przynależnością są rzeczy ruchome, które nie będąc częściami składowymi rzeczy głównej, mają według swego przeznaczenia służyć jej celowi gospodarczemu i pod względem umieszczenia pozostają do niej w stosunku, odpowiadającym temu przeznaczeniu. Rzecz nie jest przynależnością, skoro w życiu potocznem nie uchodzi za przynależność.

Przemijające użycie rzeczy dla celu gospodarczego jakiejś innej rzeczy, nie uzasadnia cechy przynależności. Przemijające odłączenie od rzeczy głównej, rzeczy, stanowiącej jej przynależność, nie pozbawia jej cechy przynależności.

§ 98. Do służenia celowi gospodarczemu rzeczy głównej są przeznaczone:

1. przy budowli, stałe urządzonej dla przedsiębiorstwa przemysłowego w szczególności przy młynie, kuźni, browarze, fabryce, maszyny i inne sprzęty, przeznaczone do prowadzenia przedsiębiorstwa;

¹⁾ Przekład urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości

2. przy majątności ziemskiej sprzęty i bydło, przeznaczone do prowadzenia gospodarstwa, płody rolne, o ile są one potrzebne do dalszego prowadzenia gospodarstwa aż do chwili, kiedy można się spodziewać otrzymania takich samych lub podobnych płodów, tudzież znajdujący się w majątności i na niej uzyskany zapas nawozu.

Co do pojęcia przynależności nieruchomości na obszarze, na którym obowiązuje Tom X cz. 1 Zводу praw, p. art. XXVIII, l. 1 p. w. p. e.

Z mocy przepisów szczególnych stanowią np.: stereotypy, płyty, kamienie, formy oraz inne przyrządy, należące do uprawnionego i służące jedynie do wykonania jego prawa autorskiego — przynależność prawa autorskiego (p. art. 25 ustawy z 29/III 1926, Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286 przy art. IV p. w. p. e.); prawo polowania — przynależność gruntu (art. 4 rozp. Prez. Rzp. z 3/XII 1927 o prawie łowieckim, Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934); prawo rybołówstwa — przynależność prawa własności wody (art. 7 ustawy z 7/III 1932 o rybołówstwie, Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 357); minerały, o ile nie podlegają t. zw. woli górniczej i nie są zastrzeżone na rzecz Państwa, — przynależność gruntu (art. 1, l. 5 rozp. Prez. Rzp. z 29/XI 1930 o prawie górnictwem, Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 654).

Urządzenie kopalniane stanowi przynależność nie gruntu, lecz prawa wydobywania (O. z 30/X 1928, III R w 1839/27, P. S. 1929, 480).

Inwentarz kopalni nafty, znajdującej się na polu naftowem, wpisanem do księgi naftowej, nie może być przedmiotem oddzielnie prowadzonej egzekucji, chociażby nawet właściciel kopalni nie został jeszcze wpisany za właściciela uprawnień naftowych, odłączonych od prawa własności gruntu (O. z 9/III 1932, III 1 R 146/32, P. S. 1932, 335).

Inwentarz, należący do dzierżawcy, nie jest przynależnością dzierżawionego gruntu, ani przynależno-

ścią prawa dzierżawy. Odrębna egzekucja z takiego inwentarza jest dopuszczalna.

Nie można uważać za przynależność nieruchomości przedmiotów (maszyn), które znajdują się wprawdzie na nieruchomości, ale co do których sprzedawca zastrzegł sobie prawo własności aż do zapłaty ceny kupna.

Charakter pewnej rzeczy jako przynależności należy, o ile chodzi o prowadzenie egzekucji, uwzględnić z urzędu.

A contrario z art. 571, § 1 wynika, że z przedmiotów, stanowiących przynależność, prowadzić można egzekucję tylko łącznie z rzeczą główną (p. art. 661 co do przynależności nieruchomości).

W art. 571, § 2 nie chodzi o przynależność w rozumieniu wyżej przytoczonych przepisów prawa materialnego, lecz o przedmioty, które faktycznie są niezbędne do prowadzenia, względnie do utrzymania ruchu zakładów w tym przepisie wymienionych. Przedmioty takie zwalnia ustawa w interesie publicznym od egzekucji oddzielnie od całości zakładu.

Urządzenie biurowe zarządu kopalni nie może być stosownie do art. 571, § 2 odrębnie od kopalni podane egzekucji.

Dla zastosowania przepisu art. 571, § 2 jest bez znaczenia, czy zakłady i urządzenia w tym przepisie wymienione są majątkiem publicznym, czy też prywatnym.

Art. 572 (65).

Nie podlegają egzekucji:

- 1) uposażenie służbowe, wpłacone na konto czekowe Pocztowej Kasy Oszczędności lub innych instytucyj, wykonywających czynności bankowe;
- 2) sumy i świadczenia w naturze, przeznaczone na pokrycie wydatków lub wyjazdów w sprawach

Należności wy-
jęte z pod-
egzekucji.

służbowych oraz wydatków, związanych z przesiedleniem emerytów;

3) żołd oraz wszelkie inne należności służbowe i uboczne niezawodowych podoficerów i szeregowców;

4) stypendja na kształcenie się;

5) należności z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby i zasiłki pieniężne z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia;

6) wsparcia, wyznaczone dłużnikowi dla poratowania jego lub jego rodziny z powodu choroby, śmierci lub innej klęski.

Przepis art. 572, l. 1 ma zastosowanie bez względu na wysokość sumy, wpłaconej z tytułu uposażenia służbowego na rzecz dłużnika na konto czekowe P. K. O. lub innej instytucji, wykonującej czynności bankowe¹⁾. Celem tego przepisu jest prawdopodobnie zachęcenie osób pobierających uposażenia służbowe do oszczędności oraz dążność do powiększenia obrotu gotówkowego.

Dla zastosowania przepisu art. 572, l. 2 jest bez znaczenia, czy chodzi o sumy i świadczenia w naturze, przeznaczone na pokrycie wydatków lub wyjazdów w służbie publicznej, czy też o sumy i świadczenia, przeznaczone na te cele w służbie prywatnej.

Zwolnienie od egzekucji sum i świadczeń w naturze, określonych w art. 572, l. 2, istnieje tak długo, jak długo trwa ich przeznaczenie na cele w tym przepisie wymienione. Jeżeli więc pracownikowi (pu-

¹⁾ Zapatrywanie (u Allerhanda II, 169), jakoby na podstawie tego przepisu wolną była od egzekucji tylko taka część sumy, znajdującej się na koncie, która odpowiada niepodlegającej egzekucji części płacy aż do najbliższego terminu wypłaty (art. 570, l. 7), nie znajduje uzasadnienia w treści przepisu i jest zbyt dowolną jego interpretacją.

blicznemu lub prywatnemu) pozostała już po pokryciu wydatków w sprawie służbowej wolną jakąś część sumy na ten cel otrzymanej, to co do tej części egzekucja jest dopuszczalną. Nie jest to już bowiem suma, przeznaczona na pokrycie wydatków w sprawach służbowych.

Za należności uboczne niezawodowych podoficerów i szeregowców w rozumieniu art. 572, l. 3 należy uważać tylko te należności, które im przypadają w związku z ich służbą. Nie podpadają tu natomiast te należności, które wymienionym osobom przypadają z tytułów prawa prywatnego.

Stypendja na kształcenie się wolne są od egzekucji w całości, skoro ustawa żadnych pod tym względem nie zawiera zastrzeżeń¹⁾.

Należności z tytułów, wymienionych w art. 572, l. 5, są wolne od egzekucji bez względu na to, czy pochodzą z ubezpieczeń społecznych (kasy chorych, fundusz bezrobocia), czy też z prywatnych umów ubezpieczeniowych.

Wsparcia, o których mowa w art. 572, l. 6, nie podlegają egzekucji bez względu na źródło ich pochodzenia.

W myśl § 43 ustawy z dnia 28 grudnia 1887 o ubezpieczeniu od wypadków, Nr. 1 austr. dz. u. p. z 1888 r. nie podlegają egzekucji ani środkom zabezpieczenia pretensje przeciw Zakładowi ubezpieczeń od wypadków, przysługujące na podstawie tej ustawy osobie, mającej prawo do odszkodowania. Wyjątkowo podlegają one egzekucji dla zaspokojenia ustawowych pretensyj alimentacyjnych przeciw osobie, mającej prawo do odszkodowania²⁾.

¹⁾ Allerhand (II, 169) stosuje i tu analogję z art. 570, l. 7.

²⁾ Według Allerhanda (II, 169) renty z tytułu ubezpieczenia od wypadków podlegają egzekucji, jako niewymienione w art. 572 k. p. c. Jest to jednak kwestja wątpliwa z uwagi na prze-

W myśl art. 41 ustawy z dnia 19 maja 1920 o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby, Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272 potrącenia z zasiłków ubezpieczonego dopuszczalne są tylko do wysokości połowy zasiłku i tylko, gdy chodzi o zaległe składki, ciężące na samym ubezpieczonym, o zaliczki, udzielone na rachunek świadczeń kasy, o kary pieniężne, nałożone przez zarząd kasy i o niewłaściwie pobrane świadczenia. Poza tem zasiłki pieniężne, otrzymywane z kasy chorych, nie podlegają żadnym zajęciom.

W myśl art. 11 ustawy z dnia 23 marca 1922 w przedmiocie zaopatrzenia weteranów powstań narodowych z 1831 r., 1848 r. i 1863 r. oraz wdów po nich, Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212 pensje weteranów i wdów po nich nie ulegają zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu.

W myśl art. 9 ustawy z dnia 22 marca 1923 o zasiłkach dla rodzin osób, powołanych na ćwiczenia wojskowe, Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 246 i art. 1 ustawy z dnia 13 lipca 1927 o przywróceniu mocy obowiązującej powyższej ustawy, Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 604 zasiłki wojskowe, przyznane na zasadzie tych ustaw, nie mogą być przedmiotem egzekucji lub zabezpieczenia.

Według art. 12 ustawy z dnia 18 lipca 1924 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 555 z 1932 r. zasiłki, otrzymywane przez bezrobotnych z Funduszu Bezrobocia, nie podlegają zajęciu sądowemu ani administracyjnemu.

W myśl art. 88 rozporządzenia Prez. Rzp. z dnia

---

pis art. IV, § 2 p. w. p. e. Wprawdzie bowiem ustawa z 28/XII 1887 nie została wydana przez władze polskie, jednak polskimi ustawami utrzymano ją wyrażnie w mocy, a nawet rozciągnięto jej moc obowiązującą na obszar b. zaboru ros., wobec czego podciągnięcie jej pod przepis art. IV, § 2 p. w. p. e. nie jest wykluczone.

22 sierpnia 1927 o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych, Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 673 odszkodowanie lub zapomoga, przyznane na zasadzie tego rozporządzenia za zabite lub padłe zwierzęta, nie podlegają zajęciu na pokrycie należności publicznych ani prywatnych.

W myśl art. 67 rozporządzenia Prez. Rzp. z dnia 24 listopada 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911 świadczenia, należne ubezpieczonemu z mocy tego rozporządzenia, mogą ulec zajęciu sądowemu tylko z tytułu alimentów, jako też zajęciu sądowemu lub administracyjnemu dla zaspokojenia przysługujących gminom roszczeń o zwrot wydatków, poniesionych z tytułu opieki społecznej. Zająć można dla alimentów dwie piąte, a dla należności gmin jedną piątą część przypadających do wypłaty świadczeń¹⁾.

W myśl art. 19 rozporządzenia Prez. Rzp. z dnia 6 marca 1928 o wojskowych zasiłkach wojennych, Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 268 prawo do zasiłku wojennego nie może być przedmiotem zajęcia lub zapowiedzenia ani w drodze sądowej, ani administracyjnej.

W myśl art. 27 ustawy z dnia 17 marca 1932 o zaopatrzeniu inwalidzkim, Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 238 renta inwalidy wraz z dodatkami i innych osób, uprawnionych z tej ustawy, nie ulega zajęciu sądowemu lub administracyjnemu poza wyjątkami wyraźnie przewidzianymi. W szczególności zapowiedzenie i zajęcie renty z dodatkami, z wyjątkiem dodatku ciężko poszkodowanych i pielęgnacyjnego, jest do-

---

¹⁾ Allerhand (II, 169) wyklucza i co do tych świadczeń jakkolwiek ograniczenie egzekucji, co jednak nie da się utrzymać wobec art. IV, § 2 p. w. p. e., utrzymującego wyraźnie w mocy „wydane przez władze polskie przepisy, które przewidują ograniczenie egzekucji z niektórych majątków“.

puszczalne celem ściągnięcia lub zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz pożyczek, udzielonych inwalidzie z funduszków publicznych, na ten cel przeznaczonych. Dopuszczalne jest również potrącenie z renty z dodatkami, z wyjątkiem dodatku ciężkoposzkodowanych i pielęgnacyjnego, kwot renty i dodatków, pobranych nieprawnie lub w nienależnej wysokości. Zapowiedzenia, zajęcia i potrącenia w tych wypadkach nie mogą przekroczyć 30% łącznej sumy renty z dodatkami, ulegającymi zajęciu, zapowiedzeniu i potrąceniu. W razie zbiegu wierzytelności zaspokojenie następuje bez względu na czas powstania wierzytelności w następującym porządku: 1) roszczenia alimentacyjne do wysokości 15% sumy renty z dodatkami, 2) roszczenia Skarbu Państwa z tytułu nieprawnie lub w nienależnej wysokości pobranej renty i dodatków, 3) roszczenia z pożyczek, udzielonych z funduszków publicznych i pozostałe roszczenia alimentacyjne. O porządku zaspokojenia roszczeń, mających to samo pierwszeństwo, decyduje termin doręczenia urzędowi, przekazującemu rentę, orzeczenia sądowego lub administracyjnego. Renty i dodatki, pobrane nienależnie wskutek podania przez osoby, do tego zobowiązane, nieprawdziwych danych lub też świadomego zamilczenia przez te osoby okoliczności, powodujących zawieszenie lub zmniejszenie zaopatrzenia, ulegają aż do zupełnego ich umorzenia potrąceniu z przypadających do wypłaty rent do wysokości 50% łącznej sumy renty z dodatkami. Procentowe ograniczenia nie mają zastosowania do nienależnie pobranych kwot renty i dodatków, jeżeli wypłata nastąpiła wskutek zawinionego działania lub zaniechania osób wyżej wymienionych, stwierdzonego wyrokiem karno-sądowym. Zapowiedzenia i zajęcia z tytułu roszczeń alimentacyjnych pozostają ważne i w tych warunkach do wysokości 15% sumy

renty z dodatkami. W myśl art. 38 tejże ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim renta, skapitalizowana stosownie do art. 35 i 36 tej ustawy, nie podlega wogóle zajęciu prawnemu.

Art. 573 (66).

Wyjęcie z pod egzekucji praw ściśle osobistych.

Nie podlegają również egzekucji prawa, których wykonywanie związane jest wyłącznie z osobą dłużnika.

Do praw, związanych wyłącznie z osobą dłużnika, należy np. prawo utrzymania w naturze, roszczenie o nawiązkę za ból, roszczenie o odszkodowanie za doznaną krzywdę osobistą (np. naruszenie prawa autorskiego) i t. p. W ogólności należą tu wszystkie te prawa, których nie można przenosić na inne osoby.

Stosownie do art. 573 nie podlegają egzekucji tylko same prawa w tym przepisie określone. Jeżeli natomiast na podstawie takiego prawa dłużnik otrzymał już konkretne świadczenie majątkowe (np. środki żywności, pieniądze i t. p.), to egzekucja z przedmiotu tego świadczenia będzie dopuszczalną. Egzekucję należy uznać za dopuszczalną i wtedy, gdy dłużnik wprawdzie świadczenia jeszcze nie otrzymał, ale mu je już przyznano, albo też dłużnik na podstawie prawa ściśle osobistego wystąpił już z roszczeniem o pewne świadczenie majątkowe (np. wytoczył powództwo o zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej jako nawiązki za doznane uszkodzenie cielesne).

Egzekucję na prawo do zachowku, przysługujące dłużnikowi, można dopiero wówczas prowadzić, gdy dłużnik roszczenie swe o zachówek jako uprawniony dziedzic konieczny podniósł i zgłosił czy to drogą skargi, czy pozasądownie (O. z 30/XII 1930, III 1 R 807/30, P. S. 1931, 425).

Art. 574 (67).

Należności pośmiertne, wypłacone tytułem zapomogi lub zaopatrzenia jednorazowego pod jakąkolwiek nazwą albo z tytułu ubezpieczenia kosztów pogrzebu, podlegają egzekucji tylko na zaspokojenie kosztów pogrzebu.

Egzekucja
z należności
pośmiertnych.

Z mocy art. 574 wymienione w nim należności nie podlegają egzekucji dla zaspokojenia innych roszczeń prócz kosztów pogrzebu bez różnicy, czy należności te zostały już wypłacone dłużnikowi, czy też wypłata ich ma dopiero nastąpić.

Przewidziane w art. 574 ograniczenie egzekucji z należności pośmiertnych i należności z tytułu ubezpieczenia kosztów pogrzebu stosowane ma być bez względu na to, czy dłużnik należności tych potrzebuje na opędzenie kosztów pogrzebu, względnie innych wydatków ze śmiercią odnośnej osoby złączonych, czy też ich na ten cel nie potrzebuje. Także sumy, pozostałe po pokryciu wszystkich tych wydatków, a otrzymane z tytułu należności w art. 574 wymienionych, nie podlegają egzekucji.

Jeżeli z treści tytułu egzekucyjnego (np. wekslowego nakazu zapłaty) nie jest widoczne, z jakiego tytułu pochodzi egzekwowana pretensja, a egzekucja skierowana jest do należności pośmiertnych, to komornik nie jest obowiązany badać przed wszczęciem egzekucji, czy istotnie chodzi o zaspokojenie kosztów pogrzebu. Dopiero gdy w toku egzekucji na skutek zarzutu dłużnika lub z innej przyczyny powstanie co do tego wątpliwość wysłucha strony (art. 564) i ewentualnie przeprowadzi inne potrzebne dochodzenia, poczem w razie stwierdzenia, że egzekwowana pretensja nie stanowi kosztów pogrzebu, umorzy postępowanie egzekucyjne z urzędu po myśli art. 561, § 1, l. 4.

Art. 575 (68).

Egzekucja
z uposażeń
służbowych
i zaopatrzenia
emerytalnego.

§ 1. Uposażenie służbowe i zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) osób, będących w publiczno-prawnym stosunku służbowym, pracowników samorządowych oraz diety posłów i senatorów, wynagrodzenie pracowników umysłowych i robotników, tudzież świadczenia powtarzające się, których celem jest zapewnienie utrzymania, należnego z tytułu: alimentów, renty za utratę zdolności do pracy, ubezpieczenia, wsparcia lub z jakiegokolwiek innego tytułu prawnego, jeżeli nie przewyższają tysiąca dwustu złotych miesięcznie, — podlegają egzekucji w jednej piątej części, a na zaspokojenie należności alimentarnych także w drugiej piątej części, przyczem zawsze suma stu złotych miesięcznie wolna jest od egzekucji, chyba że dochodzone są należności alimentarne. Jeżeli dłużnik otrzymuje miesięcznie powyżej tysiąca dwustu złotych, egzekucji podlega nadto połowa całej przewyżki, a na zaspokojenie należności alimentarnych również i druga połowa.

§ 2. Przy zbiegu egzekucji należności alimentarnych z egzekucją innych należności jedna piąta część podlega egzekucji za wszystkie długi ogółem, druga zaś część piąta na zaspokojenie samych tylko należności alimentarnych, o ileby pierwsza część na nie przy zbiegu z innymi wierzytelnościami nie wystarczała. Według tej samej zasady podlega egzekucji przewyżka ponad tysiąc dwieście złotych miesięcznie.

§ 3. Dodatki, które dłużnik otrzymuje na utrzymanie członka rodziny, podlegają w całości egze-

kucji na zaspokojenie należności alimentarnych tego członka przed innymi należnościami.

§ 4. Uposażenie oraz zaopatrzenie emerytalne osób wojskowych podlega egzekucji według przepisów szczególnych.

Co do uchylenia dawniejszych przepisów, ograniczających egzekucję z uposażeń służbowych, płac i emerytur, p. art. II p. w. p. e. i objaśn. do niego.

Pod przepis art. 575 podpadają tylko te ze świadczeń określonego w tym przepisie rodzaju, które płatne są perjodycznie w pewnych stałych odstępach czasu. Nie można tu natomiast podciągnąć świadczeń, przypadających dłużnikowi jednorazowo¹⁾, co wynika choćby stąd, że wolną od egzekucji część tych świadczeń określa ustawa według wysokości miesięcznych poborów, a o takich nie może być mowy przy świadczeniach, które jednorazowo dłużnikowi przypadają.

Ograniczenia egzekucji, przewidziane w art. 575, stosują się do należności w tym przepisie wymienionych tak długo, dopóki należności te nie zostały dłużnikowi wypłacone. Z chwilą ich wypłaty wchodzi w zastosowanie przepis art. 570, l. 7. Z ostatnio powołanego przepisu należy też wnosić, że pobory niewypłacone dłużnikowi za czas ubiegły podlegają egzekucji w całości²⁾. Niema bowiem podstawy do innego traktowania gotówki, którą dłużnik z tytułu poborów za czas ubiegły posiada u siebie, niż wierzytelności, którą z tego samego tytułu ma do praco-

¹⁾ Inaczej Allerhand II, 172.

²⁾ Niezdecydowane stanowisko zajmuje w tej kwestji Allerhand (II, 176), według którego także zaległa płaca podlega ograniczeniom egzekucji z art. 575, chyba że dłużnik przez dłuższy czas nie żądał jej wypłaty; kryterjum, jak widać, dość płynne i nieuchwytnie. Bez żadnych zastrzeżeń stosuje do zaległej płacy ograniczenia egzekucji z art. 575 Richter (103).

dawcy, względnie innej osoby, obowiązanej do wypłaty należności w art. 575 wymienionych. Zresztą postanowienia art. 575 mają na celu zwolnienie od egzekucji pewnych części majątku dłużnika nie ze względu na ich specjalny charakter, lecz tylko z uwagi na konieczność zapewnienia dłużnikowi pewnego minimum środków do życia, a cel ten osiągnięty zostaje już z chwilą zastosowania ograniczeń w tych postanowieniach przewidzianych do poborów bieżących.

W publiczno-prawnym stosunku służbowym pozostają te osoby, których stanowisko służbowe opiera się na nadaniu urzędu, względnie na nominacji. Zresztą jest bez znaczenia dla zastosowania art. 575, czy funkcjonariusz publiczny jest stałym, czy tymczasowym.

Świadczenia, których celem jest zapewnienie dłużnikowi utrzymania, podlegają ograniczeniom egzekucji w art. 575 przewidzianym bez względu na to, na jakim tytule się opierają („z jakiegokolwiek innego tytułu prawnego“).

Przewidziane w art. 575 minimum egzystencji w wysokości 100 zł miesięcznie, które dłużnikowi ma zostać wolne od egzekucji, obowiązuje tylko tam, gdzie nie chodzi o zaspokojenie roszczeń alimentacyjnych. Natomiast w egzekucji dla zaspokojenia roszczeń alimentacyjnych nie przewiduje ustawa wogóle żadnego minimum egzystencji tak, że dla zaspokojenia takich roszczeń zająć można dwie piąte części poborów dłużnika nawet wtedy, gdyby te pobory nie osiągały kwoty 100 zł miesięcznie.

Przez „należności alimentacyjne“, dla których zająć można dwie piąte części poborów dłużnika i to bez jakiegokolwiek ograniczenia co do minimum egzystencji, rozumieć należy w braku odmiennego zastrzeżenia ustawy wszelkie roszczenia o dostarcze-

nie utrzymania, bez względu na to, czy one opierają się na ustawie, czy na umowie stron.

Wobec postanowienia art. 575, § 2 nie mogą ani wierzyciele, posiadający roszczenia niealimentarne, ani wierzyciele alimentarni żądać, aby roszczenia alimentacyjne zaspokajano wyłącznie z drugiej piątej części poborów niżej 1.200 zł, względnie z drugiej połowy nadwyżki ponad 1.200 zł.

Dodatki, o których mowa w art. 575, § 3; podlegają w zasadzie tym samym ograniczeniom egzekucji, co reszta poborów dłużnika, bo w myśl art. 576 dolicza się je do poborów. Tylko gdy chodzi o egzekucję należności alimentarnych tego członka rodziny, na którego utrzymanie dłużnik odnośny dodatek pobiera, podlegają one egzekucji w całości, przyczem takiemu członkowi rodziny służy pierwszeństwo zaspokojenia z odnośnego dodatku przed innymi wierzycielami.

Stosownie do art. 648 należy przyjąć, że z należności, wymienionych w art. 575, można z ograniczeniami w tym przepisie przewidzianymi prowadzić egzekucję, chociaż odnośne należności nie są jeszcze płatne.

Nie można żądać od komornika, aby bezpośrednio od siebie składał osobie lub instytucji, wypłacającej pobory dłużnika, ostateczny obrachunek co do sumy, ulegającej zajęciu z pobieranego przez dłużnika uposażenia służbowego, lecz wierzyciel egzekwujący winien sam określić tę sumę i złożyć komornikowi obliczenie części uposażenia, ulegającej zajęciu.

W przedmiocie prowadzenia egzekucji z uposażeń osób wojskowych obowiązują niżej podane postanowienia ustawy z 2 kwietnia 1925, Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312 oraz przepisy na zasadzie tej ustawy wydane. Nie dotyczy to jednak egzekucji z uposażeń cywil-

nych funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej (p. art. II p. w. p. e. i objaśn. tamże).

Ustawa

z dnia 2 kwietnia 1925 r.

o potrąceniach z uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego osób wojskowych oraz funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej,

Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312 w brzmieniu, ustalonym ustawą z dnia 28 stycznia 1932, Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 122 i ustawą z dnia 17 marca 1933, Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 258.

Art. 1. Potrącenia z uposażenia oficerów i szeregowych zawodowych oraz funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej opierają się na:

- a) postanowieniach ustaw;
- b) tytułach egzekucji sądowej, zaopatrzonych klauzulą wykonalności;
- c) zarządzeniach właściwych administracyjnych władz wojskowych i cywilnych;
- d) dobrowolnem obciążeniu uposażenia w granicach, określonych przez niniejszą ustawę.

Art. 2. Na podstawie zarządzeń administracyjnych potrącenia mogą być dokonywane jedynie celem zaspokojenia roszczeń Skarbu Państwa z tytułu stosunku służbowego oraz należności i danin.

Zarządzenia administracyjne mogą być zaskarżone przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Art. 3. Potrącenia, wyszczególnione w art. 1 niniejszej ustawy, nie mogą przekraczać:

- a) o ile są dokonywane na podstawie tytułów egzekucji sądowej — 10% uposażenia, a o ile mają one za podstawę wpływający z ustawy obowiązek alimentacji — 30% uposażenia;
- b) o ile są dokonywane na podstawie zarządzeń administracyjnych — 10% uposażenia;
- c) o ile w rachubę wchodzi potrącenia na podstawie tytułów egzekucji sądowej oraz zarządzeń administracyjnych, to łącznie nie mogą przekraczać 10%, a w wypadkach obowiązku alimentacji 30% uposażenia; o ile roszczenie alimentacyjne przysługuje osobie, na którą wojskowy lub funkcjonarjusz państwowy pobiera dodatek ekonomiczny w myśl art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), wówczas dodatek ten ma być wypłacony odnośnej osobie niezależnie od potrąceń z uposażenia;

d) potrącenia, opierające się na dobrowolnem obciążeniu uposażenia na rzecz instytucyj kredytowych celem zabezpieczenia zaciągniętych w tych instytucjach za zgodą władzy przełożonej pożyczek — 20% uposażenia;

e) wszelkie inne potrącenia, wynikające z dobrowolnego obciążenia uposażenia, nie mogą przekraczać 3% uposażenia po potrąceniu opłaty emerytalnej i podatku.

Co do wysokości dopuszczalnych potrąceń z uposażenia funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej na podstawie tytułów egzekucji sądowej stosuje się przepisy prawa o sądowem postępowaniu egzekucyjnem. W razie zbiegu potrąceń na podstawie tytułów egzekucji sądowej z potrąceniami na podstawie zarządzeń władz administracyjnych wojskowych lub cywilnych, łączna suma potrąceń nie może przekraczać jednej piątej części, a w przypadkach obowiązku alimentacji — drugiej piątej części uposażenia funkcjonarjusza państwowego, zatrudnionego w administracji wojskowej.

Art. 3-a. Za odwołałą zgodą zawodowego wojskowego lub funkcjonarjusza państwowego w administracji wojskowej potrącenia z tytułu obowiązku alimentacyjnego, stwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądowym, mogą być uskuteczniane aż do wysokości ustalonych w wyroku sądowym rat alimentacyjnych.

W czasie wojny mogą wojskowi zawodowi oraz funkcjonarjusze państwowi, zatrudnieni w administracji wojskowej, jeśli pełnią służbę w formacjach polowych, obciążać dobrowolnie uposażenie na rzecz swych rodzin, pozostających w kraju, do dowolnej wysokości uposażenia, przypadającego im do wypłaty po dokonaniu dopuszczalnych potrąceń.

Art. 4. Poza granicami, w art. 3 określonymi, uposażenie służbowe osób, wymienionych w art. 1, nie podlega zajęciom sądowym oraz administracyjnym, ani innym środkom zabezpieczenia.

Art. 5. Potrąceń dokonywa się z uposażenia, wypłacanego na zasadzie art. 3 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), ostatniego ustępu art. 4 oraz art. 118 tejże ustawy, po odliczeniu kwoty, potrącaniej tytułem opłaty emerytalnej i podatku. Potrąceń z uposażenia funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej na podstawie tytułów egzekucji sądowej dokonywa się w myśl zasad, obowiązujących w prawie o sądowem postępowaniu egzekucyjnem.

Potrąceń dokonywa się w wysokości, przewidzianej w art. 3, również z odpraw, wypłacanych wojskowym zawodowym oraz funkcjonarjuszom państwowym w administracji wojsko-

wej, przy uwzględnieniu jako podstawy dla potrącenia części wymiarowych uposażenia, określonych w ustępie pierwszym niniejszego artykułu.

Art. 6. Postanowienia niniejszej ustawy nie mają zastosowania:

a) do spłaty rat zaliczek zwrotnych, zaciągniętych na uposażenie;

b) do spłaty nie rozliczonych zaliczek, pobranych na koszty podróży służbowych, delegacyj (odkomenderowań) oraz przeniesień;

c) do opłat za kwatery stałe, za wypożyczony sprzęt pomieszczeniowy, oraz za oświetlenie kwatery stałej;

d) do opłat za świadczenia Skarbu Państwa w naturze na rzecz osób, objętych niniejszą ustawą.

Pośmiertne nie ulega potrąceniom.

Art. 7. W razie zbiegu potrąceń na zasadzie niniejszej ustawy z umniejszeniem uposażenia, przewidzianem w art. 82, 83 i 84 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) lub w art. 65-b) ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej w brzmieniu, zmienionem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737), potrącenia, zarządzane na zasadzie niniejszej ustawy, ulegają zawieszeniu do czasu przywrócenia pełnego uposażenia.

Powyższe postanowienie nie stosuje się w razie zbiegu potrąceń z tytułu alimentacji z umniejszeniem uposażenia w przypadkach, przewidzianych w art. 82 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska lub w art. 65-b) ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Art. 8. Ustąpienie z jakiegokolwiek tytułu prawa do pobierania uposażenia służbowego osób, wymienionych w art. 1 i 4, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w punkcie d) art. 3 oraz w art. 3-a jest wzbronione. Wszelka umowa, przeciwna temu postanowieniu, jest nieważna.

Art. 9. Żołd oraz wszelkie inne należności służbowe i uboczne niezawodowych podoficerów i szeregowców nie podlegają potrąceniom. Zarządzenia i umowy przeciwnie temu postanowieniu są nieważne.

Art. 10. O porządku zaspokojenia wierzytelności, przewidzianych w art. 1 p. b), c) niniejszej ustawy, rozstrzyga termin doręczenia władzom, wypłacającym uposażenie, tytułu egzekucyj sądowej, względnie zarządzenia właściwej władzy administracyjnej, przyczem roszczenia Skarbu Państwa mają bez względu na czas ich powstania pierwszeństwo przed in-

nemi. Wyjątek stanowią roszczenia o alimenty, które winny być traktowane narówni z roszczeniami Skarbu Państwa.

Odpis prawomocnego tytułu egzekucji sądowej, względnie zarządzenia administracyjnego, winien być równocześnie przez sąd, względnie władzę administracyjną, wysłany instytucji, dokonywającej potrącenia, oraz osobie, której potrącenie dotyczy.

Art. 10-a. W czasie wojny nie uskutecznią się potrącenia z uposażenia osób wojskowych i funkcjonariuszów państwowych w administracji wojskowej, pełniących służbę w formacjach polowych.

Nie dotyczy to jednak potrąceń z tytułu:

- a) alimentacji;
- b) dobrowolnego obciążenia uposażenia na rzecz rodzin, pozostających w kraju (ust. 2 art. 3-a);
- c) należności Skarbu Państwa z tytułu podatków i opłat;
- d) roszczeń Skarbu Państwa z tytułu błędnie wypłaconych należności pieniężnych lub nie uznanych przez kontrolę wojсковą wydatków rzeczowych.

Art. 10-b. Szkody (straty) inne, niż wymienione w art. 10-a pkt. d), jeżeli dotyczą majątku, będącego w zarządzie polowych formacji administracyjnych, podlegają w czasie wojny rejestracji po uprzednim przeprowadzeniu dochodzeń, ustalających:

- a) wysokość straty pieniężnej lub ilość straty materjałowej;
- b) przyczyny, które spowodowały szkodę (stratę).

Tryb postępowania i właściwość władz wojskowych w sprawach prowadzenia tych dochodzeń, oraz sposób przeprowadzenia rejestracji określi w drodze rozporządzenia Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Skarbu.

Po ukończeniu wojny szkody (straty) rejestrowane będą podlegać postępowaniu, przewidzianemu w art. 11.

Art. 10-c. Nie rejestruje się w myśl art. 10-b szkód (strat) wynikłych bezpośrednio lub pośrednio z działań wojennych albo też z powodu siły wyższej lub przypadku.

Od rejestracji można odstąpić, gdy odpowiedzialny za szkodę (stratę) położył wybitne zasługi w zakresie działań wojennych, w szczególności zaś, gdy otrzymał odznaczenie lub order za czyn bojowy, dokonany po spowodowaniu szkody (straty), jeżeli nie wynikała ona z przestępstwa.

Art. 11. Tryb postępowania i tok instancyj władz wojskowych odnośnie do wydawania zarządzeń uskuteczniania potrąceń z uposażenia określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawie-

dliwości i Skarbu¹⁾. Skorzystanie przez interesowanego ze środka prawnego wstrzymuje wykonanie zarządzenia administracyjnego.

Art. 12. Potrącenia, zarządzane na zasadzie niniejszej ustawy z uposażenia zawodowych wojskowych lub funkcyjnarjuszów państwowych w administracji wojskowej, pozostających w czynnej służbie, uskutecznią się również z zaopatrzenia emerytalnego tych osób w przypadku przejścia ich w stan spoczynku, w wysokości i na zasadach, przewidzianych w niniejszej ustawie.

Z zaopatrzenia emerytalnego dokonywa się potrąceń tylko z tytułu:

- a) alimentacji;
- b) należności Skarbu Państwa, oraz
- c) celem zaspokojenia roszczeń Skarbu Państwa z tytułu stosunku służbowego (art. 2 ust. 1), ustalonych prawomocnem zarządzeniem właściwej administracyjnej władzy wojskowej (art. 1 pkt. c) w czasie pełnienia czynnej służby przez wojskowego zawodowego lub funkcyjnarjusza państwowego w administracji wojskowej.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu, określi władze właściwe do uskuteczniania potrąceń z zaopatrzenia emerytalnego oraz tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 13. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Skarbu.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszystkie ustawy i przepisy w przedmiocie, objętym niniejszą ustawą.

---

¹⁾ P. w tym przedmiocie rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 18 czerwca 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu o trybie postępowania i toku instancyj władz wojskowych, odnośnie wydawania zarządzeń uskuteczniania potrąceń z uposażenia oficerów i zawodowych szeregowych, Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 588, w brzmieniu zmienionem rozporządzeniami Ministra Spraw Wojskowych, wydanemi w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu z dnia 19 października 1929, Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 555 i z dnia 8 sierpnia 1930, Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 532.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych

z dnia 18 czerwca 1928 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu,
w sprawie wykonania ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r.**o potrącaniach z uposażenia osób wojskowych,**

Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 589.

Na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrącaniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) zarządza się co następuje:

§ 1. Potrącenia przewidziane w ustawie z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrącaniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) mogą być uskuteczniane tylko z uposażenia wypłacanego oficerom i zawodowym szeregowym.

Mają one na celu zaspokojenie płatnych wierzytelności Skarbu Państwa, względnie osób trzecich z uposażenia, wypłacanego tym osobom na zasadzie art. 3, ostatniego ustępu art. 4 i art. 118 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcyjnarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) przy uwzględnieniu art. 8 i 12 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 r. o uzupełnieniu prowizorium budżetowego na czas od 1 października do 31 grudnia 1926 r. i o prowizorium budżetowym na czas od 1 stycznia do 31 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725) oraz art. 1 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 stycznia 1928 r. w sprawie podwyższenia uposażenia wojskowych zawodowych i oficerów rezerwy, zatrzymanych w służbie czynnej (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 42) — po odliczeniu z tego uposażenia kwoty potrącanej tytułem opłaty emerytalnej i podatku.

§ 2. Potrącenia uskutecznia płatnik, wypłacający uposażenie dłużnikowi (osobie wojskowej, której dotyczy potrącenie) na zasadzie doręczonego mu przez dowódcę (komendanta) jednostki administracyjnej, wezwania władzy lub urzędu o uskutecznienie potrąceń, do którego dołączonym zostaje odpis prawomocnego zarządzenia właściwej władzy administracyjnej wojskowej lub cywilnej.

Dla dokonania potrąceń na zasadzie orzeczeń sądowych, należy doręczyć stosownie do obowiązujących w tej mierze ustawowych przepisów, uchwałę egzekucyjną (w b. dzielnicy austriackiej dozwolenie egzekucji — w b. dzielnicy rosyjskiej nakaz egzekucyjny i tytuł wykonawczy — b. dzielnicy niemieckiej uchwałę), którą dowódca (komendant) jednostki administracyjnej przesyła płatnikowi celem wykonania.

Dzień doręczenia wezwania o uskutecznienie potrąceń względnie uchwały egzekucyjnej, powinien płatnik oznaczyć na wezwaniu (uchwale egzekucyjnej) przy wyciśnięciu pieczęci urzędowej.

§ 3. Płatnik uskutecznia potrącenia w ten sposób, iż do czasu całkowitego zaspokojenia wierzytelności, potrąca dłużnikowi z uposażenia na poczet kwoty, mającej być od niego ściągnięta, odpowiednie kwoty w granicach procentów, określonych w art. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312).

Pierwsze potrącenie następuje przy najbliższej wypłacie uposażenia, po dniu doręczenia płatnikowi wezwania o uskutecznienie potrąceń, względnie uchwały egzekucyjnej, — następnie potrącenia uskutecznia płatnik bez wezwania, w odstęпах miesięcznych, przy każdorazowej wypłacie uposażenia.

§ 4. Co do porządku zaspokojenia wierzytelności, w wypadku zbiegu potrąceń, obowiązują następujące postanowienia:

1) o pierwszeństwie w zaspokojeniu wierzytelności, rozstrzyga termin doręczenia płatnikowi wezwania władzy lub urzędu o uskutecznieniu potrąceń, względnie uchwały egzekucyjnej,

2) raz rozpoczęte potrącenie nie ulega przerwie ani zawieszeniu do czasu zaspokojenia wierzytelności, na poczet której następują potrącenia — z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 7 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312).

3) do czasu rozpoczęcia potrąceń na poczet wierzytelności z tytułu orzeczeń sądowych lub zarządzeń właściwych administracyjnych władz wojskowych i cywilnych — płatne wierzytelności Skarbu Państwa mają pierwszeństwo przed innymi, bez względu na termin doręczenia płatnikowi wezwania o uskutecznienie potrąceń, względnie uchwały egzekucyjnej,

4) płatne wierzytelności, oparte na obowiązku alimentacji, mają równe pierwszeństwo z wierzytelnościami Skarbu Państwa,

5) w wypadku, gdy uskuteczniane potrącenia nie osiągną dopuszczalnej granicy potrąceń, przewidzianych w punktach a), b), c) art. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) uzyskuje następna w kolejności wierzytelność zaspokojenie w pozostałych wolnych granicach.

§ 5. Niezależnie od potrąceń uskutecznianych na zasadzie orzeczeń sądowych, lub też zarządzeń władz administracyjnych (cywilnych lub wojskowych) może płatnik na wezwanie do-

wódcy (komendanta) jednostki administracyjnej uskutecznić potrącenia do wysokości 20% uposażenia (pkt. d) art. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych — (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) celem zabezpieczenia roszezeń instytucyj kredytowych, opartych na dobrowolnem obciążeniu uposażenia przez oficera, względnie zawodowego szeregowego, z tytułu zaciągniętej pożyczki, o ile wykazanem zostanie:

a) że pożyczka została zaciągnięta w instytucji kredytowej przez oficera, względnie zawodowego szeregowego, za wiedzą i zgodą przełożonego,

b) że dłużnik dobrowolnie zezwala, by płatnik dokonywał potrąceń z jego uposażenia, celem zaspokojenia tej wierzytelności.

Udowodnienie powyższych okoliczności ciąży na wierzycielu (instytucji kredytowej), który okoliczności powyższe powinien dowodnie wykazać, a to co do zgody przełożonej władzy, pismem oryginalnem tej władzy, zaopatrzonem podpisem przełożonego i okrągłą pieczęcią, zaś w przedmiocie oświadczenia dłużnika co do dobrowolnego zezwolenia na potrącenie — pismem opatrzonem uwierzytelnionym podpisem dłużnika.

Autentyczność podpisu dłużnika może stwierdzić sąd, notariusz, albo przełożona władza dłużnika.

§ 6. Wezwanie o uskutecznienie potrąceń na zasadzie dobrowolnego obciążenia uposażenia, kieruje do dowódcy (komendanta) jednostki administracyjnej, przełożony dłużnika, przy wskazaniu w wezwaniu sumy, mającej być potrącaną z uposażenia, obliczonej cyfrowo lub procentowo w stosunku do uposażenia, oraz przy załączeniu do wezwania oryginalnego, bądź w uwierzytelnionym odpisie aktu, stwierdzającego fakt zaciągnięcia pożyczki.

§ 7. Przełożony oficera lub zawodowego szeregowego może zarządzić uskutecznianie potrąceń do wysokości 3% uposażenia, celem zaspokojenia wierzytelności, należących do innego rodzaju zobowiązań, niż pożyczki i na rzecz innych wierzycieli niż instytucje kredytowe, o ile dłużnik zgadza się na tego rodzaju obciążenie uposażenia.

§ 8. Płatnikowi nie wolno uskutecznić dalszych dobrowolnych potrąceń, chociażby dłużnik wyraził na to swoją zgodę — o ile uposażenie dłużnika już jest obciążone 3% potrąceniem z mocy dobrowolnego obciążenia, przeprowadzonego w sposób przewidziany w § 7 rozporządzenia.

§ 9. Płatnik jest obowiązany skutecznie potrącać w wysokości określonej w wezwaniu o skutecznianie potrąceń względnie w uchwale egzekucyjnej.

O ile jednak nie określono w jakiej wysokości należy skutecznie potrącać, — bądź też określono je w wysokości wyższej, niż to przewiduje ustawa z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrącaniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) — natenczas płatnik skutecznie potrąca w wysokości maksymalnej, określonej rzeczoną ustawą, o ile suma mająca być ściągniętą nie jest niższą.

§ 10. Kwotę uzyskaną na zasadzie potrącenia z uposażenia, przekazuje płatnik osobie wskazanej w wezwaniu o skutecznianie potrąceń, względnie w uchwale egzekucyjnej.

Gdy jednak nie wskazano osoby, upoważnionej do odbioru kwoty uzyskanej z potrącenia, płatnik zawiadamia o dokonaniu potrąceniu wierzyciela, oraz sąd, względnie władzę administracyjną (przełożonego), zależnie od tego, na zasadzie jakiego tytułu skutecznie się potrącenia

Przekazanie kwoty uzyskanej z potrącenia nastąpi stosownie do wskazówek ze strony sądu lub władzy administracyjnej (przełożonego) — a w razie przekazania wierzycielowi należności w miejsce zapłaty, stosownie do wskazówek, udzielonych przez wierzyciela.

§ 11. Potrącenia z uposażenia ustają z chwilą całkowitego zaspokojenia wierzytelności — w razie śmierci dłużnika — oraz z chwilą zwolnienia dłużnika z czynnej służby wojskowej.

W ostatnich dwóch wypadkach płatnik zawiadamia o tem sąd egzekucyjny, względnie władzę administracyjną (przełożonego), zależnie od tego, na zasadzie jakiego tytułu skutecznie potrącenia.

Poza temi wypadkami płatnik może zaniechać skuteczniania potrąceń tylko na polecenie sądu lub władzy administracyjnej (przełożonego), która zarządziła potrącenia, lub wreszcie na wniosek wierzyciela, któremu przekazano należność w miejsce zapłaty.

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 576 (69).

§ 1. Dochody, wymienione w artykule poprzedzającym, oblicza się wraz z wszystkimi dodatkami i wartością świadczeń w naturze, lecz po potrąceniu podatków, składek emerytalnych i opłat publicznych, należnych z ustawy.

Obliczenie
uposażeń pod-
legających
egzekucji.

§ 2. Jeżeli dłużnik otrzymuje dochody z kilku źródeł, wymienionych w artykule poprzedzającym, podstawę obliczenia stanowi suma dochodów.

Dodatkami, które w celu obliczenia podlegającej egzekucji części płacy dolicza się do dochodów, wymienionych w art. 575, są np. dodatki t. zw. funkcyjne, mieszkaniowe, dodatki na utrzymanie członków rodziny i t. d. W ogólności doliczyć należy wszelkie dodatki, które dłużnik pod jakąkolwiek nazwą otrzymuje perjodycznie razem z płacą. Nie dolicza się natomiast tych świadczeń, które dłużnikowi przypadają nie jako zwyczajne pobory, lecz tylko wyjątkowo i jednorazowo (np. wypłacana de casu ad casum remuneracja za większą wydatność pracy, bezzwrotne zapomogi, udzielane w nadzwyczajnych wypadkach i t. p.).

O przypadkach, kiedy dodatek na utrzymanie członków rodziny podlega egzekucji w całości, p. art. 575, § 3 i objaśn. tamże.

Jeżeli dłużnik z tytułu dochodów, wymienionych w art. 575, otrzymuje także świadczenia w naturze, to w celu ustalenia podlegającej egzekucji części płacy winien wierzyciel we wniosku egzekucyjnym oznaczyć wartość tych świadczeń. Oznaczenie to przyjmie komornik za podstawę do zajęcia, o ile przeciw niemu dłużnik nie podniesie zarzutu lub o ile komornikowi skądinąd (np. od osoby, wypłacającej pobory dłużnika) nie jest wiadome, że szacunek jest za wysoki. W ostatnim przypadku komornik ma obowiązek nawet bez wyraźnego wniosku dłużnika sprawdzić wartość świadczeń w naturze i gdyby ona okazała się niższą od podanej przez wierzyciela, egzekucję z urzędu odpowiednio ograniczyć (art. 561, § 1, l. 4).

Podatki, składki emerytalne i t. d. potrącić należy przy obliczaniu podlegającej egzekucji części poborów dłużnika tylko o tyle, o ile one obciążają te pobory. Nie potrąca się natomiast podatków i opłat, które dłużnik opłaca niezależnie od tego, czy pobiera dochody w art. 575 wymienione (np. podatek lokatorski, od nieruchomości, gruntowy i t. p.).

Opłaty publiczne potrąca się z poborów tylko wtedy, gdy należą się z ustawy. Nie należy więc potrącać opłat, które dłużnik uiszcza z poborów dobrowolnie, albo nawet i przymusowo, ale na innej podstawie, niż wyraźny przepis ustawowy.

Dochody z kilku źródeł wymienionych w art. 575 zlicza się w celu ustalenia podlegającej egzekucji części poborów bez względu na to, czy egzekucję skierowano do dochodów ze wszystkich tych źródeł, czy tylko do dochodów z niektórych z nich. Dzięki temu zdarzyć się może, że egzekucja obejmie nawet w całości dochód z pewnego źródła. Tak np. jeżeli dłużnik pobiera 100 zł emerytury, a niezależnie od tego otrzymuje wynagrodzenie za pracę w kwocie 400 zł miesięcznie, egzekucję zaś skierowano tylko do jego poborów emerytalnych, to zajęcie obejmie całe te pobory jako jedną piątą część ogólnej sumy poborów, wynoszącej w tym przykładzie 500 zł.

Przy obliczaniu podlegającej egzekucji części poborów dłużnika nie wlicza się tych jego dochodów, które pochodzą z innych źródeł, niż w art. 575 wymienione. Czy i o ile zaś te inne dochody podlegają egzekucji, to należy ocenić według szczególnych do nich się odnoszących przepisów, a w braku takich przepisów według postanowień ogólnych.

Art. 577 (70).

§ 1. Egzekucja należności pieniężnych, przypadających od Skarbu Państwa, jest dopuszczalna

Egzekucja należności przypadających

tylko celem zrealizowania umownego prawa zastawu lub hipoteki umownej. W innych przypadkach wierzyciel celem otrzymania należności pieniężnej składa tytuł egzekucyjny bezpośrednio odpowiedniemu urzędowi, który obowiązany jest niezwłocznie należność uiścić.

§ 2. To samo stosuje się odpowiednio do należności, przypadających od przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe“ i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“.

Egzekucja należności pieniężnych przeciw Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom w art. 577 wymienionym dopuszczalna jest tylko wtedy, gdy dla odnośnej wierzytelności istnieje umowne prawo zastawu lub umowna hipoteka. Egzekucja w tych przypadkach może być skierowana wyłącznie do przedmiotu, obciążonego prawem zastawu lub hipoteką.

Egzekucję celem zrealizowania umownego prawa zastawu lub umownej hipoteki prowadzić można przeciw Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom w art. 577, § 2 wymienionym bez względu na to, czy prawo zastawu lub hipoteka ustanowione zostały przez Skarb Państwa, czy też przez inną osobę, z której następnie dług wraz z przedmiotem zastawu przeszedł na Skarb Państwa lub jedno z przedsiębiorstw w art. 577, § 2 wymienionych. Dopuszczalną więc będzie przeciw Skarbowi Państwa np. egzekucja z nieruchomości dla ściągnięcia wierzytelności, zabezpieczonej hipoteką umowną na tej nieruchomości jeszcze przed nabyciem jej przez Skarb Państwa.

Postępowanie, przewidziane w zdaniu drugim § 1 art. 577, nie jest egzekucją (co zresztą wynika z brzmienia postanowienia zdania pierwszego § 1 art. 577) i dlatego w postępowaniu tem nie jest potrzebne zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klau-

zuleć wykonalności. Ustawa nie mówi też o złożeniu odpowiedniemu urzędowi tytułu wykonawczego, lecz złożyć każe sam tytuł egzekucyjny.

„Odpowiednim urzędem“ w rozumieniu art. 577, § 1 jest ten urząd, w związku z działalnością którego powstała poszukiwana przez wierzyciela należność pieniężna. Temu zatem urzędowi winien wierzyciel złożyć tytuł egzekucyjny.

Jeżeli urząd, któremu stosownie do art. 577, § 1 złożono tytuł egzekucyjny w celu uiszczenia należności wierzyciela, nie uczyni tego niezwłocznie, to wierzyciel nie ma innych środków do uchylecia zwłoki, jak zażalenie w drodze administracyjnej do władzy bezpośrednio nad tym urzędem przełożonej. Czy zaś i o ile Skarb Państwa może być pociągany do odpowiedzialności za szkodę, spowodowaną wierzycielowi zwłoką, to należy ocenić według przepisów prawa materialnego.

Przepis art. 577 ma zastosowanie bez względu na to, z jakiego tytułu przypadają wierzycielowi od Skarbu Państwa, względnie przedsiębiorstw w tym przepisie wymienionych, należności pieniężne, o których ściągnięcie chodzi.

A contrario z przepisu art. 577 wynika, że egzekucja innych należności, niż pieniężne, odbywa się przeciw Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom w tym artykule wymienionym w taki sam sposób, jak przeciw innym dłużnikom.

Art. 578 (71).

Egzekucja należności przypadających od związków komunalnych.

§ 1. Ograniczenia egzekucji należności pieniężnych, przypadających od związku komunalnego, zawarte są w przepisach szczególnych.

§ 2. Egzekucja należności pieniężnych przeciwko zakładom, uznanym przez wojewódzką władzę

administracji ogólnej za posiadające charakter użyteczności publicznej, jest niedopuszczalna z tych części majątku, które władza ta uzna za niepodlegające egzekucji ze względu na interes publiczny.

Szczególne przepisy o ograniczeniach egzekucji należności pieniężnych od związków komunalnych, o których mowa w art. 578, § 1, zawiera następujące

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 27 października 1932 r.

o dochodzeniu roszczeń pieniężnych i egzekucji należności pieniężnych, opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych,

Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 809:

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

I. Dochodzenie roszczeń pieniężnych.

Art. 1. Roszczeń pieniężnych o charakterze prywatno-prawnym, przypadających od związku komunalnego, można dochodzić bądź w drodze sądowej, — bądź też w drodze administracyjnej przez wniesienie do władzy nadzorczej związku komunalnego podania o uznanie należności za niesporną.

Art. 2. Władza nadzorcza, do której wniesiono podanie, przewidziane w art. 1, nie może bez zgody zarządu związku komunalnego uznać danej należności za niesporną.

Orzeczenie władzy nadzorczej o uznaniu należności za niesporną ma znaczenie tytułu wykonawczego, stanowiącego podstawę do egzekucji sądowej.

W razie braku zgody ze strony związku komunalnego na uznanie danej należności za niesporną władza nadzorcza udziela odpowiedzi odmownej.

Wniesienie podania w trybie administracyjnym przerywa przedawnienie narówni z powództwem sądowym.

Art. 3. Władza nadzorcza, do której wniesiono podanie o uznanie należności za niesporną, winna udzielić odpowiedzi w przeciągu dni 30. Nieudzielenie w ciągu tego czasu odpowiedzi poczytywać należy za udzielenie odpowiedzi odmownej.

W razie otrzymania od władzy nadzorczej odpowiedzi odmownej, lub w razie bezskutecznego upływu terminu, określonego w ust. 1, wierzyciel może skierować sporną sprawę na drogę sądową.

II. Egzekucja należności pieniężnych.

Art. 4. W sprawach o należności pieniężne przeciwko związkom komunalnym nie jest dopuszczalne w sądownym postępowaniu cywilnym ani zabezpieczenie powództwa (tymczasowe zarządzenie), ani tymczasowe wykonanie wyroku (egzekucja dla zabezpieczenia), ani też wykonanie wyroku przed upływem terminu kasacyjnego (rewizyjnego), a gdy skargę kasacyjną (rewizyjną) założono — przed jej rozstrzygnięciem.

Art. 5. Egzekucja prywatno-prawnych należności pieniężnych, przypadających od związku komunalnego, jest dopuszczalna jedynie z tych części majątku lub dochodów związku komunalnego, które według orzeczenia władzy nadzorczej mogą być użyte na zaspokojenie wierzycieli bez istotnego uszczerbku dla wykonania przez związek komunalny zadań publicznych.

Art. 6. Orzeczenie z art. 5 wydaje władza nadzorcza na żądanie sądu (komornika sądowego), do którego podano wniosek o egzekucję, albo na żądanie właściwego związku komunalnego, lub też jednego z wierzycieli, który dla należności pieniężnej uzyskał już prawomocny tytuł egzekucyjny.

Orzeczenie to winno być wydane przez władzę nadzorczą w ciągu 60 dni od dnia następnego po otrzymaniu żądania. Jeżeli władza nadzorcza nie wyda orzeczenia w tym terminie, wówczas egzekucja nie ulega ograniczeniu, przewidzianemu w art. 5.

Związek komunalny może żądać wydania orzeczenia z art. 5 tylko wtedy, gdy przeciwko niemu podano wniosek o egzekucję. Natomiast wierzyciele związku komunalnego mogą żądać wydania takiego orzeczenia jeszcze przed złożeniem do sądu (komornika sądowego) wniosku o egzekucję. Żądanie to ze strony sądu (komornika sądowego) jest zbędne, jeżeli wierzyciel dołączył do swego wniosku o egzekucję takie orzeczenie władzy nadzorczej.

W razie wyjścia najaw po dozwoleniu (wszczeniu) egzekucji, że egzekucja skierowana jest przeciwko związkowi komunalnemu, a nie wyjednanę zostało orzeczenie w trybie art. 5 i 6, wówczas sąd (komornik sądowy) winien z urzędu zażądać orzeczenia od władzy nadzorczej. Aż do ostatecznego rozstrzygnięcia kwestji dopuszczalności egzekucji na przedmiotach, do których skierowano egzekucję — egzekucja ulega wstrzymaniu.

Art. 7. Związki komunalne mogą za zgodą władz nadzorczych przeznaczać pewne rodzaje dochodów w całości lub w części na pokrycie zobowiązań pieniężnych.

Art. 8. Jeżeli należności pieniężne, przypadające od związku komunalnego, nie mogą być wyegzekwowane z powodu braku lub niedostateczności części dochodów i majątku związku komunalnego, o jakich mowa w art. 5, wówczas władza nadzorcza z urzędu lub na wniosek wierzyciela zarządza wstawienie do najbliższego budżetu związku komunalnego odpowiedniej kwoty w wysokości co najmniej 10% sumy rocznych dochodów zwyczajnych, osiągniętych przez związek komunalny w roku budżetowym, poprzedzającym rok, w którym wszczęto egzekucję; gdy kwota należności egzekwowanych jest mniejsza od tych 10%, należy wstawić do budżetu całą kwotę należności. W zarządzeniu tem należy wskazać termin wypłacenia wierzycielom wstawionej kwoty i jednocześnie zastrzec zastosowanie odpowiednich środków przymusowych na wypadek niezachowania wskazanego terminu. Zarządzeniem tem może być objęta jedynie ta należność, którą rozpoczęto egzekwować nie później niż 30 dni przed terminem ustalonym dla uchwalenia i przedłożenia władzy nadzorczej do zatwierdzenia preliminarza budżetowego. W stosunku do zaległości, którą rozpoczęto egzekwować w terminie późniejszym, władza nadzorcza władna jest wstawić ją w całości lub w części do budżetu dodatkowego, o ile przy wykonywaniu już budżetu zatwierdzonego okaże się, że należność ta znajdzie pokrycie w dochodach związku komunalnego.

Kwota wstawiona do budżetu na spłatę należności pieniężnej, nie może być użyta na pokrycie innych wydatków, w szczególności zaś wydatków, przewidzianych w budżecie w myśl art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) w brzmieniu ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 223).

Zarządzenie o wstawieniu do budżetu odpowiedniej kwoty na spłatę należności pieniężnej należy ponawiać w następnych latach aż do czasu całkowitego jej spłacenia.

W razie zbiegu należności władza nadzorcza wstawiona do budżetu sumę rozkłada proporcjonalnie na zaspokojenie wszystkich należności wraz z należnościami ubocznymi, z wyjątkiem jednakże egzekwowanych należności pracowników związków komunalnych z tytułu odprawy, które w granicach tej sumy ulegają całkowitemu zaspokojeniu. W razie zbiegu należności egzekwowanych z poprzedniego roku budżetowego z należnościami egzekwowanymi w roku bieżącym — należno-

ści z każdego roku tworzą jedną grupę, przyczem grupa należności z roku poprzedniego ma pierwszeństwo zaspokojenia przed grupą należności z roku bieżącego.

III. Postanowienia końcowe.

Art. 9. Ograniczeniom z niniejszego rozporządzenia nie podlega egzekucja następujących należności:

- a) należności Skarbu Państwa oraz instytucyj prawa publicznego,
- b) należności zabezpieczonych umownem prawem zastawu lub hipoteką,
- c) należności z tytułu pożyczek, udzielonych związkom komunalnym przez banki państwowe, komunalne i akcyjne,
- d) należności zrzeczeń związków komunalnych.

Również nie podlega tym ograniczeniom egzekucja należności, przypadających od przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego, które posiadają odrębną osobowość prawną.

Art. 10. Wszelkie należności Skarbu Państwa, zabezpieczone czy to z ustawy, czy też w drodze umowy, na dochodach związku komunalnego z dodatków komunalnych do podatków państwowych i z udziałów w podatkach państwowych, mają pierwszeństwo do zaspokojenia z tych dochodów przed wszystkimi innymi wierzytelnościami bez względu na okres powstania należności.

Przepis powyższy nie narusza postanowień art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) Państwowych Instytucyj Kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 477) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 666).

Ministrowi Skarbu przysługuje prawo chwilowego ustąpienia pierwszeństwa bądźto do całości, bądź też do części wymienionych w ust. 1 dochodów na rzecz instytucyj, wymienionych w art. 9.

Art. 11. Władzami nadzorczeni, powołanemi do działania w myśl niniejszego rozporządzenia są władze, wskazane w art. 36 i 37 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) w brzmieniu ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 223).

Wydział powiatowy wydaje orzeczenia z art. 5 w porozumieniu z prezesem właściwej izby skarbowej, lub też w porozumieniu z naczelnikiem właściwego urzędu skarbowego, działającym na podstawie zlecenia, otrzymanego od prezesa izby skarbowej.

Art. 12. Przeciwno orzeczeniu władzy nadzorczej, wydanemu na podstawie art. 5, przysługuje odwołanie związkowi komunalnemu i wierzycielowi według zasad, określonych w art. 38 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

Art. 13. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Skarbu i Ministrowi Sprawiedliwości — każdemu we właściwym mu zakresie działania.

Art. 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. Jednocześnie — w zakresie uregulowanym niniejszym rozporządzeniem — traci moc obowiązująca § 15 austriackiej ordynacji egzekucyjnej z dnia 27 maja 1896 r. (Dz. u. p. Nr. 79) oraz § 153, stanowiący załącznik do § 45 tytułu 24 części I pruskiej powszechnej ordynacji sądowej z dnia 6 lipca 1793 r.

Postanowienia artykułów 4—8 mają zastosowanie także do przypadków, w których przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia została wdrożona egzekucja przeciw związkom komunalnym dla zaspokojenia należności pieniężnych, a należność nie została całkowicie wyegzekwowana. W tych przypadkach, o ile egzekucję wdrożono bez zezwolenia władzy nadzorczej (bez uzgodnienia co do sposobu egzekucji z władzą nadzorczą) — egzekucja ta ulega wstrzymaniu aż do czasu uzyskania orzeczenia z art. 5 lub upływu terminu, przewidzianego w art. 6 ust. 2.

O ile według dotychczas obowiązujących przepisów wniesiono przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia o zezwolenie lub zgodę władzy nadzorczej na oznaczenie majątku, podlegającego egzekucji, — termin przewidziany w art. 6 ust. 2, biegnie od chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Do zakładów użyteczności publicznej należą np. szpitale, ochronki, szkoły, zakłady naukowe i t. p., przyczem jednak w każdym konkretnym przypadku o charakterze pewnego zakładu jako zakładu użyteczności publicznej decyduje uznanie wojewódzkiej władzy administracyjnej.

Zastosowanie przepisu art. 578, § 2 nie jest zależne od tego, czy chodzi o zakład publiczny, czy prywatny.

Decyzja wojewódzkiej władzy administracyjnej zarówno w przedmiocie, czy pewien zakład posiada charakter użyteczności publicznej, jak i w przedmiocie, czy majątek takiego zakładu ze względu na interes publiczny ma być wyjęty z pod egzekucji, ma dla sądu i komornika znaczenie wiążące.

Art. 579 (72).

Zażalenie na
postanowienia
co do ograni-
czeń egze-
kucji.

Na postanowienie sądu co do ograniczeń egzekucji służy zażalenie.

Jeżeli postanowienie w przedmiocie ograniczenia egzekucji wydał w pierwszej instancji komornik, to na postanowienie jego służy skarga do sądu grodzkiego po myśli art. 512, poczem na postanowienie sądu, załatwiającej tę skargę, żalić się można po myśli art. 579.

Zażalenie z art. 579 służy zarówno dłużnikowi, jeżeli sąd uznał egzekucję za dopuszczalną, jak i wierzycielowi, jeżeli egzekucję czy to ze względu na osobę dłużnika, czy ze względu na majątek, do którego egzekucję skierowano, uznano za niedopuszczalną.

Postanowienie sądu w przedmiocie ograniczenia egzekucji zaskarżyć można zażaleniem po myśli art. 579 tak wtedy, gdy ono opiera się na przepisach art. 569—578 k. p. c., jak i wtedy, gdy je oparto na przepisach szczególnych, dotyczących ograniczeń egzekucji (p. te przepisy przy art. 570 i 572).

TYTUŁ DRUGI.

Przepisy szczegółowe o egzekucji.

Dział I.

Egzekucja należności pieniężnych.

Jak już we wstępnych uwagach do części drugiej k. p. c. wspomniano, obejmuje tytuł drugi księgi

pierwszej tej części kodeksu przepisy szczegółowe o egzekucji. Rozpada on się na trzy działy, z których pierwszy w art. 580—811 omawia egzekucję należności pieniężnych. Wielka rozległość tego działu tłumaczy się różnorodnością środków, które do urzeczywistnienia tych roszczeń mogą być użyte.

Roszczeniem pieniężnym jest roszczenie, skierowane do zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej w gotówce, bez różnicy, czy chodzi o walutę krajową, czy zagraniczną. Nie można natomiast stosować przepisów o egzekucji roszczeń pieniężnych tam, gdzie dłużnik obowiązany jest świadczyć nie pewną sumą pieniężną in genere, lecz pewną ilość monet in specie.

Egzekucja roszczeń pieniężnych ma na celu spieniężenie majątku dłużnika i wydanie wierzycielowi uzyskanej stąd gotówki. Prowadzi ona zatem do zaspokojenia wierzyciela pośrednio, a tylko w wypadkach, gdy u dłużnika znaleziono gotowe pieniądze, staje się bezpośrednią, bo polega wówczas na odebraniu pieniędzy dłużnikowi i wręczeniu ich wierzycielowi.

Postępowanie egzekucyjne, zmierzające do zaspokojenia roszczeń pieniężnych wierzyciela, może się ukształtować rozmaicie, zależnie od tego, do jakiego majątku egzekucję skierowano. Ustawa rozróżnia cztery główne typy tego postępowania, a mianowicie: 1) egzekucję z ruchomości, 2) egzekucję z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych, 3) egzekucję z nieruchomości i 4) egzekucję z pożytków nieruchomości. Egzekucję z innych części majątku (jak z kolei żelaznej, statków, własności górniczej i t. d.) przeprowadza się według jednego z powyższych czterech typów zależnie od tego, do którego z nich najbardziej jest zbliżony charakter swym odnośny majątek.

R o z d z i a ł I.

Egzekucja z ruchomości.

Przedmiotem egzekucji z ruchomości są rzeczy, które ze swej natury mogą być przenoszone z miejsca na miejsce. Do ruchomości projekt zalicza także papiery na okaziciela, obrót bowiem niemi musi się dokonywać tak, jak rzeczami ruchomymi, gdyż przeniesienie praw z papieru na okaziciela odbywa się przez wręczenie papieru. Inaczej projekt traktuje dokumenty imienne i dokumenty, których przeniesienie odbywa się przez indos, tu bowiem nie wystarcza samo tylko wręczenie dokumentu, lecz potrzebny jest jeszcze akt o charakterze obligacyjnym. Ruchomościami są także barki, łodzie i statki, gdyż z natury swej są rzeczami ruchomymi i tylko pozytywny przepis, nakazujący wpisywanie pewnego rodzaju statków do rejestru statków i w konsekwencji traktowanie ich tak, jak nieruchomości, zmusza do uregulowania egzekucji z takich statków na wzór egzekucji z nieruchomości, inne natomiast statki podlegać winny ogólnym przepisom o egzekucji z ruchomości.

Projekt nie idzie za wzorem prawa niemieckiego, które do rzeczy, ulegających egzekucji z ruchomości, zalicza także plody, jeszcze nie oddzielone od gruntu. Plody te, jako ściśle związane z gruntem, będą według projektu mogły ulec egzekucji tylko jako część nieruchomości, nie zaś odrębnej egzekucji przez zajęcie tych plodów według przepisów o egzekucji z ruchomości. Zajęcie plodów przed ich odłączeniem od gruntu nie daje należytej miary do oceniania, czy zajęte plody wystarczają na pokrycie należności wierzyciela, czy też miarę tę przekraczają, największe jednak trudności i obawy budzić musiałoby dalsze postępowanie, polegające na zebraniu plodów, ich wymłóceniu i wogóle doprowadzeniu do stanu, w którym mogą stać się przedmiotem obrotu jako ruchomości. Komornika niepodobna temi czynnościami obciążać, bo nie można od niego wymagać wiadomości rolniczych, oddanie zaś tych czynności jakiemuś dozorczy musiałoby być połączone z daniem mu do dyspozycji potrzebnych sum pieniężnych, co taką egzekucję uczyniłoby dla dłużnika kosztowną, a dla wierzyciela ryzykowną. Zapobiegliwy wierzyciel potrafi sam dowiedzieć się, kiedy dłużnik plody zebrał i kiedy gotowe są do zbycia, sam zatem może ocenić, kiedy należy spowodować zajęcie, które pozwoli mu bez wielkich kosztów i bez ryzyka uszcząć egzekucję dla zaspokojenia jego pretensji.

Tok postępowania w egzekucji z ruchomością nie odbiega od tego, co dziś istnieje zarówno we wszystkich ustawach, obowiązujących w Polsce, jak i w ustawodawstwach zagranicznych. Zajęcie odbywa się przez wciągnięcie ruchomości do protokołu, przyczem komornik oznacza w protokóle wartość każdej zajętej rzeczy. Rzeczami, które komornik zajmuje, są zazwyczaj przedmioty urządzenia i użytku domowego, bydło i produkty rolne na wsi, a do oszacowania takich rzeczy komornik ma dostateczne wiadomości, bo je zdobywa przez poinformowanie się, potem zaś w drodze swego doświadczenia. Gdyby szło o rzeczy, których wartości komornik sam nie zna, może on powołać biegłego; podobnież wierzyciel i dłużnik mogą żądać oszacowania przed licytacją, jeżeli podnoszą zarzuty przeciwko wartości, wskazanej przez komornika w protokóle zajęcia. Przepis ten chroni w pełni prawa stron, a równocześnie umożliwia szybkie przeprowadzenie postępowania, nie obciążonego przymusowym oszacowaniem przez biegłego, nie obciążonego zatem znaczniejszemi kosztami.

Rzeczy zajęte pozostają u dłużnika, chyba że ważne przyczyny uzasadniają oddanie ich pod dozór. Dalszym aktem jest licytacyjna sprzedaż według przepisów bardzo podobnych do przepisów obecnie obowiązujących. (Uz. og. 19).

Rozdział I działu, traktującego o egzekucji roszczeń pieniężnych, ma za przedmiot egzekucję z ruchomości t. j. tych części majątku, które według przepisów prawa materialnego stanowią zmysłowe rzeczy ruchome. Istotnemi członami postępowania są tu zajęcie i sprzedaż. Dopiero razem tworzą one ten środek egzekucyjny, względnie ten sposób egzekucji, który k. p. c. nazywa egzekucją z ruchomości.

Zajęcia dokonuje się przez wciągnięcie ruchomości do protokołu zajęcia (art. 583). Skutkiem jego jest odjęcie dłużnikowi prawa dowolnej dyspozycji zajętymi przedmiotami i przeznaczenie ich na zaspokojenie wierzycieli, przyczem wierzyciel, na rzecz którego wcześniej ruchomość zajęto, nie uzyskuje pierwszeństwa do zaspokojenia się z jej ceny przed tymi, na rzecz których ją później zajęto. Z zajęciem łączy

się może (ale nie musi) oddanie zajętych ruchomości pod dozór innej osoby (art. 590). Środek ten, jako dalej sięgające ograniczenie dłużnika, należy zastosować tylko tam, gdzie to dla osiągnięcia celu egzekucji okaże się potrzebnem. Prawa i obowiązki dozorczy normuje częściowo k. p. c. (art. 591—593), poza tem zaś stosują się do niego analogicznie przepisy prawa materialnego o składzie. Gdzie dozorczy nie ustanowiono i ruchomości pozostawiono u osoby, u której je zajęto, tam osobie tej służy po zajęciu prawo używania ruchomości w tych granicach, w jakich je miała przed zajęciem, z tem atoli ograniczeniem, że zajęte ruchomości nie mogą przez to stracić na wartości (art. 591) i muszą być każdej chwili wydane celem ich zrealizowania na zaspokojenie wierzyciela.

Stadium realizacyjnem egzekucji z ruchomości jest ich sprzedaż. Co do formy egzekucyjnej sprzedaży ruchomości, to jest nią zasadniczo sprzedaż przez publiczną licytację (art. 598), w miejsce której pod pewnemi warunkami może wejść sprzedaż z wolnej ręki (art. 618) albo przejęcie ruchomości przez wierzyciela (art. 616, 617). Dla niektórych przedmiotów sprzedaż z wolnej ręki stanowi regułę, zaś publiczna licytacja przychodzi w zastosowanie tylko pomocniczo (art. 600). Tam, gdzie sprzedaż nastąpić ma przez publiczną licytację, normuje ustawa szczegółowo jej termin (art. 599), miejsce (art. 601), sposób ogłoszenia (art. 602—604) i wreszcie sposób przeprowadzenia sprzedaży (art. 605—617). Sprzedaż jest zbyteczną w tych przypadkach, w których zajęte ruchomości mogą być użyte wprost na zaspokojenie wierzyciela. Tak ma się rzecz w szczególności z pieniędzmi, które zaraz po zajęciu wydaje się wierzycielowi, względnie składa do sądu celem ich podziału (art. 597).

Właściwym do przeprowadzenia omówionych dotąd części postępowania egzekucyjnego z ruchomości jest komornik sądu miejsca położenia ruchomości. Natomiast ostatnia część tego postępowania, a mianowicie rozdział uzyskanej ze sprzedaży ceny, należy bądź do komornika, bądź do sądu. Komornik przedsięwzieże go tylko w przypadkach prostych, w szczególności tam, gdzie suma, uzyskana z egzekucji, wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzycieli. Poza tem rozdziału dokonuje sąd (art. 789).

Oddział 1.

Zajęcie.

Art. 580 (73).

Egzekucja z ruchomości należy do komornika tego sądu, w którego okręgu znajdują się ruchomości.

Właściwość
komornika.

Ruchomością jest każda rzecz, która bądź z istoty swej (jako połączona z powierzchnią ziemi), bądź z mocy wyraźnego przepisu ustawy nie ma być uważana za nieruchomość. Ruchomością w rozumieniu przepisów art. 580—628 k. p. c. są jednak tylko zmysłowe rzeczy ruchome, natomiast nie należą tu ani wierzytelności pieniężne, ani inne prawa majątkowe, bo o tych mowa jest osobno w art. 629—652.

Ruchomościami w rozumieniu przepisów k. p. c. są także pieniądze krajowe i zagraniczne (p. art. 597) oraz papiery na okaziciela (p. art. 600).

Egzekucja z ruchomości należy do kompetencji komornika. W egzekucji tej jest więc komornik w myśl art. 508 zarówno organem rozstrzygającym, jak i wykonawczym. Stosownie do tego do komornika należy wydawanie wszelkich postanowień, z egzekucją z ruchomości połączonych, z wyjątkiem

jedynie tych postanowień, które ustawa zastrzega wyraźnie sądowi. Do postanowień ostatniego rodzaju należą wszystkie postanowienia, które łączą się z wyjawieniem majątku pod przysięgą (art. 621—628), oraz postanowienia, połączone z podziałem licytacyjnej ceny kupna w przypadkach, gdy ona nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich uczestniczących w podziale (art. 789—797).

Miejscowa właściwość do prowadzenia egzekucji z ruchomości zależy od miejsca położenia tych ruchomości, z których egzekucja ma być prowadzona. Stosownie do tego wnioski o rozpoczęcie egzekucji należy skierować do komornika tego sądu, w którego okręgu ruchomości znajdują się w chwili podania wniosku. Analogicznie do art. 51 k. p. c. komornik ten pozostaje następnie właściwym do przeprowadzenia całego postępowania egzekucyjnego aż do jego ukończenia, chociażby nawet w toku egzekucji rzeczy zostały przeniesione do okręgu innego sądu.

Co do właściwości komornika w przypadkach, gdy ich jest kilku w okręgu jednego sądu, p. art. 517 i objaśn. do niego.

Kwestję, czy komornik dokonywać może czynności egzekucyjnych poza okręgiem sądu, do którego należy, ocenić należy według następującego

Art. 6 u. s. p.:

Sąd może spełniać czynności poza swoją siedzibą, a w razie konieczności — i poza swoim okręgiem, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości lub jeżeli przez to oszczędzi się znacznie na kosztach.

Wyjątkowe przypadki, w których pewne czynności w toku egzekucji z ruchomości spełnić może inny komornik, niż według art. 580 właściwy, p. w art. 600, 601.

Art. 581 (74).

§ 1. Do egzekucji z ruchomości komornik przystępuje przez ich zajęcie.

§ 2. Zająć można ruchomości dłużnika, będące bądź w jego władaniu, bądź we władaniu samego wierzyciela, który do nich skierował egzekucję. Ruchomości dłużnika, będące we władaniu osoby trzeciej, można zająć tylko wówczas, gdy ona wyraźnie zgadza się na ich zajęcie.

§ 3. Nie należy zajmować więcej ruchomości ponad te, które są potrzebne do zaspokojenia należności i kosztów egzekucyjnych.

Pierwszą czynnością egzekucyjną w egzekucji z ruchomości jest zajęcie. Może ono być bądź pierwszym zajęciem, a w takim razie dokonuje się go w sposób, określony w art. 583, bądź też dalszem zajęciem, w którym to wypadku uskutecznia się je sposobem, określonym w art. 587.

Zajęcie ruchomości jest czynnością komornika, wskutek której zajęta ruchomość zostaje przeznaczona na zaspokojenie egzekwującego wierzyciela i tych osób, które w myśl art. 794 uczestniczą w podziale sumy, uzyskanej z egzekucyjnej sprzedaży tej ruchomości. Przez zajęcie uzyskuje więc wierzyciel prawo zaspokojenia się z ruchomości, skuteczne nie tylko wobec dłużnika, ale (w warunkach określonych przepisami prawa materialnego) także wobec osób trzecich. Zajęcie nie daje jednak wierzycielowi egzekwującemu pierwszeństwa w zaspokojeniu się z zajętej rzeczy, gdyż według art. 794, § 1, art. 796, § 1, l. 9 oraz art. 797, § 1 ma on tylko prawo równomiernego zaspokojenia się z wierzycielami, którzy bądź przyłączyli się do egzekucji, bądź nawet się nie przyłączyli, ale zgłosili się do podziału ceny licytacyjnej, o ile im służy prawo brania udziału w tym podziale.

Ruchomości
ulegające
zajęciu.

Zajęcie nie pozbawia dłużnika prawa własności ruchomości zajętej, wskutek czego niebezpieczeństwo zniszczenia lub uszkodzenia takiej ruchomości ciąży i po zajęciu na dłużniku.

Co do sprawdzenia ksiąg i aktów komornika przed przystąpieniem do zajęcia oraz zaznaczenia ewentualnej łączności spraw p. § 6 instr. kom. (w dod. II).

Władaniem jest taki stosunek faktyczny osoby do rzeczy, z mocy którego odnośna osoba może rzeczą dysponować. Stosunek ten nie musi się schodzić ani z własnością, ani z posiadaniem.

We władaniu dłużnika znajdują się także sprzęty, które dłużnik jako właściciel mieszkania oddał do użytku swemu sublokatorowi i które dlatego znajdują się w ubikacji, zajmowanej przez sublokatora. Nie należą tu natomiast rzeczy, wniesione przez sublokatora.

Okoliczność, że mieszkanie wynajęła żona, nie przeszkadza zajęciu znajdujących się w tem mieszkaniu ruchomości w egzekucji przeciw mężowi, jeżeli mieszkanie zajmowane jest wspólnie przez męża i żonę.

Komornik nie ma prawa odmówić zajęcia ruchomości będących we władaniu dłużnika dlatego tylko, że ruchomości te zostały już zajęte na żądanie innego wierzyciela i to jako majątek innego dłużnika.

Jeżeli zajęte przedmioty znajdują się we władaniu dłużnika, to zajęcie ich jest prawidłowe¹⁾. Wierzyciel nie odpowiada więc w tym przypadku osobom trzecim, do których te przedmioty należą, za szkodę, powstałą dla nich ewentualnie wskutek zajęcia,

---

¹⁾ W sprzeczność popada Allerhand (II, 187), mówiąc raz, że zająć można tylko ruchomości, stanowiące własność dłużnika (uw. 3), drugi raz, że zajęcie ruchomości, znajdującej się we władaniu dłużnika, jest skuteczne, choćby własność przysługiwała innej osobie (uw. 4).

chyba że osoby te wykazały przy zajęciu w sposób wystarczający swe prawa.

Zgoda osoby trzeciej na zajęcie ruchomości dłużnika wymagana jest tylko wtedy, gdy te ruchomości znajdują się w wyłącznym władaniu tej osoby. Jeżeli one natomiast znajdują się we wspólnym władaniu dłużnika i osoby trzeciej, to osoba ta nie może być wobec wierzyciela uważana za osobę trzecią w rozumieniu art. 581.

Zgoda osoby trzeciej na zajęcie wymagana jest także wtedy, gdy osoba ta ma w swym władaniu ruchomości dłużnika bez żadnego tytułu i gdy jest obowiązana do ich wydania dłużnikowi. O dopuszczalności zajęcia decyduje bowiem w myśl art. 581 faktyczny stan władania rzeczą.

Zgoda osoby trzeciej na zajęcie ruchomości dłużnika, znajdujących się w jej władaniu, może być wyrażona także milcząco przez czynności konkludentne, np. przez wydanie tych rzeczy, podpisanie protokołu zajęcia bez jakiegokolwiek sprzeciwu i t. p. W każdym razie muszą to być tego rodzaju czynności, iżby zgoda osoby trzeciej na zajęcie była z nich wyraźnie i bez wątpliwości widoczną.

Jeżeli osoba trzecia zgadza się na zajęcie rzeczy dłużnika z zastrzeżeniem służących jej praw, to zajęcia należy dokonać, bo nie przeszkadza ono tej osobie w dochodzeniu jej praw czy to w drodze pozwu z art. 567, czy też przy rozdziale licytacyjnej ceny kupna.

Jeżeli osoba trzecia sprzeciwia się zajęciu rzeczy dłużnika, znajdujących się w jej władaniu, to zajęcia nie można dokonać. Gdyby go mimo to dokonano, może osoba trzecia wnieść skargę na to po myśli art. 512.

Jeżeli zajęto ruchomości, znajdujące się w faktycznym posiadaniu osoby trzeciej, bez zgody tej osoby,

to osoba trzecia nie ma obowiązku wytaczania powództwa z art. 567, lecz może podać skargę na czynności komornika według art. 512 i obowiązana jest udowodnić tylko faktyczne swoje władanie.

Ruchomości znajdujące się we władaniu osoby trzeciej, które za jej zgodą zostały już zajęte, mogą być zajęte na rzecz innego wierzyciela tylko wtenczas, gdy owa trzecia osoba ponownie zgodzi się na ich zajęcie.

Jeżeli osoba trzecia zgodziła się na zajęcie rzeczy dłużnika, znajdującej się w jej władaniu, to nie może później sprzeciwić się skutecznie dalszym czynnościom egzekucyjnym ze względu na tę rzecz, a więc np. jej oszacowaniu, oddaniu pod dozór innej osoby, sprzedaży i t. d.

Jeżeli ruchomość znajduje się we władaniu dłużnika lub osoby, godzącej się na jej zajęcie, to osoba trzecia nie może z powołaniem się na rzekome naruszenie jej praw sprzeciwić się skutecznie zajęciu. Praw swych może ona dochodzić jedynie w drodze pozwu z art. 567. Jeżeli jednak te prawa są tego rodzaju, że ustawa nakazuje uwzględnić je w egzekucji (np. prawa zastawu — art. 796, § 1, l. 3), to osoba trzecia nie może na ich podstawie wogóle sprzeciwić się egzekucji (p. art. 567 i objaśn. tamże).

Co do ewentualnego przeszukania odzieży dłużnika przy zajęciu p. art. 553 oraz §§ 30—32 instr. kom. (w dod. II).

Celem egzekucji jest możliwie szybkie zaspokojenie wierzyciela, przyczem atoli nie należy dłużnikowi wyrządzać więcej szkody, niż to dla osiągnięcia tego celu jest konieczne. Ponieważ zaś zajęcie usuwa zajęte przedmioty z pod dowolnej dyspozycji dłużnika i przez to wyrządza mu szkodę, przeto nie należy rozmiarów jego rozciągać poza konieczną potrzebę.

Przy ocenie kwestji, w jakich rozmiarach ma być wykonane zajęcie, należy obok wierzytelności wraz z jej należnościami ubocznymi uwzględnić także koszty postępowania egzekucyjnego.

Za podstawę do ustalenia, ile ruchomości należy zająć, aby one wystarczyły na zaspokojenie wierzytelności wraz z należnościami ubocznymi, służy oznaczenie wartości ruchomości, dokonywane przez komornika przy zajęciu stosownie do art. 588, § 1.

Jeżeli wierzyciel dla tej samej wierzytelności prowadzi egzekucję przeciw kilku dłużnikom, zobowiązanym solidarnie, to nie można co do niektórych dłużników odmówić mu wogóle zajęcia na tej podstawie, że wierzytelność jego będzie pokrytą ruchomościami, zajętemi u innych dłużników, bo w tym wypadku wierzyciel ma prawo żądać zaspokojenia od każdego z dłużników. Aby jednak przepisowi art. 581, § 3 stało się zadość, należy ogółem zająć tylko tyle ruchomości, ile potrzeba do jednorazowego zaspokojenia wierzytelności, a zajęcie to rozdzielić równomiernie na wszystkich dłużników.

Jeżeli zajęcie przekracza miarę, wskazaną w art. 581, § 3, to dłużnik może przeciwko temu wnieść skargę po myśli art. 512, a sąd grodzki uchyli zajęcie co do nadwyżki ruchomości, potrzebnych do zaspokojenia wierzytelności. Jeżeli skargi takiej nie wniesiono i zajęcia częściowo nie uchylono, to w każdym razie w myśl art. 609 nie wolno z zajętych ruchomości sprzedać więcej, niż potrzeba do zaspokojenia wierzyciela.

Mimo przepisu art. 581, § 3 dłużnik nie ma prawa wybierać, które ruchomości mają być zajęte, a które — jako już zbyteczne do zaspokojenia wierzyciela — nie mają być objęte zajęciem. Tylko przy sprzedaży służy mu w myśl art. 607 prawo oznaczenia, które ruchomości mają być najpierw sprzedane, dzięki

czemu uchronić może od sprzedaży wybrane przez siebie rzeczy, których sprzedaż ze względu na przepis art. 609 okaże się zbytęcną.

Za ewentualną szkodę, powstałą dla dłużnika wskutek nieprzestrzegania art. 581, § 3, względnie art. 609, odpowiada mu komornik po myśli art. 521.

Sankcje karne za przeciwdziałanie zajęciu przewiduje następujący

Art. 282 kodeksu karnego:

Kto celem udaremnienia egzekucji usuwa, uszkadza, ukrywa, zbywa lub obciąża mienie, zajęte lub zagrożone zajęciem, podlega karze więzienia do lat 2 lub aresztu do lat 2.

Art. 582 (75).

Egzekucja
z ułamkowej
części ruchomości.

§ 1. Egzekucja z ułamkowej części rzeczy ruchomej, będącej wspólną własnością kilku osób, odbywa się w sposób, przewidziany dla egzekucji z ruchomości, z zastrzeżeniem, że sprzedaży podlega tylko udział dłużnika we wspólnej ruchomości.

§ 2. Innym współwłaścicielom łącznie służy prawo żądania, aby była sprzedana cała rzecz.

Za ułamkową część rzeczy uważać należy część niewydzieloną fizycznie, a oznaczoną tylko w stosunku do całości.

Egzekucję z udziału w ruchomej rzeczy zmysłowej należy prowadzić po myśli art. 580 i n., a nie po myśli art. 629 i n. Egzekucji takiej nie wyklucza sprzeciw innych współwłaścicieli, a w jaki sposób licytacyjny nabywca udziału ułoży się z innymi współwłaścicielami, to już nie należy do postępowania egzekucyjnego.

Zajęcie ruchomości, będącej wspólną własnością kilku osób, możliwem jest w myśl art. 581, § 2 tylko

wtedy, jeżeli ta ruchomość znajduje się bądź w wyłącznem władaniu dłużnika, bądź też we współwładaniu dłużnika i innych współwłaścicieli, bądź wreszcie we władaniu osoby trzeciej, która wyraźnie zgadza się na zajęcie. Nie można natomiast zająć ruchomości wspólnej, jeżeli ona znajduje się w wyłącznem władaniu współwłaściciela, nie będącego dłużnikiem, który na zajęcie się nie zgadza.

Co do zawiadamiania o zajęciu i innych czynnościach egzekucyjnych, dotyczących rzeczy wspólnej, tych współwłaścicieli, którzy nie są dłużnikami, p. § 36 instr. kom. (w dod. II).

Ponieważ czynności egzekucyjne, dotyczące wspólnej ruchomości, z natury rzeczy nie mogą być objęte także dla tych współwłaścicieli, których udziały nie są objęte egzekucją, przeto należy także tym współwłaścicielom przyznać prawo wnoszenia skargi na czynności komornika, atoli tylko w przypadkach, w których te czynności mogłyby naruszyć ich prawa. Wynika to także z cyt. wyżej § 36 instr. kom., bo nie miałyby celu nakazane tym przepisem zawiadamianie współwłaścicieli, gdyby im odmówić prawa bronięcia swych interesów zapomocą środków, przewidzianych w postępowaniu egzekucyjnem.

O tem, w jaki sposób ma być powzięte postanowienie współwłaścicieli co do sprzedaży całej rzeczy wspólnej, w szczególności jakiej do tego potrzeba ilości głosów, decydują przepisy prawa materialnego o współwłasności.

Art. 583 (76).

§ 1. Komornik dokonywa zajęcia przez wciągnięcie ruchomości do protokołu zajęcia.

§ 2. Przy zajęciu, a jeżeli dłużnik jest nieobecny, to niezwłocznie po otrzymaniu odpisu protokołu zajęcia, dłużnik winien wymienić komor-

Sposób dokonania zajęcia.

nikowi znajdujące się w jego władaniu ruchomości, względem których osobom trzecim służy prawo żądania zwolnienia ich od egzekucji, ze wskazaniem adresu tych osób. Komornik zawiadomi o zajęciu osoby, wskazane przez dłużnika.

Zajęcie dokonuje się przez wciągnięcie ruchomości do protokołu zajęcia i podpisanie tego protokołu przez komornika. Z czynnością tą mogą, względnie nawet powinny łączyć się jeszcze inne czynności, jak oddanie zajętych ruchomości pod dozór trzeciej osoby, uwidocznienie na nich dokonanego zajęcia (art. 590), jednak ważność zajęcia nie jest zależną od wykonania tych dodatkowych czynności.

Jakkolwiek z całego szeregu przepisów k. p. c. (art. 584—586, 588) wynika, że komornik winien przed zajęciem obejrzeć odnośne ruchomości, to jednak wobec brzmienia art. 583 nie można przyjąć, iżby zaniechanie ich obejrzenia i spisanie protokołu zajęcia np. na podstawie informacji wierzyciela lub innej osoby stanowiło bezwzględnie przyczynę nieważności zajęcia. Oczywiście nieważnem będzie zajęcie, jeżeli np. w protokole zajęcia wpisano ruchomości, których w chwili zajęcia wogóle nie było, albo które w tym czasie nie znajdowały się we władaniu dłużnika i t. p.

Co do formy i ogólnej treści protokołu zajęcia p. art. 548 i objaśn. tamże.

W celu uniknięcia późniejszych nieporozumień należy zajęte nieruchomości opisać w protokole zajęcia dokładnie i detalicznie. Nie wystarczy więc np. w razie zajęcia urzędnienia domowego podać, że zajęto urządzenie jadalni, sypialni i t. p., lecz należy wyszczególnić każdy sprzęt zosobna.

Co do sposobu wciągnięcia ruchomości do protokołu zajęcia p. § 33 instr. kom. (w dod. II).

W braku wyraźnego w tym względzie przepisu spisanie protokołu zajęcia nie musi bezwarunkowo nastąpić na miejscu. Ponieważ jednak zajęcie jest dokonane dopiero z chwilą wciągnięcia ruchomości do tego protokołu, przeto należy go o ile możliwości spisywać na miejscu, a co najmniej bezzwłocznie po ukończeniu czynności.

Odpis protokołu zajęcia doręcza się dłużnikowi bez względu na to, czy był lub nie był obecny przy zajęciu (art. 590, § 4).

Ponieważ w egzekucji z ruchomości zajęcie jest pierwszą czynnością egzekucyjną, dokonywaną w obecności dłużnika, przeto w myśl art. 544 doręczyć ma komornik dłużnikowi przy jego rozpoczęciu zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z podaniem treści tytułu wykonawczego. Jeżeli dłużnik przy zajęciu nie był obecny, zawiadomienie to doręczy mu komornik razem z odpisem protokołu zajęcia stosownie do przepisu, zawartego w art. 590, § 4.

Ani doręczenie dłużnikowi pisemnego zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, ani następne doręczenie mu odpisu protokołu zajęcia nie jest warunkiem ważności zajęcia, gdyż zajęcie uważa się w myśl art. 583 za dokonane przez samo spisanie i podpisanie przez komornika protokołu zajęcia.

Ponieważ zajęcie uważa się za dokonane z chwilą wciągnięcia ruchomości do protokołu zajęcia i podpisania tego protokołu przez komornika, przeto ta chwila decyduje o nabyciu przez wierzycieli, prowadzących egzekucję, prawa zaspokojenia się z zajętych ruchomości. Ewentualne poczynienie notatek i inne czynności przygotowawcze komornika nie mają w tym względzie żadnego znaczenia.

Przewidziany w art. 583, § 1 sposób dokonania zajęcia ma zastosowanie tylko przy pierwszym zajęciu t. j. wtedy, gdy odnośne ruchomości nie były

dotąd zajęte. Jeżeli natomiast zajęte już dawniej ruchomości mają ulec ponownemu zajęciu na rzecz dalszej wierzytelności, to to nowe zajęcie dokonuje się sposobem, określonym w art. 587.

Celem przepisu art. 583, § 2 jest umożliwienie osobom trzecim obrony ich praw drogą dochodzenia na właściwej drodze zwolnienia rzeczy od egzekucji.

Jeżeli dłużnik jest obecny przy zajęciu, to wymienienie przezeń praw osób trzecich stosownie do art. 583, § 2 nastąpi ustnie; jeżeli jest nieobecny, to w myśl art. 509, § 1 ma wybór między złożeniem oświadczenia na piśmie lub ustnie do protokołu.

Stosownie do art. 548, l. 4 należy o tem uczynić wzmiankę w protokóle zajęcia, jeżeli dłużnik zgłasza przy zajęciu, że osobie trzeciej służy prawo żądania zwolnienia rzeczy od egzekucji, bądź też jeżeli osoba trzecia sama takie prawo przy zajęciu zgłasza.

Niedopełnienie przez dłużnika obowiązku, nałożonego na niego przepisem art. 583, § 2, pociąga za sobą jego odpowiedzialność za ewentualne szkody, jakieby wskutek tego poniosły osoby trzecie.

Wyjaśnienie dłużnika, że osobie trzeciej służy prawo zwolnienia pewnych ruchomości od egzekucji, nie stanowi przeszkody zajęcia tych ruchomości.

Zawiadomienie o zajęciu osoby trzeciej, której służy prawo żądania, aby zajęte ruchomości zwolniono od egzekucji, nie jest potrzebne, jeżeli osoba ta była przy zajęciu obecna i sama swoje prawo zgłosiła.

Cel przepisu art. 583, § 2 wymaga, aby o zajęciu zawiadamiano nie tylko te osoby trzecie, co do których dłużnik podał, że służy im prawo żądania zwolnienia rzeczy od egzekucji, ale także i te, co do których komornik w inny sposób powziął wiadomość, że prawo takie im służy.

Osoby trzecie, otrzymawszy zawiadomienie komornika o zajęciu ruchomości, co do których służą im prawa, czyniące egzekucję niedopuszczalną, mogą zwrócić się do wierzyciela egzekwującego, aby ruchomości te zwolnił od egzekucji (zapomocą wniosku z art. 561, § 1, l. 2), a dopiero gdyby wierzyciel dobrowolnie tego uczynić nie chciał, mogą wystąpić przeciw niemu z pozwem z art. 567.

Art. 584 (77).

Jeżeli dłużnik przy zajęciu odmawia komornikowi wyjaśnień lub daje wyjaśnienia świadomie nieprawdziwe, sąd może na wniosek komornika skazać dłużnika po wysłuchaniu go na grzywnę do pięciuset złotych.

Grzywna za odmowę wyjaśnień.

Co do formy składania wyjaśnień p. art. 509.

Aby odmowa wyjaśnień ze strony dłużnika mogła pociągnąć za sobą nałożenie na niego grzywny po myśli art. 584, musi ona być nieuzasadnioną. Czy zaś w konkretnym przypadku odmowa jest uzasadnioną lub nie, to oceni sąd, do którego się komornik zwrócił o nałożenie grzywny.

Skazanie dłużnika na grzywnę za udzielenie wyjaśnień świadomie nieprawdziwych nastąpić może nie tylko wtedy, gdy dłużnika o złożenie wyjaśnień wezwano, ale także wtedy, gdy dłużnik wyjaśnienia takie złożył bez wezwania.

Do nałożenia grzywny z art. 584 nie potrzeba poprzedniego jej zagrożenia.

Przed wydaniem orzeczenia co do nałożenia grzywny sąd jest wprawdzie obowiązany wysłuchać dłużnika, jednak pominięcie wysłuchania nie powoduje samo przez się nieważności postanowienia o nałożeniu grzywny.

Na postanowienie sądu w przedmiocie nałożenia grzywny za odmowę wyjaśnień lub złożenie wyjaśnień nieprawdziwych nie służy dłużnikowi zażalenie (art. 513, § 1).

Co do ściągania grzywien, nałożonych na dłużnika na zasadzie art. 584, p. art. VII p. w. p. e. i objaśn. tamże.

W myśl art. VIII p. w. k. p. c. i art. 525 k. p. c. grzywny, nakładane na dłużnika, wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Niezależnie od grzywny, przewidzianej w art. 584, może dłużnik odpowiadać wierzycielowi za szkodę, spowodowaną dla niego przez odmowę wyjaśnień, względnie złożenie wyjaśnień świadomie nieprawdziwych.

Art. 585 (78).

Zarządzenia
przy odrocze-
niu zajęcia.

Jeżeli komornik odracza dalszy ciąg zajęcia, powinien stosownie do okoliczności poczynić zarządzenia, zapobiegające usunięciu ruchomości jeszcze niezajętych.

Z jakich przyczyn można odroczyć dalszy ciąg zajęcia, tego ustawa nie określa. Przyczyny te mogą być zależnie od okoliczności danego przypadku rozmaite. Mogą być niemi np. spóźniona pora, nagłe zaślabnięcie komornika i t. p. W każdym razie należy przyjąć, że bez koniecznej potrzeby zajęcia odraczać nie można, lecz należy je o ile możności przeprowadzić za jednym zachodem do końca.

Odroczenie zajęcia bez koniecznej potrzeby jest niedopuszczalne, choćby nawet obie strony godziły się na nie.

Jeżeli zajdzie konieczna potrzeba odroczenia dalszego ciągu zajęcia, obowiązany jest komornik wydać odpowiednie zarządzenia w celu zapobieżenia usunięcia niezajętych jeszcze ruchomości. Jakie to

będą zarządzenia, to zależy od okoliczności konkretnego przypadku i od uznania komornika. Mogą one polegać np. na opieczętowaniu ruchomości w osobnym lokalu (p. § 35 instr. kom. w dod. II), na powierzeniu osobie trzeciej nadzoru nad niemi i t. d. Przy wyborze tych zarządzeń należy mieć wzgląd z jednej strony na to, aby jak najmniej wyrządzić szkody dłużnikowi, z drugiej zaś strony na to, aby zabezpieczenie niezajętych ruchomości przed usunięciem ich z pod egzekucji było możliwie pewnem.

Jeżeli dłużnik wbrew zarządzeniom komornika, wydanym na zasadzie art. 585, usunie ruchomości jeszcze niezajęte i udaremni w ten sposób ich zajęcie, to nie pociąga to wprowadzie za sobą skutków, związanych z usunięciem ruchomości zajętych, ale czyni dłużnika odpowiedzialnym według zasad prawa cywilnego za wynikłą stąd szkodę. Nadto staje się dłużnik przez takie usunięcie winnym przestępstwa z art. 282 kod. karn. (p. przy art. 581).

Art. 586 (79).

§ 1. Jeżeli wierzyciel żądał, aby zajęcie odbyło się w jego obecności, komornik zawiadomi go o terminie, w którym zajęcie ma być dokonane.

Żądanie zajęcia w obecności wierzyciela.

§ 2. Jeżeli wierzyciel pomimo zawiadomienia nie stawił się, komornik dokona zajęcia w jego nieobecności.

§ 3. Jeżeli komornik, nie zawiadomiwszy wierzyciela, dokonał zajęcia w jego nieobecności, wierzyciel może żądać sprawdzenia zajęcia z jego udziałem.

Żądanie, aby zajęcie odbyło się w jego obecności, może wierzyciel postawić bądź we wniosku o rozpoczęcie egzekucji, bądź i później aż do rozpoczęcia zajęcia.

W razie postawienia przez wierzyciela żądania z art. 586, § 1 winien go komornik zawiadomić nie tylko o czasie, ale i o miejscu, w którym zajęcie ma być wykonane, o ileby co do tego wierzyciel mógł być w niepewności.

Oznaczenie czasu zajęcia nie należy pod żadnym warunkiem do wierzyciela, lecz do komornika. Jeżeli zaś wierzyciel żądał wykonania zajęcia w swojej obecności, to ma to tylko ten skutek, że komornik winien go zawiadomić o ustalonym przez siebie terminie zajęcia.

Jeżeli wierzyciel postawił na czasie żądanie z art. 586, § 1, a następnie zajęcie wykonano w jego obecności, to pozostaje ono ważnem bez względu na to, czy wierzyciela zawiadomiono o czasie i miejscu zajęcia, czy też go o tem nie zawiadomiono. W ostatnim wypadku wolno wierzycielowi tylko żądać, aby komornik sprawdził zajęcie w jego obecności.

Jeżeli komornik mimo żądania wierzyciela, aby zajęcie wykonano w jego obecności, nie zawiadomił go o czasie i miejscu zajęcia i wskutek tego wierzyciel nie mógł brać udziału w zajęciu, to nie może on mimo to wnieść przeciwko temu skargi z art. 512, gdyż zajęcie jest ważne, lecz pozostaje mu tylko żądanie sprawdzenia zajęcia po myśli art. 586, § 3. Gdyby jednakże sprawdzenie było już spóźnione, bo np. dłużnik usunął w międzyczasie ruchomości, których komornik nie znalazł przy zajęciu, a które wierzyciel mógł wskazać, to wynikłej stąd ewentualnie szkody może wierzyciel dochodzić przeciw komornikowi w drodze pozwu z art. 521.

Sprawdzenia zajęcia po myśli art. 586, § 3 żądać może wierzyciel tylko wtedy, gdy żądał na czasie przeprowadzenia zajęcia w swej obecności, a komornik mimo to nie zawiadomił go o czasie zajęcia,

Jakkolwiek ustawa tego wyraźnie nie mówi, to jednak należy przyjąć, że sprawdzenie zajęcia w przypadku, przewidzianym w art. 586, § 3, nastąpi tylko w razie potrzeby. Jeżeli zatem wierzyciel żąda takiego sprawdzenia, to winien podać okoliczności, które jego potrzebę uzasadniają. Ocena, czy sprawdzenie jest istotnie potrzebne, należy do komornika. Przeciwno odmowie sprawdzenia może wierzyciel wnieść skargę z art. 512.

Sprawdzenie zajęcia z udziałem wierzyciela będzie np. potrzebne, jeżeli komornik zajął wszystkie znalezione u dłużnika ruchomości, a ruchomości te nie wystarczają na zaspokojenie wierzyciela, wierzyciel zaś twierdzi, że dłużnik posiada jeszcze inne ruchomości i zobowiązuje się je wskazać.

Art. 587 (80).

§ 1. Jeżeli zajęte już ruchomości mają być zajęte na zaspokojenie innej jeszcze wierzytelności, komornik dokona nowego zajęcia przez zaznaczenie go w protokóle pierwszego zajęcia bez wciągnięcia poszczególnych ruchomości do protokółu.

Nowe zajęcie
zajętych już
ruchomości.

§ 2. Wierzyciel może żądać, aby komornik sprawdził ruchomości, zajęte na podstawie protokółu; sprawdzenie to komornik stwierdzi w tym protokóle.

Dla zastosowania przepisu art. 587, § 1 jest bez znaczenia, czy nowe zajęcie ma być dokonane na rzecz innej wierzytelności tego samego, czy też innego wierzyciela.

Jeżeli nowe zajęcie następuje równocześnie na rzecz kilku wierzytelności, to należy to przy wyszczególnieniu tych wierzytelności zaznaczyć w protokóle pierwszego zajęcia,

Zajęcia rzeczy ruchomych nie można ważnie dokonać przez zaznaczenie w protokóle pierwszego zajęcia, jeżeli postępowanie egzekucyjne, w którym uskutecznilo pierwsze zajęcie, już umorzono.

Znajdujące się we władaniu osoby trzeciej rzeczy ruchome, które już za jej zezwoleniem zostały zajęte, mogą być tylko wówczas ponownie zajęte na zaspokojenie dalszej wierzytelności, jeżeli owa trzecia osoba ponownie zezwoli na ich zajęcie.

Chwila, w której komornik zaznaczył nowe zajęcie w protokóle zajęcia, decyduje o nabyciu przez odnośnego wierzyciela prawa zaspokojenia się z zajętych ruchomości.

Do ważności nowego zajęcia nie jest konieczne, aby komornik udał się na miejsce i obejrzał zajęte ruchomości (por. objaśn. do art. 583).

Także przy ponownem zajęciu mają zastosowanie przepisy art. 544, § 1 o doręczeniu dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Co do przewidzianego w art. 590, § 4 odpisu protokółu zajęcia, to przy ponownem zajęciu doręczenie takiego odpisu jest zbędne, skoro dłużnik, otrzymawszy odpis protokółu pierwszego zajęcia, wie już, które ruchomości zostały zajęte. W tym wypadku wystarczy zatem zawiadomienie dłużnika, że zajęte poprzednio ruchomości zostały ponownie zajęte na rzecz innej wierzytelności.

Zajęcie majątku dłużnika, dokonane na żądanie pierwszego wierzyciela, nie nadaje mu żadnego pierwszeństwa przed innymi wierzycielami, którzy uzyskali zajęcie później (p. art. 796, 797).

Z uwagi na przepis art. 587 powinien komornik prowadzić spis dłużników, przeciw którym dokonał zajęcia i przed każdym zajęciem sprawdzić na jego podstawie, czy przeciw danej osobie nie dokonano już

przedtem zajęcia ruchomości (por. § 6 instr. kom. w dod. II).

Jeżeliby przy sprawdzeniu, podjętem na żądanie wierzyciela po myśli art. 587, § 2, okazało się, że brakuje niektórych z ruchomości poprzednio zajętych, winien to komornik zaznaczyć w protokóle zajęcia.

Jeżeli przy sprawdzeniu, podjętem stosownie do art. 587, § 2, okaże się, że wartość zajętych poprzed ruchomości nie pokrywa nowej wierzytelności, to komornik zajmie dalsze ruchomości, przyczem co do nich należy spisać odrębny protokół jako protokół pierwszego zajęcia.

Co do treści protokołu sprawdzenia, zawiadomienia dłużnika o ponownem zajęciu oraz co do postępowania w przypadku, gdy zajęte być mają ruchomości, zajęte już przedtem w trybie egzekucji administracyjnej, p. §§ 37—39 instr. kom. (w dod. II).

Art. 588 (81).

§ 1. Komornik oznacza w protokóle zajęcia wartość każdej zajętej ruchomości.

Oszacowanie
ruchomości.

§ 2. Jeżeli komornik uzna, że w celu oszacowania należy przywołać biegłego, albo jeżeli wierzyciel lub dłużnik podnoszą zarzuty, oszacowanie przez biegłego odbędzie się przy samem zajęciu, a gdyby to nie było możliwe — w dniu licytacji.

§ 3. Rzeczy ze złota, platyny i srebra nie mogą być oszacowane poniżej wartości kruszcu z uwzględnieniem kosztów przetopienia.

W zasadzie nie ma miejsca szacowanie zajętych ruchomości przez biegłych, lecz komornik sam na podstawie własnego doświadczenia oznacza ich wartość zaraz przy zajęciu, a oznaczenie to stanowi z jednej strony podstawę do oceny, w jakim rozmia-

rze ma być wykonane zajęcie (p. art. 581, § 3 i objaśn. do niego), z drugiej zaś strony służy ono do ustalenia ceny wywołania przy przetargu (art. 605).

W myśl art. 588, § 1 oznaczenie wartości przez komornika nie może nastąpić zbiorowo dla większej ilości zajętych ruchomości (np. dla całego urzędnia mieszkania lub poszczególnego pokoju), lecz dla każdej pojedynczej ruchomości wartość ma być oznaczona odrębnie.

Co do zasad, według jakich komornik winien się kierować przy oznaczaniu wartości zajętych ruchomości, p. § 34 instr. kom. (w dod. II).

Oszacowanie zajętych ruchomości przez biegłych następuje jedynie w przypadkach, przewidzianych w art. 588, § 2. Odbywa się ono z reguły przy samym zajęciu, a dopiero gdyby to było niemożliwym, odbyć się może oszacowanie w dniu licytacji łącznie z wystawieniem ruchomości na sprzedaż, jednak przed podaniem przez komornika ceny oszacowania i wywołania, którą ustala się dopiero na podstawie tego oszacowania.

Przedmiotem oszacowania przez biegłego mogą być albo wszystkie, albo tylko niektóre z zajętych ruchomości, zależnie od tego, czy okoliczności, uzasadniające oszacowanie (uznanie komornika lub zarzuty wierzyciela), dotyczą wszystkich lub tylko niektórych ruchomości.

Jeżeli komornik uzna, że nie jest w stanie sam należycie oznaczyć wartości zajętych ruchomości, zarządzi oszacowanie przez biegłych, choćby żadna ze stron tego nie żądała. Gdyby w tym wypadku oszacowanie nie mogło się odbyć zaraz przy zajęciu, to komornik obowiązany jest przy zajęciu oznaczyć wartość tymczasowo, gdyż oznaczenie to potrzebne jest do ustalenia, ile ruchomości należy zająć na zaspokojenie wierzyciela (art. 581, § 3).

Jeżeli komornik oznaczył wprawdzie wartość ruchomości przy zajęciu, ale później dojdzie do przekonania, że oznaczenie to nie odpowiadało istotnemu stanowi rzeczy, to mimo tego oznaczenia może następnie zarządzić oszacowanie przez biegłego. Takie dodatkowe oszacowanie zarządzić wypadnie w szczególności w przypadku, gdy w czasie między zajęciem a licytacją wartość ruchomości uległa znaczniejszej zmianie. Przepis art. 588, § 2 nie zawiera bowiem ograniczenia tego rodzaju, iżby oszacowanie przez biegłego mógł komornik uznać za potrzebne tylko w czasie, dopóki sam nie oznaczył jeszcze wartości¹⁾.

Jeżeli wierzyciel lub dłużnik podnoszą zarzuty przeciw oznaczeniu wartości przez komornika, to oszacowanie przez biegłych należy zarządzić, choćby zdaniem komornika nie zachodziła potrzeba takiego oszacowania. Strona, żądająca oszacowania, musi jednak złożyć oznaczoną przez komornika sumę na koszty oszacowania (art. 589, § 2), gdyż inaczej może komornik oszacowania odmówić.

Z przepisu art. 588, § 2, według którego oszacowanie przez biegłego ma się odbyć zasadniczo przy samem zajęciu, należy wnosić, że po ukończeniu zajęcia wierzyciel lub dłużnik nie mogą już podnosić zarzutów przeciw oznaczeniu wartości przez komornika.

Jakkolwiek co do ruchomości ustawa nie zawiera przepisu analogicznego do art. 659, według którego w egzekucji z nieruchomości wierzyciel, przyłączający się do egzekucji po zajęciu nieruchomości na rzecz innego wierzyciela, nie może żądać powtórzenia dokonanych już czynności, to jednak zasadę tę na-

---

¹⁾ Zapatrywanie (Allerhanda II, 197), jakoby przywołanie biegłego było niedopuszczalne, jeżeli komornik sam dokonał oszacowania, a przeciw temu nie wniesiono zarzutów, nie znajduje uzasadnienia w treści ustawy.

leży stosować analogicznie także w egzekucji z ruchomości, bo nie byłoby racji przyznawać tu wierzycielowi więcej praw, niż w daleko ważniejszej egzekucji z nieruchomości. Jeśli się zaś stanie na stanowisku tej zasady, to odmówić trzeba prawa podnoszenia zarzutów przeciw oznaczeniu wartości ruchomości przez komornika tym wierzycielom, którzy przyłączają się do egzekucji już po dokonaniu zajęcia na rzecz innego wierzyciela.

Z uwagi na przepis, zawarty w art. 605, § 2, należy przy przedmiotach ze złota, platyny i srebra oznaczyć zawsze wartość zawartego w nich kruszcu przy uwzględnieniu kosztów przetopienia. Oprócz tego należy jednak oznaczyć również wartość obiegową przedmiotu jako takiego. Oznaczenie tej ostatniej wartości może odpaść tylko wtedy, gdyby ona była równą lub niższą od wartości kruszcu.

Co do sposobu ustalenia wartości zajętych papierów wartościowych i obcych walut p. § 25 instr. kom. (w dod. II).

Art. 589 (82).

§ 1. Do oszacowania, zarządzonego w myśl artykułu poprzedzającego, komornik powoła jednego biegłego. Jeżeli mają być oszacowane ruchomości rozmaitego rodzaju, a niema biegłego, któryby mógł oszacować wszystkie ruchomości, komornik powoła biegłego do oszacowania każdej z odrębnych grup ruchomości.

§ 2. Strona, żądająca oszacowania przez biegłego, powinna złożyć zgóry na koszty sumę odpowiednią, oznaczoną przez komornika.

Przepis art. 589 stosuje się tak wtedy, gdy oszacowanie odbywa się przy samym zajęciu, jak i w przy-

padkach, gdy ono ma miejsce dopiero w dniu licytacji (art. 588, § 2).

Do oszacowania zajętych ruchomości przybierać należy zawsze tylko jednego biegłego. Jedynie gdy chodzi o oszacowanie ruchomości różnego rodzaju, a niema biegłego, któryby mógł oszacować wszystkie, można do oszacowania odrębnych grup ruchomości przybrać osobnych biegłych, przyczem jednak nienaruszona pozostaje zasada, że każdą ruchomość szacuje tylko jeden biegły.

O tem, kogo należy powoływać na biegłego, o wyłączeniu biegłych, ich wynagradzaniu, o karach, nakładanych na biegłych za odmowę spełnienia obowiązku, p. objaśn. do art. 552.

Kiedy strona może żądać oszacowania zajętych ruchomości przez biegłych, o tem p. art. 588 i objaśn. tamże.

Oznaczając wysokość zaliczki, mającej się złożyć przez stronę na koszty oszacowania, komornik zakreśli stronie zarazem termin, przed upływem którego zaliczka ma być złożoną.

Jeżeli strona w zakreślonym terminie nie złoży oznaczonej przez komornika zaliczki na koszty żądanego przez nią oszacowania ruchomości przez biegłego, to komornik może zaniechać oszacowania, bo odmowne stanowisko strony wobec wezwania o zaliczkę należy uważać za odstąpienie od pierwotnego żądania oszacowania. Sprzedaż odbędzie się w tym wypadku na podstawie oznaczenia wartości przez komornika. Nie ma to oczywiście zastosowania w przypadku, gdy komornik, uznając słuszność żądania strony, sam uważa oszacowanie za potrzebne.

Ustawa nakłada na strony obowiązek złożenia zaliczki na koszty oszacowania tylko wtedy, gdy one same oszacowania żądają, z czego wnosić należy, że w przypadku, gdy komornik z własnej inicjatywy

zarządzi oszacowanie, obowiązek ten nie ma miejsca. Jeżeli atoli w konkretnym przypadku komornik uznał oszacowanie za konieczne, a nie da się ono przeprowadzić bez złożenia zaliczki na koszty, to jakkolwiek żadna ze stron oszacowania nie żądała, można, stosując analogicznie przepis art. 258 k. p. c., zażądać mimo to złożenia zaliczki, ale już tylko od wierzyciela, jako tego, który swym wnioskiem spowodował wszczęcie egzekucji, a w ślad za tem także konieczność oszacowania. Gdyby wierzyciel w takim wypadku zaliczki nie złożył, to komornik nie wykona zajęcia, względnie nie wyznaczy terminu licytacji (zależnie od tego, czy oszacowanie miało się odbyć przy zajęciu, czy przy licytacji), bo bez ustalenia wartości ruchomości nie można dokonać sprzedaży. Jeżeli następnie zaliczki nie złożono w ciągu trzech lat, to postępowanie umorzy się z mocy samego prawa stosownie do art. 562¹⁾.

Nałożenie w art. 589, § 2 obowiązku złożenia zaliczki na koszty oszacowania na stronę, która oszacowania żądała, nie przesądza bynajmniej kwestji, którą ze stron koszty te ostatecznie obciążą. Kwestja ta rozstrzygnięta bowiem będzie na podstawie ogólnych przepisów k. p. c. o kosztach postępowania. W każdym jednak razie, jeżeli się okaże, że oszacowanie przez biegłego było niepotrzebne (bo np. biegły oznaczył wartość ruchomości tak samo, jak komornik, albo zachodzą tylko nic nie znaczące różnice), to strona, na żądanie której oszacowanie nastąpiło, nie może żądać od strony przeciwnej zwrotu wyłożonej na koszty oszacowania kwoty bez względu na

---

¹⁾ Zapatrywanie (u Allerhanda II, 198), jakoby w tym wypadku komornik powinien umorzyć egzekucję odrazu, gdy wierzyciel nie złożył zaliczki, nie znajduje uzasadnienia w przepisach ustawy.

to, na którą ze stron spadną ostatecznie koszty postępowania egzekucyjnego.

Art. 590 (83).

§ 1. Na każdej zajętej ruchomości komornik umieści znak, ujawniający nazewnątrz jej zajęcie, a jeżeli to nie jest możliwe, ujawni je w inny sposób.

Ujawnienie zajęcia i oddanie pod dozór.

§ 2. Zajęte ruchomości komornik pozostawi we władaniu osoby, u której je zajął, jednak z ważnych przyczyn może w każdym stanie postępowania oddać je pod dozór innej osobie, nie wyłączając wierzyciela, choćby to było związane z koniecznością ich przeniesienia.

§ 3. Osoba, w której władaniu pozostawiono zajęte ruchomości, sprawuje obowiązki dozorca.

§ 4. Dłużnikowi i dozorecy komornik doręcza odpis protokołu zajęcia.

Aby także osobom trzecim zwrócić uwagę na dokonane zajęcie i wynikające stąd ograniczenie dłużnika w dowolnej dyspozycji zajętemi ruchomościami, należy na każdej z osobna ruchomości uwidocznienie zajęcia nazewnątrz przez odpowiedni znak. W jaki sposób to uwidocznienie nastąpi, to zależy od okoliczności. Przy meblach, towarach i t. p. może ono polegać na naklejeniu na każdym przedmiocie kartki z odpowiednim napisem, przy bydłe na wypaleniu lub wycięciu odpowiedniego znaku na rogach, kopytach lub w sierści i t. d. P. zresztą co do tego § 40 instr. kom. (w dod. II).

Uwidocznienie zajęcia nazewnątrz nakazane jest bezwzględnie i komornik nie może go w żadnym wypadku zaniechać. Nie zależy ono również od woli strony; w szczególności wierzyciel nie może się sku-

teczenie zrzec takiego uwidocznienia. Gdyby jednakowoż w konkretnym przypadku zaniechano oznaczenia zajętych ruchomości, to ważność zajęcia nie zostaje przez to naruszona, bo w myśl art. 583, § 1 zajęcie staje się dokonaniem już przez samo wciągnięcie zajętych ruchomości do protokołu i podpisanie protokołu przez komornika.

Umieszczonych przez komornika na zajętych ruchomościach znaków nie wolno dłużnikowi, ani nikomu usunąć samowolnie. Usunięcie takie podlega karom, przewidzianym w ustawach karnych. W razie umorzenia postępowania egzekucyjnego (art. 561, 562) należy więc dłużnika wyraźnie upoważnić do usunięcia znaków, ujawniających zajęcie.

Z zajęciem nie łączy się zasadniczo całkowite usunięcie zajętych ruchomości z pod dyspozycji dłużnika, względnie osoby trzeciej, u której je zajęto. Z reguły pozostawia się bowiem tym osobom zajęte ruchomości z prawem dalszego używania ich, jak dotąd (art. 591, § 1), przyczem jednak mają się one starać o to, aby rzeczy nie straciły na wartości i obowiązanym są na każde wezwanie komornika, względnie stosownie do orzeczenia sądu lub na zgodne wezwanie stron rzeczy wydać (art. 592, § 1).

Oddanie zajętych ruchomości pod dozór innej osoby nie jest ani warunkiem ważności zajęcia, ani nawet regułą. Według wyraźnego brzmienia art. 590, § 2 nastąpi ono tylko wyjątkowo, jeżeli komornik z ważnych przyczyn uzna je za konieczne. Jakie przyczyny mogą je uzasadniać, to zależy od okoliczności konkretnego przypadku. W każdym razie główną rolę przytem odgrywać będzie obawa, aby dłużnik nie usunął zajętych ruchomości i nie udaremnił w ten sposób egzekucji.

Osoba trzecia, która rości sobie prawo własności zajętych ruchomości, nie może przeszkodzić oddaniu

ich pod dozór innej osoby, choćby nawet złożyła kaucję.

Oddanie ruchomości pod dozór innej osoby nastąpić może tak przy samem zajęciu, jak i później z chwilą, gdy zajdą przyczyny, które je uzasadniają. Nie zależy ono od wniosku stron, lecz komornik zarządza je z urzędu. Nie wyklucza to oczywiście możliwości składania wniosków w tym względzie przez strony, a zwłaszcza przez wierzyciela. Wnioski takie nie wiążą jednak komornika, lecz rozstrzyga on o nich według własnego uznania.

Co się tyczy wyboru osoby dozorczy, to ustawa pozostawia go w zupełności komornikowi, nie kępując go przytem żadnemi ograniczeniami. Rozumie się jednak samo przez się, że na dozorcę wybrać należy osobę lub przedsiębiorstwo godne zaufania.

Przesłuchanie stron przed ustanowieniem dozorczy nie jest nakazane. Jedynie w razie konieczności późniejszej zmiany w osobie dozorczy nakazuje takie przesłuchanie przepis art. 594, § 2. Nie jest jednak wykluczonym, że strony już przy pierwszym ustanowieniu dozorczy mogą stawiać wnioski w sprawie wyboru jego osoby. Mogą też później, jeżeli zajdą ważne po temu przyczyny, żądać zmiany ustanowionego przez komornika dozorczy. O wnioskach takich rozstrzyga wedle uznania komornik, a stronom służy od jego rozstrzygnięć skarga do sądu grodzkiego w myśl art. 512.

Co do sposobu wykonywania dozoru i obowiązków dozorczy p. art. 591, 592 i objaśn. tamże.

Co do uprzedzenia dozorczy o jego obowiązkach oraz co do wynagrodzenia dozorczy p. § 41 instr. kom. (w dod. II).

Nie można pozostawić we władaniu osoby, u której dokonano zajęcia, ani też oddać pod dozór innej osobie pieniędzy, bo te w myśl art. 597 mają być natych-

miast użyte na zaspokojenie wierzyciela, względnie złożone do depozytu sądowego. Z uwagi na przepis § 24 instr. kom. (p. w dod. II) nie należy też pozostawiać na miejscu, ani oddawać w przechowanie dozorczy papierów wartościowych na okaziciela, dokumentów, klejnotów, przedmiotów ze złota, platyny i srebra, tudzież innych kosztowności, albowiem powołany przepis nakazuje złożenie tych przedmiotów do depozytu sądowego.

Jakkolwiek bez koniecznej potrzeby nie należy zajętych ruchomości odbierać dłużnikowi lub osobie, u której je zajęto, lecz pozostawić je aż do czasu sprzedaży we władaniu tych osób, to jednak stanowisko prawne tych osób względem zajętych ruchomości ulega z chwilą zajęcia zmianie. Wskutek zajęcia bowiem zmienia się przeznaczenie ruchomości. Odtąd mają one w pierwszym rzędzie służyć na zaspokojenie wierzyciela, na rzecz którego je zajęto, z tego zaś ich przeznaczenia wypływa obowiązek zachowania ruchomości w stanie o ile możności niezmienionym aż do czasu ich sprzedaży, strzeżenia ich przed uszkodzeniem i zmniejszeniem wartości oraz wydania ich we właściwym czasie komornikowi celem sprzedaży. Chociaż więc dłużnik mimo zajęcia pozostaje nadal właścicielem zajętych ruchomości, a osoba trzecia, u której ruchomości dłużnika zajęto, pozostaje wobec nich nadal w dotychczasowym stosunku, to jednak na osoby te spadają równocześnie obowiązki, wynikające z zajęcia. Tę właśnie zasadę wyraża art. 590, § 3, nakładając na dłużnika i osobę trzecią, u której ruchomości zajęto, obowiązki dozorczy, albowiem zgodnie z tem, co wyżej powiedziano, określa obowiązki dozorczy art. 592.

Co się tyczy praw dłużnika, względnie osoby trzeciej, wobec zajętych u nich ruchomości, to prawa te w przypadku pozostawienia ruchomości w ich wła-

daniu pozostają takie same, jakie te osoby miały przed zajęciem, a tylko ulegają ograniczeniu, płynącemu z zajęcia. Zasadę tę wyraża zresztą przepis art. 591, § 1. Nowych praw wobec zajętych ruchomości ani dłużnik, ani osoba trzecia, u której je zajęto, nie nabywają przez zajęcie. W szczególności więc nie należy im się ani zwrot wydatków za przechowanie, ani też wynagrodzenie za dozór. Osoby te nie stają się bowiem przez zajęcie dozorcami, lecz dotychczasowy ich stosunek do zajętych ruchomości trwa nadal, a zostaje tylko ograniczony obowiązkami identycznymi, jakie względem powierzonych mu przedmiotów ma dozorca.

Przepis art. 590, § 4 ma zastosowanie bez względu na to, czy dłużnik był lub nie był obecny przy zajęciu. Doręczenie odpisu protokołu zajęcia dłużnikowi winno też nastąpić i wtedy, gdy się zajęte ruchomości pozostawia w jego władaniu.

Jeżeli pod dozór innej osoby oddane zostają tylko niektóre z zajętych ruchomości, to samo doręczenie dozorczy odpisu protokołu zajęcia nie spełni swego celu. W takim przypadku należy więc albo na odpisie protokołu uczynić wzmiankę, które z wymienionych w nim ruchomości oddano pod dozór, albo też zamiast tego odpisu doręczyć dozorczy wyciąg z protokołu zajęcia, obejmujący przedmioty oddane pod dozór.

W razie ponownego zajęcia zajętych już przedtem ruchomości zbytecznym jest doręczanie dłużnikowi i dozorczy odpisu protokołu zajęcia, bo osobom tym wiadomo już z pierwszego zajęcia, które ruchomości zajęto. W miejsce przewidzianego w art. 590, § 4 doręczenia odpisu protokołu zajęcia wystarczy więc w tym wypadku zawiadomić dłużnika i dozorcę, że te same ruchomości zostały ponownie zajęte na rzecz innej wierzytelności. Gdyby jednakże oprócz ruchomości raz już zajętych zajęto na rzecz dalszej wierzy-

telności jeszcze inne ruchomości, które dotąd zajęte nie były, to co do tych dalszych ruchomości należy spisać protokół zajęcia, względnie uzupełnić protokół dawniejszy, a odnośny odpis należy doręczyć dłużnikowi i dozorczy.

Jeżeli stosownie do art. 594 następuje zmiana dozorczy, to także nowemu dozorczy należy doręczyć odpis protokołu zajęcia.

Art. 591 (84).

Używanie rzeczy zajętych.

§ 1. Jeżeli zajęte ruchomości pozostawiono w pomieszczeniu, należącym do dłużnika, i dozór powierzono jemu samemu lub członkowi jego rodziny, razem z nim mieszkającemu lub pracującemu, dozorca ma prawo zwykłego używania rzeczy, byleby przez to rzecz nie straciła na wartości. To samo stosuje się do przypadku, gdy ruchomości zajęto u innej osoby i pozostawiono pod jej dozorem, jeżeli osoba ta uprawniona jest do używania rzeczy.

§ 2. W innych przypadkach dozorca nie ma prawa używać ruchomości, oddanej mu pod dozór.

Kiedy zajęte ruchomości można pozostawić u dłużnika, względnie u osoby trzeciej, u której je zajęto, o tem p. art. 590 i objaśn. do niego.

Co do obowiązków dłużnika lub osoby trzeciej, u której ruchomości zajęto, względem zajętych ruchomości p. objaśn. do art. 590.

Prawo zwyczajnego używania zajętych przedmiotów zatrzymuje dłużnik tylko pod warunkiem, że przedmioty te pozostawiono w jego pomieszczeniach i jemu samemu powierzono dozór nad nimi. Jeżeli brak jednego z tych warunków, a więc np. zostawiono wprawdzie zajęte ruchomości w mieszkaniu

dłużnika, ale dozór nad nimi oddano innej osobie, albo dłużnikowi pozostawiono wprawdzie dozór zajętych przedmiotów, ale przedmioty te usunięto z dotychczasowego ich miejsca i złożono gdzieindziej w celu przechowania, to dłużnik nie ma prawa ich używać.

Dłużnik nie ma prawa używać zajętych ruchomości, jeżeli komornik zostawił je wprawdzie w obrębie mieszkania dłużnika i dłużnikowi powierzył dozór nad nimi, ale ruchomości te złożył w oddzielnym pomieszczeniu, które zamknął i opieczętował.

Jeżeli zajęte ruchomości pozostawiono w mieszkaniu lub w lokalu zarobkowym dłużnika i dozór nad nimi oddano członkowi rodziny dłużnika razem z nim mieszkającemu, a dłużnik przed zajęciem używał tych ruchomości wspólnie z tym, komu powierzono dozór, to może on ich po zajęciu dalej używać, chociaż nie jemu dozór oddano.

Użycie w art. 591, § 1 słowa „dozorca“ jest nieściśle, bo dłużnik, któremu zostawiono zajęte ruchomości, nie jest dozorcą w pełnym tego słowa znaczeniu, ale ma tylko obowiązki dozorczy (p. art. 590 i objaśn. do niego).

Zwyczajnem używaniem rzeczy jest używanie jej w granicach gospodarczego jej przeznaczenia. W używaniu takim dłużnik, któremu zajęta rzecz zostawiono stosownie do art. 591, § 1, jest ograniczony nie tylko o tyle, że rzecz nie może stracić na wartości, ale także o tyle, że musi ją wydać na każde żądanie komornika. Jeżeliby więc np. wskutek zwyczajnego użycia zajętej rzeczy wydanie jej każdej chwili było niemożliwe (np. w razie wysłania gołębia pocztowego do bardzo oddalonej miejscowości), to dłużnik nie ma prawa do takiego użycia rzeczy.

Czy i jakie prawa względem zajętych ruchomości ma osoba trzecia, u której je zajęto i pozostawiono,

to zależy od tego, jaki stosunek łączył ją z temi ruchomościami przed zajęciem. Jeżeli więc np. trzeci miał ruchomości dłużnika tylko w przechowaniu, to po zajęciu nie może ich używać tak samo, jak i przed zajęciem. Jeżeli natomiast trzeci wziął rzecz od dłużnika np. z tytułu użyczenia, to może jej po zajęciu nadal używać, jednak z ograniczeniami, płynącymi z celu zajęcia.

Jeżeli nie zachodzą warunki z art. 591, § 1, to osoba, której powierzono dozór zajętych ruchomości, nie może ich wogóle używać. Nie może ich więc używać zarówno osoba trzecia, ustanowiona dozorcą, jak i wierzyciel, któremu zajęte ruchomości oddano pod dozór.

Przekroczenie przez dozorcę zakazu używania oddanych mu pod dozór ruchomości czyni go odpowiedzialnym za szkodę na ogólnych zasadach prawnych.

Zakaz z art. 591, § 2 nie ma zastosowania, a więc każdy dozorca może używać oddanej mu pod dozór ruchomości w tych przypadkach, w których używanie jej jest konieczne do zachowania jej w stanie nie-pogorszonym. W przypadkach takich bowiem używanie rzeczy przez dozorcę jest tylko wykonaniem ciężącego na nim obowiązku przechowania jej w taki sposób, aby nie straciła na wartości.

Art. 592 (85).

§ 1. Dozorca obowiązany jest przechowywać oddane mu pod dozór ruchomości z taką starannością, by nie straciły na wartości, i oddać je na wezwanie komornika lub stosownie do orzeczenia sądu, albo na zgodne wezwanie obu stron.

§ 2. Dozorca nie odpowiada za uszkodzenie przypadkowe lub wynikłe wskutek siły wyższej.

§ 3. Dozorca obowiązany jest zawiadomić komornika o zamierzonej zmianie miejsca przechowania ruchomości.

W kwestji sposobu wykonywania dozoru należy się z jednej strony kierować tem, aby dozór istotnie cel swój osiągnął t. j. zapobiegł usunięciu lub uszkodzeniu zajętych ruchomości, z drugiej zaś strony, aby jak najmniej ograniczał dłużnika i możliwie najmniejsze pociągał za sobą koszty. Ustawa wymienia trzy zasadnicze sposoby wykonywania dozoru, a mianowicie dozór dłużnika lub członków jego rodziny z pozostawieniem im używalności dozorowanych przedmiotów (art. 590, § 2 i art. 591, § 1), dozór osoby trzeciej bez przenoszenia ruchomości z miejsca, w którym je zajęto (art. 590, § 2) i dozór osoby trzeciej z równoczesnem przeniesieniem ruchomości na inne miejsce (art. 590, § 2). Który z tych sposobów należy zastosować w konkretnym przypadku, to zależy od uznania komornika i okoliczności danej sprawy.

Celem oddania zajętych ruchomości pod dozór jest przechowanie ich bez uszkodzenia i bez umniejszenia wartości aż do chwili ich sprzedaży, względnie w razie niedojścia do sprzedaży aż do chwili wydania ich osobie uprawnionej. Odpowiednio do tego celu określa art. 592 obowiązki dozorczy. Obowiązkiem jego jest w szczególności przechowanie rzeczy z taką starannością, aby nie uległy zniszczeniu i nie straciły na wartości i wydanie ich w swoim czasie, komu należy.

Obowiązek dozorczy dołożenia należytej staranności odnosi się nie tylko do samego przechowania, ale także do postępowania przy zwrocie oddanych mu pod dozór ruchomości. W szczególności winien on zbadać legitymację osoby, zgłaszającej się po odbiór rzeczy. Jeżeli jednak zachował przytem należytą ostrożność, to wolny jest od odpowiedzialności, cho-

ciaż został wprowadzony w błąd i wydał rzecz fałszywemu pełnomocnikowi.

Ponieważ stanowisko prawne dozorca ze względu na oddane mu pod dozór ruchomości jest podobne do stanowiska osoby, która na podstawie umowy przyjęła cudzą rzecz w przechowanie, przeto pomocniczo należy stosować do niego przepisy prawa materialnego o umowie przechowania.

Dozorca obowiązany jest wykonywać dozór osobiście. Nie wyklucza to oczywiście możliwości korzystania przezeń z pomocy innej osoby przy wykonywaniu dozoru, atoli przeniesienie wszystkich obowiązków dozorca na inną osobę t. j. oddanie rzeczy do przechowania innej osobie jest niedopuszczalne. Zmianę osoby dozorca zarządzić bowiem może tylko komornik (art. 594).

Do chwili wydania z powrotem komornikowi przechowywanego majątku dozorca odpowiada za wszelką w nim szkodę, która wynikła z jego winy.

Dozorca odpowiada także za przyrost i przychówek, który w czasie trwania dozoru do rzeczy przechowywanej przybędzie lub z niej się zrodzi.

Jeżeli oddane pod dozór ruchomości przynoszą dochody, to dozorca obowiązany jest zdać z nich rachunek.

Za szkodę, wynikłą z naruszenia nałożonych na niego obowiązków, odpowiada dozorca tak wobec wierzyciela, jak i wobec dłużnika. Praw swych o wynagrodzenie szkody mogą te osoby dochodzić przeciwnie na zwykłej drodze procesu cywilnego, względnie jeśli szkoda powstała wskutek popełnionego przez dozorcę przestępstwa, także w postępowaniu karnem.

Dozorca obowiązany jest zwrócić rzecz na każde wezwanie komornika. Wezwanie takie wystosuje komornik do niego bądź w razie sprzedaży rzeczy,

bądź w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego, bądź wreszcie w razie zmiany dozorczy.

Nawet bez wezwania komornika musi dozorca wydać przechowaną ruchomość, gdy zapadnie takie orzeczenie sądu, a więc gdy np. sąd orzeknie, że rzecz ma być zwolniona od egzekucji jako stanowiąca własność osoby trzeciej. Gdyby treść orzeczenia nasuwała dozorczy wątpliwości co do tego, czy i komu rzecz ma być wydana, to winien on zasięgnąć przedtem zdania komornika.

Jeżeli obie strony zgodnie żądają wydania rzeczy, to dozorca obowiązany jest wydać je osobie, którą strony wskażą, bez zasięgania w tej mierze zdania komornika.

Dozorca nie odpowiada za zniszczenie i uszkodzenie rzeczy, spowodowane przez przypadek lub siłę wyższą. Przypadkiem jest każde zdarzenie, co do którego dozorca nie ponosi żadnej winy, a więc np. niezawiniony pożar, kradzież rzeczy przez osobę trzecią i t. p. Przez siłę wyższą rozumieć należy zdarzenia elementarne, którym dozorca nie jest w stanie zapobiec, jak np. powódź, trzęsienie ziemi i t. p.

Jeżeli dozorca wbrew przepisowi art. 591, § 2 używa powierzonej mu rzeczy, albo samowolnie oddaje ją w dozór innej osobie, albo mimo wezwania komornika lub orzeczenia sądu, względnie zgodnego wezwania stron rzeczy nie oddaje, to odpowiada także za przypadkowe zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy, które inaczej nie byłoby nastąpiło. W takim wypadku bowiem zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy nie można położyć na karb samego przypadku, ale przypisać je należy również naruszeniu przez dozorcę jego obowiązków (*casus mixtus*).

Z przepisu art. 592, § 3 wynika, że dozorca winien przechowywać rzecz w miejscu, w którym ją przechować polecił komornik. Jeżeli uważa za stosowne

zmienić miejsce przechowania rzeczy, ma o tem uprzednio zawiadomić komornika.

Komornik może sprzeciwić się zamierzonej przez dozorcę zmianie miejsca przechowania ruchomości, gdyż on w pierwszym rzędzie odpowiada za należyte przechowanie, a więc tak za wybór osoby dozorczy, jak i za wybór odpowiedniego miejsca przechowania.

Jeżeli dozorca zmieni samowolnie miejsce przechowania ruchomości, nie zawiadomiwszy o tem uprzednio komornika, albo też zmieni je mimo sprzeciwu komornika, to odpowiada także za przypadkowe zniszczenie lub uszkodzenie ruchomości, które nie byłoby nastąpiło, gdyby nie zmieniono miejsca przechowania.

Gdyby zmiana miejsca przechowania rzeczy okazała się konieczną celem uchronienia ich od zniszczenia lub uszkodzenia, a nie było czasu na uprzednie zawiadomienie o niej komornika, to mimo przepisu art. 592, § 3 winien dozorca zmienić miejsce przechowania, a o dokonanej zmianie zawiadomić komornika dodatkowo.

Prawa dozorczy określone są przez ustawę i nie mogą być rozszerzone rozporządzeniem sądu lub komornika.

Art. 593 (86).

§ 1. Dozorca może żądać zwrotu wydatków za przechowanie oraz wynagrodzenia za dozór odpowiednio do poniesionych trudów.

§ 2. Sumę wydatków i wysokość wynagrodzenia ustala komornik, o czem zawiadamia strony i dozorcę.

Koszty dozorczy składają się z efektywnych wydatków za przechowanie oraz wynagrodzenia za dozór. Pierwsze winien dozorca wykazać kwitami na wypła-

Zwrot wydat-
ków i wynagrodzenie do-
zorczy.

cone przez siebie kwoty, drugie ustala komornik według swego uznania, biorąc przytem pod uwagę czas trwania dozoru, mniejsze lub większe trudności w dozowaniu i w związku z tem nakład pracy i trudu dozorczy i wreszcie wysokość wynagrodzenia, płaconego za usługi podobnego rodzaju w danej okolicy. P. też § 41 instr. kom. (w dod. II).

Zwrot wydatków za przechowanie i wynagrodzenie za dozór należy się tylko dozorczy t. j. osobie trzeciej, ustanowionej dozorcą. Nie mają do niego prawa dłużnik, względnie osoba, u której ruchomości zajęto, ani też wierzyciel, o ile tym osobom powierzono dozór zajętych ruchomości, bo osoby te nie są dozorcami, lecz mają tylko obowiązki dozorczy (p. art. 590 i objaśn. do niego).

Na ustalenie wysokości kosztów dozorczy przez komornika służy dozorczy skarga do sądu grodzkiego po myśli art. 512. Skargę taką ma też dłużnik, jako ten, którego koszty dozorczy obciążają. Skargę tę przyznać należy również wierzycielowi, gdyż wysokość kosztów dozoru może mieć wpływ na to, czy wierzyciel zostanie z ceny sprzedażnej zajętych ruchomości całkowicie zaspokojony, względnie czy wierzytelność jego zostanie z tej ceny w większej lub mniejszej części pokrytą (p. art. 796).

Strony (t. j. wierzyciel egzekwujący i dłużnik) nie mogą porozumieć się z dozorcą co do wysokości jego kosztów z tym skutkiem, iżby to także przy rozdziale sumy uzyskanej z egzekucji mogło zastąpić ustalenie kosztów przez komornika¹⁾. Porozumienie z tym skutkiem zawrzećby mogły tylko wszystkie osoby, które w danym wypadku mają prawo do zaspokojenia z sumy, uzyskanej z egzekucji. Inaczej bowiem wierzyciel egzekwujący i dłużnik mogliby na korzyść

---

¹⁾ Bez zastrzeżeń uznaje możliwość takiego porozumienia Allerhand (II, 205).

dozorcy uszczuplić zaspokojenie tych osób, które do rozdziału przychodzą dopiero po wierzycielu egzekującym.

Zapłaty ustalonych przez komornika należności dozorcy może się ten ostatni domagać tylko od wierzyciela, skoro jego wniosek egzekucyjny powstanie tych należności spowodował, a inną jest kwestja, czy i o ile wierzyciel ma prawo do zwrotu kosztów egzekucyjnych przez dłużnika.

W myśl art. 796, § 1, l. 1 służy kosztom dozorcy prawo zaspokojenia z ceny sprzedażnej zajętych ruchomości narówni z kosztami zajęcia, oszacowania i należnościami komornika, a przed wszystkimi innymi wierzytelnościami.

Dozorca nie ma prawa odmówić wydania oddanych mu pod dozór ruchomości z tej przyczyny, że należne mu w myśl art. 593 koszty nie zostały zapłacone ¹⁾.

---

¹⁾ Zapatrywanie Allerhanda (II, 203), jakoby dozorca w razie zgłoszenia się obu stron lub jednej z nich albo osoby trzeciej z żądaniem wydania ruchomości miał prawo odmówić wydania aż do złożenia jego kosztów, a nie miał tego prawa tylko w razie wezwania komornika o wydanie ruchomości, nie znajdując uzasadnienia w przepisach ustawy. Przedewszystkiem bowiem brak podstawy do odmiennego traktowania w tym względzie przypadków, w których dozorca obowiązany jest wydać rzecz na zgodne wezwanie obu stron, względnie na wezwanie jednej z nich lub osoby trzeciej (stosownie do orzeczenia sądu), oraz przypadków, w których rzecz powinien wydać na wezwanie komornika. Powtórę ustawa nie przyznaje dozorcy żadnego prawa zatrzymania na zabezpieczenie jego należności, a stosowanie w tej kwestji analogji z przepisów prawa materialnego jest niedopuszczalne, gdyż mogłoby niejednokrotnie doprowadzić do utrudnienia albo wręcz uniemożliwienia egzekucji. Trudno też np. doszukać się podstawy prawnej, dla której osoba trzecia, która utrzymała się w procesie z żądaniem zwolnienia rzeczy od egzekucji, miałaby czekać z otrzymaniem tej rzeczy na wyrównanie kosztów dozorcy, które na kim innym ciąży. Niewiadomo wreszcie, do czego doprowadziłyby takie postawienie kwestji w przypadku, gdy koszty dozorcy wo-

Art. 594 (87).

§ 1. Komornik może z ważnych przyczyn zwolnić dozorcę i ustanowić innego.

Zmiana
dozorcy.

§ 2. Zmianę dozorczy zarządzi komornik po wysłuchaniu stron, chyba że konieczna jest natychmiastowa zmiana.

Zwolnienie dozorczy i ustanowienie w jego miejsce innego może nastąpić tylko z ważnych przyczyn. Co należy uważać za ważną przyczynę takiej zmiany w osobie dozorczy, to zależy od uznania komornika. W każdym razie zaniedbywanie przez dozorcę należytego pełnienia jego obowiązków i wyniknąć stąd mogące narażenie zajętych ruchomości na zniszczenie, utratę lub uszkodzenie będzie zawsze dostatecznym powodem zwolnienia dozorczy. Poza tem przyczynę zmiany dozorczy stanowić mogą np. przeszkody w pełnieniu dozoru po stronie pierwotnego dozorczy, znaczne zmniejszenie kosztów dozoru i t. p.

Zmianę w osobie dozorczy zarządzić może komornik tak z urzędu, jak i na wniosek stron. Jeżeli strona składa taki wniosek, to musi go należycie umotywować t. j. podać przyczyny, dla których żąda ustanowienia innego dozorczy. Ocena tych przyczyn należy do komornika, ale strona, której wniosku nie uwzględniono, może wnieść przeciwko temu skargę z art. 512.

Jeżeli komornik zamierza z własnej inicjatywy zmienić dozorcę, to winien przedtem przesłuchać co do tego obie strony, t. j. wierzyciela i dłużnika. Jeżeli natomiast zmiana nastąpić ma na wniosek jednej ze stron, to wystarczy przesłuchać drugą stronę. Przesłuchanie odpaść może tylko wtedy, gdy z po-

---

góle nie znajdują pokrycia (np. gdy dłużnik uzyskał w drodze procesu umorzenie egzekucji i koszty egzekucyjne ma ponieść bezmajątkowy wierzyciel).

wodu konieczności natychmiastowej zmiany niema na nie czasu.

Jakkolwiek ustawa o tem milczy, należy przyjąć, że oprócz stron powinien komornik o ile możności wysłuchać także dozorcę, który ma być zwolniony, zwłaszcza gdy zwolnienie nie następuje na jego żądanie i dać mu w ten sposób możność bronięcia się przed ewentualnemi zarzutami, które mają spowodować jego zwolnienie.

W przepisie art. 594 mieści się również uprawnienie komornika do zwolnienia dozorca, którym ustanowiono osobę trzecią i zwrotu zajętych ruchomości we władanie dłużnika, względnie osoby, u której je zajęto, gdyby takie zarządzenie wskutek zmiany pierwotnych okoliczności okazało się wskazanem.

Bez zarządzenia komornika nie może dozorca samowolnie oddać dozoru powierzonych mu rzeczy innej osobie. Gdyby tak postąpił, zwiększa przez to swoją odpowiedzialność za zniszczenie lub zmniejszenie wartości rzeczy (p. objaśn. do art. 592).

Art. 595 (88).

Nieodpowiedzialność wierzyciela za dozór.

Z powodu uszkodzenia lub zaginięcia zajętych ruchomości podczas przewożenia albo przesyłki lub podczas ich przechowywania u dozorca dłużnikowi nie służy żadne roszczenie do wierzyciela.

Ponieważ oddanie zajętych ruchomości pod dozór innej osoby nie zależy od woli wierzyciela, lecz od decyzji komornika, przeto też nie może na wierzyciela spadać niebezpieczeństwo utraty lub pogorszenia rzeczy, zaszłych w czasie przewożenia albo przesyłki lub przechowywania u dozorca. Niebezpieczeństwo to ponosi w zasadzie dłużnik. Czy zaś z powodu utraty lub uszkodzenia rzeczy może on żądać wynagrodzenia szkody od innych osób, to zależy od oko-

liczności danego przypadku, w szczególności od tego, czy osobom tym można przypisać winę.

Dłużnikowi nie przysługuje wobec wierzyciela żadne roszczenie z przyczyn w art. 595 wymienionych, chociażby nawet oddanie zajętych ruchomości pod dozór innej osoby nastąpiło zgodnie z wnioskiem wierzyciela, bo wniosek taki komornika nie wiąże i w każdym wypadku od jego uznania zależy decyzja w przedmiocie oddania pod dozór i wyboru osoby dozorecy.

O zwolnieniu wierzyciela od odpowiedzialności za utratę lub pogorszenie rzeczy podczas ich transportu celem sprzedaży w innym miejscu p. art. 600, § 1 i art. 601, § 2.

O odpowiedzialności dozorecy za zniszczenie lub zmniejszenie wartości rzeczy, oddanych mu pod dozór, p. art. 592 oraz objaśn. przy nim podane.

Komornik, a solidarnie z nim Skarb Państwa, odpowiada za utratę lub pogorszenie rzeczy w czasie transportu lub przechowywania ich u dozorecy tylko w warunkach z art. 521.

Oprócz dłużnika może w pewnych okolicznościach i wierzyciel dochodzić wynagrodzenia szkody z powodu utraty lub uszkodzenia zajętych ruchomości w czasie transportu lub przechowywania u dozorecy. Będzie to miało miejsce w szczególności wtedy, gdy skutkiem utraty lub uszkodzenia rzeczy wierzyciel nie mógł być całkowicie zaspokojony z ich ceny sprzedażnej, a nie uzyskał też zaspokojenia z innego majątku dłużnika. W kwestji, kto i kiedy za tę szkodę wobec wierzyciela odpowiada, mają zastosowanie wyżej podane uwagi o odpowiedzialności wobec dłużnika.

Art. 596 (89).

Minister Sprawiedliwości może w drodze rozporządzenia zarządzić utrzymywanie osobnych

Pomieszczenia
do przechowa-

nia i sprzeda-
ży ruchomości.

pomieszczeń do przechowywania i dozorowania zajętych ruchomości oraz ich sprzedaży.

Pomieszczenia, urządzone stosownie do art. 596, służyć będą z natury rzeczy do przechowywania i dozorowania przedmiotów o większej wartości, a mniejszej objętości.

Przechowanie zajętych ruchomości w pomieszczeniach, przewidzianych w art. 596, nastąpić może tylko wtedy, gdy komornik postanowił odebrać odnośne przedmioty dłużnikowi bądź zaraz przy zajęciu, bądź później.

W pomieszczeniach, określonych w art. 596, można sprzedawać także takie ruchomości, których tam nie przechowywano.

Art. 597 (90).

Postępowanie
z zajętymi
pieniądzmi.

§ 1. Zajęte pieniądze użyte będą przez komornika na zaspokojenie wierzycieli, a jeżeli nie wystarczają na zaspokojenie wszystkich wierzycieli, złożone będą do depozytu sądowego celem podziału. Również złożone będą do depozytu sądowego, jeżeli został zgłoszony zarzut, iż osobie trzeciej służy do tych pieniędzy prawo, które stanowi przeszkodę do wydania ich wierzycielowi.

§ 2. Sąd wyda pieniądze wierzycielowi, jeżeli w ciągu trzech tygodni nie będzie złożone orzeczenie właściwego sądu, unieważniająca zajęcie lub wstrzymująca wydanie pieniędzy.

§ 3. Na postanowienie sądu służy zażalenie.

Za pieniądze uważać należy nietylko pieniądze krajowe, ale i zagraniczne, bo polskie ustawodawstwo nie odejmuje obcym walutom charakteru środków pieniężnych. Mimo to nie może komornik pieniędzy

zagranicznych wydać wprost wierzycielowi, gdyż przepis art. 600, § 1 nakazuje ich sprzedaż, z czego wynika, że dopiero uzyskana ze sprzedaży gotówkę w walucie krajowej można rozdzielić między wierzycieli. Poprzednia sprzedaż nie będzie potrzebną tylko wtedy, gdy egzekwowana wierzytelność opiewa na tę właśnie walutę, której pieniądze u dłużnika zajęto.

Zajęte pieniądze winien komornik wypłacić odrazu przy zajęciu wierzycielom, o ile one na ich zaspokojenie wystarczają, a trzecie osoby nie zgłosiły do nich swych praw. Jeżeli wierzyciele nie są obecni przy zajęciu, należy im zajęte pieniądze przesłać pocztą.

Przez wyrażenie „wszystkich wierzycieli“, użyte w art. 597, § 1, rozumieć należy nie tylko wierzycieli egzekwujących, ale tych wszystkich wierzycieli, którzy w myśl art. 794—797 mają prawo do zaspokojenia z zajętych pieniędzy.

Jeżeli zajęta suma pieniężna nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzycieli, którzy mają prawo żądać z niej zaspokojenia, należy ją złożyć w sądzie, który dokona podziału stosownie do przepisów art. 789—797.

Oddanie zajętych pieniędzy pod dozór innej osoby lub pozostawienie ich w posiadaniu dłużnika jest bezwarunkowo niedopuszczalne.

Jeżeli do zajętych pieniędzy zgłoszono prawo osoby trzeciej, to bezzwłoczne wydanie ich wierzycielowi nie może nastąpić bez względu na to, czy odnośny zarzut zgłosił dłużnik, czy też wystąpiła z nim osoba trzecia.

Zarzut, że zajęte pieniądze należą do osoby trzeciej, winien komornik uwzględnić stosownie do art. 597, § 1 nie tylko wtedy, gdy go zgłoszono zaraz przy zajęciu, ale także i wtedy, gdy wystąpiono z nim dopiero później. Komornik nie ma jednak obowiązku czekać na zgłoszenie zarzutu i jeżeli go nie zgłoszono

zaraz przy zajęciu, to ma prawo i obowiązek wydać pieniądze wierzycielowi, choćby dłużnika przy zajęciu nie było i wskutek tego zachodziła możliwość zgłoszenia przezeń zarzutu po otrzymaniu odpisu protokołu zajęcia stosownie do art. 583, § 2¹⁾.

Przepis art. 597, § 2 odnosi się tylko do przypadku, gdy zajęte pieniądze złożono do depozytu sądowego wskutek zgłoszenia praw osoby trzeciej. W przypadkach bowiem, gdy złożenie nastąpiło z przyczyny, że one nie wystarczają na zaspokojenie wszystkich wierzycieli, nastąpi ich podział stosownie do art. 789—797.

Przewidziany w art. 597, § 2 termin trzech tygodni należy liczyć od dnia złożenia pieniędzy do depozytu²⁾.

Sądem właściwym w rozumieniu art. 597, § 2 będzie albo sąd, który powołany jest do załatwienia skargi na czynności komornika, albo też sąd, do którego osoba trzecia stosownie do art. 567 wniosła pozew o uwolnienie pieniędzy od egzekucji. Pierwszy może bowiem na skutek skargi uchylić zajęcie, a tymczasowo zawiesić postępowanie stosownie do art. 559, § 1, drugi zaś może orzec zwolnienie pieniędzy od egzekucji, a tymczasowo zawiesić postępowanie stosownie do art. 568, § 2.

Zażalenie, o którym mowa w art. 597, § 3, służy tak obu stronom, jak i osobie trzeciej, roszczącej sobie prawo do zajętych pieniędzy. W szczególności żalić się może wierzyciel na odmowę wydania mu pieniędzy, zaś dłużnik i osoba trzecia na wydanie pieniędzy wierzycielowi.

¹⁾ Inaczej Allerhand (II, 209), który w razie nieobecności dłużnika przy zajęciu każe czekać na jego wyjaśnienie, ale niewiedomo dokąd.

²⁾ Allerhand (II, 210) liczy ten termin od zgłoszenia praw osoby trzeciej przez dłużnika.

SUARBIEŁ

BIBLIOTEKA
Uniwersytecka
Gdańsk

P.A. 5450

2/1

BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
GDAŃSK

P.7.10/k